

Alkuperä. 01.240/7.9.2000

KUUSAMO

Inventointi 1999

Mika Sarkkinen

SISÄLLYSLUETTELO

SIVU

JOHDANTO	1
KOHDELUETTELO	3
KOhteiden JAKAUTUMINEN PERUSKARTTALEHDILLE	6
LÖYTÖLUETTELO	8
DIALUETTELO	11
YLEISKARTTA - pohjoisosa	17
- keskiosa	18
- eteläosa	19
KOHDEKUVAUKSET JA KARTTAOTTEET	20 (-345)

KUUSAMO

Tutkimuksen suorittaja: Pohjois-Pohjanmaan liitto

Inventoija: FM Mika Sarkkinen

Jatkettaessa Pohjois-Pohjanmaan liiton , Pohjois-Pohjanmaan museon ja Museoviraston yhteistyönä toteutettavaa Pohjois-Pohjanmaan kiinteiden muinaisjäännösten julkaisuhanketta, osoittautui Kuusamon ajantasaistava perusinventointi aiheelliseksi ennen luettelon 4. osan kokoamista. Kenttätöiden aikana tarkastettiin ja pyrittiin paikantamaan kunnan alueelta aiemmin tiedossa olleet muinaisjäännöskohteet (135 kpl). Vanhojen arkistotietojen yms. perusteella tarkastettiin 13 aiemmin luetteloimatonta kohdetta. Kokonaan uusia kohteita pyrittiin etsimään mahdollisuuksien mukaan. Niitä tavattiin 22 kpl. Kaikkiaan 170 kohteesta on esihistoriallistyyppejä asuinpaikkoja noin 55 (asuinpainanteita 4 - 5 kohteessa), erilaisia maakuoppakohteita noin 35 ja muita kuin kiukaiksi tulkittavia kivirakenteita 6 kpl. Ennestään tunnetun kahden hautapaikan lisäksi tavattiin ainakin yksi uusi hautapaikka, jonka lisäksi pari jäi epävarmaksi. Eri ikäisiä löytöpaikkoja on kolmisenkymmentä, niiden joukossa 4 aarrelöytöä. Vanhastaan alueelta tunnetaan yksi kalliomaalaus. Loput runsaat 40 kohdetta ovat aiemmin arkistotietojen tms. pohjalta luetteloituja kohteita, jotka tarkastuksen yhteydessä osoittautuivat pääosin myöhäisiksi talonpoikaisiksi kohteiksi, kuten kiukaiksi, talonpohjiksi tai viljelysjäänteiksi.

Löydöt: KM 31697 - 31716 (kiviesineitä, kvartsia, palanutta luuta)

Kenttätöaika: 30.8 - 30.9.1999

Tutkimuskustannukset: Kuusamon kunta 13 000, Pohjois-Pohjanmaan liitto ja Museovirasto

Tutkimusraportti: M. Sarkkinen 19.11.1999 Museoviraston ark. os. top. ark:ssa ja PPM:ssa.

JOHDANTO

Pohjois-Pohjanmaan liiton, Pohjois-Pohjanmaan museon ja Museoviraston yhteistyönä toteutettavan Pohjois-Pohjanmaan kiinteiden muinaisjäännösten luettelointi- ja julkaisuhankkeen jatkamiseksi katsottiin tarpeelliseksi Koillismaan seutukunnan alueella tehtävä ajantasaistava inventointi.

Kuusamon inventoinnin mahdollisti Kuusamon kunnan, Museoviraston ja Pohjois-Pohjanmaan liiton taloudellinen panos, joka kattoi viiden viikon kenttätöitä tarvittavine valmistelu- ja jälkitöineen. Työn toteutti FM Mika Sarkkinen, joka toimi Pohjois-Pohjanmaan liiton va. tutkijana ja jolle Pohjois-Pohjanmaan museo tarjosi tarvittavat työtilat. Inventointia valmisteltiin 24. - 28.5. sekä 23. - 27.8.1999. Kenttätöitä tehtiin 30.8. - 30.9.1999 ja raportointi loka-marrakuussa 1999 rinnan Taivalkosken inventoinnin raportoinnin kanssa.

Kuusamon inventointi perustuu Museoviraston arkeologian osaston arkistotietoihin, joita täydennettiin PPM:n arkistotiedoilla. Museoviraston kuntakohtaisessa luettelossa oli ennen inventointia 135 kohdetta. Inventoinnin yhteydessä aiemmin luetteloimattomien kohteiden tarkastaminen tai kokonaan uusien kohteiden löytyminen nosti kohteiden kokonaismääräksi 170. Inventoinnin aikana pyrittiin vanhojen kohteiden tiedot saattamaan ajan tasalle, mm. paikallistamaan vanhat löytöpaikat ja selvittämään vanhoissa arkistotiedoissa mainittujen joskus hyvinkin epämääräisten kohteiden sijainti ja luonne. Ajan säästämiseksi jätettiin pääosin tarkastamatta kohteet, jotka on tarkastettu vain muutama vuosi sitten ja joiden tietojen voitiin näin katsoa olevan ajan tasalla. Kokonaan uusien kohteiden järjestelmälliseen etsimiseen ei juurikaan ollut mahdollisuutta. Niitäkin kuitenkin tavattiin muutamia. Suhteessa kunnan alueeseen ja uusien kohteiden etsimiseen käytettävissä olleeseen aikaan voidaan todeta, että Kuusamosta nyt tunnetut kohteet ovat lopultakin vain otos alueen todellisesta muinaisjäännöskannasta.

Kuusamossa on toteutettu maastoinventointia vuosina 1956 ja 1971, jolloin Aarni Erä-Esko tarkasti maastossa 41 kohdetta ja kokosi maastokäynteihinsä sekä arkistotietoihin perustuen kaikkiaan 105 kohdetta sisältäneen inventointikertomuksen vuonna 1975. Erä-Eskon työ muodosti hyvän pohjan inventoinnille, sillä hän on koonnut arkistolähteet kattavasti ja selvittänyt pääosin kohteiden sijainnin vaikkakaan ei ole niitä maastossa tarkastanut. Erityisen merkittävää kohteiden paikantamisessa on ollut kuusamolaisen Seppo Ervastian paikallistuntemus. S. Ervastilta 1976 saatujen tietojen nojalla on onnistuttu paikantamaan useita kohteita. Erä-Eskon perustöön lisäksi alueella on tehty jonkin verran tarkastuksia, useampia mm. M. Huurre, P. Purhonen, M. Torvinen ja H. Kotivuori. Vuonna 1998 Kuusamoa inventoi Oulun yliopiston arkeologian oppiaineen kansainvälinen tutkimusryhmä. Inventointi keskittyi tuolloin pääasiassa rajavyöhykkeelle sekä Oulankajokivarteen. Lisäksi inventoitiin myös muuta kunnan aluetta, mm. Ala-Kitkan Kivilahden, sekä Oivangin - Saapungin aluetta kirkonkylän taajaman tuntumassa. Tutkimusryhmän työn tuloksena tavattiin kymmenittäin uusia kohteita. Tuon inventoinnin lopullisten tulosten liittäminen kuntakohtaiseen luetteloon ei tätä kirjoitettaessa mahdollista, joten sen tuloksiin viitataan tässä vain niiltä harvoilta osin kuin ne koskevat tässä esillä olevia kohteita. Vanhemmista tutkimuksista on mainittava jo Erä-Eskon perusteellisesti läpikäymät A. H. Snellmanin ”Oulun kihlakunta. Muinaistieteellisiä ja historiallisia lehtiä”, Suomen Muinaismuistoyhdistyksen aikakauskirja (SMYA) IX, 1887 sekä J. H. Karvosen kertomus Kuusamoon vuonna 1900 tehdystä matkasta. Oma merkityksensä on ollut myös neliosaisella Kuusamon historialla. Mainittuihin viitataan kohdekuvauksissa, eikä niitä mainita erikseen kohdassa Aiempia tutkimuksia

Eri asteisin kaivauksin on tutkittu viittä kohdetta: Somostenperää (1963 A. Erä-Esko, 1966 O. Keskitalo, kohde 25), Kitkan Lehtoniemeä (1970, A. Kopisto, kohde 73), Tuovilan Jokelaa (1978 L. Väkeväinen, kohde 12), Vänrikinniemeä (1993, S. Vanhatalo, kohde 7) ja Pöckelöniemeä (1999 Oulun yliopisto, kohde 146).

Inventointikertomus noudattaa Museoviraston kuntakohtaista kohdenumerointia. Luettelo sisältää yhteensä 170 kohdetta. Johdantoa seuraavat yhteenvetoluettelot kunnan kohteista, kohteiden jakautumisesta peruskarttalehdille, löytöluettelo sekä luettelo inventoinnin aikana otetuista dioista. Muinaisjäännöskohteista ilmoitetaan aluksi nimi-, luokitus-, sijainti- ja omistajatiedot. Jälkimmäisiä ei ole järjestelmällisesti selvitetty, vaan on tyydytty kirjaamaan inventoinnin aikana mahdollisesti saadut tiedot. Tämän jälkeen seuraa kohteen kuvaus, jossa kerrotaan kohteen sijainti, ympäristö pääpiirteissään sekä alueella tehdyt havainnot. Kuvauksen lopussa ovat ns. tutkimukselliset tiedot eli tiedot aiemmista tutkimuksista, kohteesta tehdyistä löydöistä sekä inventoinnin aikana otetuista valokuvista. Muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kohdekuvausta seuraa peruskarttaote.

Kohteiden luokituksesta ja kuvauksesta on todettava, että on pyritty vain kirjaamaan ne havainnot, jotka paikalla on tehty. Esimerkiksi erilaiset kuoppakohteet on tyydytty luetteloimaan useimmiten maakuoppina ottamatta kantaa niiden käyttötarkoitukseen. Kohteen nimeäminen kivikautiseksi asuinpaikaksi tarkoittaa yksinomaan kyseessä olevan kivikautistyyppisen asuinpaikan. Niinpä näiden joukossa voi olla huomattavasti nuorempiakin, lähinnä varhaismetallikautisia, kohteita. Oma lukunsa ovat arkistotietojen nojalla ns. lappalaisiin liitetyt kohteet. Hyvin usein nämä kohteet osoittautuivat luonteeltaan sellaisiksi, että ne on yhdistettävissä paremminkin talonpoikais- kuin saamelaisjättöisiin muinaisjäännöksiin.

Viime sotien jälkeen silloiselle Neuvostoliitolle eli nykyiselle Venäjälle luovutetuilla alueilla olevat kohteet on jätetty tässä kirjaamatta. Ne on esitelty A. Erä-Eskon inventointikertomuksessa vuodelta 1975 sekä sen pohjalta A. Sarvaksen Kuusamon esihistoriassa (Kuusamon historia IV, Kuusamo 1986). Sen sijaan ko. alueelta olevat löydöt on sisällytetty löytöluetteloon.

Kohteiden muinaisjäännösluokitus on seuraava:

I-luokka	Muinaisjäännös säilytetään sellaisenaan, eikä sitä saa hävittää missään olosuhteissa. Valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävä muinaisjäännös.
II-luokka	Muinaisjäännös on kokonaan rauhoitettu, mutta voidaan tutkimusten jälkeen siirtää joko luokkaan I tai III.
III-luokka	Muinaisjäännös on kokonaan tutkittu tai hävitetty, eikä sen säilyttäminen ole tarpeen. Tutkittujen tietojen perusteella vapaa kohde.

On syytä huomata, että uudet tiedot voivat muuttaa luokitusta ja että tehdyn inventoinnin jälkeen kaikkia alueella olevia muinaisjäännöksiä ei tunneta. Koska kaikki muinaisjäännökset ovat automaattisesti muinaismuistolain (295/1963) suojaamia, on kaikkia ennestään tunnettuja tai mahdollisia tietoon tulevia uusia kohteista koskevilla epäselvillä tilanteilla syytä kääntyä Museoviraston puoleen.

Oulussa 19.11.1999

Mika Sarkkinen

KOHDELUETTELO

Luettelossa paikannetut kiinteät muinaisjäännökset on alleviivattu. Muinaisjäännöksen luokitustunnuksen (I-III) jäljessä sulussa oleva kysymysmerkki tarkoittaa, että kohteen tarkkaa sijaintia ei tunneta.

1.	Likoniemi	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
2.	Laiskala	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> ja löytöpaikka. II.
3.	Soivio, Luokkajärvi	kiviesineen löytöpaikka. II(?).
4.	Taipale	kiviesineen löytöpaikka, peurahauta. III.
5.	Kokkonieniemi	<u>kivikautinen löytöpaikka, asuin-/kvartsilöytöpaikka ja raaka-aineen hankintapaikka(?)</u> . II.
6.	Aikkila	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II.
7.	Vänrikkiniemi	<u>esihistoriallinen asuinpaikka(?)</u> II.
8.	Kurttivaara	kivikautinen löytöpaikka. II(?).
9.	Nilojärvi, Leskelä	kivikautinen löytöpaikka/-paikkoja. II.
10.	Munakkapuro	kivikautinen löytöpaikka. III.
11.	Manalanniemi	<u>kiukaanraunio, ”lappalaisten hautausmaa”(?)</u> . II.
12.	Tuovila, Jokela	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II/III.
13.	Nilojärvi, Rajavartio	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II/III.
14.	Ketola (Taivalharju)	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
15.	Korpela	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
16.	Iijärvi, Taival	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
17.	Mustaniemi	<u>kivikautinen asuin-/löytöpaikka(?)</u> , <u>talonpohjia</u> . II/H.aik
18.	Laherma	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
19.	Sammaloja	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II/III.
20.	Tiermaksen Niemipelto	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II.
21.	Tiermaksen Tervapelto	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II.
22.	Käylä	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II.
23.	Määttälänvaaran rantakallio	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
24.	Pohjaslahti	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II/III.
25.	Samostenperä	<u>kivi- ja rautakautinen asuinpaikka</u> . II/III.
26.	Pappila	kiviesineen saantipaikka. III.
27.	Arola	<u>kivikautinen asuinpaikka, maakuoppia</u> . II.
28.	Lotvola	<u>rautakautinen löytöpaikka, røykkiöitä</u> . II.
29.	Pyhålahti, Ristikangas	raha-aarten löytöpaikka. II.
30.	Penikkajärvi, Salmenkorva	rautakautinen löytöpaikka. II(?).
31.	Riihelä	rautakautinen löytöpaikka. II(?).
32.	Lämsänkylä, Kuurna	hopea-aarten löytöpaikka. II.
33.	Hautalampi	talonpaikkoja, pyyntikuoppia. II/hist. aika
34.	”Uusi hautausmaa”	rautakautinen löytöpaikka. II/III.
35.	Heikkilä	rautakautinen löytöpaikka. III(?).
36.	Polojärvi	kesänavettojen pohjia/kiukaita. Hist. aika.
37.	Jaapanlahti	kiviesineiden löytöpaikka, asuinpaikka(?). II(?).
38.	Oijusluoma	aarrelöytöjä. Hist. aika
39.	Teeriranta, Hautaniemi	<u>kesähautoja?</u> , <u>maakuoppia</u> . II/hist. aika
40.	Ylä-Kuolio, Autioniemi	<u>kiukaanraunio, kesähautapaikka (?)</u> . II/hist. aika
41.	Kirpistö, Teeriniemi	=67 = 121 (”lappalaisten hautausmaa”)
43.	Ahosaari	”lappalaisten kalmisto”/kesähautapaikka. hist. aika(?)
44.	Rukajärvi	raunioita? II(?).
45.	Mutkajoki	maakuoppia/sysimiiluja. Hist. aika(?).
46.	Savilahti	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
47.	Teeriniemen kärki	<u>kivikautinen asuinpaikka, rautak. löytöpaikka</u> . II.
48.	Teeriniemi W-ranta	<u>kivikautinen asuinpaikka, maakuoppia</u> . II.

49.	Kopatintaival	<u>veneenvetopaikka/telatie</u> . II.
50.	Kiutaköngäs, retkeilymaja	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II
51.	Kiutaköngäs	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
52.	Halosenvaara, Halosen uuni	<u>kivikautinen löytöpaikka</u> , <u>kallioluola</u> . I.
53.	Hartikanaho	<u>kivirakennelmia</u> , <u>latomus</u> , <u>kuorittuja mäntyjä</u> . I.
54.	Juuma	<u>lapinpato</u> , <u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II.
55.	Ylä-Juumajärvi, Kotalampi	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II-III.
56.	Ala-Juumajärvi kansakoulu	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II-III.
57.	Turula	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II.
58.	Teeriniemen lampi	<u>kalmisto</u> , <u>kivikautinen asuinpaikka</u> . I.
59.	Olkiaho	<u>muinaispelto</u> , <u>viljelysraunioita?</u> III/hist. aika.
60.	Kukkola (Mäkelä)	(=106) <u>kivikautinen löytöpaikka</u> . III.
61.	Melapuro (Kivioja)	<u>kiviesineen löytöpaikka</u> . II(?), Hist. ajan kaivos
62.	Irninniemi	<u>raunio/kiuas(?)</u> . II/Hist. aika(?)
63.	Mursunniemi	<u>kiuas</u> . Hist. aika.
64.	Teeliniemi	= 95? ” <u>lapinraunioita?</u> ”(?) III/hist. aika(?)
65.	Teeliniemi	<u>mestauspaikka</u> . III/hist. aika(?)
66.	Raatesaari	” <u>kiukaita?</u> ” II/Hist. aika(?)
67.	Kirpistö Teeriniemi	= 41 = 121 (” <u>lappalaisten asuinpaikka?</u> ”)
68.	Lapinniemi	” <u>lappalaisten asuinpaikka(?)</u> ”. III.
69.	Piskamojärvi	” <u>vanha asumasija, kuoppa?</u> ” II(?).
70.	Murhiniemi	<u>tarinapaikka(?)</u> . II/III.
71.	Hyväniemi	<u>tarinapaikka</u> = POSIO
72.	Ämmänkivi	<u>tarinapaikka</u> = POSIO 40
73.	Kitka, Lehtoniemi	<u>saamelaishauta</u> . II/III.
74.	Talliskotakenttä	<u>raunio/kiuas, lappalaisten asuinpaikka(?)</u> . II.
75.	Iso-Pöyliö, saari	<u>saamelaishauta</u> . II/III.
76.	Törmäsenlahti	<u>hopea-aarten löytöpaikka</u> . II/Hist. aika(?).
77.	Rytiniemi	<u>maakuoppia</u> . II.
78.	Huruniemi	= 124, <u>kivik. asuinpaikka</u> , ” <u>lapin kenttä?</u> ”(?) II.
79.	Muojärvi - Joukamojärvi	<u>rautaveitsen löytö</u> ., <u>lappal. asuinp.</u> (?) II/Hist. a(?).
80.	Mouruniemi	<u>maakuoppia, kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II.
81.	Kotilehto	” <u>muinainen asuinpaikka?</u> ”. II/Hist. aika?
82.	Kajavasalmi, Salmiaho	<u>rautakautinen löytöpaikka(?)</u> , <u>kiukaita(?)</u> . II.
83.	Penikkajoki, Kenttäaho	<u>maakuoppa/”vanhan asutuksen merkkejä?”</u> . II.
84.	Kenttäniemi	<u>kivikautinen asuinpaikka, maakuoppia</u> . II-III.
85.	Lyhytniemi	” <u>kivikasoja ja asumapaikka?</u> ”. II/Hist. aika(?)
86.	Multikoski N-ranta	<u>talonpaikka, viljelyraunioita</u> . II/ Hist. aika.
87.	Multikoski S-ranta	” <u>pitkulaisia kumpuja?</u> ”(?) II(?).
88.	Repolahdi	” <u>muinaisia asuinpaikkoja?</u> ”(?) II(?)
89.	Karhuaho	<u>pyyntikuoppa</u> , ” <u>hautausmaa?</u> ”(?) II.
90.	Huttuniemi	” <u>lapin raunioita?</u> ”(?) II(?).
91.	Keinässaari (Keinosaari?)	<u>kuoppia?</u> ” <u>hautausmaa ja tulisijan jäänteitä?</u> ”. II/III.
92.	Muosalmi	<u>maa-/pyyntikuoppa?</u> II.
93.	Kuusamojärvi, Petäjäsaari	<u>kivikautinen asuinpaikka, hautoja(?)</u> , <u>raunioita</u> . II
94.	Kaihlaniemi	” <u>kaksi hautaa?</u> ”, <u>maakuoppia?</u> II/III(?).
95.	Raatesalmi	= 64? ” <u>kiviraunioita ja hautoja?</u> ”. III/Hist. aika(?)
96.	Pyhälähti, NE-ranta	<u>kivikautinen asuinpaikka, maakuoppia</u> . II.
97.	Viitasaari	<u>maakuoppa/”muinainen asuinpaikka?”</u> (?) II.
98.	Viitasaari	<u>kiukaan raunio</u> . II/Hist. aika.
99.	Muosalmi	<u>kaivantaja 2 kpl/venetaipaleita?</u> ” <u>lapin oja?</u> ”. II.
100.	Ahvenvaara	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
101.	Väljärvi, Kalmaniemi	<u>kivikautinen asuinpaikka, tarinapaikka</u> . II.
102.	Vuotunki, Kuusikkoniemi	= 118.
103.	Peurajärvi, Tynnyriniemi	<u>maakuoppia, asuinpaikka(?)</u> . II.
104.	Pussisenvaara	” <u>lapin talvimaja?</u> ”(?) II/Hist. aika(?)

105.	Matkajärvi (Petäjälampi?)	”kiviladelma, lappalaiskalmisto”(?) II(?)
106.	Kemilä (Mäkelä)	= 60
107.	Elijoen suu W	kivikautinen löytöpaikka. II.
108.	Poloniva N	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II/III.
109.	Isosaari	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
110.	Einola	kivikautinen asuinpaikka. II.
111.	Pikku-Muojärvi/Tervalampi	<u>pyyntikuoppa/-kuoppia?</u> II.
112.	Irniijoki	kivikautinen löytöpaikka. II(?) (TAIVALKOSKI?).
113.	Arskan mökki	<u>kivi- ja varhaismetallikautinen asuinpaikka</u> . II.
114.	Iijärvi W, Teeriranta	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
115.	Koskirinne	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II.
116.	Julma-Ölkky	<u>kalliomaalaus</u> . I.
117.	Taliskotalampi	<u>kiviraunio, maakuoppa./talvikylä(?)</u> . II/Hist. aika
118.	Saavanautio, Myllysaari	<u>maakuoppia(?)</u> ”lappalaisten asuinkenttä”. II.
119.	Airisniemi, Ruumissaari	kesähautapaikka. Hist. aika.
120.	Soivionaho NE	<u>kiviröykkiö ja latomus</u> . II.
121.	Kirpistö, Teeriniemi	<u>kiuas, rauniot, maakuoppa</u> . II/hist. a. (=41, 67, 139)
122.	Oijusluoma	”lapin talvikylä”. I(?).
123.	Isoniemi	”lappalaiskotien jäänteitä”. III(?)
124.	Hurujoki	= 78 Huruniemi
125.	Pieni Koiralampi	rautakautinen(?) löytöpaikka. II.
126.	Mouruvaara, N-rinne	<u>hakkaus/Kristus-monogrammi lohkareessa</u> . II/hist. aika
127.	Niskajärvi SW-ranta	kivikautinen löytöpaikka. II.
128.	Tärkkämökankaat	<u>kiukaanraunio, rautakirveen löytöpaikka</u> . II.
129.	Pehkola	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
130.	Palokangas SW	<u>kiviröykkiöitä</u> . II.
131.	Suolampi	<u>maa/-pyyntikuoppa</u> . II.
132.	Lokkilampi	<u>maa/-pyyntikuoppia</u> . II.
133.	Penikkasalmi	muinaisjalaksen löytöpaikka. III.
134.	Takkisenharju	<u>kivikautinen asuinpaikka, maa/-pyyntikuoppia</u> . II.
135.	Itävaara	kiviesineen löytöpaikka. II.
136.	Korkeaniemi, Yli-Kitka	kiuas. ”lapin paja”, II/Hist. aika.
137.	Korkeaniemi, Nissinjärvi	<u>kiviröykkiö</u> . II.
138.	Hevoskorpi	<u>kiviröykkiö</u> . II.
139.	Teerikangas SE-harju	<u>maakuoppia</u> . II. (ks. myös kohde 121)
140.	Kopatinkangas	<u>maa/-pyyntikuoppia</u>
141.	Tapio	kivikautinen löytöpaikka. II.
142.	Koskela, Kurvinen	kiviesineen löytöpaikka. II(?)
143.	Käsmä	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II.
144.	Mäkinen	kivikautinen löytöpaikka. II.
145.	Hannonniemi	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II/III.
146.	Pöckelöniemi	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II.
147.	Toppila, Poussu	kiviesineen löytöpaikka. II.
148.	Viinikka, Lämsänkylä	kiviesineen löytöpaikka. II(?).
149.	Taival, Niemi	<u>maakuoppia</u> . II.
150.	Isonhiekanmutka	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II-III.
151.	Äystönjoen suu N	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II-III.
152.	Suopalampi N-ranta	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II-III.
153.	Juuma, levähdyspaikka	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II-III.
154.	Lukkolainen NE-ranta	<u>kivikautinen asuinpaikka, maakuoppia ja painanteita(?)</u> . II.
155.	Mättäisenlahti, Peräaho	<u>maa/-pyyntikuoppia</u> . II.
156.	Hietaniemi	<u>maakuoppa, pyyntikuoppia</u> . II.
157.	Mouruhieta W	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
158.	Mouruhieta E	<u>kivikautinen asuinpaikka, asuinpainanteita</u> . II.
159.	Rahkonniemi	<u>maakuoppia</u> . II.

160.	Leveäkangas NW	<u>maa/-pyyntikuoppa. II.</u>
161.	Haaponiemi	<u>maakuoppa/-kuoppia(?)</u> . II.
162.	Luikonperä	<u>painanteita(?)</u> . II.
163.	Taivallahti	<u>kivikautinen asuinpaikka, asuinpainanteita. II.</u>
164.	Noivionharjut	<u>pyyntikuoppia. II.</u>
165.	Saunapuron suu W-ranta	<u>kivikautinen asuinpaikka, maakuoppia. II(-III?).</u>
166.	Hautalampi E	<u>maa/-pyyntikuoppia. II.</u>
167.	Pyhälammen N-ranta	<u>maakuoppia. II.</u>
168.	Pyhälammen niemi	<u>maakuoppa. II.</u>
169.	Pyhäniemi N-ranta	<u>asuinpainanteita, maakuoppia. II.</u>
170.	Vasapuron latva	<u>kvartsilöytöpaikka. II.</u>

KOhteiden jakautuminen peruskarttalehdille

3544 08 POROSAARI	131 Suolampi
4514 03 JULMA-ÖLKKY	116 Julma-Ölkky
4514 05 TEERIRANTA	39 Teeriranta Hautaniemi, 46 Savilahti, 47 Teeriniemen kärki, 48 Teeriniemi W-ranta, 57 Turula, 58 Teeriniemen lampi, 100 Ahvenvaara, 113 Arskan mökki, 114 Iijärvi W Teeriranta
4514 06 ROMEVAARA	142 Koskela
4514 08 + 11 ISO HARSUVAARA	53 Hartikanaho
4521 09 KUOLIO	40 Yli-Kuolio Autioniemi, 68 Yli-Kuolio Lapiniemi 161 Haaponiemi
4521 10 IRNI	36 Polojärvi
4521 12 OIJUSLUOMA	38b Oijusluoma
4522 09 HAATAJA	132 Lökkilampi, 134 Takkisenharju
4522 10 TUULIAINEN	38a Oijusluoma
4522 11 MESKUSVAARA	45 Mutkajoki, 70 Murhiniemi, 105 Matkajärvi (Petäjälampi), 135 Itävaara
4522 12 OIVANKI	19 Sammaloja, 28 Lotvola (Huuhtaniemi), 122 Oivanki(?)
4523 01 ISO-KERO	2 Laiskala (Lehtoniemi), 62 Irninniemi, 63 Mursunniemi, 120 Soivionaho NE, 143 Käsmä, 165 Saunapuron suu W-ranta
4523 03 POUSSU	16 Iijärvi Taival, 147 Toppila, 149 Taival Niemi
4523 05 SOIVIO	1 Likoniemi, 3 Luokkajärvi
4523 08 PIKKARAINEN	30 Penikkajärvi Salmenkorva

4523 09 KEMILÄ	60 = 106 Kukkola (Mäkelä)
4523 12 LÄMSÄNKYLÄ	49 Kopatintaival, 79 Muojärvi-Joukamojärvi, 89 Patolampi-Karhuaho, 90 Huttuniemi, 140 Kopatinkangas
4524 01 KUUSAMO	7 Vänrikinniemi, 10 Munakkapuro, 17 Mustaniemi, 26 Pappila, 29 Pyhalahti Ristikangas, 37 Jaapanlahti, 64 Teeliniemi, 65 Teeliniemi, 66 Raatesaari, 95 Raatesalmi, 96 Pyhalahti NE 97 Viitasaari, 98 Viitasaari itäranta, 167 Pyhälammen N-ranta, 168 Pyhälammen niemi, 169 Pyhäniemi N-ranta
4524 02 SAAPUNKI	9 Nilonjärvi Leskelä, 12 Tuovila Jokela, 13 Nilonjärvi Rajavartiosto, 24 Pohjaslahti, 25 Somostenperä, 34 Uusi hautausmaa, 42 Tatankijoki, 59 Olkiahho, 137 Nissinjärvi Korkeaniemi
4524 03 RUKAJÄRVI	6 Aikkila, 44 Rukajärvi, 69 Piskamojärvi, 144 Mäkinen, 145 Hannonniemi
4524 04 TÖRMÄSENVAARA	75 Iso-Pöyliö, 76 Törmäsenlahti, 92 Muosalmi, 93 Petäjäsaari, 95 Kaihlaniemi, 99 Muosalmi, 101 Välijärvi Kalmanniemi, 111 Pikku-Muojärvi - Tervalampi kannas, 117 Taliskotalampi, 146 Pöckelöniemi, 162 Luikonperä, 163 Taivallahti
4524 06 MÄÄTTÄLÄNVAARA	15 Korpela, 23 Määttälänvaaran Rantakallio, 77 Rytiniemi, 138 Hevoskorpi, 170 Vasapuron latva
4524 07 MUOJÄRVI	31 Riihelä, 43 Ahosaari, 82 Kajavasalmi Salmiaho, 91 Keinässäari
4524 08 VALTANEN	35 Heikkilä, 41=67(=121) Kirpistö Teeriniemi, 80 Mouruniemi, 84 Kirpistö Kenttaniemi, 109 Isosaari, 110 Einola, 121 =41=67 Teerikangas, 126 Mouruvaara, 127 Niskajärvi SW ranta, 128 Palokangas Tärkkämö, 139 Teerikangas SE, 156 Hietaniemi, 157 Mouruhieta W, 158 Mouruhieta E
4524 09 VUOTUNKI	115 Koskirinne, 123 Isoniemi
4524 10+4542 01 KÄRPÄNKYLÄ	49 Kopatintaival, 79 Muojärvi-Joukamojärvi, 83 Penikkajoki Kenttäaho, 133 Penikkasalmi, 159 Rahkonniemi, 160 Leveäkangas NW
4524 11 + 4542 02 RIEKKI	4 Taipale, 78 = 124 Huruniemi, 81 Kotilehto, 104 Pussisen vaara, 124 (=78) Hurujoki,
4541 02 KUMMUNTAKANEN	103 Tynnyriniemi
4541 03 KUURNA	32 Kuurna, 33 Hautalampi ja Kuurnanniemi, 85 Lyhytniemi, 86 Multikoski N-ranta,

	87 Multikoski S-ranta, 166 Hautalampi E
4611 07 TOLVA	136 Ala-Kitka Korkeaniemi, 150 Isonhiekanmutka
4611 08 PATONIEMI	74 Talliskotakenttä, 107 Elijoen suu W, 141 Tapio
4611 10 VIRRANKYLÄ	73 Lehtoniemi, 164 Noivionharjut
4611 11 VIRRANNIEMI	5 Kokkonieniemi, 8 Kurttivaara, 27 Arola, 119 Ruumissaari
4611 12 KUNTAKKIVAARA	11 Ollilanjärvi Manalanniemi
4613 01 RUKATUNTURI	155 Mättäisenlahti Peräaho,
4613 02 KÄYLÄ	20 ja 21 Tiermaksen Niemipelto ja Tervapelto 22 Käylä, 52 Halosenvaara, 108 Poloniva N, 151 Äystönjoen suu N-ranta, 154 Lukkolainen NE
4613 04 SUORAJÄRVI	14 Ketola (Taivalharju), 118 (=102) Myllysaari
4613 05 JUUMA	54 Juuma, 55 Kotalampi, Yli-Juumajärvi, 56 Ala-Juumajärvi kansakoulu, 125 Pikku Koiralampi, 152 Suopalampi N, 153 Juuman levähdyspaikka
4613 06 LIIKASENVAARA	50 Kiutaköngäs, 51 Kiutaköngäs
4613 07 PALJAKKA	18 Laherma, 61 Melapuro

LÖYTÖLUETTELO

Kansallismuseon (KM, Helsinki) kokoelmissa olevat Kuusamosta tehdyt löydöt, (V=Venäjä):

KM 206	poikkiteräinen kärki, piitä	0 Ahvensalmi
KM 697	kivilevy	61 Melapuro
KM 2266:1	kourutaltoa	1 Likoniemi
KM 3254:5	reikäkivi	2 Laiskala
KM 3254:6	reikäkivi	3 Soivio
KM 3254:8	tasataltoa	1001 Paanajärvi, Alipää (V)
KM 3254:9	kvartsikuula	4 Taivaljärvi, Taipale
KM 3346	kourutaltoa	1002 Paanajärvi (V)
KM 3141	soikea tuluskivi	28 Lotvola
KM 3307	hopearaha-aarre	29 Pyhälähti, Ristikangas
KM 5220	venekirveen katkelma	5 Kokkonieniemi
KM 5409:1	tuura	6 Aikkila
KM 5409:2	rautakirves	7 Vänrikinniemi
KM 5409:2	rautakirves	1004 Mannila (V)
KM 6182:2	reikäkivi	1003 Leppiaho (V)
KM 8317	piinuolenkärki	8 Kurttivaara
KM 8337	venekirveen katkelma	5 Kokkonieniemi
KM 8728:1	reikäkivi	9 Leskelä

KM 8728:2	keihäänkärki	30 Penikkajärvi, Salmenkorva
KM 8728:3	rautakirves	30 Penikkajärvi, Salmenkorva
KM 8728:4	rautakirves	30 Penikkajärvi, Salmenkorva
KM 9803	rautakirves	31 Muojärvi, Riihelä
KM 10411:1-28	hopeakoruaarre	1005 Tavajärvi, Ukonlahti (V)
KM 10593	hopeakorujen katkelmia	1005 Tavajärvi, Ukonlahti (V)
KM 10778	reikäkirves	10 Munakkapuro
KM 13350:1-10	hopea-aarre	32 Lämsänkylä Kuurna
KM 14049:1-7	kvartsiesineitä ja -iskoksia	12 Tuovila, Jokela
KM 14050:1-7	kvartsiesineitä ja -iskoksia	13 Nilojärvi, Rajavartiosto
KM 14051:1-6	kvartsiesineitä	14 Ketola (Taivalharju)
KM 14052:1-8	tasataltta, liusketta, kvartsiesineitä	15 Korpela
KM 14053:1-2	kvartsiesine ja -iskos	16 Iijärvi, Taival
KM 14054:1-2	kvartsikappaleita	17 Mustaniemi
KM 14056:1-5	kvartsiesineitä ja -iskoksia	18 Laherma
KM 14057	kvartsi-iskos	19 Sammaloja
KM 14058:1-2	kvartsi-iskoksia	20 Tiermoksen Niemipelto
KM 14059:1-2	kvartsiesine ja -iskoksia	21 Tiermoksen Tervapelto
KM 14060	kvartsinen kourukaavin	22 Käylä
KM 14061:1-2	kvartsiesineitä	23 Määttälänvaara Rantakallio
KM 14062:1-2	kivikirves ja esineen katkelma	24 Kirkonkylä, Pohjaslahti
KM 14063:1-5	taltta, hioin ja kvartsia	25 Somostenperä
KM 14846:1-4	kvartsikaapimia	46 Savilahti
KM 14847:1-15	rautakirves, hioin, liusketta, kvartsia	47 Teeriniemen kärki
KM 14847:16-32	kvartsikaapimia	48 Teeriniemen länsiranta
KM 16083:1-26	asuinpaikkalöytöjä (kivikausi)	25 Somostenperä
KM 16301	kvartsiesineitä ja -iskoksia	50 ja 51 Kiutaköngäs
KM 16734:1-21	kiviesineitä, rautakirves, asb.ker.	25 Somostenperä
KM 17070:1-69	kaivauslöytöjä (1966)	25 Somostenperä
KM 17282	kivitaltta	52 Halosenvaara
KM 18416	kvartsi-iskoksia	27 Arola
KM 18417:1-4	kvartsiesineitä ja -iskoksia	2 Laiskala (Lehtoniemi)
KM 18418	kvartsi-iskoksia	55 Kotalampi
KM 18419:1-2	pala harmaata piitä, kvartsi-iskoksia	57 Turula
KM 18420:1-3	kvartsiesineitä ja -iskoksia	100 Ahvenvaara
KM 18421:1-2	kvartsiesine ja -iskoksia	58 Teeriniemen lampi
KM 18422:1-5	piikärki, kvartsiesineitä, -iskoksia	14 Ketola (Taivalharju)
KM 18423:1-3	kivikirves, kvartsiesineitä, -iskoksia	15 Korpela
KM 19675	kivitaltta	60 Mäkelä (= 106 Kukkola)
KM 19884:1-10	pronssilevyä, keram., piitä, kvartsia	113 Arskan mökki
KM 19885:1-4	pii- ja liuskeiskos, kvartsi-iskoksia	114 Iijärvi W-ranta
KM 19932	kvartsi-iskoksia	84 Kirpistö, Kenttaniemi
KM 19933	kvartsi-iskoksia	108 Käylä, Poloniva
KM 19934	kvartsi-iskoksia	12 Tuovila, Jokela
KM 19935	kvartsi-iskoksia	13 Nilojärvi, Rajavartiosto
KM 19936	kvartsi-iskoksia	27 Arola
KM 19937:1-2	keramiikkaa	109 Kirpistö Isosaari
KM 19938	kvartsi-iskoksia	109 Kirpistö, Isosaari
KM 19939	reikäkivi	110 Heikkilä, Einola
KM 19940	kivitaltta	144 Mäkinen
KM 20247	Tuuran katkelma	143 Heikkisenniva, Käsmä
KM 20248	muinaisjalaksen katkelma	133 Muojärvi, Penikkasalmi
KM 20422:1-426	kaivauslöytöjä	12 Tuovila, Jokela
KM 21697	kivitaltta	112 Irnijärvi
KM 26612	rautakeihäänkärki	125 Pikku Koiralampi
KM 27181	tuura	145 Hannonniemi

KM 27740	kiviesine	1 Likoniemi
KM 27741:1-2	reikäkiviä	127 Niskajärvi SW-ranta
KM 27742	rautakirves	128 Palokangas, Tärkkämö
KM 27898	liuskekappale	7 Vänrikinniemi
KM 28191	kvartsiesine ja -iskoksia	134 Takkisenharju
KM 30155	reikäkivi	135 Itävaara
KM 31697:1-3	kvartsiesineitä, iskoksia	5 Kokkonieniemi
KM 31698	kvartsi-iskoksia	47 Teeriniemen kärki
KM 31699:1-2	kvartsikaavin ja -iskoksia	48 Teeriniemi W-ranta
KM 31700:1-5	kivilajilohelmia, kvartsiesineitä	55 Ylä-Juumajärvi, Kotalampi
KM 31701:1-4	kvartsiesineitä	78 Huruniemi
KM 31702:1-2	kvartsiesine ja -iskos	80 Mouruniemi
KM 31703:1-8	hioin, iskukivi, kvartsia, kvartsiittia	84 Kenttänäniemi
KM 31704:1-2	kvartsia	93 Kuusamojärvi, Petäjäsaari
KM 31705	kvartsikaavin	110 Einola
KM 31706:1-4	kvartsiesineitä, -iskos, pal. luuta	114 Iijärvi W
KM 31707	kvartsikaavin	143 Käsmä
KM 31708:1-3	kvartsiesineitä	145 Hannonniemi
KM 31709	hioin	147 Toppila, Poussu
KM 31710:1-4	kvartsiesine, kvartsia ja kvartsiittia	150 Isonhiekanmutka
KM 31711:1-2	kvartsiesine ja -iskoksia	151 Äystönjoen suu N
KM 31712	kvartsiesine	157 Mouruhieta W
KM 31713	kvartsi-iskoksia	158 Mouruhieta E
KM 31712:1-3	kvartsiesine, -iskoksia, pal. luuta	163 Taivallahti
KM 31715:1-2	kvartsiesine ja -lohko	165 Saunapuron suu W-ranta
KM 31716:1-2	työstettyä kvartsia	170 Vasapuron latva

Pohjois-Pohjanmaan museossa (PPM, Oulu) olevat Kuusamosta tehdyt löydöt:
(Museon palossa 1929 tuhoutuneet esineet on merkitty X:llä.)

PPM 164	piinuolenkärki (X)	23 Määttälänvaara Rantakallio
PPM 211 (=558)	tuura	26 Pappila
PPM 212 (=560)	rautakeihäs	34 Uusi hautausmaa
PPM 278 (=832)	tuura	0
PPM 282	rautakirves (X)	35 Heikkilän kylä
PPM 280	pallonuijan puolikas	0
PPM 1244	reikäkivi/nuotanpaino?	148 Viinikka
PPM 4177	kaksoistaltta	141 Tapio
PPM 4518	liuskeinen keihäänkärki	19 Sammaloja
PPM 6687 (=277,831)	tuura/taltta?	37 Jaapanlahti
PPM 7250	tuura	107 Elijoen suu W

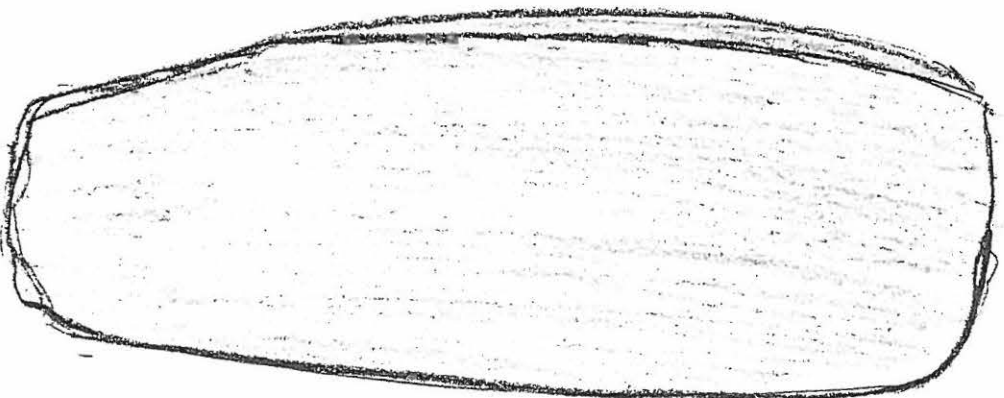
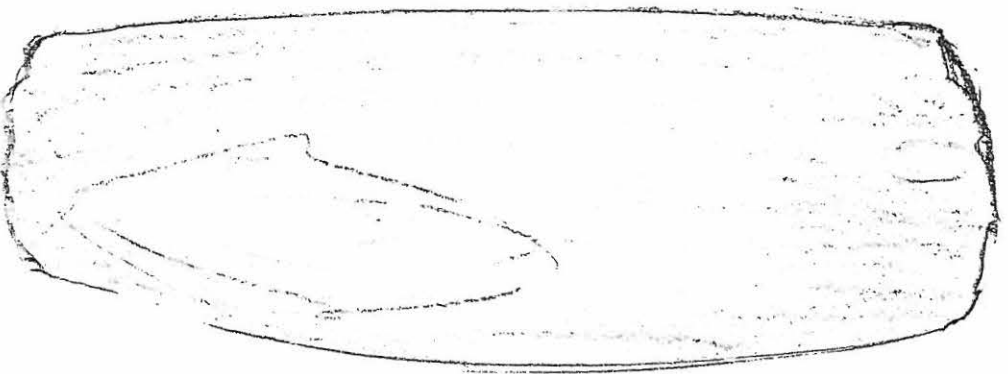
Kuusamon kotiseutumuseossa olevat löydöt:

KuusaM 1405	kivitaltta	0
KuusaM ei numeroa	uurrenuija	0

Lisäksi:

Kajaanin seminaari	tuura	7 Vänrikinniemi
Jyväskylän seminaari	kaksi talttaa	ilman löytötietoja (1882)

Kuusi 10

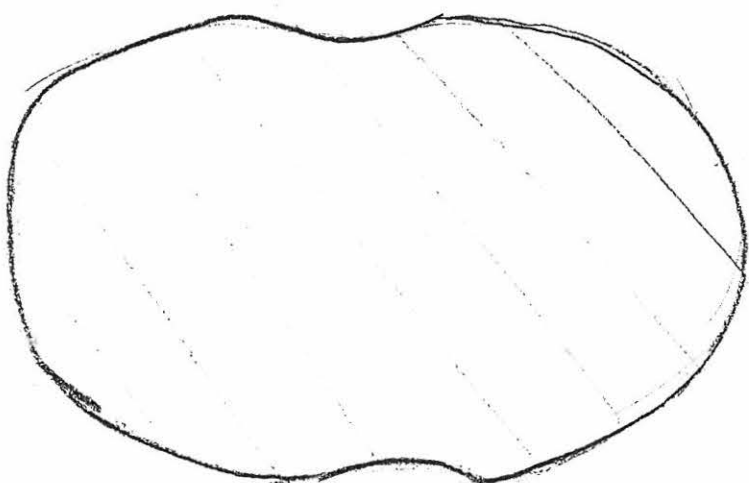
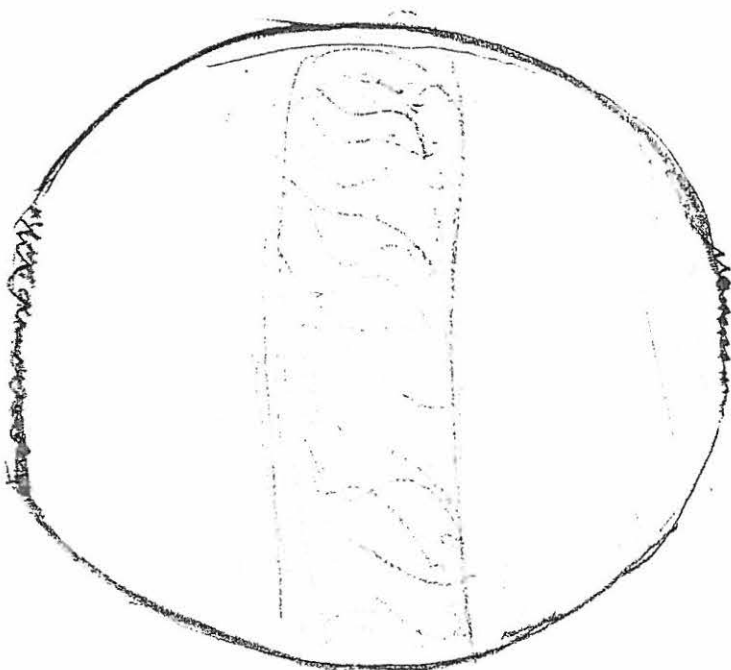

Kuusi 1405

muscolis
vaukkaalton hietta
Tasafalta
alottelu lauma
-kanta liengä ja luvun

KUUSAMO 101

Ummuilla
kuusentia

KuusM ilman
numera

lähetyt 11.9.1961
ei pöytäheiteja

DIALUETTELO

Diat on luetteloitu Pohjois-Pohjanmaan museon kuva-arkistoon Pohjois-Pohjanmaan liiton kokoelmana (PPL/PPM:n kuva-arkisto).

<u>Dia + nro:</u>	<u>kuva-aihe:</u>
D 311	Kuusamo 1 Likoniemi, niemen kärjen asuinpaikka vanhan päärakennuksen tasalta pihan laidalta kaakosta.
D 312	Kuusamo 2 Laiskala Lehtoniemi, aiemmat asuinpaikkahavainnot rannasta kynnetyn pellon takaa, eteläkaakosta.
D 313	Kuusamo 5 Kokkoniemi, kvartsilöytöpaikka törmän yläosassa Kurtin ja Kukkosen rajalla, luoteesta.
D 314	Kuusamo 5 Kokkoniemi, kvartsia vedessä rantakallioiden alapuolella.
D 315-6	Kuusamo 5 Kokkoniemi, Kokon talossa olevat, pihapiiristä löydetyt luuesineet molemmin puolin.
D 317	Kuusamo 8 Kurtinvaara, oletettua nuolenkärjen löytöpaikkaa, vaaran rantapeltoa itäkoillisesta.
D 318	Kuusamo 11 Manalanniemi, Ollilanjärvi, etualalla kiuas, taustan polku kulkee kahden painanteen (haudan?) yli, itäkaakosta.
D 319	Kuusamo 11 Manalanniemi, Ollilanjärvi, etualalla kiuas, lännestä.
D 320	Kuusamo 14 Taivallaharju (Ketola), asuinpaikkahavainnot rantapellost, kuvattu pihalla talon edestä, länsiluoteesta.
D 321	Kuusamo 21 Tiermaksen Tervapello etualalla, taustalla näkymättömissä Tiermaksen taloryhmästä oikealle oleva Kuusamo 20 Tiermaksen Niemipello, pohjoiskoillisesta.
D 322	Kuusamo 27 Arola, etualalla a-alue, takana pellon reunassa b-alue, maakuopat metsikössä, eteläkaakosta.
D 323	Kuusamo 27 Arola, pellon pohjoisreunalla oleva maakuoppa ja uusi kota, jonka takana törmän päällä lisää maakuoppia, pellon etunurkka b-aluetta, luoteesta.
D 324	Kuusamo 28 Lotvola (Huuhtaniemi), toinen alueen raunioista/röykkiöistä?, etelästä.
D 325	Kuusamo 30 Salmenkorva, torppa itäkaakosta.
D 326	Kuusamo 30 Salmenkorva, yleiskuva torpan luota luoteesta.
D 327	Kuusamo 32 Kuurna Lämsänkylä, aarten löytöpaikka ilman opasta kuvattuna, kuvan keskellä tien oikealla puolen hiekkavassa leikkauksessa, etelästä.

- D 328 Kuusamo 33a Hautalampi, maa-/pyyntikuoppa (1) lammen koillispuolella, takana Tauriaisentie ja aarteen, kohde 32, löytöpaikka, länsiluoteesta.
- D 329 Kuusamo 40 Autioniemi Yli-Kuolio, kiukaanraunio pohjoisesta.
- D 330 Kuusamo 40 Autioniemi Yli-Kuolio, kiukaanraunio kuusen takana, mökki pilkottaa keskellä vasemmalla, itäkoillisesta.
- D 331 Kuusamo 40 Autioniemi Yli-Kuolio, kiuaskiveystä turpeen alta.
- D 332 Kuusamo 48 Teeriniemen W ranta, rannan mökeistä kaakkoisin, kvartsia kuvanotto paikalla ja tikkataulun edessä mökin pihalla, aiemmat löydöt rantatörmän alapuolelta, kaakosta.
- D 333 Kuusamo 49 Kopatintaival, veneenvetotai paleen eli telatien eteläosaa, kannaksen etelärannalta kuvattuna, etelälounaasta.
- D 334 Kuusamo 52 Halosenvaara, Halosen uunin suuaukko kuvan keskellä kuvattu rinteessä olevalta tasanteelta, lännestä.
- D 335 Kuusamo 52 Halosenvaara, Halosen uunin 1. kammiota luolan suulta, takana 2. kammion suu, jonka korkeus vajaa metri.
- D 336 Kuusamo 52 Halosenvaara, Halosen uunin 2. kammiota (korkeus noin 1 - 1,2 metriä), takana 3. kammio.
- D 337 Kuusamo 52 Halosenvaara, Halosen uunin 3. kammiota (korkeus noin 1 metri), perällä kapeaa onkaloa.
- D 338 Kuusamo 52 Halosenvaara, Halosen uunin 1. kammiota (korkeus noin 2 - 2,5 metriä), oikealla suuaukko.
- D 339 Kuusamo 52 Halosenvaara, maisema Halosen uunin suulta länteen.
- D 340 Kuusamo 53 Hartikanaho, ehyt kiveys rannassa, länsiluoteesta.
- D 341 Kuusamo 53 Hartikanaho, ehyt kiveys ja petäjän X-merkki, kaakosta.
- D 342 Kuusamo 53 Hartikanaho, rannan rikottu kiveys X-merkittyine petäjiineen, taustalla ehyt kiveys, kaakosta.
- D 343 Kuusamo 53 Hartikanaho, rannan kiveyksistä noin 40 metriä koilliseen oleva pitkä latomus, pohjoisesta.
- D 344 Kuusamo 55 Kotalampi, asuinpaikkarantaa Juumajärven pohjoisrannalla, runsaimmat havainnot lahden takana olevan korkean rantatörmän alta, lännestä.
- D 345 Kuusamo 56 Juuman ent. kansakoulu, kvartsihavainnot vesirajasta kohti lahden pohjukkaa, itärantaa kuvattuna niemen kärjen tuntumasta lounaasta.
- D 346 Kuusamo 58 Teeriniemen lampi, Hamppulan lammen itärantaan johtava metsätie, oikealla lampi ja vasemmalla Iijärvi, lammen pohjoisrannan mökki kuvanotto paikasta oikealle, luoteesta.

- D 347 Kuusamo 58 Teeriniemen lampi, lampi jää vasemmalle, vasemmalla takana mökki, tiellä pari kvartsia, keskellä tiestä oikealle koeruutu, aivan edessä tiestä oikealle viisto painauma samanlainen, mihin koeruutu tehty, kaakosta.
- D 348 Kuusamo 58 Teeriniemen lampi, etualalla koeruutu, taustalla harjanteilla kohde 39, etelästä.
- D 349 Kuusamo 58 Teeriniemen lampi, koeruutu, vasemmalla kaksoismaannos, keskellä kiveys, etelästä.
- D 350 Kuusamo 59 Olkiahio, kiviraunio pellon luoteiskulmalla, luoteesta.
- D 351 Kuusamo 61 Melapuro, vanhaa 1800-luvun kaivospaikkaa (lohko-kivikasat) puron länsirannalla. Purosta(?) löydetty kiviesine, eteläkaakosta.
- D 352 Kuusamo 63 Mursunniemi, kiukaanraunio muistomerkkeineen, pohjoisesta.
- D 353 Kuusamo 68 Lapinniemi Yli-Kuolio, rakennettu niemi, kohde ilmeisesti tuhoutunut, lounaasta.
- D 354 Kuusamo 75 Iso-Pöyliö, hautasaari etelästä.
- D 355 Kuusamo 76 Törmäsenlahti, vasemmalla lahden etelärannan suota, Virransalmen sillalta koillisesta.
- D 356 Kuusamo 80 Mouruniemi, niemen kärjen soranottopaikka, idästä.
- D 357 Kuusamo 80 Mouruniemi, niemen lounaisrantaa, oikean reunan jäiden pukkimassa kivikkotöyräässä kvartsia, kaakosta.
- D 358 Kuusamo 80 Mouruniemi, niemen kärjen päällä oleva laaja , jonka halki kulkee polku niemen kärkeen, etualalla polku ylittää pienen maakuopan, pohjoisesta.
- D 359 Kuusamo 83 Kenttäaho Penikkasalmi, maakuoppa, luoteesta.
- D 360 Kuusamo 84 Kenttäniemi Kirpistö, niemenkärkeen tuleva tie etualalla, siltä kvartsia, keskellä tasoitettu kenttä, laavukota siitä vasemmalle, kentän takana petäjätönkyrystä kvartsiesine, luoteesta.
- D 361 Kuusamo 84 Kenttäniemi Kirpistö, niemen itärannan venepaikalle johtava tie, kuvattuna niemen kärkeen johtavalta tieltä sähkölinjan alta, kvartsia kuvauspaikalla ja venerannantien leikkauksessa/ojassa, maakuopat vasemmalla olevien kuusten suojassa, lounaasta.
- D 362 Kuusamo 86 Multikoski N ranta, alueen itäosan peltoraunio katajineen, idästä.
- D 363 Kuusamo 93 Petäjäsaari, etualalla saaren kaakkoispään painanteita, hautamaiset painanteet kaksihaaraisen männyn takana rantatörmän partaalla, luoteesta.

- D 364 Kuusamo 93 Petäjäsaari, saaren kaakkoispään sortunutta rantatörmää, mistä kvartsia ja palanutta kiveä, hautamaiset painanteet tällä alueella, kaakosta.
- D 365 Kuusamo 93 Petäjäsaari, saaren luoteisosan sammalenpeittämistä kiviraunioista yksi, lounaasta.
- D 366 Kuusamo 93 Petäjäsaari, raunion kiveystä turpeen alta.
- D 367 Kuusamo 97 Viitasaari, maakuoppa luoteesta.
- D 368 Kuusamo 98 Viitasaari, itäranta, sammalen peittämä kiuas lounaasta.
- D 369 Kuusamo 99 Muosalmi, läntisempi kaivanto, pohjoisluoteesta.
- D 370 Kuusamo 100 Ahvenvaara, kvartsia ja palanutta kiveä mökin pihalla ja vasemmalla olevan tienristeyksen kohdalla, mökki toinen pohjoisesta Iijärven länsirannalla, etelälounaasta.
- D 371 Kuusamo 101 Kalmanniemi Välijärvi, kvartsihavainnot mökkitieltä tolpista oikealle, lounaasta.
- D 372 Kuusamo 103 Tynnyriniemi Peurajärvi, yleiskuva niemen tyvestä, länsiluoteesta.
- D 373 Kuusamo 103 Tynnyriniemi Peurajärvi, niemen kupera selkä, pitkänomainen maakuoppa keskellä polun mutkasta oikealle, luoteesta.
- D 374 Kuusamo 103 Tynnyriniemi Peurajärvi, pitkänomainen maakuoppa koillisesta.
- D 375 Kuusamo 103 Tynnyriniemi Peurajärvi, niemen kärkeä, pieni kuoppa kelosta vasempaan, kentän koekuopasta palanutta kiveä, länsiluoteesta.
- D 376 Kuusamo 110 Einola, asuinpaikkahavainnot Kirpistön Kotilahteen viettävältä pellolta, kiviesineen löytöpaikka keskellä vasemmalla vanhemman päärakennuksen (ei kuvassa) tasalla, taustalla lahden saaret, joista Isosaari keskellä taimmainen (Isosaari 109), pohjoiskoillisesta.
- D 377 Kuusamo 111 Pikkumuojärvi - Tervalampi kannas, maakuoppa, luoteesta.
- D 378 Kuusamo 113 Arskan mökki, mökin koillispuolista rantaa, jonka vesijätöllä kvartsia ja palanutta kiveä, pohjoisesta.
- D 379 Kuusamo 114 Iijärvi W ranta Teeriranta, kohteen eteläosassa oleva mökki, jonka pihalla kvartsia ja palanutta kiveä, kaakosta.
- D 380 Kuusamo 114 Iijärvi W ranta Teeriranta, mökistä noin 40 metriä pohjoisluoteeseen oleva painanne, mökin oikealla puolen matala painanne(?), pohjoisluoteesta.
- D 381 Kuusamo 114 Iijärvi W ranta Teeriranta, kohteen pohjoispäätä, alanteen ja rannan väliseltä harjanteella kulkevalta polulta tavattiin jokseenkin kuvan keskellä palaneiden kivien keskittymä, palaneen luun kappale ja kvartsi-iskos, pohjoisluoteesta.

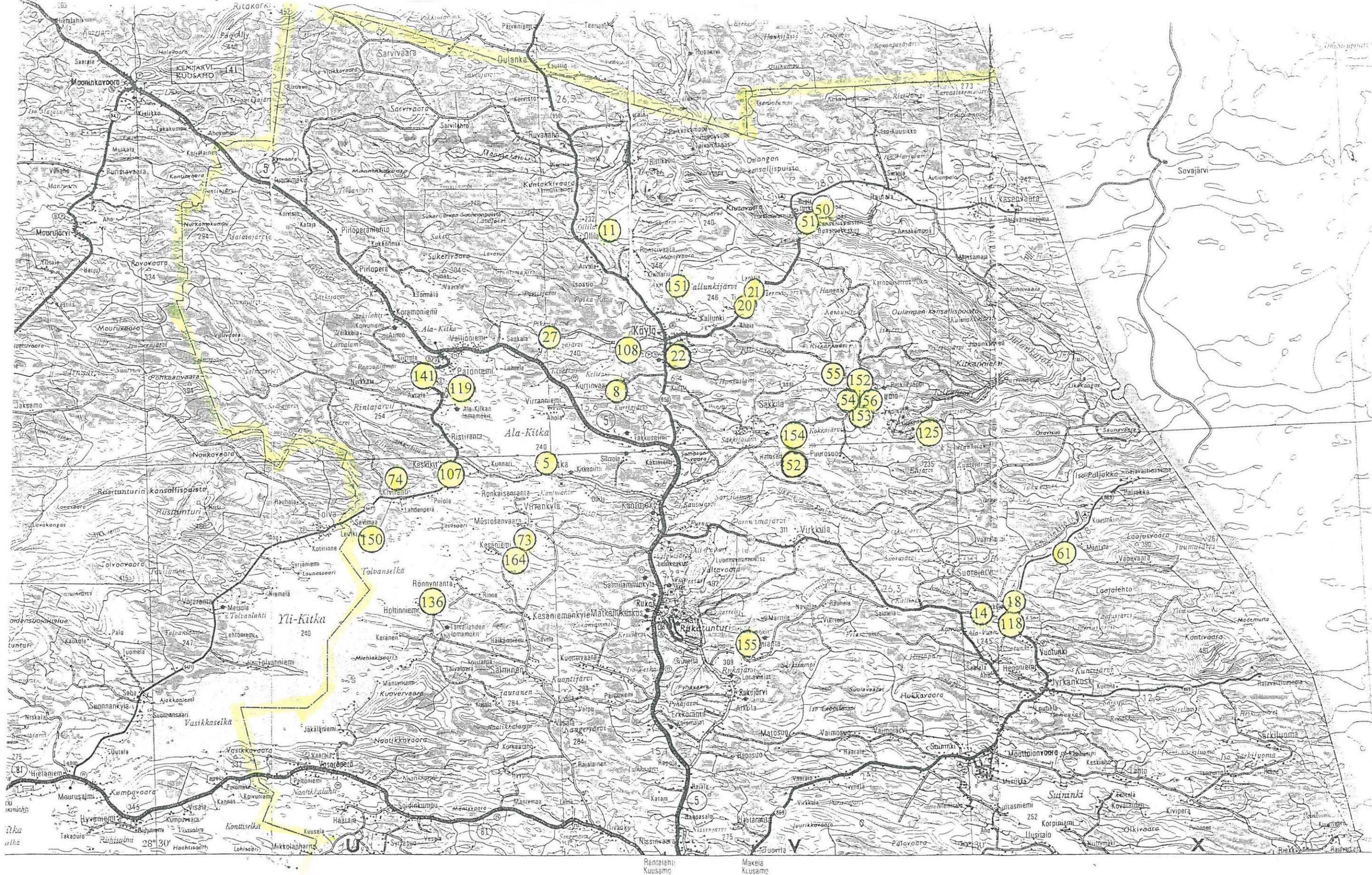
- D 382 Kuusamo 114 Iijärvi W ranta Teeriranta, Niskaniemen huuhtoutuneen rannan kvartsilöytöpaikka mökistä noin 250 metriä kaakkoon, luoteesta.
- D 383 Kuusamo 117 Taliskotalampi, kiukaanraunio, etelästä.
- D 384 Kuusamo 120 Soivionaho NE, iso röykkiö, etelästä.
- D 385 Kuusamo 120 Soivionaho NE, iso röykkiö, luoteesta.
- D 386 Kuusamo 120 Soivionaho NE, etuvasemmalla pitkä latomus, taustalla siitä oikealle iso röykkiö, luoteesta.
- D 387 Kuusamo 121 Teerikangas, etualalla kiuas, vasemmalla osin yksi viljelysraunioista, loput näiden takana, kaakosta.
- D 388 Kuusamo 127 Niskajärvi SW, reikäkivien löytöpaikka vasemmalla törmän päällä, majanpohja pellon takana metsikössä, oikealla Niskajärvi, etelästä.
- D 389 Kuusamo 128 Tärkkämönkankaat, Palokangas, kiuas multapenkkoinen, idästä.
- D 390 Kuusamo 136 Korkeaniemi Ala-Kitka, kiuas ("lapin paja"), pohjoisesta.
- D 391 Kuusamo 136 Korkeaniemi Ala-Kitka, kiuas etelästä, huom. katajikko.
- D 392 Kuusamo 136 Korkeaniemi Ala-Kitka, kiuas idästä.
- D 393 Kuusamo 137 Korkeaniemi, Nissinjärvi, röykkiö kaakosta.
- D 394 Kuusamo 138 Hevoskorpi, kiviraunio pohjoisesta.
- D 395 Kuusamo 138 Hevoskorpi, kiviraunio idästä.
- D 396 Kuusamo 139 Teerikankaan SE-harju, pitkänomainen maakuoppa harjanteen luoteispäässä, itäkoillisesta.
- D 397 Kuusamo 140 Kopatinkangas, pyyntikuoppia kankaan eteläreunalla moottorikelkkareitin luona, pohjoiskoillisesta.
- D 398 Kuusamo 143 Käsmä, rantasauna pihlajan juurella, kaavin pellolta vasemmalta keskeltä, kaakosta.
- D 399 Kuusamo 145 Hannonniemi, tuuran löytörantaa etelästä.
- D 400 Kuusamo 150 Isonhiekanmutka, asuinpaikan jäljet hiekkarannan rantavedessä, itäkaakosta.
- D 401 Kuusamo 153 Juuman levähdyspaikka, asuinpaikkahavainnot rannasta äärimmäisenä oikealta, salmen takana leirintäalue, kuvattu salmen ylittävältä sillalta, etelästä.
- D 402 Kuusamo 154 Lukkolainen NE, kummun päällys, vasemmalla loiva painanne, kvartsia ja palanutta luuta taustalla näkyvän pylvään tuntumasta järvenpuoleisesta törmästä, luoteesta.

- D 403 Kuusamo 154 Lukkolainen NE, vanha tieura kummun ja järven välissä, kvartsia ja palanutta kiveä ylemmän törmän valumasta tien yläpuolelta, luoteesta.
- D 404 Kuusamo 156 Hietaniemi, yksittäinen pitkänomainen maakuoppa, kuopista pohjoisin, taustalla lahdenperä, lounaasta.
- D 405 Kuusamo 156 Hietaniemi, aluetta kannaksen etelätyvestä, pyöreät maakuopat pääasiassa mökin luona, taustalla vasemmalla lahti ja oikealla suo, etelälounaasta.
- D 406 Kuusamo 157 Mouruhieta W, kvartsi vesijätöllä ja rantavedessä läntisemmän mökin rannassa, lännestä.
- D 407 Kuusamo 158 Mouruhieta E, hietikon itäpäättä mökin rannasta kuvattuna, painaumat heti rantatöyrään yläpuolella koivujen ja kuusten välissä, luoteesta.
- D 408 Kuusamo 160 Leveäkangas NE, maa-/pyyntikuoppa, lounaasta.
- D 409 Kuusamo 161 Haaponiemi, pitkänomainen maakuoppa, pohjoisesta.
- D 410 Kuusamo 162 Luikonperä, yleiskuva alueen luoteisosasta, länsiluoteesta.
- D 411 Kuusamo 163 Taivallahti, yksi painanteista edessä keskellä, pohjoiskoillisesta.
- D 412 Kuusamo 163 Taivallahti, keskellä vasemmalla kuivuneen katajan luona painanne, josta kvartsia ja palanutta luuta, luoteesta.
- D 413 Kuusamo 163 Taivallahti, yleiskuva etelälounaasta.
- D 414 Kuusamo 164 Noivionharjut, pyyntikuoppa kannaksen eteläreunalta, koillisesta.
- D 415 Kuusamo 165 Saunapuron suu W ranta, hiekkakuopan eteläkärjen kaakkoispuolisen harjanteen kärjessä oleva pitkänomainen maakuoppa, siitä kärkeen päin palanutta kiveä koepistossa, pohjoisluoteesta.
- D 416 Kuusamo 165 Saunapuron suu W ranta, hiekkakuopan eteläkärjen itäisin kuoppa järvenrantasuon laidalla, pohjoisesta.
- D 417 Kuusamo 165 Saunapuron suu W ranta, hiekkakuopan koillisreunalla oleva yksittäinen maa-/pyyntikuoppa (b), luoteesta.
- D 418 Kuusamo 166 Hautalampi E, yksi Kuurnajärven länsi- ja Tauriaisentien itäpuolisella kankaalla olevista maakuopista, länsiluoteesta.
- D 419 Kuusamo 168 Pyhälammen niemi, maakuoppa lounaasta
- D 420 Kuusamo 169 Pyhälammen N-ranta, läntisempi painanne/painanteet, idästä
- D 421 Kuusamo 169 Pyhälammen N-ranta, itäisempi asuinpainanne, lännestä.

YLEISKARTTA

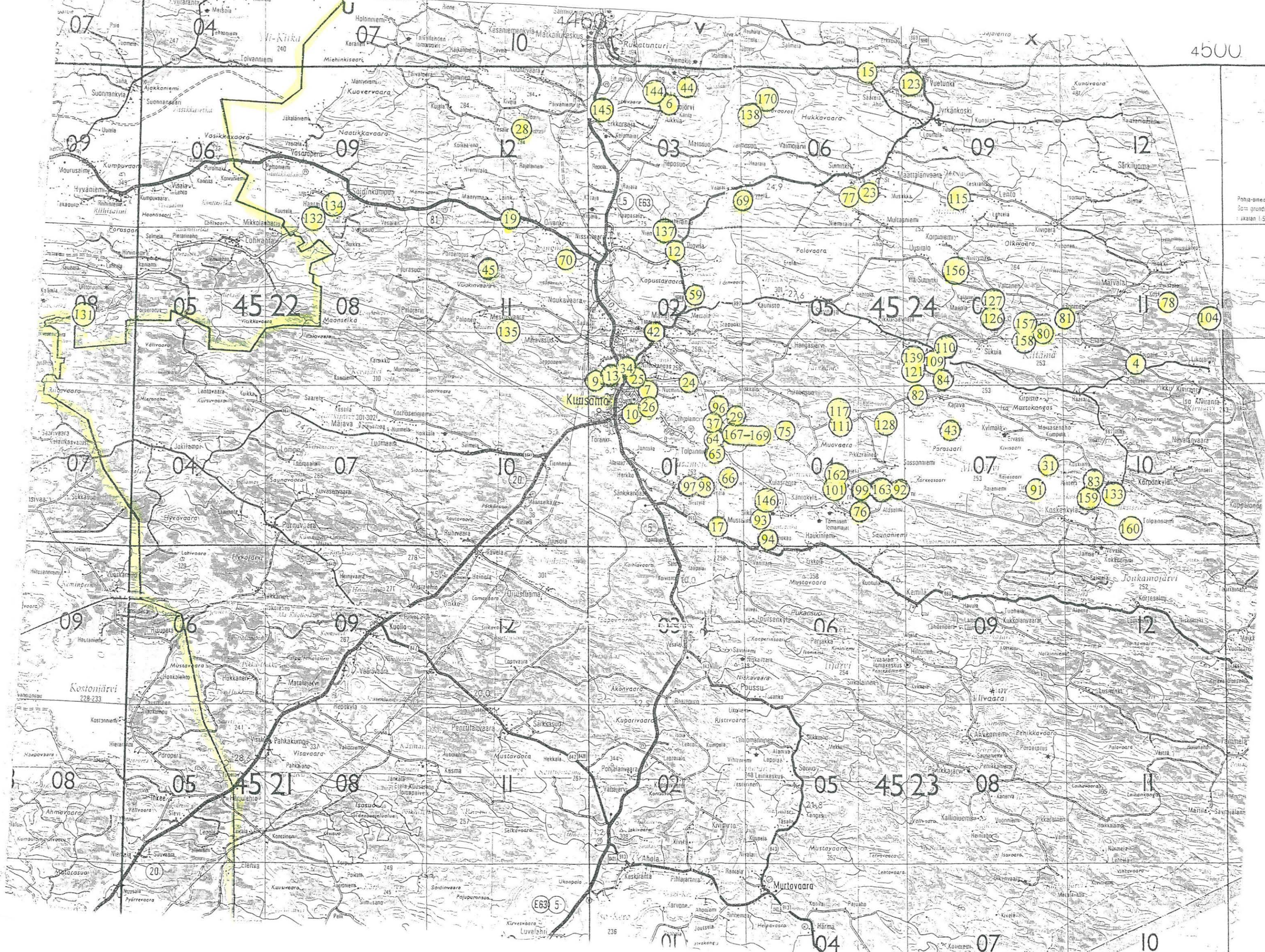
pohjoisosaa

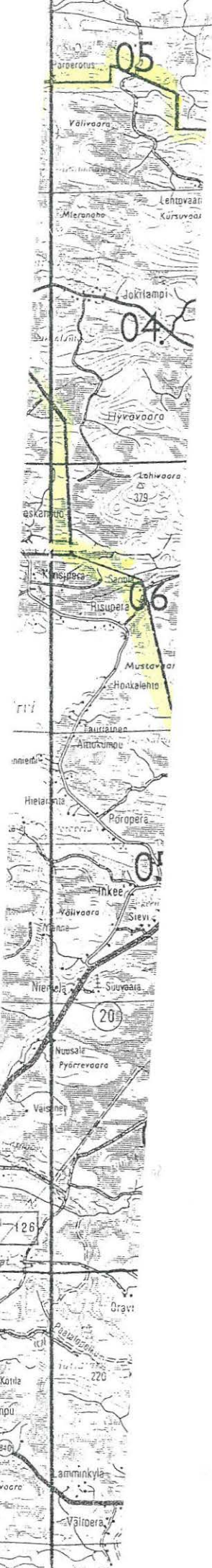

YLEISKARTTA

keskiosa

YLEISKARTTA

eteläosa

KUUSAMO 1

Kohteen nimi:	Likoniemi
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka. II.
Peruskartta:	4523 05 SOIVIO
Koordinaatit:	x = 7299 75, y = 4470 34, z = 257 5 - 260
Kylä, kylänosa:	Poussu, Poussunjärvi
Tila, rek:no:	Ellala 39
Maanomistaja:	Markku Korpua Likoniementie 19, 93730 POUSSU

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 20 km eteläkaakkoon, Poussunjärveen idästä pistävän pitkän niemen luoteispäässä. Niemen tyvi on alavaa ja soista maastoa, mutta sen pää muodostuu korkeasta harjanteesta, jonka pituus on noin 600 metriä ja leveys 250 metriä. Tilan rakennukset ja pellot sijaitsevat niemen päässä. Maaperä paikalla on alueelle ominaista hiekkamoreenia.

Tarkastuksen aikana pellot olivat perunanoton jäljiltä, joten havaintomahdollisuudet olivat sikäli hyvät. Alueelta ei kuitenkaan tavattu muutaman paikalleen jätetyn epämääräisen kvartsilohelman lisäksi muuta asuinpaikasta kertovaa. Kvartsihavainnot keskittyivät samoille sijoille kuin vuoden 1971 tarkastuksessa havaitut kvartsit, siis noin 100 metriä vanhasta asuinrakennuksesta pohjoisluoteeseen. Talon nykyinen omistaja Markku Korpua muisti edellisen tarkastuksen ja pystyi osoittamaan tuolloisen havaintoalueen. Myös muut pellot tarkastettiin tuloksetta. M. Korpua kertoi, että viimeisen parinkymmenen vuoden aikana pelloilla on viljelty perunaa ja vuosittain on samalla kerätty pellosta suuret määrät melkoisen pientäkin kiveä peltöjen reunoille.

Kohde tarkastettu: 23.9.1999

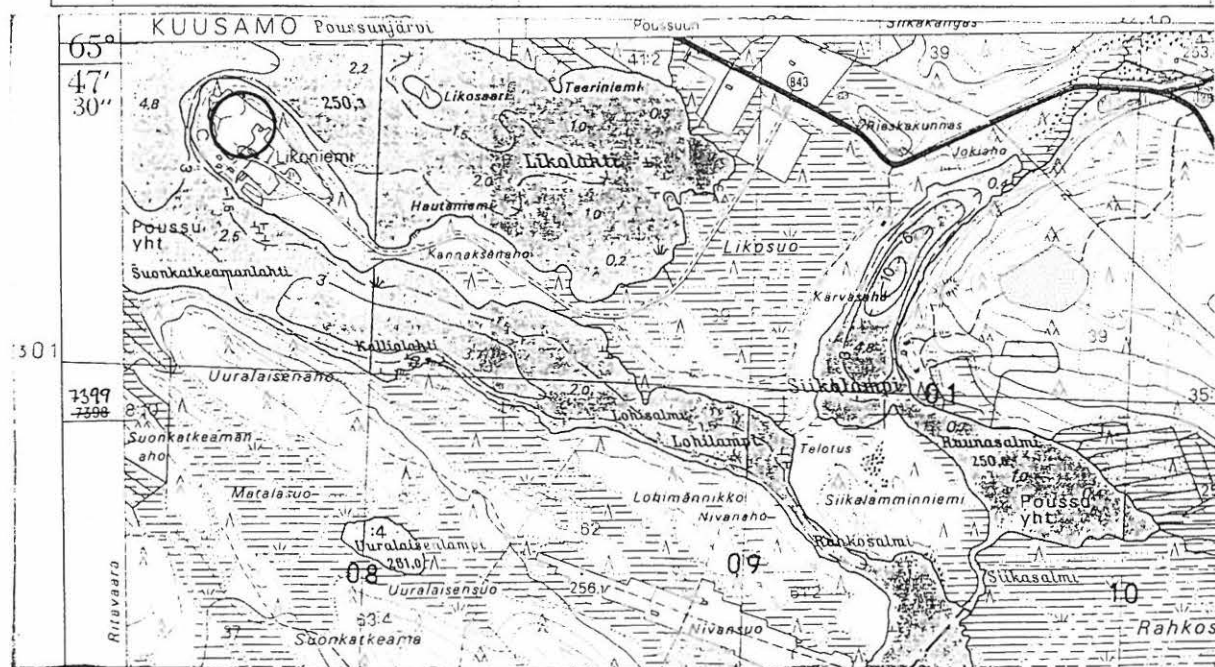
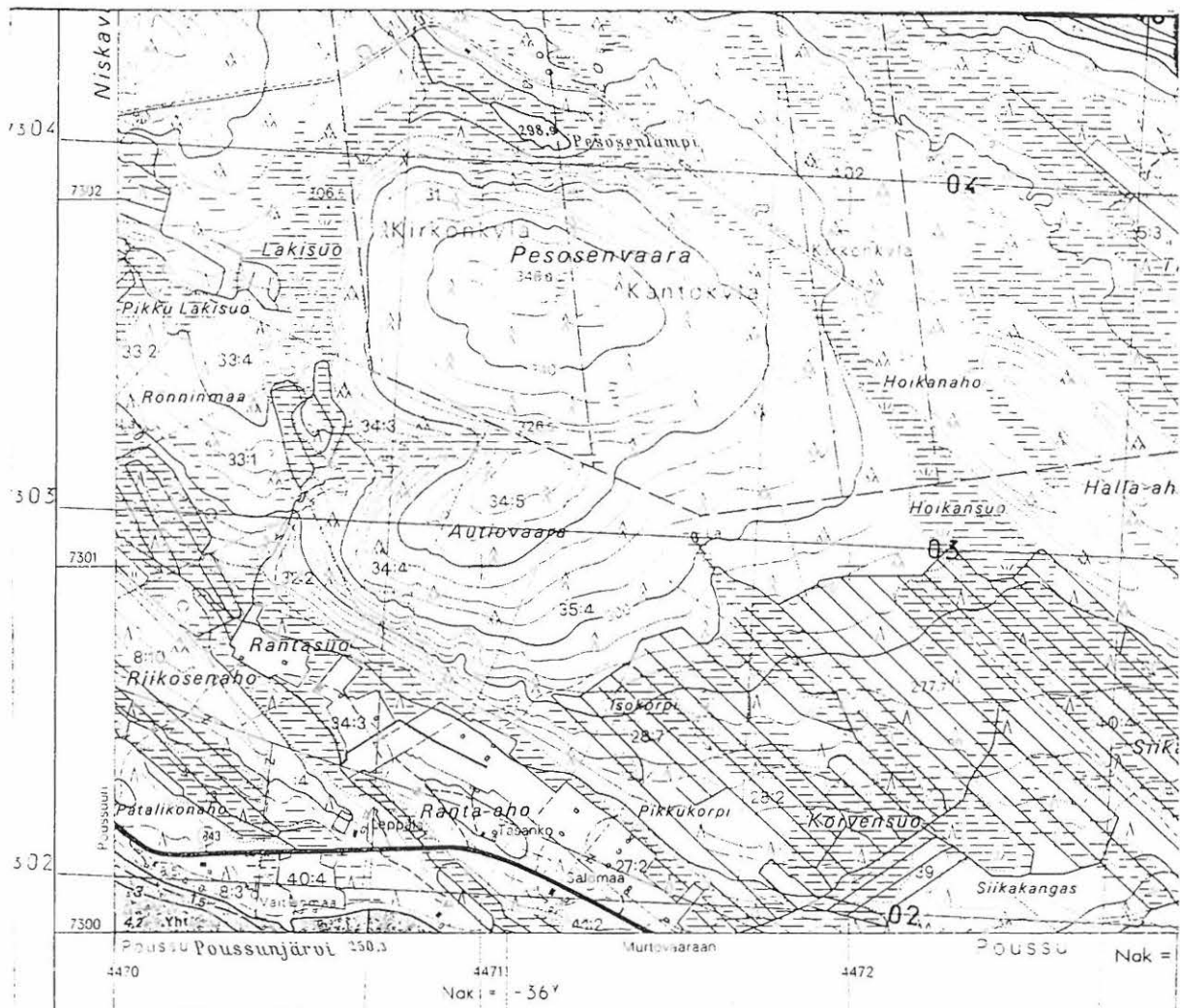
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1971), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 2266:1 kourutaltilta
KM 27740 kiviesine

Inventointilöydöt: -

Diat: D311 Niemen kärjen asuinpaikkaa vanhan päärakennuksen tasalta pihan laidalta kaakosta.

Kartta: Peruskarttaote 4523 05 SOIVIO, p. 1985

4523 05 SOIVIO

x = 7299 75

M. Sarkkinen,

y = 4470 34

Kuusamon inventointi 1999

z = 257,5 - 260

KUUSAMO 2

Kohteen nimi:	Laiskala (Lehtoniemi)
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka ja löytöpaikka. II.
Peruskartta:	4523 01 ISO-KERO
Koordinaatit:	a) x = 7287 28, y = 4464 65, z = n. 242,5 b) x = n. 7287 85, y = n. 4463 60, z = n. 240
Kylä, kylänosa:	Kero, Karvonen
Tila, rek:no:	a) 12:1, b) 8:?
Maanomistaja:	a) Pekka Karvonen, Tolpanniemi

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 31,5 km etelään, Keski-Keron lounaisrannalla, Paasovaaran linkkimastosta noin 3 km länteen. Järven eteläpuolisen Laiskanvaaran sekä Keski- ja Iso-Keron toisistaan erottavan Ison Käsmänsaaren välillä olevalta Laiskanniemeltä on Laiskalan talon pellosta löydetty reikäkivi 1800-luvun lopulla. Laiskala on ollut vuosikymmeniä asumatta. Raunioituvan talon läheisiltä umpeenkasvaneilta pelloilta eikä kivikkoisesta vesirajasta tavattu mitään sellaista, jonka avulla em. löytöä voisi selittää tai tarkemmin paikantaa (vrt. b-koordinaatit).

Aiemman reikäkiven paikallistamisyhteyden yhteydessä vuonna 1971 tavattiin Lehtoniemen talon länsipuoliselta pellolta kivikautisia asuinpaikkalöytöjä a-koordinaattien osoittamalta paikalta talosta vajaat 100 metriä länsilounaaseen. Nyt tämä peltoalue kasvoi paksua kulokkoa, eikä asuinpaikkaa koskeviin tietoihin saatu enempää valaistusta. Lehtoniemen päärakennuksen pohjoispuolella ollut perunamaa osoitti maaperän alueella olevan hiekkamoreenia. Asuinpaikkahavainnot ei pellosta tehty. Asuinpaikasta parisataa metriä etelään olevat pellot ovat hyvin kivikkoisia ja niiden raunoilla on useita peltokivikasoja. Maastollisesti alue on asuinpaikaksi sopivaa loivasti rantaan viettävine rinteineen ja rannan luona olevine lähteineen.

Kohde tarkastettu: 24.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1971), A. Erä-Esko

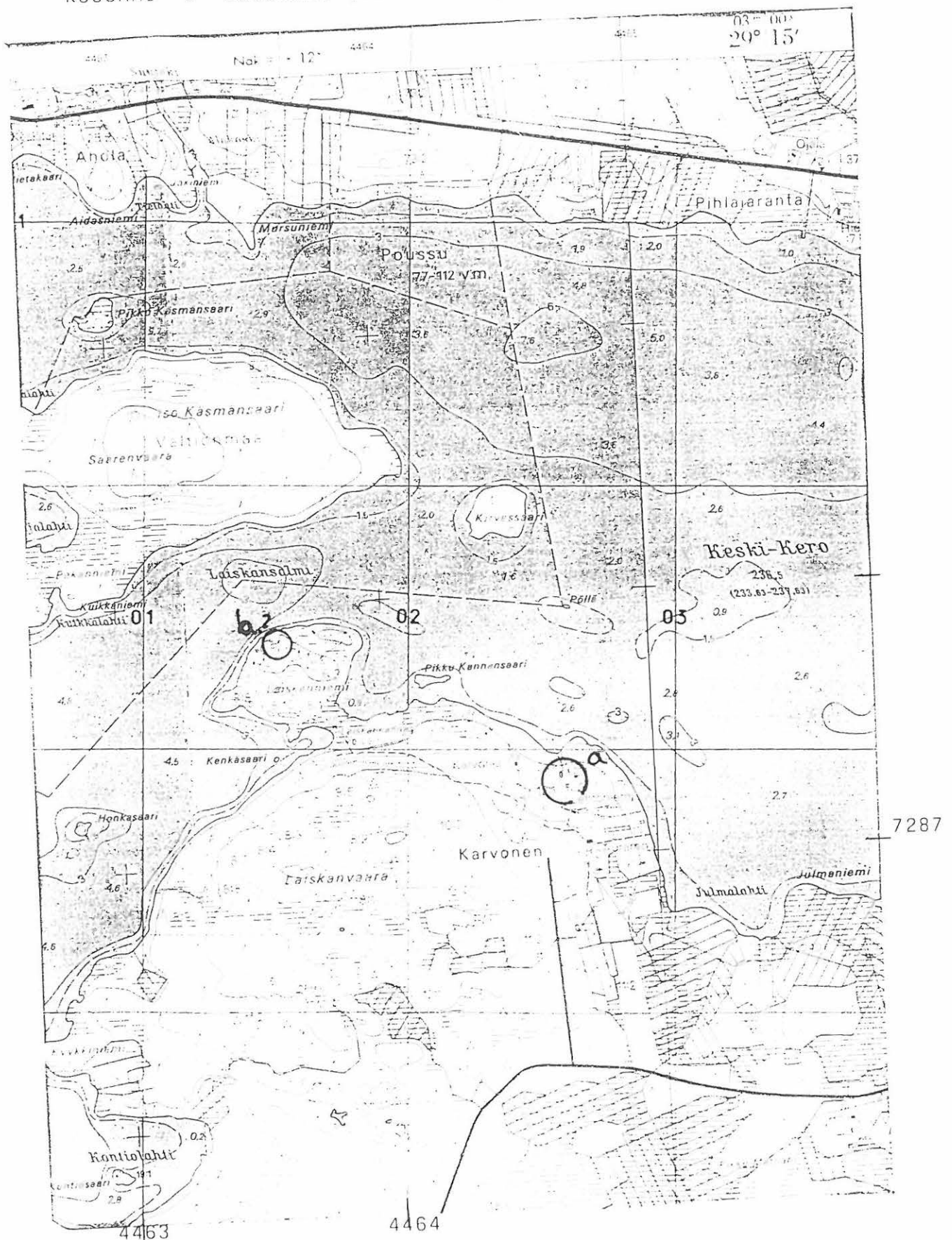
Aiemmat löydöt: a) KM 18417:1-4 kvartsiesineitä ja -iskoksia
b) KM 3254:5 reikäkivi

Inventointilöydöt: -

Diat: D 312 Lehtoniemi, aiemmat asuinpaikkahavainnot rannasta kynnetyn pellon takaa, eteläkaakosta.

Kartta: Peruskarttaote 4523 01 ISO-KERO, p. 1985

KUUSAMO 2 Laiskala (Lehtoniemi)

4523 01 ISO-KERO

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7287 28 ja n. 7287 85

y = 4464 65 ja n. 4463 60

z = 242,5 ja n. 240

KUUSAMO 3

Kohteen nimi: Luokkajärvi (Luokanjärvi)
 Määritys ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II(?)
 Peruskartta: 4523 05 SOIVIO
 Koordinaatit: ruudut 7296/4472-3(?)
 Kylä, kylänosa: Poussu, Soivio
 Tila, rek:no: 18:? (tai 19:?)
 Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 24 km eteläkaakkoon. Kansallismuseon kokoelmiin on vuonna 1896 saatu reikäkivi, jonka on löytänyt isäntä Antti Kurvinen Luokkajärven rannalta Poussun Soivion maalta. Aiemmin on selvitetty, että kyseessä on nykyinen Yli-Soivio rek. no: 18. Tämän tilan maat eivät kuitenkaan varsinaisesti yllä Luokanjärven rannalle, vaan sijaitsevat paremminkin Luokansalmen lounaisrannalla. Inventoinnin aikana tarkastettiin näiden lisäksi myös tilan 19 rantamaat Luokanjärven lounaisrannalta. Tarkastettu alue koordinaatein ilmaistuna on jokseenkin $x = n. 7296\ 50 - 7297\ 00$, $y = n. 4472\ 55 - 4473\ 60$. Rannat olivat kivikkoiset eikä mitään asuinpaikkaan viittaavaa paikalta löydetty.

Kohde tarkastettu: 23.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1971), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 3254:6 reikäkivi

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4523 05 SOIVIO, p. 1985

4523 05 SOIVIO

ruudut 7296/4472-3?

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

KUUSAMO 4

Kohteen nimi:	Taipale
Määrittys ja mj-luokka:	kiviesineen löytöpaikka, pyyntikuoppa(?). II(?).
Peruskartta:	4524 11 + 4542 02 RIEKKI
Koordinaatit:	x = 7321 60, y = 4494 88, z = n. 265 (päärakennuksen koordinaatit)
Kylä, kylänosa:	Kiitämäjärvi, Taivaljärvi
Tila, rek:no:	19:1-3(?)
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 31 km itään, Kiitämäjärveen idästä laskevan Pukarinjoen niskan pohjoispuolisella kankaalla Taivaljärven länsirannalla. Alue on niemekemäinen hiekkava joen ja järven välissä. Kankaan korkein alue Taipaleen talon ympäriltä on pääosin raivattu pelloksi.

Paikalta on löydetty peltoa tehtäessä peurahaudasta kvartsikuula viime vuosisadan (1800-luvun) lopulla. Talon itä- ja kaakkoispuoliset perunannoston jäljiltä olleet pellot tarkastettiin, mutta mitään mahdolliseen asuinpaikkaan viittaavaa ei paikalta löydetty. Muut talon ympärillä olleet pellot olivat nurmella. Tuloksettomaksi jäi myös läheisten luonnontilassa olleiden kankaiden tarkastus. Kummassakaan alueen talossa ei ollut väkeä paikalla. Ilmeisesti maastollisesti otollisin peurahautojen(?) sijaintipaikka on kokonaisuudessaan raivattu pelloksi.

Kohde tarkastettu: 9.9.1999

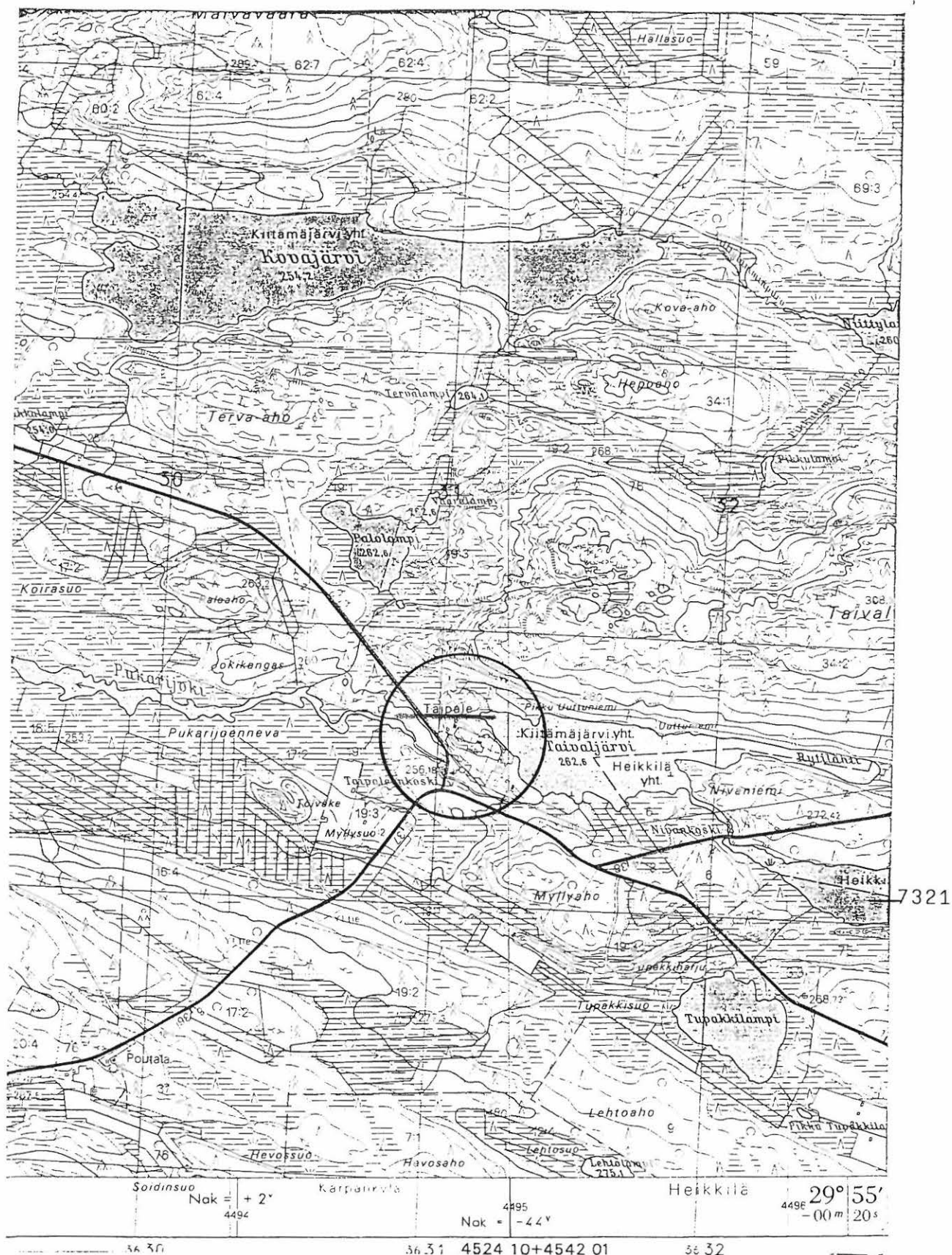
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 3254:9 kvartsikuula

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 11 + 4542 02 RIEKKI, p. 1985

4524 11 + 4542 02 RIEKKI
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = 7321 60
y = 4494 88
z = n. 265 (talo)

KUUSAMO 5

Kohteen nimi:	Kokkoniemi
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen löytöpaikka, asuin-/kvartsilöytöpaikka tai raaka-aineen hankintapaikka(?). II. ”kumpuja”/hist. ajan asutusjäänteitä?
Peruskartta:	4611 11 VIRRANNIEMI
Koordinaatit:	x = 7350 72 - 78, y = 4454 76 - 73, z = n. 240,5
Kylä, kylänosa:	Virta, Kitka
Tila, rek:no:	75:21
Maanomistaja:	Jarmo Kurtti, Kitkantie (75:21) Pekka Kukkonen, Kaijonharjuntie 11, 9570 OULU

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 33 km pohjoisluoteeseen, Yli- ja Ala-Kitkan välisestä salmesta noin 1,5 km itäkoilliseen, Ala-Kitkan etelärannan Kotilahden itärannalla. Kokkoniemi on luoteeseen pistävä länsirannaltaan kallioinen korkeimmilla kohdillaan mäntyä kasvava niemi, jonka kärki ja koillisranta ovat alavampaa rehevämpikasvuista maastoa. Niemessä oleville kolmelle mökille johtaa tie Kokon talon itäpuolelta. Niemen tyven länsirannalla on pieni lahden perukka, jonka tasalla on niemen kärjen ja mantereen erottama alanne.

Kokon talosta syntyisin oleva yli 70-vuotias Juhani (Jukka) Kurtti kertoi alueelta peräisin olevan vasarakirveen muistitiedon mukaan löytyneen mainitun lahdenperukan niemenpuoleiselta rannalta. Suunnilleen ilmoitetulla löytöpaikalla on Kurttien mökki, joka on rakennettu vanhan pellon kulmalle lähelle rantaa. Mökkiä rakennettaessa ei paikalla oltu havaittu mitään erikoista. Tämän suhteellisen uuden mökin pohjoispuolella olevan mökin omistaa Pekka Kukkonen. Kukkonen ja Kurttien raja kohdalta rannasta havaittiin kvartsilohkoja ja veden hiomia esineitä/iskoksia(?). Yksi lohella tavattiin kallioisen ja jyrkän rantatörmän yläosasta rajapyykin luota. Vedessä kvartsia oli jonkin matkaa, ainakin 10 - 15 m, Kukkonen puolella ja Kurttien rannassa puolensadan metrin matkalla lähelle lahden matalaa hiekkaista perää. Paikoin kvartsia oli erittäin runsaasti. Lohelmien koko oli halkaisijaltaan pääosin noin 20 cm ja vähemmän. Kohteen luonne jäi avoimeksi huolimatta muutamista muotoilluista kvartseista. Kyseessä voi olla kvartsin hankintapaikka, mikä osaltaan selittäisi alueelta tehtyä esinelöytöä. On syytä mainita, että tarkastushetkellä vesi oli poikkeuksellisen matala, ehkä noin puolisen metriä tai jopa hieman enemmän normaalia alempana. Niinpä normaalin vedenkorkeuden vallitessa havainnot olisivat jääneet aivan toisiksi. Toisaalta on muistettava, että Kitkan pintaa on laskettu 1800-luvulla.

A. Erä-Esko mainitsee Kokon talon luona olevan kumpuja, joista yhdestä on tullut esiin hiilensekaista maata ja luita. Tarkastuksen aikana talossa näytettiin kolme sarviesinettä, varrellisia kaapimia tai lastoja, joista osan muisteltiin löytyneen talon vanhan rakennuksen paikalta maata kaivettaessa ja osan talosta länteen olevan varaston länsipuolelta. Lisäksi vanhan rakennuksen paikkeilta on löydetty kaksi pyöreää jauhinkiveä. Sarviesineet piirrettiin ja kuvattiin. Talosta noin 100 metriä länteen, tilustien ja sen eteläpuolisen pellon välissä näytettiin kivikkoista viljelemätöntä hakamaata, josta kerrottiin havaitun vanhan asutuksen jälkiä mm. hiiltä (koordinaatit x = 7350 50, y = 4454 75). Mahdollisesti kyseessä on mainittujen kumpujen alue. Paikkaa on joskus mainittu lappalaisten hautausmaaksikin, mutta tästä ei ole mitään suoranaista näyttöä. Ilmeisesti ovat kertomukset vanhoista asutuksen merkeistä jossain vaiheessa muuntuneet tähän muotoon.

Kohde tarkastettu: 1.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1956), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 5220 + KM 8337 skandinaavisen vasarakirveen katkelmia

Inventointilöydöt: KM 31697:1-3 kvartsikaavin, työstetty kvartsi ja kvartsilohelmia

Diat: D 313 Kvartsilöytöpaikka törmän yläosassa Kurtin ja Kukkosen rajalla, luoteesta.

D 314 Kvartsia vedessä rantakallioiden alapuolella.

D 315-6 Kokon talossa olevat pihapiiristä löydettyt luuesineet molemmin puolin.

Kartta: Topografinen kartta 4611 11 VIRRANNIEMI, p. 1979

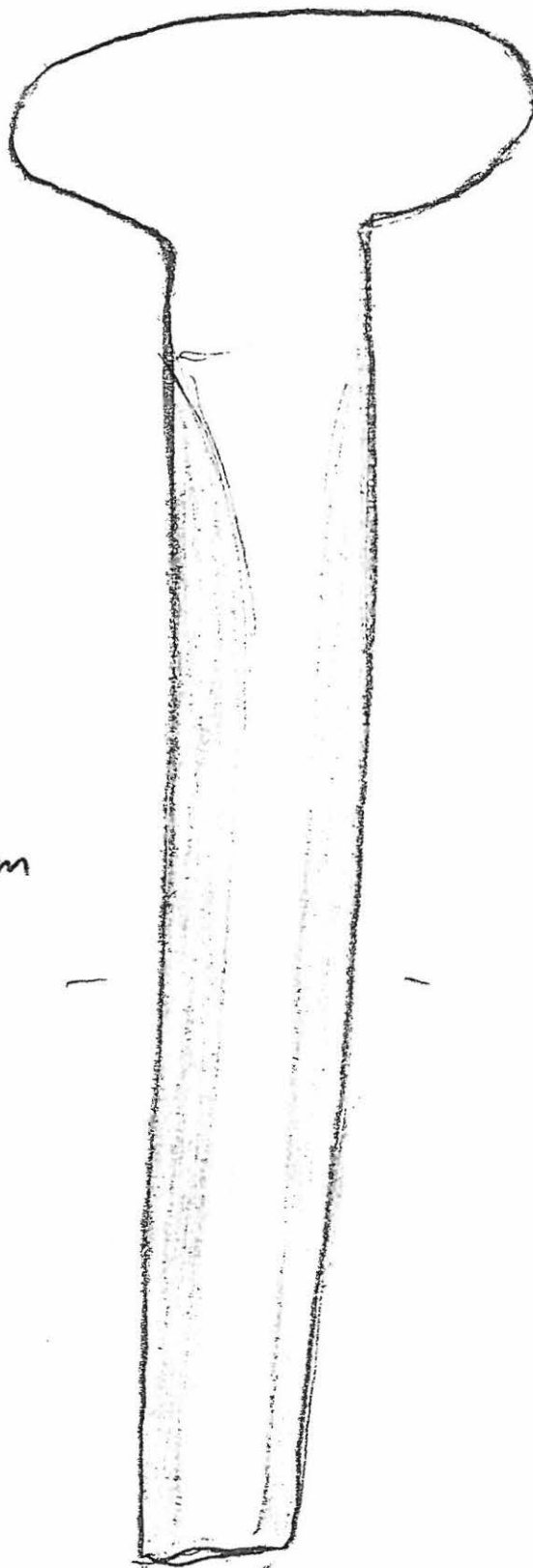
Koleo, Kuusamo [5] Kokkonen

21 cm pitkä

3,5 x 1,5 cm

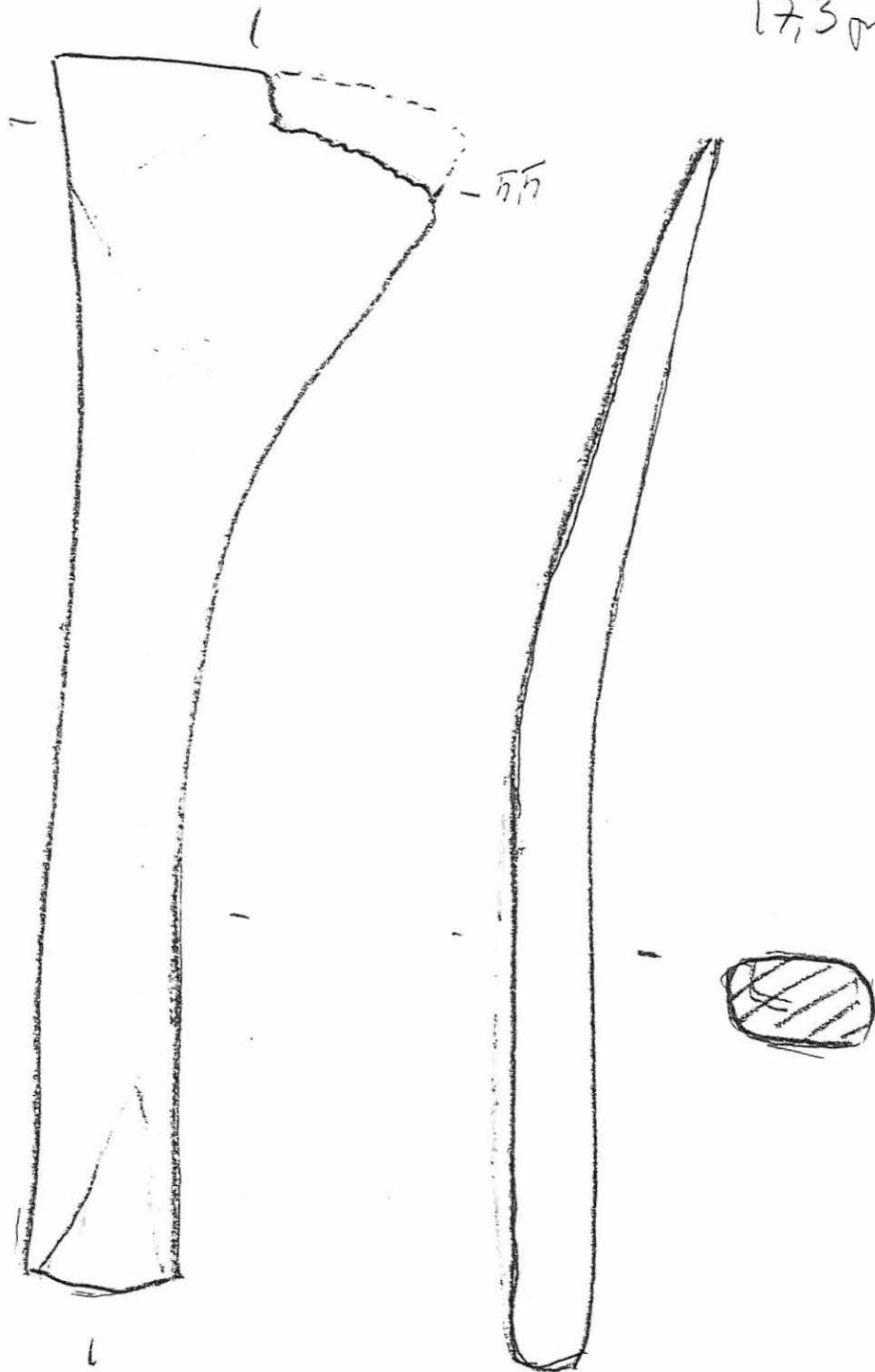
Sarvea

KUKKONIEMI
KIUSAMO

5

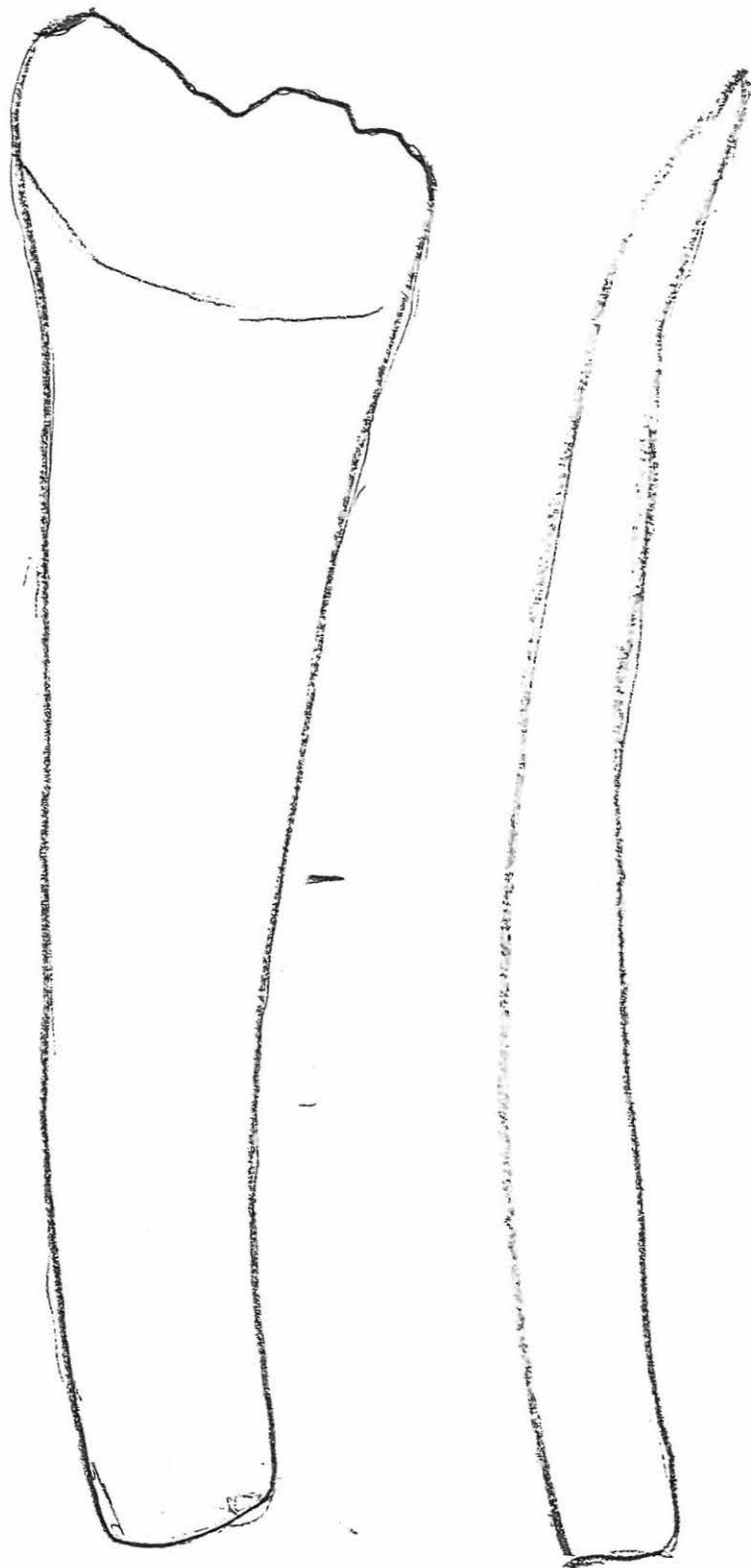
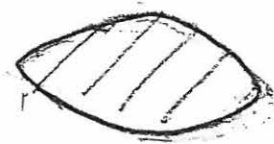
17,3 mika

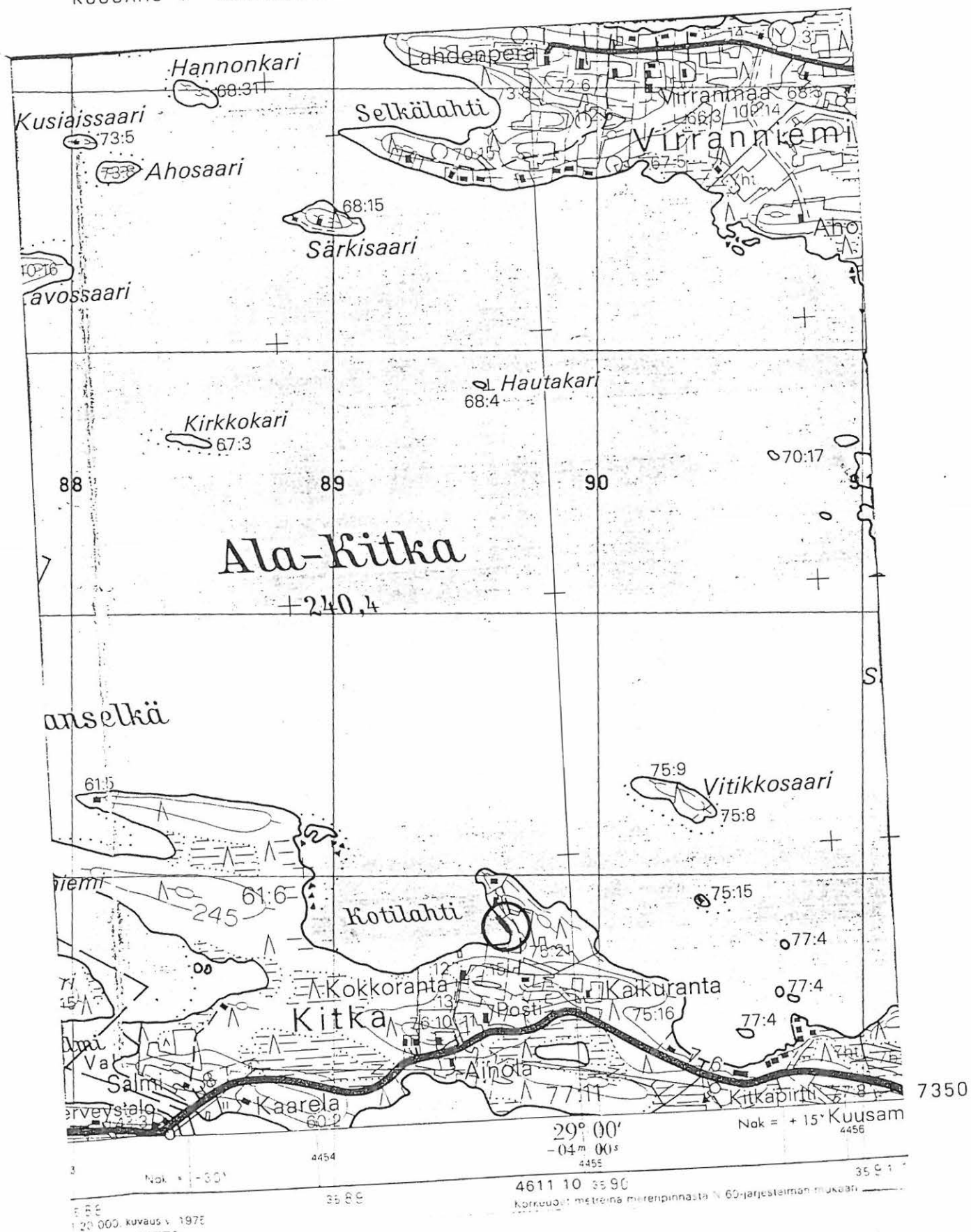

Servea, hiltynyt mustaan

Kokko Kuusamo 15 Kokkonen

pitkä
20 cm

4611 11 VIRRANNIEMI
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = 7350 72-78
y = 4454 76-73
z = n. 240,5

KUUSAMO 6

Kohteen nimi:	Aikkila
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka(?). II.
Peruskartta:	4524 03 RUKAJÄRVI
Koordinaatit:	x = 7338 16, y = 4464 56, z = n. 312,5
Kylä, kylänosa:	Rukajärvi, Aikkila
Tila, rek:no:	62:11
Maanomistaja:	Tauno Aikkila

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 19 km pohjoiseen, Rukajärven etelärannan Aikkilan talon itäpuolisilla pelloilla. Alue on loivasti kaakkoon laskevaa hiekkamoreenista viljelysmaata. Aikkilan talo sijaitsee korkeahkolla mäellä, joka jatkuu Aikinniemenä itään. Mäen eteläpuolella on Aikinlampi, joka laskee vetensä Rukajärveen kohteen eteläpuolitse.

Vuonna 1909 Kansallismuseon kokoelmiin saadun tuuran tarkkaa löytöpaikkaa ei enää tunneta. Se on löydetty Aikkilan talon maalta Rukajärven rannalta. Vuonna 1956 A. Erä-Esko havaitsi koordinaattien osoittamalla paikalla kuluneita kvartsin kappaleita, joiden hän epäilee viittaavan asuinpaikkaan.

Inventoinnin aikana kvartsilöytöpaikka oli ketona. Sen sijaan talon pohjoispuoliset ja itäkoilliset pellot olivat kynnöksellä. Jälkimmäinen pelto ulottui 312,5 m korkeuskäyrän alapuolelle ja sijaitsi lähellä em. havaintopaikkaa. Tarkastetulta alueelta ei kuitenkaan tavattu mitään asuinpaikkaan viittaavaa.

Tauno Aikkilan mukaan alueelta ei tehty myöhempiä löytöjä tai havaittu mitään merkillistä. Kohteesta 400 metriä länteen olevan Mäkisen pellosta on lähin kivikautinen löytöpaikka, kohde 144. Tuokin alue on vanhaa Aikkilan maata. Asuinpaikan korkeuden suhteen vielä todettava, että Rukajärven pintaa on laskettu 1800-luvun lopulla.

Kohde tarkastettu: 8.9.1999

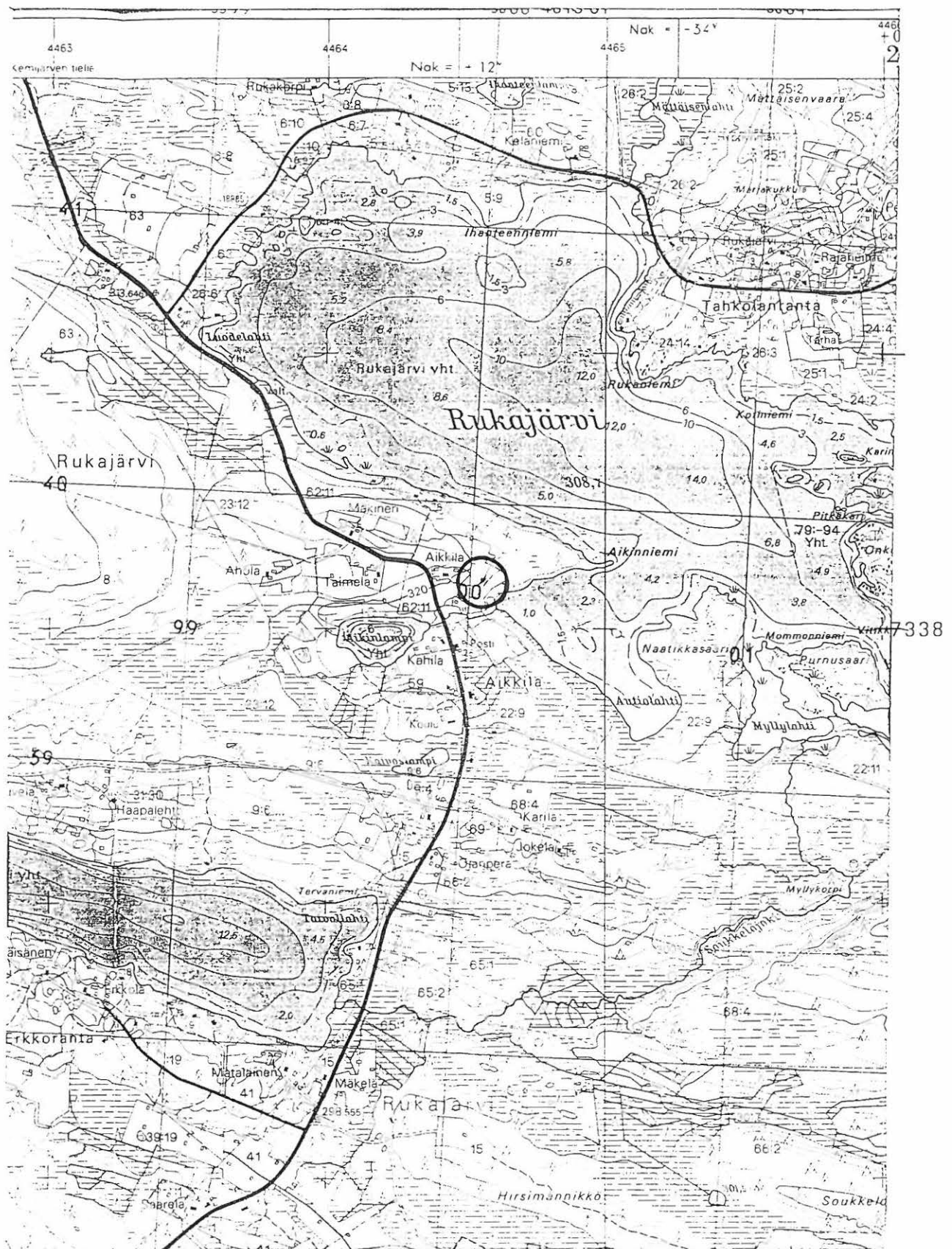
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1956), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 5409:1 tuura

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 03 RUKAJÄRVI, p. 1984

4524 03 RUKAJÄRVI

x = 7338 16

M. Sarkkinen,

y = 4464 56

Kuusamon inventointi 1999

z = n. 312,5

KUUSAMO 7

Kohteen nimi: Vänrikinniemi

Määrittely ja mj-luokka: kivi- ja rautakautinen löytöpaikka, saamelaisasuinpaikka(?). II.

Peruskartta: 4524 01 KUUSAMO

Koordinaatit: x = 7319 88, y = 4463 58, z = n. 255

Kylä, kylänosa: Kirkonkylä, Somostenperä, Toivontie

Tila, rek:no:

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 1 km pohjoiseen Kuusamojärven luoteisimman lahden pohjoisrannalla Nilonjoen suusta 200 - 300 metriä itään olevalla niemekkeellä. Alueen ympäristö on rakennettua vanhaa viljelymaata ja nykyistä omakotiasutusta.

Alueelta on lähinnä rautakautisia asuinpaikkalöytöjä. Kohdetta on tutkittu kaivauksin vuonna 1993.

Inventoinnin aikana ei saatu selville mitään uutta kohteeseen liittyvää.

Kohde tarkastettu: 29.9.1999

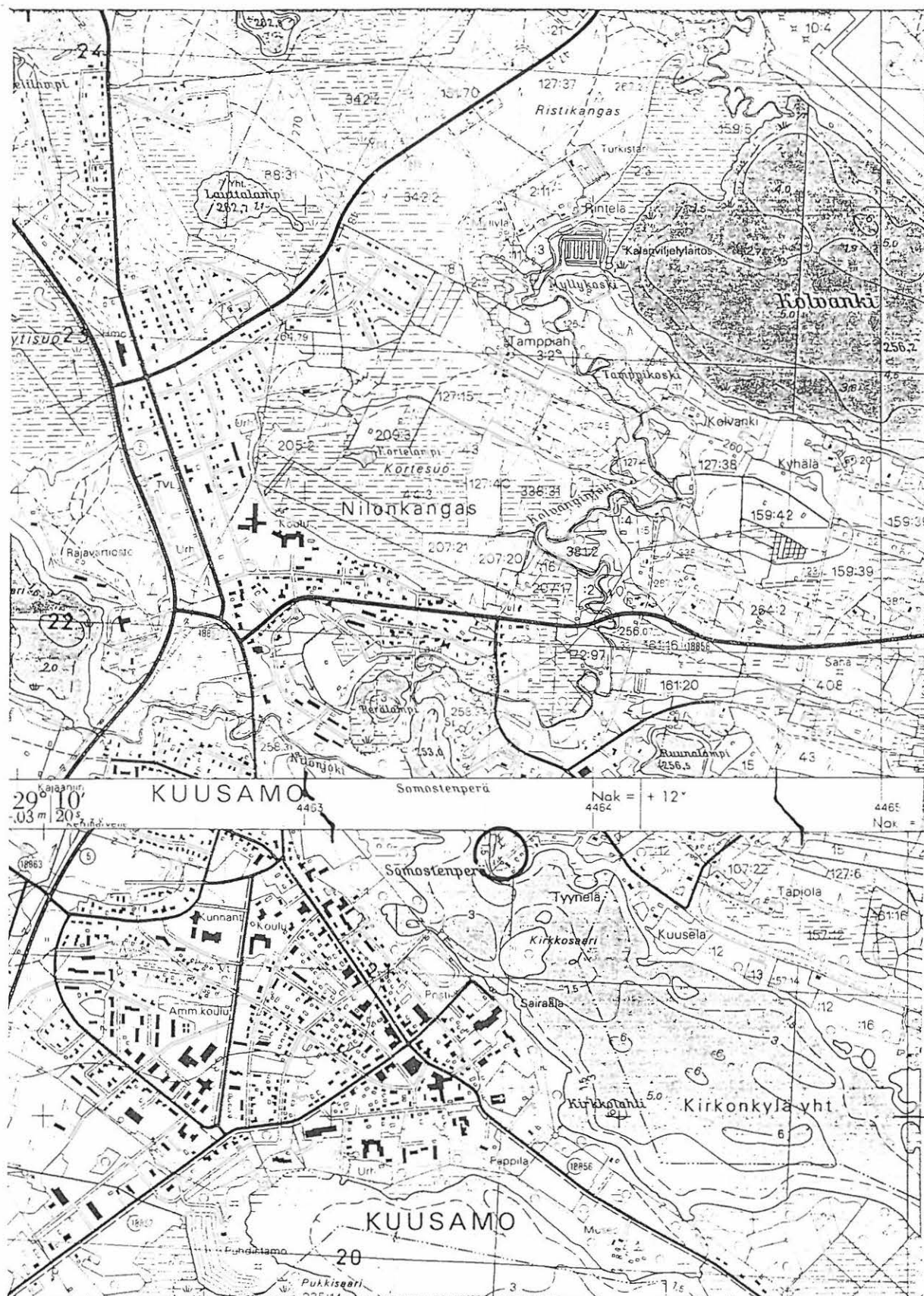
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1956), A. Erä-Esko
Koekaiv. 1993, S. Vanhatalo

Aiemmat löydöt: KM 2899:8 pronssiketjuja 4 kpl
KM 5409:2 rautakirves
KM 27898 liuskeenkappale

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 01 KUUSAMO (+4524 02), p. 1984

4524 01 KUUSAMO
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi

x = 7319 88
y = 4463 58
z = n. 255

KUUSAMO 8

Kohteen nimi:	Kurttivaara
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen löytöpaikka. II(?).
Peruskartta:	4611 11 VIRRANNIEMI
Koordinaatit:	x = n. 7354 70, y = 4458 80, z = n. 245 - 255?
Kylä, kylänosa:	Virta
Tila, rek:no:	Kilpivaara (4?)
Maanomistaja:	Armas Kilpivaaran pojat

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 35 km pohjoiseen ja Käylästä noin 4 km lounaaseen sijaitsevan Kurtinvaaran eteläisellä Kurtinjärveä kohti laskevalla rinteellä. Alue on alkuaan kivikkoiseen rinteeseen raivattua viljelysmaata.

A. Erä-Eskon v. 1956 selville saamat löytöä koskevat tiedot ovat epämääräiset. Löytäjäksi epäiltiin tuolloin Ville Kilpistä ja löytöalueeksi Kurttivaaran tilaa no 4, jonka tuolloin omisti Armas Kilpivaara. Löytötietoihin ei saatu enempää valoa nytkään. Kurttivaaran talo oli tyhjiillään. Käynnin aikana jututettiin Kotavaaran ja Kilpivaaran talon väkeä. Maastollisesti löytö- ja mahdolliseksi asuinpaikaksikin sopisi loivasti laskeva vaaranreunan rantapelto noin 245 metrin korkeudella. Alue oli kuitenkin nurmella. Palstan 4 itäreunalla rannassa olevan mökin yläpuolella oli pieni perunamaa, josta peruna oli nostettu, mutta siinä ei havaittu mitään asuinpaikkaan viittaavaa. Aiempi määrittys sijoittuu viereisen Valtavaaran talon palstalle.

Kilpivaaran talon Antti Ilmari Kilpivaarakaan (synt. 1914) ei ko. löydöstä tiennyt. Alkuperäisen Kurtti -nimen hän kertoi aikoinaan vaihdetun Kilpivaaraksi, koska pellosta (nyk. Valtavaaran itäpuolelta, lähes yllä olevat koordinaatit) oli löydetty isojen kivien luota kilpi. Millainen kilpi oli ollut ei käynyt selväksi. Edelleen hän kertoi, että alkuaan varsin kivikkoiset pellot on raivattu kasaamalla kivet ja ajamalla ne talvella reellä alas jälle.

Kohde tarkastettu: 2.9.1999

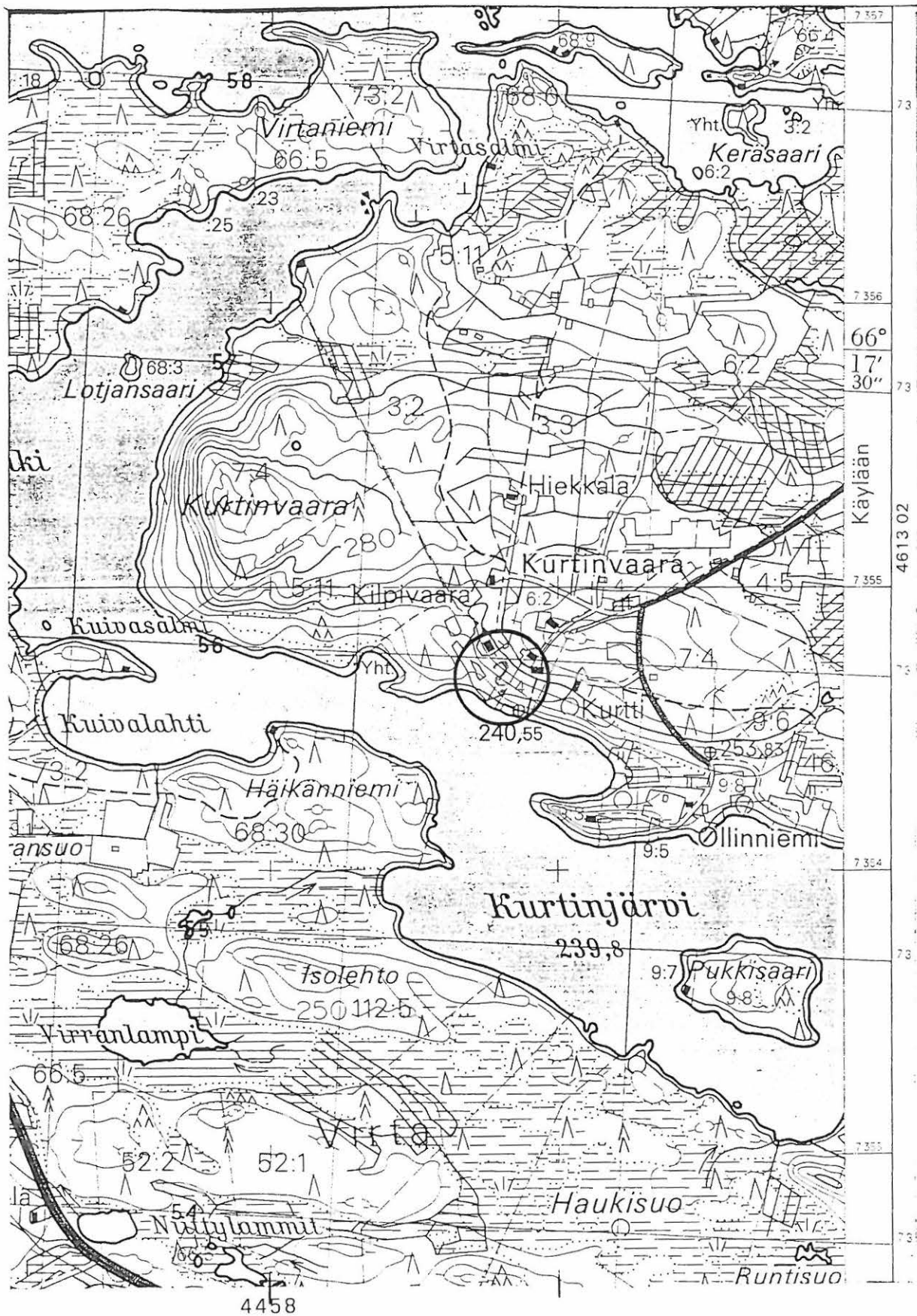
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1956, -71), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 8317 piinuolenkärki

Inventointilöydöt: -

Diat: D 317 Oletettua nuolenkärjen löytöpaikkaa, Kurtinjärveen laskevaa vaaran rantapeltoa, itäkoillisesta.

Kartta: Topografikarttaote 4611 11 VIRRANNIEMI, p. 1979

KUUSAMO 9

Kohteen nimi:	Leskelä
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen löytöpaikka/-paikkoja. II.
Peruskartta:	4524 02 SAAPUNKI
Koordinaatit:	a) ruudut 7320-7321/4461 (?) b) x = n. 7320 54, y = n. 4461 20, z = n. 260
Kylä, kylänosa:	Kirkonkylä, Leskelänjärvi
Tila, rek:no:	?
Maanomistaja:	

Kuusamon kirkolta noin 2 km luoteeseen, osin Kuusamon taajaman alueella sijaitsevan Nilon- eli Leskelänjärven läheltä on löydetty vuonna 1925 reikäkivi viljelysmaata perattaessa. Löytöpaikka ei ole tarkemmin tiedossa. Tarkastaessaan paikkaa 1956 Erä-Esko joutuu toteamaan löytökohdan määrittelyn jäävän olettamuksen varaan. Hän olettaa lähinnä maasto-olosuhteiden perusteella löytöpaikan sijaitsevan Leskelän talon läheisyydessä (a-alue). Aluetta on nyttemmin osin rakennettu, mutta rakentamattomat pellot kasvoivat paksua heinää, eikä laajan alueen tarkempaa läpikäymistä katsottu mielekkääksi. Vanhan Leskelän talon länsipuolella asuva Ville Leskelä ei tiennyt alueelta koskaan löydetyn kiviesineitä tai vastaavaa.

Tässä yhteydessä on syytä mainita Kaisa Laitisen ja Pasi Kovalaisen 1985 tekemä tarkastus Nilonjärven vanhalle saha-alueelle (b-koordinaatit). Oppaana tuolloin olleen Seppo Ervastian mukaan eräs Kuusamon lukion opettaja olisi löytynyt alueelta useampia kiviesineitä. Tuolloin paikalta ei löydetty mitään asuinpaikkaan viittaavaa. Ko. alueella käytiin myös 1999 inventoinnin aikana. Maastollisesti alue sijoittuu otolliselle paikalle lounaasta Nilonjärveen laskevan Meskusjoen suun eteläpuoliselle hiekkavalle kankaalle. Valitettavasti sahajätteet peittävät laajan alueen kankaasta juuri oletetulla löytöpaikalla. Välittömästi joen suun eteläpuoliset pellot ovat olleet pitkään viljelemättä. Alueelta ei tälläkään kertaa onnistuttu löytämään mitään asuinpaikkaan viittaavaa.

Kohde tarkastettu: 28.9.1999

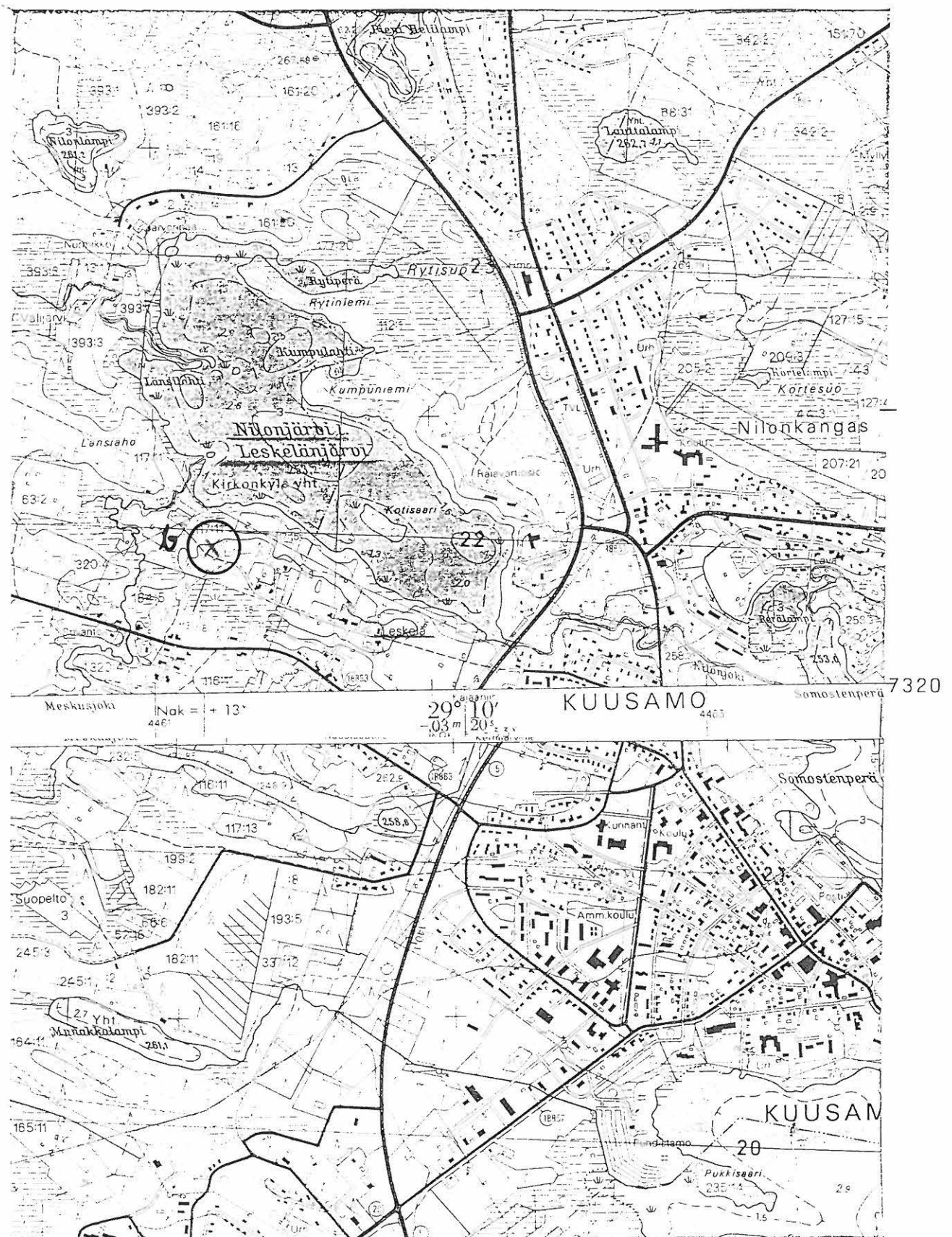
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1956), A. Erä-Esko
Tark. 1985, K. Laitinen ja P. Kovalainen

Aiemmat löydöt: KM 8728 lattea reikäkivi

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 02 SAAPUNKI, p. 1984

4524 02 SAAPUNKI

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = n. 7320 54

y = n. 4461 20

z = n. 260

KUUSAMO 10

Kohteen nimi: Munakkapuro

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. III.

Peruskartta: 4524 01 KUUSAMO

Koordinaatit: $x = 7318\ 48$, $y = 4462\ 69$, $z = n. 253,3 - 255$

Kylä, kylänosa: Kirkonkylä

Tila, rek:no:

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 1 km lounaaseen Torankijärven luoteisrannalla Munakkapuron suun ja siitä länteen sijaitsevan Pukkisaaren välisellä alavalla rantamaalla. Paikalla on nykyisin Kuusamon jäteveden puhdistamo, joten alue on käytännössä tuhoutunut.

Paikalta on ilmeisesti ojankaivuun yhteydessä löydetty rombimainen reikäkivi vuonna 1937. Löytäjän ilmoituksen mukaan alue on soraista vesijättöä, ehkä entistä järvenpohjaa. Erä-Esko on määritellyt paikan irtolöydöksi.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana.

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1956), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 10778 rombimainen reikäkivi

Inventointilöydöt: -

Diat:

Kartta: Peruskarttaote 4524 01 KUUSAMO, p. 1984

KUUSAMO 11

Kohteen nimi:	Manalanniemi, Ollilanjärvi
Määrittely ja mj-luokka:	kiviraunio/kiuas ja talonpaikka, painumia/"lappalaisten hautausmaa"? II.
Peruskartta:	4611 12 KUNTAKKIVAARA
Koordinaatit:	x = 7363 78, y = 4458 82, z = n. 235 (kiuas)
Kylä, kylänosa:	Kallunki, Ollilanjärvi
Tila, rek:no:	45

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 45 km pohjoiseen Ollilanjärven itärannalla Rysäjoen suusta noin 500 metriä pohjoiseen sijaitsevan niemen pohjoissyrjällä. Alue on mäntyä ja kuusta kasvavaa hiekkamoreenikangasta, jonka pohjoispuolisen lahden perukkaan laskee Kuruoja ja jonka eteläpuolella on läheiseen Rysäjokeen ulottuva suo. Alueelle johtaa puomilla suljettu metsätie Ohtavaaran Takalon talon kohdalta. Niemen kärjessä on mökki, mutta muutoin niemi on luonnontilassa.

Mökistä vajaan 100 metriä itään niemen pohjoisrannalla kankaan reunaa kulkevan polun vieressä tavattiin kooltaan noin 2 x 2,5 m raunio, jolla oli korkeutta noin 60 cm. Sen paksu sammalpeite oli poistettu pohjoisreunalta, mutta itse kiveystä ei oltu pengottu. Näkyvissä oli palaneita pienehköjä liuskekiviä. Kiukaan ympäriltä oltiin löytävinään rakennuksen peruskivet, joiden mukaan paikalla olisi ollut E - W -suuntainen noin 4 x 6 m kokoinen rakennus. Polku kulkee kiukaan ja sen luoteiskulmalla olevan kiven välistä. Sammalen alta tunnusteltiin tästä länteen noin 1 m päässä yksi kivi ja itään kaksi kiveä (2 ja 5 m). Rauniosta metri etelään oli turpeenalainen matala kiveys (n. 1 x 1 m), tästä länteen 2 m yksi ja itään 3 m yksi kivi. Raunion viereen tehty koepisto paljasti sekoittuneen hiilensekaisen likamaan, turpeenalainen huuhtoutumiskerros oli joko hyvin heikko tai sitä ei ollut lainkaan. Kauemmas tehty koepisto paljasti luonnollisen maannoksen.

Mökiltä itään johtava polku kulki kahden painuman yli. N - S -suuntaisten painumien pituus on noin 2 metriä ja leveys noin metri. Syvyyttä niillä on vain kymmenkunta senttiä. Etäisyys mökille on 50 - 60 metriä. Epämääräisissä painumissa oli havaittavissa turpeenalainen paksuhko huuhtoutumiskerros. syvemmälle ei kaivettu. Painumien luonne jäi avoimeksi. Useampia painumia ei tavattu, tosin nämä oli helppo erottaa tallautuneen polun paikalla. Paikallinen perimätieto kertoo Manalanniemessä olevan lappalaisten hautausmaan, mm. Ronttivaaran Auran talon koillispuolella uudessa talossa asuva isäntä, jota jututettiin paikalla käynnin jälkeen, tunsikin tarinan (ks. myös Suomenmaa IX.1, s. 391). Hänen mukaansa juuri nuo kiukaan ja mökin väliset painaumat ovat hautoja. Varmuutta tästä ei kuitenkaan saatu.

Kohde tarkastettu: 3.9.1999

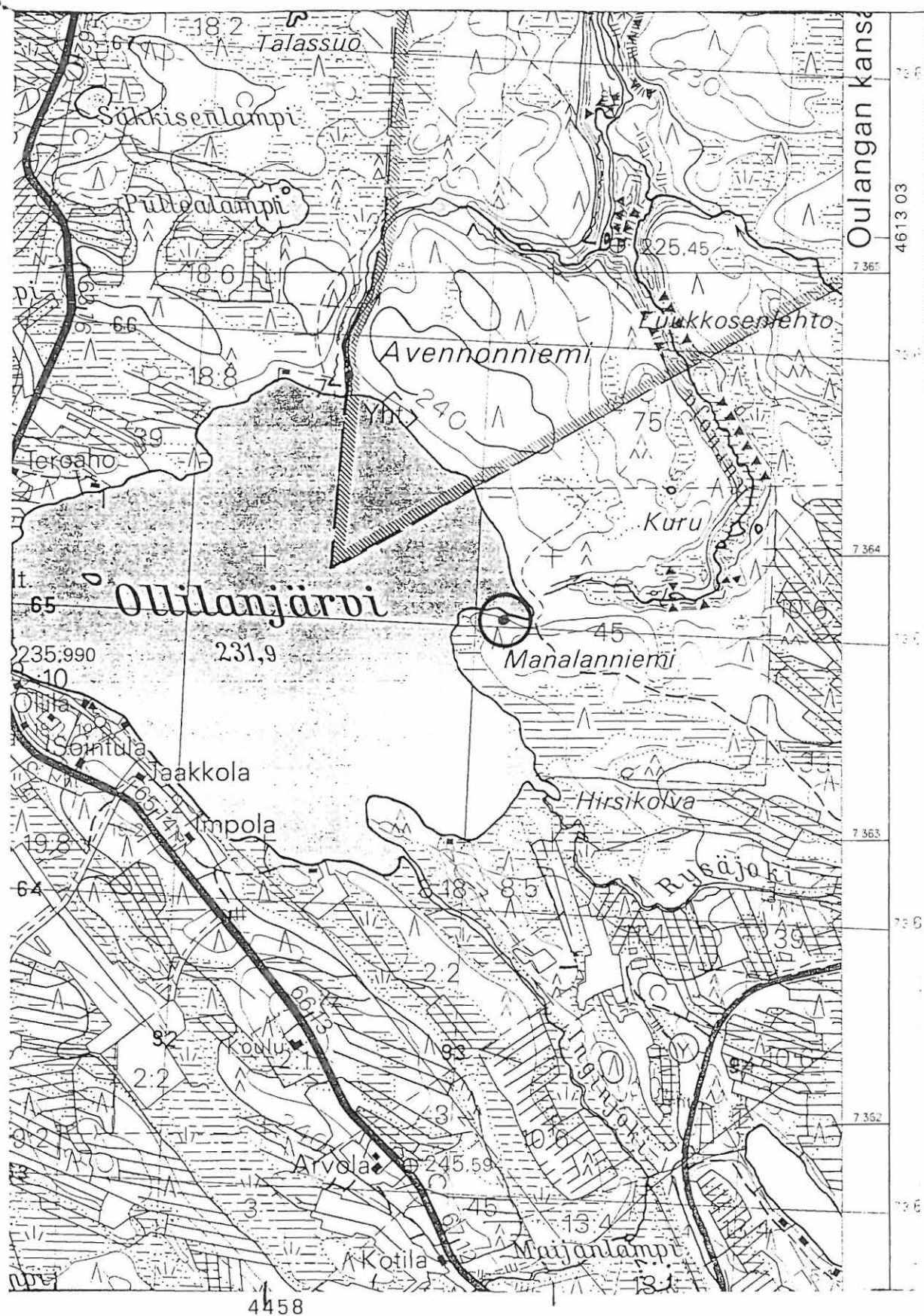
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 318 Etualalla kiuas, taustan polku kulkee painanteiden yli, itäkaakosta.
D 319 Etualalla kiuas, lännestä.

Kartta: Topografikarttaote 4611 12 KUNTAKKIVAARA, p, 1979

4611 12 KUNTAKKIVAARA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

$$x = 7363.78$$
$$y = 4458 \text{ 82}$$
$$z = n. 235$$

KUUSAMO 12

Kohteen nimi: Jokela

Määrittäminen ja mj-luokka: kivilautinen asuinpaikka. II/III.

Peruskartta: 4524 02 SAAPUNKI

Koordinaatit: $x = 7338\ 66$, $y = 4465\ 44$, $z = n. 280$

Kylä, kylänosa: Kirkonkylä, Tuovila

Tila, rek: no: 27

Maanomistaja:

*Koordinaatit
14.11.2008
(1 = 7338 279
i = 4465 44)*

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 10 km pohjoiseen, Nissinjärven ja sen itäpuolisen Mustalammen välisen puron pohjoispuolella Kuusamosta Jyrkänkoscalle johtavan tien varrella. Alue on pienellä mäellä sijaitsevan Jokelan taloryhmän ympärillä olevaa peltomaata. Asuinpaikka sijaitsee talosta etelään kohti mainittua puroa laskevalla rinteellä.

Jokelan asuinpaikkaa on tutkittu kaivauksin vuonna 1978. Inventoinnin yhteydessä Jokela talo oli tyhjillään. Se vaikutti olevan nykyisin lähinnä kesäkäytössä. Pellot kasvoivat paksua horsmaa. Tarkastuksen yhteydessä ei saatu selville mitään aiempia tietoja täydentävää.

Kohde tarkastettu: 8.9.1999

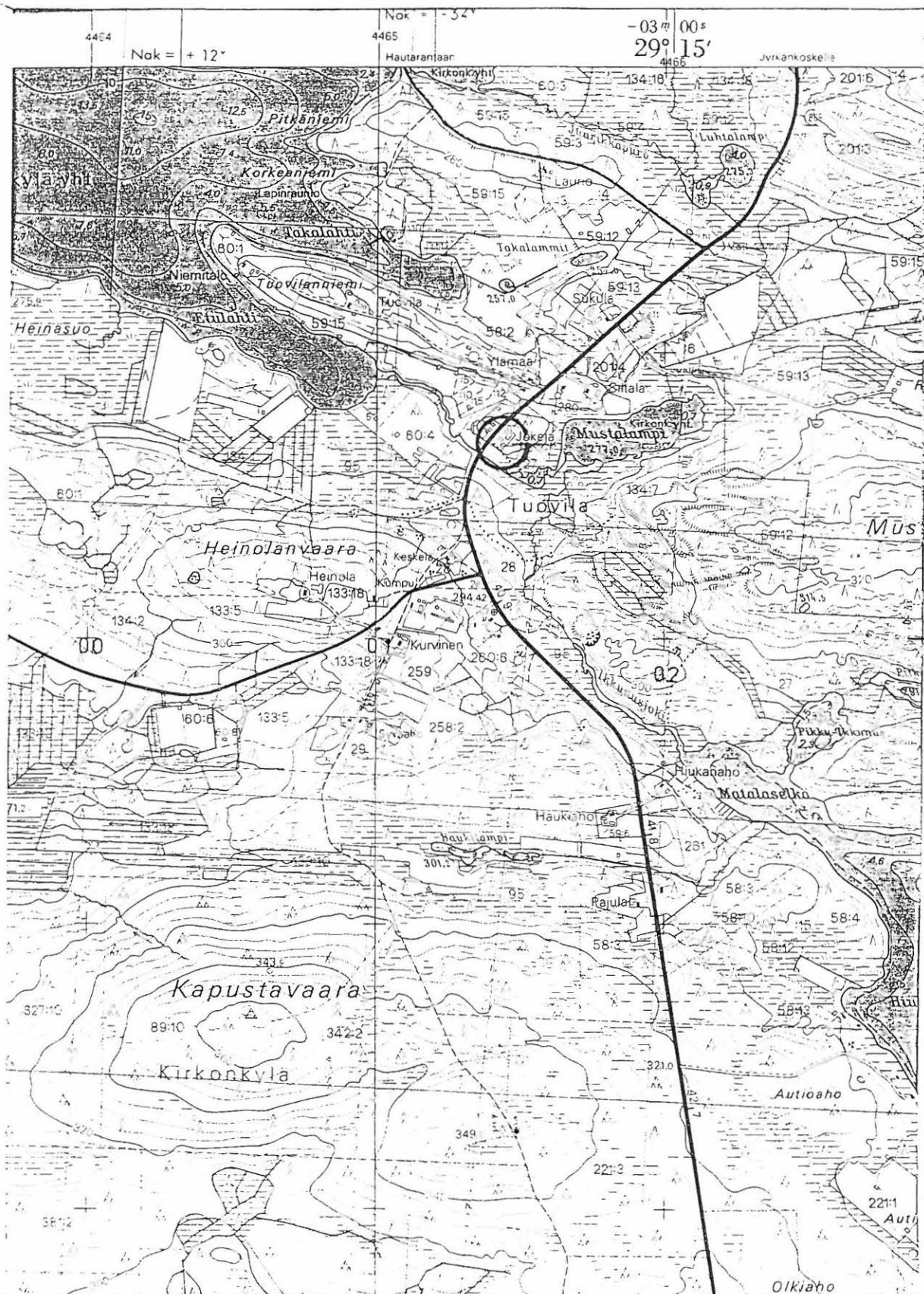
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1956), A. Erä-Esko
Tark. 1976, A. Erä-Esko
Kaiv. 1978, L. Väkeväinen

Aiemmat löydöt: KM 14049:1 - 7 kvartsikaapimia ja -iskoksia
KM 19934 kvartsi-iskoksia
KM 20422:1 - 426 kaivauslöytöjä

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 02 SAAPUNKI, p. 1984

7338

4524 02 SAAPUNKI

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7338 66

y = 4465 44

z = n. 280

KUUSAMO 13

Kohteen nimi: Rajavartiosto

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II/III.

Peruskartta: 4524 02 SAAPUNKI

Koordinaatit: x = 7320 64, y = 4462 30, z = n. 255 - 260

Kylä, kylänosa: Kirkonkylä, Nilonjärvi

Tila, rek:no:

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 2,5 km luoteeseen Nilonjärven kaakkoispään koillisrannalla Nilonjoen niskasta 400 - 500 metriä pohjoiseen. Alue on laajan hiekkavan Nilonkankaan itäreunaa, joka laskee jyrkähkösti kohti järveä. Rantarinteen alla on alava terassi. Maaperä alueella on hienoa hiesumaista hiekkaa.

Alueelta on aiempien tarkastusten yhteydessä todettu kivikautinen asuinpaikka. Asuinpaikan kaakkoispää on sijainnut esikunnan tasalla siitä järveen päin. Havaintoja on tehty noin 300 metrin matkalta luoteeseen pitkin kankaan reunaa ja rantaliuskan yläosassa. Rajakersantti Oikaraisen opastuksella tehdyn tarkastuksen aikana alueella todettiin seuraavaa. Ensinnäkin esikunta on rakennettu uudelleen jokseenkin vanhan esikuntarakennuksen paikalle niin, että vanhan rakennuksen jälkiä on vielä havaittavissa heti uuden esikunnan länsipuolella. Esikunnan välitön ympäristö on varsin perusteellisesti myllätty rakennustöiden yhteydessä. Sotilaskodin ympäristö on jokseenkin ennallaan. Tämän luoteispuolella on kaksi asuinkerrostaloa lähes rinteen partaalla. Tällä alueella kohde on tuhoutunut rakennusten alueelta ja pihojen osalta se lienee täyttömaiden alla. Rippeitä on ilmeisesti säilynyt aivan rinteen partaalla ja sen yläosassa. Asuinrakennuksista luoteeseen on useita saksalaisten multavalliperusteisten parakkien jäännöksiä ja paikoin rantatörmään kaivettuja kellarimaisia asema- tms. kuoppia. Paljasta hiekkamaata oli näkyvillä vain parissa kohtaa, mm. esikunnasta asuintaloille johtavan polun varrella. Alueella ei voitu tällä kertaa todeta mitään asuinpaikkaan viittaavaa. Aiempien asuinpaikkahavaintojen alue on suurelta osin rakentamisen tuhoamaa. Alunperin laajahkosta kohteesta on ilmeisesti säilynyt pienehköjä osia nykyisten rakennusten välialueilla.

Kohde tarkastettu: 28.9.1999

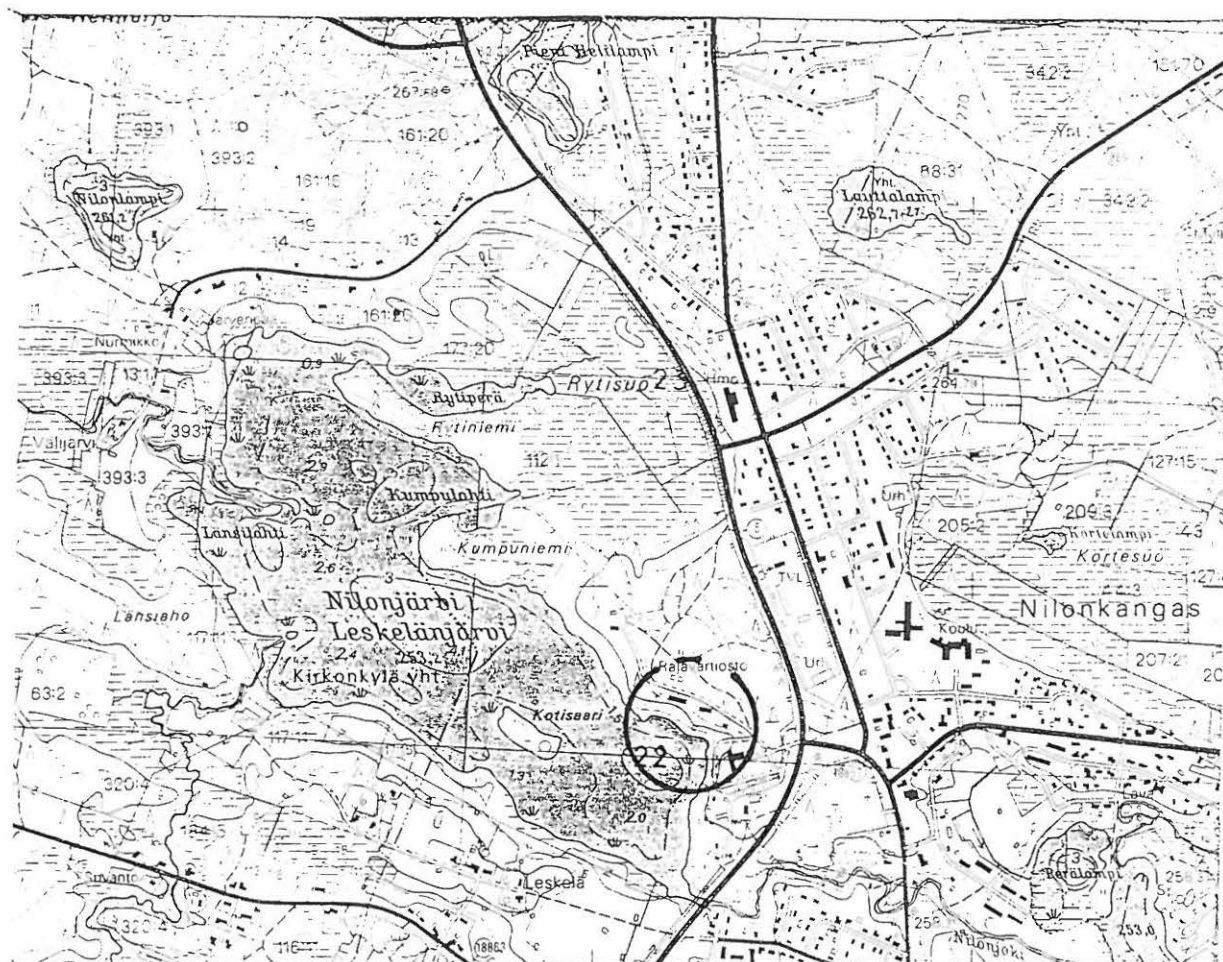
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1956), A. Erä-Esko
Tark. 1976, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 14050:1-7 kvartsiesineitä ja -iskoksia
KM 19935 kvartsi-iskoksia

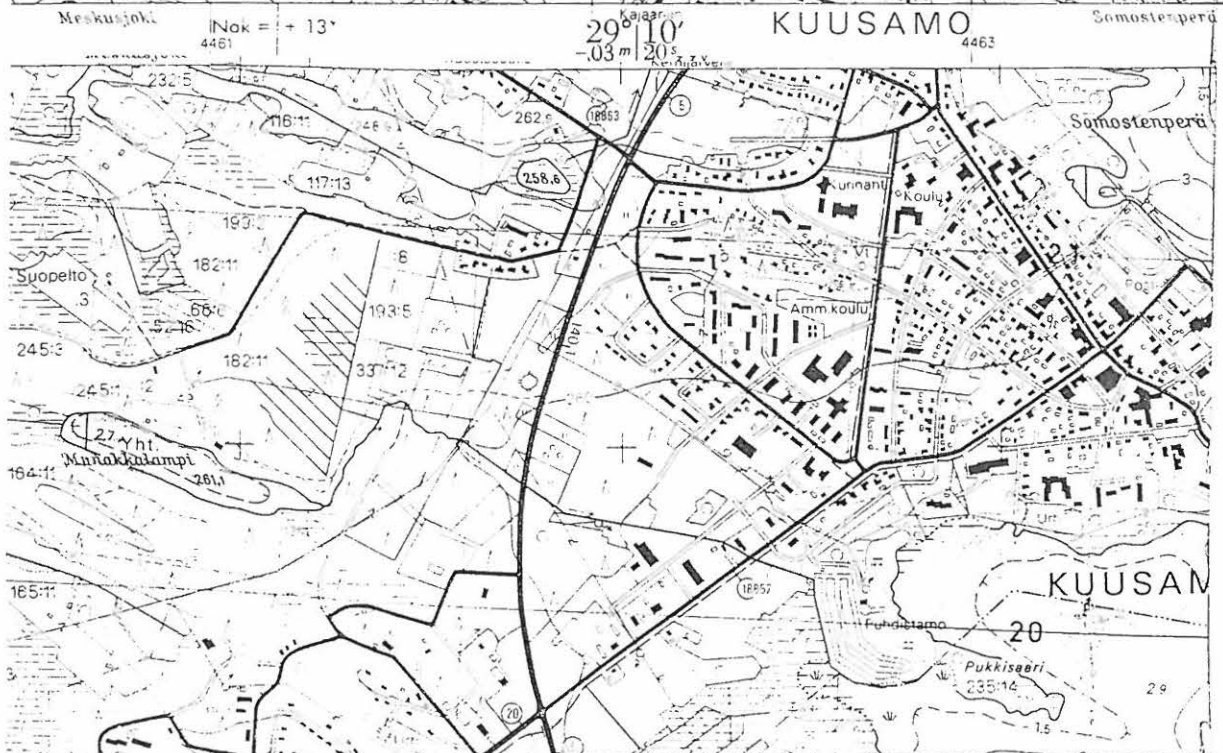
Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 02 SAAPUNKI, p. 1984

7320

4524 02 SAAPUNKI

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7320 64

y = 4462 30

z = n. 255 - 260

KUUSAMO 14

Kohteen nimi:	Ketola, (Taivalharju)
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka. II.
Peruskartta:	4613 04 SUORAJÄRVI
Koordinaatit:	x = 7341 29, y = 4478 42, z = 247,5 - 250
Kylä, kylänosa:	Vuotunki, Ala-Vuotunki
Tila, rek:no:	Ketola 73:4
Maanomistaja:	Unto Alavuotunki

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 27 km koilliseen Ala-Vuotungin pohjoisrannalla järveen luoteesta laskevan Kalliojoen suusta noin 300 metriä länteen. Ketolan talo sijaitsee matalalla mäellä, jonka laidat on raivattu pelloksi, mäen itä- ja pohjoispuolella on suota ja länsipuolella korkeampi laaja kangas.

Paikalla on todettu asuinpaikka aiempien tarkastuskäyntien yhteydessä. Tuolloin havainnot tehtiin päärakennuksen luota kohti järveä ja siitä itään kohti rantaa viettävältä pellolta yli 50 metrin matkalla. Tarkastuksen aikana ko. alueella oli havaittavissa useita kvartsi-iskoksia. Mahdollisesti asuinpaikka jatkuu talon länsipuolelle rajautuen näin pienelle harjanteelle. Myös talon koillispuolella kerrottiin havaitun palaneita kiviä ja tulipaikkoja (vrt. Erä-Esko 1975). Talossa on säilytteillä kaksi pellosta löydettyä hiekanruskeaa hiekkakivestä tehtyä esinettä: terätön talttamainen leveäharjainen hiomalla muotoiltu esineenkatkelma (n. 9,5 x 3 x 1 cm) ja samasta kivistä tehty lattea soikeahko pieni reikäkivi (n. 4,5 x 4 x 1 cm). Kokonaisuudessaan tilanne oli ennallaan aiempiin käynteihin verrattuna.

Kohde tarkastettu: 6.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1956, -71), A. Erä-Esko

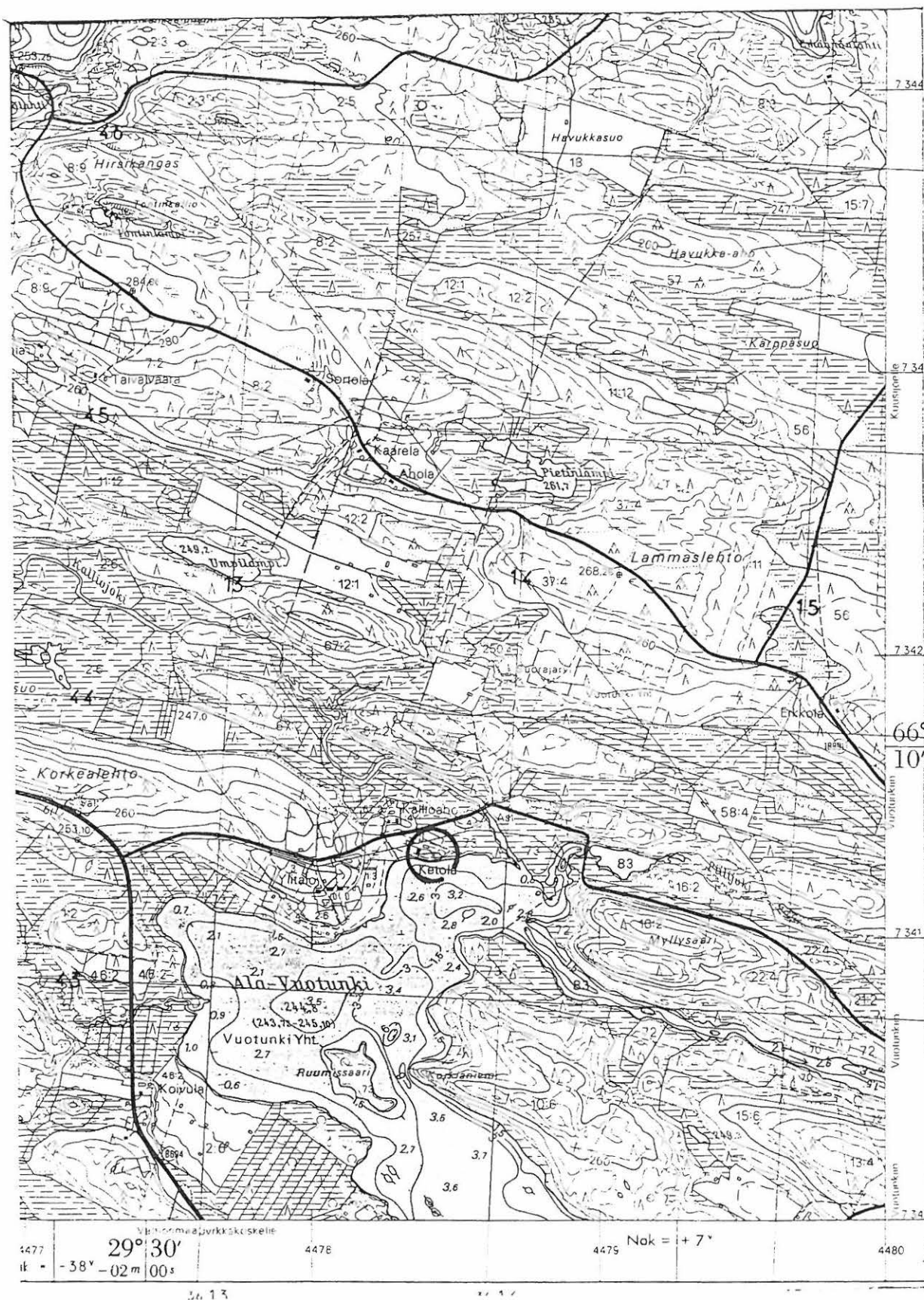
Aiemmat löydöt: KM 14051:1-6 kvartsiesineitä

KM 18422:1-5 piinuolenkärki, kvartsiesineitä ja -iskoksia

Inventointilöydöt: -

Diat: D 320 Asuinpaikkahavainnot rantapellosta, kuvattu talon edestä, länsiluoteesta.

Kartta: Peruskarttaote 4613 04 SUORAJÄRVI, p. 1989

4613 04 SUORAJÄRVI

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7341 29

y = 4478 42

z = 247,5 - 250

KUUSAMO 15

Kohteen nimi: Korpela

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.

Peruskartta: 4524 06 MÄÄTTÄLÄNVAARA

Koordinaatit: x = 7339 97, y = 4478 28, z = n. 247,5

Kylä, kylänosa: Vuotunki, Ala-Vuotunki

Tila, rek:no: Korpela 36:2

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 25 km koilliseen Ala-Vuotungin lounaisrannalla Väljjoen niskasta noin 700 metriä luoteeseen ja Ruumissaaresta noin 500 metriä etelään. Alue on jokseenkin tasaista järvenrantaa. Korpelan taloryhmä sijaitsee lyhyellä ja leveällä niemellä. Maaperä paikalla on hiekkamultaa.

Korpelan talon ja rannan välissä on aiempien tarkastusten yhteydessä tavattu kivikautinen asuinpaikka. Rannansuuntaisella asuinpaikalla on pituutta hieman alle 100 metriä. Käynnin aikana Korpela todettiin autioksi, eikä peltoja oltu viljelty vuosiin. Niinpä asuinpaikkaa koskien ei saatu selville mitään lisättävää aiempiin kohteesta oleviin tietoihin.

Kohde tarkastettu: 6.9.1999

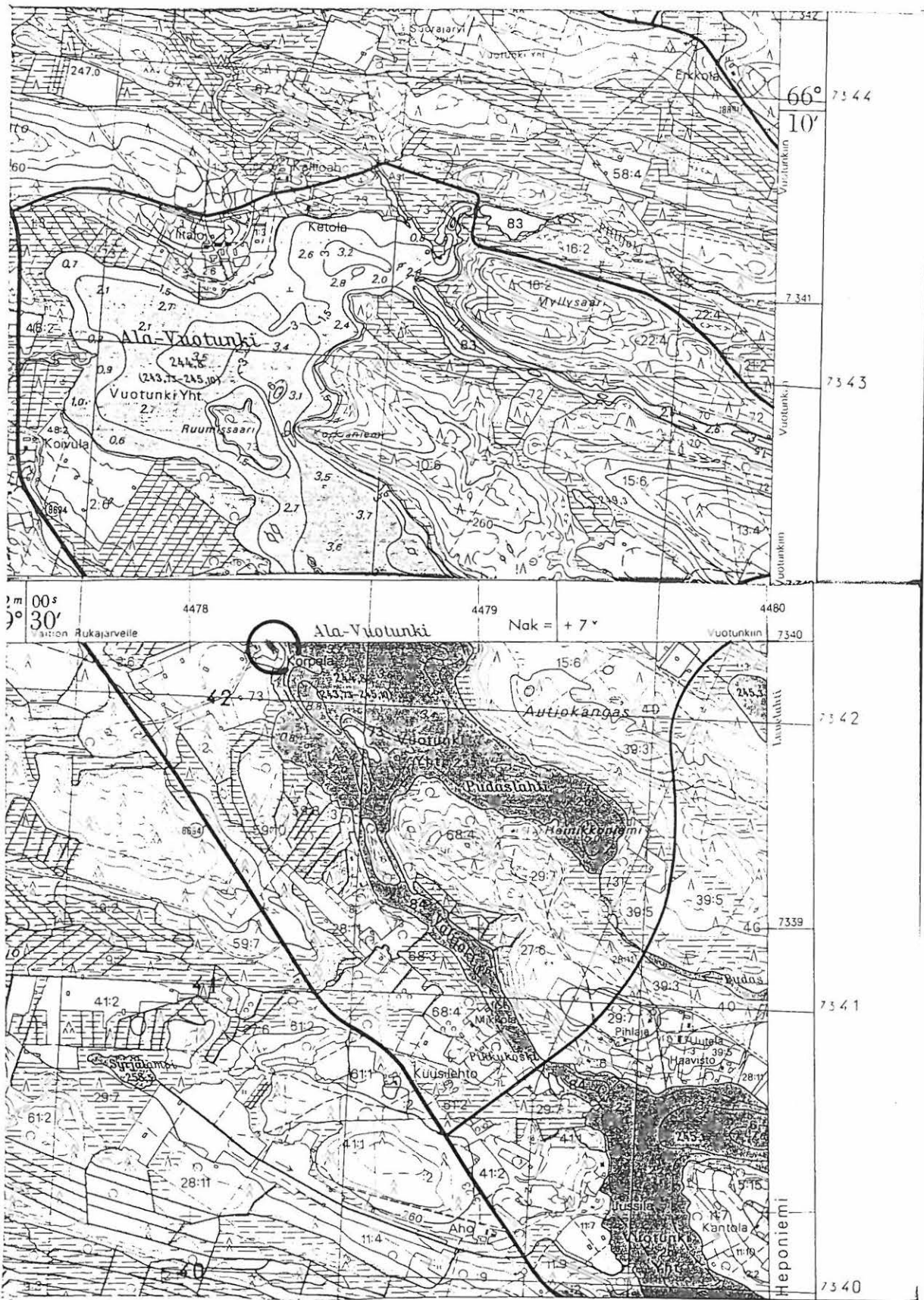
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1956, -71), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 14052:1 - 8 tasataltta, sädekiviliusketta ja kvartsikaapimia
KM 18423:1 - 3 kivikirves, kvartsiesineitä ja -iskoksia

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 06 MÄÄTTÄLÄNVAARA (+ 4613 04), p. 1985 (+1989)

4524 06 MÄÄTTÄLÄNVAARA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7339 97

y = 4478 28

z = n. 247,5

KUUSAMO 16

Kohteen nimi:	Taival
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka, II.
Peruskartta:	4523 03 POUSSU
Koordinaatit:	x = 7306 00, y = 4469 68, z = 255 - 257,5
Kylä, kylänosa:	Poussu, Iijärvi
Tila, rek:no:	Taival, 50:3
Maanomistaja:	Toivo Taival Maija-Liisa Taival

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 14 km eteläkaakkoon, Iijärven länsiosan Maaselänlahden ja Puukkolahden välissä. Taipaleen talo sijaitsee lahtien välisen laajan niemekemäisen kankaan kaakkoisreunalla. Talosta kaakkoon maasto kapenee kapeaksi, noin 300 metriä pitkäksi niemeksi. Taloryhmän eteläpuolella maasto laskee loivasti kohti järveä. Rantapeltojen maaperä on hiekkavaa.

Koordinaattien osoittamasta paikasta tavattiin vuoden 1956 tarkastuksessa kynnöksellä olleesta pellosta käyttöjälkinen kvartsi ja kvartsi-iskoksia. Maija-Liisa Taipaleen kertoman mukaan alueelta ei ole tehty myöhempiä löytöjä. Vanhan päärakennuksen eteläpuolelle on 1971 rakennettu uusi päärakennus. Nyt rantapello oli enimmäkseen heinällä, vain jokseenkin aiemman löytöpaikan tienoilla oli varsin laaja perunamaa. Sen kasvusto oli kuitenkin niin rehevää, että havaintojen teko tälläkin kohtaa oli miltei mahdotonta. Uutta tietoa asuinpaikasta ja sen laajuudesta ei onnistuttu saamaan.

A. Erä-Eskon tässä yhteydessä käsittelemään Iijärveltä tehtyyn rautakautiseen solkilöytöön ei myöskään ole lisättävää.

Mainitun kapean niemen korkeimmalta kohdalta tavattiin maakuoppia, ks. kohde 149.

Kohde tarkastettu: 31.8.1999

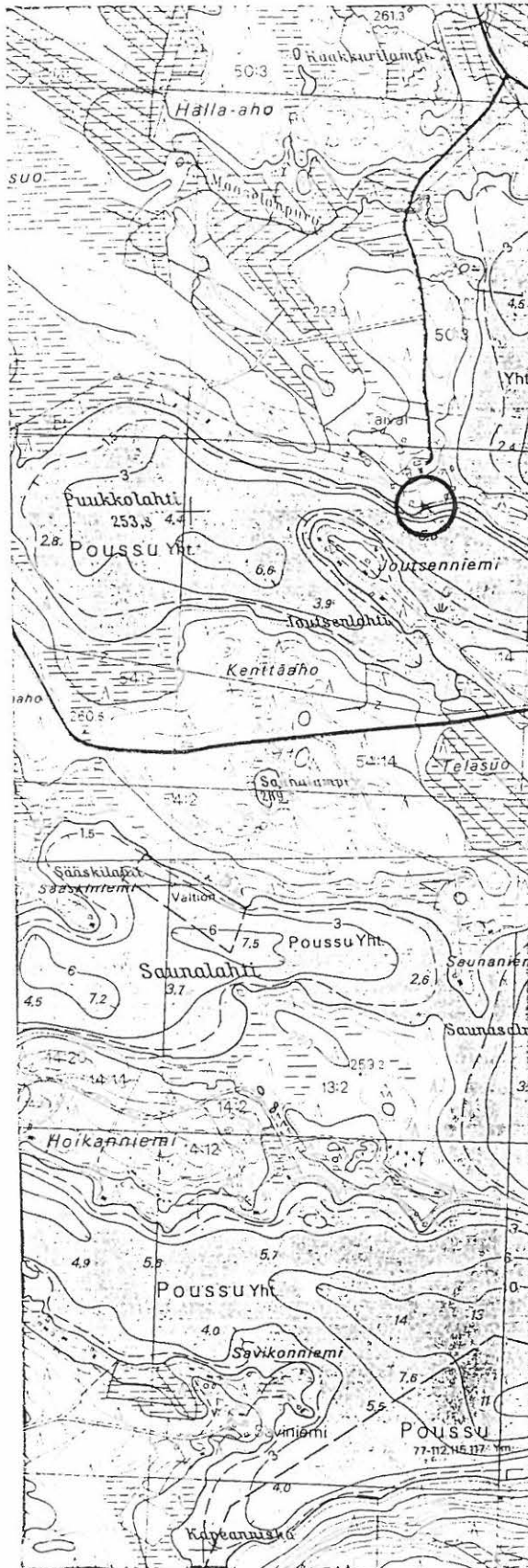
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1956), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 14053:1-2 käyttöjälkinen kvartsi ja kvartsi-iskos

Inventointilöydöt: -

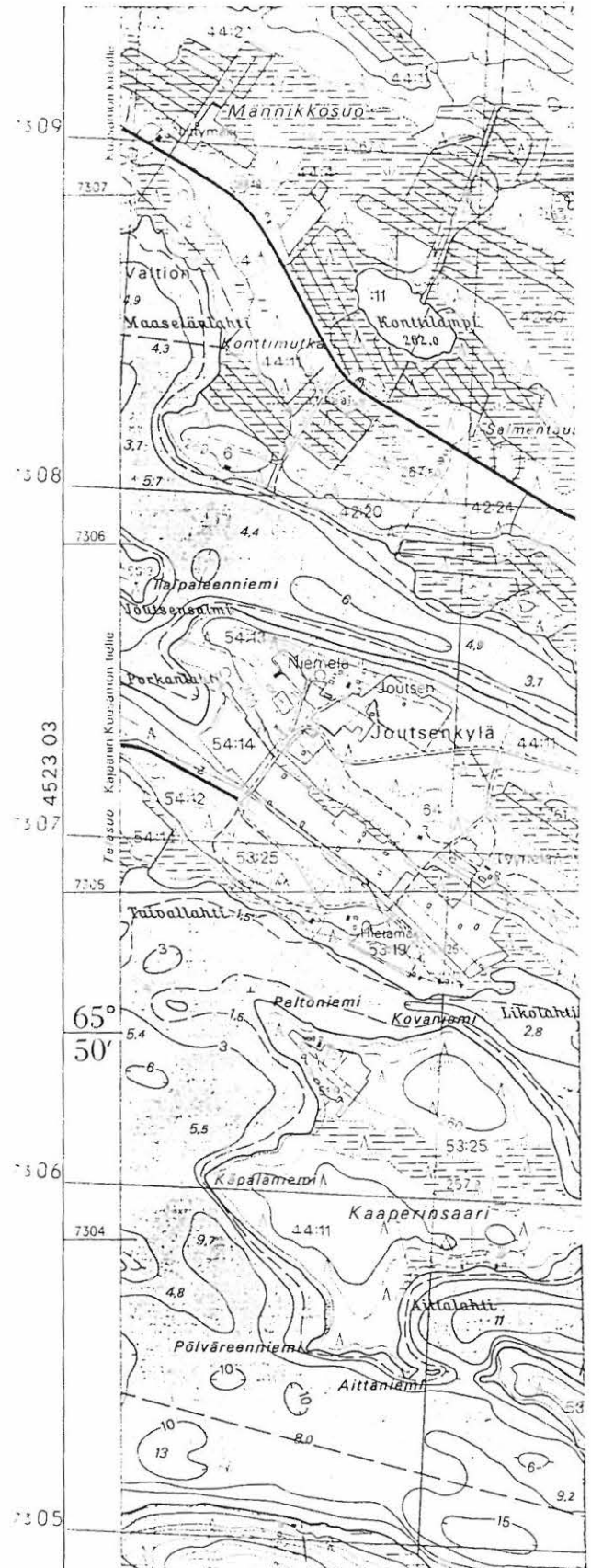
Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4523 03 POUSSU, p. 1985.

4469

4523 03 POUSSU
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = 7306 00
y = 4469 68
z = 255 - 257,5

KUUSAMO 17

Kohteen nimi:	Mustaniemi
Määrittely ja mj-luokka:	talonpohjia, kvartsisuonipaikka(?), kivikautinen löytöpaikka(?) II.
Peruskartta:	4524 01 KUUSAMO
Koordinaatit:	x = 7311 35, y = 4469 00, z = n. 257,5 - 260
Kylä, kylänosa:	Poussu, Kuusamojärvi
Tila, rek:no:	70
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 9 km eteläkaakkoon, Kuusamojärven ja Vanttajärven välisen kannaksen pohjoisrannalla, Kuusamojärven Mustanselän lounaisrannalla, Mustaniemen itärannan keskiosassa. Alue on vanhaa talojen niitty- ja peltomaata noin 100 metriä vesirajasta, noin 3 - 5 metriä järvenpintaa korkeammalla.

Mustaniemien asuman Muistolan ja sen kaakkoispuolisen Anttilan rakennusryhmän luota kaakkoon kohti rantaa kulkevan tilus-/mökkitien varrella olevan vanhan hakamaan alueella havaittiin ainakin kaksi matalaa kiven- ja maansekaista rauniota. Näistä selvemmin erottui aivan tien vierellä, sen lounaispuolella ollut noin 3 x 3,5 m alaltaan ollut ja 30 - 40 cm korkea muodoltaan epämääräinen raunio. Havainnointia hankaloitti paksu kuloheinä ja etenkin raunioiden alueella kasvanut vadelmapensaisto. Kyseessä ovat käsitykseni mukaan talonpoikaiset jäänteet, mihin myös A. Erä-Eskon 1956 kirjaama Aato Mustaniemen kertomus ”ensimmäisten talojen paikasta” viittaa.

Pelto, josta aiemmat kvartsihavainnot on tehty, oli sekin paksun heinikon peitossa. Alueelta ei tällä kertaa löydetty mitään esihistorialliseen asuinpaikkaan viittaavaa. Erä-Eskon jäljittämän taltan löytöpaikasta ja sijainnista ei saatu uutta tietoa.

Kohde tarkastettu: 31.8.1999

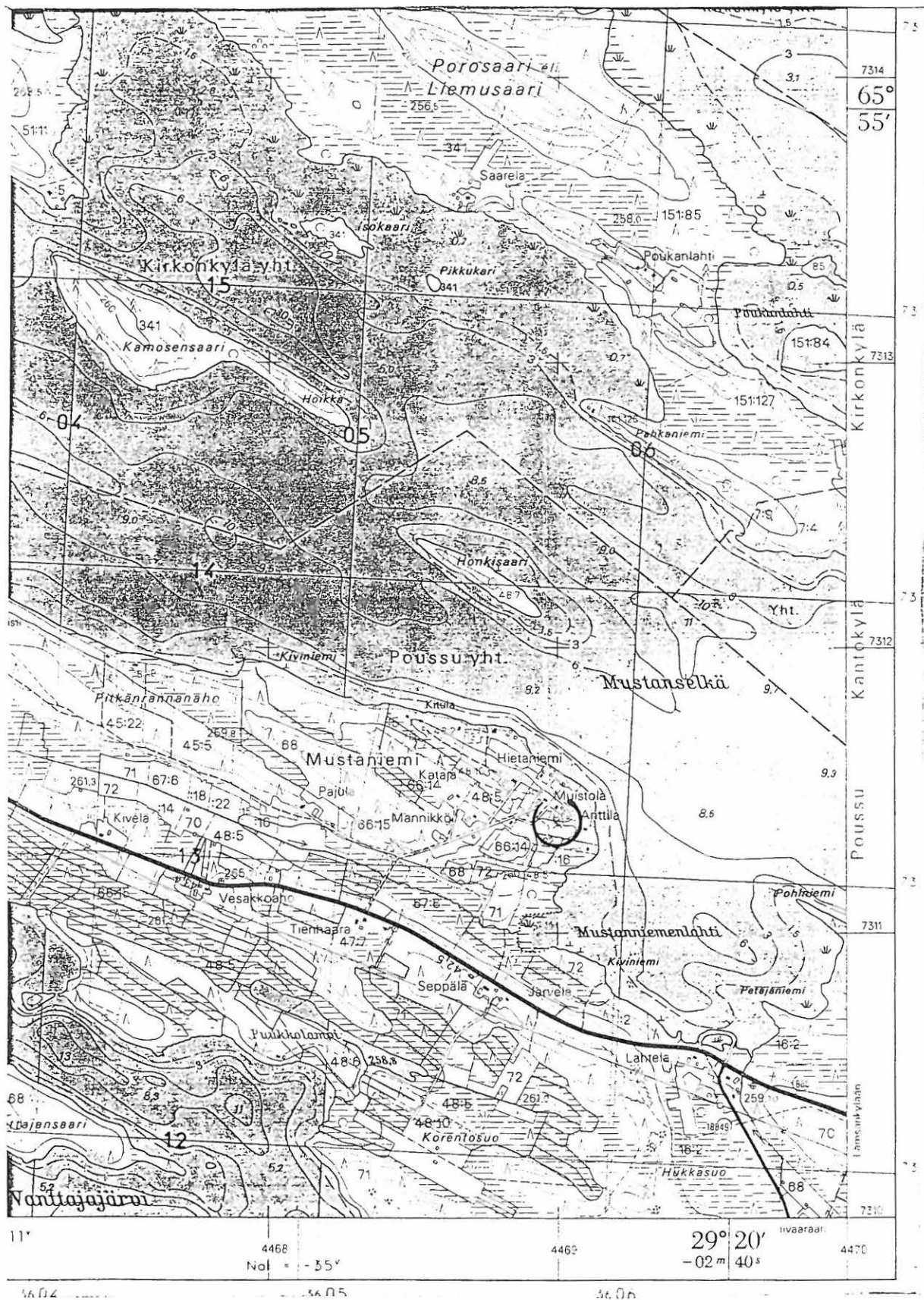
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1956), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 14054:1-2 kvartsin kappaleita

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 01 KUUSAMO, p. 1984

4524 01 KUUSAMO

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7311 35

y = 4469 00

z = n. 257,5 - 260

KUUSAMO 18

Kohteen nimi:	Laherma
Määritys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka. II.
Peruskartta:	4613 07 PALJAKKA
Koordinaatit:	x = 7341 37, y = 4480 38, z = 245 - 247,5
Kylä, kylänosa:	Vuotunki
Tila, rek:no:	Laherma 58:4
Maanomistaja:	Olli Määttä

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 28 km koilliseen, Kuusinkijoen Myllykosken voimalasta noin 950 metriä pohjoiskoilliseen, Kuusinkijoen länsirannalla. Alue on umpeen kasvavaa vanhaa viljelysmaata Laherman taloryhmän koillispuolella.

Paikalta on aiemmin löydetty kvartsiesineitä ja -iskoksia navetasta noin 20 - 60 metriä koillisen suuntaan. Maaperä on kivikkomoreenia.

Tarkastuksen aikana talo oli tyhjillään. Rakennustelineiden ym. perusteella paikkaa oltaneen kunnostamassa ilmeisesti kesäpaikaksi tms. Peltaja ei ole viljelty vuosiin ja ne kasvoivat yli viisimetristä koivua ja paksua kulokkoa. Muutoin alue on ennallaan. Pellon pohjoisreunalla oli muutamia peltokiviraunioita, mutta lähikankaalla ei havaittu mitään kiinteään muinaisjäännöksen viittaavaa. Tarkastuksen yhteydessä asuinpaikasta ei saatu selville mitään aiempaan lisättävää.

Kohde tarkastettu: 6.9.1999

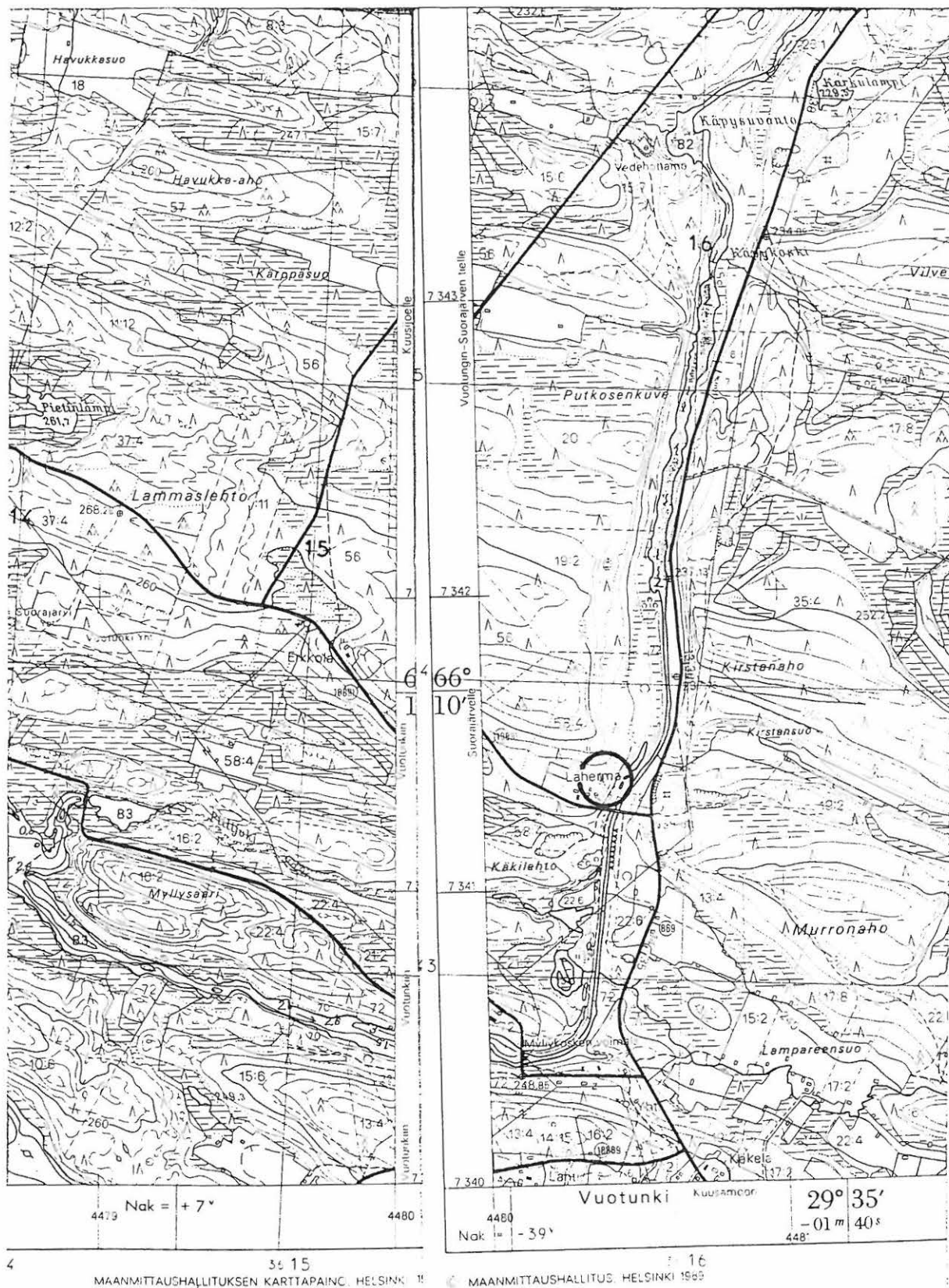
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1971(1956), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 14056:1 - 5 kvartsikaapimia ja -iskoksia

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4613 07 PALJAKKA (+4524 06, 4524 09 ja 4613 04), p. 1989

4613 07 PALJAKKA
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = 7341 37
y = 4480 38
z = 245 - 247,5

KUUSAMO 19

Kohteen nimi:	Sammaloja
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka(?). II/III.
Peruskartta:	4522 12 OIVANKI
Koordinaatit:	x = 7330 51, y = 4454 92, z = n. 265
Kylä, kylänosa:	Kirkonkylä, Singerjärvi
Tila, rek:no:	352:18(?)
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 14,5 km luoteeseen Singerjärven länsiosan pohjoisrannalla Sammalpuron (=Sammalojan) varrella. Puron molemmiin puolin on mäntyä kasvavat hiekkakankaat, jotka itäpuolella nousevat nopeasti korkeammaksi harjanteeksi. Puron rannat ovat soiset. Rannan suuntaa noudattava Kuusamosta Posiolle johtava tie kulkee puron poikki kahdessa kohtaa: vanha tienpohja noin 100 metriä järven rannasta ja uusi oikaisu tästä noin 80 metrin päässä kauempana rannasta.

Sammalojan rantatörmästä on löydetty vuonna 1939 tieleikkauksessa liuskekeihäänkärki maantiesiltaa tehtäessä. Löytötietojen perusteella ei ole aivan varmaa kummalta puolen puroa esine on löydetty. Vuoden 1956 tarkastuksen yhteydessä löydettiin ojan länsipuolelta yllä olevien koordinaattien osoittamalla paikalla (vrt. aiemmat, joista poikkeaa) olevan hiekkakuopan reunalta kvartsia. Nyt tuo hiekkakuoppa on jäänyt vanhan ja uuden tien väliin niin ahtaaseen paikkaan, ettei siinä ko. kuopan lisäksi muuta olekaan. Hiekkakuopan reunat olivat kasvaneet umpeen, eikä pariin kohtaan kenttälapiolla tehty profiilinpaljastus tuottanut tulosta. Hiekkakuopan lähialue on joksinkin täysin tuhoutunut teitä rakennettaessa.

Puron itäpuolella on kankaan reunalla on teiden väliin rajoittuva tasainen terassi. Alueelle tehtiin muutama koepisto, mutta ainakaan näistä ei tavattu mitään asuinpaikkaan viittaavaa. Ainoastaan terassin keskiosassa oli tuulen kaataman puun kannon paljaaksi repimä kohta, missä havaittiin yksi palanut kivi. Terassin reunoilta kummankaan tien leikkauksesta ei onnistuttu havaitsemaan mitään kiinteään muinaisjäännykseen viittaavaa.

Kohde tarkastettu: 20.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1956), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: PPM 4518 liuskeinen keihäänkärki
KM 14057 kvartsi-iskos

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4522 12 OIVANKI, p. 1984

7330

Singervaara 4454 29° 00' -04' 00" 4455 Nak = + 15° 4456
 or = -30°
 9 35 90 4522 11 35 91 35 92
 Korkeudet metreinä merenpinnasta N 60-järjestelmän mukaan Syvyystiedot perustuvat vesimittauksen mittauksiin 1979
 Syvyystietojen laatuaste on käytetty karttaan merkittävänä kyseisä

4522 12 OIVANKI

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7330 51

y = 4454 92

z = n. 265

KUUSAMO 20

Kohteen nimi: Tiermaksen Niemipelto

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka(?). II.

Peruskartta: 4613 02 KÄYLÄ

Koordinaatit: x = 7359 42, y = 4466 80, z = n. 250

Kylä, kylänosa: Kallunki, Tiermasjärvi

Tila, rek:no: 15:3

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 40 km pohjoiseen Kallunkijärven itärannalla, Kallunki- ja Tiermasjärvien välisellä kannaksella, jonka halkaisee Oulangan kautta Liikasenvaaraan johtava tie. Taipaleen ja Tiermaksen taloista vajaan 100 metriä länsiluoteeseen läheltä niemen kärkeä on aiemmin todettu kivikautinen asuinpaikka.

Tarkastuksen aikana Tiermaksen talo oli tyhjillään. Taipaleen emänä kertoi, ettei alueelta tietävästi ole löydetty kiviesineitä. Taipaleen puoleinen niemipelto oli kulokkona, Tiermaksen puolella sen sijaan oli nurmella lukuun ottamatta niemen päässä ollutta perunamaata. Sen peitti kuitenkin vielä rehevä kasvusto. Tilanne aiempiin tarkastuksiin verrattuna on pysynyt jokseenkin ennallaan. Paikalta ei tällä kertaa tavattu mitään uutta asuinpaikasta kertovaa.

Kohde tarkastettu: 2.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1956, -71), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 14058:1-2 kvartseja

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4613 02 KÄYLÄ, p. 1989

7359

4613 02 KÄYLÄ

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7359 42

y = 4466 80

z = n. 250

KUUSAMO 21

Kohteen nimi: Tiermaksen Tervapelto

Määrittäminen ja m-j-luokka: kivilautinen asuinpaikka(?). II.

Peruskartta: 4613 02 KÄYLÄ

Koordinaatit: x = 7359 63, y = 4466 84, z = n. 250

Kylä, kylänosa: Kallunki, Tiermasjärvi

Tila, rek: no: 15:12

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 40 km pohjoiseen Kallunkijärven itärannalla, Kallunki- ja Tiermasjärvien välisellä kannaksella, jonka halkaisee Oulangan kautta Liikasenvaaraan johtava tie. Taipaleen talosta noin 250 metriä pohjoiseen on aiemmin todettu kivilautinen asuinpaikka. Alue on loivahkosti lounaaseen laskevaan järvenrannan viljelysmaata.

Pelto oli viljelemättä ja se kasvoi heinää sekä paju- ja koivupusikkoa. Muuten tilanne aiempiin tarkastuksiin verrattuna on pysynyt jokseenkin ennallaan. Paikalta ei tällä kertaa tavattu mitään uutta asuinpaikasta kertovaa.

Kohde tarkastettu: 2.9.1999

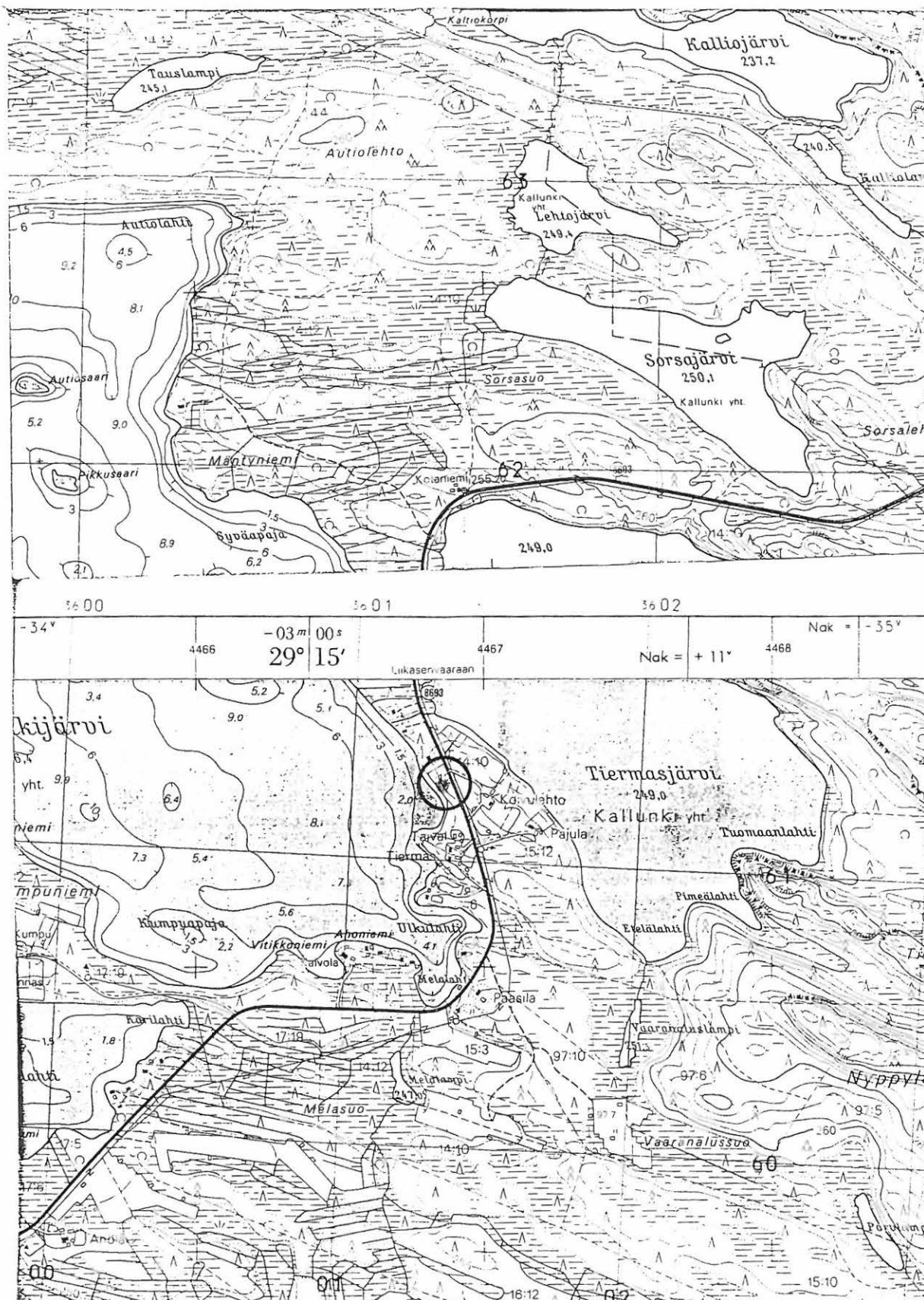
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1956, -71), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 14059:1-2 kvartsikaavin, ym.

Inventointilöydöt: -

Diat: D 321 Tervapelto etualalla, taustalla näkymättömissä Tiermaksen taloryhmästä oikealle Niemipelto, pohjoiskoillisesta

Kartta: Peruskarttaote 4613 02 KÄYLÄ, p. 1989

4613 02 KÄYLÄ

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7359 63

y = 4466 84

z = n. 250

KUUSAMO 22

Kohteen nimi:	Käylä
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka(?). II.
Peruskartta:	4613 02 KÄYLÄ
Koordinaatit:	x = 7356 80, y = 4462 10, z = n. 240
Kylä, kylänosa:	Kallunki, Käylä
Tila, rek:no:	45
Maanomistaja:	Juha Mustonen Kitkajoentie 1, KÄYLÄ

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 37 km pohjoiseen ja Käylän kappelista noin 400 metriä etelään ja kalanviljelylaitoksesta reilut 100 metriä itään Kitkajoen etelärannalla. Alue on loivasti kohti jokea laskevaa peltoa.

Talon nykyinen isäntä ei aiemmasta löydöstä tiennyt, eikä ollut tehnyt alueelta uusia löytöjä. Tilanne aiempiin tarkastuksiin verrattuna on pysynyt jokseenkin ennallaan. Sauna oli rakennettu uudelleen betonipilarien varaan. Samalla sitä oli siirretty puolisen sijaansa kaakkoon, joten nykyisin se sijainnee juuri aiemman löytökohdan päällä. Erä-Eskon karttaluonnoksessa olevaan hiekkakuoppaan oli rakennettu venevaja. Rannat ja hiekkakuopan reunat olivat kasvillisuuden peitossa. Rantatasanteella oleva talon ja joen välinen pelto oli heinällä. Paikalta ei tällä kertaa tavattu mitään uutta asuinpaikasta kertovaa.

Kohde tarkastettu: 2.9.1999

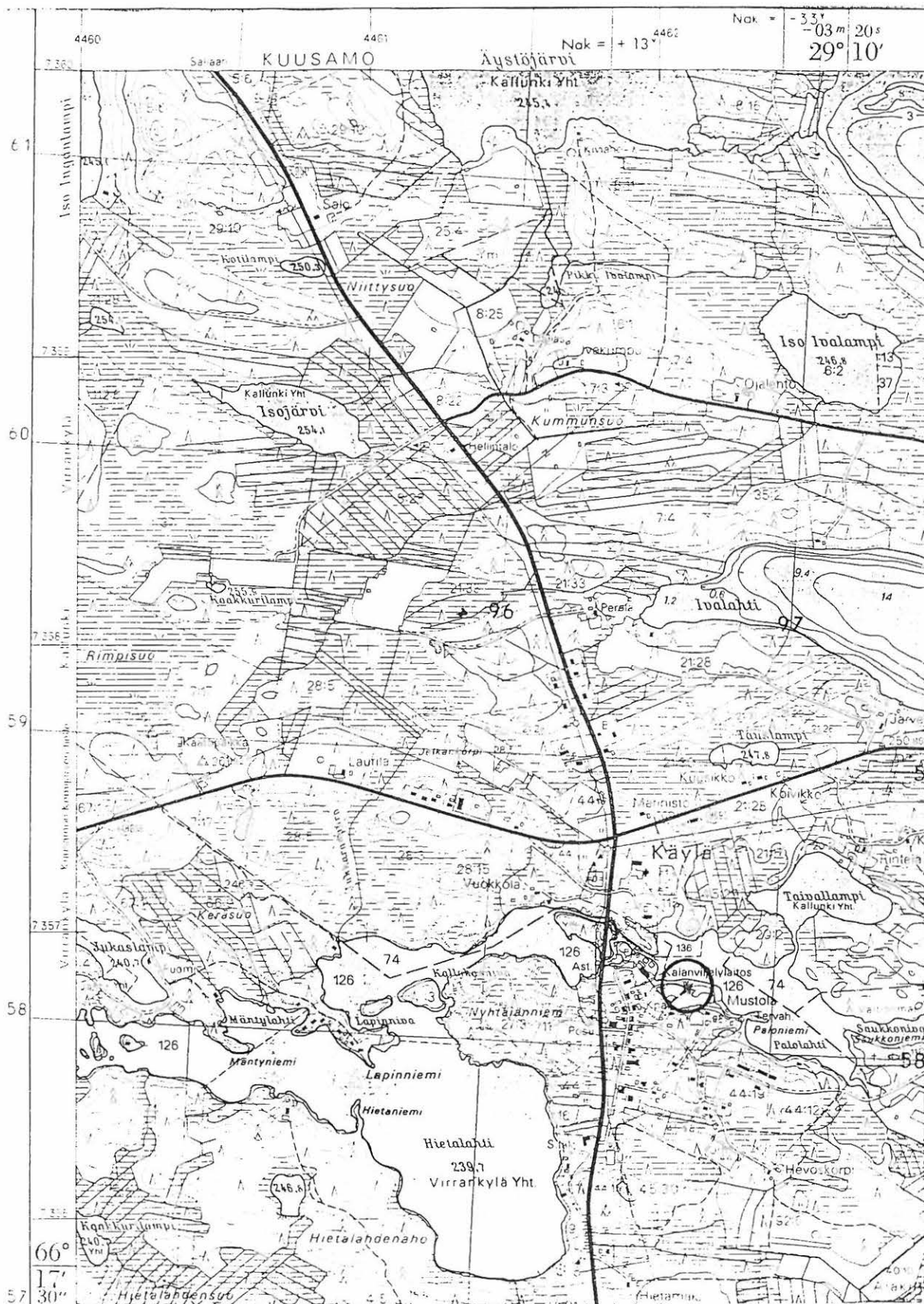
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1971(1956), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 14060 kvartsinen kourukaavin

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4613 02 KÄYLÄ, p. 1989

4613 02 KÄYLÄ

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7356 80

y = 4462 10

z = n. 240

KUUSAMO 23

Kohteen nimi:	Määttälänvaaran rantakallio
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka. II.
Peruskartta:	4524 06 MÄÄTTÄLÄNVAARA
Koordinaatit:	x = 7332 20, y = 4478 04, z = n. 265
Kylä, kylänosa:	Suininki, Määttälänvaara
Tila, rek:no:	10:2
Maanomistaja:	Eino Alatalo, Kuopio

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 19 km koilliseen Suininginjärven länsipään koillisrannalla. Alue on loivahkosti järveä kohti laskevaa vaaranrinnettä. Aiemmin on paikalta löydetty piinuolenkärki ja kvartsiesineitä. Löytökohta sijaitsee Vainion talosta noin 50 luoteeseen ja 80 metriä järven rannasta koilliseen.

Tarkastuksen aikana omistaja ei ollut paikalla, paikalla käydään lähinnä kesäisin. Pellot ovat olleet vuosia viljelemättä ja ne kasvoivat paksua horsmakulokkoa. Myös löytöpaikan yläpuoliset pellot olivat ketona. Vainion vanha emäntä, aiemmissa tiedoissa mainitun Oskari Alatalon leski, ja tilaa nykyisin hoitava poikansa Anssi Alatalo eivät myöhemmistä löydöistä tienneet. Vainion eteläpuolinen yhteismaana oleva Kylänniemi tarkastettiin tuloksetta. Aiempiin asuinpaikkaa koskeviin tietoihin ei siis saatu mitään lisättävää.

Kohde tarkastettu: 7.9.1999

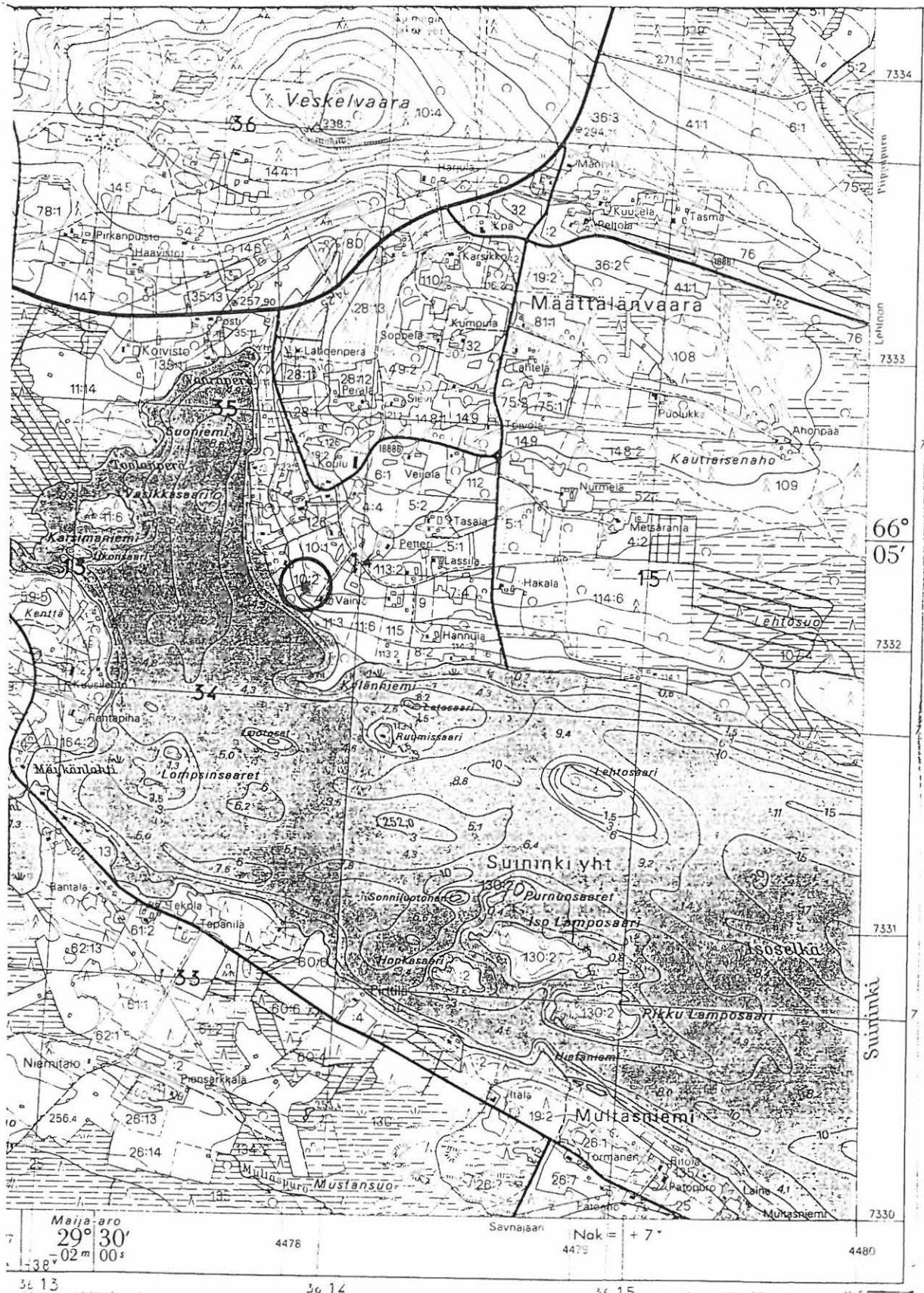
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1956), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: (PPM 164 piinuolenkärki, tuhoutunut museon palossa 1929)
KM 14061:1-2 kvartsiesineitä

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 06 MÄÄTTÄLÄNVAARA, p. 1985

4524 06 MÄÄTTÄLÄNVAARA
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = 7332 20
y = 4478 04
z = n. 265

KUUSAMO 24

Kohteen nimi:	Pohjaslahti
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka(?). II/III.
Peruskartta:	4524 02 SAAPUNKI
Koordinaatit:	x = 7320 43, y = 4465 61, z = 265 - 267,5
Kylä, kylänosa:	Kirkonkylä, Pohjaslahti
Tila, rek:no:	218:2
Maanomistaja:	Raine Niskasaari

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 2,5 km itäkoilliseen, Kuusamojärven Pohjaslahden pohjukasta noin 700 metriä pohjoisluoteeseen ja Kolvankijärvestä noin 500 metriä etelään olevalla kankaalla Koskenkylään johtavalta tieltä noin 100 metriä etelään. Alue on hiekkamultaista peltoa, joka laskee itään ja etelään.

Paikalta on aiemmin löydetty kivikirves ja esineen katkelma. Lisäksi paikalla on havaittu kvartsi-iskoksia. Tarkastuksen aikana todettiin, että ko. peltoalueen keskellä olevalle palstalle löytökohdasta länteen on rakennettu uusi omakotitalo (Pekka ja Katri Räisänen). Tämän palstan ulkopuoliset pellot olivat kynnöksellä. Alue tarkastettiin, mutta hyvistä havaintomahdollisuuksista huolimatta paikalta ei tavattu mitään kivikautiseen asutukseen viittaavaa. Tämä vaikuttaa oudolta aiemmat havainnot huomioiden. Mitään isoja maansiirtotöitä tai vastaavaa paikalla ei näytetty tehdyn.

Kohde tarkastettu: 27.9.1999

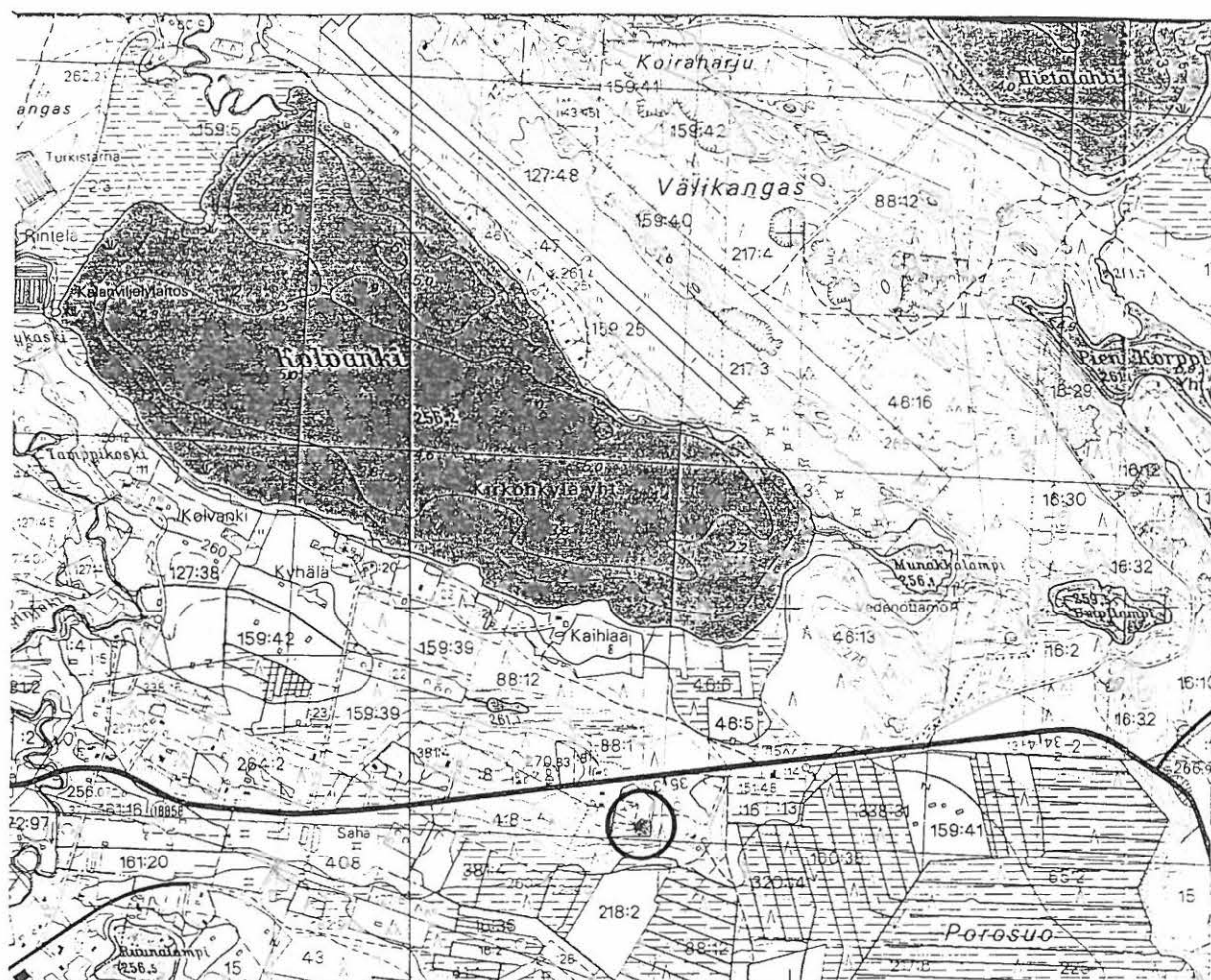
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1956), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 14062:1-2 kivikirves ja kiviesineen katkelma

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 02 SAAPUNKI (+4524 01), p. 1984

7320

$$N_{ak} = 1 + 12^*$$

4455
Nak = -34°

29°	15'
-03 ^m	00 ^s
	4466

Na⁺ :
4467

4524 02 SAAPUNKI

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

$$x = 7320 \ 43$$
$$y = 4465 \text{ 61}$$
$$z = 265 - 267,5$$

KUUSAMO 25

Kohteen nimi: Somostenperä

Määrittys ja mj-luokka: kivi- ja rautakautinen asuinpaikka. II/III.

Peruskartta: 4524 02 SAAPUNKI

Koordinaatit: x = 7320 46, y = 4463 22, z = 256 - 258 ja
x = 7320 45, y = 4463 30, z = 257,31-257,85

Kylä, kylänosa: Kirkonkylä

Tila, rek:no:

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon taajamassa kirkolta noin 1,5 km pohjoisluoteeseen, Kuusamojärven Somostenperän Perälahden pohjoisrannalla Nilonkankaan eteläreunalla. Alue sijoittuu Nilonkankaan eteläreunalle kahden jokisuun väliin - noin 400 metriä etelään on Nilonjoen suu ja 100 metriä itään Kolvanginjoen suu.

Alueelta on runsaasti eri-ikäisiä löytöjä. Kivikaudelta on useiden esineiden lisäksi keramiikkaa (KA I:1, KA II:1-2 asb. ker.). Rautakaudelta myöhäisrautakautinen kirves. Kohde sijaitsee korttelissa, jota pohjoisessa rajaa Punaisentorintie, lännessä Harripolku, etelässä Kutuperä ja idässä Lehtosaarentie. Pikaisen alueella käynnin yhteydessä voitiin todeta, että alueen tontit on rakennettu ja pihat kunnostettu. Kohteen perusteellisempaa tarkastusta inventoinnin yhteydessä ei katsottu tarpeelliseksi.

Kohde tarkastettu: 29.9.1999

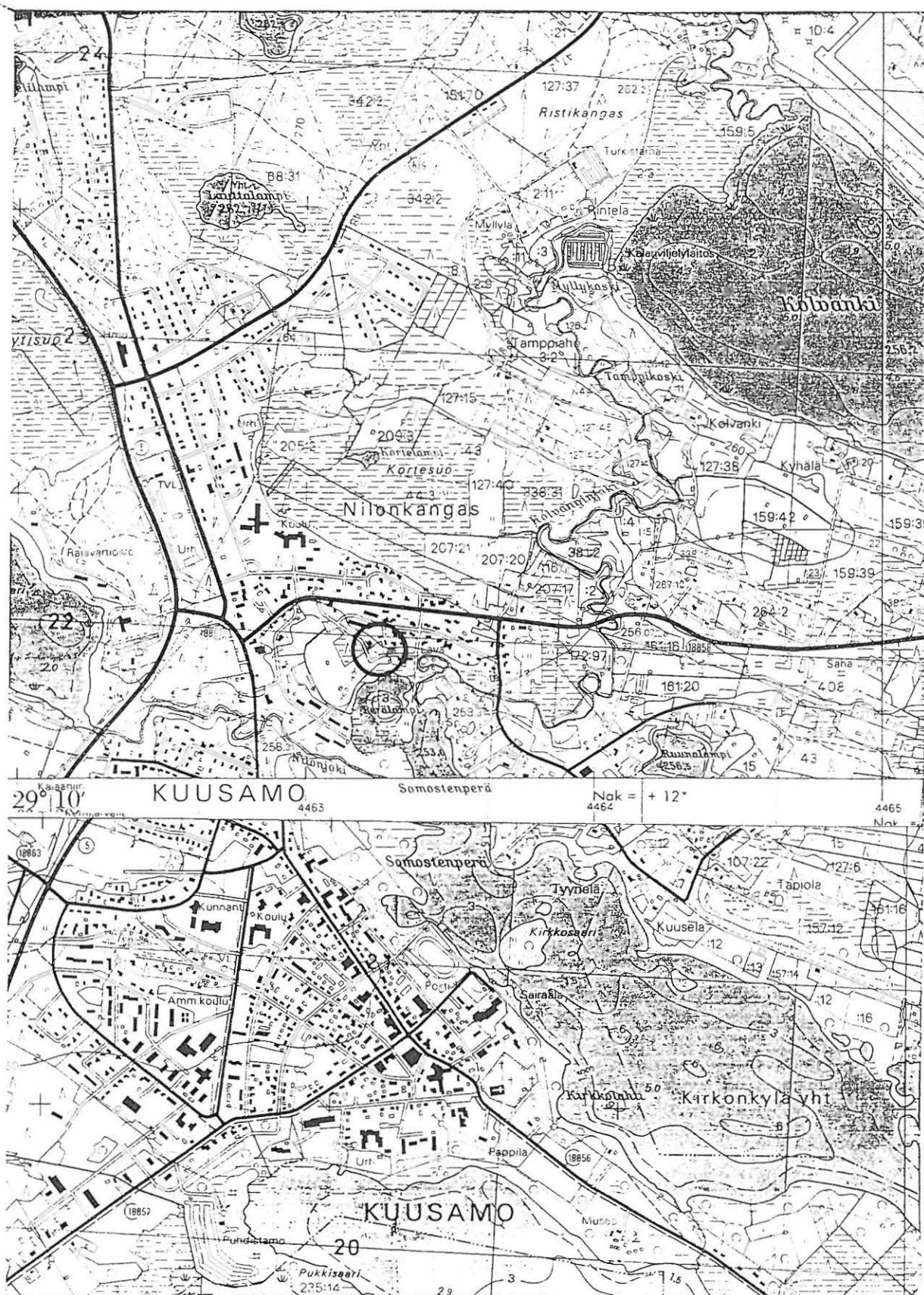
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1956), A. Erä-Esko
kaiv. 1963, A. Erä-Esko
kaiv. 1966, O. Keskitalo

Aiemmat löydöt: Jyväskylän seminaari reikäkivi
KM 14063:1-5 kivitaltta, hioin ja kvartsiesineitä
KM 16083:1-26 kivikautisia asuinpaikkalöytöjä
KM 16734:1-21 rautakirves, asb. keram, kiviesineitä
KM 17070:1-69 asuinpaikkalöytöjä, mm. keramiikkaa
Lisäksi pari mainintaa paikalta löydettyistä kiviesineistä

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 02 SAAPUNKI, p. 1984

7320

4524 02 SAAPUNKI
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

```
x = 7320 46 ja - 45
y = 4463 22 ja - 30
z = n. 256 - 258
```

KUUSAMO 26

Kohteen nimi: Pappila

Määritys ja mj-luokka: kiviesineen saantipaikka. III.

Peruskartta: 4524 01 KUUSAMO

Koordinaatit: x = 7318 89, y = 4463 70, z = n. 257,5

Kylä, kylänosa: Kirkonkylä

Tila, rek:no:

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Erä-Eskon tietojen mukaan Kuusamon kirkolta noin 150 metriä kaakkoon. Kyseessä lienee vanha pappilan paikka, sillä vuoden 1984 peruskartassa pappila on merkitty kirkosta n. 200 metriä etelään.

Oulun Pohjois-Pohjanmaan museoon on 1897 kirkkoherra Gummerus lahjoittanut kiviesineen (PPM 211, kivikirves), joka löytötietojen mukaan on ollut Kuusamon pappilan vintillä. Museon kokoelmat suurelta osin tuhonneen vuoden 1929 tulipalon jälkeen kokoelmien uudelleenluetteloinnin yhteydessä sama esine luettelointiin tuurana numerolle 558. Tuossa yhteydessä löytötietoina mainitaan esineen olevan Kuusamon pappilasta. Esine on jälleen myöhemmin siirretty alkuperäiselle numerolleen. Niinpä A. Erä-Esko mainitsee paikalta olevan kaksi esinettä (maininta ”pappilan pihasta” on ilmeisesti virheellinen luenta käsinkirjoitetusta tavutetusta sanasta ”Pap-pilasta”). Kyseessä on kuitenkin yksi ainoa esine, joka on jostain kulkeutunut pappilan vintille. Kyseessä on siis irtolöytö. Alueelta ei tiedetä löytyneen muita esineitä.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1956), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: PPM 211 kivikirves, teriltään katkennut

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: -

KUUSAMO 27

Kohteen nimi:	Arola
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka ja maakuoppia. II.
Peruskartta:	4611 11 VIRRANNIEMI
Koordinaatit:	x = 7357 86 - 96, y = 4455 22 - 08, z = n. 245
Kylä, kylänosa:	Virta, Räväjärvi
Tila, rek:no:	65
Maanomistaja:	Kiilto oy, PL 250, 33101 Tampere

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 39 km pohjoisluoteeseen Räväjärven ja sen luoteispuolisen Pikku-Rävän välisellä kannaksella, jonka halki kulkee Kemijärventieltä Käylään johtava tie. Alue on jokseenkin tasaista, suurimmalta osin pelloksi raivattua hiekkakangasta, 2 - 3 metriä järvenpinnan yläpuolella. Leveä kannas jatkuu luoteeseen kapeana korkeahkona soraharjanteena, jonka lounaispuolelle jää Rävät yhdistävä Koprajoki. Arola on nykyään Kiilto oy:n henkilökunnan virkistyspaikkana.

Talon pellot ovat olleet vuosia viljelemättä ja ne kasvoivat sankkaa horsmaryteikköä. Kvartsi-tms. löytöjä ei paikalta nyt tehty. A. Erä-Eskon vuonna 1971 havaitsemien kahden löytökohdan väliltä pellon koillispuoliselta kapealta rantaharjanteelta tavattiin 5 - 6 maakuoppaa. Niistä luoteisin sijaitsee pellon pohjoiskulman pohjoispuolella pellon laidalla olevan modernin kotarakennuksesta n. 10 metriä luoteeseen. Tästä n. 20 m luoteeseen on yksi epämääräinen kuoppa. Loput neljä kuoppaa sijaitsevat kodasta kaakkoon, kodan ja Arolan päärakennuksen pohjoispuolella harjanteen reunalla olevan mökin välissä. Ensimmäiset kaksi kuoppaa sijaitsevat kodasta n. 8 - 11 m päässä. Kolmas kuoppa näistä n. 8 m ja neljäs tästä n. 15 m päässä. Kuoppien halkaisija on noin 2,5 - 4 m ja syvyys noin 50 - 80 cm. Toinen kodan luona olleista kuopista on muita pienempi, halkaisijaltaan 1,5 - 2 m ja syvyydeltään n. 50 cm. Kahteen kuoppaan pohjalle tehty koepisto paljasti vahvan, noin 20 cm paksun huuhtoumiskerroksen. Lisäksi päärakennuksesta kodalle johtavan polun alkupäässä pelloksi aikoinaan raivaamattomalla osin kivisellä kaistaleella havaittiin kaksi epämääräistä kuopannetta, jotka lienevät moderneja. Koepistoja näihin ei tehty.

Em. luoteista harjannetta tarkastettiin tuloksetta.

Kohde tarkastettu: 2.9.1999

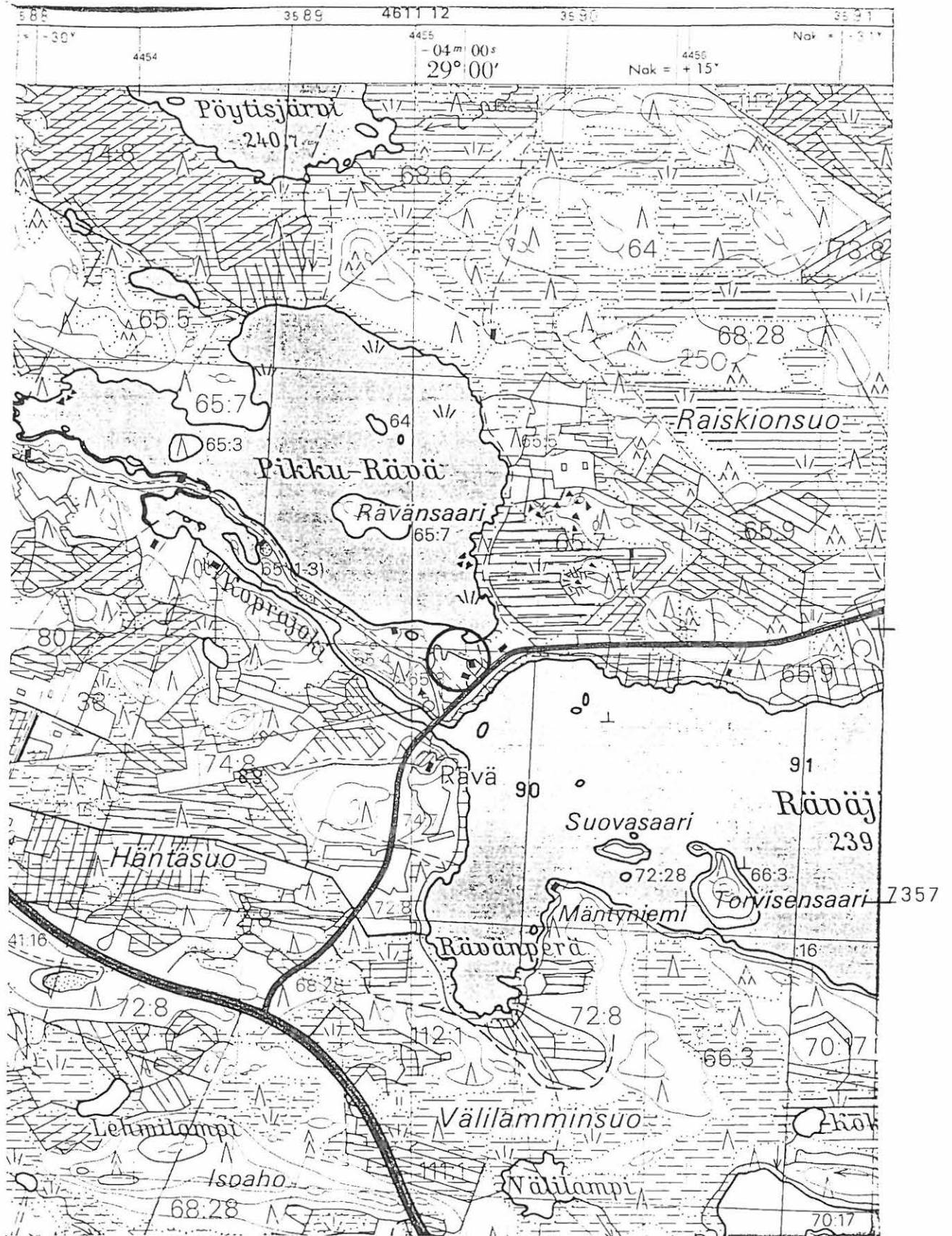
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1956, -71), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 18416 kvartsi-iskoksia
Hämeenlinnan museo 3247 reikäkivi

Inventointilöydöt: -

- Diat: D 322 Etualalla a-alue, takana pellon reunassa b-alue, maakuopat metsikössä, eteläkaakosta.
D 323 Pellon pohjoisreunalla oleva maakuoppa ja uusi kota, jonka takana törmän päällä lisää maakuoppia, pellon etunurkka b-aluetta, luoteesta.

Kartta: Topografikarttaote 4611 11 VIRRANNIEMI, p. 1979

4611 11 VIRRANNIEMI
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = 7357 86-96
y = 4455 22-08
z = n. 245

KUUSAMO 28

Kohteen nimi:	Lotvola (Huuhtaniemi)
Määrittys ja mj-luokka:	rautakautinen löytöpaikka, kiviröykkiöitä. II.
Peruskartta:	4522 12 OIVANKI
Koordinaatit:	a) x = 7336 10, y = 4456 00, z = n. 285 b) x = 7336 11, y = 4456 11, z = n. 285
Kylä, kylänosa:	Rukajärvi, Kangerjärvi
Tila, rek:no:	45:1
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 19 km pohjoisluoteeseen Kangerjärven ja sen pohjoispuolisen Sikuanlammen erottavalla niemellä Kangerjärven pohjoisrannalla. Itäistä Huuhtaniemeä vastapäätä on pitkä ja kapea Lotvolanniemi. Niemiä erottaa kapea Sikuansalmi, jonka yli johtaa tie Huuhtaniemelle. Alueelta on löydetty 1890-luvulla ilmeisesti kolme soikeaa tuluskiveä, joista yksi on saatu Kansallismuseon kokoelmiin. Aiemman karttaselvityksen (AEE-75/1929 yleiskartta) perusteella Lotvolan talo on määritelty Huuhtaniemelle (a). Taloa ei enää ole, mutta paikalla on kesämökki. On syytä huomata, että vastakkainen eli läntinen niemi on nimeltään Lotvolanniemi. Sillä sijaitsee tyhjillään oleva vanha talo. Onko talon paikka myöhemmin siirretty niemeltä toiselle vai onko kyse jostakin toisesta tilasta, ei ole tiedossa. Joka tapauksessa Lotvolanniemellä oleva talo on Kuusamossa 1950-luvulla suoritettua isoajakoa vanhempi, joten niemet lienevät kuuluneet esineiden löytymisen aikoihin samaan tilaan. Allekirjoittaneen käsityksen mukaan enää ei voida varmuudella sanoa kummalta niemeltä löydöt on tehty, ei ainakaan ilman laajemman ja vanhemman karttamateriaalin apua. Maastollisesti molemmat niemet ovat kiinteää muinaisjäännöstä ajatellen hyvinkin soveliaita.

Inventoinnin yhteydessä tarkastettiin Lotvolanniemen pellot, jotka olivat nurmella tai puinnin jälkeisellä sängellä. Mitään asuinpaikkaan tms. viittaavaa ei lähes rantojaan myöten pelloksi raivatulta niemeltä tavattu. Huuhtaniemen pellot olivat kulokkona tai nurmella. Osa alueesta on luonnontilassa, mutta havainnot jäivät vähäisiksi. Niemen nimi osoittaa paikalla olleen vanhan huuhdan, johon viittaavia merkkejä tavattiin mökin itäpuolisen niityn itäpuolelta. Mitään varmuudella rautakauteen viittaavaa ei paikalta löydetty.

Oulun Yliopiston vuoden 1998 inventoinnin yhteydessä paikalta tavattiin kaksi kiviröykkiötä. Niiden koko on 3 x 2 x 0,3 metriä ja 3,5 x 3 x 0,3 metriä. Näistä jälkimmäinen löydettiin. Se sijaitsee kankaan reunalla niemelle idästä tulevan polun pohjoispuolella b-koordinaattien osoittamassa kohdassa.

Kohde tarkastettu: 20.9.1999

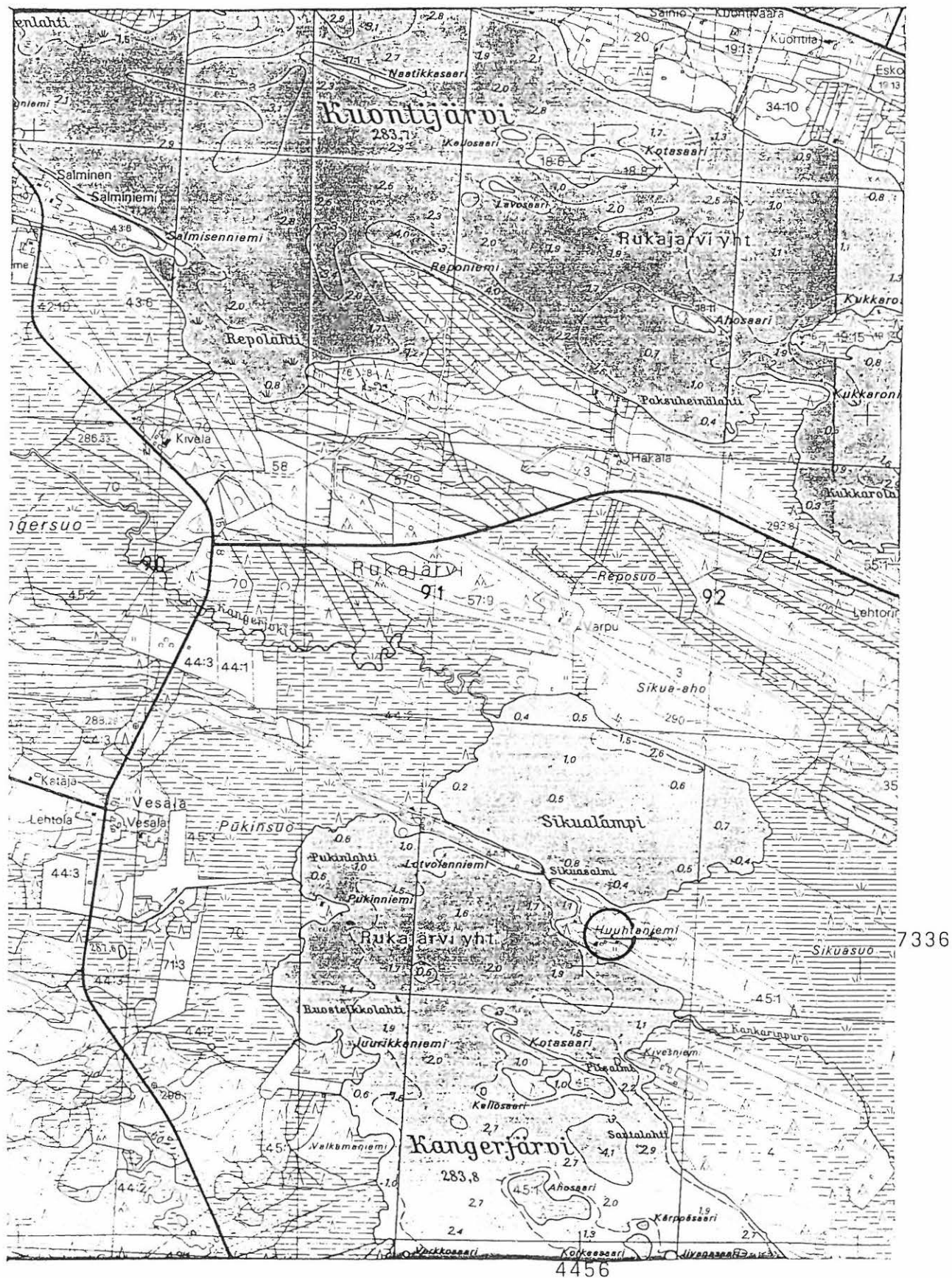
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko
Inv. 1998, Ylimaunu, Decker

Aiemmat löydöt: KM 3141 soikea tuluskivi

Inventointilöydöt: -

Diat: D 324 Toinen alueen raunioista/röykkiöistä, etelästä.

Kartta: Peruskarttaote 4522 12 OIVANKI, p. 1984

4522 12 OIVANKI

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7336 10, y = 4456 00 (talo)

x = 7336 11, y = 4456 11 (raunio)

z = n. 285

KUUSAMO 29

Kohteen nimi: Pyhälähti (Ristikangas) 805 04 0029

Määrittäminen ja m-j-luokka: raha-aarteen löytöpaikka. II.

Peruskartta: 4524 01 KUUSAMO

Koordinaatit: x = 7317 60, y = 4469 68, z = n. 257,5 - 260

Kylä, kylänosa: Kantokylä, Puuttenkylä

Tila, rek: no: 15:2

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta runsaat 6 km itään, Kuusamojärven Jaapanlahden Pyhälahden koillisrannalla, Pyhälahden ja sen itäpuolisen Pyhälammen yhdistävän Lamminpuron niskasta noin 100 metriä pohjoiseen. Alue on vanhaa metsää, etupäässä kuusta kasvavaa vanhaa niittyä. Alueen kasvillisuus poikkeaa ympäröivän mäntykangasmetsän kasvillisuudesta melko selvästi, muutoin vanhaa niittyä ei paikalla voi juurikaan erottaa. J. Lukkarisen karttaluonnos vuodelta 1917 on lähinnä viitteellinen. Etenkin niityn laajuutta suhteessa vesistöihin on vahvasti liioiteltu.

Paikalta on löydetty vuonna 1896 raha-aarre, jonka nuorin raha vuodelta 1065. Ilmeisesti rahat on asetettu löytöpaikalleen pian tuon jälkeen. Löydöstä lähemmin ks. P. Sarvas, Raha-aarteita Kuusamosta, Kuusamon historia IV, s. 227 - 238.

Aivan tarkkaa löytöpaikkaa on ilmeisesti mahdotonta enää paikallistaa. Yllä olevien koordinaattien ilmoittama sijainti on A. Erä-Eskon paikallistus vuodelta 1956. Sitä voitaneen pitää kohtuullisen osuvana. Inventoinnin aikana yritettiin löytää nimismies Gutzenin kirjeessä mainitsemia lappalaisten asunnon muurin osia, joiden pitäisi sijaita löytöpaikasta noin 50 metrin päässä (P. Sarvas, s. 228). Muurin osalla tarkoitettaneen hajotettua kivistä koottua kiuasta (murt. muuri = uuni tai kiuas). Vaikka Kuusamon inventoinnin aikana tavattiinkin runsaasti erilaisia ja eri-ikäisiä kiukaita, jäi se tällä paikalla valitettavasti löytämättä. Se on joko tuhottu niittyä raivattaessa tai sittemmin niin peittynyt sammalen alle, että sen löytyminen on hyvin hankalaa.

Ainoana mahdollisena kiinteänä muinaisjäännöksenä Erä-Esko mainitsee Pyhälamminpuron pohjoispuolisen maakuopan. Inventoinnin yhteydessä alueelta tavattiin kuitenkin useita erilaisia muinaisjäännöksiä: mm. kvartsiasuinpaikka ja maakuoppia niityn länsipuolelta, useita maakuoppia (ja palaneita kiviä) puron pohjoispuolelta. Pyhäniemeltä ja Pyhälammen pohjoisrannalta tavattiin lisäksi useita maakuoppia sekä asuinpainanteita. Näistä tarkemmin ks. kohteet 96, 167, 168 ja 169.

Kohde tarkastettu: 27.9.1999

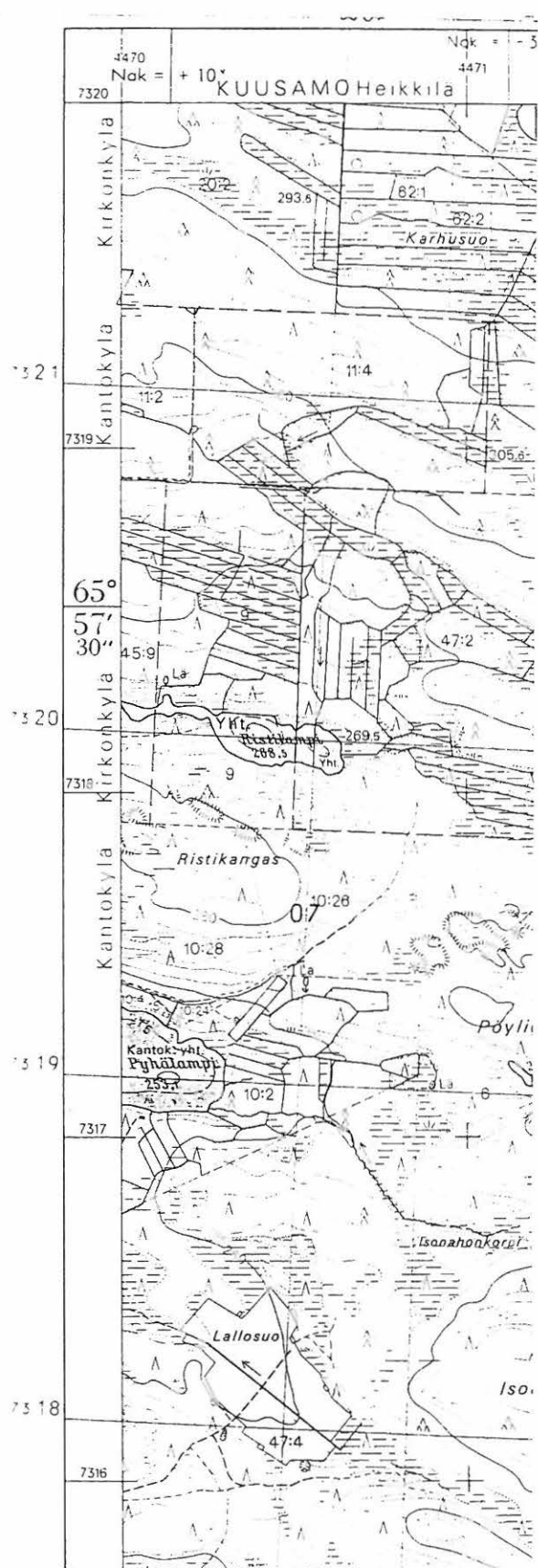
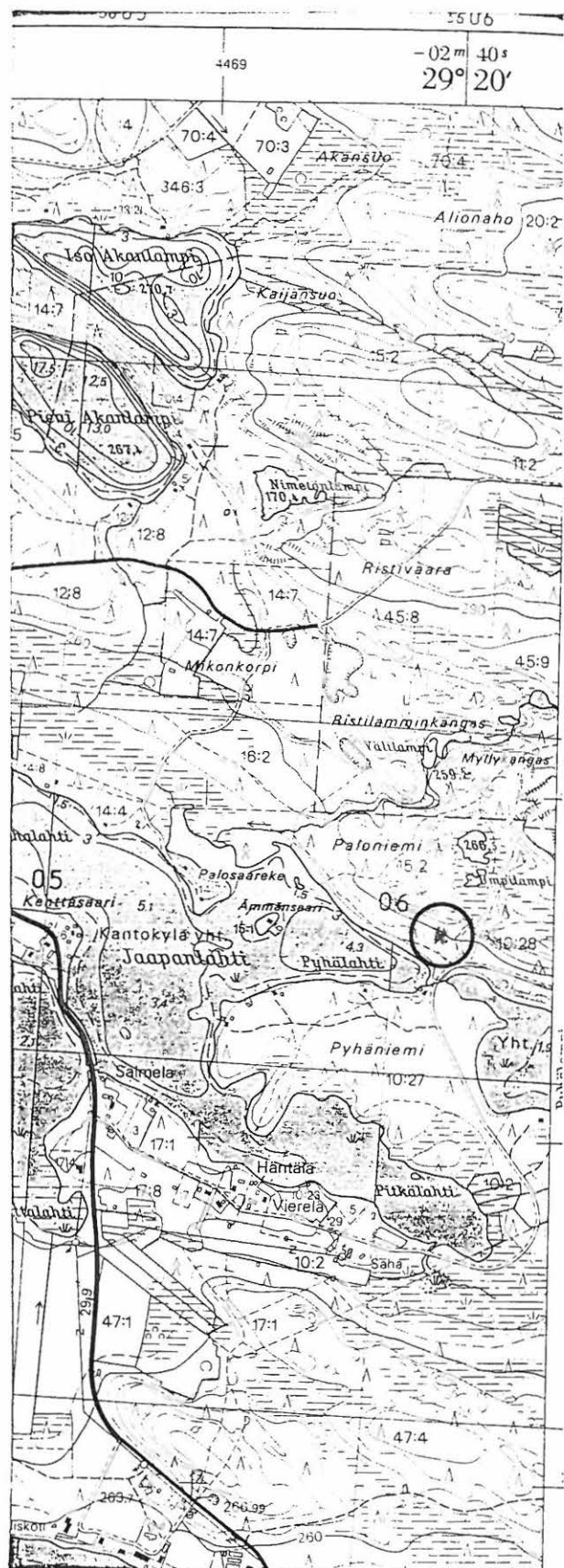
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1917 ja 1926, J. L. Lukkarinen (=P. K. Perttunen)
Inv. 1975 (1956), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 3307 hopearahoja 409 kpl.

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 01 KUUSAMO (+ 4524 04), p. 1984

4524 01 KUUSAMO

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7317 60

y = 4469 68

z = 257,5 - 260

KUUSAMO 30

Kohteen nimi: Salmenkorva

Määrittely ja mj-luokka: rautakautinen löytöpaikka. II(?)

Peruskartta: 4523 08 PIKKARAINEN

Koordinaatit: x = 7297 75, y = 4482 02, z = n. 260
(Salmenkorvan torppa)

Kylä, kylänosa: Hiltunen, Penikkajärvi

Tila, rek:no: 3

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 27 km kaakkoon, Penikkajärvestä lähteen laskevan Penikkajoen niskan pohjoisrannalla, Piippuharjun etelälaidalla. Alussaan Penikkajoki on tavallaan noin 400 metrin salmi, joka yhdistää Penikkajärven ja sen länsipuolisen Matalalammen. Alue on loivasti etelän yleissuuntaan kohti vesistöä laskevaa moreeniharjanteen loivaa rinnettä. Salmen etelärannalle johtaa metsätie, jonka päästä johtaa kävelysilta pohjoisrannalle. Maaperä torpan alueella on lähinnä hiekkamoreenia.

Paikalla on ns. Salmenkorvan torppa, jonka lähettäviltä on löydetty rautakautinen keihäs ja kaksi kirvestä. Osa on ”löydetty salmen vierellä olevan vierinsoraharjun rinteeltä”, osa ”torpan luota maata perattaessa” (so. peltoa raivattaessa). Tarkastuksen aikana talon todettiin olevan tyhjillään ja vähitellen raunioitumassa. Sitä ympäröivät pellot olivat avoimena kulokkoniittynä. Vaikka alue on maastollisesti sopiva kiinteääkin muinaisjäännöstä ajatellen, ei paikalta onnistuttu tapaamaan mitään löytöihin liittyvää tai niitä selittävää. Salmen pohjoisranta ja peltojen reunat tarkastettiin tuloksetta, samoin osa talon koillispuolista harjannetta.

Kohde tarkastettu: 23.9.1999

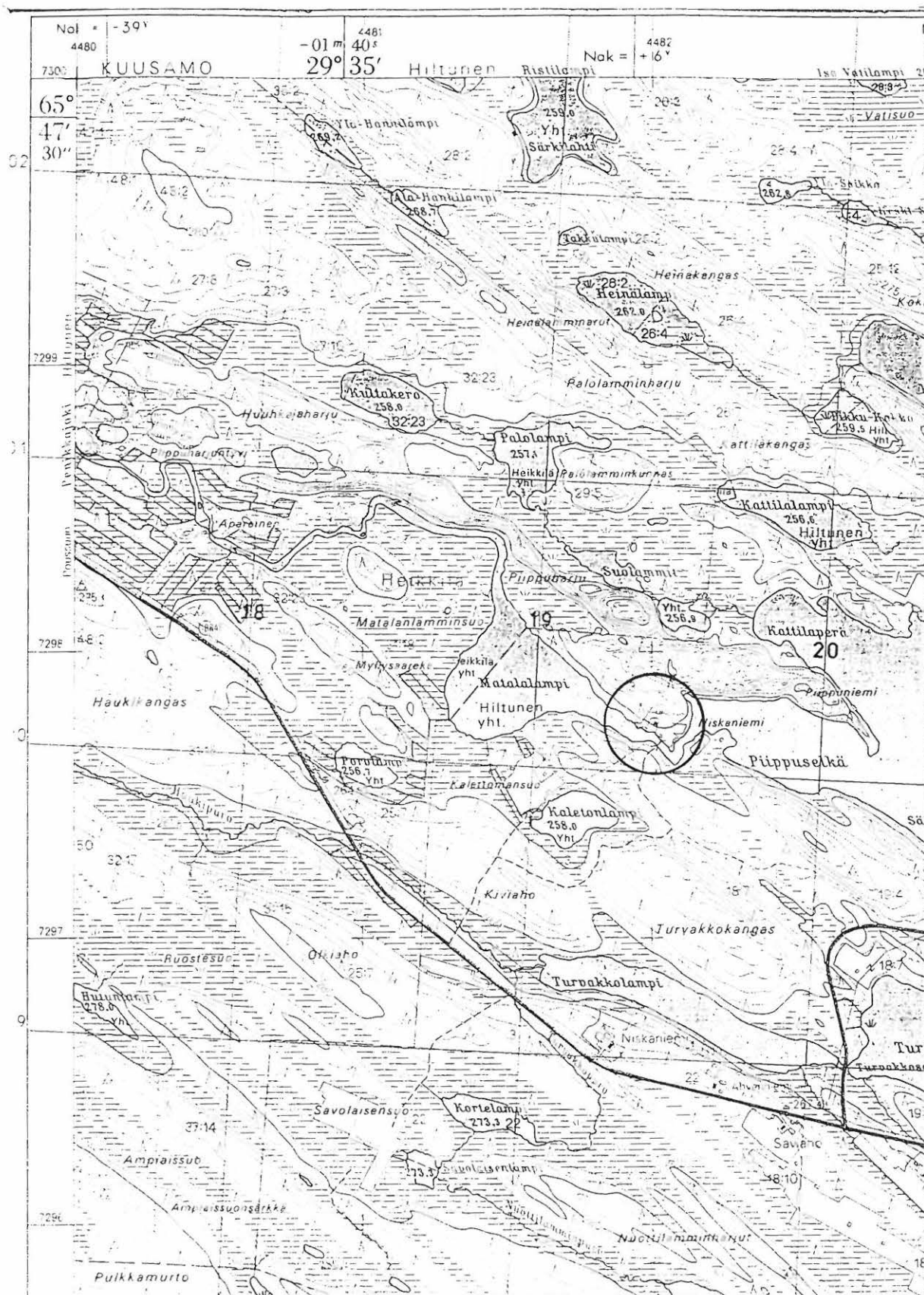
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 8728:2 keihäänkärki
KM 8728:3 rautakirves
KM 8728:4 rautakirves

Inventointilöydöt: -

Diat: D 325 Torppa itäkaakosta.
D 326 Yleiskuva torpan luota luoteesta.

Kartta: Peruskarttaote 4523 08 PIKKARAINEN, p. 1985

4523 08 PIKKARAINEN
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

```
x = 7297 75
y = 4482 02
z = n. 260 (talo)
```

KUUSAMO 31

Kohteen nimi:	Riihelä
Määrittely ja mj-luokka:	rautakautinen löytöpaikka. II(?).
Peruskartta:	4524 07 MUOJÄRVI
Koordinaatit:	x = 7315 30, y = 4488 64, z = n. 265 (talon koordinaatit)
Kylä, kylänosa:	Kärpänkylä, Muojärvi
Tila, rek:no:	28
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 25 km itään Muojärven keskiosan Aittoselän pohjoispuolisella niemellä Kuusamosta Kärpänkylään johtavan tien eteläpuolella, aivan tien pohjoispuolella olevan Jalmavaaran korkeimmalta kohdalta noin 1,8 km etelään. Kyseessä on usean moreeniharjanteen muodostama polveileva leveä niemi, jonka länsirannalla on useita syviä lahtia, jotka jakavat harjanteet useaksi niemeksi. Näistä toiseksi eteläisin on Riihiniemi, osa Riihelänkangasta, jolla on sijainnut Riihelän talo peltoineen. Nykyisin kulokkona olevat pellot sijaitsevat uudemman(?) talon raunion ympärillä kankaan itäosassa, mutta vanhoja peltoja ja talonpaikka on ollut myös kankaan länsiosassa (vrt. inv. 1975).

Vuonna 1934 Kansallismuseon kokoelmiin saatu kirves (parraton, nelikorvakkeinen ja uurrekoristeinen, n. 1000 - 1300 jKr.) on löytötietojen mukaan ollut muistinajan Lämsänkylän Riihelän talossa, eikä sen tarkempaa löytöpaikkaa tunneta. A. Erä-Eskon paikannuksen mukainen alue tarkastettiin tuloksetta. Riihelää vanhempaan asutukseen viittaavat Riihelänkankaan pohjoispuoliset karttanimet Autiolahti ja Autiosuo. Riihelästä kotoisin ollut Kärpänkylän Siirtolan vanhaisäntä (n. 90 v.) ei löytöä tai sen taustaa paremmin tuntenut, mutta hän kertoi Huhtalanniemellä olleen ilmeisesti vanhempaa asutusta. Tarkastuksen yhteydessä ei kuitenkaan onnistuttu löytämään mitään merkkejä normaalia talonpoikaista asutusta vanhemmasta asutuksesta. On kuitenkin huomattava, että alueen laajuus asetti omat rajansa alueen perinpohjaiselle haravoimiselle.

Kohde tarkastettu: 13.9.1999

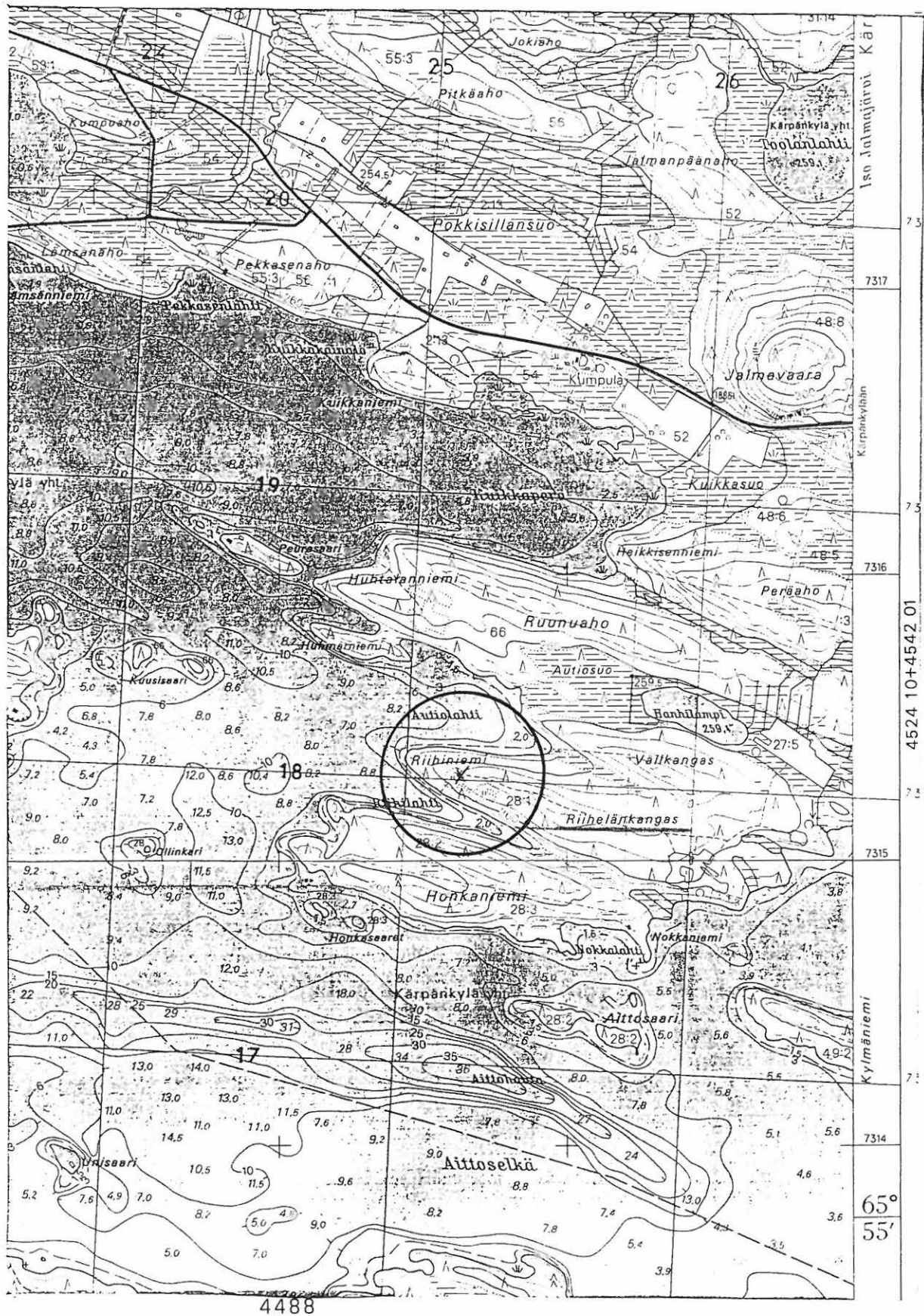
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 9803 rautakirves

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 07 MUOJÄRVI, p. 1985

4524 07 MUOJÄRVI

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7315 30

y = 4488 64

z = n. 265 (talon sijainti)

KUUSAMO 32

Kohteen nimi:	Lämsä, Kuurna
Määrittely ja mj-luokka:	rautakautinen hopea-aarten löytöpaikka. II.
Peruskartta:	4541 03 KUURNA
Koordinaatit:	x = 7306 64, y = 4502 24, z = n. 260
Kylä, kylänosa:	Lämsänkylä, Kuurna
Tila, rek:no:	15:2
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 40 km itäkaakkoon, Joukamojärven ja sen itäpuolisen Kuurnajärven välisellä leveällä kannaksella. Seutu on kumpuilevaa, enimmäkseen mäntyä kasvavaa hiekkakangasta, alueen syvänteissä on myös kaksi lampea. Kannaksen pohjoisosassa on mainitut järvet yhdistävä salmi. Järvien rannat ovat soisia. Kannaksen halki kulkee Lämsänkylän tieltä pohjoiseen erkaneva tie, joka johtaa Tauriaiseen. Paikalta löydettiin 1950-luvulla tietä rakennettaessa hopea-aarre. Se tavattiin tien itäreunalta, loivasti etelään viettävästä rinteestä, harjanteen laella olevan hiekkakuopan eteläpuolelta.

Itse aarten löytöpaikka todettiin tuhoutuneeksi 1954 tarkastuksen yhteydessä. Sitten on maa-aineksen otossa tuhoutunut myös löytöpaikan pohjoispuolinen harjanteen korkein kohta. Muutoin löytöpaikan välitön ympäristö on säilynyt jokseenkin ennallaan lähes viimeiset puolensataa vuotta, suurin ero on kasvillisuuden muutoksessa (vrt. kuvat 1954, 1971 ja 1999).

Löytöpaikan läheisyydestä olevista muinaisjäännöksistä ks. kohteet 33a-c) ja 166.

Kohde tarkastettu: 14.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Tark. 1954, J. Leppäaho
Inv. 1975 (1971), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 13350:1-10 kirveenmuotoinen levyriipus, kaularenkaita 4 kpl,
rannerenkaita 2 kpl ja hevosenkenkäsolkia 3 kpl.

Inventointilöydöt: -

Diat: D 327 Aarten löytöpaikka kuvan keskellä tien oikealla puolen hiekkavan leikkauksen kohdalla, etelästä ilman opasta kuvattuna.

Kartta: Peruskarttaote 4541 03 KUURNA, p. 1985

4541 03 KUURNA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7306 64

y = 4502 24

z = n. 260

KUUSAMO 33 a)

Kohteen nimi:	Hautalampi
Määrittys ja mj-luokka:	maakuoppia, pyyntikuoppia? II.
Peruskartta:	4541 03 KUURNA
Koordinaatit:	1) x = 7306 74, y = 4502 13, z = n. 257,5 - 260 2) x = 7306 57, y = 4502 17, z = n. 260 3) x = 7306 52, y = 4501 82, z = n. 255 - 257,5
Kylä, kylänosa:	Lämsänkylä, Kuurna
Tila, rek:no:	1) ja 3) 58:4 sekä 2) 15:2
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 40 km itäkaakkoon, Joukamojärven ja sen itäpuolisen Kuurnajärven välisellä kannaksella Hautalammen SE, NE ja SW puolilla. Seutu on kumpuilevaa hiekkakangasta. Kannaksen pohjoisosassa on mainitut järvet yhdistävä salmi.

1) Aarteen löytöpaikasta noin 100 m luoteeseen tien ja sähkölinjan länsipuoliselta jokseenkin tasaiselta kankaalta tavattiin yksi pyöreä maakuoppa, jonka halkaisija on noin 4 metriä ja syvyys 60 - 80 cm. Kuopan reunalla on matala ja loiva valli, jonka leveydeksi arvioitiin noin 1,5 metriä. Sekä vallissa että kuopan pohjalla havaittiin turpeen alla selvä huuhtoutumiskerros, joten kuoppaa voidaan pitää esihistoriallisena. Kyse on kaikesta pyyntikuopasta.

2) Aarteen löytötiedoissa mainitaan Hautalammen lounais- ja eteläpuolella olevan kaksi halkaisijaltaan 5 metristä ja 2 metrin syvyistä maatonutta hautaa. Tarkoittaneeko toinen näistä 2-koordinaattien osoittamassa paikassa olevaa kuoppaa, joka mittojensa puolesta vastaa kuvattuja, joskin on hieman matalampi. Se sijaitsee Hautalammen itäpään eteläpuolella olevan sorakuopan länsireunalla kankaan laella. Sen pohjalle tehty lapionpisto paljasti alkuvaiheessaan olevan heikon huuhtouman, joten kyseessä on suhteellisen nuori kuoppa.

3) Hautalammen lounaispuolelta, 3-koordinaattien osoittamalta alueelta tavattiin ainoastaan pari kolme hyvin epämääräistä kuopannetta, joiden halkaisija on noin 2 metriä ja syvyys alle puoli metriä. Alue oli muutenkin epätasaista, eikä kuopanteiden luonteesta saatu tarkempaa selkoa. Kyseessä lienevät pyyntikuopat. Ks. myös kohde 166.

Kohde tarkastettu: 14.9.1999

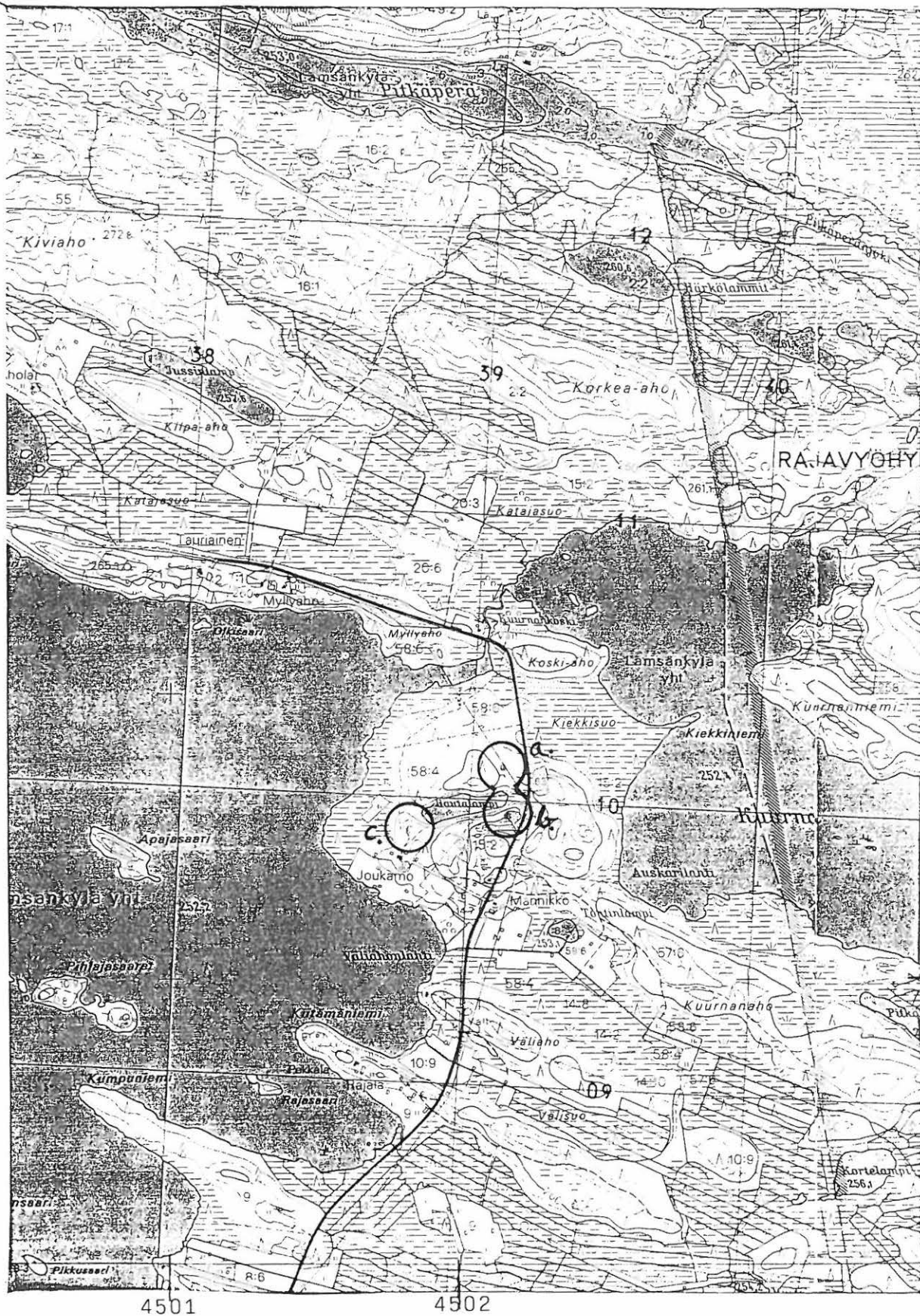
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1971), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 328 Maa-/pyyntikuoppa (1) lammen koillispuolella, takana Tauriaisentie ja aarteen (kohde 32) löytöpaikka, länsiluoteesta.

Kartta: Peruskarttaote 4541 03 KUURNA, p. 1985

4541 03 KUURNA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7306 74, -57 ja -52

y = 4502 13, -17 ja 4501 82

z = n. 255 - 260

KUUSAMO 33 b)

Kohteen nimi:	Hautalampi
Määritys ja mj-luokka:	talonpaikkoja ja peltoja, hist. aikaa
Peruskartta:	4541 03 KUURNA
Koordinaatit:	1) x = n. 7306 96, y = n. 4501 98, z = 255 - 257,5 2) x = n. 7306 92, y = n. 4501 88, z = 255 - 257,5 3) x = n. 7306 80, y = n. 4501 95, z = 257,5 - 260
Kylä, kylänosa:	Lämsänkylä, Kuurna
Tila, rek:no:	1) ja 2) 58:6 sekä 3) 58:4
Maanomistaja:	A. Määttä, Tauriainen

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 40 km itäkaakkoon, Joukamojärven ja sen itäpuolisen Kuurnajärven välisellä kannaksella. Kannaksen pohjoisosassa on mainittu järvet yhdistävä salmi. Jäännökset sijaitsevat Hautalammen pohjoispuolella ja salmen etelärannalla loivasti pohjoiseen viettävällä kankaalla.

1) -Koordinaattien osoittamalla paikalla sähkölinjasta noin 10 - 50 m länteen on vanhan talon paikka raunioineen ja peltoineen. Ainakin yksi asuinrakennuksen pohja (maatunut perustus n. 5 x 5 m, koillisnurkassa kiuas) jonka eteläpuolella kellarin/asuintalon? jäänteet (kuusten peitossa, koko arviolta sama). Näistä länteen katajikkoinen tasanne, joka osoittautui vanhaksi pelloksi (ei huuhtoutumiskerroksen alkuakaan).

2) -Koordinaattien osoittamassa paikassa, edellisestä noin 100 metriä länsilounaaseen, olevan matalan kumpareen länsilaidalla on rakennuksen kiuas rannanpuolella ja tämän eteläpuolella kellari- tms. kuoppa, jonka vierellä on vielä toinen kiuas. Näiden itäpuolella kumpareella ja sen reunamilla on aukio, jonka reunoilla, etenkin eteläreunalla on useita kivikasoja, ainakin 5 kpl. Raunioiden kivet eivät ole palaneita (lukuun ottamatta aukiolla olevia nuotiossa käytettyjä kiviä) ja niiden alueella on turpeenalainen peltokerros ilman huuhtoutumiskerrosta. Karkea arvio pellon laajuudesta on noin 5 - 7 aaria.

3) -Koordinaattien osoittamassa paikassa, edellisestä noin 100 metriä kaakkoon, palstan rajasta noin 50 metriä etelään tavattiin metsätraktorin ajouran viereltä suurehkon maakiven läheisyydestä kolme matalaa sammaloitunutta rauniota, joista yksi oli osin paljastunut. Raunioiden halkaisija oli noin 2 - 2,5 metriä ja korkeus puolisen metriä. Kivet eivät olleet palaneet. Raunioista etelälounaaseen 10 - 20 metrin päässä havaittiin matala aitamainen kiveys. Tästä pohjoiseen kohti raunioita ja raunioiden luona tavattiin turpeenalainen, hiilensekainen peltokerros ilman huuhtoutumiskerrosta. Kyseessä siis viljelysrauniot.

Alueelta ei tavattu mitään saamelaisiin tai esihistorialliseen aikaan viittavaa, vaan kaikki alueella tavatut muinaisjäännökset ovat maataviljelevän talonpoikaisen uudisasutuksen jälkeensä jättämiä. A. Erä-Eskon toteamille kiukaille neliömäisine kehävalleineen ei joko osuttu tai sitten niissä on kyse jostakin em. jäänteestä

Kohde tarkastettu: 14. ja 28.9.1999

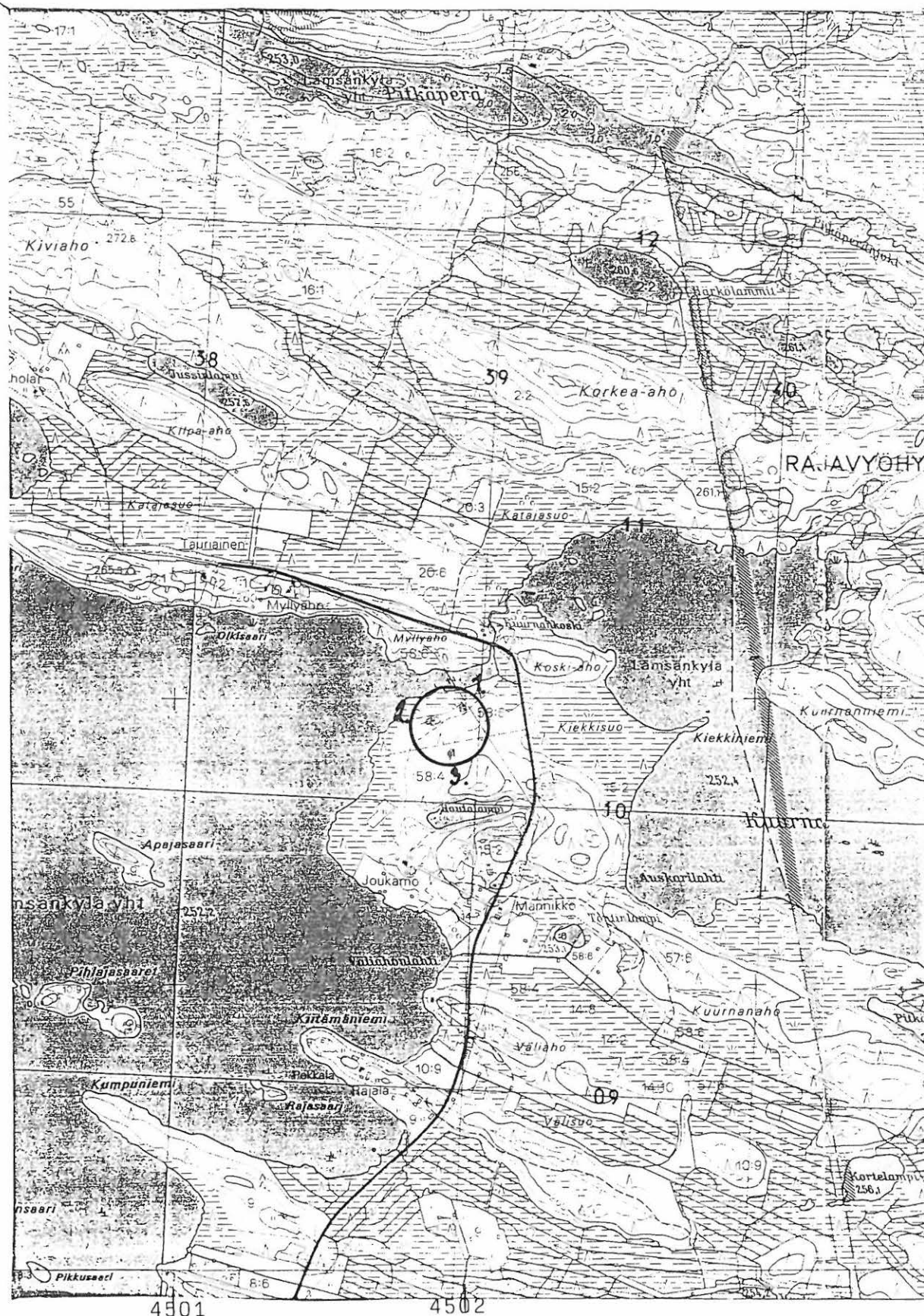
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1971), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4541 03 KUURNA, p. 1985

4541 03 KUURNA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7306 96, -92 ja -80

y = 4501 98, -88 ja -95

z = 255 - 260

KUUSAMO 33 c)

Kohteen nimi:	Kuurnanniemi
Määrittys ja mj-luokka:	talonpaikka ja pelto. Hist. aikaa
Peruskartta:	4541 03 KUURNA
Koordinaatit:	x = 7307 05, y = 4503 13, z = n. 257,5
Kylä, kylänosa:	Lämsä, Rajavyöhyke
Tila, rek:no:	Valtionmaa
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 41 km itäkaakkoon, Joukamojärven itäpuolisen Kuurnajärven itärannan Kuurnanniemellä nykyisellä rajavyöhykkeellä.

Kuurnan aarrelöydön löytötietojen yhteydessä mainitaan paikalla olevan vanhoja asumuksen raunioita. Kohde on tarkastettu Oulun Yliopiston rajavyöhykkeen inventoinnin yhteydessä syksyllä 1998. Tuolloin kohde todettiin historiallisen ajan asuinpaikaksi. Paikalla on havaittavissa rakennuksen kivijalka, pieni pelto ja siihen liittyvä raivausröykkiö sekä kolme epämääräistä kuoppaa.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

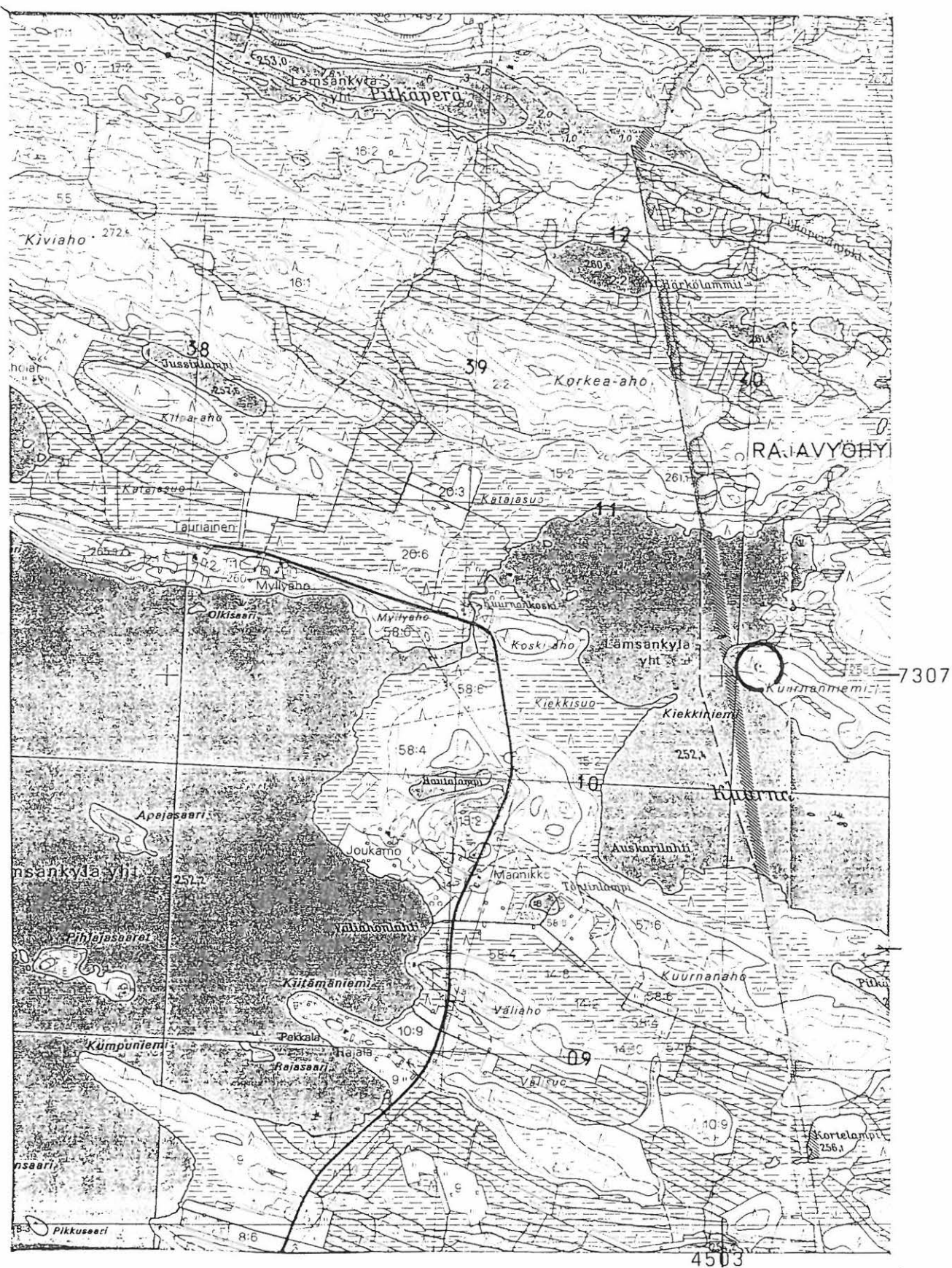
Inv. 1998, Okkonen, Zubrow, Rajala, Decker ja Majoinen

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4541 03 KUURNA, p. 1985

4541 03 KUURNA

x = 7307 05

M. Sarkkinen,

y = 4503 13

Kuusamon inventointi 1999

z = n. 257,5

KUUSAMO 34

Kohteen nimi:	"Uusi hautausmaa"
Määrittely ja mj-luokka:	rautakautinen löytöpaikka. II/III.
Peruskartta:	4524 02 SAAPUNKI
Koordinaatit:	x = n. 7320 40, y = n. 4462 65, z = n. 260
Kylä, kylänosa:	Kirkonkylä, Nilonkangas
Tila, rek:no:	
Maanomistaja:	Ev. lut. srk.

Kohde sijaitsee Kuusamon taajamassa kirkolta noin 1,7 km luoteeseen, Nilonjärven ja Kuusamonjärven yhdistävän Nilonjoen pohjoispuolisella tasaisella hiekkakankaalla. Alueella on laaja hautausmaa, jota lännessä rajaa 5-tie ja idässä Kitkantie. Lähialueet on rakennettu.

Vuonna 1897 Oulun museoon lahjoitettu rautainen keihäänkärki on löydetty silloiselta uudelta hautausmaalta. Nyt ko. hautausmaa on jo ns. vanha hautausmaa. Alue voidaan katsoa jokseenkin kokonaan maankäytön tuhoamaksi, vaikkakin pieniä alueita on voinutkin säilyä jokseenkin koskemattomina. Alueelta on löydetty vain yksi museokokoelmiin saatu rautainen keihäänkärki. Muita löytöjä alueelta ei tiettävästi ole, vaikka alue onkin maastollisesti otollinen kiinteääkin muinaisjäännöstä ajatellen.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

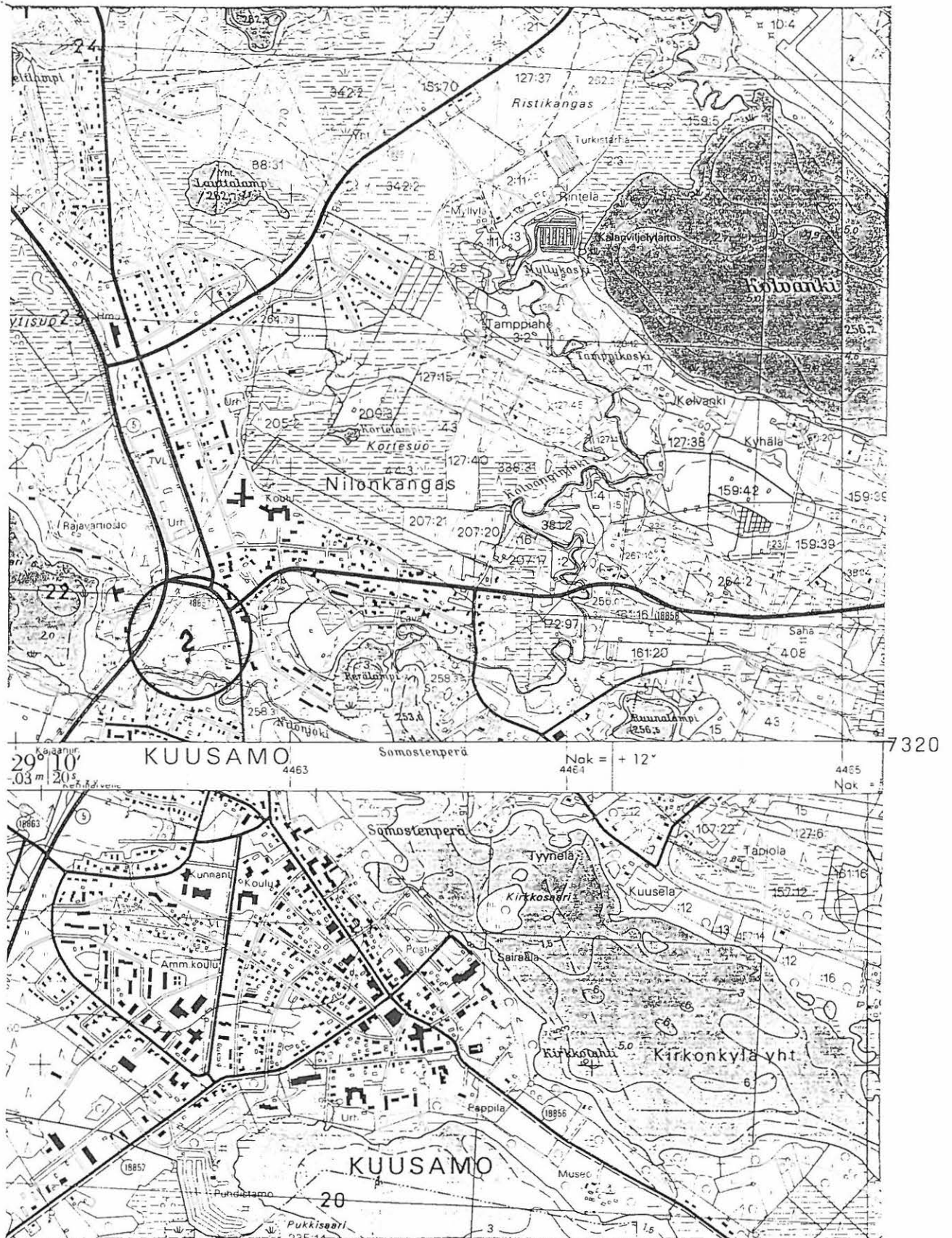
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1956), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: PPM 212 (=560) rautainen keihäänkärki

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 02 SAAPUNKI, 1984.

4524 02 SAAPUNKI

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = n. 7320 40

y = n. 4462 65

z = n. 260

KUUSAMO 35

Kohteen nimi:	”Heikkilän kylä”
Määrittely ja mj-luokka:	rautakautinen löytöpaikka. II/III(?)
Peruskartta:	4524 08 VALTANEN(?)
Koordinaatit:	?
Kylä, kylänosa:	Heikkilä
Tila, rek:no:	?
Maanomistaja:	?

J. H. Karvosen kautta Pohjois-Pohjanmaan museoon 1900 saatu rautakirves sanotaan löydetyksi Heikkilän kylästä rauniosta. Ellei Heikkilän kylällä tarkoiteta nimenomaan Heikkilän asutuskeskittymää, voi se tarkoittaa löytöajankohtaa ajatellen hyvin laajaa aluetta aina Paana- ja Tavajärveä myöten. Löytöpaikkaa on näiden tietojen avulla nykyään mahdotonta tarkemmin paikallistaa.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: PPM 282 rautakirves (tuhoutunut museon palossa 1929)

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: -

KUUSAMO 36

Kohteen nimi: Polojärvi
 Määrittys ja mj-luokka: kiviraunioita, hist.aikaa
 Peruskartta: 4521 10 IRNI
 Koordinaatit: ruutu 7281/4453
 Kylä, kylänosa: Kuusamon yhteismetsä
 Tila, rek:no:
 Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 39 km etelälounaaseen ja Riihelän talosta noin 1,5 km luoteeseen Polojärven luoteisrannalla.

Paikalla on ilmoitettu olevan kolme röykkiötä. J. Leppäahon saaman tiedon mukaan kyseessä ovat Riihelän talon kesänavetoiden jäännökset. Kyseiset ”kiviröykkiöt” lienevät kesänavettojen muuripatojen aluskiukaita, jollaisia on nähtävillä ainakin muutamissa pohjoisissa kotiseutumuseoissa, mm. Taivalkoskella. Siellä olevan navetan muurikiveys on kooltaan noin 2,5 - 3 metriä ja korkeudeltaan puolisen metriä, joten ulkoisesti se vastaa rannikkoalueelta tuttuja keskuskuopallisia röykkiöitä, etenkin kun kiuas on reunoiltaan keskiosaa korkeampi. Erottavia tekijöitä ovat lähinnä sijainti maastossa ja se, että muurin kivet ovat palaneita.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

Aiemmat tutkimukset: Tark. 1954, J. Leppäaho
 Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4521 10 IRNI

7281

4521 10 IRNI
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

ruutu 7281/4453

KUUSAMO 37

Kohteen nimi: Jaapanlahti

Määrittäminen ja m-j-luokka: kiviesineiden löytöpaikka, asuinpaikka(?). II(?)

Peruskartta: 4524 01 KUUSAMO

Koordinaatit: ruutu 7317/4468-4469

Kylä, kylänosa: Kantokylä, Puutteenkylä

Tila, rek:nro: ?

Maanomistaja:

Jaapanlahti sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 5 - 6 km itäkaakkoon, Kuusamojärven Haaposelän itäpuolella. Alueelta on löydetty kolme ”kovasimeksi” mainittua kiviesinettä 1800-luvun lopulla. Vuonna 1900 Oulun museoon toimitetuista esineistä kaksi on tuhoutunut museon palossa 1929. Ainoa säilynyt esine on kivikautinen tuura (PPM 6687).

Esineiden löytöpaikkaa on mahdotonta enää tarkemmin paikantaa. Jaapanlahden rannat ovat soveliaita asuinpaikkaakin ajatellen, mutta alueen, mm. Kenttäsaaren, tarkastus jäi tuloksettomaksi. Esihistoriallisia asuinpaikkoja sen sijaan tavattiin Jaapanlahden itäpuolisen Pyhälän molemmilta rannoilta. Alueella on ainakin yksi kvartsiasuinpaikka, asuinpaikanteita ja maakuoppia, ks. kohteet 96, 167, 168 ja 169.

Kohde tarkastettu: 27.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: PPM 6687 tuura

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: vrt. esim. kohteen 29 kartta

KUUSAMO 38

Kohteen nimi:	Oijusluoma
Määrittely ja mj-luokka:	raha-aarteiden löytöpaikkoja, hist. aika
Peruskartta:	a) 4522 10 TUULIAINEN ja b) 4521 12 OIJUSLUOMA
Koordinaatit:	a) x = 7310 26, y = 4455 94, z = n. 301 b) x = 7308 50, y = 4458 00, z = n.301 - 315 (saari)
Kylä, kylänosa:	Oijusluoma
Tila, rek:no:	a) Valtionmaa b) 50: 36-38
Maanomistaja:	

a) Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 12 km lounaaseen, Oijusluoman luoteisimman lahden suussa, sen etelärannan Kuikkaniemen (löytötiedoissa Koukkuniemi) kärjessä. Paikalta on vuonna 1955 löydetty 1700-luvun raha-aarre. Löydöstä lähemmin ks. P. Sarvas, Raha-aarteita Kuusamosta, Kuusamon historia IV, s. 248 - 249. Kyseessä on todennäköisesti aarrelöytö, josta A. Erä-Esko on kuullut 1956.

b) P. Sarvaksen mukaan Oijusluomalta on toinenkin raha-aarrelöytö (P. Sarvas, mts. 266). E. Sarasmolta (toimi Pohjois-Pohjanmaan museon intendenttinä 1947 - 1952) saadut löytöä koskevat tiedot ovat epämääräiset ja niukat. Niiden mukaan ”70 - 80 vuotta sitten” Oijusluoman saaresta olisi löytynyt hopearaha-aarre. Löytö on siis tehty noin 1870 - 1880. Sarvas epäilee löytöpaikaksi Oijusluoman Isosaarta.

Purnuvaaran Mauno Luokkasen kanssa inventoinnin aikana puhelimitse 16.9.1999 käydyssä keskustelussa kävi ilmi seuraavanlainen tarina, joka on syytä tässä mainita. M. Luokkanen näet kertoi vanhojen kertoneen, että Oijusluoman Isosaaressa on veneenkeula rahoja, jotka saa kun yksiöisen jään ylittää suvikkovarsalla ... (jne. vanhan yleisen aarretarinoiden kaavan mukaan). Selittykö tarina jollakin aiemmalla löydöllä vai onko kyseessä epämääräistynyt muistitieto kätkemisen ajoilta, kuka tietää?

Kohteita ei tarkastettu inventoinnin aikana

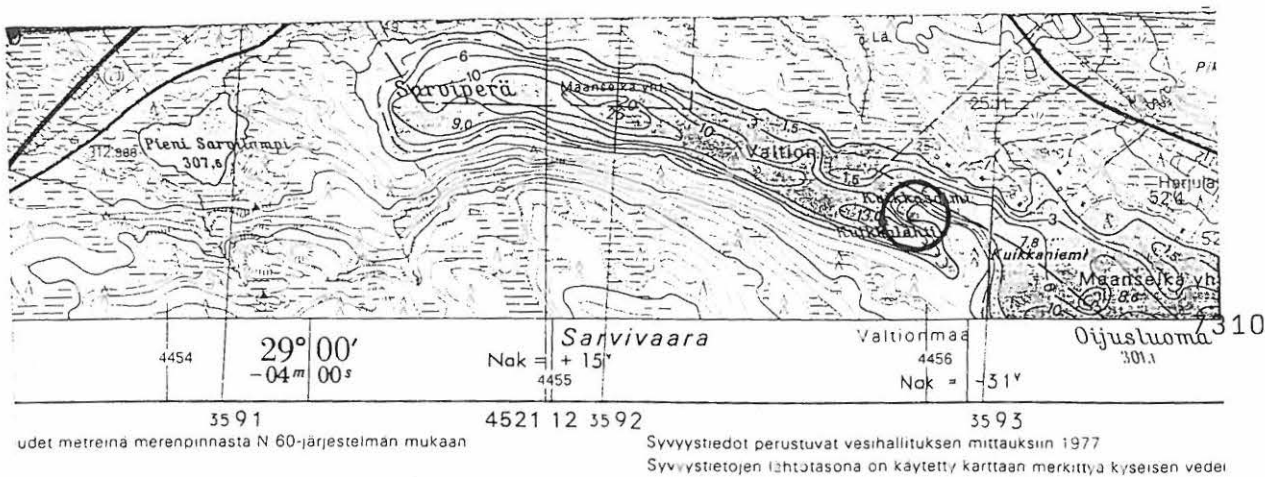
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

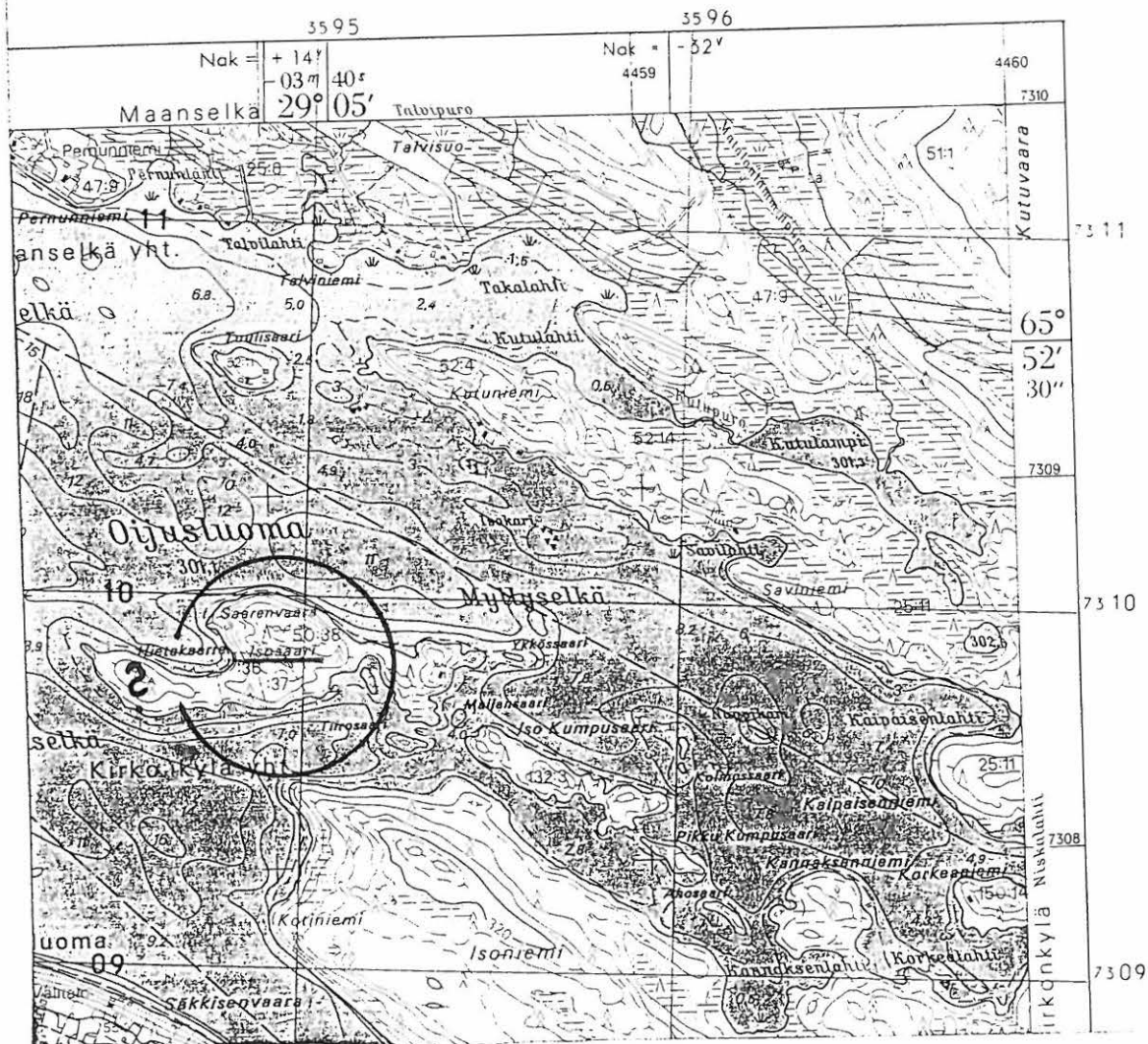
Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4521 12 OIJUSLUOMA + 4522 10 TUULIAINEN, p. 1984-5.

4522 10 TUULIAINEN x = 7310 26
y = 4455 94
z = n. 301

4521 12

4521 12 OIJUSLUOMA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = n. 7308 50

y = n. 4458 00

z = n. 301 - 310 (Isosaari)

KUUSAMO 39

Kohteen nimi:	Teeriranta, Hautaniemi
Määrittely ja mj-luokka:	"vanha hautausmaa", kesähautapaikka?, maakuoppia. II.
Peruskartta:	4514 05 TEERIRANTA
Koordinaatit:	a) x = n. 7268 65, y = n. 4478 95, z = n. 220 - 222,5 b) x = n. 7268 34, y = n. 4478 96, z = n. 220 c) x = n. 7268 30, y = n. 4478 86, z = n. 222,5
Kylä, kylänosa:	Kurvinen, Teeriranta
Tila, rek:no:	Valtionmaa, 18:6
Maanomistaja:	Pentti Turunen Teerirannantie 15, 93780 Teeriranta (18:6)

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 52 km eteläkaakkoon, Suomussalmen rajalla olevan Iijärven pohjoisrannan Teerirannan eteläosan niemellä. Kyseessä on laaja niemi, joka on enimmäkseen mäntyä kasvavaa hiekkaista kumpuilevaa kangasmaata. Niemen keskiosassa on pieni Hamppulampi, jonka länsipuolella on alava suo ja pohjoisrannalla yksi mökki. Lammen eteläpuolinen kärki, Teeriniemi, on alavaa, ja paria mäenkumparetta lukuun ottamatta, jokseenkin tasaista maastoa. Alueella on pari mökkiä ja peltoala. Hamppulammen pohjoispuolella on kangastasanne, jonka pohjoispuolella on kapea niemen itärannan suuntainen harjanne. Lammesta luoteeseen maasto on kumpuilevaa kangasmaastoa. Tämän lounaisrannalla, Takarannalla, on kolme mökkiä.

Erä-Esko on 1956 saanut kuulla paikalla olleen vanhan hautausmaan. Tämän hän sijoittaa Hautaniemeen, joka sijaitsee noin 600 metriä Teeriniemen kärjestä ja josta on erotettu palsta valtiolle (a-koordinaatit). Lisäksi Hän mainitsee, että noin 300 metriä niemen kärjestä olevaa aluetta olisi käytetty kesähautausmaana (b-koordinaatit?). Juha Pentikäisen mukaan (Kuusamon vanhat ruumiinkuljetusreitit ja hautapaikat, Kotiseutu 4, 1961, 98 - 102) Hautaniemessä on nähtävästi ollut lappalaisten hautausmaa. Lisäksi hän mainitsee Teeriniemessä olleen vanhan kesähautapaikan, joka olisi ollut käytössä vielä 1900-luvun alussa.

Hautaniemen alueella (a-koordinaatit) tavattiin inventoinnin aikana pyyntikuoppia muistuttavia maakuoppia 5 - 6 kappaletta, jotka ehkä yhtä lukuun ottamatta sijaitsevat valtiolle erotetulla palstalla olevalla harjanteella. Yksi sijaitsee ilmeisesti palstan pohjoispuolella hieman ympäristöä korkeammalla kohdalla. Kuopat ovat jokseenkin pyöreitä, niiden halkaisija on noin 2,5 - 3,5 metriä ja syvyys puolisen metriä tai enemmän. Samanlaisia kuoppia tavattiin myös Takarannan mökkien luona olevan asuinpaikan luona, ks. kohde 48. Itärannan aaltoilevan harjanteen notkelmissa tavattiin lisäksi pienempiä ja ilmeisesti nuorempia kuoppia.

Lammen kaakkoiskulman kumpareella (Kaijankumpu, b-koordinaatit) havaittiin kaksi pientä pyöreää kuoppaa, joista toista on kaiveltu ja peitelty risuilla. Näiden vieressä kumpareen eteläreunalla on yksi pitkäomainen kuoppa, jonka koko on noin 1,5 - 2 x 3 metriä ja syvyys noin 50 cm. Aivan tuoreelta kuoppa ei vaikuttanut. Mainittakoon, että kumpareen itäreunalla on parimetrinen valuva hiekkatörmä, jossa oli asuinpaikan merkkeinä palanutta kiveä ja kvartsia (ks. kohde 47). Samantapaiset, mutta epämääräisemmät kuopat tavattiin myös em. kumpareesta noin 100 metriä lounaaseen olevalta kummulta (c-koordinaatit). Siellä on yksi pitkänomainen (1 x 3 m, syvyys n. 50 cm) ja 2 - 3 pienempää (halkaisija n. 1,5 m, syvyys 40 - 50 cm) maakuoppaa.

Näiden lisäksi havaittiin lammen pohjoisrannan mökistä vajaat 100 metriä kaakkoon olevalta tasaiselta kankaalta useita noin 0,5 x 2,5 - 3 metrisiä painaumuksia paikalla aiemmin todetun asuinpaikan yhteydestä, ks. kohde 58.

Pääosan niemestä omistava Särkän talon (kartalla Sarkälä) Pentti Turunen vaimoineen kertoi, että korkeilla kumpareilla olevat maakuopat ovat kesähautojen jäänteitä, mm. Kaijankumpu on saanut nimensä paikalla väliaikaisesti haudattuna olleen Kaijan mukaan. Edelleen he kertoivat, että heidän edesmennyt tyttärensä on löytänyt 1960-luvun lopulla myöhemmin kadonneen kiviesineen (2 kpl?), ilmeisesti jostakin tällaisesta kuopasta. Lisäksi kuultiin jo aiemmin kirjattu tarina rantatörmästä esiin vyöryneestä kallosta, tämän tapahtumapaikka sijoittunee valtionpalstan rantaan tai sen tuntumaan. Hamppulan lounaispuolisen kumpareen kuoppia he eivät tunteneet.

Käsittääkseni alueella on useita erillisiä ja eri-ikäisiä asuinpaikkoja sekä kuoppa-/painannekohteita. Lisäksi ainakin osa alueen maakuopista on jotain muuta kuin väliaikaisten hautojen jäljiltä jääneitä kuoppia. Ottamatta kantaa joko aiempien tai tässä kirjattujen tietojen todenperäisyyteen, herättää alue maakuoppineen ja painanteineen kysymyksiä, joihin ei saatane vastausta ilman tarkempia tutkimuksia. Seuraavassa muutamia ensin mieleen nousevia kysymyksiä: miksi alueella kerrotaan olevan lappalaisten hautausmaan? miksi väliaikaiset hautaukset olisi tehty korkeimmille kumpareille, käytännössä lähes koko niemen alueelle? miksi valtionmaaksi on erotettu vain osa näistä maakuopista? miksi tuolta väliaikaiselta hautapaikalta on tällä vuosisadalla tullut esiin kallo, jota ei tyhjissä kesähautakuopissa pitäisi olla? mitä kiviesineet tekevät väliaikaisissa haudoissa? miksi näitä maakuoppia esiintyy juuri niillä paikoilla mistä on tehty myös asuinpaikkahavaintoja?

Vrt. myös kohteet 47, 48 ja 58.

Kohde tarkastettu: 22.9.1999

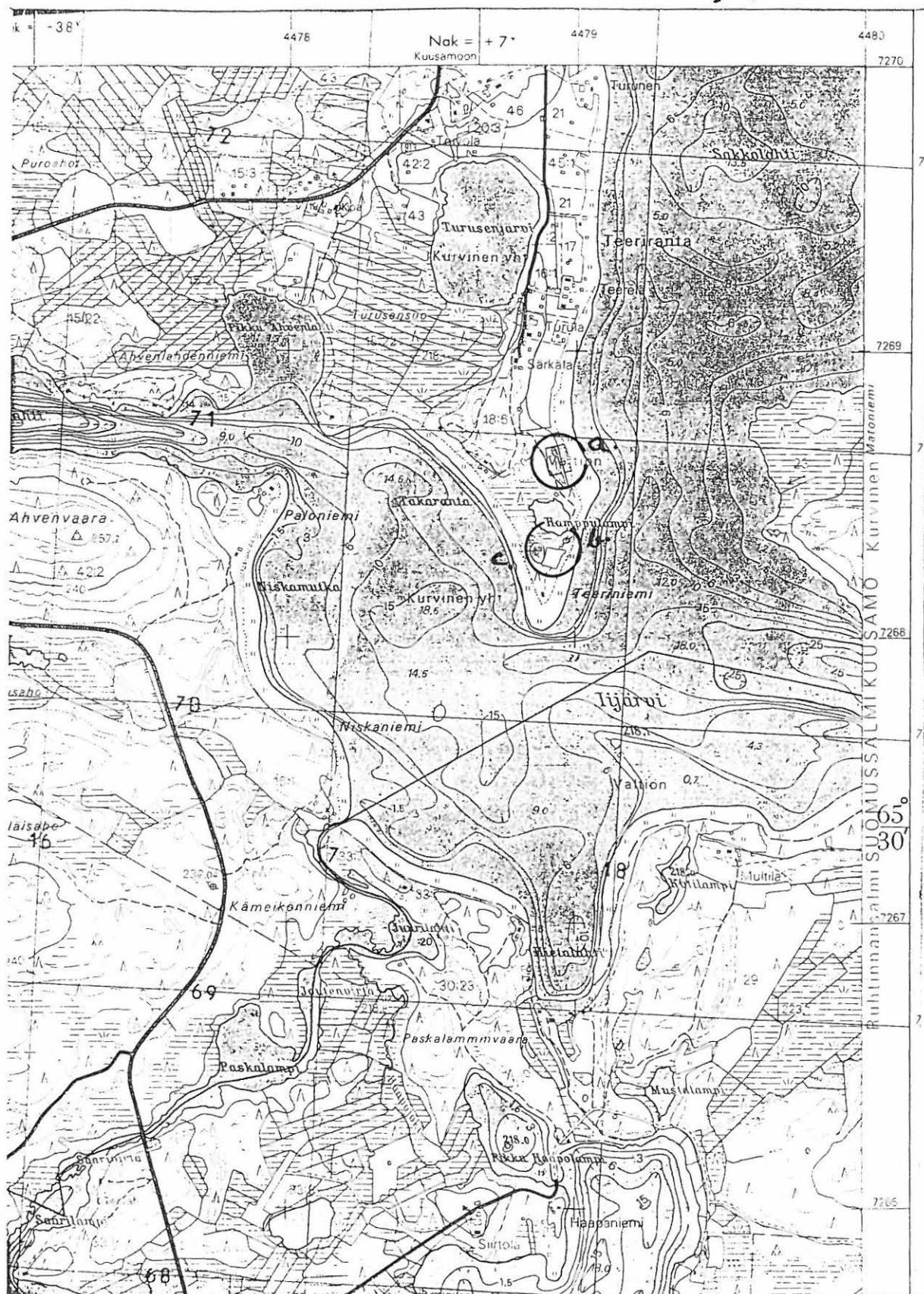
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt:

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4514 05 TEERIRANTA, p. 1988

4513 05 TEERIRANTA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7268 65, -34 ja - 30

y = 4478 95, -96 ja - 86

z = n. 220 - 222,5

KUUSAMO 40

Kohteen nimi:	Autioniemi, Yli-Kuolio
Määrittely ja mj-luokka:	"lappalaisten hautapaikka"(?)/kesähautapaikka, kiukaan raunio, hist. aika
Peruskartta:	4521 09 KUOLIO
Koordinaatit:	x = 7303 61, y = 4447 52, z = n. 275
Kylä, kylänosa:	Kuolio, Katajavaara
Tila, rek:no:	37
Maanomistaja:	Kari Kataja Penttilänvaarantie 12 A

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 22 km lounaaseen Yli-Kuolijärven pohjoisrannalla, järven pohjoisimmasta kulmasta noin 1,4 km itäkaakkoon ja Katajan talosta noin 450 metriä etelään. Autioniemi on Katajavaaran eteläpuolella järven rannassa ole havupuuta kasvava moreeniharjanne, jonka länsipää muodostaa leveän niemekkeen järven pohjoisrannalle. Katajavaaran ja Autioniemen välisessä notkelmassa on kapea pelto. Pellon länsipäästä kulkee ajoura niemen kärjessä olevalle mökille.

Paikalla on vahvan sammalkerroksen peittämä kiviraunio, jonka itäreunalla kasvaa kuusi. Raunio sijaitsee pienellä aukealla harjanteen korkeimman kohdan länsipäässä. Kiukaasta arviolta 70 metriä lounaaseen alempana rinteessä on mökki, jolle harjanteen poikki johtavalta ajouralta on matkaa rauniolle noin 15 m itään päin. Kyseessä on kiukaanraunio, sillä kivet olivat palaneita. Kiukaan alkuperäinen koko on ollut noin 2 x 2 metriä ja korkeus puolisen metriä. Kiukaasta on ilmeisesti hajotettu, sillä sen etelä- ja länsipuolella tuntui sammalen alla kiviä noin metrin leveydellä kiukaan vieressä, joten nykyisellään kiveys peittää noin 3 x 3 metrin alan. Etelä- ja länsipuolelta tavattiin turpeen ja huuhtoutumiskerroksen välissä noki-/hiilikerros. Selviä rakennuskiviä tai multapenkkää ei tavattu. Kiukaasta kolmisen metriä lounaaseen on ehkä noin 2 x 1 metrin matala, 20 - 30 cm korkea kiveys, jonka kivet olivat palaneet hauraammiksi kuin itse kiukaassa nähdyt. Tästä kuutisen metriä luoteeseen on halkaisijaltaan metrinen, noin puoli metriä korkea maansekainen kivikasa, joka sammaloituneena muistutti vanhaa kantoa. Selvää peltokerrosta tai peltokivikasoja ei tavattu, vaikka alueella kasvoi katajaa, kuten usein vanhojen peltujen paikalla näyttää kasvavan. Kiukaan itäpuolella oli puolikuun muotoa lähenevä kivinen kuopanne, ala noin 1,5 x 3 m ja syvyys 30 - 40 cm. Tämä voi olla kiuasta nuorempi. Paikan nimen autio viittanee historialliseen aikaan.

Aiemmissa tiedoissa mainittuja "hautojen jätteitä/maakuoppia" ei alueelta löydetty, ellei niillä sitten tarkoiteta kiukaan luona ollutta kuoppaa. Autioniemi on ollut vanha kesähautapaikka (Juha Pentikäinen, Kuusamon ruumiinkuljetusreitit ja hautapaikat, Kotiseutu 4 1961, s.102), vaikka hautojen jälkiä ei inventoinnin tavattukaan.

Kohde tarkastettu: 16.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

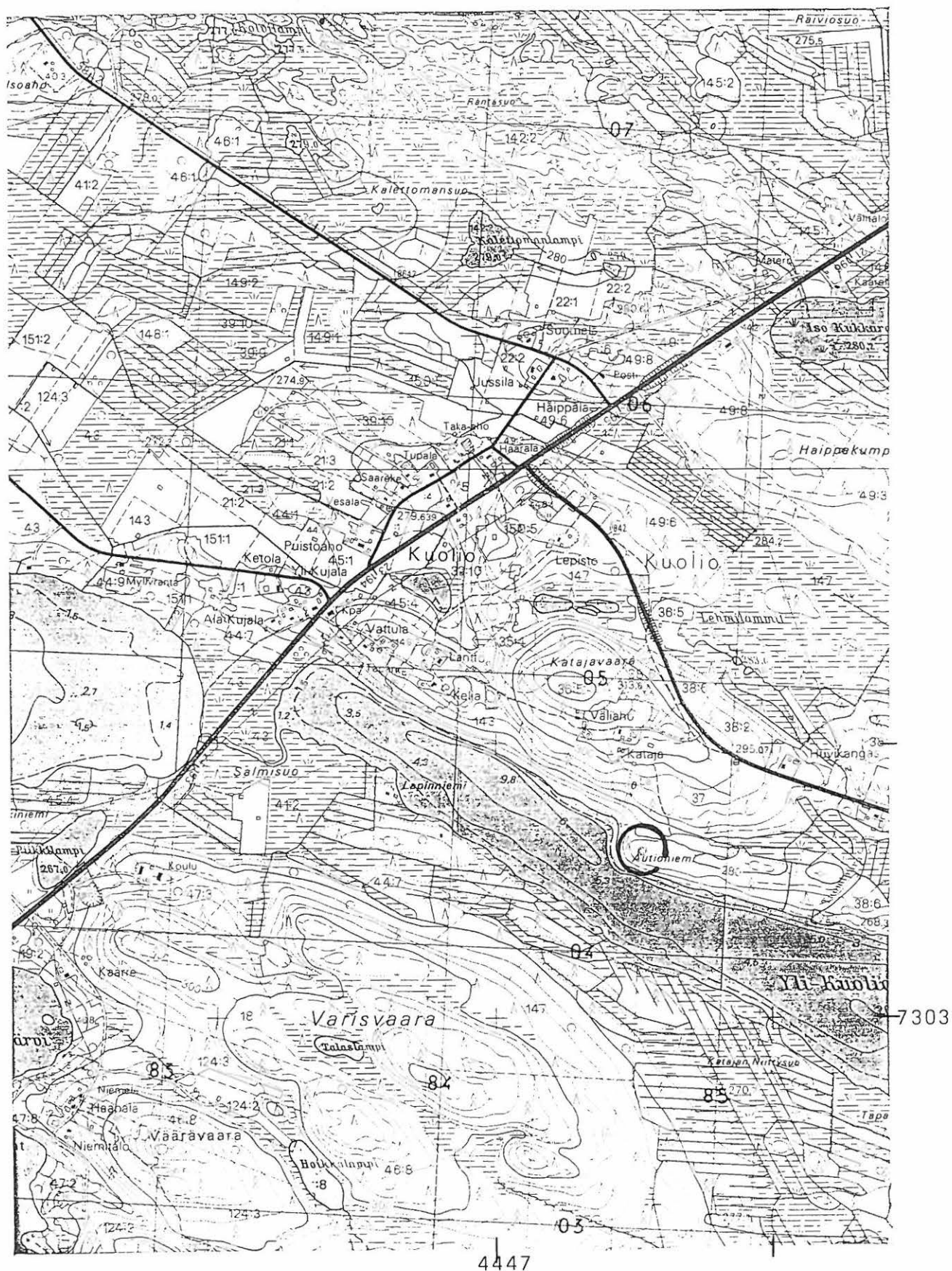
Inventointilöydöt: -

Diat: D 329 Kiukaanraunio pohjoisesta.

D 330 Kiukaanraunio kuusen takana, mökki keskellä vasemmalla, itäkoillisesta.

D 331 Kiuaskiveystä turpeen alta.

Kartta: Peruskarttaote 4521 09 KUOLIO, p. 1986

4521 09 KUOLIO

M. Sarkkinen

Kuusamon inventointi 1999

$$x = 7303 \ 61$$
$$y = 4447.52$$
$$z = n. 275$$

KUUSAMO 41 = 67 = 121

Kohteen nimi: Kirpistö, Teeriniemi
 Määrittys ja mj-luokka: kiuas, pelto, sysimiilu?, ”lappalaisten kalmisto“. Hist. aika
 Peruskartta: 4524 08 VALTANEN
 Koordinaatit: x = 7321 45, y = 4480 41, z = n. 260 - 262,5
 Kylä, kylänosa: Heikkilä, Kirpistö
 Tila, rek:no: Onnela 4:5
 Maanomistaja: Kalle Pitkänen, Oulu

Inventointimatallaan vuonna 1956 A. Erä-Esko sai kuulla Kirpistön Teeriniemellä Onnelan luona olevan lappalaisten hautausmaan. Kohdetta hän ei ole maastossa tarkastanut. Ks. myös A. Sarvas, Kuusamon esihistoria, Kuusamon historia IV, s. 193.

Inventoinnin yhteydessä paikalla käytäessä tavattiin Onnelan omistaja, Oulussa varsinaisesti asuva Kalle Pitkänen. Häntä haastateltiin ennen maastokäyntiä. Aiempien tietojen mukaan paikalla pitäisi olla niin lappalaisten asuin- kuin hautapaikankin sekä pyyntikuoppia. K. Pitkänen kertoi peruskartalle merkityn paikan olevan lappalaisten kalmiston. Koska kohteen rauniot todettiin kiuas- ja viljelyraunioksi ja koska kyseinen alue vastaa pääpiirteissään A. H. Snellmanin kuvausta, tarkoittavat sekä ”lappalaisten asuinpaikka” kohde 67 että ”lappalaisten kalmisto” kohde 41 samaa paikkaa.

Tarkempi kuvaus on kohteen 121 yhteydessä, ks. se. Niemen maakuopista ks. kohde 139 Teerikankaan SE-harju.

Kohde tarkastettu: 10.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1887, A. H. Snellman
 Inv. 1975, A. Erä-Esko
 Tark. 1982, P. Purhonen

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Ks. kohteen 121 kartta

KUUSAMO 42

Kohteen nimi: Tatankijoki

Määrittely ja mj-luokka: ”lappalaisten asutusalue” II(?)

Peruskartta: 4524 02 SAAPUNKI

Koordinaatit: ruudut 7322-7323/4463-4464

Kylä, kylänosa: Kirkonkylä

Tila, rek:no:

Maanomistaja:

Tatankijoki sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 4 km pohjoiseen. Kyseessä on kiharainen joki, joka laskee Tatangista Kolvankiin ja yhdistää nämä 1,7 km etäisyydellä olevat vesistöt. Joen varret ovat kumpuilevaa hiekkakangasta. Maastollisesti alue on asuinpaikaksi hyvinkin sopiva. Joen kaakkoispään lounaisranta on asuttua ja koillisranta on suurelta osin asutuksen ja hiekanoton sekä lentokentän rakentamisen tuhoamaa. Joen luoteispään rannat sen sijaan ovat jokseenkin luonnontilaisia.

Kohdetta koskevat tiedot ovat epämääräisiä, eikä mahdollisten muinaisjäännösten luonnetta tunneta tarkemmin. Tatangin alueeseen tutustuttiin tuloksetta 27.9., mutta esim. molempien jokivarsien perusteelliseen läpikäymiseen ei ollut mahdollisuutta. Alueelta ei ole tiedossa esinelöytöjä tms.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt:

Diat: -

Kartta: -

KUUSAMO 43

Kohteen nimi: Muojärvi, Ahosaari

Määrittys ja mj-luokka: kesähautapaikka, ”lappalaisten kalmisto”?. II/hist. aika

Peruskartta: 4524 07 MUOJÄRVI

Koordinaatit: x = n. 7317 35, y = n. 4483 00, z = n. 260

Kylä, kylänosa: Heikkilä, Kajava

Tila, rek:no:

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 19 km itään, Muojärven pohjoisosassa Kajavasta noin 2 km etelään. Kyseessä on runsaan kilometrin pituinen saari, jonka leveys vaihtelee noin 50 - 300 metrin välillä.

A. Erä-Eskolle on kerrottu vuonna 1956 saarella olevan lappalaisten hautausmaan. J. Juhani Korttesalmen mukaan Ahosaassa on ollut kesähautapaikka (Kuusamon Historia II, s. 158, myös Suomenmaa IX.1, s. 391) Kajavan talon nykyinen isäntä ei ollut kuullut Ahosaaren osalta kumpaakaan kerrottavan. Sen sijaan Ahosaaresta pohjoiseen olevan Virtasaaren kaakkoispään olevan Lamposaaren hän tiesi kesähautapaikaksi. Valitettavasti Kajavan vanha isäntä ei käynnin aikana 13.9. ollut paikalla.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

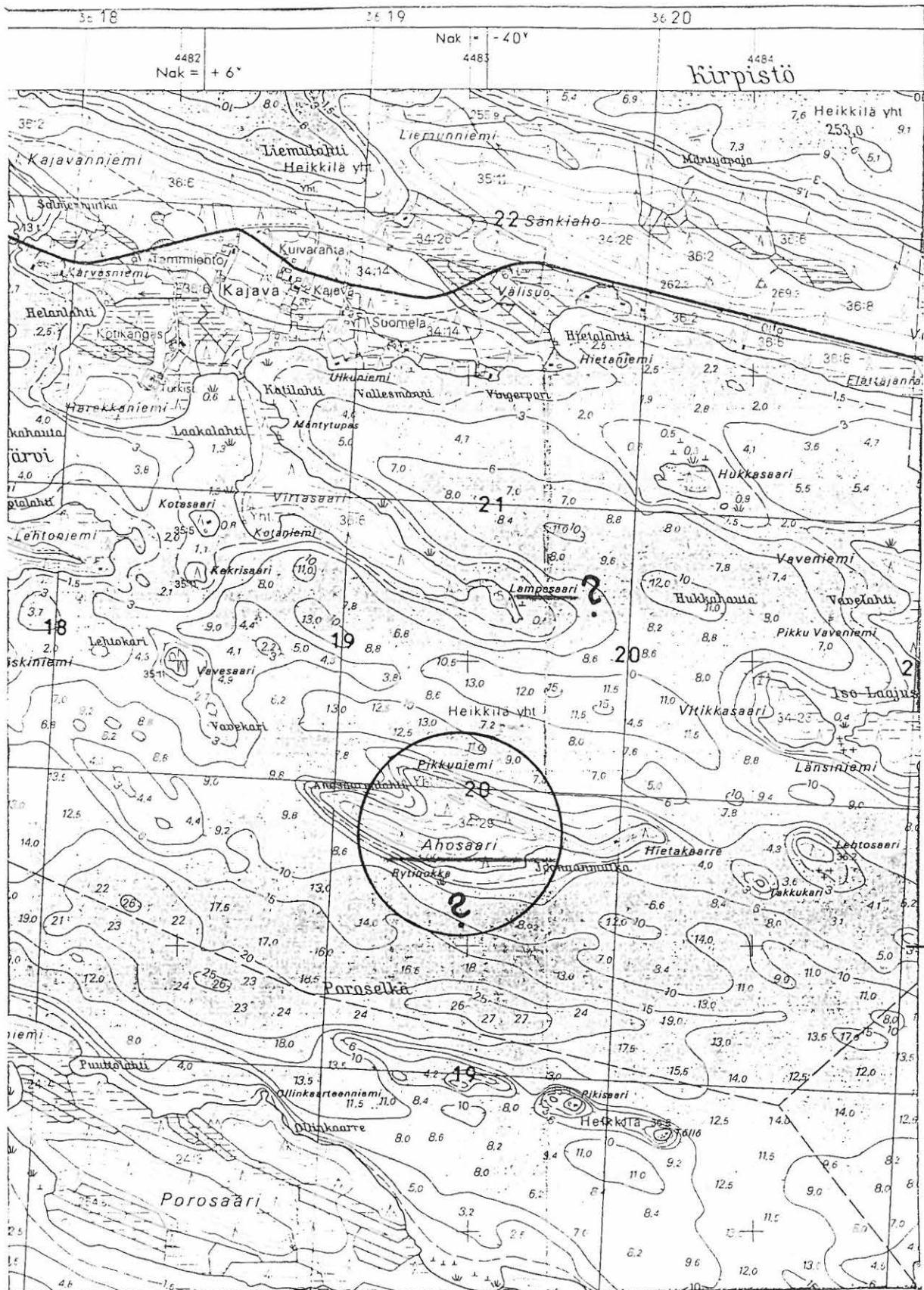
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 07 MUOJÄRVI, p. 1985

7317

4524 07 MUOJÄRVI

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = n. 7317 35

y = n. 4483 00

z = n. 260

KUUSAMO 44

Kohteen nimi:	Rukajärven saari
Määrittely ja mj-luokka:	"kiviröykkiöitä, ehkä lapinraunioita"(?). II(?)
Peruskartta:	4524 03 RUKAJÄRVI
Koordinaatit:	ruudut 7337 - 7339/4465 - 4469
Kylä, kylänosa:	Rukajärvi
Tila, rek:no:	
Maanomistaja:	

Rukajärvi sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 11 km pohjoiseen. Kyseessä on nykyisellään noin 3 km pitkä ja 1 - 1,5 km leveä järvi, jonka itäpäässä on useita saaria, joista osa varsin matalia. Järven pintaa on laskettu 1800-luvun puolivälin jälkeen. Ennen tuota laskua järvi oli huomattavasti laajempi, etenkin itään päin, missä se karttakorkeuksien mukaan on ulottunut lähes pari kilometriä nykyistä kauemmas, aina Särkilammen länsipuolisille kankaille. Muistona tästä ovat säilyneet mm. muutamat -kari ja -saari -nimet soiden ympäröimien kankaiden nimissä. A. Erä-Esko on kirjannut vuonna 1956 tiedon, jonka mukaan jossakin Rukajärven saarella on kiviraunioita.

Mahdollisia raunioita tiedusteltiin alueella käydessä 3.9.1999 etelärannan Aikkilan Tauno Aikkilalta ja pohjoisrannan Markku Kelalta (Tahkorannantie 28, Rukajärvi). Kumpikaan ei sellaisia tiennyt saarissa olevan. T. Aikkila kertoi Purnusaaren olevan vanhan kesähautapaikan. Järven laskemisen seurauksena ko. saari on nykyisin niemi, jossa on kolme mökkiä. Pikainen korkeimpien kohtien tarkastus ei tuottanut tulosta.

Saarissa ei käyty. M. Kela kertoi lappalaisten asuneen Rukaniemessä ja muisteli paikalla olleen jonkinlaisia kivettyjä majanpohjia. Näistä olivat vanhat kertoneet ja hänkin oli poikasena ne tiennyt. Maasto oli kuitenkin niin muuttunut, ettei niitä onnistuttu löytämään. Paikka on niemen mökeille johtavan tien varrella pienten pelto-/niittyaukioiden eteläreunalla (x = n. 7339 10, y = n. 4465 22). Edelleen hän mainitsi, että ainakin Rukaniemen rannoilla on aikoinaan ollut nyt jo pahoin hajonneita kivistä kasoja, jotka on kasattu järvenlaskun jälkeen rantaviivan tuntumaan nuotanvetäjien merkeiksi. Avoimeksi jää, olisiko mahdolliset saarten kivirauniot tehty samassa tarkoituksessa.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 03 RUKAJÄRVI, p. 1984

4524 03 RUKAJÄRVI

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

KUUSAMO 45

Kohteen nimi: Mutkajoki

Määrittely ja mj-luokka: maakuoppia, sysi-/tervamiiluja. hist. aika

Peruskartta: 4522 11 MESKUSVAARA

Koordinaatit: ruudut 7326 - 7326/4450 - 4455

Kylä, kylänosa: Kirkonkylä, Vuokinvaaran pohjoispuoli

Tila, rek:no:

Maanomistaja:

Mutkajoki sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 15 km luoteeseen Vuokinvaaran pohjoispuolella. Kyseessä on pieni lähinnä soiden ympäröimä noin 6 km pitkä joki, joka saa alkunsa Ruoppisuolta ja yhtyy idempänä Junganjärven Mutkalampeen päätyvään jokeen.

A. Erä-Esko sai 1963 kuulla Somostenperän talon metsäpalstalla olevan pyyntikuoppia. S. Ervastilta 1976 saadun tiedon mukaan kyseessä ovat kuitenkin ”tervanpolttomiihut, joissa nk. Meskus-Seppä on polttanut puuhiiltä itselleen”. Kyseessä ovat siis kaiketi sysi- ei tervamiilut. Kohdetta ei onnistuttu tarkemmin paikantamaan, sillä Somostenperän metsäpalsta ei liene päätilan kanssa samaa rekisterinumeroa (vrt. Somostenperä kohde 25, joka päänumeroa 160/inv.-75). Kohde on sikäli mielenkiintoinen, että kyseessä kaiketi on päällisin puolin pyynti- tai keittokuoppia muistuttava kuoppajäännöstyyppi, johon liittyy jokseenkin tarkka tieto käyttötarkoituksesta ja -ajasta. Meskus-Seppä eli Fredrik Meskus on vaikuttanut 1900-luvun ensimmäisellä puoliskolla (J. J. Kortesalmi, Kuusamon talonpoikaiselämä 1670 - 1970, Kuusamon historia II, s. 174-175).

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko
Inf. 1976, S. Ervasti

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt:

Diat: -

Kartta: -

KUUSAMO 46

Kohteen nimi: Savilahti

Määrittys ja mj-luokka: kivistä asuinpaikka. II.

Peruskartta: 4514 05 TEERIRANTA

Koordinaatit: $x = 7268\ 55$, $y = 4476\ 27$, $z = n. 220$

Kylä, kylänosa: Kurvinen, Ahvenvaara

Tila, rek:no: 46

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 52 km eteläkaakkoon, Iijärven läntisen Ison Ahvenlahden pohjukan etelärannalla, Karsikkojoen suusta noin 150 metriä kaakkoon. Alue on suhteellisen jyrkästi järveen laskevan Ahvenvaaran länsipään pohjoisrinteen alapuolella olevaa kapeahkoa rantaa. Maaperä paikalla on hiekkaa, mutta alue on melkoisen soistunut.

Paikalta on aiemmin tavattu asuinpaikan merkkeinä kvartsiesineitä. Ne ovat löytyneet rantahietikosta. Tarkastuksen aikana kapean rantahietikon todettiin olevan jokseenkin läpeensä murakon ja kasvillisuuden peittämää. Mitään asuinpaikkaan viittaavia löytöjä ei paikalta tällä kertaa tehty. Löytöpaikan länsipuolella noin 100 metrin päässä on tasaista mäntykangasta, joka maastollisesti sopisi asuinpaikaksi. Alueelle tehtiin pari koepistoa kenttälapiolla, mutta täältäkään ei löydetty mitään. Mahdollisesti asuinpaikka on sijainnut alunperin alavalla rannalla, joka on osin huuhtoutunut järveen ja osin soistunut.

Kohde tarkastettu: 22.9.1999

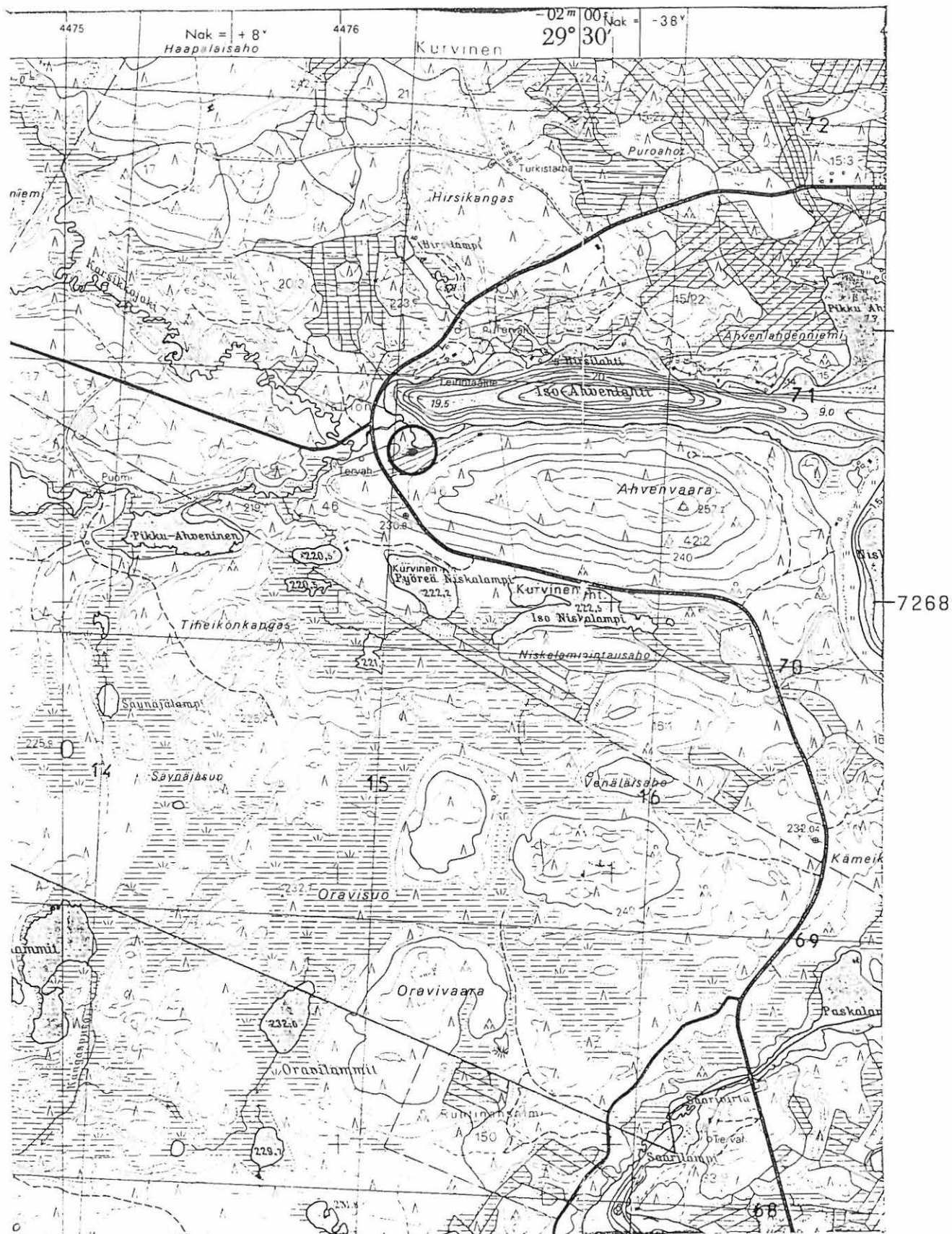
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1959, M. Huurre
Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 14846:1-14 kvartsiesineitä ja -iskoksia

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4514 05 TEERIRANTA, p. 1988

4514 05 TEERIRANTA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7268 55

y = 4476 27

z = n. 220

KUUSAMO 47

Kohteen nimi:	Teeriniemen kärki	<i>MS-REK 1000011966</i>
Määritys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka, rautakautinen löytöpaikka. II.	
Peruskartta:	4514 05 TEERIRANTA	
Koordinaatit:	a) x = n. 7268 12, y = n. 4478 90, z = n. 220 b) x = n. 7268 34, y = n. 4478 97, z = n. 220	
Kylä, kylänosa:	Kurvinen, Teeriranta	
Tila, rek:no:	18:6	
Maanomistaja:	Pentti Turunen Teerirannantie 15, 93780 Teeriranta (18:6)	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 52 km eteläkaakkoon, Suomussalmen rajalla olevan Iijärven pohjoisrannan Teerirannan eteläosan niemellä. Kyseessä on laaja niemi, joka on enimmäkseen mäntyä kasvavaa hiekkavaa kumpuilevaa kangasmaata. Niemen keskiosassa on pieni Hamppulampi, jonka länsipuolella on alava suo ja pohjoisrannalla yksi mökki. Lammen eteläpuolinen kärki, on alavaa ja paria mäenkumpareta lukuun ottamatta jokseenkin tasaista maastoa. Alueella on pari mökkiä ja peltoala. Hamppulammen pohjoispuolella on kangastasanne, jonka pohjoispuolella on kapea niemen itärannan suuntainen harjanne. Lammesta luoteeseen maasto on kumpuilevaa kangasmaastoa. Tämän lounaisrannalla, Takarannalla, on kolme mökkiä.

Teeriniemen kärjessä (a-koordinaatit) on aiemmin todettu asuinpaikka. Inventoinnin aikana vesijättö oli kasvanut umpeen, eikä matalan rantatörmän päällä olleelta kankaaltakaan onnistuttu tällä kertaa löytämään asuinpaikan merkkejä. Hamppulammen eteläpuoliselta Teeriniemeltä löydettiin asuinpaikan merkkejä sen sijaan nk. Kaijankummun itärannan vyörymästä (b-koordinaatit). Kummalla olevan pitkänomaisen kuopanteen kohdalla vyöryneen törmän paljastaneena tavattiin yksi turpeen ja huuhtouman alainen palaneiden kivien keskittymä, ilmeinen hajonnut liesi. Tästä noin 6 metriä etelään oli jälleen muutama palanut kivi, joista jälleen noin 5 - 6 metriä etelään oli lohottua kvartsia ja palanutta kiveä. Kuopanteen ja asuinpaikan liittyminen toisiinsa on epävarmaa.

Lisäksi tarkastettiin löytöalueen eteläpuolinen pelto, joka tosin oli muutamia reunapaikkojaan lukuun ottamatta umpeenkasvanut, sekä asuinpaikkakumpareen lounaispuolisen mökin ympäristö, molemmat tulokset.

Alueen muista kohteista ks. kohteet 39, 48 ja 58.

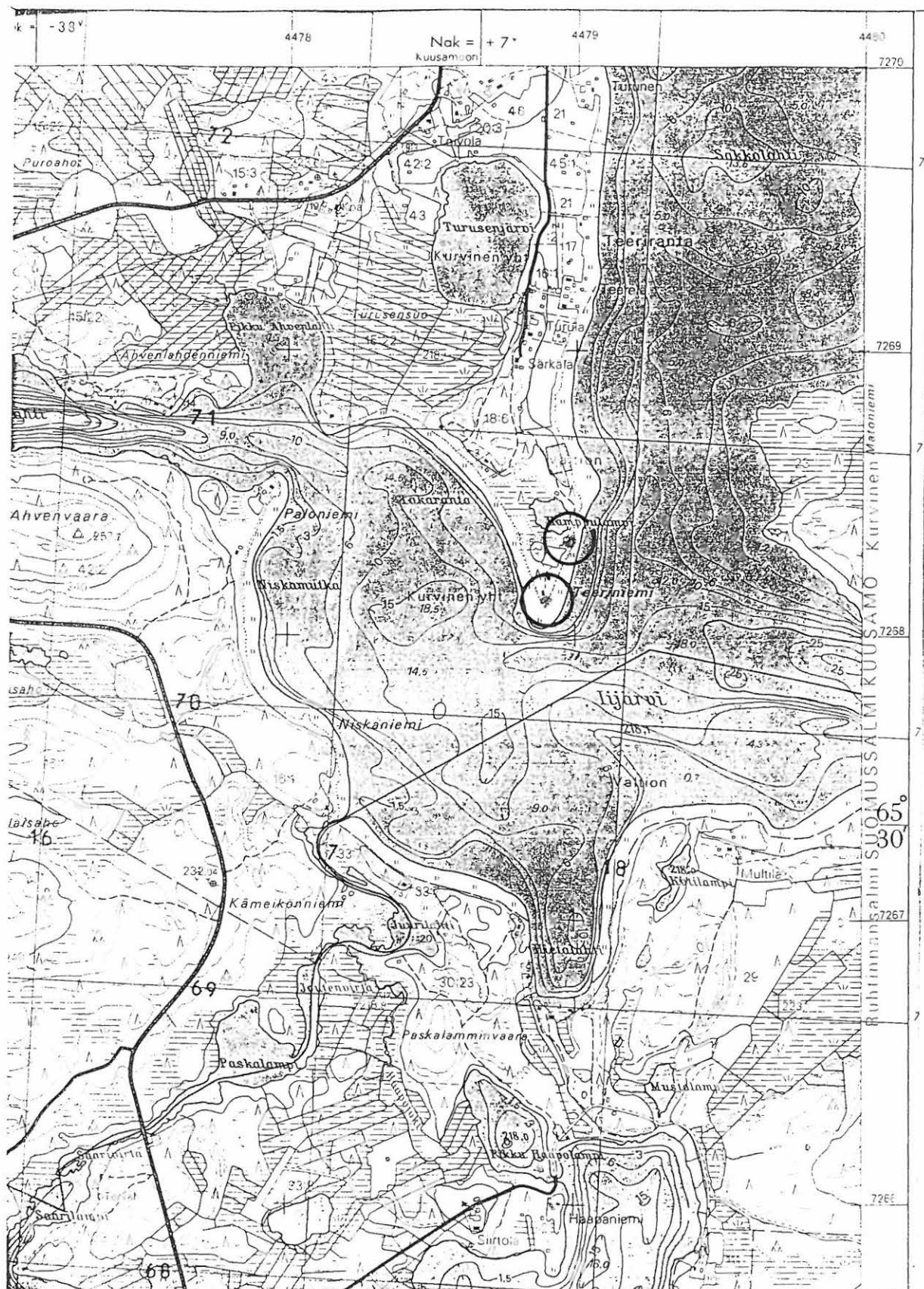
Kohde tarkastettu: 22.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Tark. 1959, M. Huurre
Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 14847:1-15 rautakirves, hioin, liusketta. kvartsiesineitä ja -iskoksia
Inventointilöydöt: KM 31698 kvartsi-iskoksia

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4514 05 TEERIRANTA, p. 1988

4514 05 TEERINIEMI

M. Sarkkinen

Kuusamon inventointi 1999

x = 7268 12 ja -34

y = 4478 90 ja -97

z = n. 220

KUUSAMO 48

Teeriranta

Kohteen nimi: Teeriniemen ~~W~~-ranta *305 01 00 48*

Määrittäminen ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka, maakuoppia. II.

Peruskartta: 4514 05 TEERIRANTA

Koordinaatit: a) x = n. 7268 56-68, y = n. 4478 60-72, z = n. 220
b) x = n. 7268 74, y = n. 4478 58, z = n. 220 - 225

Kylä, kylänosa: Kurvinen, Teeriranta

Tila, rek.no: 18:3, 18:4 ja 18:6

Maanomistaja: Pentti Turunen
Teerirannantie 15, 93780 Teeriranta (18:6)
Salli Turunen (18:3) ja Riitta Turunen (18:4)

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 52 km eteläkaakkoon, Suomussalmen rajalla olevan Iijärven pohjoisrannan Teerirannan eteläosan niemellä. Kyseessä on laaja niemi, joka on enimmäkseen mäntyä kasvavaa hiekkavaa kumpuilevaa kangasmaata. Niemen keskiosassa on pieni Hamppulampi, jonka länsipuolella on alava suo ja pohjoisrannalla yksi mökki. Lammen eteläpuolinen kärki, Teeriniemi, on alavaa ja paria mäenkumpareita lukuun ottamatta jokseenkin tasaista maastoa. Alueella on pari mökkiä ja peltoala. Hamppulammen pohjoispuolella on kangastasanne, jonka pohjoispuolella on kapea niemen itärannan suuntainen harjanne. Lammesta luoteeseen maasto on kumpuilevaa kangasmaastoa. Tämän lounaisrannalla, Takarannalla, on kolme mökkiä.

Teeriniemen nk. Takarannalla on aiemmin todettu asuinpaikka, jonka merkkejä on tavattu rantahietikolta ja metsikkörinteeltä. Inventoinnin yhteydessä tavattiin kvartsi-iskoksia ja palanutta kiveä kahdelta kohdista. Toinen kohta sijaitsee niemen kärkeen johtavan tien ja rannalla olevasta kolmesta mökistä kaakkoisimman välisellä alueella. Paikalla tavattiin kuluneelta mökkitieltä ja tallautuneelta pihan itäpuoliselta kankaalta kvartsia ja jokunen palanut kivi. Kohta sijaitsee selvästi rantatörmän yläpuolella kankaan reunalla. Tästä noin 150 metriä luoteeseen, keskimmäisen mökin luoteispuolelta tavattiin törmästä pari iskosta. Löytökohdat sijaitsevat aiemman havaintopaikan molemmin puolin, joten ne osoittavat asuinpaikan olevan suhteellisen laaja (a-koordinaatit). Välialueilla maasto aluskasvillisuuden peittämää, eikä koekuoppia tehty. Ilmeisesti rannalla on varsin laaja enemmän tai vähemmän pesäkkeellinen asuinpaikka. Asuinpaikan pohjoispuolella, luoteisimmasta mökistä länteen ja pohjoiseen olevilla harjanteilla on ainakin kolme maakuoppaa (b-koordinaatit). Läntisellä harjanteella, mökistä noin 40 - 60 metrin päässä, mökkitien eteläpuolella, on yksi pyöreä kuoppa (halkaisija n. 3 m, syvyys n. 80 cm, huuht. krs.) ja yksi pitkänomainen kuoppa (2 x 4 m, syvyys n. 40 cm, suunta E - W, huuht. krs.). Pohjoisella harjanteella, mökistä noin 30 - 40 metriä pohjoiseen, olevan kuopan halkaisija on noin 3 metriä ja syvyys 50 cm.

Ks. myös kohteet: 39, 47 ja 58.

Kohde tarkastettu: 22.9.1999

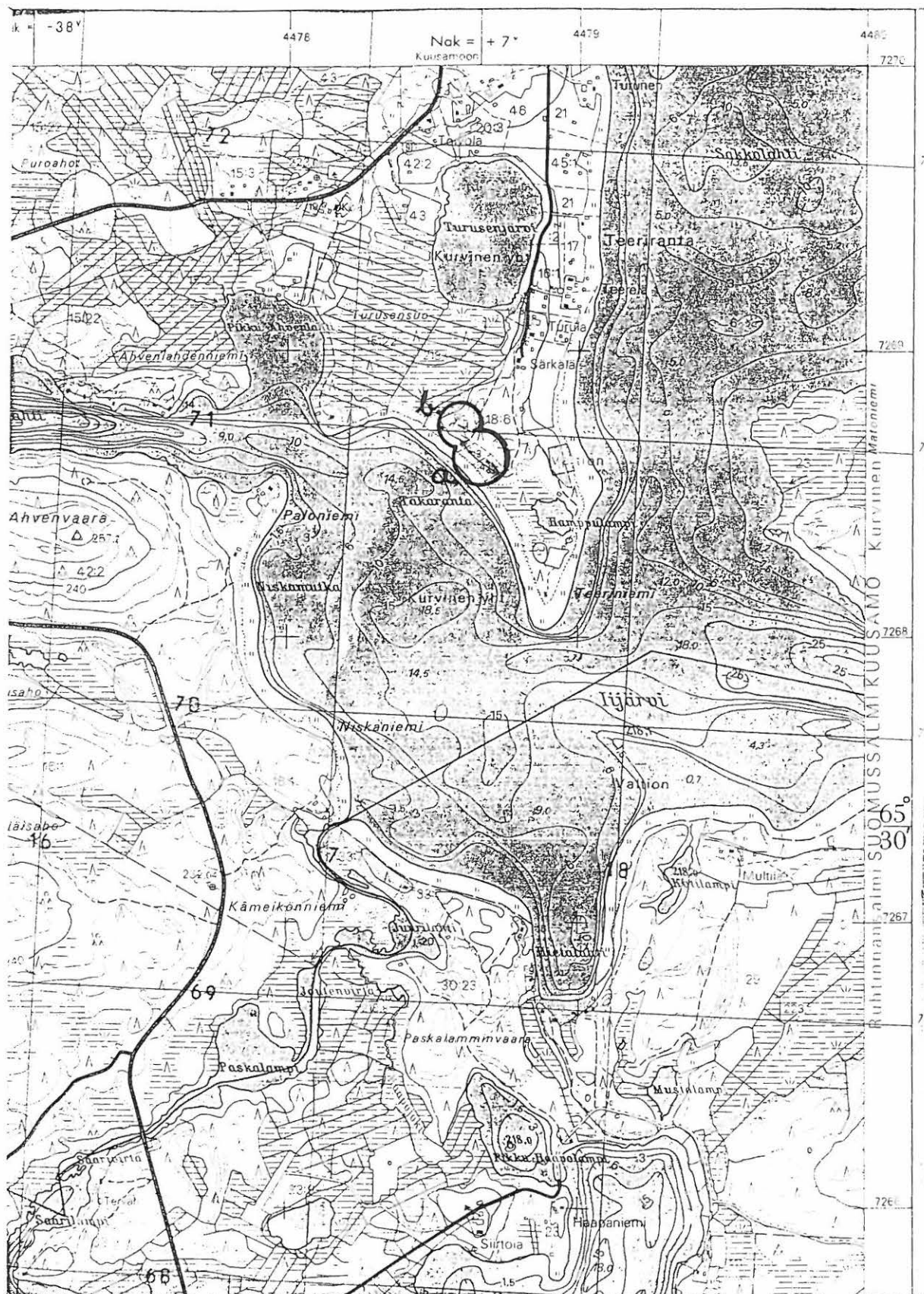
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1959, M. Huurre
Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 14846:16-32 kvartsiesineitä ja -iskoksia

Inventointilöydöt: KM 31699:1-2 kvartsikaavin ja -iskos

Diat: D 332 Rannan mökeistä kaakkoisin, kvartsia kuvanottoa paikalla ja tikkataulun edessä mökin pihalla, aiemmat löydöt rantatörmän alapuolelta, kaakosta.

Kartta: Peruskarttaote 4514 05 TEERIRANTA, p. 1988

4514 05 TEERINIEMI
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

```
x = 7268 56-68 ja -74
y = 4478 60-72 ja -58
z = n. 220 - 225
```


KUUSAMO 49

Kohteen nimi:	Kopatintaival
Määrittys ja mj-luokka:	veneenvetopaikka, telatie. II.
Peruskartta:	4523 12 LÄMSÄNKYLÄ sekä 4524 10 + 4542 01 KÄRPÄNKYLÄ
Koordinaatit:	x = 7308 42 - 58, y = 4496 33 - 45, z = 252,2 - 255
Kylä, kylänosa:	Lämsänkylä
Tila, rek:no:	27:1 ja Taivalperän jakokunta
Maanomistaja:	

Kopatintaival sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 34 km itäkaakkoon, Joukamojärven ja sen pohjoispuolisen Iso-Kopatin välisen kannaksen korkeimmalla kohdalla.

Paikalla on matalana urana erottuva polkumainen painanne halki kannaksen. Leveyttä polulla on parisen metriä. Molempien rantojen puolella taival kulkee alavien kosteikkojen poikki ja näissä kohdin taival erottuu parhaiten. Onpa näissä kohdin säilynyt myös joukko telapuita, jotka paikoin pilkistävät sammalen alta. Taival kulkee loivan S-kirjaimen muotoisena seurailen alavinta maastonkohtaa. Joukamojärven rantaan taival tulee kahden kookkaan maakiven välistä, jotka erottunevat kauas järvenselälle, etenkin jos nykyisin paikalla oleva puusto olisi osin poissa.

Vasta alueella käynnin jälkeen tuli ilmi, että ko. taival on itse asiassa yksi kolmesta taipaleesta Muojärven Piiksiselän ja Joukamojärven välillä. Muut kaksi sijaitsevat Iso-Kopatin ja Pikku-Kopatin sekä Pikku-Kopatin ja Piiksiselän välisten kannasten kapeimmilla ja alavimmilla kohdilla. Näitä kahta taivalta ei enää tiedon saamisen jälkeen ollut mahdollista maastossa tarkastaa. Kartan perusteella nämä sijainnevat kohdissa x = 7310 84, y = 4493 92 ja x = 7311 53, y = 4493 63, peruskartalla 4524 10 + 4542 01 KÄRPÄNKYLÄ.

Kohde tarkastettu: 15.9.1999

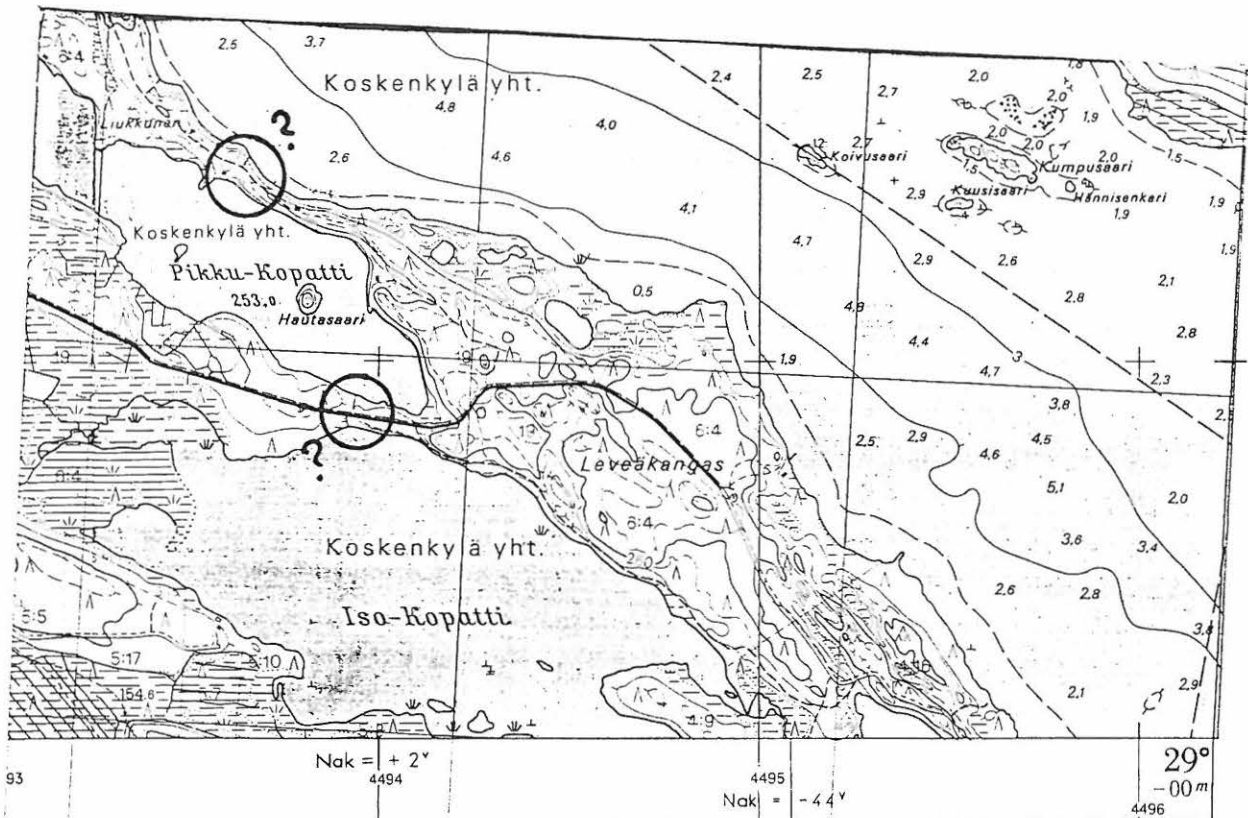
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

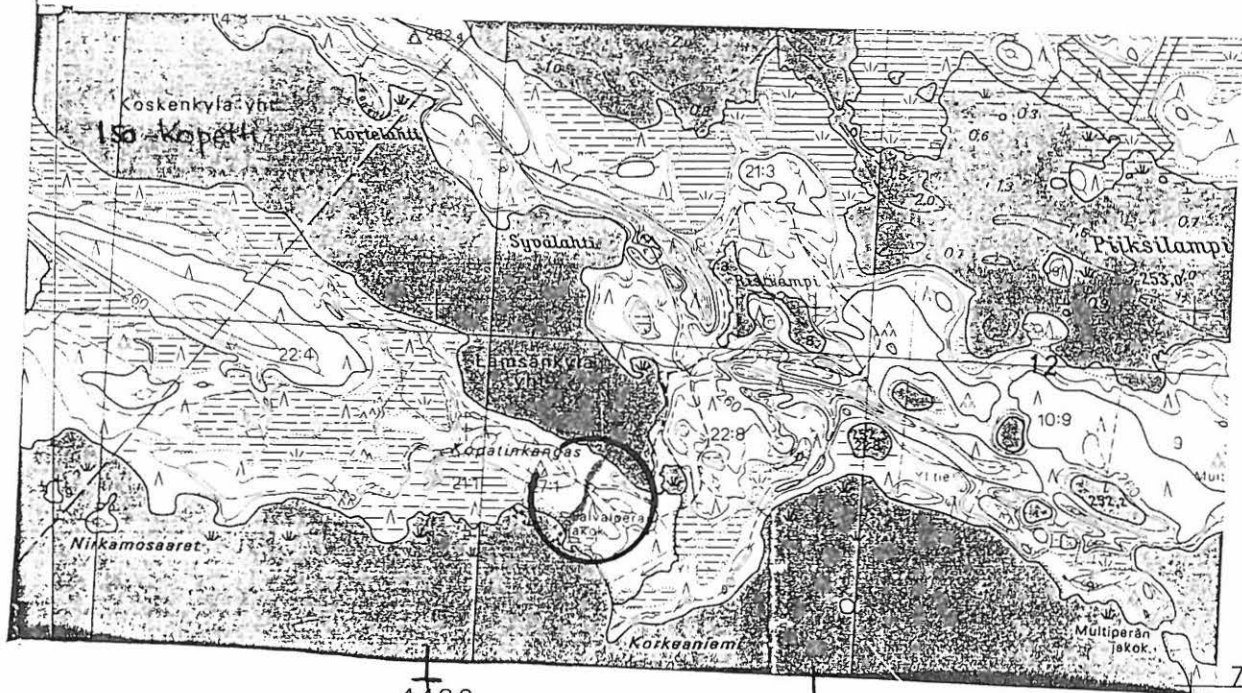
Diat: D 333 Veneenvetotaipaleen eli telatien eteläosaa, kannaksen etelärannalta kuvattuna, etelälounaasta.

Kartta: Peruskarttaote 4523 12 LÄMSÄNKYLÄ + 4524 10 + 4542 01, p. 1985

7311

4524 10 + 4542 01 KÄRPÄNKYLÄ

7308

4523 12 LÄMSÄNKYLÄ

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7308 42-58

y = 4496 33-45

z = 252,2 - 255

KUUSAMO 50

Kohteen nimi: Kiutaköngäs

Määrittys ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.

Peruskartta: 4613 06 LIIKASENVAARA

Koordinaatit: x = 7364 14, y = 4470 25, z = 160 - 165

Kylä, kylänosa: Oulanka, Luonnonpuisto

Tila, rek:no:

Maanomistaja: Valtio

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 45 km pohjoiseen, Oulankajoen Kiutaköngään kaakkoisrannalla, Oulangan kansallispuiston alueella.

Paikalla ennen olleen Kuusamon kunnan retkeilymajan alueelta on tavattu asuinpaikan merkkeinä kvartsi-esineitä ja -iskoksia. Kohde sijaitsee mäntyä kasvavalla hiekkatasanteella syvän joenuoman partaalla.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana. Oulangan kansallispuiston alue jätettiin kokonaisuudessaan tämänkertaisen inventoinnin ulkopuolelle. Aluetta on inventoinut Oulun Yliopiston arkeologian oppiaineen tutkimusryhmä syksyllä 1998.

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1971), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 16301 kvartsiesineitä ja -iskoksia

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: ks. kohteen 51 karttaote.

KUUSAMO 51

Kohteen nimi:	Kiutaköngäs
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka. II.
Peruskartta:	4613 06 LIIKASENVAARA
Koordinaatit:	x = 7364 08, y = 4470 12, z = n. 160 - 165
Kylä, kylänosa:	Oulanka, Luonnonpuisto
Tila, rek:no:	
Maanomistaja:	Valtio

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 45 km pohjoiseen, Oulankajoen Kiutaköngään kaakkoisrannalla, Oulangan kansallispuiston alueella.

Paikalla ennen olleen Kuusamon kunnan retkeilymajan paikasta noin 100 metriä lounaaseen on tavattu asuinpaikan merkkeinä kvartsi-esineitä ja -iskoksia. Kohde sijaitsee mäntyä kasvavalla hiekkatasanteella syvän joenuoman partaalla.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana. Oulangan kansallispuiston alue jätettiin kokonaisuudessaan tämänkertaisen inventoinnin ulkopuolelle. Aluetta on inventoinut Oulun Yliopiston arkeologian oppiaineen tutkimusryhmä syksyllä 1998.

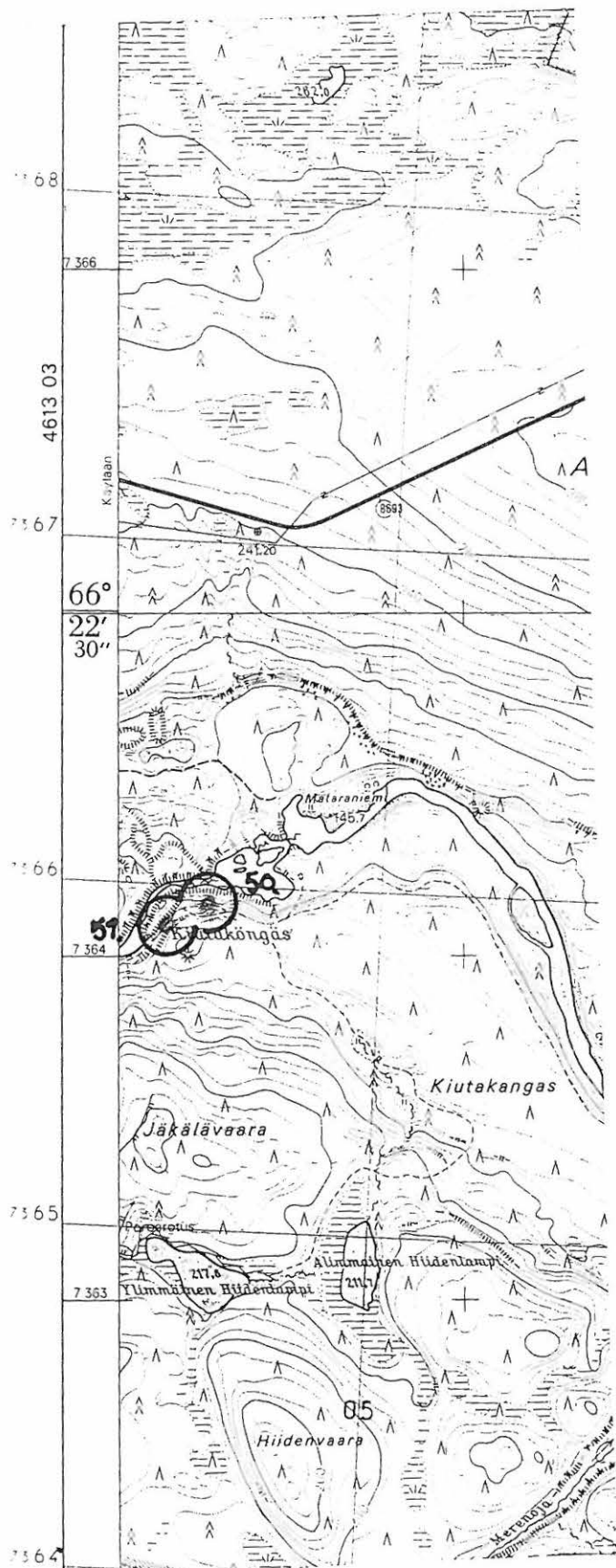
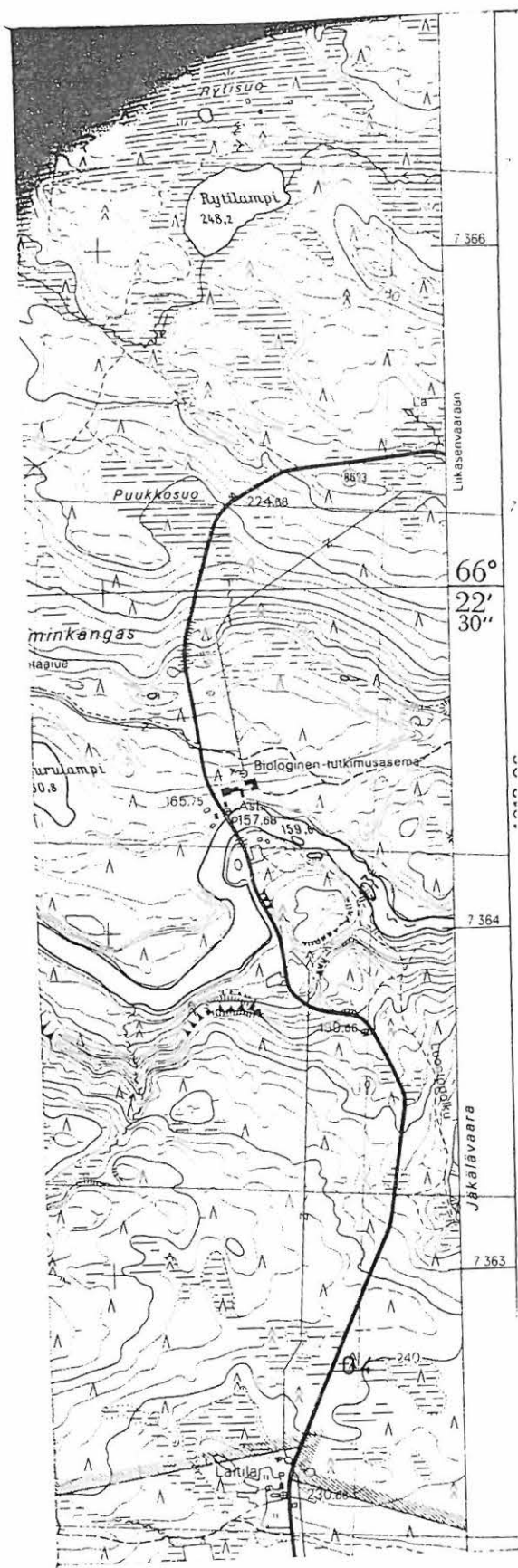
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1971), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 16301 kvartsiesineitä ja -iskoksia

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4613 06 LIIKASENVAARA (+ 4613 03), p. 1989

4470

4613 06 LIIKASENVAARA
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = 7364 14 ja -08
y = 4470 25 ja -12
z = 160 - 165

KUUSAMO 52

Kohteen nimi:	Halosen uuni
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen löytöpaikka, kallioluola. II.
Peruskartta:	4613 02 KÄYLÄ
Koordinaatit:	x = 7350 18, y = 4468 30, z = n. 280
Kylä, kylänosa:	Virrankylä, Halosenvaara
Tila, rek:no:	141
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 31 km pohjoiseen, Kantojoelta Juuman johtavan tien eteläpuolella Lukkolaisen etelärannan Katajan talosta noin 800 metriä etelälounaaseen ja Halosenvaaran korkeimmalta kohdalta noin 450 metriä itään. Kyseessä on länsiluoteeseen päin oleva kallioseinämuu muuten koillissuuntaisen rinteeseen syvennyksessä. Luola sijaitsee jyrkän seinämän alaosassa olevan louhikkoisen rinteeseen yläpuolella. Paikalle pääsee Katajan talon luota Parsalammen kautta. Lammen luota on hyvä ottaa kompassisuunta kohti luolaa, sillä alueella risteilee useita polkuja, joista yksi johtaa jokseenkin suoraan luolalle. Katajan isäntä on merkinnyt polkua nauhoihin.

Halosen uuniksi kutsutusta luolasta on löydetty kivitalta noin 20 cm syvyydestä. Kvartsiittikalliossa oleva luola koostuu kolmesta perättäisestä kammioista ja päättyy kapeaan onkaloon. Luolan suu erottuu selvästi etelään olevan kallion puolimaissa, sen alapuoli on louhikkoinen. Alle metrin korkuisen suuaukon jälkeen avautuu hieman yli kaksi metriä korkea kammio, jonka ala on arviolta noin 4 x 5 metriä. Tämän nurkassa on suuaukon kokoinen aukko, jonka takana on runsaan metrin korkuinen pitkänomainen kammio, jolla on pituutta noin 4 - 5 metriä ja leveyttä parisen metriä. Kahden ensimmäisen kammion lattia on yhtenäinen ja nousee loivasti luolan perälle. Toisen kammion perällä on noin puoli metriä korkea kynnyks, jonka takana oleva kammion korkeus on noin metri tai hieman vähemmän. Pituutta sillä on noin 2,5 metriä ja leveyttä runsas metri. Tämän perällä kynnyksen jälkeen on vielä 1,5 - 2 metriä pitkä, halkaisijaltaan ehkä noin puolimetrisen onkalo. Koko luolan lattiataso nousee perälle mentäessä. Lattiaa peittää kauttaaltaan kosteutta tihkuvista katosta ja seinästä rapautunut kiviaines, jonka seassa on myös hienojakoisempaa ainesta. Luolan suuta on ilmeisesti avarrettu, sillä kiviainesta on jonkin verran luolan ulkopuolella. Luola on jonkinlaisena paikallisena nähtävyytenä, mm. koululaiset käyvät siellä. Etukammioon on tuotu havuja ja luolaa on valaistu kynttilöin.

Toisen kammion kiviseen pohjaa kaiverrettiin kenttälapiolla noin 25 - 30 cm syvyyteen. Tuolloin paljastui noin 20 cm paksu tumma ja likaantunut kerros, jonka alla oli vaaleaa puhdasta ainesta, hiekkaakin. Mitään muotoiltuja iskoksia tai vastaavaa ei kaivettaessa voitu erottaa muutoinkin rapautuneen ja lohkeilleen kvartsiittiaineksen joukossa. Likaantuneen kerroksen paksuus viitanee siihen, että luolassa on vierailtu pitkän ajan kuluessa. Lisäksi on syytä huomata, että löytötiedoissa kivitaltan löytösyvyydeksi mainitaan juuri tuo likaantuneen aineksen paksuus, noin 20 cm.

A. Erä-Esko ilmoittaa luolan syvyydeksi vain kuusi metriä ja epäilee onko hän käynyt oikeassa luolassa. Ilmeisesti hän ei ole huomannut pimeässä ensimmäisen kammion jälkeistä luolanosaa, sillä luonnos luolan sijainnista osoittaa hänen olleen oikeassa paikassa. Taltan löytötiedoissa

mainittu luolan pituus noin 15 - 20 metriä on aivan oikea. Sen sijaan yllä olevat koordinaatit poikkeavat hieman aiemmin esitetyistä.

Kohde tarkastettu: 3.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1971, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 17282 kivitaltta

Inventointilöydöt: -

- Diat: D 334 Halosenuunin suuaukko kuvan keskellä kuvattu rinteessä olevalta tasanteelta, lännestä.
D 335 Halosenuunin 1. kammiota luolan suulta, takana 2. kammion suu, jonka korkeus vajaa metri.
D 336 Halosenuunin 2. kammiota (korkeus noin 1 - 1,2 metriä), takana 3. kammio.
D 337 Halosenuunin 3. kammiota (korkeus noin 1 metri), perällä kapeaa onkaloa.
D 338 Halosenuunin 1. kammiota (korkeus noin 2 - 2,5 metriä), oikealla suuaukko.
D 339 Maisema Halosenuunin suulta länsiluoteeseen.

Kartta: Peruskarttaote 4613 02 KÄYLÄ, p. 1989

4613 02 KÄYLÄ

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

X = 7350 18

y = 4468 30

z = n. 280

KUUSAMO 53

Kohteen nimi:	Sarvijärvi, Hartikanaho
Määrittely ja mj-luokka:	kivilatomuksia, kuorittuja petäjiä. I.
Peruskartta:	4514 08 + 11 ISOHARSUVAARA
Koordinaatit:	x = 7266 65, y = 4486 82, z = n. 222,5
Kylä, kylänosa:	Kuusamon yhteismetsä
Tila, rek:no:	
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 57 km eteläkaakkoon, Kuusamon ja Suomussalmen rajalla olevan Sarvijärven itään kurottavan pitkän lahden suun pohjoisrannalla, valtakunnanrajan mutkassa olevasta Sarvikivestä noin 2 km länsilounaaseen. Alue on Hartikanahon länsipään jokseenkin tasaista mäntyä kasvavaa kivikkoista järvenrantaa, rannoilla paikoin kalliota, joka lohkeillut rantalouhikoksi.

Paikalla on kaksi neliömäistä kivilatomusta, joista itäisempi on hajotettu, sekä yksi pitkänomainen kiveys. Neliömäiset latomukset sijaitsevat 1 - 3 metriä rannasta, läntisempi 3 metriä rannasta. Kyseessä on litteistä kivilaaoista koottu neliömäinen latomus, jonka sivujen pituus on noin 1 - 1,2 metriä ja korkeus noin 30 - 40 cm. Latomuksen keskelle, ikään kuin suuntaa osoittamaan, on upotettu kyljelleen kookas litteä kivilaaka, joka ulottuu noin 20 - 30 cm muun kiveyksen yläpuolelle. Laakakiven pitkä sivu osoittaa länsiluoteeseen, muutaman asteen Aarresaaresta pohjoiseen. Rakenteen kaakkoissivulla kasvava petäjä on mukautunut kiveykseen. Latomukseen nähden petäjän vastakkaisella puolella on puun kylkeen veistetty pilkka ja pilkkaan rasti. Tämän X-kuvion korkeus on noin 15 cm.

Kuvatusta rakenteesta 6 - 7 metriä itäkaakkoon, noin 1 - 1,5 metriä rannasta, on havaittavissa toisen latomuksen pohja. Mitoiltaan se vastaa edellistä. Muut kivet on heitelty latomuksen viereen, pääosin rannan puolelle, ja latomus on käytännössä tuhouttu. Latomuksen pohjan kaakkoispuolella, latomuksessa kiinni, on lahoava ja ilmeisesti pian kaatuva petäjä, johon on veistetty pilkka ja X-kuvio. Ainoa ero läntisen latomuksen pilkkaan on rastin koossa, joka on lähes puolta pienempi. Latomusten keskinäinen sijainti on linjassa läntisen latomuksen pystyyn asetetun laakakiven kanssa. Latomusten etäisyys rannasta on huomattavasti pienempi kuin Erä-Eskon ilmoittamat 10 metriä. Kyseessä lieenee virhe. Vaikka kallioinen ranta onkin lohkeillut, kuten rannan kivikko osoittaa, on epätodennäköistä, että ranta olisi murentunut puolenkymmentä metriä 28 vuodessa. Jos näin kuitenkin sattuisi olemaan, tulevat latomukset tuhoutumaan varsin pian.

Pitkänomainen latomus sijaitsee rannasta kauempana, neliömäisten latomusten välistä noin 40 metriä koilliseen. Kyseessä on pohjois-etelä -suuntainen kiveys, jonka ala on noin 1 - 1,2 x 3 metriä ja korkeus noin 20 cm (1 - 1,5 kivikertaa). Sammalen peittämä kiveys on melkoisen selvärajainen.

Neliömäisten latomusten luona oli vielä pystyssä jokunen kuorittu petäjä, joista Erä-Esko mainitsee. Näiden lisäksi alueella on runsaasti kelottuvia varsin solakoita mäntyjä. Aarresaaresta ei käyty.

Kohde tarkastettu: 23.9.1999

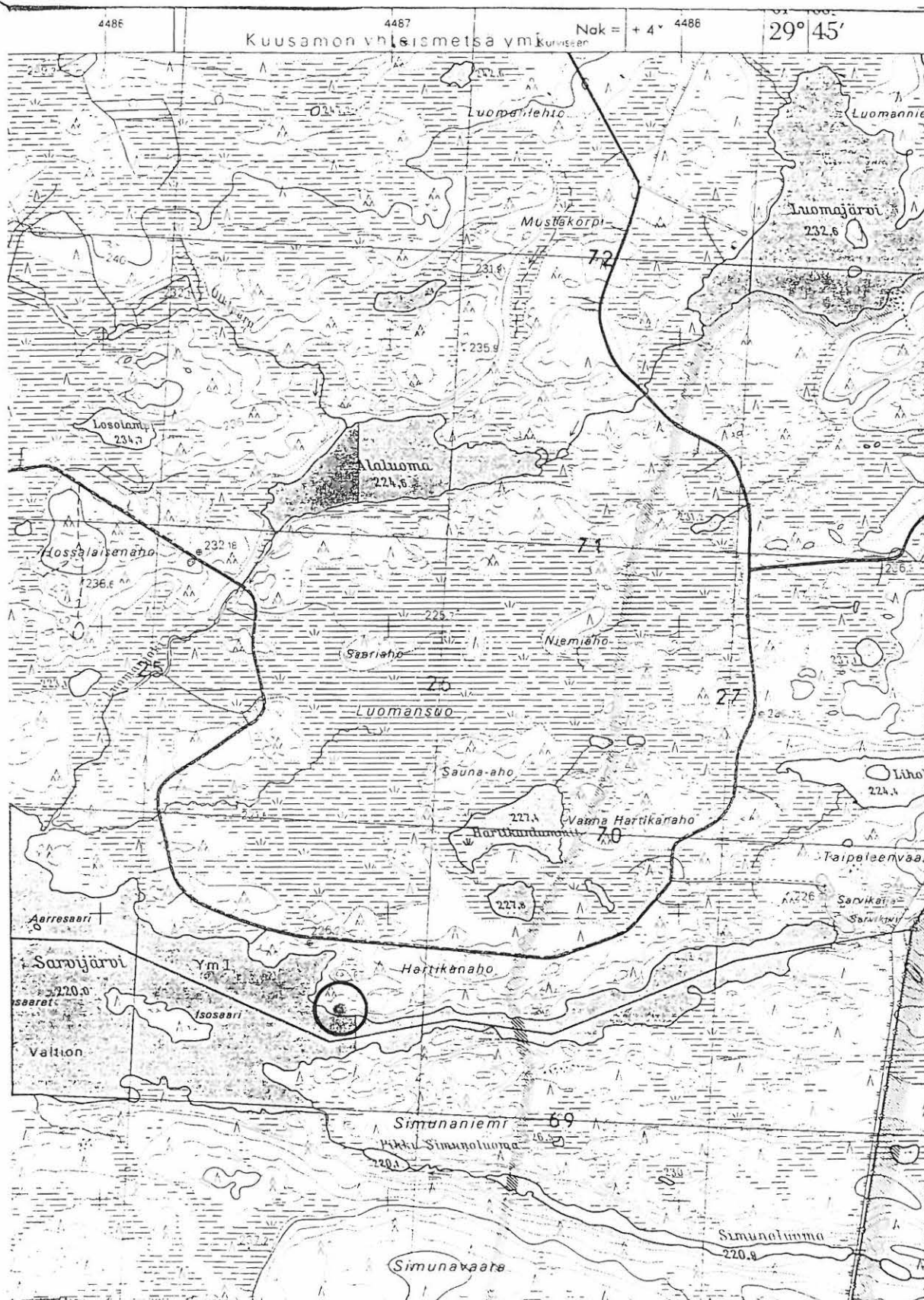
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1971), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

- Diat:
- D 340 Ehyt neliömäinen kiveys rannassa, länsiluoteesta.
 - D 341 Ehyt neliömäinen kiveys ja petäjän X-merkki, kaakosta.
 - D 342 Rannan rikottu neliömäinen kiveys X-merkittyine petäjäineen, taustalla ehyt kiveys, kaakosta.
 - D 343 Rannan kiveyksistä noin 40 metriä koilliseen oleva pitkä latomus, pohjoisesta.

Kartta: Peruskarttaote 4514 08 + 11 ISOHARSUVAARA, p. 1988

4514 08 + 11 ISO HARSUVAARA x = 7266 65
 M. Sarkkinen, y = 4486 82
 Kuusamon inventointi 1999 z = n. 222,5

KUUSAMO 54

Kohteen nimi:	Juuma, (Yli-Juumajärvi)
Määrittely ja mj-luokka:	lapinpato, kivikautinen asuinpaikka(?). II.
Peruskartta:	4613 05 JUUMA
Koordinaatit:	x = 7353 40, y = 4472 20, z = n. alle 222,6
Kylä, kylänosa:	Virrankylä, Juuma
Tila, rek:no:	Virrankylä yht. (Yli-Juumajärvi)
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 35 km pohjoiseen, Yli- ja Ala-Juumajärvien välisen salmen sillasta noin 200 metriä luoteeseen olevan pienen saaren ja sen pohjoispuolisen niemen etelärannan välissä.

A. Erä-Eskon veneestä havaitseman patorakennelma tunnettiin ainakin pohjoisrannan leirintäalueen vastaanotossa. Vaikka vesi oli suhteellisen matalalla, eivät rakenteet olleet näkösällä. Kerrotun mukaan patoa on osin jouduttu purkamaan. Padon osittaisesta purkamisesta mainitsee myös Erä-Esko. Koska venettä ei saatu käyttöön, jäi padon rakenne ja kunto tarkemmin toteamatta. Myöskään Erä-Eskon mainitsemaa saaren mahdollista kvartsihavaintopaikkaa ei voitu tarkistaa.

Kohde tarkastettu 3.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1971), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4613 05 JUUMA, p. 1989

4613 05 JUUMA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7353 40

y = 4472 20

z = n. 222,6

KUUSAMO 55

Kohteen nimi:	Ylä-Juumajärvi, Kotalampi
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka. II-III.
Peruskartta:	4613 05 JUUMA
Koordinaatit:	x = 7354 96 - 86, y = 4470 90 - 4471 06, z = 222,5
Kylä, kylänosa:	Virrankylä, Juuma
Tila, rek:no:	39:5 ja 39:9
Maanomistaja:	Kiinteistöyhtymä Eero ja Kauno Juumajärvi (39:9)

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 36 km pohjoiseen, Yli- ja Ala-Juumajärvien välisen salmen sillasta noin 2,2 km luoteeseen, suoraan alimmaisen Kotalammen eteläpuolella olevan lahden rannalla Yli-Juumajärven pohjoisrannalla. Alue on mäntyä kasvavaa hiekkakangasta, joka on alavimmillaan loivan lahdelman pohjukassa ja kohoaa tämän molemmin puolin. Palstan 39:9 alueella toimii Juumajärven lomakylä, palsta 39:5 on metsämaata.

Paikalta tavattiin runsaasti veden hiomia kvartsi-iskoksia, useita kivilajilohelmia, esineen teelmä? sekä palanutta kiveä. Havainnot tehtiin lahden rantavedestä noin 200 metrin matkalla. Läntisimmät havainnot tehtiin lomakylän palstan (39:9) puolelta, noin 40 metrin matkalla, missä tavattiin vain muutama veden hioma kvartsilohko ja -iskos. Löydöt keskittyivät selvästi tästä itään, missä rantatörmä on selvästi korkeampi. Havainnot jatkuivat lähelle niemen kärkeä. Kaikki havainnot tehtiin rantavedestä tai aivan tarkastushetken vesirajasta, joka oli poikkeuksellisen alhainen. Rantatörmän yläpuolelta ei asuinpaikkahavaintoja tehty lukuun ottamatta yhtä palanutta kiveä kaakko-luode-suuntaisen rannan puolimaista törmän yläreunalta. Ilmeisesti suuri osa asuinpaikasta on aikojen saatossa tuhoutunut veden kuluttaessa rantaa.

Kohde tarkastettu: 3.9.1999

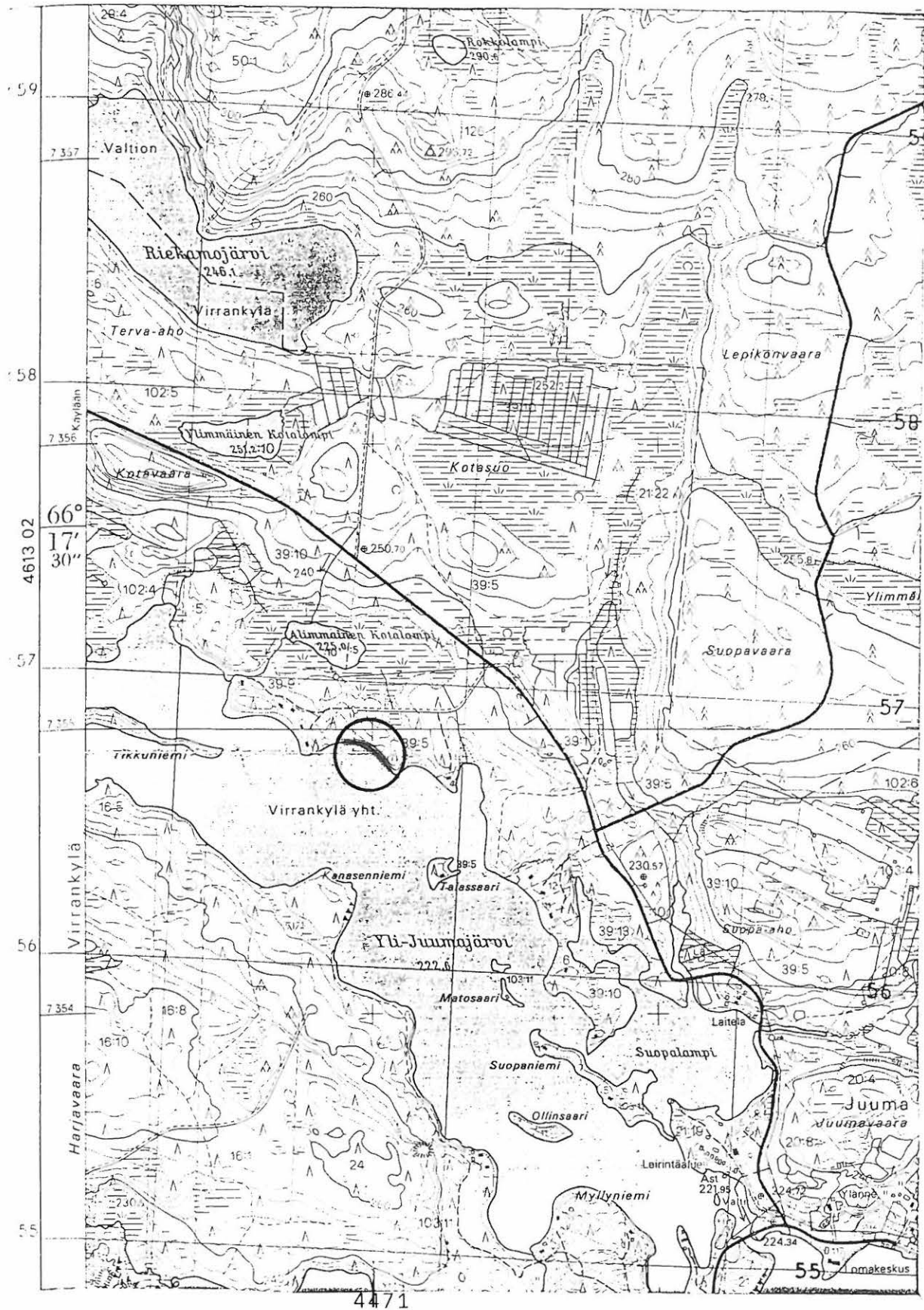
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1971), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 18418 kvartsi-iskoksia

Inventointilöydöt: KM 31700:1-5 teelmä, kivilajilohelmia, kvartsikaapimia

Diat: D 344 Asuinpaikkarantaa Juumajärven pohjoisrannalla, runsaimmat havainnot lahden takana olevan korkean rantatörmän alta, lännestä.

Kartta: Peruskarttaote 4613 05 JUUMA, p. 1989

4613 05 JUUMA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7354 96-86

y = 4490 90 - 4471 06

z = n. 222,5

KUUSAMO 56

Kohteen nimi:	Ala-Juumajärvi, Kansakoulu
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka. II-III.
Peruskartta:	4613 05 JUUMA
Koordinaatit:	x = 7353 14, y = 4472 66, z = n. 222,5
Kylä, kylänosa:	Virrankylä, Juuma
Tila, rek:no:	117
Maanomistaja:	Oulun Ev. lut. seurakunnat

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 35 km pohjoiseen, Yli- ja Ala-Juumajärvien välisen salmen sillasta noin 400 metriä itään, Ala-Juumajärven pohjoisrannalla. Vanhan kansakoulun paikalla toimii nykyisin Oulun evankelisluterilaisen seurakunnan leirikeskus. Vanha koulu sijaitsee kolmisen metriä järven vedenpinnan yläpuolelle kohoavalla niemellä. Niemen rannat ovat lähinnä hiekkaa, niemen kärjessä, etenkin sen kaakkoisrannalla kivikkoisempaa.

A. Erä-Eskon toteama asuinpaikka on säilynyt ennallaan. Koordinaattien osoittamassa paikassa koulurakennuksen koillispuolisella rannalla tavattiin useita vedessä hioutuneita kvartsi-iskoksia ja jokunen palanut kivi. Havainnot tehtiin rantavedestä vesirajan alapuolelta, joka tarkastuksen aikana oli poikkeuksellisen alhaalla. Niemi kierrettiin kokonaisuudessaan. Luonnonkvartsia esiintyi paikoin koko niemen rannassa. Ainoat uudet havainnot tehtiin koulun lounaispuoliselta rannalta, missä tavattiin pienellä alalla useita veden hiomia kvartseja ja palaneita kiviä. Havainto jäi kuitenkin yksittäiseksi. (x = n. 7353 10, y = n. 4472 57). Ylempää niemeltä ei tavattu mitään asuinpaikkaan viittaavaa. Alue on tosin sekä rakennettu että pihan osalta tasattua, joten havaintomahdollisuudet olivat huonot.

Kohde tarkastettu: 3.9.1999

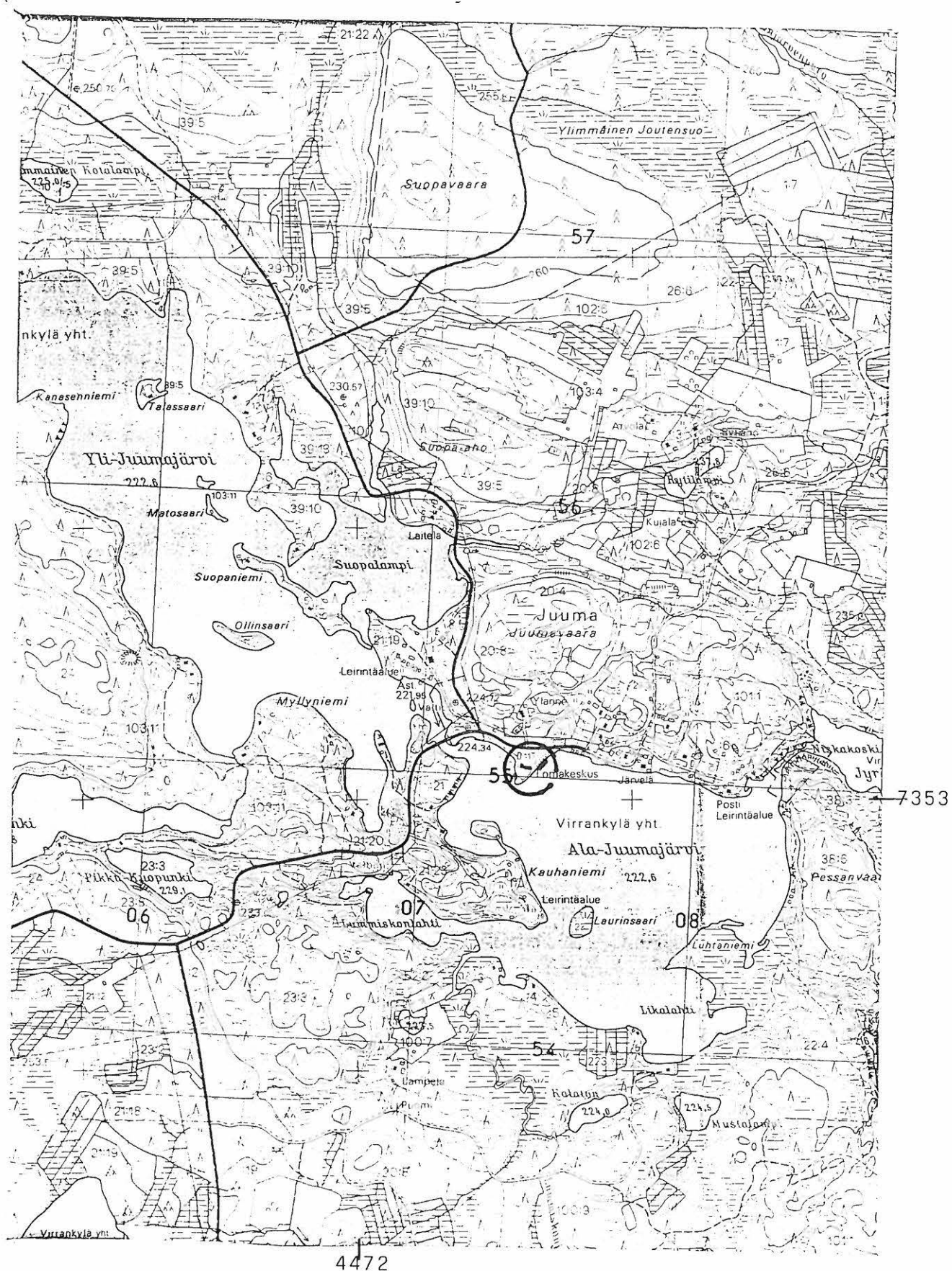
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1971), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 345 Kvartsihavainnot vesirajasta kohti lahden pohjukkaa, itärantaa niemen kärjen tuntumasta kuvattuna lounaasta.

Kartta: Peruskarttaote 4613 05 JUUMA, p. 1989

4613 05 JUUMA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7353 14

y = 4472 66

z = n. 222,5

KUUSAMO 57

Kohteen nimi:	Turula
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka(?). II.
Peruskartta:	4514 05 TEERIRANTA
Koordinaatit:	x = 7269 14, y = 4478 78, z = n. 220
Kylä, kylänosa:	Kurvinen, Teeriranta
Tila, rek:no:	19:3
Maanomistaja:	Osmo Turunen

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 51 km eteläkaakkoon, Teerirannan Turusenjärven kaakkoisrannalla, Turulan päärakennuksesta noin 100 metriä luoteeseen. Alue on Teerirannantien ja järven välillä olevalla pellolla, joka laskee loivasti länteen kohti lampea ja sen eteläpuolista suota. Maaperä paikalla on hiekkaa.

Paikalta on aiemmin tavattu asuinpaikan merkkeinä kvartsi-iskoksia ja piitä. Havainnot on tehty pellon pohjoisreunalla olevan saunan edestä ja siitä noin 30 metriä etelään, noin 20 - 25 metrin etäisyydeltä tiestä. Tarkastuksen aikana pelto oli vasta kynnetty, joten havainto-olosuhteet olivat mitä parhaimmat. Paikalta ei kuitenkaan onnistuttu löytämään ainoatakaan kvartsia tai muuta asuinpaikkaan viittaavaa. Kyseessä tuskin on kovin intensiivisesti asuttu paikka. Nykyisen omistajan mukaan saunan edessä on joskus tavattu tuhkaa ja vanhan nuotion pohja.

Kohde tarkastettu: 22.9.1999

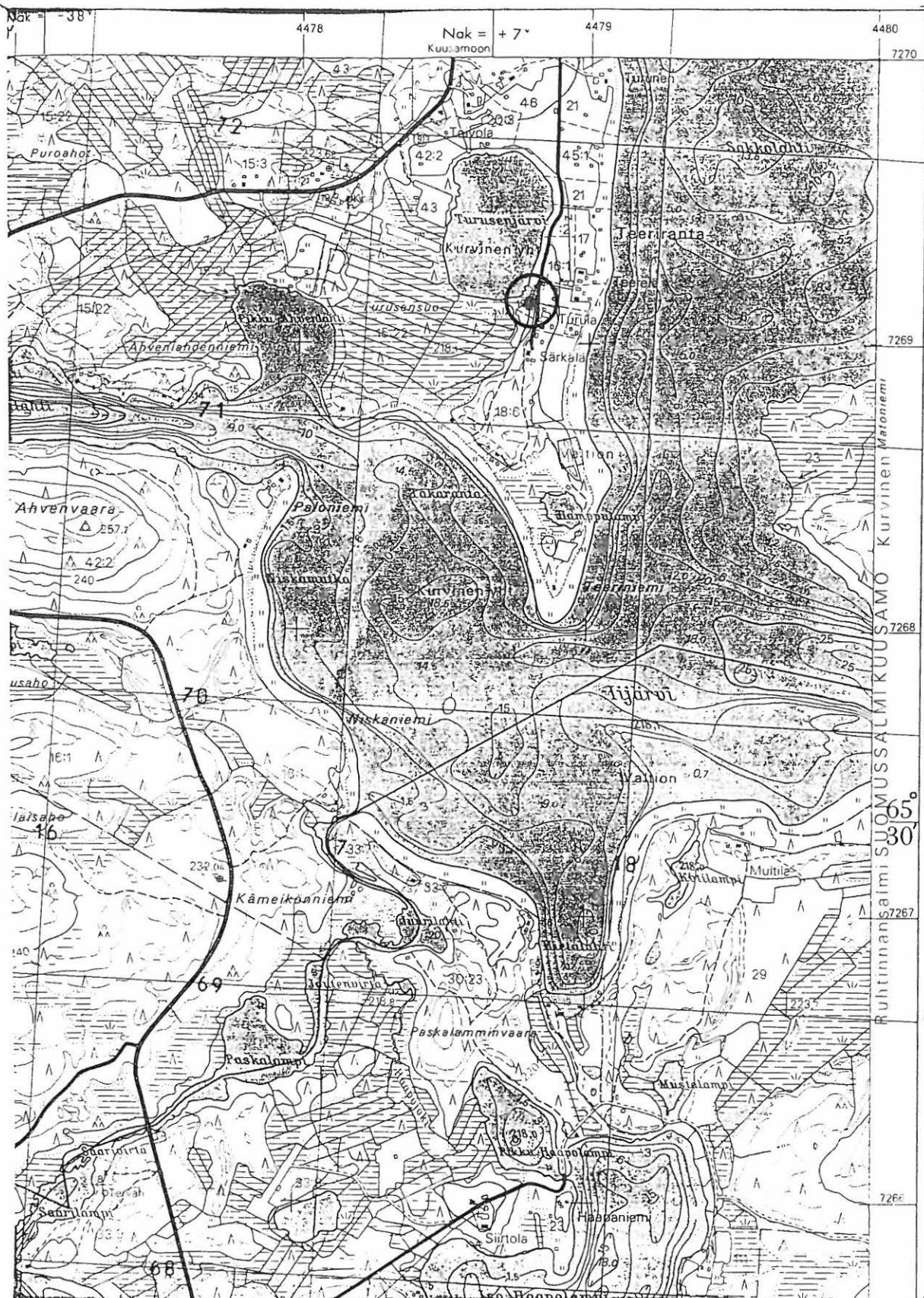
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1971), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 18419:1-2 harmaata piitä ja kvartsi-iskoksia

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4514 05 TEERIRANTA, p. 1988

4514 05 TEERIRANTA
 M. Sarkkinen,
 Kuusamon inventointi 1999

x = 7269 14
 y = 4478 78
 z = n. 220

KUUSAMO 58

Kohteen nimi:	Teeriniemen lampi
Määrittely ja mj-luokka:	asuinpaikka, kalmisto. I.
Peruskartta:	4514 05 TEERIRANTA
Koordinaatit:	x = n. 7268 45, y = n. 4478 98, z = n. 220
Kylä, kylänosa:	Kurvinen, Teeriranta
Tila, rek:no:	18:6
Maanomistaja:	Pentti Turunen Teerirannantie 15, 93780 Teeriranta (18:6)

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 52 km eteläkaakkoon, Suomussalmen rajalla olevan Iijärven pohjoisrannan Teerirannan eteläosan niemellä. Kyseessä on laaja niemi, joka on enimmäkseen mäntyä kasvavaa hiekkavaa kumpuilevaa kangasmaata. Niemen keskiosassa on pieni Hamppulampi, jonka länsipuolella on alava suo ja pohjoisrannalla yksi mökki. Lammen eteläpuolinen kärki, Teeriniemi, on alavaa ja paria mäenkumpareta lukuun ottamatta jokseenkin tasaista maastoa. Alueella on pari mökkiä ja peltoala. Hamppulammen pohjoispuolella on kangastasanne, jonka pohjoispuolella on kapea niemen itärannan suuntainen harjanne. Lammesta luoteeseen maasto on kumpuilevaa kangasmaastoa. Tämän lounaisrannalla, nk. Takarannalla, on kolme mökkiä.

Teeriniemen Hamppulammen koillisrannalta on aiemmin todettu asuinpaikka. Alue on kivetöntä tasaista mäntyä kasvavaa hiekkakangasta. Inventoinnin yhteydessä paikalla havaittiin asuinpaikan merkkeinä aiemman tarkastuksen tapaan muutamia kvartsi-iskoksia lammen itärannalle johtavalta polulta. Asuinpaikan lisäksi paikalla on pohjois - etelä -suuntaisia painaumuksia. Niiden pituus on noin 2,5 - 3 metriä ja leveys noin 50 cm. Syvyyttä niillä on 10 - 20 cm. Yhden painauman kohdalle tehty poikittainen kevyt turpeenpoisto paljasti painauman kohdalla noin puolimetriä leveän kiveyksen, jonka reunoilla molemmin puolin oli havaittavissa kaksoismaannos. Ilmeisesti tässä on kyseessä kivillä täytetty ruumishauta. Näitä kapeita ”ojamaisia” painanteita on molemmin puolin polkua, jokseenkin selviä painaumuksia oli ainakin puolentusinaa, mutta kokonaismäärä voi olla suurempikin. Tämän lisäksi ks. myös kohteet 39, 47 ja 48.

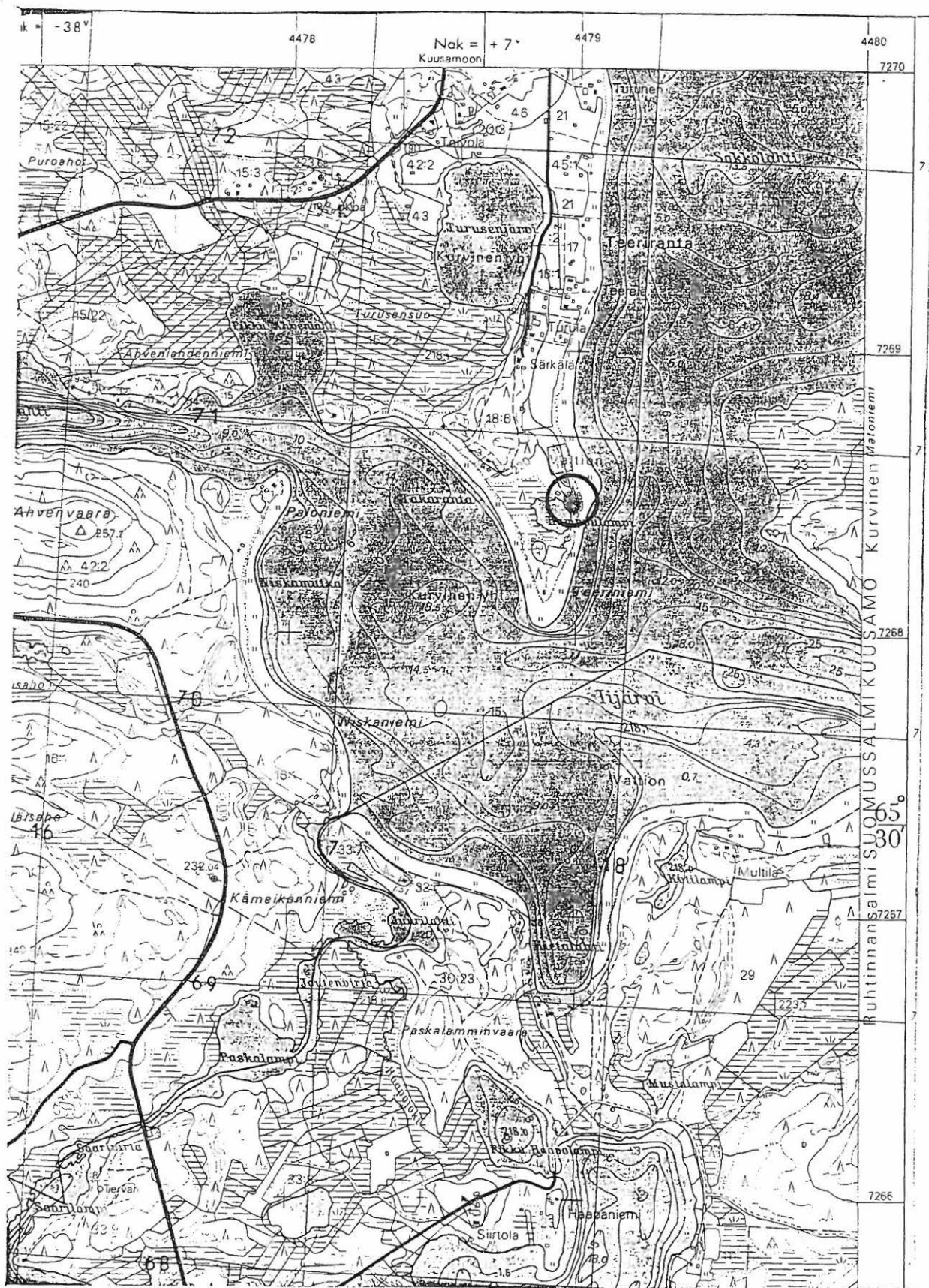
Kohde tarkastettu: 22.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 18421:1 - 2 kvartsikaavin ja -iskoksia
Inventointilöydöt: -

- Diat: D 346 Hamppulammen itärantaan johtava metsätie, oikealla lampi ja vasemmalla Iijärvi, lammen pohjoisrannan mökki kuvanottopaikasta oikealle, luoteesta.
D 347 Hamppulampi jää vasemmalle, vasemmalla takana mökki, tiellä pari kvartsia, keskellä tiestä oikealle koeruutu, aivan edessä tiestä oikealle viisto painauma, joka samanlainen, mihin koeruutu tehty, kaakosta.
D 348 Etualalla koeruutu, taustalla harjanteilla kohde 39, etelästä.
D 349 Koeruutu, vasemmalla kaksoismaannos, keskellä kiveys, etelästä.

Kartta: Peruskarttaote 4514 05 TEERIRANTA, p. 1988

4514 05 TEERIRANTA
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

```
x = 7268 45
y = 4478 98
z = n. 220
```


KUUSAMO 59

Kohteen nimi: Olkiahö

Määritys ja mj-luokka: muinaispelto, viljelysraunioita?. Hist. aika.

Peruskartta: 4524 02 SAAPUNKI

Koordinaatit: x = n. 7325 53 - 66, y = 4466 44 - 46, z = n. 320 - 322,5

Kylä, kylänosa: Kirkonkylä, Ikkunus

Tila, rek:no: 89:3 ja 221:1

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 7 km pohjoiskoilliseen, Ikkunusjärven eteläpäästä noin 800 metriä lounaaseen ja Mäntyniemen talosta noin 400 metriä luoteeseen. Alue on Olkiahö-nimisen moreenikankaan korkeinta kohtaa ja sen lounaaseen laskevan rinteän yläosaa. Useita vuosia sitten hakattu alue kasvaa nuorta harvahkoa puustoa. Peruskartalle merkityistä muinaisjäännösmerkeistä eteläisimmän tasalle ulottuu palstalle 221:1 raivattu niitty.

Aiemman tarkastuksen yhteydessä on paikalta tavattu viitisentoista matalaa kivirauniota. Alkuperäisen ilmoituksen mukaan (I. Sopenperä 1974) alueella on ollut viitisenkymmentä erikokoista rauniota. Inventoinnin yhteydessä paikalta tavattiin vain yksi raunio. Sekin epämääräinen liuskekivistä koottu(?) maansekainen raunio. Se sijaitsee palstan 221:1 pelloksi raivatu alueen luoteiskulmasta kymmenkunta metriä kaakkoon (pelto ei vielä 1984 kartalla). Maaston perusteella kyseessä näytti olevan peruskartalle merkityistä raunioista eteläisin. Muita rökkiöitä alueelta ei tavattu. Mainitun raunio eteläpuolella niityn reunalla on tosin suuret kiviläjät pellonraivauksen jäljiltä. Kuvatusa rauniosta pohjoisluoteeseen merkittyjä raunioita ei siis löydetty. Alue on edellisen tarkastuksen jälkeen hakattu. Se kasvoi nuorta sekametsää ja katajaa sekä niittymäistä heinää. Kannot olivat sammaloituneet kuten ilmeisesti muut mahdollisesti jäljellä olevat rauniotkin. kenttälapiolla mättäisiin suoritettu sondeeraus ei kuitenkaan auttanut raunioiden löytymistä.

Sen sijaan mainitun uuden ketona olleen pellon luoteiskulman luona olevasta "rauniosta" noin 120 metriä NNW, siis alueella mihin peruskartalle on merkitty "lapinraunioita", tehdyt lapionpistot tavoittivat vanhan ohuen peltokerroksen, jolla maatuman perusteella on ikää useat sata vuotta. Vanhaan kaskiviljelyyn viittaa myös paikan nimi Olkiahö. Lisäksi kankaan pohjoispuoliset Autiosuo ja Autioaho viittanevat muutoin ylimuistaiseen, ehkä talonpoikaseen asutukseen. (Aho- ja Autio-nimistä ks. J. J. Kortessalmi, Kuusamon talonpoikaiselämä 1670 - 1970, Kuusamon historia II, s. 34, 287 - 290.)

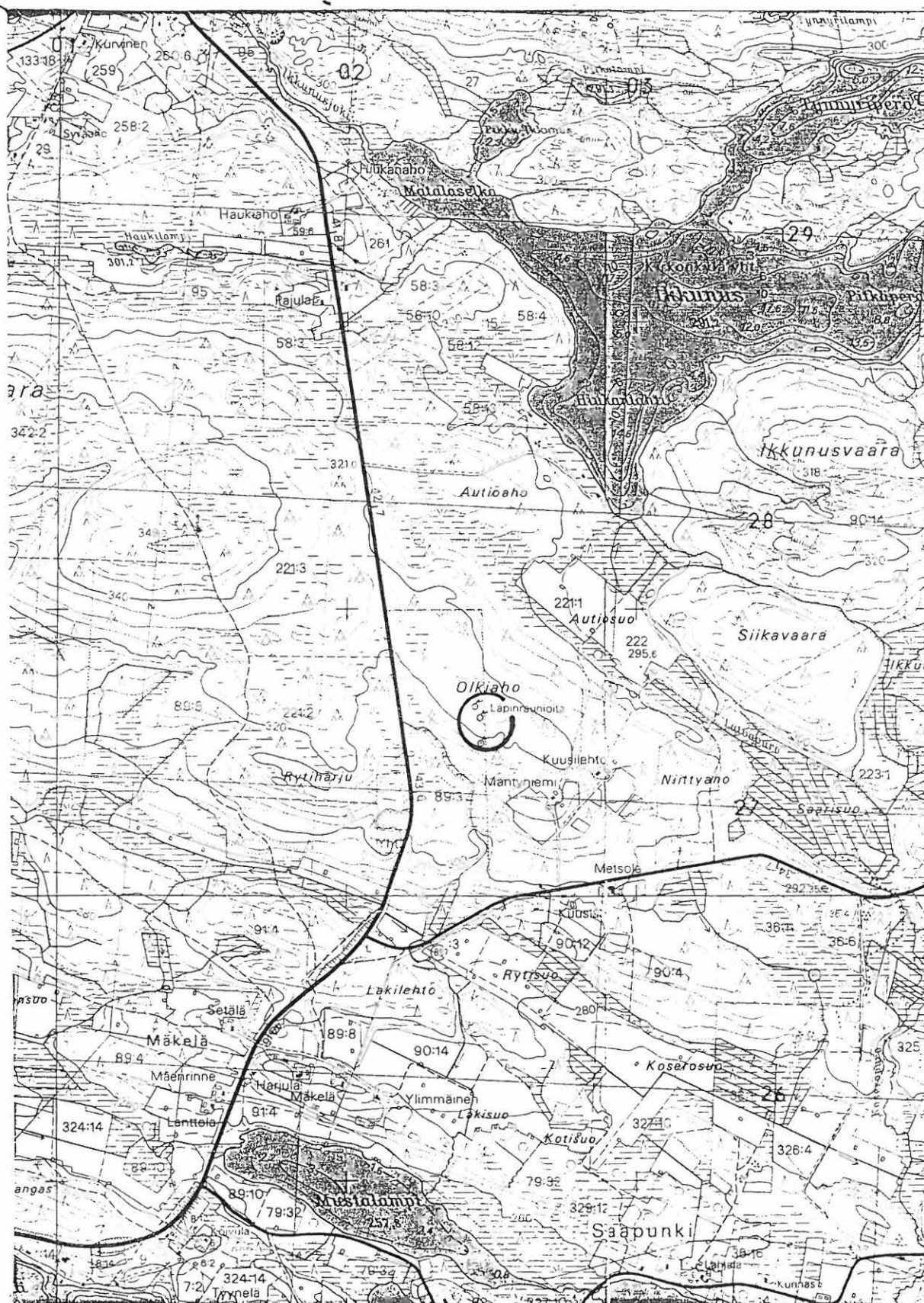
Kohde tarkastettu: 8.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko
Tark. 1982, P. Purhonen
Tark. 1998, Decker ja Maijanen

Aiemmat löydöt: -
Inventointilöydöt: -

Diat: D 350 Kiviraunio pellon luoteiskulmalla, luoteesta

Kartta: Peruskarttaote 4524 02 SAAPUNKI, p. 1984

4524 02 SAAPUNKI

M. Sarkkinen

Kuusamon inventointi 1999

x = 7325 53-66

$$y = 4466 \quad 44-46$$
$$z = 320 - 322,5$$

KUUSAMO 60

Kohteen nimi:	Kukkola (Mäkelä)
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen irtolöytöpaikka. III.
Peruskartta:	4523 09 KEMILÄ
Koordinaatit:	x = 7303 58, y = 4486 92, z = n. 255,2
Kylä, kylänosa:	Kemilä, Kukkolanvaara
Tila, rek:no:	33:8
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 27 km kaakkoon, Naamankajärven pohjoisrannalla, Kukkolanvaaran Mäkelän talosta noin 200 metriä lounaaseen.

Naamankajärven pohjoisrannan rantakivikosta on löydetty kivitaltta vuonna 1974. Inventoinnin aikana löytöpaikan todettiin olevan jyrkän moreenirinteen alapuolista kivikkoista rantaa. Vesiraja ja rinteen yläpuolinen jokseenkin tasainen laki tarkastettiin löytöpaikan alueelta noin 300 metrin matkalta. Alueelta ei tavattu mitään kivikautiseen asuinpaikkaan viittaavaa. Alue on maastollisesti varsin kehno kiinteää asuinpaikkaa ajatellen. Kyseessä on ilmeisesti irtolöytöpaikka.

Kyseessä on sama löytöpaikka, kuin myöhemmin luetteloitu kohde Mäkelä 106.

Kohde tarkastettu: 15.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 19675 kivitaltta

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4523 09 KEMILÄ, p. 1985

$$\begin{aligned} x &= 7303 \ 58 \\ y &\underline{\underline{=}} 4486 \ 92 \\ z &= n. \ 255,2 \end{aligned}$$

KUUSAMO 61

Kohteen nimi:	Melapuro
Määrittäminen ja m-j-luokka:	kiviesineen löytöpaikka. II(?) louhos 1800-luvulta(?).
Peruskartta:	4613 07 PALJAKKA
Koordinaatit:	x = n. 7344 30, y = n. 4483 30, z = n. 230
Kylä, kylänosa:	Vuotunki, Kuusinkijoki
Tila, rek.no:	15:2 tai 21:2
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 31 km ja Kuusinkijoen Myllykosken voimalasta noin 4,9 km koilliseen ja Kuusinkijoen Melalammen noin 800 metriä itäkaakkoon, Kiviojan puolimaissa, sen länsirannalla.

Kuusamon varhaisin museokokoelmiin toimitettu kiviesine, vuonna 1848 löydetty ja 1869 kokoelmiin saatu ”keskentekoinen reikäkivi” on löydetty Melapuron varrelta kullanetsinnän yhteydessä (ks. H.J. Holmberg, *Förteckning och Afbildningar af Finska Forlämningar. I Stenålder. II. Bronsålder. Bidrag till Finlands Naturkännedom, Etnografi och Statistik, utgifna af Finska Vetenskaps-Societeten, Nionde Häftet, Helsingfors 1863, s. 35, Pl. XIV*). Kyseessä on soikea kvartsiittinen luonnonkivi, jossa on hiomalla tehty reikää osoittava syvennys. Erä-Esko ei ko. puroa tiedustellessaan vastausta saanut, mutta Kuusinkijoen Melalammen perusteella hän epäilee puron olevan näillä tienoin. Inventoinnin yhteydessä tavattiin pari vuotunkilaista, mm. Myllykosken aseman hoitaja Aarne Ervasti, jotka tiesivät Melapuron peruskartalle merkityksi Kiviojaksi. Puro laskee Kuusinkijokeen etelästä Melalammen alapuolella. Puron lähteenä on Jussinlampi, mutta lounaasta siihen liittyy Melasuosta laskeva kartalla nimeämätön puro, ehkä alkuperäinen Melapuro.

Koordinaattien osoittaman Kiviojan ja siihen Melasuosta laskevan puron yhtymäkohdan länsipuolella on kallioisia pieniä kumpareita. Niiden alueella oli runsaasti lohkokivien kiviainesta, osassa palon jälkeä. Kiviaines muodosti jo jäkälöityneitä, paikoin sammalen peittämiä kasoja. Kun Melapurosta tiedetään löydetyn kultaa (S. Ervasti, *Kuusamon historia, Kuusamon historia 1, s. 540*), kun esine tiedetään kullanetsijöiden löytämäksi ja kun muuan iäkäs paikkakuntalainen muisteli kuulleensa, että Melapuron luona on kultaa kaivettu, voitaneen löytöpaikan paikallistusta pitää kohtuullisen varmana, joskin alueellisesti väljänä. Oma mielenkiintonsa lienee myös vanhalla pienialaisella, ilmeisesti 1800-luvun puolivälin paikkeiden kaivospaikalla.

Kohde tarkastettu: 6.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 697 keskentekoinen reikäkivi
Inventointilöydöt: -

Diat: D 351 Melapuron vanhaa 1800-luvun kaivospaikkaa (lohkokivikasat) puron länsirannalla, alueelta löydetty kiviesine, eteläkaakosta.
Kartta: Peruskarttaote 4613 07 PALJAKKA, p.1989

KUUSAMO 62

Kohteen nimi:	Irninniemi
Määrittely ja mj-luokka:	kiviröykkiö. Hist.aika(?).
Peruskartta:	4523 01 ISO-KERO
Koordinaatit:	ruutu 7281/4461
Kylä, kylänosa:	Irni, Irninniemi
Tila, rek:no:	?
Maanomistaja:	

Irninniemi sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 37 km etelään, Irnijärven ja sen pohjoispuolisen Heikkisenlammen välissä. Kyseessä on kaakkoon pistävä niemi, jonka pituus on noin 1 km ja leveys noin 0,5 km. Maastoltaan tasainen niemi kohoaa loivasti järven pinnasta noin 4 metrin korkeudelle.

A.H. Snellman kertoo (SMYA IX, 1887, s.43) Irninniemessä lähellä Irninniemen taloa olevan kiviraunion. Edelleen hän kertoo, että raunion päälle muualta koottujen kivien vuoksi on raunio menettänyt muotonsa, joka alunperin on ilmeisesti ollut pyöreä, halkaisijaltaan vajaan 2 metriä ja korkeudeltaan lähes 0,5 metriä.

Snellmanin kuvaukset ovat poikkeuksetta osoittautuneet jälkeensä erittäin luotettaviksi. Edellä annettu kuvaus tuo mieleen lähinnä historiallisen ajan kiukaan sekä kokonsa että kivien palaneisuuden perusteella. Kivirauniota yritettiin jäljittää 24.9. Tuolloin mainitsi Niemen talon Ville Niemi, että talon läheisyydessä on ainakin ollut talonpoikaisia raunioita ja ”pajamökkejä”. Laajan alueen pellot olivat suurelta osin vesakoituneet, eikä kovin pitkän ajan käyttämistä mitä ilmeisimmin talonpoikaisen ja suhteellisen nuoren kohteen jäljittämiseen pidetty mielekkäänä.

Kohde tarkastettu: 24.9.1999

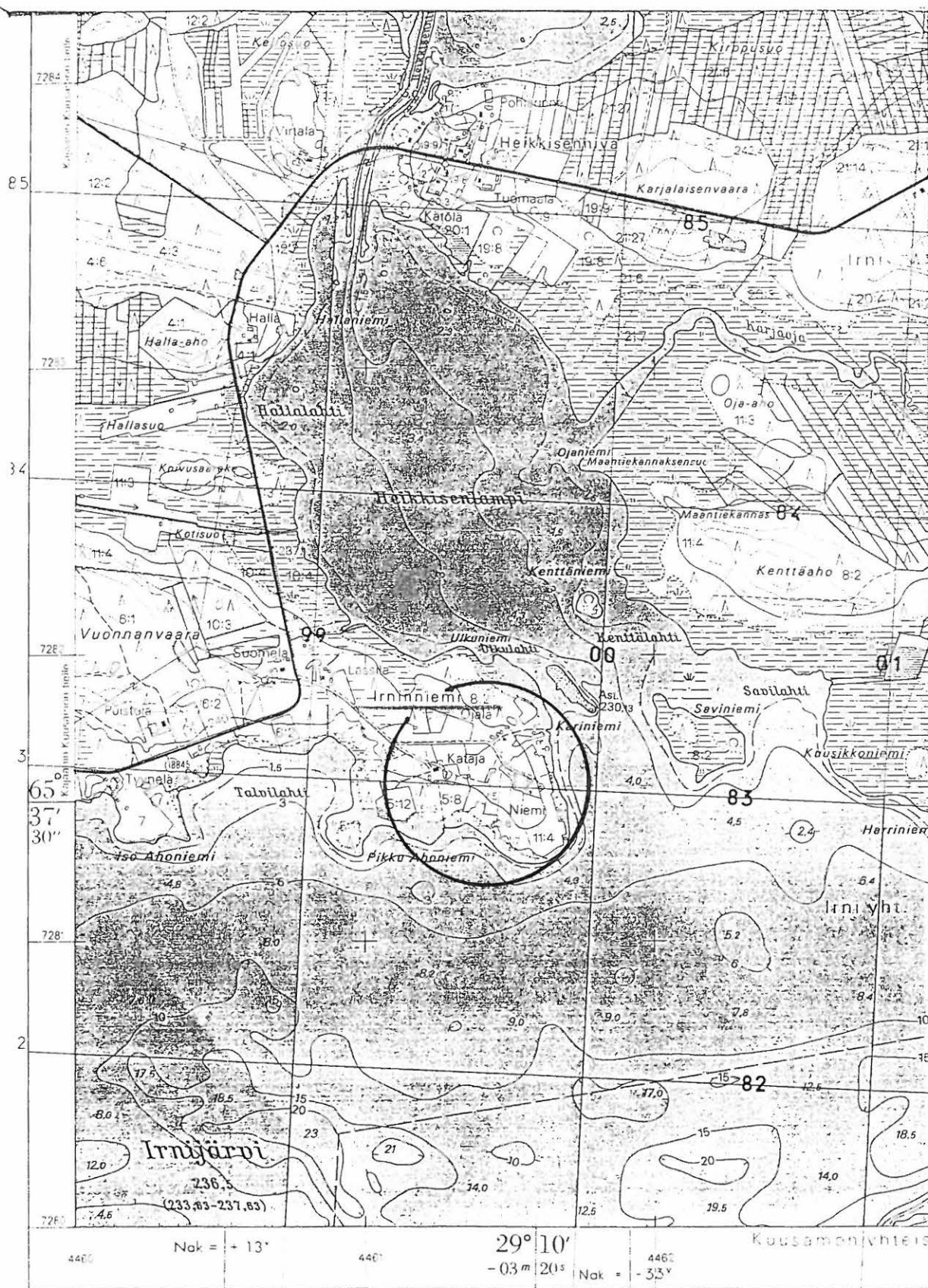
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4523 01 ISO-KERO, p. 1985.

4523 01 ISO-KERO

ruutu 7281/4461

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

KUUSAMO 63

Kohteen nimi:	Mursunniemi
Määrittäminen ja mj-luokka:	kiuas. Hist. aika.
Peruskartta:	4523 01 ISO-KERO
Koordinaatit:	x = 7289 40, y = 4463 56, z = n. 237,5
Kylä, kylänosa:	Kero, Ahola
Tila, rek:no:	23
Maanomistaja:	Jorma ja Arto Mursu

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 29 km etelään, Ison-Keron ja Keski-Keron välisen Ison Käsäsaaren pohjoispuolisella järven rannalla, järveen laskevan Suujoen itäpuolisen niemen eteläkärjessä. Alue on suhteellisen alavaa ja tasaista kosteikkokangasta.

A. H. Snellman kertoo (SMYA IX, 1887, s. 43) Mursunniemessä olleen kiuasmaisen kiviraunion, joka on myöhemmin hajotettu. Hänelle on ilmeisesti kerrottu lappalaisten asuneen paikalla, ellei sitten kyseinen tieto ole omaa päättelyään. Niemen pohjoispuolella Murtovaaraan johtavan tien eteläpuolella (talo ei käytetyllä kartalla) asuva Arto Mursu tiesi kaivatun kiviraunion varsin hyvin. Se sijaitsee niemeen johtavan tien päässä olevan mökin eteläpuolella lähellä niemen kärkeä, niemen länsirannan tuntumassa. Paikalla on osin hajotettu palaneista kivistä koostuva kiuas. Alkuaan neliömäisen kiukaan koko on noin 2 x 2 metriä ja nykyinen korkeus noin 40 cm. Niemi rantoineen tarkastettiin, mutta mitään esihistorialliseen asutukseen viittaavaa paikalta ei löydetty. Itse asiassa niemi nykyisellään ei vaikuttanut mitenkään sovelialta esihistoriallistyypistä asuinpaikkaa ajatellen.

Kiukaan pohjoispuolella on Mursun sukuseuran pystyttämä muistokivi messinkilaattoineen. Teksti on seuraava: ”Tässä piti Kalasaunaa 1800, vuoden vaihteessa Jöran Laurinpoika Mursu synt. 21.10.1770”. Näinkin tarkat tiedot kohteesta viittaavat kirjallisten lähteiden käyttöön jäänteiden historian selvittelyssä. Kohteen liittyminen vanhaan talonpoikaiseen asutukseen on selvästi todennäköisempää kuin sen liittäminen ns. lappalaisiin.

Kohde tarkastettu: 24.9.1999

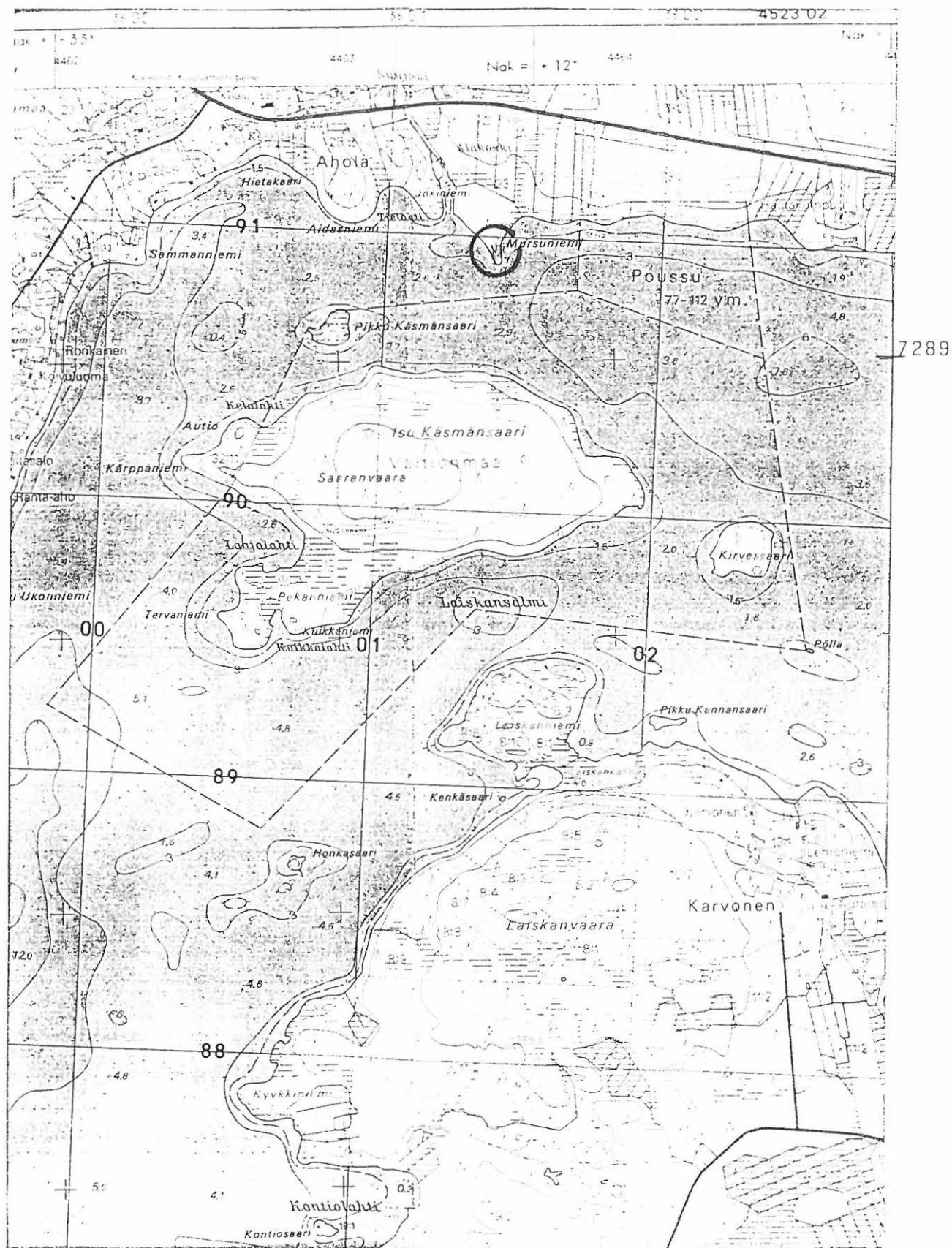
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko
Inf. 1976, S. Ervasti

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 352 Mursunniemen kiukaanraunio muistomerkkeineen, pohjoisesta.

Kartta: Peruskarttaote 4523 01 ISO-KERO, p. 1985

4523 01 ISO-KERO

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7289 40

y = 4463 56

z = n. 237,5

KUUSAMO 64

Kohteen nimi:	Teeliniemi
Määrittely ja mj-luokka:	"lapinraunioita"(?). III/Hist. aika(?)
Peruskartta:	4524 01 KUUSAMO
Koordinaatit:	x = 7315 85, y = 4468 85, z = n. 257,5 (Raatesalmen talo)
Kylä, kylänosa:	Kantokylä, Kuusamojärvi
Tila, rek:no:	?
Maanomistaja:	

Teeliniemi (Teiliniemi) sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 5 - 6 km itäkaakkoon, Kuusamojärven koillisrannalla. Kyseessä on laaja (n. 1 x 1 km) alava niemi, jonka etelälaidalla on muuta aluetta korkeampi kivikkoinen moreeniharjanne. Harjanteen itäpuolella on Raatesalmen talo, entinen kunnalliskoti, nykyinen Psykiatrinen osasto. Tämän länsipuolella sijaitsee nykyisin Kuusamon Ammatti-instituutin Teknisten ja maaseutuammattien koulutusyksikön Raatesalmen opetusmaatilaa asuntoloineen. Viimeksi mainittu sijaitsee peruskartalle merkityn Kunnalliskodin länsipuolella harjanteella. Harjanteen laki on käytännössä rakennettu. Ainoastaan harjanteen rannanpuoleinen etelärinne ja harjanteen länsipää ovat säilyneet.

A. H. Snellmanin mukaan (SMYA IX, 1887, s. 9, 44) Raatesalmen talon lähellä on ollut ainakin neljä lapinraunioksi kutsuttua kivikasaa. Näiden alimmat kivet hän mainitsee palaneiksi, mikä viitanee kiukaisiin. Lisäksi hän mainitsee alueelta löytyneen hioimen. Jo vuoden 1982 tarkastuksessa raunioiden todettiin lähes tuhoutuneen. Lähinnä puuttuvien paikkatietojen selvittämiseksi raunioita yritettiin inventoinnin yhteydessä tuloksetta jäljittää. Loputkin jäänteet lienevät tuhoutuneet viimeistään opetusmaatilaa rakennettaessa.

Kohde tarkastettu: 21.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko
Tark. 1982, P. Purhonen

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Vrt. kohteen 65 kartta

KUUSAMO 65

Kohteen nimi:	Teeliniemi
Määrittely ja mj-luokka:	"mestauspaikka" III/Hist. aika
Peruskartta:	4524 01 KUUSAMO
Koordinaatit:	x = 7316 00, y = 4468 40, z = 260 - 262,5
Kylä, kylänosa:	Kantokylä, Kuusamojärvi
Tila, rek:no:	?
Maanomistaja:	

Teeliniemi (Teiliniemi) sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 5 - 6 km itäkaakkoon, Kuusamojärven koillisrannalla. Kyseessä on laaja (n. 1 x 1 km) alava niemi, jonka etelälaidalla on muuta aluetta korkeampi kivikkoinen moreeniharjanne. Harjanteen itäpuolella on Raatesalmen talo, entinen kunnalliskoti, nykyinen Psykiatrinen osasto. Tämän länsipuolella sijaitsee nykyisin Kuusamon Ammatti-instituutin Teknisten ja maaseutuammattien koulutusyksikön Raatesalmen opetusmaatila asuntoloineen. Viimeksimainittu sijaitsee peruskartalle merkityn Kunnalliskodin länsipuolella harjanteella. Harjanteen laki on käytännössä rakennettu. Ainoastaan harjanteen rannanpuoleinen etelärinne ja harjanteen länsipää ovat säilyneet.

A. H. Snellmanin mukaan (SMYA IX, 1887, s. 44) Teeli- eli Teiliniemen nimi johtuu paikalla muinoin olleesta mestauspaikasta. Myöhempien tietojen mukaan mestauspaikan on sanottu sijainneen Teeliniemen keskipaikkeilla niemen korkeimmalla kohdalla. Tämän perusteella kohde on sijoitettu Teiliniemen pohjoislaidalle lähelle Rantasalmea (x = n. 7316 70, y = n. 4468 28). Paikannus lienee virheellinen. Inventoinnin yhteydessä jututettu läheisen Raatelahden talon isäntä kertoi ko. korkeimman kohdan tarkoittavan Teiliniemen eteläreunan harjannetta ja sen korkeinta kohtaa. Hän kertoi mestauspaikan sijainneen harjanteen etelärinteen partaalla kookkaan kiven luona - poikasena ollessa se oli tietenkin ollut jännä paikka. Kohde lienee tuhoutunut opetusmaatilán rakentamisen yhteydessä, epävarmaa on mitä siellä sitten on ollut nähtävillä.

Mestauspaikat ovat kaikesti olleet 1600 - 1700-luvulla runsaslukuisempia kuin on yleisesti tiedossa. Joka pitäjässä on sellainen ilmeisesti pitänyt olla. Ainakin Pohjois-Pohjanmaan rannikolla näin on ollut. Paikat on joskus merkitty myös tuolloisille kartoille (ks. esim. Aimo Kehusmaa, Pohjanlahden rantatien inventointi Pohjois-Pohjanmaalla 1999). Ehkä Teeliniemenkin mestauspaikka olisi historiallisten lähteiden avulla paikannettavissa.

Kohde tarkastettu: 21.9.1999

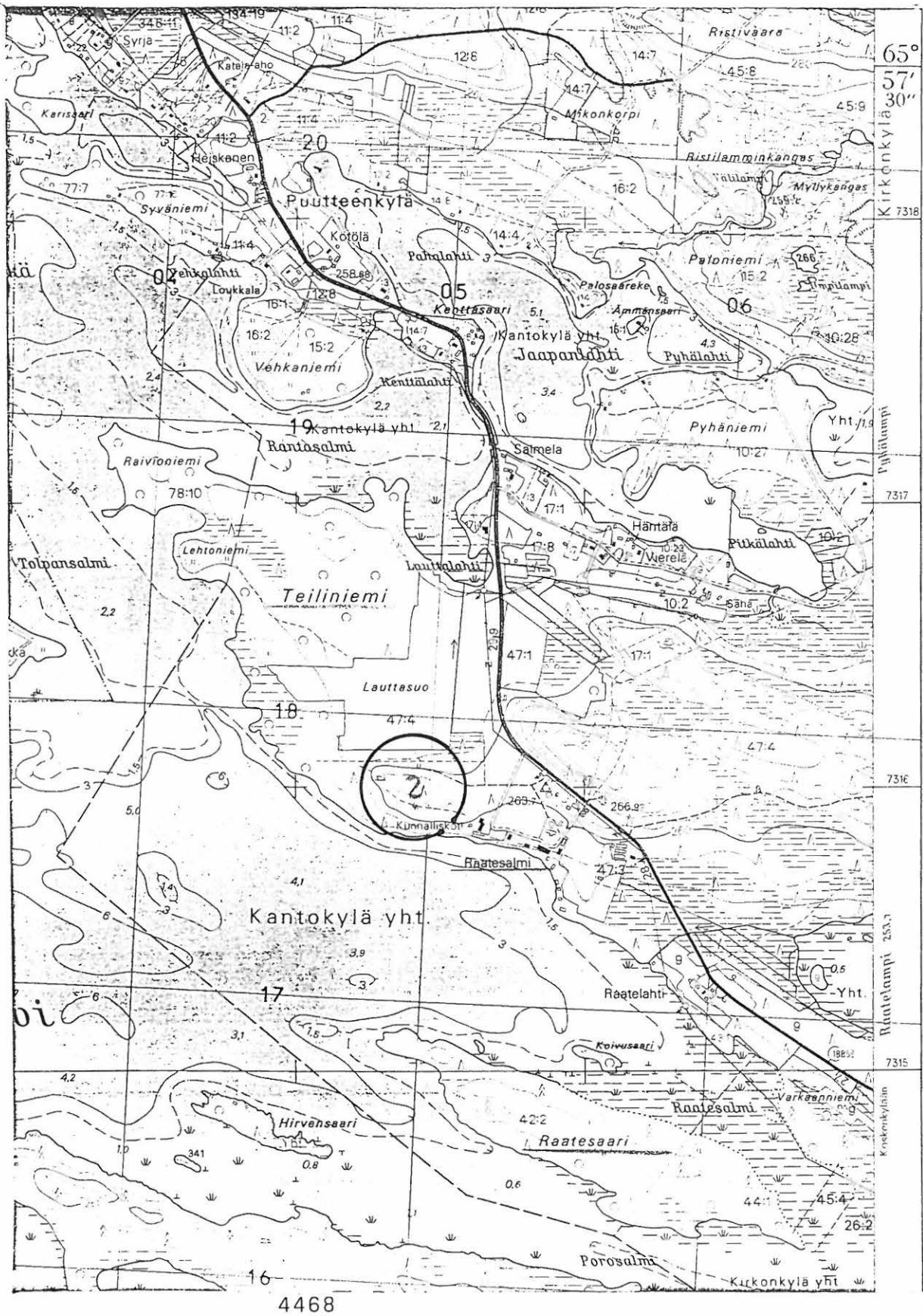
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko
Inf. 1976, S. Ervasti

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 01 KUUSAMO, p. 1984

4524 01 KUUSAMO
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = 7315 85 ja 7316 00
y = 4468 85 ja 4468 40
Z = 257,5 aj 260 - 262,5
(talo) (noin)

KUUSAMO 66

Kohteen nimi:	Raatesaari
Määrittys ja mj-luokka:	"lapinraunioita". II/Hist. aika(?)
Peruskartta:	4524 01 KUUSAMO
Koordinaatit:	x = n. 7314 75, y = n. 4469 00, z = n. 253 - 257,5 (saari)
Kylä, kylänosa:	Kantokylä, Kuusamojärvi
Tila, rek:no:	42:2 tai 44:1
Maanomistaja:	

Raatesaari sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 7 km kaakkoon, Porosaaren ja Kuusamojärven pohjoisrannan välissä Teiliniemestä etelään. Kyseessä on noin 1,6 km pitkä ja 100 - 400 metriä leveä kaakko-luode -suuntainen saari, joka yleisilmeeltään on suhteellisen alava. Vain sen luoteispäässä on korkeampi, ehkä noin 4 metriä järvenpinnan yläpuolelle kohoava pieni harjanne.

A. H. Snellmanin mukaan (SMYA IX, 1887, s. 44) Raatesaarella on sanottu olleen kaksi kiuasta, joista toisen hän on itse nähnyt. Sen läpimitta oli ollut kolme kyynärää (= n. 180 cm), mikä vastaa muiden alueelta tunnettujen historiallisten ajan kiukaiden läpimittaa.

Lähitaloista ei saatu venettä käyttöön, joten saari jäi lähemmin tarkastamatta.

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Vrt. edellistä kohteen 65 karttaotetta.

KUUSAMO 67 = 41 = 121

Kohteen nimi: Kirpistö, Teeriniemi,
 Määrittely ja mj-luokka: ”lappalaisten asuinpaikka”. II.
 Peruskartta: 4524 08 VALTANEN
 Koordinaatit: x = 7321 45, y = 4480 41, z = n. 260 - 262,5
 Kylä, kylänosa: Heikkilä, Kirpistö
 Tila, rek:no: Onnela 4:5
 Maanomistaja: Kalle Pitkänen, Oulu

A. H. Snellmanin (1887) kuvauksen perusteella A. Erä-Esko mainitsee Kuusamon kirkolta noin 17 km itään sijaitsevan Kirpistön Teeriniemen lappalaisten asuinpaikan. Nimen ja kartan perusteella hän olettaa kohteen sijaitsevan Teerikankaan kaakkoiskärjessä olevalla kapealla niemellä.

Inventoinnin aikana ei tältä niemeltä tavattu mitään muinaiseen asutukseen viittaavaa. Vuoden 1982 tarkastuksen yhteydessä on paikannettu Teerikankaan etelärinteellä kiviraunioita. Alue tulkittiin tuolloin lappalaisten asuinkentäksi (vrt. A. Sarvas, Kuusamon esihistoria, Kuusamon historia IV, s. 189).

Vuoden 1985 peruskartalle Teerikankaan etelärinteelle merkitty muinaisjäännös vastaa Snellmanin kuvausta. Kyseessä on siis sama kohde kuin kohteet 41 ja 121. Kohteen tarkempi kuvaus on kohteen 121 yhteydessä, ks. se. Niemen maakuopista ks. kohde Teerikankaan SE - harju 139.

Kohde tarkastettu: 10.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko
 Tark. 1982, P. Purhonen

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: ks. kohteen 121 kartta

KUUSAMO 68

Kohteen nimi: Ylä-Kuolio, Lapinniemi

Määrittely ja mj-luokka: ”lapinraunioita/tulisijoja”/”lapinkenttä”/”kuoppia”(?).III.

Peruskartta: 4521 09 KUOLIO

Koordinaatit: x = 7303 84, y = 4446 58, z = n. 267,5

Kylä, kylänosa: Kuolio

Tila, rek:no: 44:7

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 23 km lounaaseen, Yli-Kuolijärven lounaisrannalla, järven luoteispäästä noin 500 metriä kaakkoon olevalla niemellä.

Karvosen mukaan paikalla on ollut lapinraunioita/tulisijoja, Suomen maa (IX:1, s. 391) kertoo paikalla olevan lapin kentän ja perimätieto (S. Ervasti, inf 1976) mainitsee niemellä olleen puolenkymmentä kuoppaa.

Inventoinnin yhteydessä niemi todettiin suhteellisen alavaksi. Paikalla on vanha mökki, jonka luoteispuolelle oli valettu uuden kookkaamman mökin perustus. Mökit sijaitsevat muutoinkin matalan niemen korkeimmalla kohdalla. Mökkien itäpuolella oli muutamia lapiolla kaivettuja maanottokuoppia. Alueelta tarkastettiin mökkien luona olleet muutamat rikkoutuneet alkuperäisen maanpinnan paljastaneet alueet, mm. yksi pitkä kaivanto, sekä niemen rannan vesiraja. Alueelta ei tavattu mitään muinaiseen asutukseen viittaavaa. Mahdollinen muinaisjäännös voidaan katsoa kokonaan tuhoutuneeksi.

Kohde tarkastettu: 16.9.1999

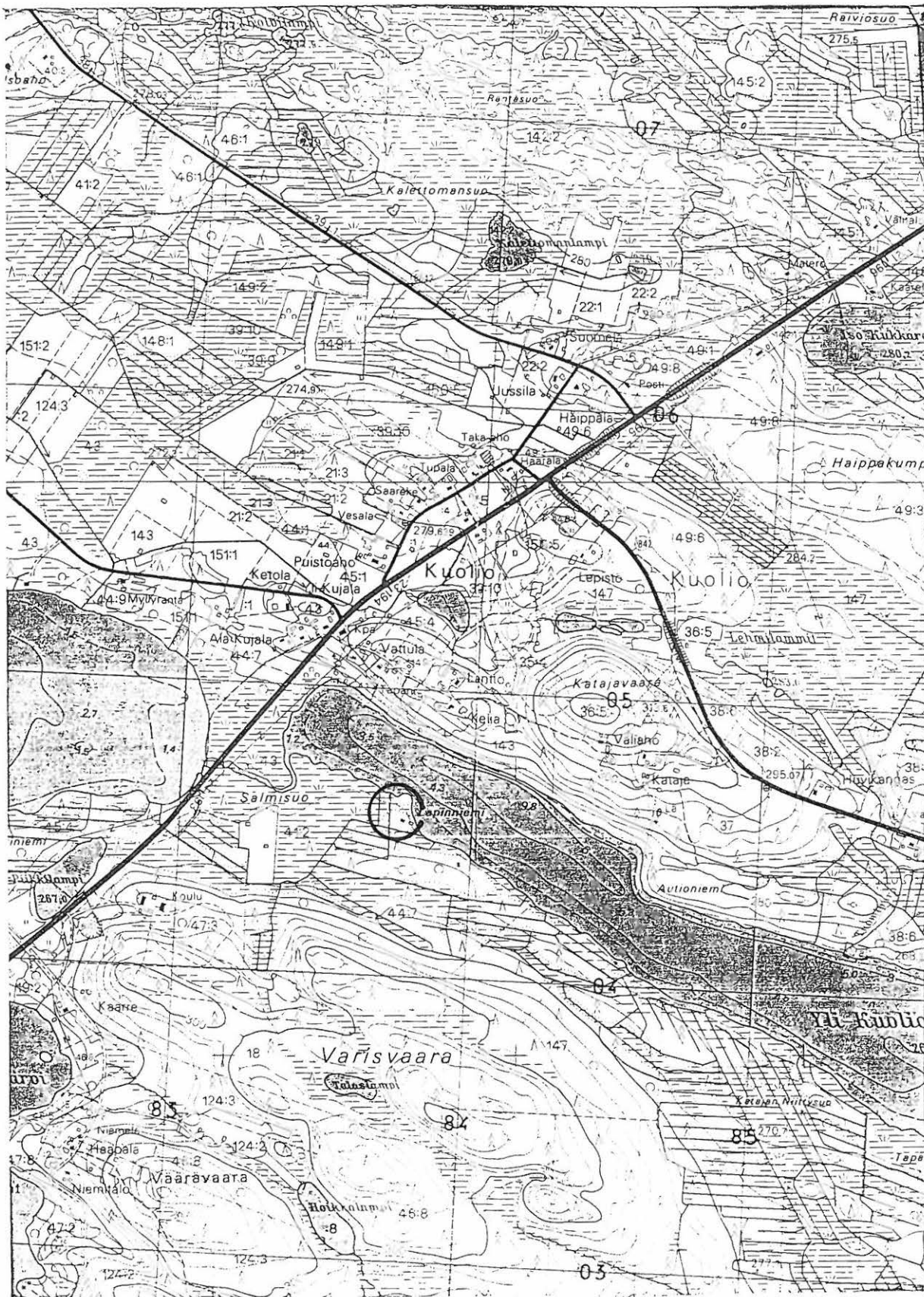
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 353 Kuusamo 68 Lapinniemi Yli-Kuolio, rakennettu niemi, kohde ilmeisesti tuhoutunut, lounaasta.

Kartta: Peruskarttaote 4521 09 KUOLIO, p. 1986

4446

4521 09 KUOLIO

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7303 84

y = 4446 58

z = n. 267,5

7303

KUUSAMO 70

Kohteen nimi:	Murhiniemi
Määrittäjä ja mj-luokka:	tarinapaikka. II(?)
Peruskartta:	4522 11 MESKUSVAARA
Koordinaatit:	x = n. 7328 12, y = 4458 56, z = n. 260 - 265
Kylä, kylänosa:	Kirkonkylä, Oivanginjärvi
Tila, rek:no:	98:?
Maanomistaja:	

Murhiniemi sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 10 km pohjoisluoteeseen. Se on Oivanginjärven koillisrannalta lounaaseen lähes poikki järven ulottuva pitkä ja kapea niemi. Kyseessä on mäntyä kasvava, maaperältään hiekkaa olevaa niemi, jonka korkea länsiranta näyttää syöpyvän veteen. Niemellä on kaksi kesämökkiä.

Murhiniemeen liittyy tarinoita lappalaisista. Toisen mukaan paikalla on ollut suuri lapinkylä, jonka väen ovat venäläiset surmanneet (Lagus 1770, s. 33). Edellisen ohella A.H. Snellman (SMYA IX, 1887, s. 182 - 183) kertoo toisenkin version, jonka mukaan paikalla olisi surmattu joukko venäläisiä.

Kohde tarkastettiin tuloksetta 20.9.1999

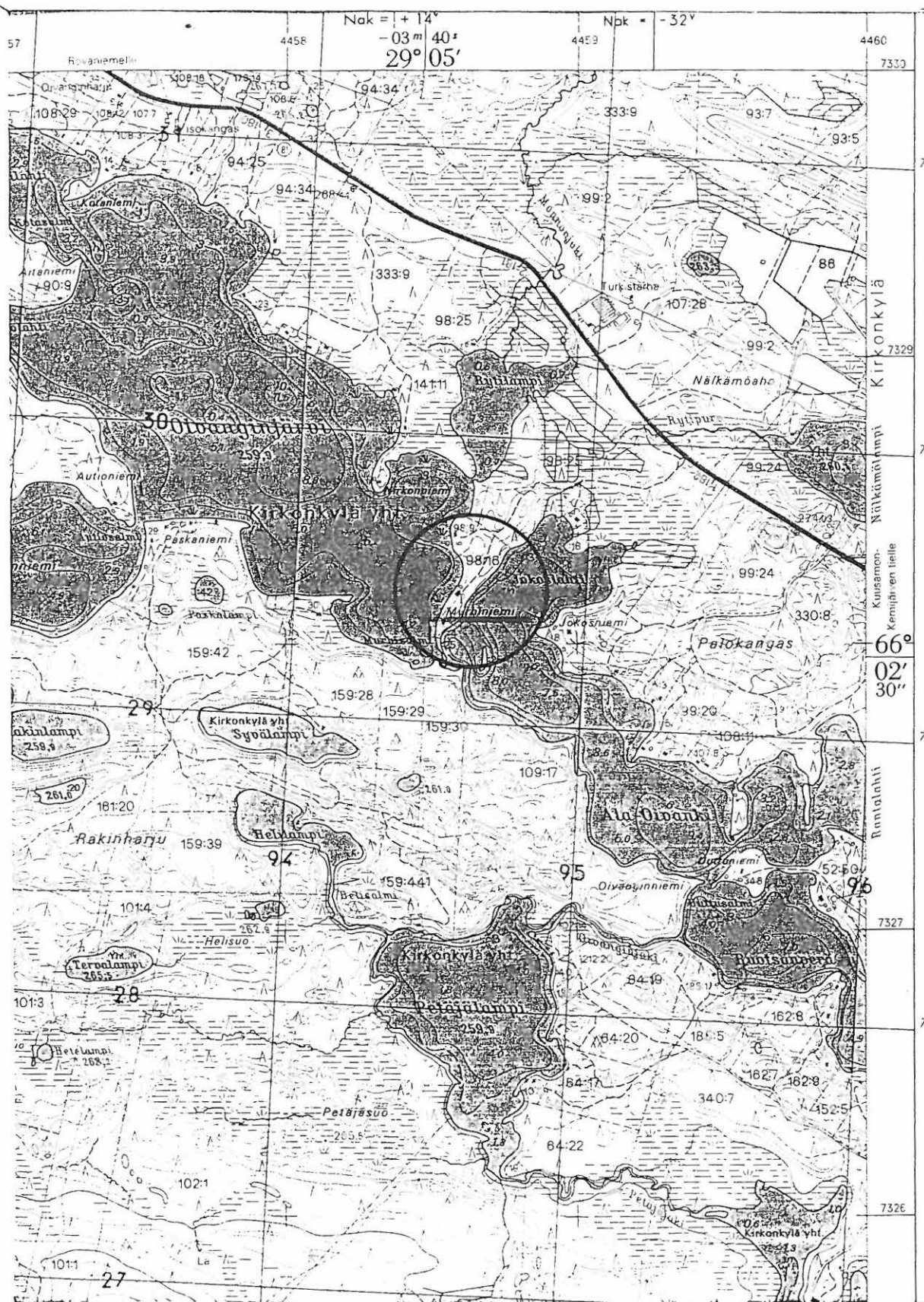
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4522 11 MESKUSVAARA, p. 1984

4522 11 MESKUSVAARA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = n. 7328 12

y = n. 4458 56

z = 260 - 265

KUUSAMO 71 = POSIO

Kohteen nimi: Hyväniemi
 Määrittely ja mj-luokka: tarinapaikka
 Peruskartta: 4522 06 HYVÄNIEMI

Hyväniemi sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 25 - 35 km länsiluoteeseen osin Posion osin Kuusamon puolella. Kyseessä on käytännössä noin 15 kilometriä pitkä niemi, joka jakaa Yli-Kitkan kahtia. Varsinainen Hyväniemi sijaitsee Posion puolella.

A. H. Snellmanin mukaan (SMYA IX, 1887, s. 183) eräs alueen ensimmäisistä lappalaisista totesi niemen kierrettyään, että ”olipa siinä hyvänlainen niemi”. Tämä tarkoittanee niemen valtavaa kokoa ja sen kiertämisen vaivalloisuutta paremminkin kuin sen suosiollisuutta asuinpaikaksi.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana.

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1971(1956), A. Erä-Esko

KUUSAMO 72 = POSIO 40

Kohteen nimi: Ämmänkivi
 Määrittely ja mj-luokka: tarinapaikka
 Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko
 Inf. 1976, S. Ervasti

Snellman on kirjannut kertomuksen (SMYA IX, 1887, s. 183), jonka mukaan eräs vanha muija on kulkenut kivellä järven poikki.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana.

KUUSAMO 69

Kohteen nimi: Piskamojärvi

Määrittely ja mj-luokka: ”vanha asumasija”(?)

Peruskartta: 4524 03 RUKAJÄRVI tai
4524 06 MÄÄTTÄLÄNVAARA

Koordinaatit: ruudut 7331/4469-4471

Kylä, kylänosa: Suininki

Tila, rek:no: ?

Maanomistaja:

Piskamojärvi sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 14 km pohjoiskoilliseen. J. H. Karvonen (1900) mainitsee Piskamojärven rannalla olevan vanhan asumasijan. Paikalla on Karvosen mukaan kuoppa, jossa on kiviä ja niiden alla lahonnutta puuta. A. Erä-Eskon S. Ervastilta saaman tiedon mukaan järven rannalla kerrotaan olleen lappalaisasutusta, mutta sen tarkka paikka ei ole tiedossa. Murron talon väen mainitaan asiasta tietävän, mutta nyt tehdyn käynnin aikana talo oli tyhjillään

Inventoinnin aikana ei ”vanhaa asutusta” kyetty jäljittämään. Järven pohjoisrannalla on vanha talonpaikka, joka ei kuitenkaan ole Karvosen tarkoittama. Piskamon länsipään etelärannalla on kallioinen Kiuruniemi ja keskivaiheilla Kuikkaniemi, jotka maastollisesti saattaisivat tulla kyseeseen.

Yritetty tarkastaa 7.9.1999

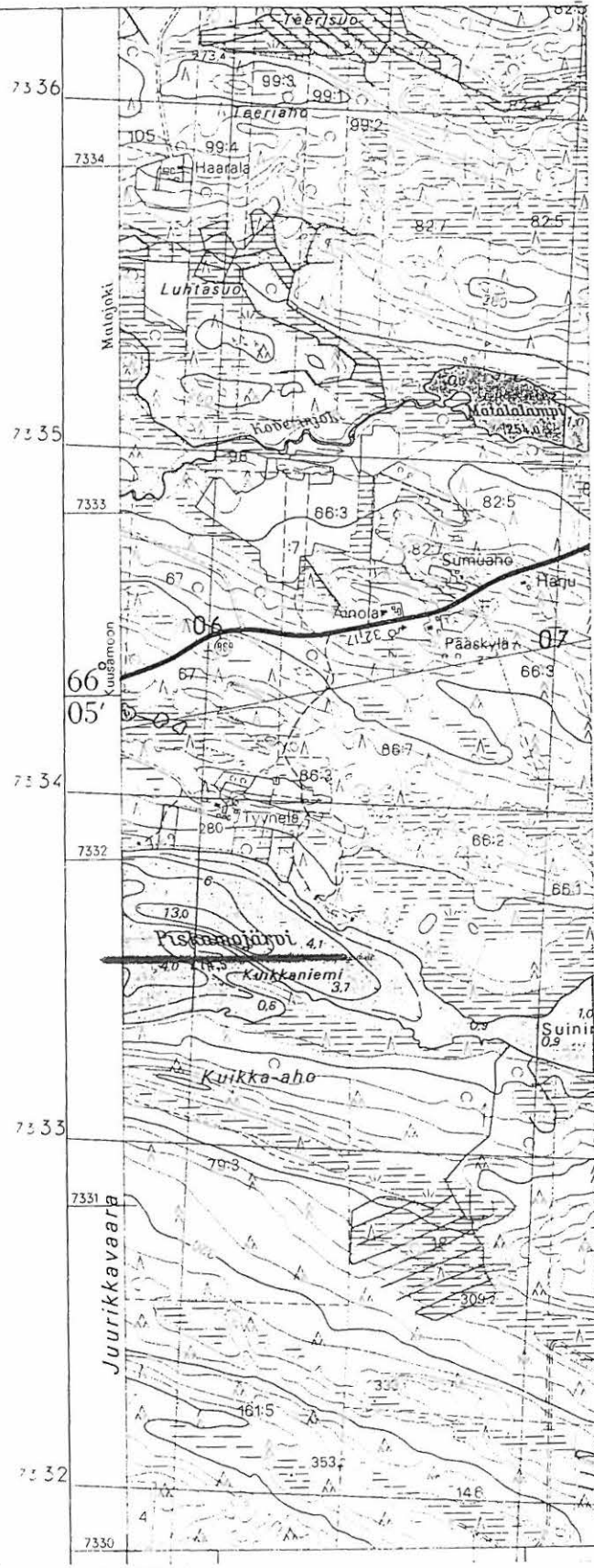
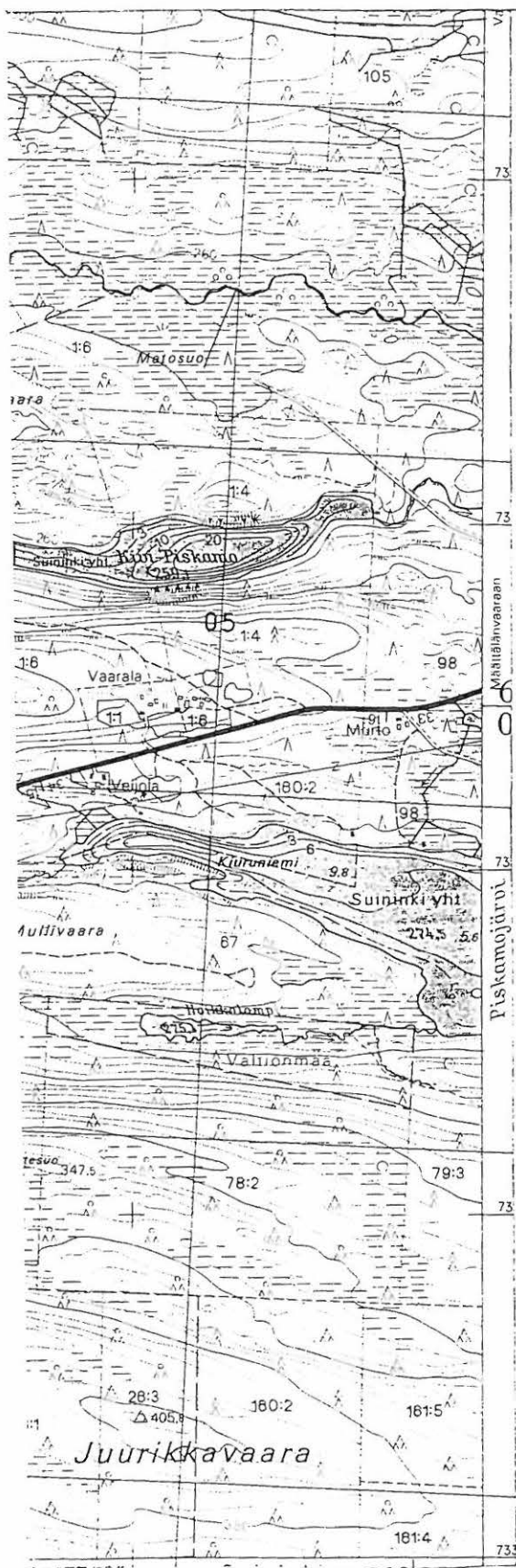
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Peruskarttaote 4524 03 RUKAJÄRVI + 4524 06 MÄÄTTÄLÄNVAARA, p. 1984-5

4524 03 RUKAJÄRVI
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

4524 06 MÄÄTTÄLÄNVAARA
ruudut 7331/4469-4471

KUUSAMO 73

Kohteen nimi:	Lehtoniemi
Määrittely ja mj-luokka:	saamelaishauta. II/III.
Peruskartta:	4611 10 VIRRANKYLÄ
Koordinaatit:	x = 7346 44, y = 4453 14, z = n. 242,5
Kylä, kylänosa:	Virta, Virrankylä
Tila, rek:no:	58:?
Maanomistaja:	Silja Määttä

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 29 km pohjoisluoteeseen, Yli-Kitkan koillisosassa olevan Isonhiedanlahden koillispuolisen Lehtoniemen länsipuolisessa pienessä niemessä. Ennen Kitkan vedenpinnan laskemista 1870-luvun lopulla niemen korkein kohta on ollut pienenä alavana saarena.

Paikalla on nykyisin kesämökki, jonka pohjoispuolella olevan kasvimaan paikalta on löydetty saamelaishauta. Kyseessä on noidanhautana tunnettu löytö, joka tutkittiin välittömästi löytymisensä jälkeen vuonna 1970.

Tarkempi kuvaus löydöstä on esitetty julkaisussa: A. Kopisto: Kuusamon lappalaishauta, Suomen Museo 1971, s. 64 - 72. Ks. myös esim. A. Sarvas, Kuusamon esihistoria, Kuusamon historia IV, s. 148 - 156.

Paikalla käytäessä mökki oli tyhjillään. Tilanne on säilynyt jokseenkin ennallaan aiempaan verrattuna. Alueelta ei tavattu mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa.

Kohde tarkastettu: 20.9.1999

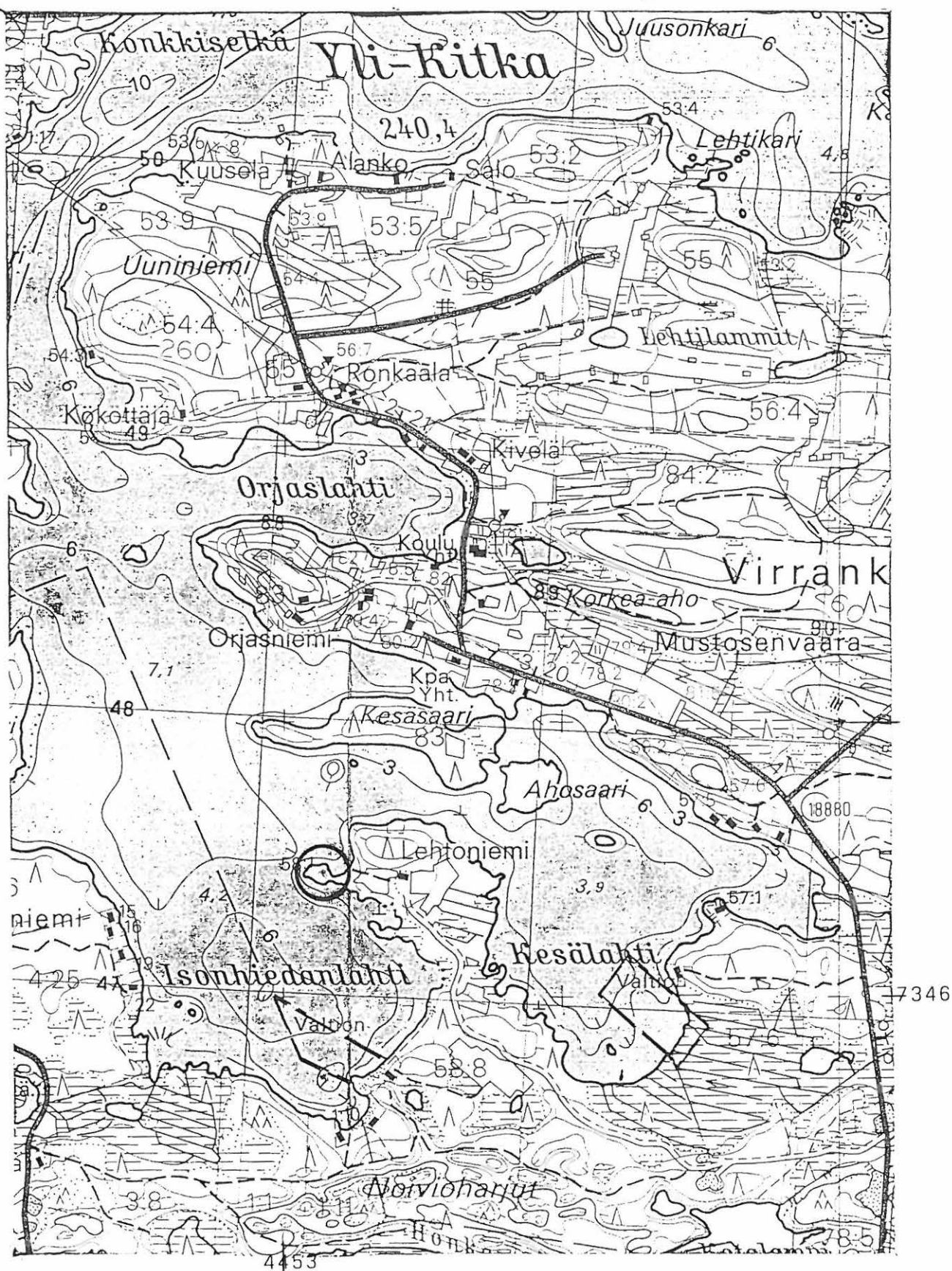
Aiemmat tutkimukset: Kaiv. 1970, A. Kopisto
Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: PPM 7133:1 - 13 rautakirves ja - veitsi, pronssirenkaita, hopearaha ja -solki, tinalintu, luinen noitarummun kannus, pronssilevyn pala sekä raudan palasia

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Topografikarttaote 4611 10 VIRRANKYLÄ, p. 1979

4611 11 VIRRANKYLÄ
 M. Sarkkinen,
 Kuusamon inventointi 1999

x = 7346 44
 y = 4453 14
 z = 242,5

KUUSAMO 74

Kohteen nimi:	Talliskotakenttä
Määrittely ja mj-luokka:	raunio, kiveyksiä(?). II. saamelaisten talvikylä(?). I(?).
Peruskartta:	4611 08 PATONIEMI
Koordinaatit:	x = 7350 35, y = 4446 55, z = n. 257,5 - 260
Kylä, kylänosa:	Kesäniemi, Kivilahti
Tila, rek:no:	19:7 ja 11:12
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 36 km luoteeseen ja Yli-Kitkan pohjoisrannan Kivilahden sillasta noin 1,2 km pohjoisluoteeseen sijaitsevan Talliskotalammen pohjoisrannalla. Alue on loivasti etelään kohti järveä laskevaa kangasta, jonka pohjoispuolella on korkeampi harjanne. Maasto on pääosin kuivaa mäntykangasta, rannan itäosa on aluskasvillisuudeltaan rehevää ja kasvaa nuorta tiheämpää puustoa. Historiallisten lähteiden perusteella alueella ajatellaan olevan Kitkan talvikylän (S. Ervasti, Kuusamon historia I, s. 17).

Jokseenkin koordinaattien osoittamalta paikalta on aiemmin tavattu kivistä koottu kiukaanraunio. Sen alaksi on ilmoitettu noin 4 x 5 metriä ja korkeudeksi noin 80 cm. Raunio on ollut 1963 tiheän vatukon peittämä ja sijainnut tuolloisella hakkuuaukealla (Carpelan). Paikalta on myös tietoja kahdesta majanpohjasta, jotka niihin liittyvän karttaliitteen mukaan sijainnevat rannan keskiosassa (E. Kivilahti/kirj. 1907)

Carpelanin osoittama alue kasvaa kuusikkoa ja paksua sammalta, eikä paikalta onnistuttu löytämään mitään selvää muinaiseen asutukseen viittaavaa. Raunio lienee niin maatunut ja sammalen peittämä, että sen erottaminen ei tällä kertaa onnistunut. Paikalla on kuitenkin vielä 1994 havaittu halkaisijaltaan noin 3 metrin ja korkeudeltaan alle 50 cm ollut hajanainen kiveys (Torvinen). Ainoat mahdolliset, tosin nekin hyvin epävarmoiksi jääneet, havainnot tehtiin koordinaattien osoittamasta paikasta noin 100 - 150 metriä länteen. Paikalla on nykyaikainen puinen keilakota tulipaikkoineen. Tämän länsipuolella, loivan rantaan viettävän rinteen yläpuolella olevan tasanteen partaalla tavattiin hyvin epämääräistä kiveystä. Sijaintinsa puolesta kyse voisi olla aiemmissa tiedoissa mainittujen majojen jäänteistä. Kiveysten luonne jäi kuitenkin avoimeksi.

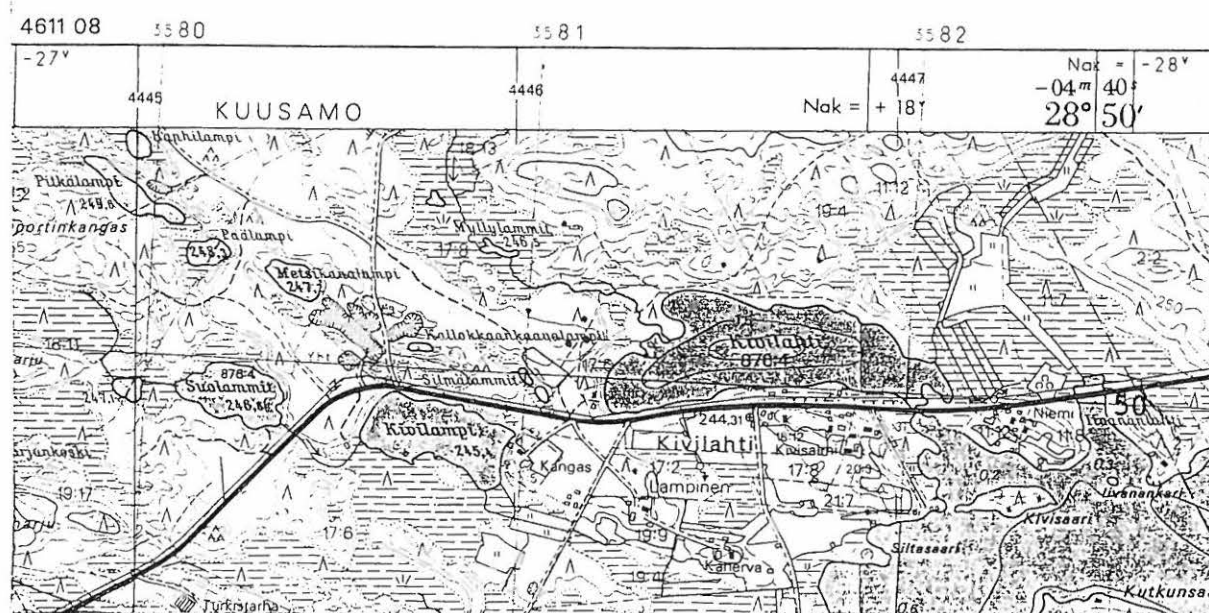
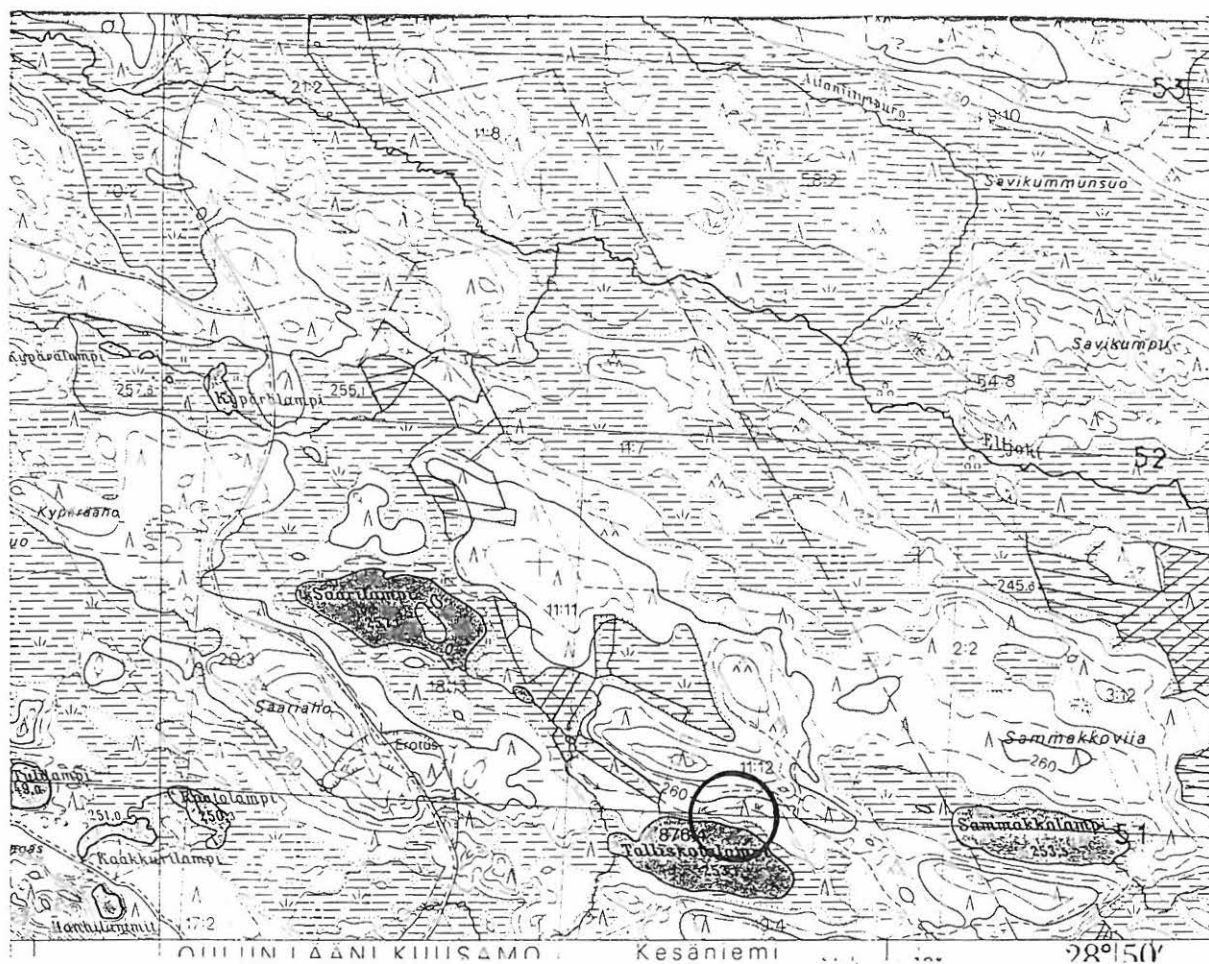
Kohde tarkastettu: 1.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1963, Carpelan (Kansatiet. os.)
Inv. 1975, A. Erä-Esko
Tark. 1994, M. Torvinen

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

4611 08 PATONIEMI

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

$$x = 7350.35$$
$$y = 4446 \ 55$$
$$z = n \cdot 257,5 - 260$$

KUUSAMO 75

Kohteen nimi: Iso-Pöyliö

Määrittys ja mj-luokka: saamelaishauta, "noidan hauta". II/III.

Peruskartta: 4524 04 TÖRMÄSENVAARA

Koordinaatit: x = 7317 25, y = 4472 59, z = n. 269 - 270

Kylä, kylänosa: Kantokylä

Tila, rek:no: yhteismaa

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 9 km itään, Muovaaran laelta kolmisen kilometriä länteen Kuusamojärven koillispuolella olevan Ison-Pöyliölammen keskellä olevassa pitkänomaisessa pohjois-etelä -suuntaisessa alavassa saarella.

Paikalta on tavattu saamelaishauta, josta on saatu löytöinä 2 päristintä, 7 vaskisormusta, 5 vaskiketjun kappaletta, 12 vaskirengasta, 2 pyöreää vaskiriipusta, 1 vaskiristi sekä 1 raha 1600-luvun keskivaiheilta. Kyseessä on ns. Ison-Pöyliön noidanhauta. Löydöstä tarkemmin mm. U.T. Sirelius, Tietoja Suomen Lapin noitarummuista, Kalevalaseuran vuosikirja 4, 1924, s. 93 - 109 sekä A. Sarvas, Kuusamon esihistoria, Kuusamon historia IV, s. 156 - 164.

Lammen etelärannalla käytäessä kävi niin, että parissa rannan mökissä ei ollut väkeä paikalla ja veneet oli vedetty teloilleen, eikä saarella ei päästy käymään. Kohde tyydyttiin kuvaamaan Välikankaan laelta.

Kohde tarkastettu: 17.9.1999

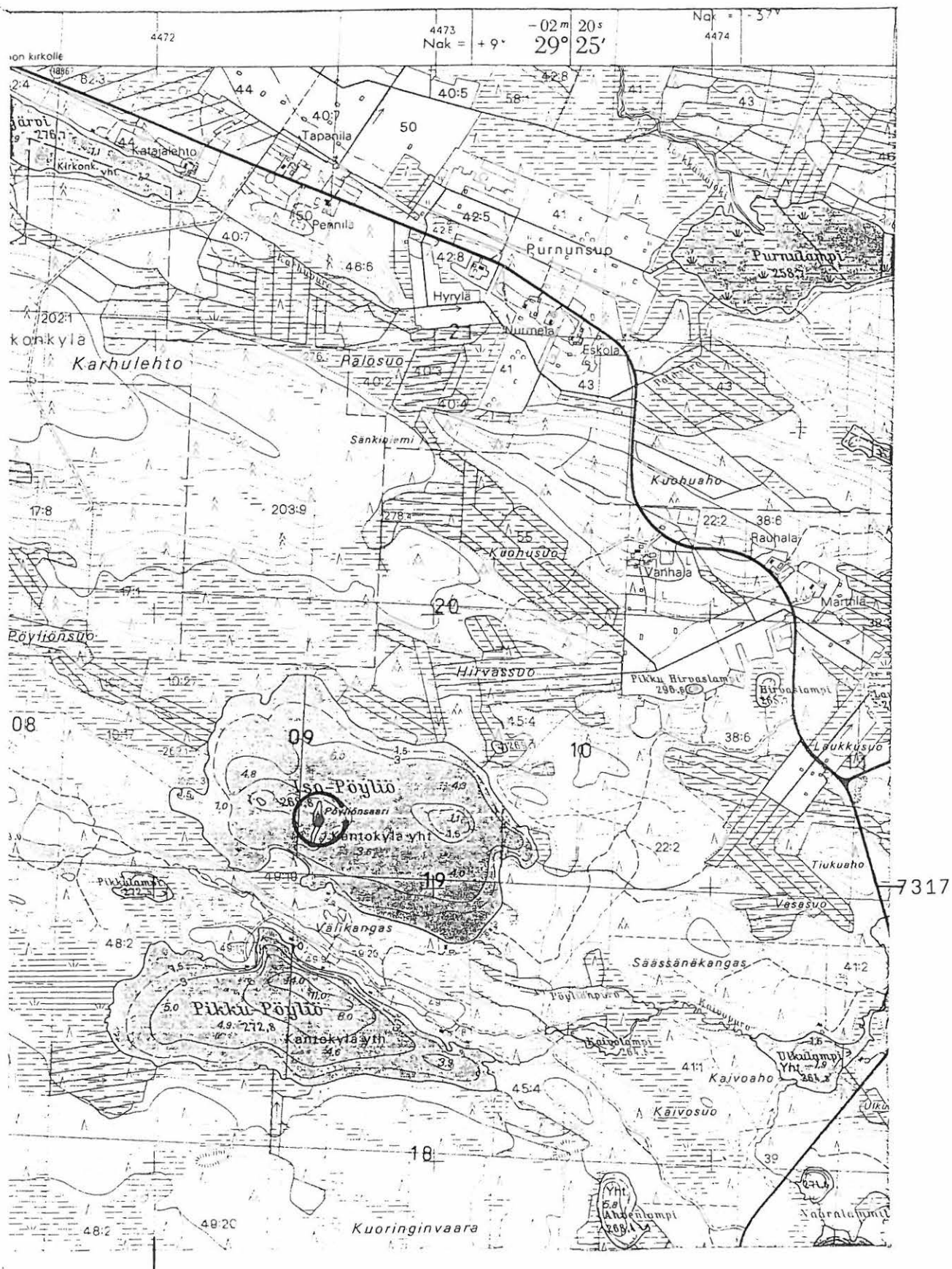
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1925, K. P. Perttunen
Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM Sgr 5031:1 - 30

Inventointilöydöt: -

Diat: D 354 Iso-Pöyliö, hautasaari etelästä.

Kartta: Peruskarttaote 4524 04 TÖRMÄSENVAARA, p. 1984

4524 04 TÖRMÄSENVAARA
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

$$\begin{aligned}x &= 7317 \ 25 \\y &= 4472 \ 59 \\z &= n. \ 269 \ - \ 270\end{aligned}$$

KUUSAMO 76

Kohteen nimi:	Törmäsenlahti
Määrittys ja mj-luokka:	hopea-aarre 1600-luvun alusta
Peruskartta:	4524 04 TÖRMÄSENVAARA
Koordinaatit:	x = n. 7312 25, y = n. 4477 25, z = n. 255 (?)
Kylä, kylänosa:	Kantokylä, Törmäsenvaara
Tila, rek:no:	28:2 tai 52 ?
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 15 km itäkaakkoon, Törmäsenvaaran itäosassa Virransalmen sillasta länteen Törmäsenlahden etelärannalla. Alueella on aivan lahden rannassa sijaitseva noin 800 metriä pitkä kapea suo.

Vuonna 1881 löydetty hopea-aarre sanotaan löytyneeksi ”Törmäsenlahden suosta”. Erä-Eskon tekemä paikannus Törmäsenlahden ja Virransalmen eteläisen rantasuon alueelle lieenee oikea. Löytöpaikkaa ei voida enää tarkemmin määrittää.

Tässä yhteydessä on ehkä syytä mainita tieto muurinsijoista (so. kiukaista), joita pitäisi olla Virransalmen pohjoispuolella 2 - 3 kpl (J. Juhani Kortessalmi, Vanha Kuusamo kertoo, Kuusamon historia III, s. 217). Toisaalta Snellman (SMYA IX, 1887, s. 44 - 45, alaviite 3) kertoo kahdesta salmen etelärannalla olevasta kiukaasta. Näitä mahdollisia asutusjäänteitä ei kuitenkaan onnistuttu löytämään.

Kohde tarkastettu: 17.9.1999 -

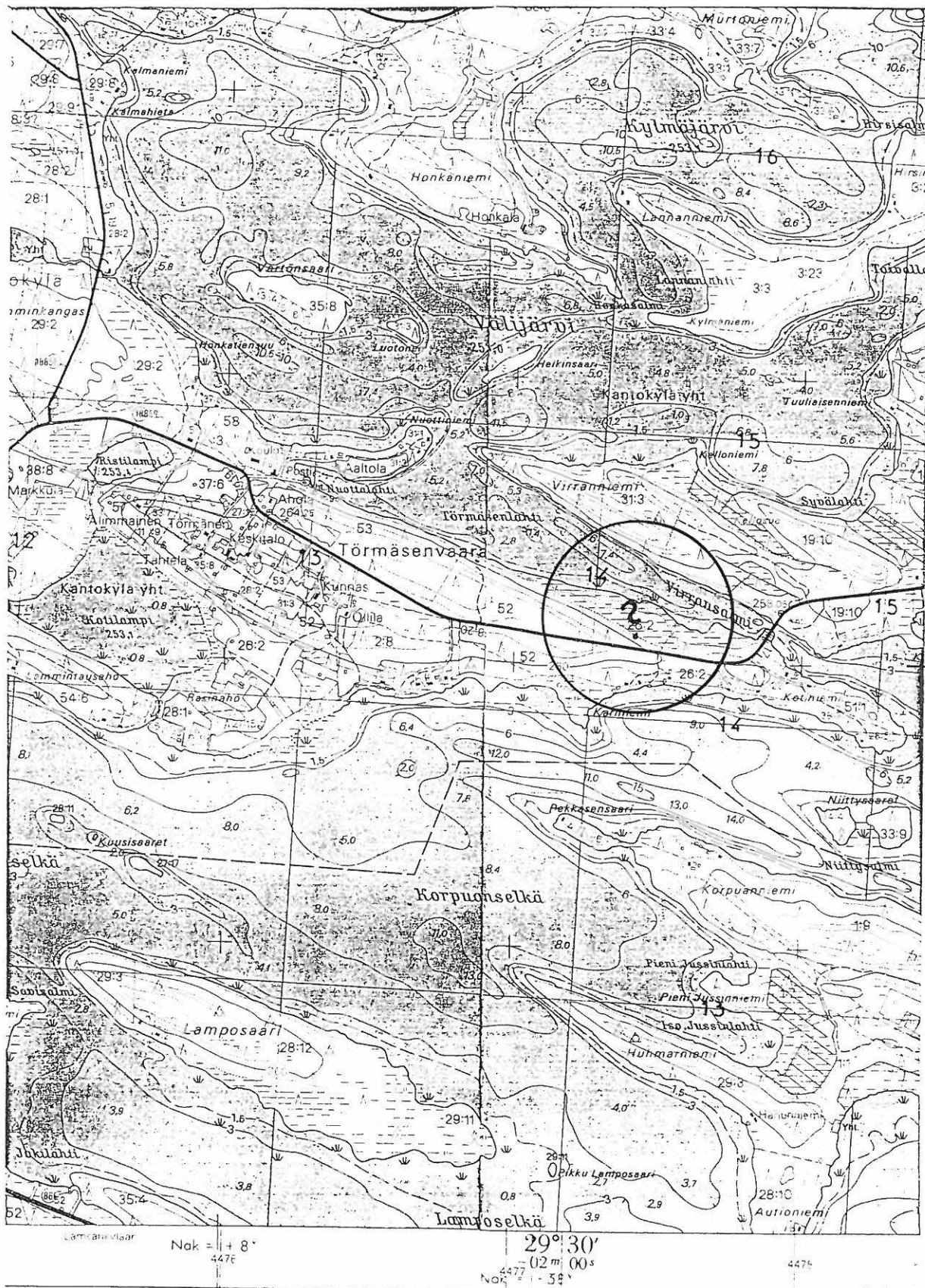
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: Helsingin yliopiston raha- ja mitalikokoelma n:o 387. Säilytteillä Kansallismuseon rahakammiossa.

Inventointilöydöt: -

Diat: D 355 Vasemmalla Törmäsenlahden etelärannan suota, Virransalmen sillalta koillisesta

Kartta: Peruskarttaote 4524 04 TÖRMÄSENVAARA, p. 1984

4524 04 TÖRMÄSENVAARA
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = n. 7312 25
y = n. 4477 25
z = n. 255

KUUSAMO 77

Kohteen nimi:	Rytiniemi
Määrittys ja mj-luokka:	maakuoppia, ”muinainen asumuspaikka”. II.
Peruskartta:	4524 06 MÄÄTTÄLÄNVAARA
Koordinaatit:	x = 7331 97, y = 4477 05, z = n. 265
Kylä, kylänosa:	Suininki
Tila, rek:no:	59:5
Maanomistaja:	

J. H. Karvonen (1900) mainitsee Rytiniemessä olevan muinaisen asuinpaikan, jossa on useita kuoppia. Alue sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 18 km koilliseen, Suiningin länsipuolisella kankaalla Ryttilammen ja Kurikkajoen välissä. Lisäksi ”harjun kankaalla” pitäisi olla kaksi isoa ”porohautaa”. Rytiniemi-nimi ei enää ole käytössä. Kyseessä arveltiin olevan Kurikkalammen kaakkoispuolisen niemen tai todennäköisimmin Rytisalmen ja Mäykänlahden (po. Väykänlahti / Eero Klemetilä) välisen salmen (Salmenkorva) kaakkois- tai luoteispuolisen niemen. Alueella haasateltiin Kuusilehdon Eero Klemetilää ja Rantapihan Mauri Klemetilää ja tämän veljeä, jotka ensin mainitun veljenpoikia. Ainoat kuopat, jotka he tiesivät olivat kaksi modernia kuoppaa Rantapihan luoteispuolisessa metsikössä. Alueen Kenttä-nimi juontuu ilmeisesti paikalla olleesta lappalaisten kentästä. Mäykänlahden pohjoispuolinen niemenosa tunnetaan paikkakunnalla näet lapinkenttänä (Klemetilät ja Määttälänvaaran Vainion Anssi Alatalo). Ensimmäinen talo on ollut nimeltään Kenttä. Se on sijainnut Kuusilehdon pohjoispuolisella mäellä. Tila on jaettu kolmeen osaan ja nykyinen Kenttälä on myöhempi. Muinaismuistona näytettiin lisäksi Rantapihasta lounaaseen rantavedessä olevia rantaan nähden poikittain sijaitsevia kivijatoja, jotka kerrotun mukaan olisivat lappalaisten kalastuslaitteita. Allekirjoittaneen silmään ne vaikuttivat lähinnä luontaisilta. Edelleen oli M. Klemetilän veljen taloa rakennettaessa - Kuusilehdon kohdalle tien länsipuolelle - noin metrin syvyydessä hiekassa tullut vastaan kivetty nuotionpohja. Muutoin pelloksi raivatulta kiviseltä alavalta niemeltä ei ole tavattu mitään merkillistä. Karttanimenä on syytä huomata Kentän pohjoispuolinen Ukonsaari.

Ennen alueelta poistumista tarkastettiin vielä koordinaattien osoittama Kenttäsuon itäpuolinen mäntykangas. Sen korkeimman kohdan eteläreunalta tavattiin ainakin neljä maakuoppaa. Niiden halkaisija on noin 2 - 3 metriä ja syvyys 40 - 60 cm. Yhden keskelle tehty koepisto paljasti paksun huuhtoutumiskerroksen. Mikäli Rytiniemeksi on aikoinaan käsitetty Ryttilammen pohjois- koillispuolinen kangasalue kokonaisuudessaan, voisi Karvosen tarkoittama paikka olla tämä. Kvartsia tms. ei maakuoppien luota tavattu.

Kohde tarkastettu: 7.9.1999

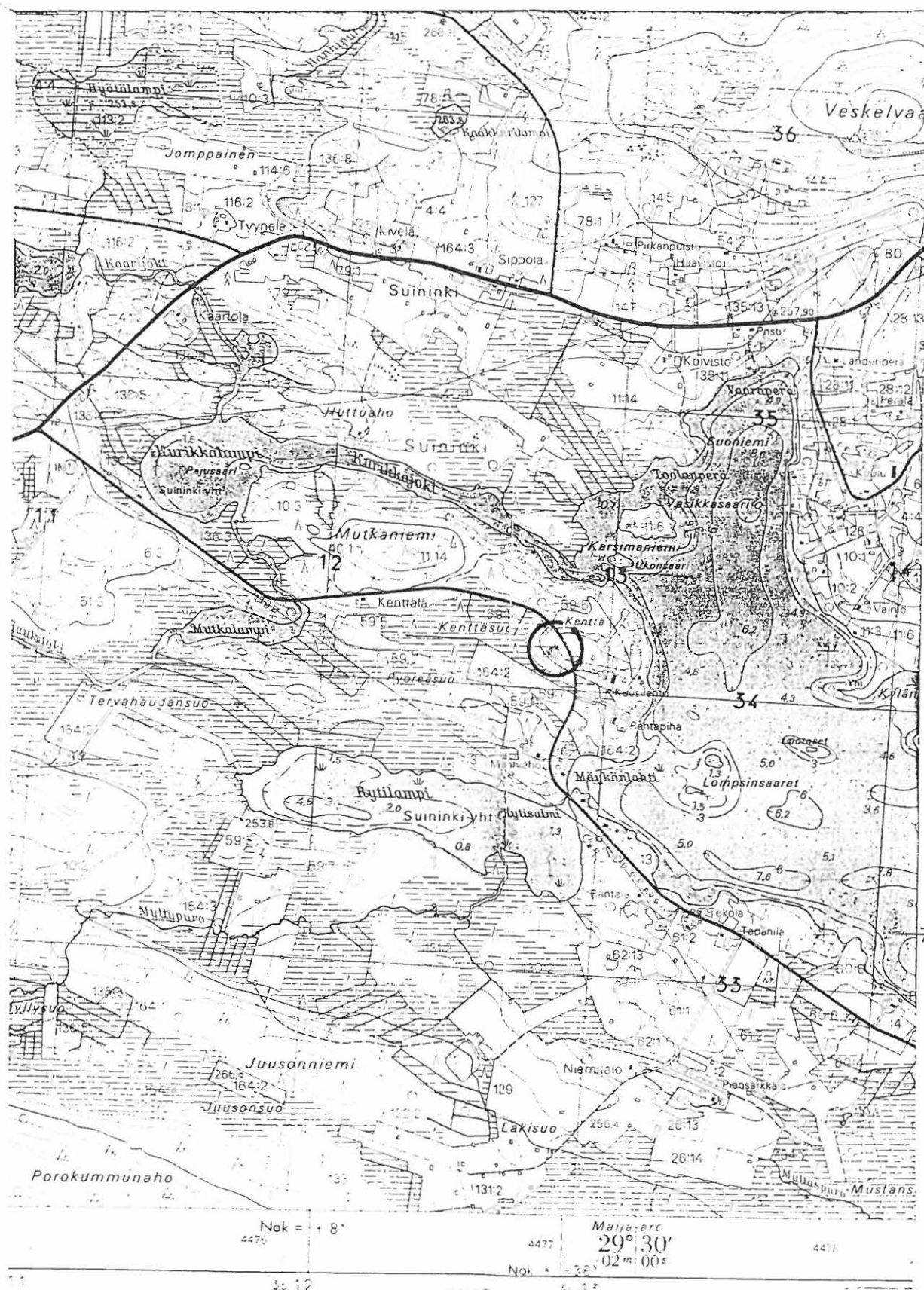
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 06 MÄÄTTÄLÄNVAARA, p. 1985

4524 06 MÄÄTTÄLÄNVAARA
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = 7331 97
y = 4477 05
z = n. 265

KUUSAMO 78 (=124)

Kohteen nimi:	Huruniemi
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka?, ”lapin kenttä”. II.
Peruskartta:	4524 11 + 4542 02 RIEKKI
Koordinaatit:	x = 7325 22, y = 4496 96, z = n. 256,5
Kylä, kylänosa:	Kiitämäjärvi, Eksymäjärvi
Tila, rek:no:	3:3
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 33 km itään, Eksymäjärven länsipäässä olevalla niemellä länteen laskevan Hurujoen niskan eteläpuolella. Kyseessä on pääosin kuusta kasvava pitkänomainen ja matala maakivinen moreeniharjanne, jota peittää rehevä aluskasvillisuus. Niemen kärki on hyvinkin alavaa. Niemen kärjessä on mökki. Lännenpänä on niemen kärkeä korkeampi kuusta ja vähemmän mäntyä kasvava kangas.

J. H. Karvosen (1900) mukaan Huruniemessä on ”Lapin, kenttä, jossa huomaa kiuaskiviä”. Lapinkentästä puhutaan myös A. Erä-Eskon 1976 S. Ervastilta saamassa kohdetta 104 koskevissa paikallista perimätietoa lainaavissa tiedoissa. Alueelta ei kuitenkaan onnistuttu löytämään mitään mahdolliseen kenttään viittaavaa kiinteää rakennetta: kiuasta, maakuoppaa tms. Sen sijaan aivan niemen kärjestä, sen kaakkoisrannan vesirajasta, tavattiin kvartsi-iskoksia ja esineitä noin 50 metrin matkalta. Kuivalta maalta ei tavattu mitään asuinpaikkaan viittaavaa. Paikalla olevan mökin kaakkoispuolelle yritettiin koekuoppaa, mutta paikalla oli paksu juuristo ja murakkoinen maa, eikä sen alapuolista kivennäismaata saavutettu.

Kyseessä on sama kohde kuin myöhemmin luetteloitu kohde 124.

Kohde tarkastettu: 9.9.1999

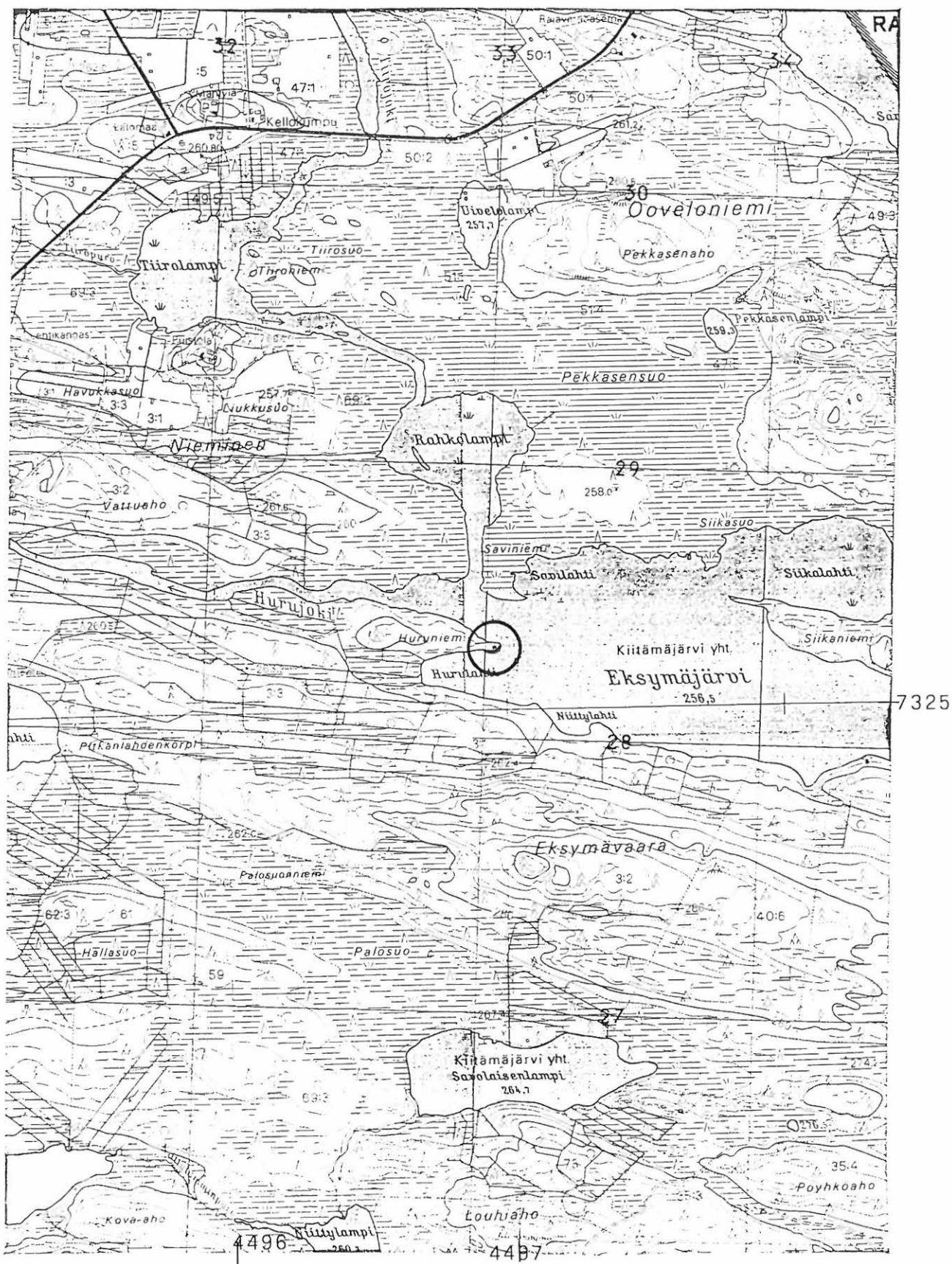
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 31701:1-4 kvartsiesineitä

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 11 + 4542 02 RIEKKI, p. 1985

4524 11 + 4542 02 RIEKKI
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

```
x = 7325 22
y = 4496 96
z = n. 256,5
```

KUUSAMO 79

Kohteen nimi:	Muojärvi - Joukamojärvi
Määrittys ja mj-luokka:	rautaveitsen löytöpaikka. II(?)
Peruskartta:	4523 12 LÄMSÄNKYLÄ tai 4524 10 + 4542 01 KÄRPÄNKYLÄ
Koordinaatit:	?
Kylä, kylänosa:	Koskenkylä tai Lämsänkylä
Tila, rek:no:	?
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 30 - 35 km itäkaakkoon. Joukamojärven ja Muojärven Piiksiselän välillä on useita leveydeltään vaihtelevia kannaksia. Kannasten poikki kulkee mm. vanha telatie (Kopatintaival, kohde 49), joten se on liikenteellisesti ilmeisen keskeistä seutua.

Alueelta on löydetty ilmeisesti 1600-luvulle ajoittuva tyypiltään saamelaisiin yhdistettävissä oleva rautaveitsi, jota ei kuitenkaan ole saatu museokokoelmiin. Veitsen epäillään löytyneen asuinpaikalta.

Muojärven ja Joukamojärvinen välinen kannas-alue on niin laaja, ettei sen perusteellinen tarkastus ollut inventoinnin aikana mahdollista. Aluetta tarkastettiin muutamista kartan perusteella maastollisesti otollisiksi katsotuilta paikoilta, mutta alueelta ei onnistuttu tapaamaan mitään asuinpaikkaan tms. viittaavaa. Kopatintaipaleen lisäksi alueelta tavattiin kaksi pyyntikuoppakohdetta, ks. kohteet 159 ja 160.

Aluetta tarkastettu: 15.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: rautaveitsi, ei kokoelmissa (piirros ks. Inv. 1975)

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Vrt. esim. kohteen 49 karttaliitettä

KUUSAMO 80

Kohteen nimi:	Mouruniemi
Määrittys ja mj-luokka:	maakuoppia, asuinpaikka(?). II.
Peruskartta:	4524 08 VALTANEN
Koordinaatit:	x = 7323 44, y = 4488 17, z = n. 255 - 257,5
Kylä, kylänosa:	Kiitämä, Kaarelanniemi
Tila, rek:no:	
Maanomistaja:	Valtio

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 24 km itään, Kiitämän pohjoisrannalla Mouruvaaran itäpuolella Mourusalmen länsipuolisen niemen korkeimmalla kohdalla ja sen kärjessä. Kyseessä on pohjoisesta etelään pistävä moreeniharjanne, jonka eteläpää muodostaa kapeahkon niemen. Rannoiltaan suhteellisen jyrkkä niemi kasvaa kuusta ja mäntyä.

J. H. Karvonen (1900) mainitsee Mouruniemellä olevan useita "hautoja". A. Erä-Esko nimeää kohteen "lappalaiskalmistoksi". S. Ervastian Erä-Eskolle 1976 lähettämässä tiedoissa kerrotaan vanhan perimätiedon puhuvan paikalla olevista peurahaudoista. Inventoinnin yhteydessä paikalta tavattiin ainakin neljä pyöreää maakuoppaa, joiden halkaisija on noin 2 - 2,5 metriä ja syvyys noin 40 - 60 cm. Suppilomaiset kuopat sijaitsevat niemen kärjen korkeimmalla kohdalla olevan suuren suppakuopan pohjoispuolella. Yksi maakuoppa sijaitsee lähes suppakuopan reunalla ja sen halki kulkee polku niemen kärkeen. Lisäksi polun länsipuolelta tavattiin yksi ja itäpuolelta kaksi selvää maakuoppaa. Yhteen kuoppaan tehty koepisto paljasti selvän huuhtoutumiskerroksen. Kuoppien luonteesta ei saatu tarkempaa selkoa. Suppakuopan eteläpuolella niemen kärjessä nuotiopaikan luona havaittiin pari hyvin epämääräistä painauma(?). Asuinpaikan merkkeinä tavattiin muutama kvartsi-iskos aivan niemen kärjen kivikkoisista rantatörmistä ja vesirajasta. Lisäksi tavattiin yksi erillinen maakuoppa harjanteen laen kuopista länteen läheltä rantaa Mouruhieta E:n asuinpaikkaan liittyvän, ks. kohde 158.

Kuusiniemen väen mukaan näitä "peurakuoppia" on ehkä ollut paikalla enemmänkin, mutta niiden arveltiin tuhoutuneen soranotossa. Soraa on otettu kartalla näkyvien kuoppien lisäksi myös aivan niemen kärjestä.

Kohde tarkastettu: 9.9.1999

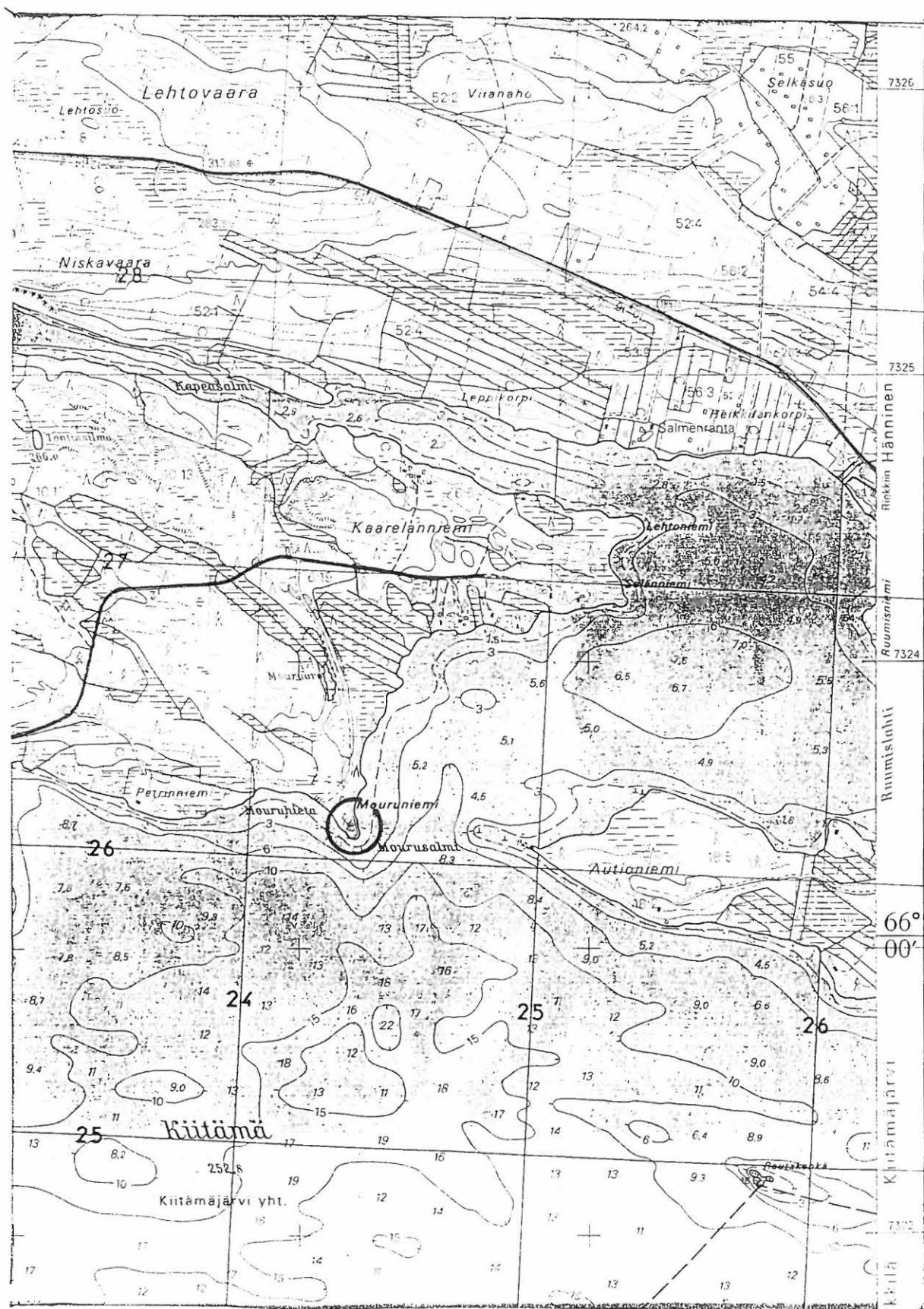
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko
Inf. 1976, S. Ervasti

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 31702:1-2 kvartsiesine ja -iskoksia

- Diat:
- D 356 Mouruniemen kärjen soranottopaikka, idästä.
 - D 357 Niemen lounaisrantaa, oikean reunan jäiden pukkimassa kivikkotöyräässä kvartsia, kaakosta.
 - D 358 Niemen kärjen päällä oleva laaja luonnonkuoppa, jonka halki kulkee polku niemen kärkeen, etualalla polku ylittää pienen maakuopan, pohjoisesta.

Kartta: Peruskarttaote 4524 08 VALTANEN, p. 1985

4488

4524 08 VALTANEN

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7323 44

y = 4488 17

z = n. 255 - 257,5

KUUSAMO 81

Kohteen nimi:	Hänninen, Kotilehto
Määrittys ja mj-luokka:	"muinainen asuinpaikka", II(?)/Hist.aika(?)
Peruskartta:	4524 11 + 4542 02 RIEKKI
Koordinaatit:	x = n. 7325 05, y = n. 4490 60, z = n. 260 - 262,5
Kylä, kylänosa:	Kiitämäjärvi, Hänninen
Tila, rek:no:	56:3
Maanomistaja:	

Hännisen taloryhmä sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 27 km itäkaakkoon, Kiitämäjärven pohjoisimman selän pohjoisrannalla. Karvonen (1900) mainitsee Hännilän kylässä olevan Kotilehdon muinaiseksi asuinpaikaksi.

Karvosen mainitsemaa Kotilehtoa eivät haastatellut Hännisläiset tunteneet, mikä ei ole yllätys, sillä olihan Seppo Ervasti kysellyt samaa paikkaa 1970-luvun puolimaissa. Vanhaa asuinpaikkaa kyseltäessä kertoi Aimo Hänninen sellaisen olevan läheisen Lehtolammen eteläpuolisen kankaan itäpäässä. Oppaaksi lähtenyt A. H. näytti asumuspaikkana välittömästi kankaan keskivaiheilla olevan pellon itäreunalla olevaa kellarimaista kuoppaa (yllä olevat koordinaatit). Maatumisasteen perusteella kuoppa lieenee alle parinsadan vuoden ikäinen, joten sopii epäillä oliko tuo kuoppa Karvosen tarkoittama vanha asutus. Keskusteluissa oppaan ja tämän veljen kanssa paikalla käynnin jälkeen kävi kuitenkin ilmi, että alueella olisi ehkä muitakin raunioita, ehkä lähempänä lammen rantaa. Näitä ei kuitenkaan pikaisen paikalla käynnin aikana yhytetty. Paikan kerrottiin olevan Hännisten ensimmäinen asuinsija. Lisäksi lammen pohjoispuolisella kankaalla mainittiin olevan vanhan koivikkoa kasvavan kaskimaan. Kenties kankaan nimi Lauliluomanaho viittaa juuri tähän. Onko näillä muistoilla yhteyttä Ervastian mainitsemaan 1600-luvun lappalaiseen, on mahdoton sanoa. Ehkä kyseessä on muisto talonpoikaisen Hännisen ensimmäisistä asumasijoista.

Hännisen eteläpuolisen Ruumisniemen kerrottiin olevan vanha kesähautapaikka.

Kohde tarkastettu: 9.9.1999

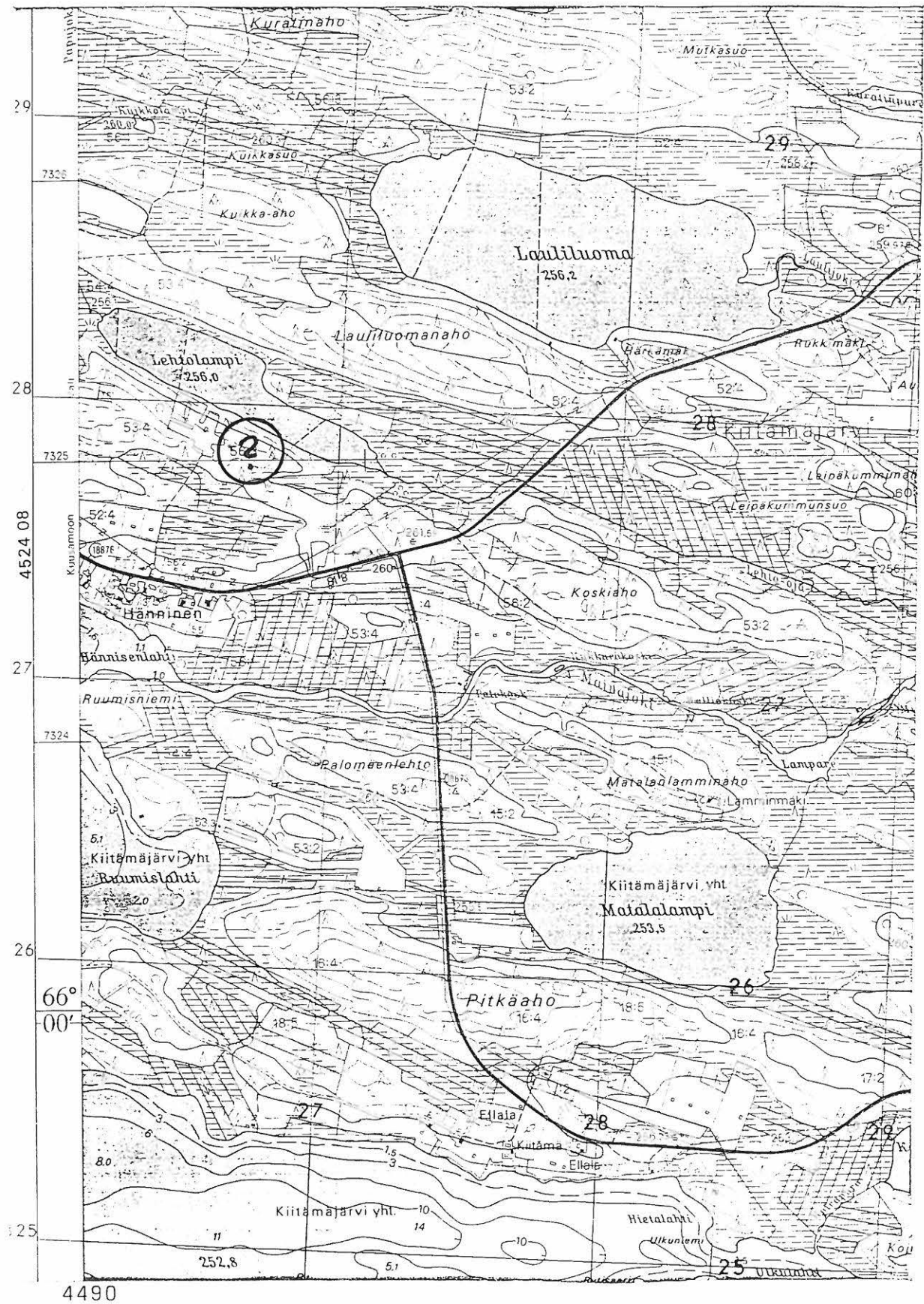
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1971, A. Erä-Esko
Inf. 1976, S. Ervasti

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 11 + 4542 02 RIEKKI, p. 1985

4524 11 + 4542 02 RIEKKI
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = n. 7325 05
y = n. 4490 60
z = n. 260 - 262,5 (?)

KUUSAMO 82

Kohteen nimi:	Kajavasalmi, Salmiaho (Salmikangas)
Määrittys ja mj-luokka:	rautakautinen löytöpaikka(?), ”kiukaita”(?). II.
Peruskartta:	4524 07 MUOJÄRVI
Koordinaatit:	x = n. 7319 48, y = n. 4481 28, z = 255 - 260
Kylä, kylänosa:	Heikkilä, Kajava
Tila, rek:no:	36:8
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 17 km itään, Muojärven pohjoispuolisen Kajavanjärven ja Kirpistön yhdistävän Kajavansalmen länsipuolisella Salmikankaalla Kuusamon kirkolta Kärpänkylään johtavan tien varrella.

Karvoselle on kerrottu, että paikalta on löydetty kaksi hukattua esinettä (”rautakirves ja vaskinen kattilan sanku”). Kyseessä siis mahdollinen rautakautinen löytöpaikka. Lisäksi Karvonon mainitsee paikalla olevan kiukaita. Näiden tietojen perusteella A. Erä-Esko epäilee paikkaa ”lappalaisten asuinpaikaksi”.

Inventoinnin yhteydessä tavattiin Kärpänkylän tien eteläpuolella salmen rannalla olevasta mökistä noin 50 metriä länteen jokunen (ainakin 2 - 3, ehkä enemmänkin) hyvin epämääräinen maan ja kiven sekainen kaskipeltojen peltokivikasoja muistuttavaa rauniota, joiden luonne jäi kuitenkin avoimeksi (yllä olevat koordinaatit). Rauniot olivat paksun sammalen peittämiä ja hankalasti havaittavissa. Niiden alueella kasvoi katajaa, kuten niin usein vanhojen peltojen paikalla näyttää tekevän. Selvää peltokerrosta ei kuitenkaan tavattu, vaikka alue paikoin vaikutti raivatulta. Pirtinkiuasta tms. asutuksen jälkiä ei tavattu, joten ei ole varmaa tarkoittaako Karvonon juuri näitä raunioita.

Kohde tarkastettu: 13.9.1999

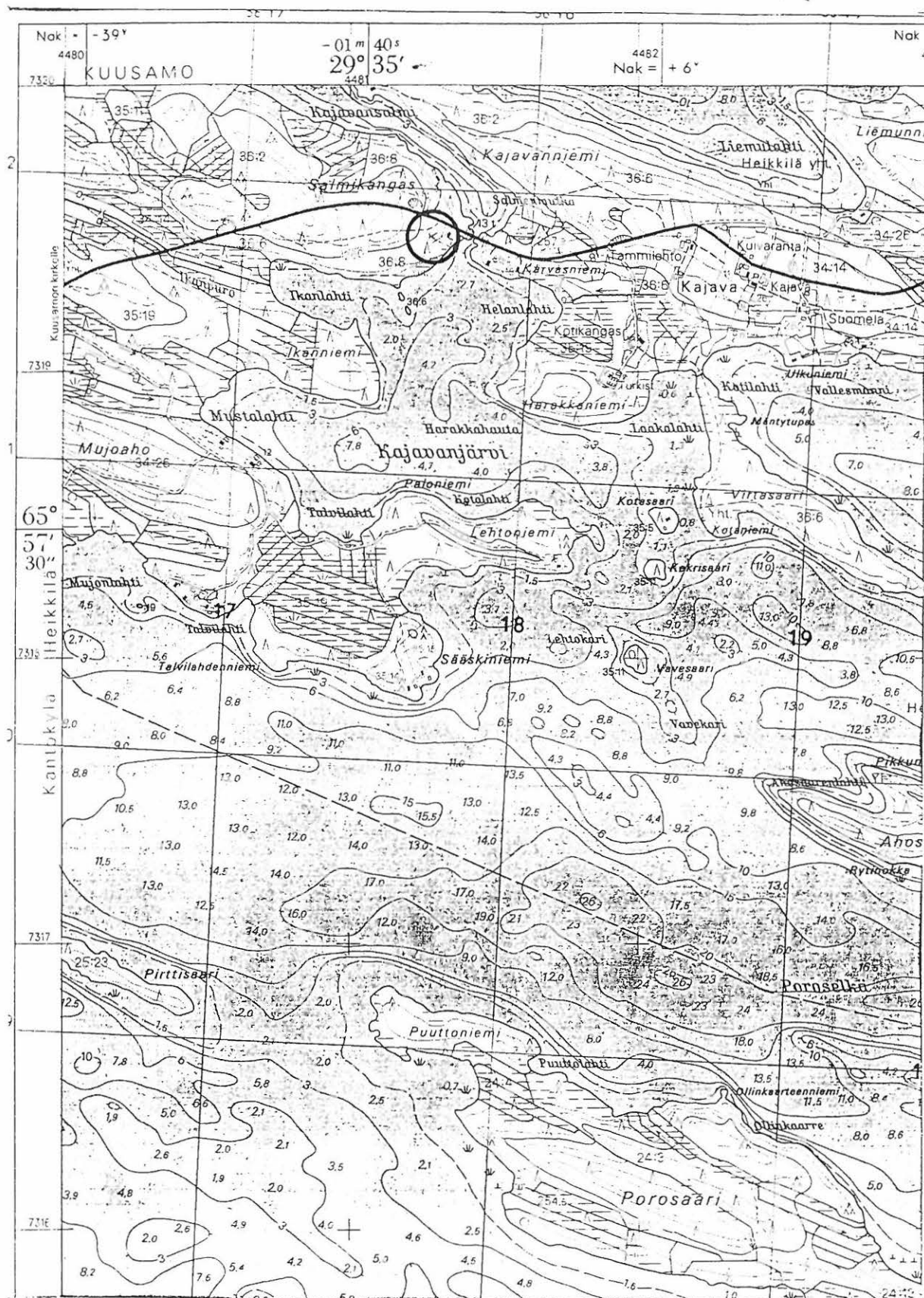
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: Rautakirves ja pronssivartaan(?) katkelma, ”hukatut”

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 07 MUOJÄRVI, p. 1985

4524 07 MUOJÄRVI

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = n. 7319 48

y = n. 4481 28

z = 255 - 260

KUUSAMO 83

Kohteen nimi: Penikkajoki, Kenttäaho

Määrittys ja mj-luokka: maakuoppa, ”vanhan asumuksen merkkejä”. II.

Peruskartta: 4524 10+ 4542 01 KÄRPÄNKYLÄ

Koordinaatit: $x = 7313\ 97$, $y = 4492\ 40$, $z = n. 265$

Kylä, kylänosa: Kärpänkylä, Penikkasalmi

Tila, rek:no: 36

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 29 km itään, Muojärven itäosan Rahkoselän ja Piiksiselän välisen Penikkasalmen pohjoispuolisen Kenttäahon itäpäässä, Kylmäniemeen johtavan metsätien eteläpuolella, Kärppälammen länsipään sillasta noin 300 metriä länsilounaaseen.

Karvosen (1900) mukaan paikalla on ”vanhan asumuksen merkkejä”. Kenttäahon metsätien puomista noin 100 metriä länteen ja tiestä vajaan 10 metriä etelään harjanteen etelärinteen partaalla tavattiinkin yksi NW - SE -suuntainen maakuoppa. Kuopan koko on noin 2,5 - 3 x 3,5 - 4 metriä ja syvyys 60 - 80 cm. Kuopan ympärillä on matala, 15 - 20 cm korkea, valli, jonka leveys on noin 1,5 metriä. Sekä kuopan keskellä että reunalla on havaittavissa selvä turpeenalainen huuhtoutumiskerros. Muita muinaisjäännöksiä ei alueelta tavattu. Onko kyseessä sitten sama jäännös, jonka Karvonen mainitsee, jää hieman epävarmaksi. Todettakoon kuitenkin, että myös muutamista muista Karvosen ”vanhojen asumusten” paikoilta tavattiin inventoinnin aikana vastaavantapaisia maakuoppia.

Kohteesta noin kilometri kaakkoon olevat Hautaniemi ja Koiraniemi tiedettiin Kärpänkylässä ja Koskikylässä vanhoiksi väliaikaisiksi hautapaikoiksi.

Kohde tarkastettu: 13.9.1999

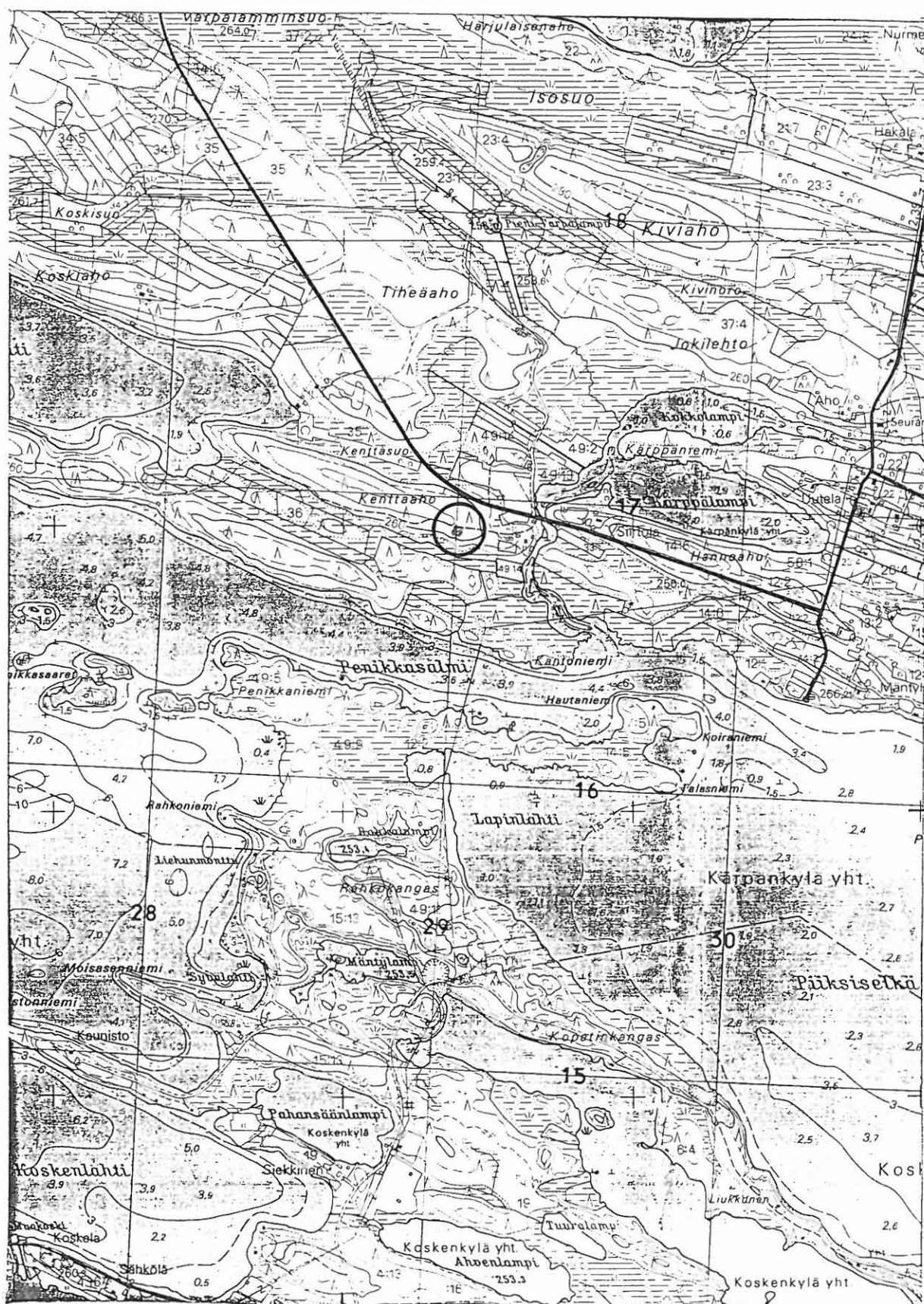
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 359 Maakuoppa, luoteesta.

Kartta: Peruskarttaote 4524 10 + 4542 01 KÄRPÄNKYLÄ, p. 1985

4492

4524 10 + 4542 01 KÄRPÄNKYLÄ x = 7313 97
M. Sarkkinen, y = 4492 40
Kuusamon inventointi 1999 z = n. 265

KUUSAMO 84

Kohteen nimi:	Kirpistö, Kenttäniemi
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka, maakuoppia. II-III.
Peruskartta:	4524 08 VALTANEN
Koordinaatit:	x = 7320 40, y = 4482 75, z = n. 255 - 257,5
Kylä, kylänosa:	Heikkilä, Kirpistö
Tila, rek:no:	Yht. maa, 3:3
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 19 km itään, Kirpistön pohjoisrannan Kenttäahon eteläkärjessä. Alue on loivahkoa havupuuta kasvavaa loivasti veteen laskevaa kankaanreunaa. Maaperä paikalla on hiekkamoreenia. Niemenkärjen yhteismaalla on laavukota, sen eteen raivattu tasanne ja itärannalla venepaikka.

Inventointikertomuksessaan 1975 A. Erä-Esko epäilee karttanimien perusteella paikalla olevan lappalaisten asuinpaikan. Tarkastuksessa 1976 hän löysi alueelta kvartsi-iskoksia. Inventoinnin aikana alueelta tavattiin iskosten lisäksi kvartsikaavin sekä kaksi maakuoppaa. Kartalla niemen kärkeen johtaa suora tie, jonka eteläpää kääntyy lounaaseen. Nykyisin tien mutkasta erkanee uusi tie itärannan venepaikalle. Suoraa tien linjaa pitkin kulkee sähkölinja yhteismaalla olevalle laavupaikalle. Laavupaikan ja kapean niemen kärjen väliin on raivattu koneellisesti 2 - 3 aarin kokoinen tasanne, jonka alueelta pintamaa on poistettu. Tasanteen ja rannan välissä on muutamia suuria kuusia, joiden juurella on ilmeisesti alkuperäisen maan tasalle ulottuvia tönkyröitä. Näiden luota tavattiin kvartsikaavin. Myös raivatun tasanteen pohjoispenkassa oli pari iskosta. Iskoksia havaittiin lisäksi teiden risteyksessä, mikä jokseenkin vastaa Erä-Eskon kvartsilöytöpaikkaa, sekä itärannan venepaikalle johtavan tien pohjoisreunalle kaivetun ojan penkoista tien yläpäästä. Havainnot tehtiin itärannalla selvästi erottuvan vanhan rantatörmän yläpuolelta. Risteyksen koillispuolella, rantaan johtavan suoran tienosan ja itään venepaikalle S-muotoisesti loivasti kaartavan tien välissä olevan kuusikkoisen matalan harjanteen eteläpäästä tavattiin kaksi maakuoppaa. Niiden halkaisija on 2 - 2,5 metriä ja syvyys noin 60 cm.

Kohteen osin tuhonneet venepaikalle johtava tie sekä laavun edessä oleva tasanne on tehty 5 - 6 vuotta sitten. Näin kertoi Heikkilän Einolan (kohde 110) Sulevi Hentilä (Kärpänkyläntie 172 A, 93999 Kuusamo), joka tavattiin paikalla käynnin jälkeisenä päivänä. Hän on useana keväänä kerännyt paikalta lumen sulamisen jälkeen paljastamia kvartseja, lähinnä tasanteen penkoista ja venepaikan tien ojasta. Kvartsien joukossa on useita kaapimia, osa kookkaita makrokaapimia. Lisäksi hän on löytänyt paikalta iskukiven sekä hiekkakivisen kuluneen hioimen, jonka päässä on uurteet kantohihnaa varten. Tekemänsä löydöt hän luovutti allekirjoittaneelle toimitettavaksi Kansallismuseon kokoelmiin.

Vaikka kohde on osin tuhoutunut, on alueella myös säilynyttä maastoa. Selvittämättä jäi jatkuuko asuinpaikka venepaikalle johtavan tien pohjoispuolelle, mikä alue ainakin maastollisesti vaikutti otolliselta.

Kohde tarkastettu: 9.9.1999

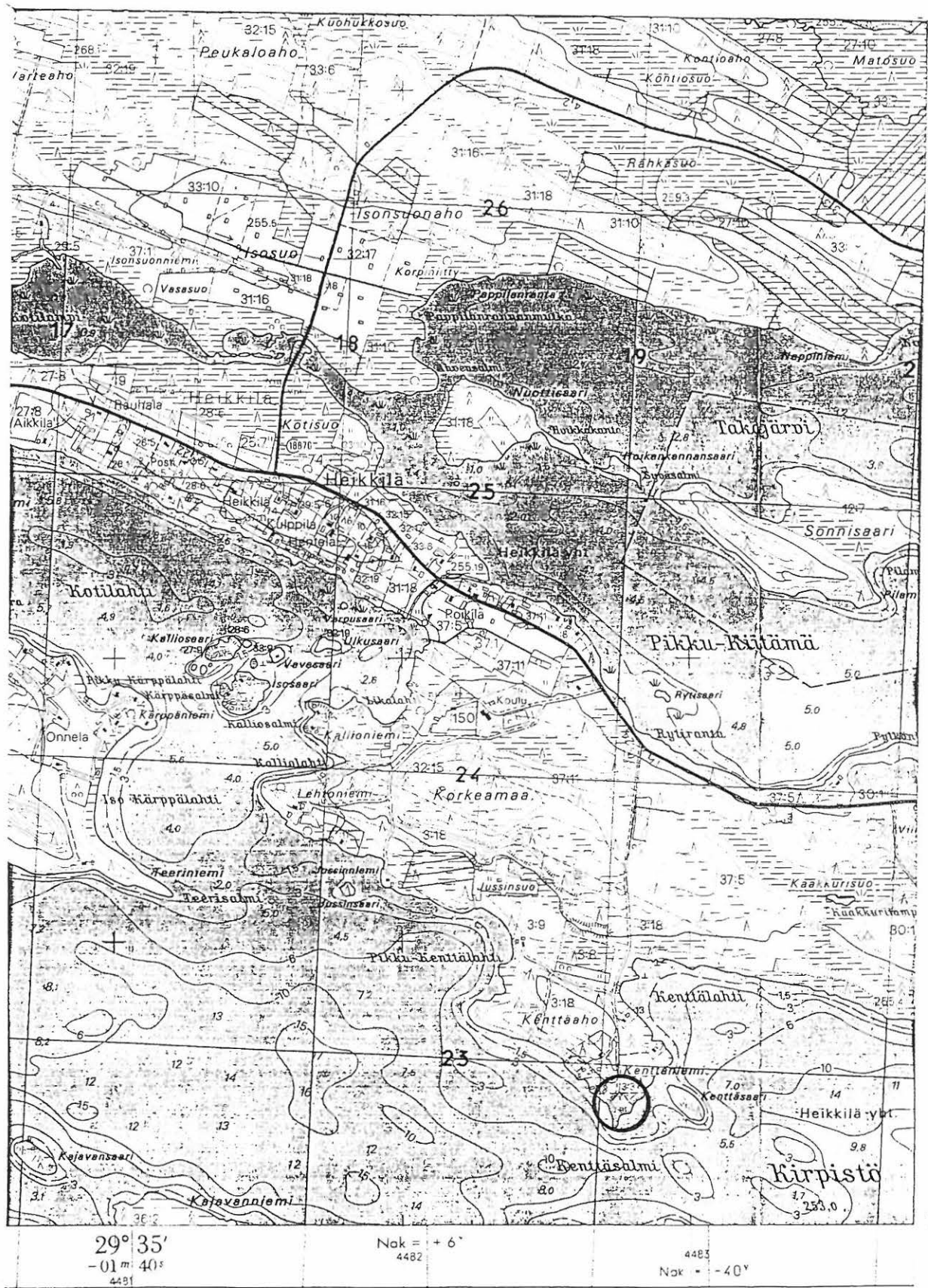
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko
Tark. 1976, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 19932 kvartsi-iskoksia

Inventointilöydöt: KM 31703:1-8 hioin, iskukivi, kvartsiesineitä, kvartsiittilohelma

- Diat: D 360 Kenttäniemen kärkeen tuleva tie etualalla, siltä kvartsia, keskellä tasoitettu kenttä, laavukota siitä vasemmalle, kentän takana petäjätönkyrystä kvartsiesine, luoteesta.
- D 361 Niemen itärannan venepaikalle johtava tie, kuvattuna niemen kärkeen johtavalta tieltä sähkölinjan alta, kvartsia kuvauspaikalla ja venerannantien leikkauksessa/ojassa, maakuopat vasemmalla olevien kuusten suojassa, lounaasta.

Kartta: Peruskarttaote 4524 08 VALTANEN, p. 1985

7320

4524 08 VALTANEN

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7320 40

y = 4482 75

z = n. 255 - 257,5

KUUSAMO 85

Kohteen nimi:	Lyhytniemi
Määrittely ja mj-luokka:	"pyöreitä kivikasoja ja asumapaikka" II?/Hist. aika(?)
Peruskartta:	4541 03 KUURNA
Koordinaatit:	x = n. 7304 30, y = n. 4501 25, z = n. 260 (Lyhytniemen talon paikka)
Kylä, kylänosa:	Lämsänkylä, Multiperä
Tila, rek:no:	Lyhytniemi 3:2
Maanomistaja:	Kuusamon kunta

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 40 km itäkaakkoon, Joukamojärven kaakkoispuolisen Vuolajärven itärannalla, Multiperän Kissanien talosta noin 400 - 500 metriä eteläkaakkoon. Alue on loivahkosti länteen laskevaa moreenikankaan laitamaa Koskiahon johtavan metsätien länsipuolella.

Karvosen mukaan Lyhytniemen pellon aidan takana on pyöreitä kivikasoja ja asumapaikka. A. Erä-Esko epäilee paikalla olevan lappalaisten asuinpaikan. Kohteessa hän ei ole käynyt. Lyhytniemen talo on ollut asuttuna viime sotiin saakka. Nyt talo on raunioitunut ja paikalla erottuu uuninsija ja perustukset. Pellot ovat pääosin avoimena kulokkona. Talon lähellä on useita talousrakennusten raunioita. Peltalueen keskellä on puurivi, joka sijainnee taloon johtaneen kujan varrella. Tämän läheisyydessä tavattiin huolellisesti kasattuja peltoraunioita, joissa pienimmät kivet olivat keskellä. Peltalueen eteläreunalla, Koskiahon johtavan tien mutkasta 50 - 100 metriä länsiluoteeseen tavattiin muutamia risukon ja kaadettujen nuorten haapojen peittämiä kivikasoja, jotka nekin lienevät peltokivikasoja. Rannempana oli kasvillisuus paikoin niin tiheää, että mahdollisten em. taloa vanhempien raunioiden ja asumapaikan erottaminen niiden joukosta olisi vaatinut sekä aikaa huomattavasti enemmän että erilaisia metodeja kuin nyt oli käytettävissä. Mitään varmuudella esihistoriallista ei paikalla voitu erottaa. On hyvin todennäköistä, että Karvosen asumapaikka tarkoittaa historiallisen ajan jäänteitä, kuten viereinen Multikosken pohjoisrannankin kohde, vrt. kohde 86.

Kohde tarkastettu: 14.9.1999

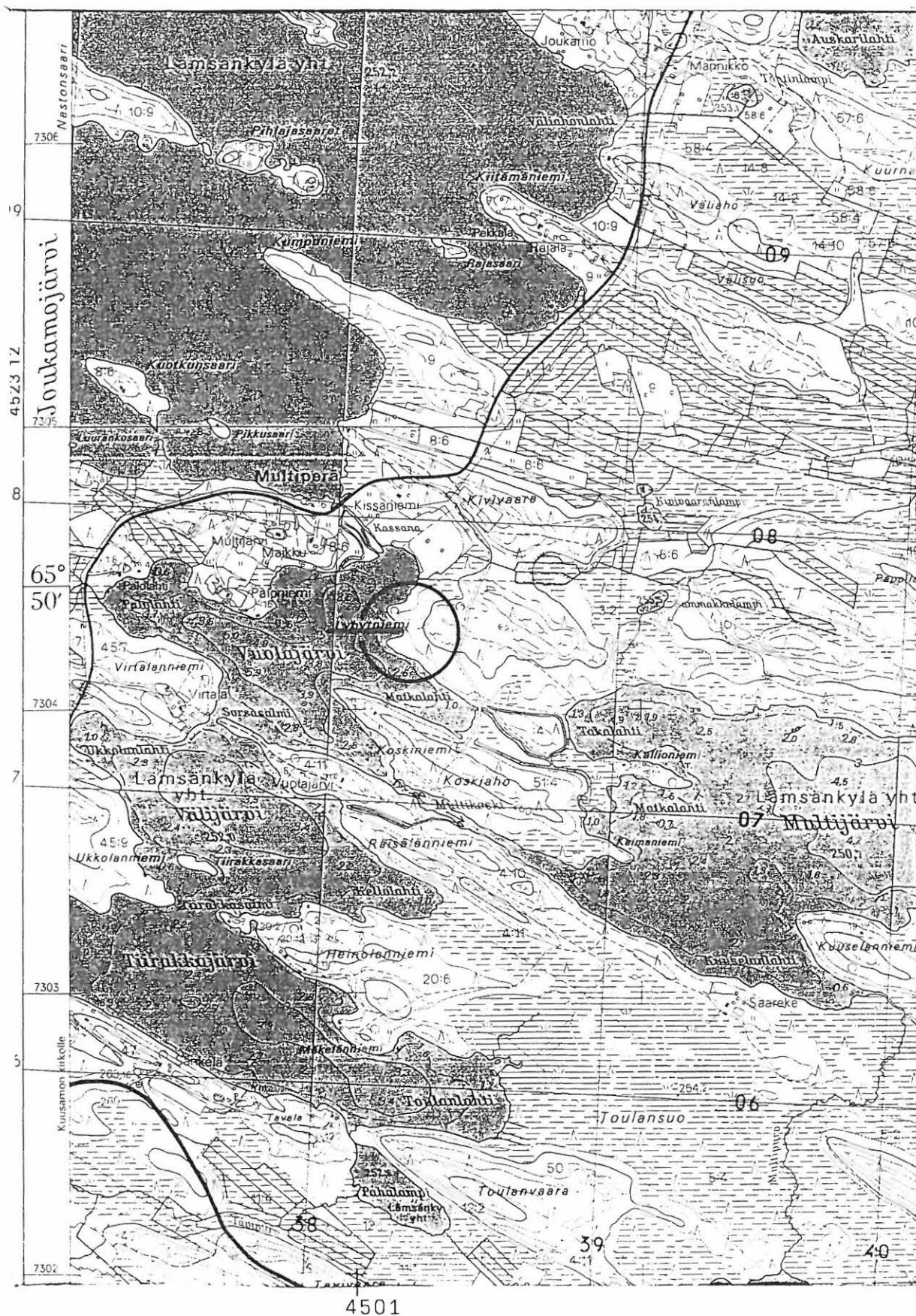
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4541 03 KUURNA, p. 1985

4521 03 KUURNA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

$$x = 7304 \text{ } 30$$
$$y = 4501 \ 25$$

$z = n. 269$ (talon sijainti)

KUUSAMO 86

Kohteen nimi:	Multikoski N-ranta
Määrittely ja mj-luokka:	talonpaikka, ”2 pirtin sijaa, hautoja, kivikehä”. Hist. aika
Peruskartta:	4541 03 KUURNA
Koordinaatit:	x = n. 7303 72, y = n. 4501 24, z = n. 255
Kylä, kylänosa:	Lämsänkylä
Tila, rek:no:	yhteismaa
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 40 km itäkaakkoon, Joukamojärven kaakkoispuolisen Vuolajärven ja siitä itään olevan Multijärven välisessä pitkässä salmessa olevan Multikosken pohjoisrannalla. Kosken ranta on jokseenkin tasaista mäntyvaltaista kangasta, joka kauempana pohjoisessa kohoaa kymmenkunta metriä pohjoisessa olevan kapean harjanteen laelle.

A. Erä-Esko epäilee paikalla olevan lappalaisten asuinpaikan. Kohteessa hän ei ole käynyt. Inventoinnin yhteydessä paikalla todettiin yksi varma talon-/pirtinsija kiukaineen, pieni peltoraivio ja peltokivikasoja. Karvosen kivikehää ei havaittu. Jäänteet sijaitsevat Multikosken saarten pohjoispuolisella yhteismaalla. Läntisin havaittu jäännöksi oli halkaisijaltaan n. 2 metriä ja syvyydeltään 20 - 30 cm ollut maakuoppa, joka sijaitsi rannassa olevasta laavukodasta 25 - 30 metriä pohjoiseen. Tästä 40 - 50 metriä itään on pirtinsija (ala n. 4 x 5 metriä, kiuas pohjoisnurkassa, perustusten sisällä kellarikuoppa). Tästä itään on pieni kivetön peltoraivio (peltokerros hiilensekainen, heikko huuhtoutumiskerros) ja edelleen itään ainakin 2 - 3 peltokivirauniota (n. 1 - 2 x 1 - 2 m, korkeus noin 20 cm). Peltosten alue on katajikkoinen. Kyseessä on paremminkin ikivanhan talonpoikaisen asutuksen jäännöksi kuin saamelaisasuinpaikka.

Kohde tarkastettu: 14.9.1999

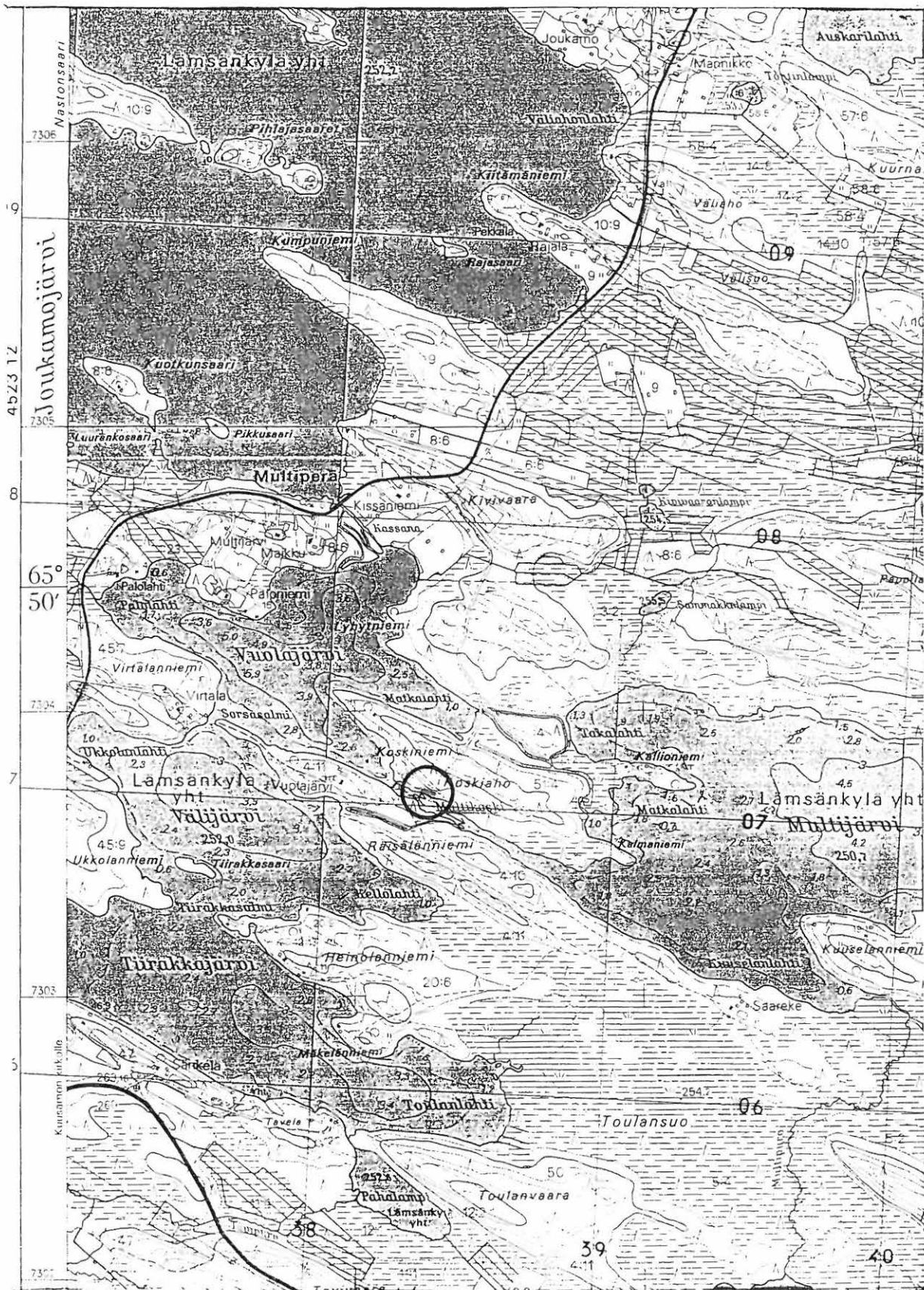
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 362 Yksi alueen itäosan peltoraunioista katajineen, idästä.

Kartta: Peruskarttaote 4541 03 KUURNA, p. 1985

4501

4541 03 KUURNA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7303 72

y = 4501 24

z = n. 255

KUUSAMO 87

Kohteen nimi:	Multikoski S-ranta
Määrittely ja mj-luokka:	”pitkulaisia kumpuja”(?). II(?).
Peruskartta:	4541 03 KUURNA
Koordinaatit:	S-ranta noin $x = 7303\ 65$, $y = 4051\ 20$, $z = 255(?)$
Kylä, kylänosa:	Lämsänkylä
Tila, rek:no:	yhteismaa tai 4:10
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 40 km itäkaakkoon, Joukamojärven kaakkoispuolisen Vuolajärven ja siitä itään olevan Multijärven välisessä pitkässä salmessa olevan Multikosken etelärannalla.

Karvonen (1900) kirjoittaa “eteläranta perin epätasaista; olin huomaavani pitkulaisia kumpuja(?)”. Inventoinnin yhteydessä kohde jäi tarkastamatta. Läheisessä Kissanien talossa kerrottiin, että Multikosken yli pääsee kahlaten, mutta oikeaa ylityspaikkaa ei yrityksistä huolimatta löydetty ja urheilu katsottiin turhaksi, etenkin, kun Karvonen näyttää itsekin olevan epävarma kohteen luonteesta.

Kommenttina voidaan mainita, että ainoat pitkulaiset kummut, joita inventoinnin aikana nähtiin, ovat tuulenskaatamien puiden juurten nostaman maa-aineksen muodostamia luonnollisia kumpareita. Suurimmilla voi olla pituutta jopa 3 - 4 metriä, leveys on yleensä metrin tienoilla. Aina näiden vierellä ei ole selvää kuoppaa, sillä joissakin tapauksissa juurakko näyttää nostavan pintamaata laajalti, mutta ohuelti, joskus jopa noin parinkymmenen neliön alalta.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: vrt. edellisen kohteen kartta

KUUSAMO 88

Kohteen nimi:	Repolahti, Muojärvi
Määrittely ja mj-luokka:	"asumapaikkoja"(?). II/Hist. aika?(?).
Peruskartta:	?
Koordinaatit:	?
Kylä, kylänosa:	?
Tila, rek:no:	?
Maanomistaja:	

Karvonen mainitsee, että Muojärven Repolahden kahden puolen on asumapaikka. Karttanimenä ei Muojärveltä ko. lahtea kuitenkaan löydy. Myöskään vanhat Muojärveläiset eivät Repolahtea tunne (S. Ervastian inf. 1976). Kun Ervastian tietolähteiden nimet mainittiin 15.9. Koskenkyläläiselle Pauli Tauriaiselle totesi tämä, että he kyllä olisivat lahden tienneet, jos sellainen Muojärven olisi. A. Erä-Esko onkin lisännyt kertomukseensa kohteen kuvaukseen käsin kommentin "ei taida olla koko lahtea". Toteamus voidaan hyvin allekirjoittaa myös tässä yhteydessä.

Karttanimenä Repolahti tavattiin kahdesta paikasta. Oijusluoman länsirannalta (PK 4521 12) ja Kuontijärven (PK 4522 12) etelärannalta. Viimeksimainitun soiset rannat eivät asuinpaikoiksi soveltune. Oijusluoman Repolahden molemmin puolin on asuinpaikaksi sopiva korkea niemi. Näistä eteläisempi tarkastettiin tuloksetta 16.9.

Kohdetta ei onnistuttu paikantamaan inventoinnin aikana

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: -

KUUSAMO 89

Kohteen nimi:	Patolampi, Karhuaho
Määrittys ja mj-luokka:	pyyntikuoppa, ”hautausmaa”(?). II.
Peruskartta:	4523 12 LÄMSÄNKYLÄ
Koordinaatit:	x = 7305 70, y = 4492 76, z = n. 270 - 272,5
Kylä, kylänosa:	Lämsänkylä, Patolampi
Tila, rek:no:	Hyrkäs 29:4
Maanomistaja:	Tauno Hyrkäs

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 31 km itäkaakkoon, Joukamojärven etelärannan Kortessalmesta noin kilometrin lounaaseen olevan Patolammen lounaispuolella. Karhuaho on noin kilometrin pituinen kaakko-luode -suuntainen pääasiassa mäntyä kasvava moreeniharjanne.

Karvonen kirjoittaa: ”Karhuahon syrjässä on hautausmaa. Eräs 'tietomies' on sitä kaivanut ja löytänyt leveän veitsen. Hyvin oli avun antanut”. Sama tarinan on kirjannut J. J. Kortessalmi seuraavasti: ”Olihan se lappalaeste' asennosta löytänyt semmosen lappalastem puukoj jossa oli kummassaep puoleessa terä jä, keskellä vae oli vähä vahvempi paekka ja kumpiip puoli oli terä. Se sano Karhuahossa siinä Hyrkkääl luona olleen sen lappalaesten asenno, jä siitä sano löytäneen” (Vanha Kuusamo kertoo, Kuusamon historia III, s. 155).

Hyrkkään talon väki ei hautausmaasta tms. mitään tiennyt, vaan kertoi kankaan laella olevan peurahaudan, kuten vanhat olivat sitä kutsuneet. Pyöreän kuopan halkaisija on noin 4 metriä ja syvyys 100 - 120 cm. Kuopan reunalle tehdystä koepistosta tavattiin selvä, n. 3 cm paksu huuhtoutumiskerros. Kuoppa sijaitsi Hyrkkään talosta Karhuahon lounaispuoliselle niitylle johtavasta polusta viitisen metriä länteen.

Kuopan sijainti poikkeaa Karvosen sanonnasta ”Karhuahon syrjässä”, eikä ole varmaa onko mainittu esine löydetty juuri tuosta kuopasta. Lisäksi peurahaudaksi tiedetyn kuopan nimeäminen lappalaisten asentopaikaksi tuntuu oudolta, joskaan se ei ole ainutkertaista. Vaikka muuta alueelta ei onnistuttukaan löytämään voi olla, että jossakin kankaan laitamilla on jäänteitä, joita on pidetty ko. asentopaikkana. Monissa tapauksissa ”lappalaisten asuinpaikoiksi” on mainittu vanhojen pirttien ja kaskipeltojen paikkoja. Viimemainittuun saattaisi viitata kankaan nimi Karhuaho.

Kohde tarkastettu: 14.9.1999

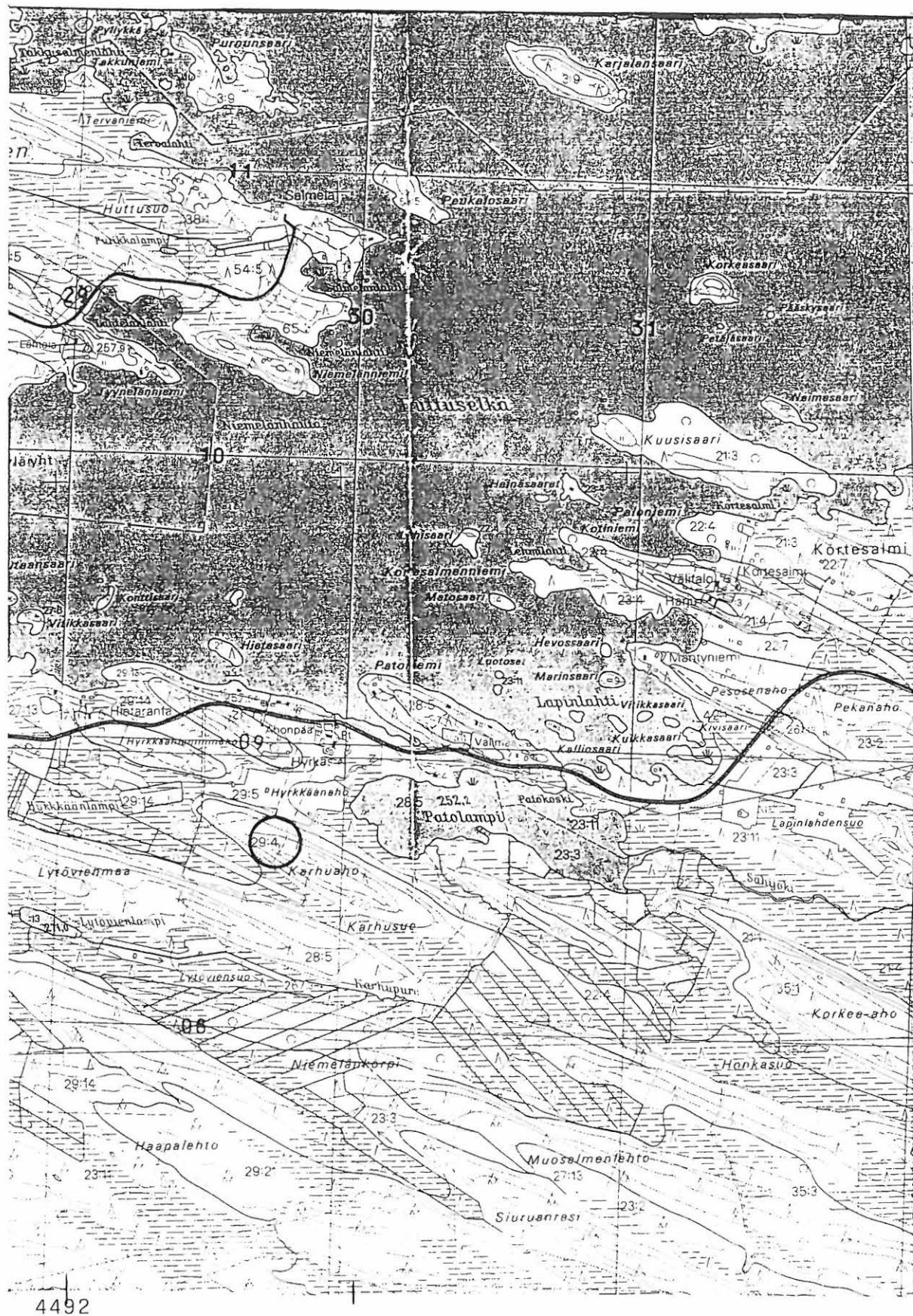
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: ”lappalaisten veitsi”?

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4523 12 LÄMSÄNKYLÄ, p. 1985

4523 12 LÄMSÄNKYLÄ
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = 7305 70
y = 4492 76
z = n. 270-272,5

KUUSAMO 90

Kohteen nimi:	Huttuniemi
Määrittely ja mj-luokka:	"lapin raunioita"(?). II(?)
Peruskartta:	4523 12 LÄMSÄNKYLÄ
Koordinaatit:	x = 7308 03, y = 4492 51, z = 255 - 257,5 (Huttulan vanha talonpaikka)
Kylä, kylänosa:	Lämsänkylä
Tila, rek:no:	65 tai 38:1
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 31 km itäkaakkoon, Joukamojärven länsirannan Huttuniemen itäosassa, niemen pohjoisrannalla.

Karvoselle (1900) kerrotun mukaan on Huttuniemen pellon laidassa ollut lapinraunioita, joihin on vedetty kiviä pellolta niin, että rauniot ovat osin peittyneet. Paikalla käynnin aikana oppaina toimineet Salmelan talon veljekset eivät luonnollisestikaan tienneet mitään mahdollisista raunioista, jotka oli osin peitetty jo sata vuotta sitten. Vanha Huttulan talo saatiin paikannettua. Sitä ympäröivillä kuloheinää kasvavilla pelloilla oli muutamia pelto- ja talousrakennusten raunioita, mutta esim. Karvosen mainitsemaa "yhtäjaksoista kivijonoa" ei pystytty paikalta löytämään, joten mahdollisia lapinraunioita ei saatu tarkemmin paikannettua, eikä niiden luonteesta saatu tarkempaa selkoa.

Tässä yhteydessä on ehkä syytä mainita rannan läheisyydessä peltojen itäkoillisessa rantakoivikossa olevat pyöreät maantasaiset selvästi erottuvat luonnonkiveykset, joiden halkaisija oli 2 - 4 metriä. Näitä on rannalla vähintään kaksi ja ne olivat kiinnittäneet ainakin oppaiden huomion. Niinpä raunioita kysellessä ne näytettiin ensimmäisenä.

Kohde tarkastettu: 15.9.1999

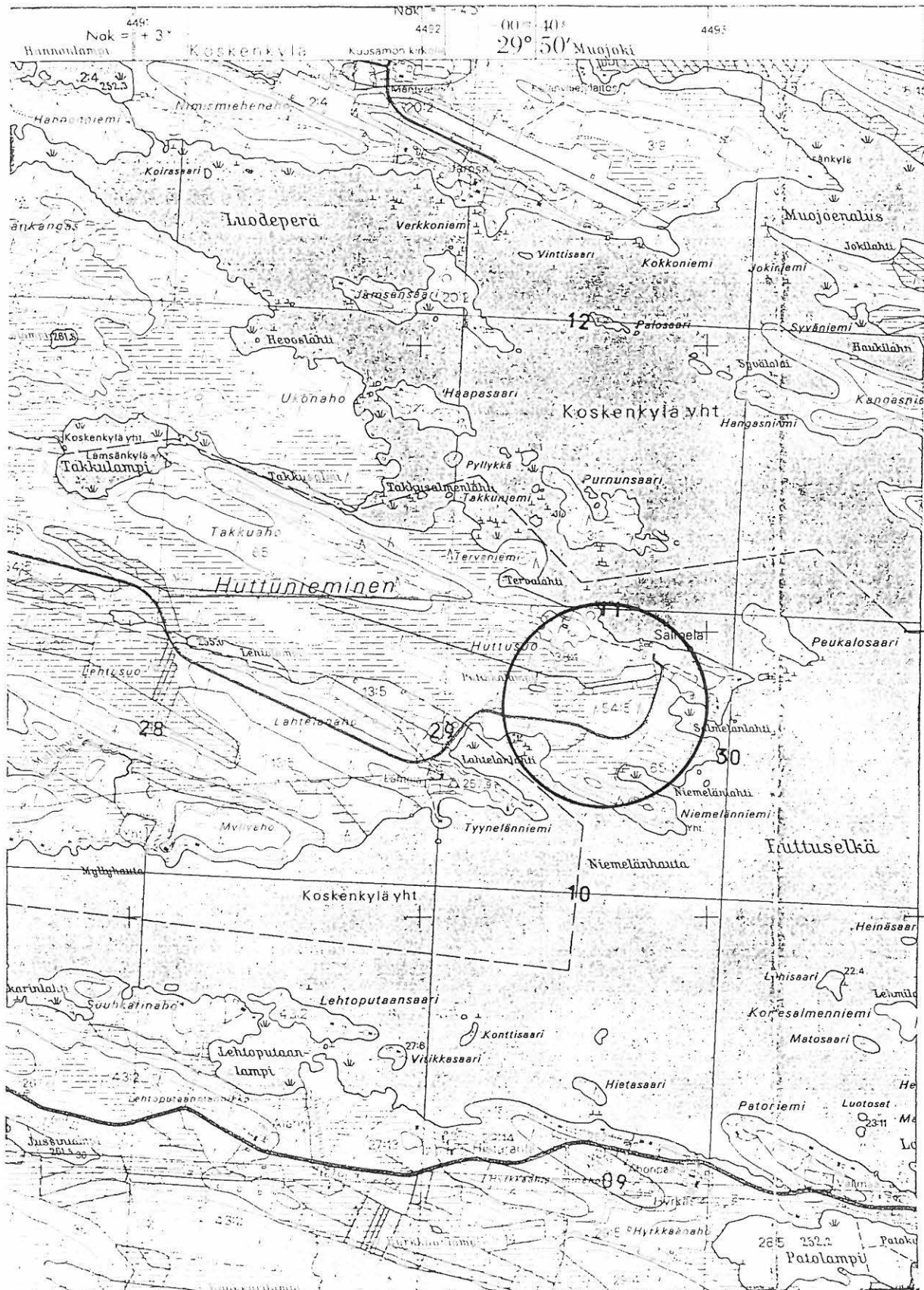
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4523 12 LÄMSÄNKYLÄ, p. 1985

7308

4523 12 LÄMSÄNKYLÄ
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = 7308 03
y = 4492 51
z = 255 - 257,5 (talon sijainti)

KUUSAMO 91

Kohteen nimi:	Keinässaari
Määrittely ja mj-luokka:	"hautausmaa ja tulisijan jäänteitä", epämääräisiä maakuoppia II/III.
Peruskartta:	4524 07 MUOJÄRVI
Koordinaatit:	ruutu 7313/4488
Kylä, kylänosa:	Koskenkylä, Muojärvi
Tila, rek:no:	10:7
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 25 km itäkaakkoon, Koskenkylän koulusta noin 2,5 km luoteeseen, Muojärven etelärannan tuntumassa olevalla saarella.

Karvonen kertoo, että Muojärven Keinossaaren (ilm. Keinässaari) länsirannalla on hautausmaa ja tulisijan jäänteitä. Keinässaaren länsipää tarkastettiin läheisen Tirkkalan (saaresta noin kilometri länteen) Pauli Tauriaisen opastuksella. Hän tuntee saaren hyvin eikä ollut koskaan moisesta hautausmaasta kuullut. Ainoat mahdolliset muinaisjäännökset tavattiin saaren läntisimmän kivikkorantaisen niemen kärjestä harjanteen laelta. Paikalla on 2 - 3 jokseenkin epämääräistä maakuoppaa, joiden halkaisija on noin 1, 5 - 2 metriä ja syvyys puolisen metriä ($x = 7313\ 30$, $y = 4488\ 43$, $z = n. 260$). Myös länsirannan kaksi pohjoisinta lahtenpoukamaa ja niemeä tarkastettiin tuloksetta.

Keinässaaren kaakkoispuolisen Pikkusaaren (Pikkulamassaari) korkeimmalla kohdalla kerrottiin olevan vanhan väliaikaisen hautapaikan.

Kohde tarkastettu: 15.9.1999

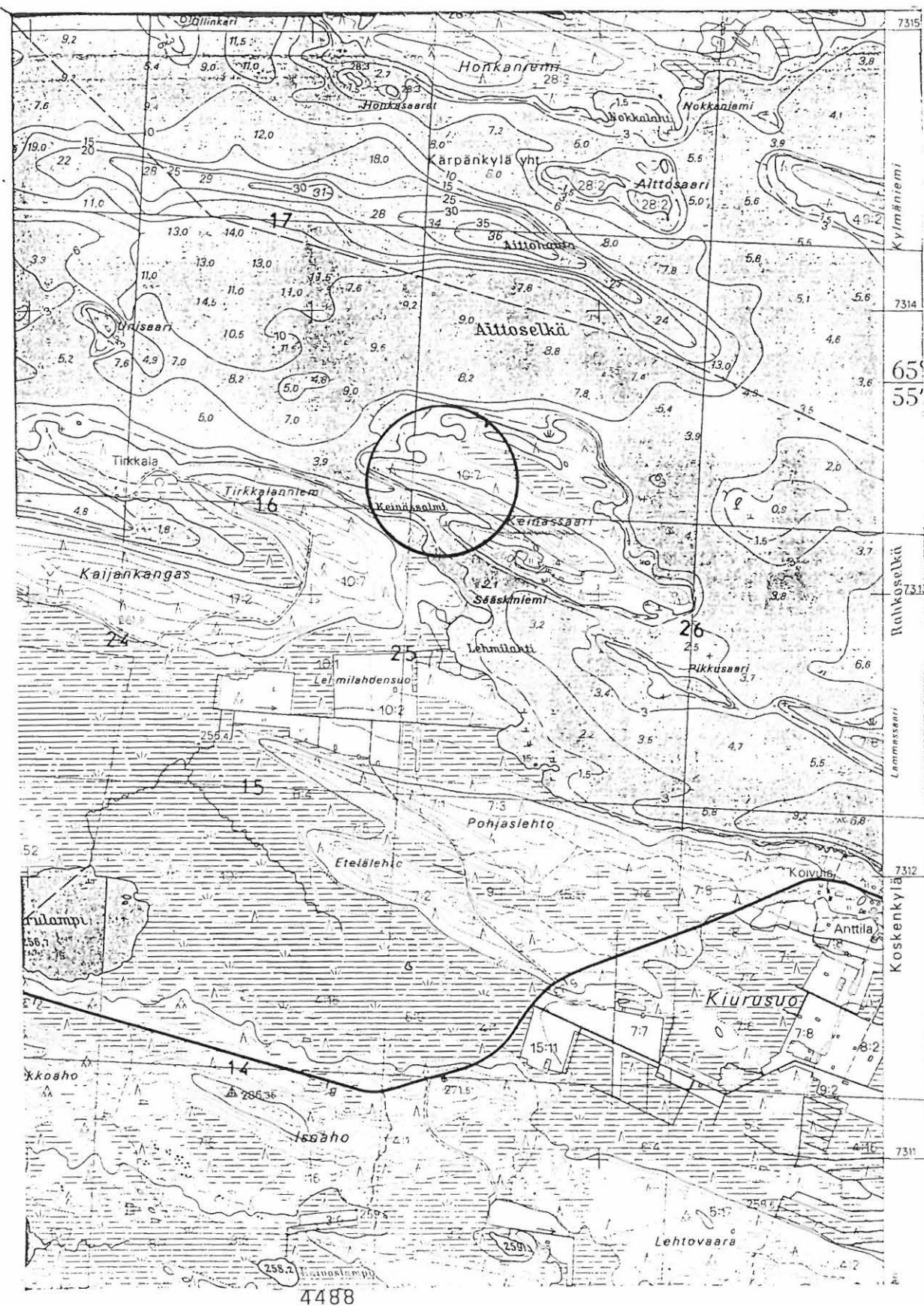
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 07 MUOJÄRVI, p. 1985

4524 07 MUOJÄRVI

ruutu 7313/4488

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

KUUSAMO 92

Kohteen nimi: Muosalmi *i t a*
 Määrittys ja mj-luokka: pyyntikuoppa. II.
 Peruskartta: 4524 04 TÖRMÄSENVAARA
 Koordinaatit: x = 7313 60, y = 4479 07, z = n. 255
 Kylä, kylänosa: Kantokylä
 Tila, rek:no: 3:21
 Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 16 km itäkaakkoon, Muojärven ja sen länsipuolisen Välijärven välisen Muosalmen pohjoisrannalla. Alue on jokseenkin tasaista mäntyä kasvavaa hiekkakangasta.

Karvosen mukaan Muosalmen pohjoisrannalla liki kaivantoa on yksi ”porohauta”. Tarkastuksen yhteydessä löydettiin koordinaattien osoittamalta paikalta yksi osin tuhoutunut maakuoppa, joka lienee Karvosen tarkoittama. Kuopan halkaisija on noin 3 metriä ja syvyys 60 - 80 cm. Aivan tien vieressä liki rantaa sähkölinjan itäreunalla sijaitsevan kuopan tienpuoleinen pintaosa on maanpintaa pukittaessa tuhoutunut. Kuopan itäreunalle tehty koepisto paljasti selvän huuhtoutumiskerroksen. Varmuudella ei voida tietää onko kyseessä sama kuoppa kuin Karvosen tarkoittama.

Kohteen lähialueet tarkastettiin varsin laajalti, etenkin siitä pohjoiseen oleva tasainen kannas, jonka alueelle on merkitty karttanimi Kenttäranta. Muita kiinteitä muinaisjäännöksiä ei kuitenkaan tavattu. Lähimmät kohteet ovat kaksi kaivantoa (kohde 99) ja esihistoriallinen asuinpaikka (kohde 163).

Kohde tarkastettu: 17.9.1999

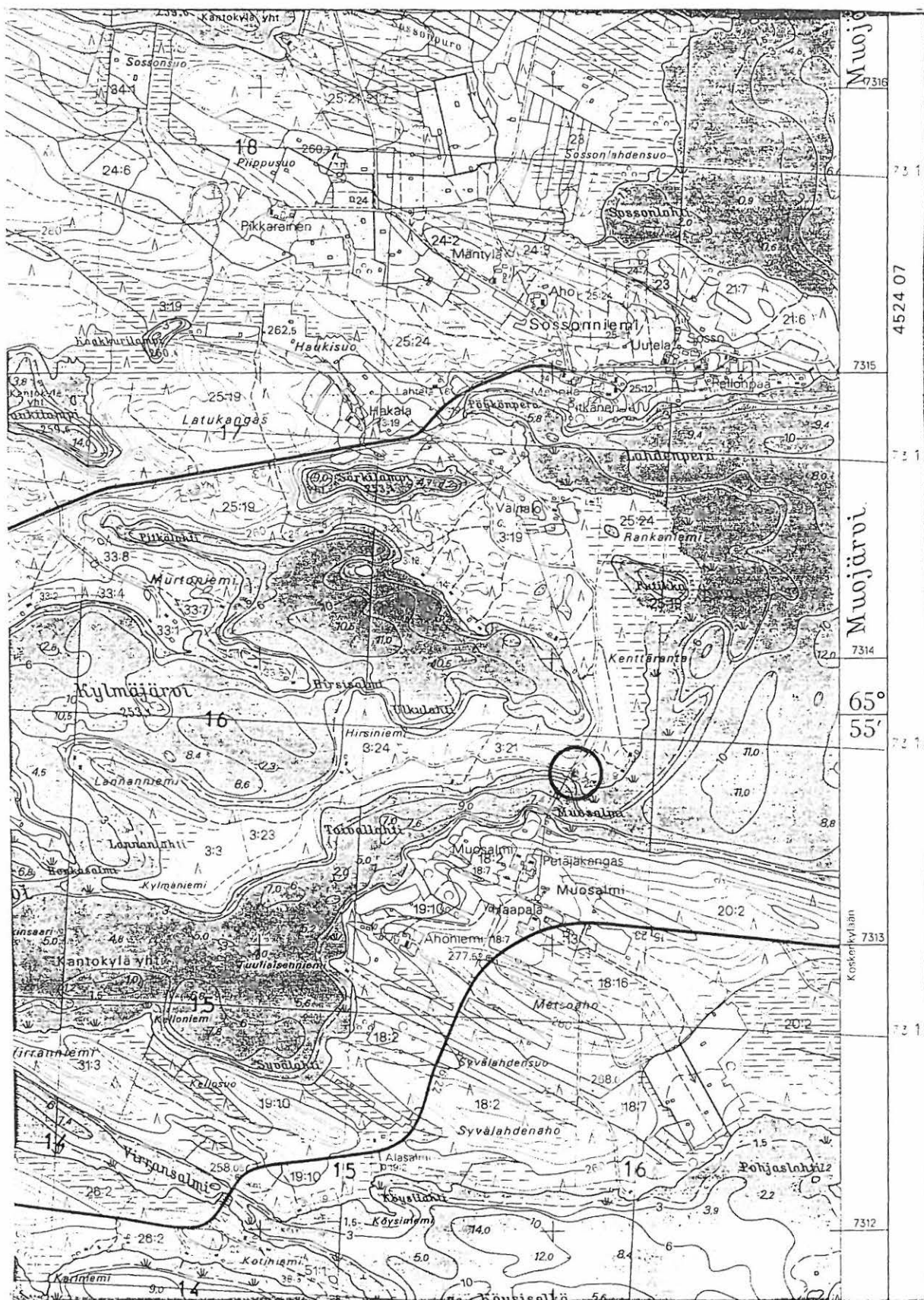
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 04 TÖRMÄSENVAARA, p. 1984

4479

4524 04 TÖRMÄSENVAARA
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = 7313 60
y = 4479 07
z = n. 255

KUUSAMO 93

Kohteen nimi:	Petäjäsaari
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka, hautoja(?), kiviraunioita. II.
Peruskartta:	4524 04 TÖRMÄSENVAARA
Koordinaatit:	a) x = 7311 34, y = 4471 36, z = n. 255 b) x = 7311 56, y = 4471 17, z = n. 255 - 260
Kylä, kylänosa:	Kantokylä, Kuusamojärvi
Tila, rek:no:	39: - 56:

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 11 km kaakkoon, Kantokylän ja Kaihlaniemen välisellä Kuusamojärven saarella Porosaaresta noin 1,5 km kaakkoon. Petäjäsaari on noin 600 metriä pitkä ja 150 metriä leveä kuusivaltainen saari, joka kohoaa vajaat 10 metriä järvenpinnan. Maaperä saarella on kivikkoista moreenia, muutamien paikoin on hiekkaviikin kohtia.

Karvoselle (1900) on kerrottu, että Petäjäsaarella on kenttä, josta on löydetty pääkalloja. Paikalla pitäisi olla myös hautoja. Petäjäsaaren kaakkoispään lounaisrannan rantatörmän vyörymästä, (a-koordinaatit), tavattiin asuinpaikan merkkeinä työstetty kvartsi, pari kvartsi-iskosta, palanutta kiveä ja punaiseksi palanutta maata. Muutamat paikoillaan vyörymän yläosassa olleet kivet olivat selvästi huuhtoutumiskerroksessa. Vyöryvä rantatörmä oli löytöpaikalla noin 3 - 4 metriä korkea. Löytöpaikka sijaitsee välittömästi saaren eteläkärjen luoteispuolella, missä on jokseenkin tasainen mäntyä kasvava kivetön kenttä. Aivan vyöryvän rantatörmän vierellä havaittiin ainakin neljä hautamaista painumaa, joiden pituus on noin 2 metriä ja leveys noin 1 metri tai hieman vähemmän. Syvyyttä näillä eteläkaakko-pohjoisluode-suuntaisilla haudoilla on noin 20 cm. Kauempana rannasta samalla kentällä on kolme muodoltaan epämääräistä kuopannetta, joissa myös näytti olevan huuhtoutumiskerros. Kuopanteiden/painanteiden koko on noin 2 x 4 metriä ja syvyys noin 30 - 40 cm. Näistä pohjoiseen, saaren keskellä korkeimman kohdan kaakkoispäässä oli myös epämääräinen kuopanne. Se saattaa olla kuoppa, josta 1960-luvulla on haettu navetanrakennuksen yhteydessä maata Kantokylään. Maanotosta kertoi Keljan talon isäntä, jolta saatiin vene lainaan saarella käyntiä varten. Mahdollisesti maata on otettu myös aivan saaren kaakkoiskärjestä, sen kaakkoisrannalta.

Saaren kaakkoispäästä noin 350 metriä luoteeseen ja noin 100 metriä saaren luoteispään koillisrannan matalasta niemestä kaakkoon sekä koillisrannasta noin 50 metriä rinnettä ylös tavattiin ainakin kolme muodoltaan epämääräisiä kivirauniota, joiden koko on noin 2 - 3 x 2 - 4 metriä ja korkeus noin 30 - 40 cm (b-koordinaatit). Kivet eivät olleet palaneita, eikä selvää peltokerrosta tavattu. Raunioiden luonne jäi avoimeksi, hyvin vanhoilta ne eivät kuitenkaan vaikuttaneet. Havainnointia hankaloitti reipas sadekuuro.

Kohde tarkastettu: 21.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 31704:1-2 työstetty kvartsi ja kvartsi-iskos

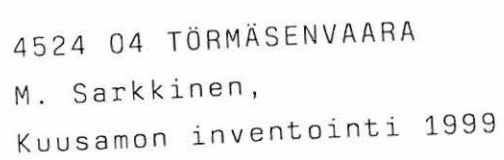
Diat: D 363 Etualalla saaren kaakkoispään painanteita, hautamaiset painanteet kaksihaaraisen männyn takana rantatörmän partaalla, luoteesta.

D 364 Saaren kaakkoispään sortunutta rantatörmää, mistä kvartsia ja palanutta kiveä, hautamaiset painanteet tällä alueella, kaakosta.

D 365 Saaren luoteisosan sammalenpeittämistä kiviraunioista yksi, lounaasta.

D 366 Raunion kiveystä turpeen alta.

Kartta: Peruskarttaote 4524 04 TÖRMÄSENVAARA, p. 1984


```
x = 7311 34 ja -56
y = 4471 36 ja -17
z = 255 - 260
```

KUUSAMO 94

Kohteen nimi: Kaihlaniemi

Määrittely ja mj-luokka: ”hautoja”/maakuoppia. II/III(?).

Peruskartta: 4524 04 TÖRMÄSENVAARA

Koordinaatit: ruutu 7310/4471

Kylä, kylänosa: Kemilä, Kuusamojärvi

Tila, rek:no: ?

Maanomistaja:

Kuusamon kirkolta 12 - 13 km kaakkoon, Kuusamonjärven Kantoselän eteläpuolella sijaitsevalla Kaihlaniemellä mainitsee J. H. Karvonen (1900) olevan kaksi hautaa Kaihlaniemen talon läheisyydessä. Kohdetta ei ole maastossa aiemmin yritetty paikantaa.

Tarkastuksen aikana Kaihlaniemen ja Koivulan taloissa ei ollut väkeä kotosalla. Näiden länsipuolisen Lahokkaan talon emäntäkään ei maakuopista tiennyt. Maatossa niemen nokan kangas osoittautui kivikkoiseksi ja alavaksi reheväkasvuiseksi, kuten myös niemen alemmat rannat yleensäkin. Korkein harjanne oli kuivaa, kuusta ja mäntyä kasvavaa, paikoin kivikkoista moreenia. Harjanne laski terassimaisesti etenkin pohjoiseen. Kuoppia etsittiin tuloksetta niemen kärjessä olevan uuden mökin luota etelärannan Pöckelöniemen tasalle.

Kohdetta yritetty paikallistaa 31.8.1999

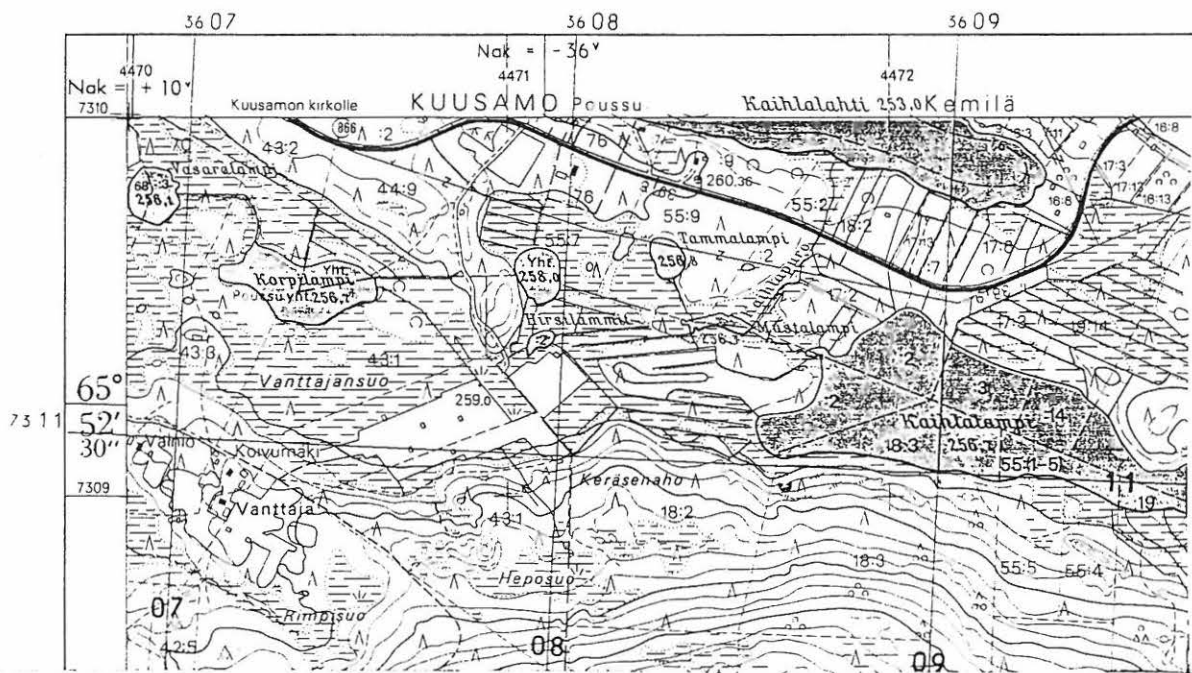
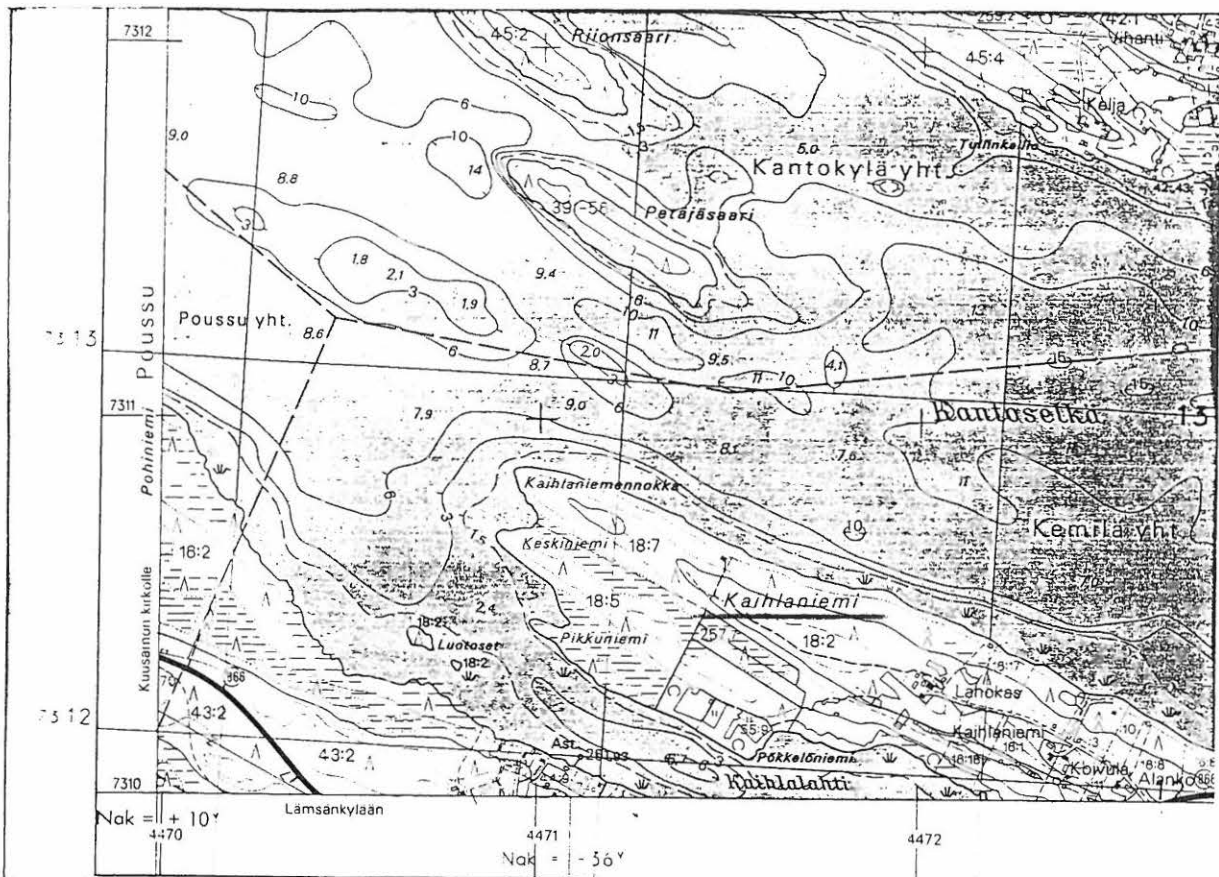
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 04 TÖRMÄSENVAARA, p. 1984

4524 04 TÖRMÄSENVAARA

ruutu 7310/4471

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

KUUSAMO 95 (= 64)

Kohteen nimi:	Raatesalmi
Määrittely ja mj-luokka:	"kiviraunioita" ja "hautoja"(?). III/Hist. aika(?)
Peruskartta:	4524 01 KUUSAMO
Koordinaatit:	x = 7315 85, y = 4468 85, z = n. 257,5 (Raatesalmen talon tienoo)
Kylä, kylänosa:	Kantokylä, Kuusamojärvi
Tila, rek:no:	?
Maanomistaja:	

Karvosen (1900) mukaan Raatesalmen pellon aidan takana on ollut kaksi kivirauniota, joissa on ollut palojälkiä. Lisäksi paikalla on ilmeisesti ollut hautoja (so. maakuoppia?). Aiemman inventoinnin yhteydessä kohdetta on yritetty paikantaa Raatesaaren ja mantereen välisen Raatesalmi-nimisen salmen alueelle. Paikalla oleva talo on kuitenkin Raatelahti. Todennäköisemmin Raatesalmi kuitenkin tässä yhteydessä tarkoittaa saman nimistä taloa, joka sijaitsee em. talosta noin kilometrin luoteeseen. Niinpä kyseessä on mitä ilmeisimmin sama kohde kuin kohde 64 Teeliniemi (Vrt. A. H. Snellman SMYA IX, 1887, s. 44).

Ainakaan Raatelahden isäntä ei tiennyt talonsa lähellä olevan minkäänlaisia kiviraunioita. Lisäksi ainoat kuopat, jotka hän tässä yhteydessä sai mieleensä olivat Raatepuron luoteispuoliset savenottokuopat, talosta noin 300 - 500 metriä luoteeseen.

Ks. myös kohde 64 Teeliniemi.

Kohde tarkastettu: 21.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko
Tark. 1982, P. Purhonen

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Vrt. kohteen 64 kartta

KUUSAMO 96

Kohteen nimi: Pyhälahti, NE - ranta 705 01 0096

Määritys ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka, maakuoppia. II.

Peruskartta: 4524 01 KUUSAMO

Koordinaatit: a) x = 7317 56, y = 4469 64, z = n. 257,5
b) x = 7317 73, y = 4469 37, z = n. 255 - 257,5

Kylä, kylänosa: Kantokylä, Puutteenkylä

Tila, rek:no: 15:2

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 6 km itään, Jaapanlahden itäisen Pyhälahden koillisrannalla. Alue on loivasti lahtea kohti laskevaa mäntykangasta. Maaperä on hiekkamoreenia. Karvosen (1900) mukaan ”Pyhäniemellä ja Pyhälahden ympärillä on selviä asumapaikkoja”.

a-koordinaattien osoittamalta alueelta tavattiin kvartsi-iskoksia ja palanutta kiveä noin 50 metrin matkalla pitkin kartalle merkittyä polkua noudattelevaa ajouraa. Löytöalueen länsipään kohdalla, heti polun eteläpuolella on rannansuuntainen maakuoppa, jonka ala on noin 1,5 x 3 metriä ja syvyys noin 50. Paikoin sen ympärillä on havaittavissa heikkoa vallia. Tästä nelisen metriä etelään, hieman alempana loivassa rinteessä, on toinen maakuoppa. Tämän pyöreän kuopan halkaisija on noin 2 metriä ja syvyys 50 - 60 cm.

b-koordinaattien ilmoittamalta paikalta, polkujen risteyksestä noin 50 metriä kaakkoon, tavattiin ajouralta/polulta pari kvartsi-iskosta ja palanutta kiveä yhdestä keskittymästä.

Havainnot osoittanevat pesäkkeellistä asuinpaikkaa lahden rantamilla, vaikkakaan mainittujen havaintokohtien väliltä ei löydetty mitään asuinpaikkaan viittaavaa. Peitteisen maanpinnan vuoksi havaintojen teko tosin rajoittui vain polulle.

Ko. alueelta tunnetaan raha-aarten lisäksi useita maakuoppia ja yksi asuinpainannekohde, ks. kohteet 29, 167, 168 ja 169.

Kohde tarkastettu: 27.9.1999

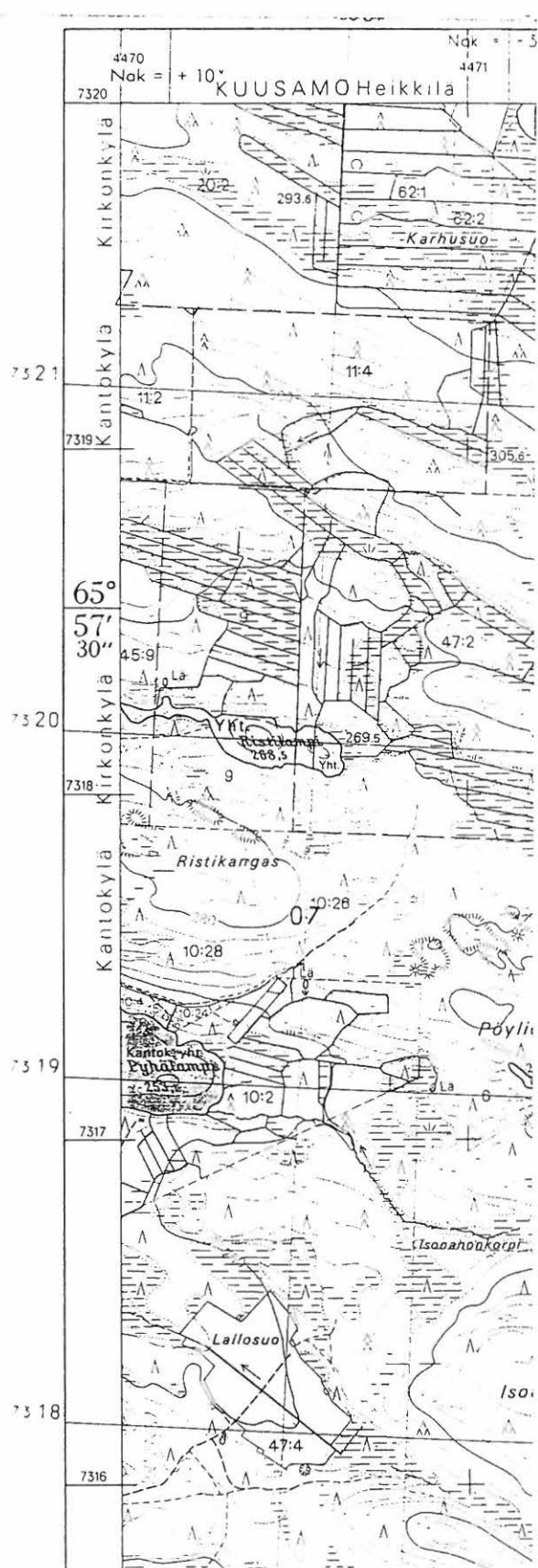
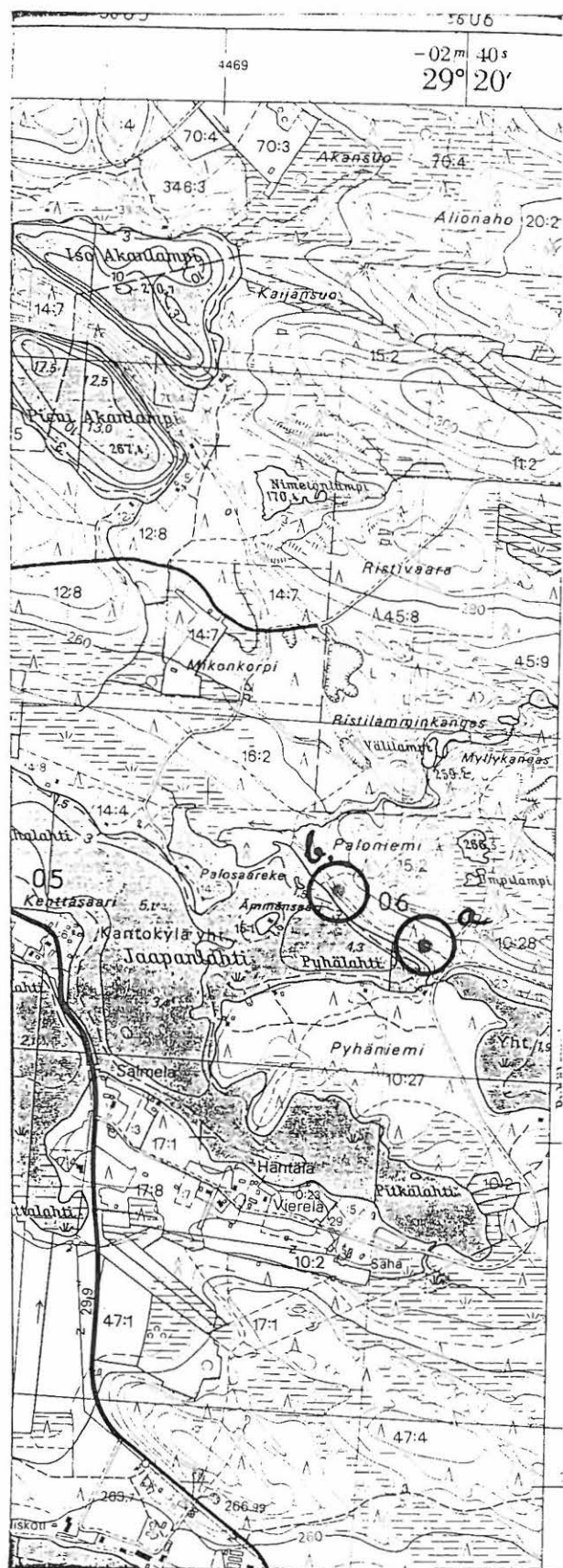
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 01 KUUSAMO, p. 1984

4524 01 KUUSAMO
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = 7317 56 ja -73
y = 4469 64 ja -37
z = n. 255 - 257,5

KUUSAMO 97

Kohteen nimi:	Viitasaari
Määrittys ja mj-luokka:	maakuoppa, ”muinainen asuinpaikka”. II/Hist. aika?
Peruskartta:	4524 01 KUUSAMO
Koordinaatit:	x = 7314 02, y = 4466 96, z = n. 263,5 - 265
Kylä, kylänosa:	Kirkonkylä, Kuusamojärvi
Tila, rek:no:	51:14
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 6 km kaakkoon, Kuusamojärven etelärannan Ronkaisenniemen ja Porosaaren välisen Viitasaaren keskiosassa. Viitasaari on noin kilometrin pituinen kaakko-luode -suuntainen saari, jonka maastoa leimaa kaksi yhdensuuntaista korkeaa harjannetta ja näiden välinen saaren halkaiseva alava kuru. Puusto harjanteilla kuusta ja mäntyä, alavilla paikoilla lehtipuuta. S. Ervasti mainitsee (Kuusamon historia 1, s. 271), että lappalaiset ovat 1600-luvulla pitäneet kesäisin poroja Viitasaarella, lisäksi saari mainitaan suomalaisten kokonaan kaskeamaksi.

Karvosen (1900) mainitsemaa ”muinaista asutusta” on mahdotonta enää varmuudella määrittellä. Määrittely saaren keskelle liki Ronkaista on varsin väljä, mutta sen perusteella A. Erä-Eskon tekemä karttapaikannus osoittautui melkoisen tarkaksi. Yllä olevien koordinaattien osoittamasta kohdasta näet löytyi ilmeisesti yksittäinen maakuoppa. Kaakko-luode -suuntaisen kuopan koko on noin 2 x 2,5 metriä, rakenteen laajuutta lisää kuoppaa reunustanut matala 0,5 - 1 m leveä valli. Syvyyttä soramaahan tehdyllä kuopalla on 60 - 70 cm. Kuopasta ei tavattu palon jälkiä, mutta ohut huuhtoutumiskerros (alle 1 cm) osoittaa kuopalla olevan ikää kohtuullisesti. Selviä palon jälkiä ei tavattu. Kuoppa sijaitsee kaakkoon laskevassa rinteessä, lähellä pohjoisemman harjanteen kaakkoispäätä, sen eteläsivulla. Maakuopan välittömästä läheisyydestä ei onnistuttu löytämään muuta varhaiseen asutukseen viittaavaa.

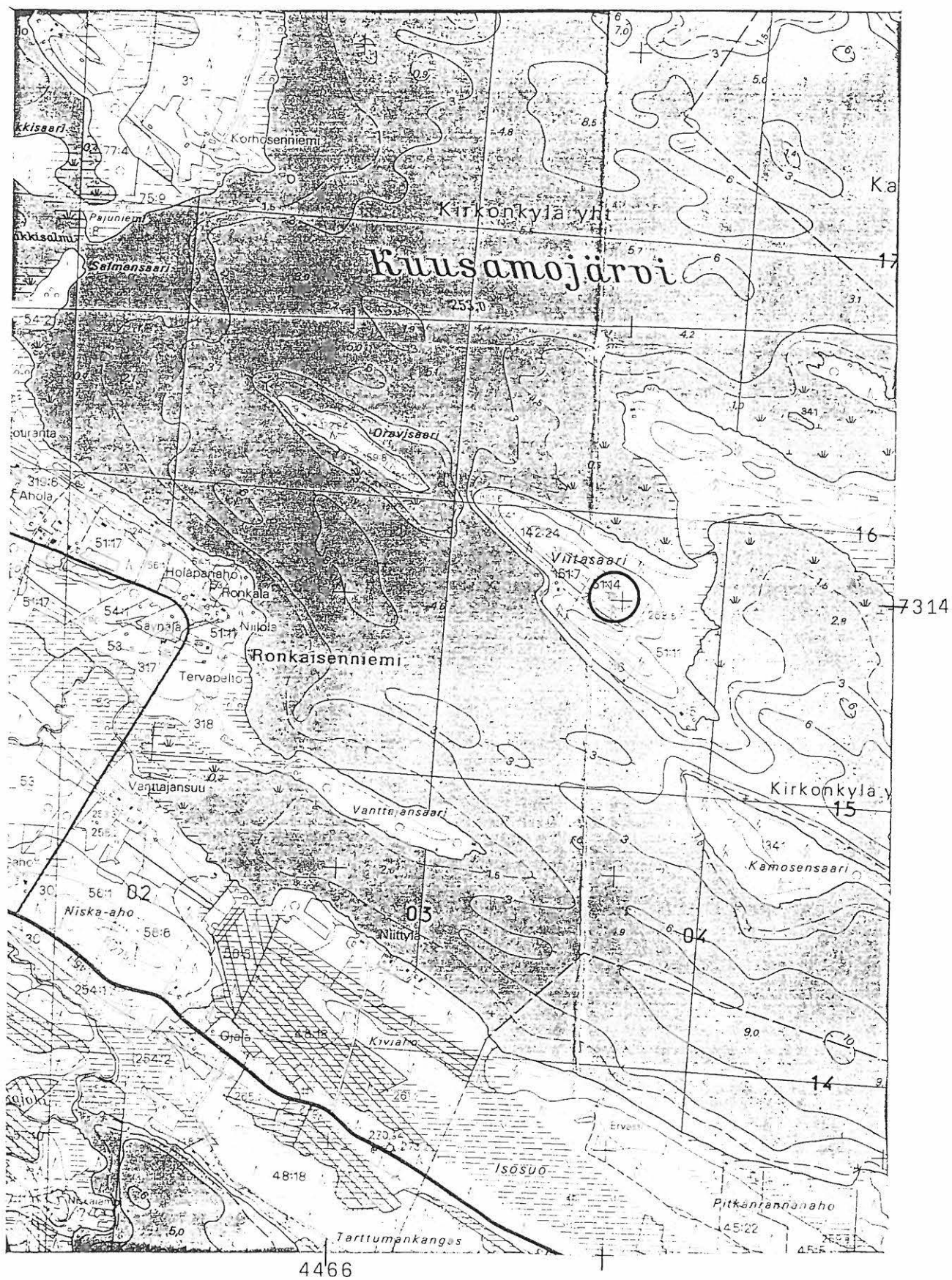
Maakuopasta vajaat 100 m kaakkoon on peruskartalle merkitty niitty. Kyseessä on vanha jo sammaloituva pelto, jossa ei huuhtoumaa. Pellon koilliskulmalla on talon pohja kiukaineen. Perustusten koko on noin 3,5 x 5 metriä. Oppaana ollut Ronkaisen (kartan Ronkala) Leo Törmänen muisteli, että paikalle aikoinaan, ilmeisesti tanssikiellon vallitessa, nuoriso kokoontui paikalle tanssimaan gramofonin säestyksellä.

Kohde tarkastettu: 31.8.1999

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Diat: D 367 Maakuoppa luoteesta.

Kartta: Peruskarttaote 4524 01 KUUSAMO, p. 1984

4524 01 KUUSAMO

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7314 02

$$y = 4466 \ 96$$
$$z = n \cdot 263,5 - 265$$

KUUSAMO 98

Kohteen nimi:	Viitasaari, itäranta
Määrittys ja mj-luokka:	kiuas. II/Hist. aika.
Peruskartta:	4524 01 KUUSAMO
Koordinaatit:	x = 7313 75, y = 4467 17, z = n. 257,5 - 260
Kylä, kylänosa:	Kirkonkylä, Kuusamojärvi
Tila, rek:no:	51:11
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 6,5 km kaakkoon, Kuusamojärven etelärannan Ronkaisenniemen ja Porosaaren välisen Viitasaaren itäosassa. Viitasaari on noin kilometrin pituinen kaakko-luode -suuntainen saari, jonka maastoa leimaa kaksi yhdensuuntaista korkeaa harjannetta ja näiden välinen saaren halkaiseva alava kuru. Puusto harjanteilla kuusta ja mäntyä, alavilla paikoilla lehtipuuta. S. Ervasti mainitsee (Kuusamon historia 1, s. 271), että lappalaiset ovat 1600-luvulla pitäneet kesäisin poroja Viitasaarella, lisäksi saari mainitaan suomalaisten kokonaan kaskeamaksi.

Karvonen kertoo saaren itärannalla lahden perukassa olevan yhden suuren kiviraunion aukealla sekä useita pienempiä raunioita. A. Erä-Eskon tekemä karttapaikannus osoittautui jälleen melkoisen tarkaksi. Yllä olevien koordinaattien osoittamasta kohdasta tavattiin paksun sammalkerroksen peittämä kiviraunio, jonka ala on n. 2,5 x 2,5 m ja korkeus n. 60 cm. Neliömäiseksi hahmotetun raunion kivet, ainakin raunion päällä, mistä sammalta raotettiin, ovat palaneet. Nähtyjen kivien halkaisija oli n. 20 cm. Raunion tulkinta historiallisen kiukaaksi on luonnollinen vaikkakaan merkkejä rakennuksesta ei havaittu. Rauniosta 2 m luoteeseen havaittiin yksi pieni kivikasa. Sen halkaisija on n. 1 m ja korkeus 20 - 30 cm. Mahdollisesti näitä pieniä kasoja on paikalla enemmänkin. Aivan ison raunion länsipuolelle tehty lapionpisto paljasti turpeenalaisen hiilikerroksen, jonka alla huuhtoutumiskerros. Rauniot sijaitsivat noin 10 metriä halkaisijaltaan olevalla pienellä aukealla, jota ei peittänyt kuusivaltainen puusto, kuten muuta aluetta. Aukio raunioineen sijaitsee satakunta metriä lahden rannasta ja 30 - 40 metriä lahden rantaan länsiluoteesta johtavalta polulta etelään olevalla tasaisella kankaalla, saaren eteläisen harjanteen koillispuolella.

Oppaana ja venemiehenä olleen Ronkaisen Leo Törmäsen mukaan viereinen matala lahti on ainakin ollut runsaskalainen. Saaliiksi siitä on saatu mm. muikkua ja siikaa

Kohde tarkastettu: 31.8.1999

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko

Diat: D 368 Itärannan sammalen peittämä kiuas lounaasta.

Kartta: Peruskarttaote 4524 01 KUUSAMO, p. 1984

KUUSAMO 99

Kohteen nimi: Muosalmi, *12181'*

Määritys ja mj-luokka: kaivantoja 2 kpl/"lapin oja". Hist. aika.

Peruskartta: 4524 04 TÖRMÄSENVAARA

Koordinaatit: x = 7313 64, y = 4479 04, z = n. 255
 x = 7313 50, y = 4478 20, z = n. 255
 (kaivantojen keskiosat)

Kylä, kylänosa: Kantokylä, Muosalmi

Tila, rek:no: 3:21 ja 3:23-24

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 16 km itäkaakkoon, Muojärven ja sen länsipuolisen Välijärven Taivallahden ja sen välisen Muosalmen pohjoisrannalla. Alue on jokseenkin tasaista mäntyä kasvavaa hiekkakangasta. Alueella on puolenkymmentä kesämökkiä, mutta muutoin alue on jokseenkin luonnontilassa.

Alueella on kaksi pari kilometriä pitkän niemen kapeimpien kohtien poikki tehtyä kaivantoa. Itäisempi kaivanto sijaitsee parikymmentä metriä sähkölinjan länsipuolella. Tien ja kaivannon leikkausta peittää puusto niin, että sen ohi kävelee helposti. Kaivannolla on syvyyttä noin 2 metriä, sen poikkileikkaus on lähinnä tylppäkärkinen V. Leveys alhaalta on vaja metri ja ylhäältä pari metriä. Sen molemmin puolin on selvä puolisen metriä korkea valli. Selvää huuhtoutumiskerosta ei ollut. Venetaipaleeksi kaivanto on ahdas.

Tästä noin 850 metriä länteen on toinen kaivanto. Sen syvyys on 1 - 1,5 metriä. Tämän poikkileikkaus on matalan U:n muotoinen. Leveyttä tällä on 2,5 - 3,5 metriä, pohjallakin leveys on 1 - 1,5 metriä. Vallissa on alkava heikko huuhtoutumiskerros, joten tämäkään tuskin on esihistoriallinen. Käyttötarkoituksesta kertonee viereisen lahden nimi, joka on Taivallahti. Nykyisinkin kaivannon luoteispää näyttää olevan veneenpitopaikka.

Molempien suuritöisten kaivantojen sijainti on kieltämättä outo ja ainakin itäisemmän soveltuminen venetienä on epävarmaa.

Ks. myös kohteet 92 ja 163.

Kohde tarkastettu: 17.9.1999

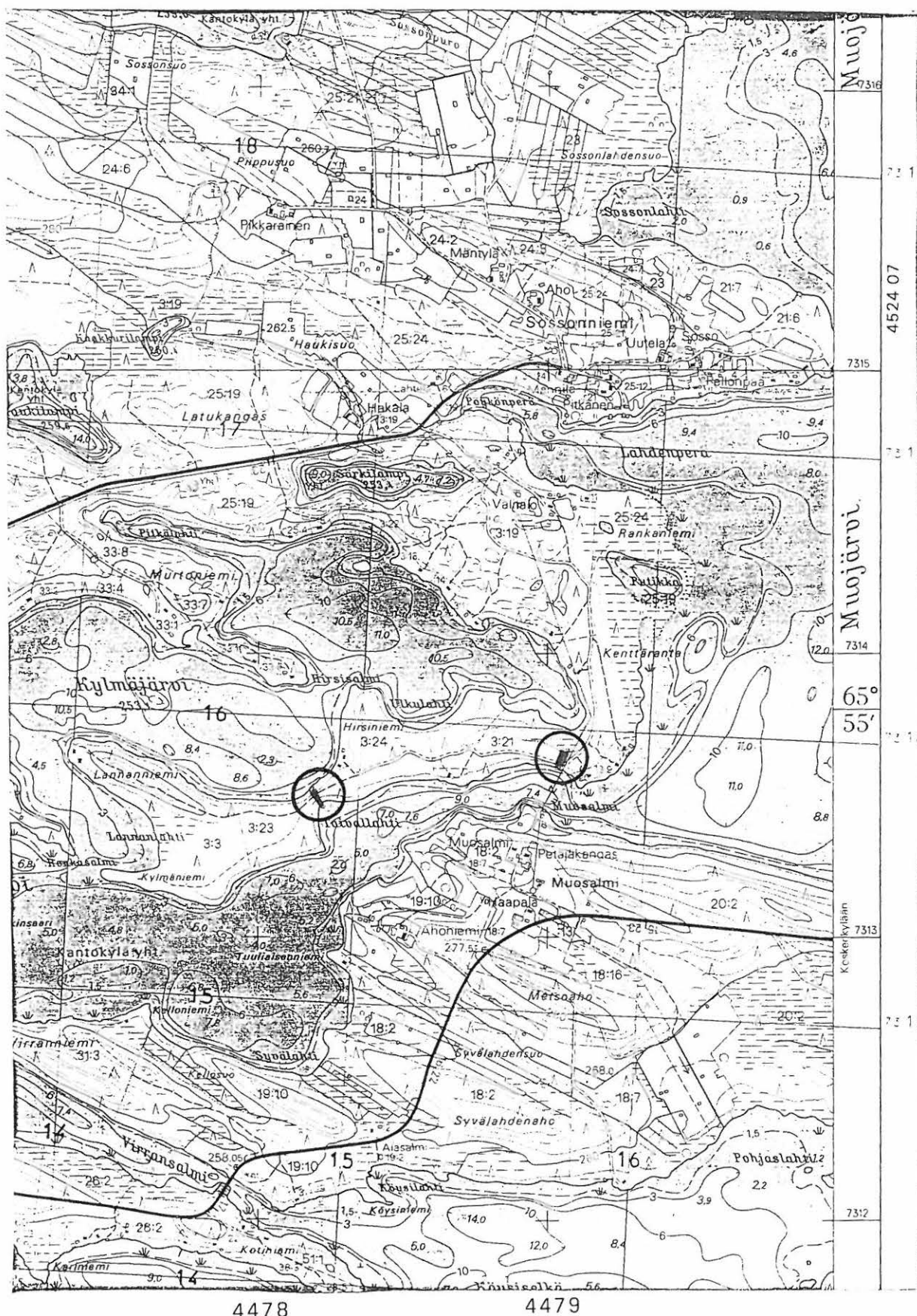
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko
 Tark. 1982, P. Purhonen

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 369 Läntisempi kaivanto, pohjoisluoteesta.

Kartta: Peruskarttaote 4524 04 TÖRMÄSENVAARA, p. 1984

4524 04 TÖRMÄSENVAARA
 M. Sarkkinen,
 Kuusamon inventointi 1999

x = 7313 64 ja 7313 50
 y = 4479 04 ja 4478 20
 z = n. 255

KUUSAMO 100

Kohteen nimi: Ahvenvaara

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.

Peruskartta: 4514 05 TEERIRANTA

Koordinaatit: x = 7268 05 - 38, y = 4477 78 - 84, z = n. 260

Kylä, kylänosa: Kurvinen, Teeriranta

Tila, rek:no: 42:2

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 57 km eteläkaakkoon, Ahvenvaaran itäpuolella, Iijärven länsirannan Niskamutkan rannalla. Ranta on tasaista mäntyä kasvavaa hiekkakangasta. Runsaan metrin korkuisen rantatörmän alla on leveä vesijättö, joka on pääosin kasvanut umpeen. Ranta on tasaista noin 50 metrin leveydeltä, jonka jälkeen maasto alkaa nousta Ahvenvaaralle. Kohteen pohjoispuolella Paloniemessä on yksi mökki, toinen sijaitsee tästä noin 250 metriä etelälounaaseen Niskamutkan rannalla.

Paikalla on todettu asuinpaikka vuoden 1971 inventoinnin aikana. Tämänkertaisen tarkastuksen aikana asuinpaikka todettiin aiempaa selvästi laajemmaksi. Ensinnäkin Niskamutkan rantaan johtavalta tieltä tavattiin kvartsi-iskoksia samoilta sijoilta kuin aiemminkin. Sen sijaan tästä etelään päin ei havaintoja tehty, toisin kuin aiemmin. Rantahietikko oli kasvanut umpeen, eikä rikkonaisia maastonkohtia alueella ollut. Rantaan johtavalta tieltä pohjoiseen tehtiin asuinpaikkahavaintoja noin 200 metrin pituiselta ja 30 - 40 metriä leveältä rantakaistalta. Havainnot tehtiin pääasiassa kuluneilta maastonkohdilta, kuten mökin pihalta ja mökkiteiltä. Eteläisemmän mökin ja rantatien välissä, pohjoiseen johtavan mökkitien ja rannan välissä havaittiin ainakin kaksi matalaa painauma (ala 1 - 2 x 3 - 3 m, syvyys n. 15 cm), joihin tehty koepisto paljasti likamaan ja palaneita kiviä. Toinen sijaitsi rantatiestä noin 30 metriä pohjoiseen ja toinen mökistä noin 10 metriä etelään. Mökin luona, sen kuluneessa pihassa ja mökkitiellä, havaittiin runsaasti kvartsi-iskoksia ja joitakin palaneita kiviä. Mökistä vajaan 100 metriä pohjoiskoilliseen, mökkitiestä 2 metriä rantaan päin, noin 10 metriä rannasta, tavattiin halkaisijaltaan noin metrin oleva 30 cm syvä kuoppa, jonka pohjalta koepisto paljasti palanutta kiveä.

Kohde tarkastettu: 22.9.1999

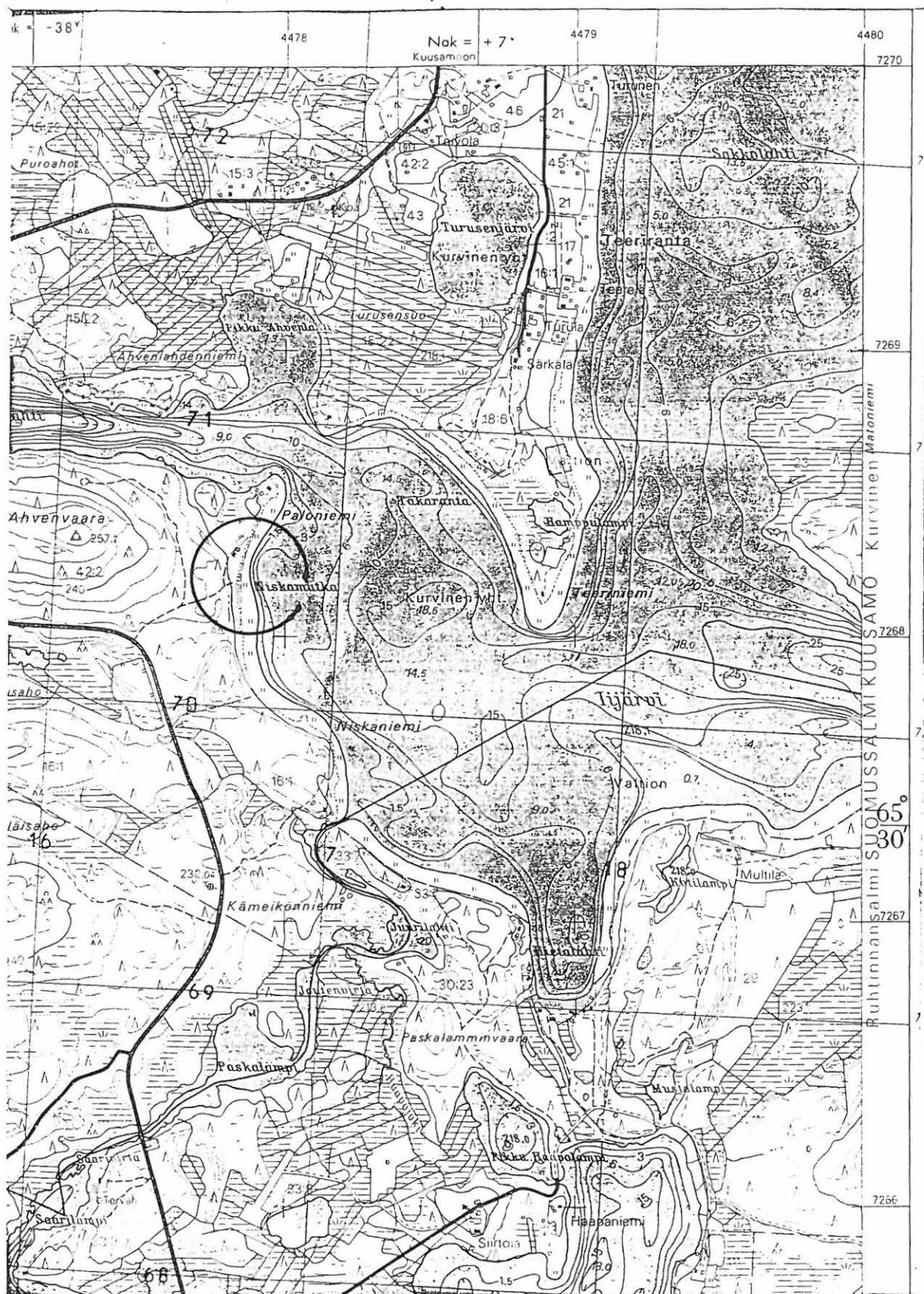
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975 (1971), A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 18420:1 - 3 kvartsikaapimia ja -iskoksia

Inventointilöydöt: -

Diat: D 370 Kvartsia ja palanutta kiveä mökin pihalla ja vasemmalla olevan tienristeyksen kohdalla, mökki toinen pohjoisesta Iijärven länsirannalla, etelälounaasta.

Kartta: Peruskarttaote 4514 05 TEERIRANTA, p. 1988

4514 05 TEERIRANTA
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = 7268 05-38
y = 4477 78-84
z = n. 260

KUUSAMO 101

Kohteen nimi:	Kalmanniemi, Välijärvi
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka, tarinapaikka. II.
Peruskartta:	4524 04 TÖRMÄSENVAARA
Koordinaatit:	x = 7314 08, y = 4475 52, z = n. 255 - 257,5
Kylä, kylänosa:	Kantokylä, Välijärvi
Tila, rek:no:	Päiväniemi 29:8
Maanomistaja:	Esko Eho

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 13 km itäkaakkoon, Kuusamojärven pohjoispuolisen Välijärven länsirannalla, Törmäsenvaaran Virransalmen sillasta noin 3 km luoteeseen, Sossonniemeen johtavan tien länsipuolella, Purnunsuolle johtavan risteyksen kohdalla. Alue on korkean (n. 2 m) rantatörmän yläpuolista tasaista mäntyä kasvavaa hiekkakangasta. Niemen pohjoislaidalta kulkee sähkölinja. Niemen eteläpäässä on mökki. Sähkölinjasta vajaan 100 metriä luoteeseen on toinen uudempi mökki. Näiden alueella oleva tasainen kangas nousee näistä itään.

E. Lagus (1770) mainitsee Kalmanniemen olleen saamelaisten hautapaikkana, missä kuolleet on jätetty makaamaan maan päälle koverrettujen tukkien sisään suljettuna. Myöhemmän tarkastuksen yhteydessä alueella on havaittu matalia painaumia. Nyt tehdyn tarkastuksen aikana alueelta tavattiin asuinpaikan merkkeinä useita kvartsi-iskoksia ja jokunen palanut kivi. Havainnot tehtiin niemen pohjoisosasta, sen eteläkärkeen johtavalta mökkitieltä sähkölinjan luota ja siitä 25 - 30 metriä etelään. Alue tarkastettiin suhteellisen perusteellisesti, mutta mitään selviä kuoppia tai painanteita alueelta ei onnistuttu tällä kertaa löytämään. Lähin paikka mistä painanteita tavattiin on Luikonperän lounaisranta, joka sijaitsee kalmanniemestä noin 500 metriä pohjoisluoteeseen, ks. kohde 162.

Kohde tarkastettu: 17.9.1999

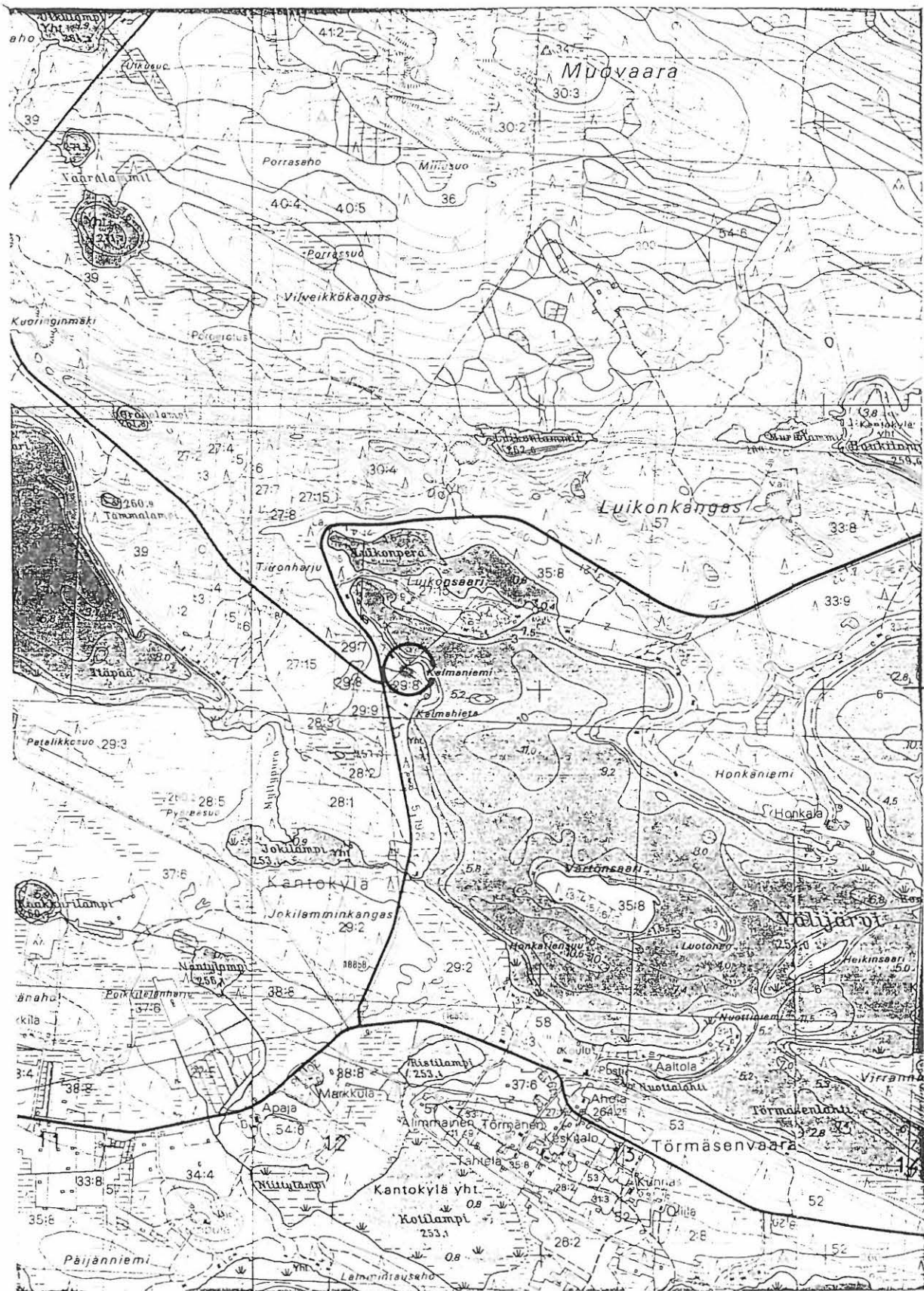
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko
 Inf. 1976, S. Ervasti
 Tark. 1983, A. Sarvas

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 371 Kvartsihavainnot mökkitieltä tolpiasta oikealle, lounaasta.

Kartta: Peruskarttaote 4524 04 TÖRMÄSENVAARA, p. 1984

4524 04 TÖRMÄSENVAARA
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = 7314 08
y = 4475 52
z = 255 - 275,5

KUUSAMO 102 = 118

Kohteen nimi:	Vuotunki, Kuusikkoniemi(?)
Määrittäjä ja mj-luokka:	"Vanha asuinsija"
Peruskartta:	-
Koordinaatit:	-
Kylä, kylänosa:	-
Tila, rek:no:	-
Maanomistaja:	-

Karvosen (1900) mukaan Vuotungin rannalla Kuusikkoniemellä on vanha asuinsija. Kuusikkoniemeä ei karttanimenä Vuotungista tunneta. Myöhempien tietojen nojalla näyttää siltä, että kyseinen paikka tarkoittaa Kuusinkijoen Myllysaarta, joka on luetteloitu kohteena 118, ks. se.

Aiemmat tiedot:	inf. 1976, S. Ervasti ja Juhani Käkilehdon kirje 26.11.1986/Museovirasto/A. ja P. Sarvas
-----------------	---

KUUSAMO 103

Kohteen nimi:	Tynnyriniemi
Määrittely ja mj-luokka:	maakuoppia, asuinpaikka(?). II.
Peruskartta:	4541 02 KUMMUNTAKANEN
Koordinaatit:	x = 7296 35, y = 4500 14, z = n. 282,5
Kylä, kylänosa:	Tammela, Peurajärvi
Tila, rek:no:	3:18
Maanomistaja:	Veikko Lämsä, Rovaniemi

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 47 km itäkaakkoon, Lämsänkylän rajavartioasemalta noin 5 km etelään olevan Peurajärven luoteisrannalla, Tammelan koulusta 350 metriä etelään. Paikalla on korkeahko kuperaselkäinen pieni mäntyä kasvava niemi. Maaperä paikalla on vähäkivistä hiekkamoreenia/soraa.

Karvoselle (1900) on kerrottu Peurajärven länsipäässä olevan ”vanhojen olopaikkojen sijoja”. S. Ervastian tiedonannon mukaan nämä ”asumapaikkojen tähteet” sijaitsevat Tynnyriniemessä. Paikalla tavattiinkin maakuoppia ja mahdollinen asuinpaikka. Niemen korkeimman kohdan keskipaikkeilla on kooltaan noin 2 x 3,5 metriä oleva soikea maakuoppa, jonka syvyys on 60 - 80 cm. Sen ympärillä on havaittavissa heikko valli. Kuopan suunta on niemeen nähden poikittainen eli jokseenkin koillisesta lounaaseen. Tästä niemen kärkeen päin on ainakin kolme pienempää maakuoppaa. Ensimmäinen isosta kuopasta noin 2 metriä itäkoilliseen, toinen noin 6 metriä ja kolmas noin 15 metriä kaakkoon. Kuoppien halkaisija on noin 1 - 1,5 metriä ja syvyys 20 - 40 cm. Kahden ensiksi mainitun pienen maakuopan väliin tehty koepisto paljasti useita palaneita kiviä. Neljäs pieni maakuoppa tavattiin mökistä noin 13 metriä niemeen päin, soikeasta maakuopasta luoteeseen. Kvartsia tms. ei paikalta löydetty. Rikkoutunutta maanpintaa ei niemessä ollut, joten näiltä osin havainnot rajoituivat pariin koepistoon, joista toinen kuoppien väliseen kenttään ja toinen isoon maakuoppaan, jossa tavattiin paksu huuhtoutumiskerros. Kuoppien sijainti ja paikan luonne muutenkin on sellainen, että pyyntikuopista ei taida olla kysymys. Kohde on allekirjoittaneen käsityksen mukaan tulkittava asuinpaikaksi.

Kohde tarkastettu: 14.9.1999

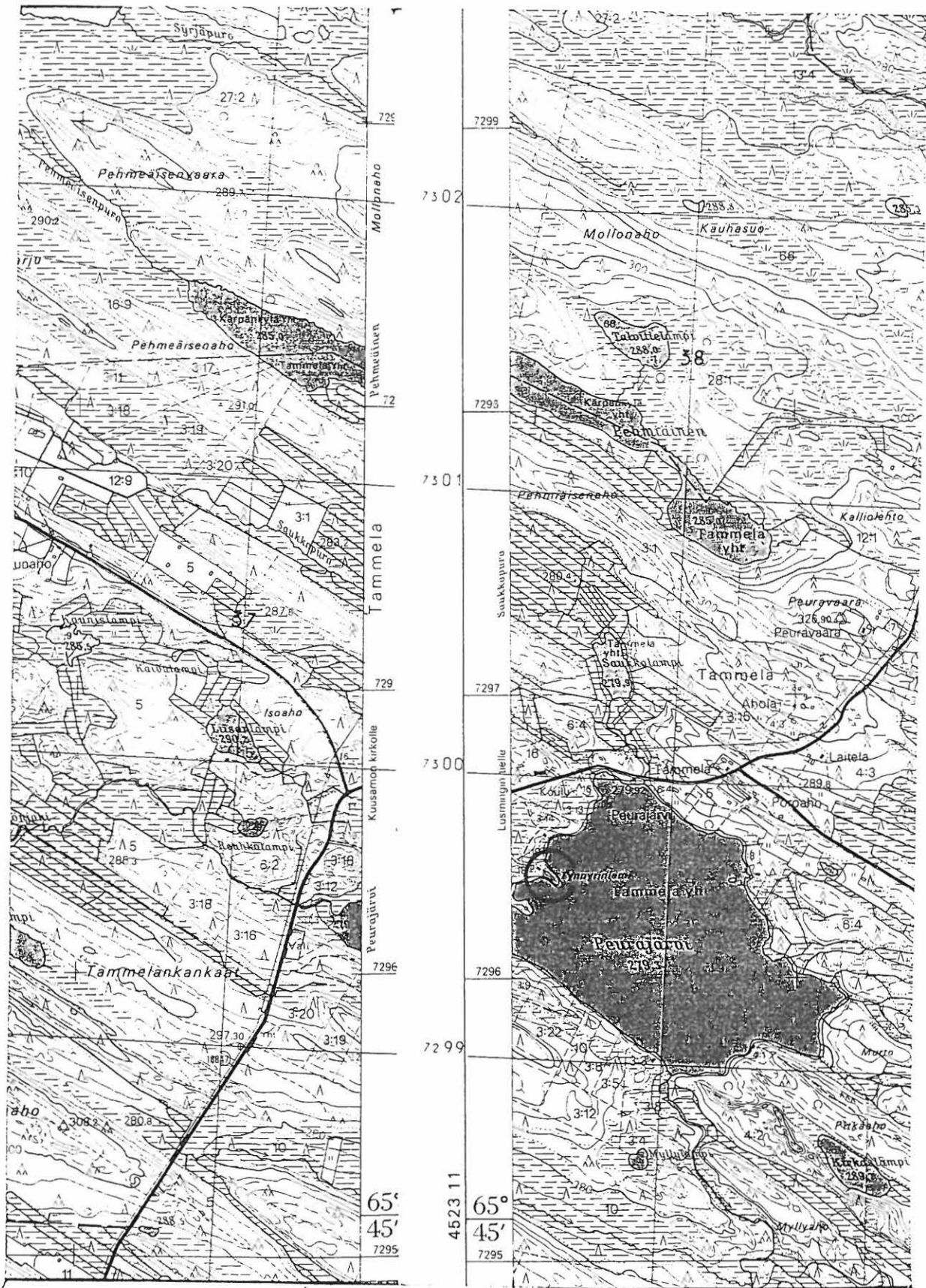
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko
Inf. 1976, S. Ervasti

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

- Diat: D 372 Yleiskuva niemestä, länsiluoteesta.
D 373 Tynnyriniemen kupera selkä, pitkänomainen maakuoppa keskellä polun mutkasta oikealle, luoteesta.
D 374 Pitkänomainen maakuoppa koillisesta.
D 375 Tynnyriniemen kärkeä, pieni kuoppa kelosta vasempaan, kentän koekuopasta palanutta kiveä, länsiluoteesta.

Kartta: Peruskarttaote 4541 02 KUMMUNTAKANEN, p. 1985

4541 02 KUMMUNTAKANEN
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = 7296 35
y = 4500 14
z = n. 282,5

KUUSAMO 104

Kohteen nimi: Pussisen vaara
 Määrittys ja mj-luokka: ”Lapin talvimaja”
 Peruskartta: 4524 11 + 4542 02 RIEKKI
 Koordinaatit: ruutu 7324/4499 (?)
 Kylä, kylänosa:
 Tila, rek:no: Rajavyöhyke

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 35 km itään Eksymäjärven eteläpuolella olevalla Teerikankaalla Rajavyöhykkeellä.

J. H. Karvosen mukaan (1900) Pussisen vaaralla pitäisi olla Lapin talvimaja. Tarkempaa tietoa kohteen luonteesta ei ole. S. Ervastilta 1976 saadun tiedon mukaan kohde paikantuu Eksymäjärven ja siitä noin kilometrin etelään olevan Kaakkurilammen väliselle kankaalle, jonka pohjoisosaa kulkee peruskartalla Teerikankaan nimellä.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

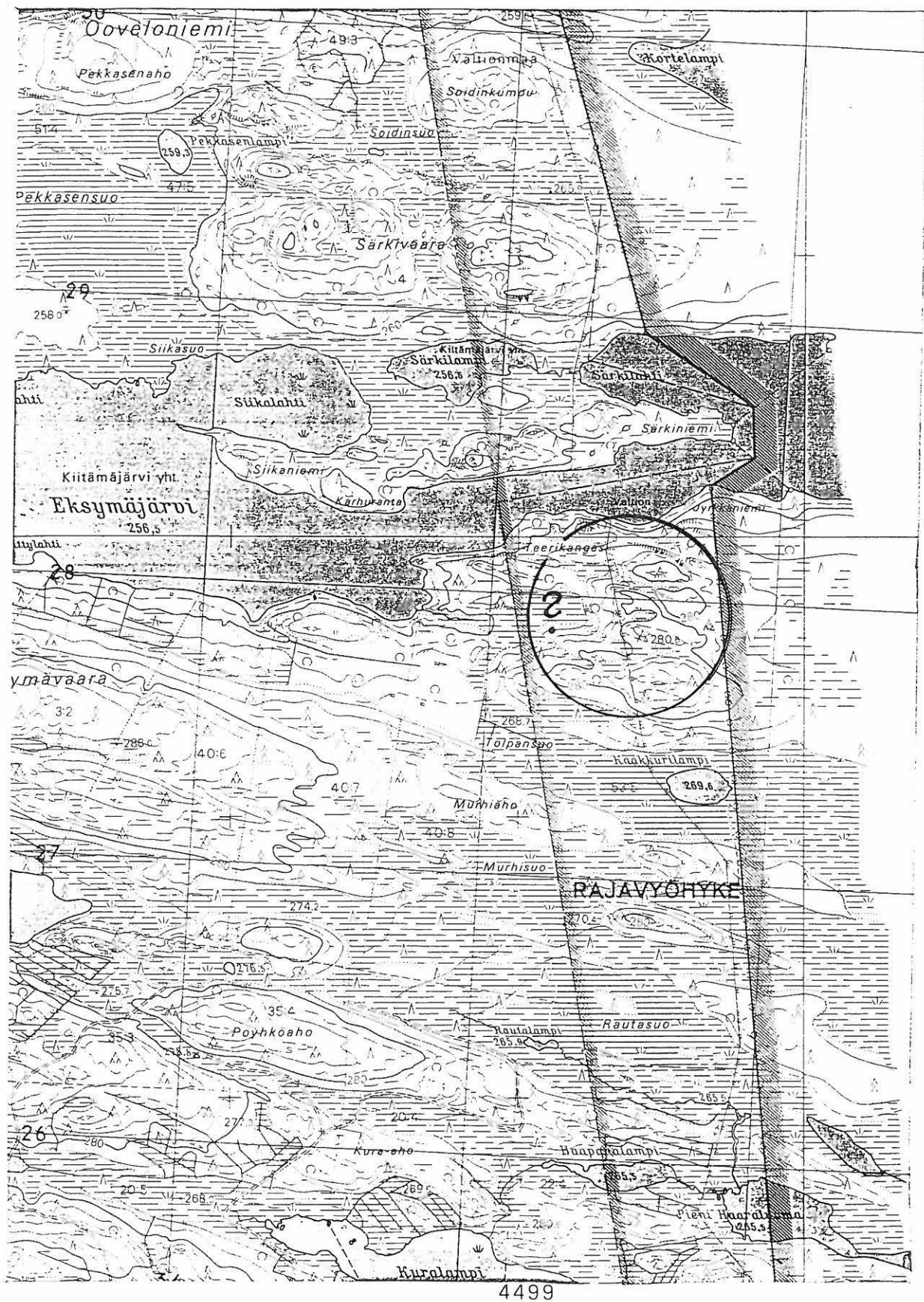
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko
 inf. 1976, S. Ervasti

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 11 + 4542 02 RIEKKI, p. 1985

4524 11 4542 02 RIEKKI
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

ruutu 7324/4499(?)

Kohteen nimi: Matkajärvi (Petäjälampi)
Määrittely ja mj-luokka: ”kiviladelma/lappalaiskalmisto”(?). II(?).
Peruskartta: 4522 11 MESKUSVAARA
Koordinaatit: ruutu 7326/4458 (?)
Kylä, kylänosa: Kirkonkylä, Ala-Oivanki
Tila, rek:no: ?
Maanomistaja:

Vuonna 1932 saadun ilmoituksen mukaan Kuusamon kirkolta Rovaniemelle päin olevan Matkajärven eteläpuolella on lappalaiskalmistoksi sanottu kiviladelma. Matkajärvi nimistä järveä ei Kuusamossa tiettävästi ole. S. Ervasti epäilee kyseessä olevan nykyisin Petäjälampena tunnetun järven Oivangin ja Ukonlammen välissä.

Petäjälampi sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 9 km luoteeseen. Järven eteläpuoleiset rannat ovat alavaa, jokseenkin tasaista mäntyä kasvavaa hiekkakangasta kaakkoon Ukonlampeen laskevan Petäjäjoen niskan molemmin puolin. Alueella on nykyisin jokunen uusi mökki. Maastollisesti otolliselta alueelta ei kuitenkaan onnistuttu tapaamaan mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa.

Ukonlammesta noin 2 km etelään virtaa koillinen - lounas -suuntainen Matkajoki, joka laskee vanhan 5-tien länsipuolella olevaan Saunajärveen. Jos Matkajärveä etsitään olisi tämä edellistä luontevammin Matkajärveksi nimettävissä. Alue jäi kuitenkin inventoinnin aikana tarkastamatta.

Kohde tarkastettu: 27.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1975, A. Erä-Esko
Inf. 1976, S. Ervasti

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: -

KUUSAMO 106 (= 60)

Kohteen nimi: Mäkelä (Kukkola)
Määrittys ja mj-luokka: kivikautinen irtolöytöpaikka. III.
Peruskartta: 4523 09 KEMILÄ
Koordinaatit: x = 7303 56, y = 4486 92, z = n. 255,2
Kylä, kylänosa: Kemilä, Kukkolanvaara
Tila, rek:no: 33:8
Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 27 km kaakkoon, Naamankajärven pohjoisrannalla, Kukkolanvaaran Mäkelän talosta noin 200 metriä lounaaseen.

Kyseessä on sama löytöpaikka, kuin aiemmin luetteloitu kohde Kukkola 60, ks. se.

KUUSAMO 107

Kohteen nimi: Elijoen suu W

Määrittys ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.

Peruskartta: 4611 08 PATONIEMI

Koordinaatit: x = n. 7350 45, y = n. 4449 45, z = n. 245

Kylä, kylänosa: Alakitka, Keskikitka

Tila, rek:no: Jokela 5:8

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 34 km pohjoisluoteeseen Yli-Kitkan pohjoisosassa, Keski-Kitkan Hikkeränvaaran lounaispuolella, lännestä Hikkeränlahteen laskevan Elijoen suun länsipuolella, Keski-Kitkan koulun ja sen kaakkoispuolisen Jokelan talon välissä. Alue on vanhaa kulottunutta peltoa Tolvaan johtavan tien kaakkoispuolella.

Jokelan Eevert Luukkonen on löytänyt vuonna sädekiviliuskeisen tuuran, joka on toimitettu Pohjois-Pohjanmaan museoon. Löytöpaikka on joen länsipuolella, n. 60 m joesta ja n. 200 metriä järven rannasta. Löytö on tehty peltoa raivattaessa.

Tarkastuksen aikana Jokelan talot olivat tyhjillään, vaikuttivat olevan kesäkäytössä. Löytöpaikka, taloon johtavan vanhan kartalle merkityn tien ja uuden Tolvan tieltä suoraan taloon johtavan tien välinen pelto kasvoi paksua heinää. Entisen tien tuntumaan on rakennettu kaksi uudehkoa mökkiä, joissa niissäkään ei väki ollut paikalla käynnin aikana. Alue on maastollisesti asuinpaikaksi sopiva, mutta havaintomahdollisuudet olivat heikot, eikä mitään asuinpaikkaan viittaavaa paikalta löydetty.

Kohde tarkastettu: 1.9.1999

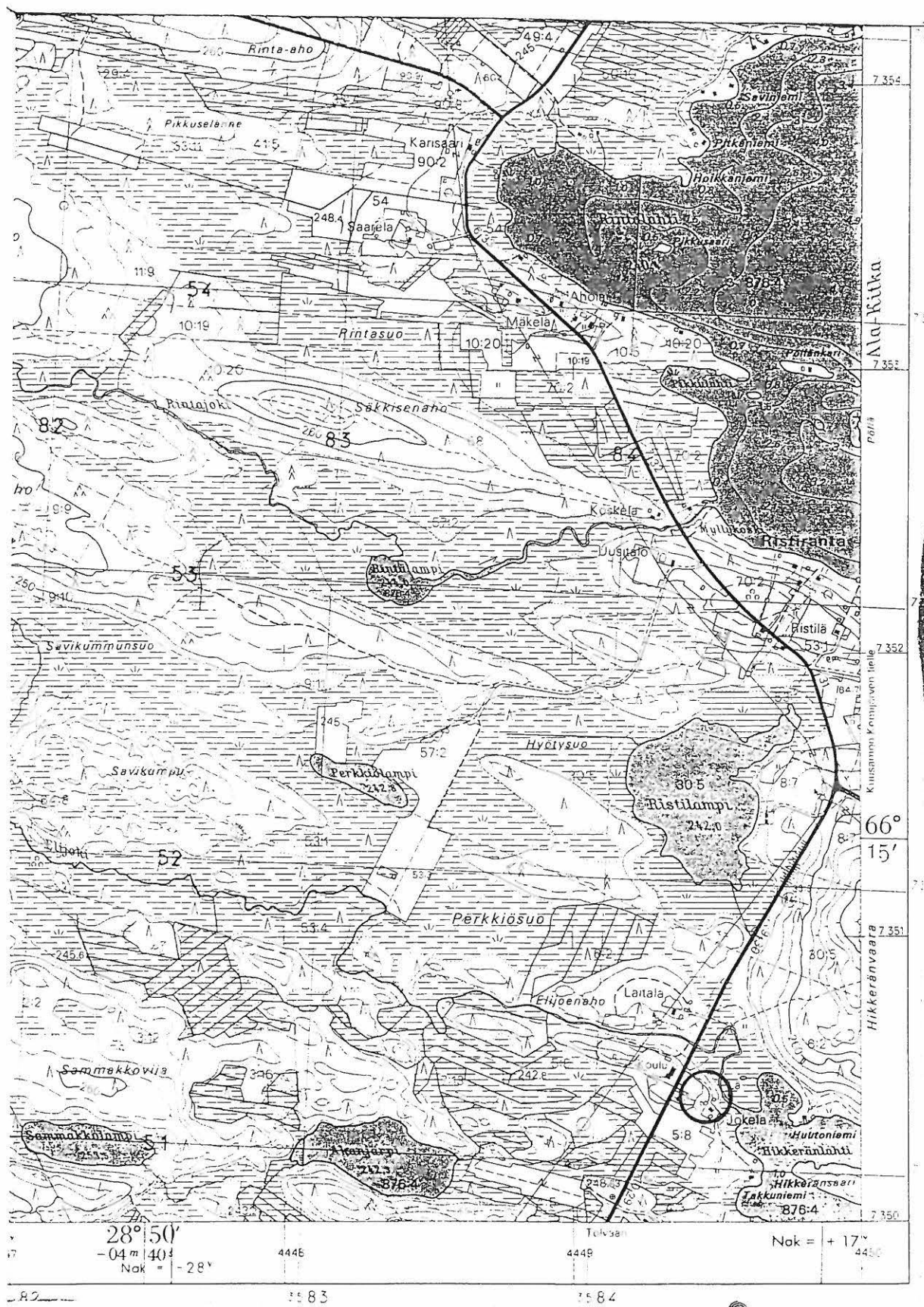
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: PPM 7250 tuura

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4611 08 PATONIEMI, p. 1990

4611 08 PATONIEMI
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = n. 7350 45
y = n. 4449 45
z = n. 245

KUUSAMO 108

Kohteen nimi:	Poloniva N
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka(?). II/III.
Peruskartta:	4613 02 KÄYLÄ
Koordinaatit:	x = n. 7356 72, y = n. 4460 11, z = n. 240
Kylä, kylänosa:	Virrankylä, Käylä
Tila, rek:no:	Jakok. yht., 67:1
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 37 km pohjoiseen, Käylän kirkosta noin 1,9 km länteen, Kitkanjoen pohjoisrannalla, joen ja Jukasjärven välisellä kannaksella. Kannaksen halki kulkee metsätie ja suuri osa kannaksesta on erilaisen maakäytön tuhoamaa.

Tarkastusmatkallaan 1976 A. Erä-Esko poimi kvartsi-iskoksia Kitkajoen pohjoisrannan sorakuopan reunalta. Paikaksi hän ilmoittaa Palonivan pohjoisrannan. Palonivaa ei Käylässä tunnettu. Mainittu paikka, joka vastaa Erä-Eskon niukkaa kuvausta tunnetaankin Polonivana, kuten kohteen paikannuksen aikana lopulta kävi ilmi. Tarkastuksen yhteydessä sorakuopan reunat todettiin kasvillisuuden peittämiksi, kuoppaa erotti joesta kapea törmä. Alueelta ei tällä kertaa onnistuttu löytämään mitään asuinpaikkaan viittaavaa. Kohde on käytännössä tuhoutunut maanotossa, kuinka perusteellisesti ei käynyt selville.

Kohde tarkastettu: 3.9.1999

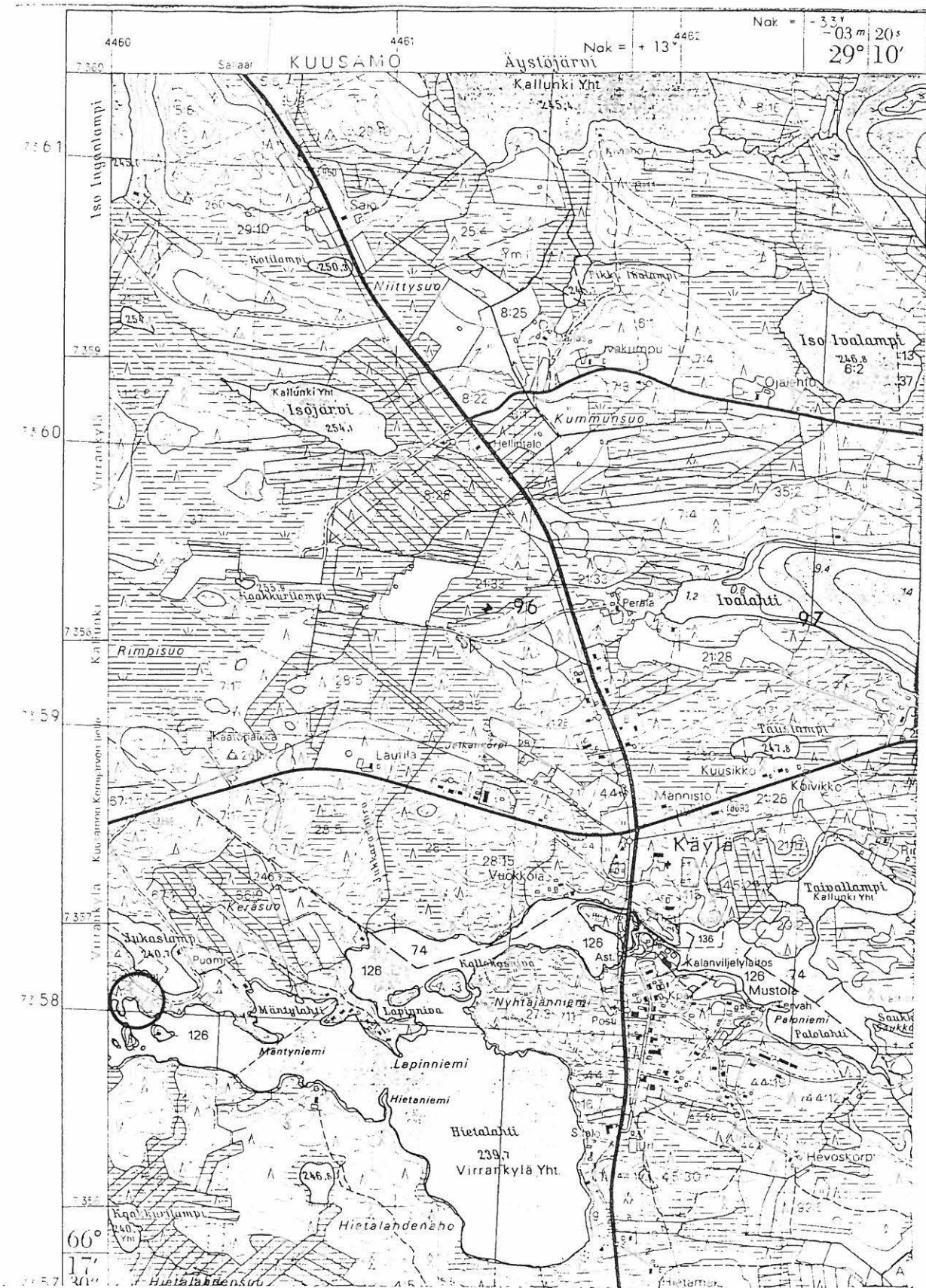
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1976, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 19933 kvartsi-iskoksia

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4613 02 KÄYLÄ, p. 1989

4613 02 KÄYLÄ
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = n. 7356 72
y = n. 4460 11
z = n. 240

KUUSAMO 109

Kohteen nimi:	Isosaari
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka. II.
Peruskartta:	4524 08 VALTANEN
Koordinaatit:	x = 7321 86, y = 4481 39, z = n. 253 - 255
Kylä, kylänosa:	Heikkilä, Kirpistö
Tila, rek:no:	31:10
Maanomistaja:	Tuunainen, Helsinki

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 18 km itään, Kirpistön länsiosan pohjoisen Kotilahden suurimmassa saarella, Isosaarella. Se sijaitsee Kotilahden ja Ison Kärppälahden välisessä noin 500 metriä leveässä salmessa. Kyseessä on kalliokkoinen saari, jonka ala 150 x 150 metriä.

Tarkastusmatkallaan 1976 A. Erä-Esko sai mukaansa kolmen koulupojan Isosaaren Tuunaisen huvilan rantavedestä poimimat keramiikanpalat. Tuolloisen tarkastuksen tuloksena Erä-Esko löysi paikalta kvartsi-iskoksia. Inventoinnin aikana käytiin Heikkilän Einolassa, kohde 110, jonka omistaja Sulevi Hentilä oli aikoinaan tunnistanut poikien löytämät keramiikanpalat kivikautisiksi ja toimittanut ne S. Ervastin kautta eteenpäin. Kun Isosaari on alkuaan samaa tilaa Einolan kanssa ja kun Aila Tuunainen, toinen mökin omistajista on S. Hentilän sisko, tunti viimeksi mainittu löytöolosuhteet ja löytöpaikan hyvin. Heikkilässä käynnin aikana sää oli sateinen ja tuuli voimakasta. Kun S. Hentiltä saatiin luotettavat tiedot kohteesta, katsottiin paikalla käynti tällä kertaa aiheettomaksi.

Tuunaisten mökki on saarelle kartalla merkityistä mökeistä lounaisempi. Mökin eteläpuolella on pieni kallioinen lahdelma, jonka rantavedestä keramiikkalöydöt on tehty. Löytöpaikka on mökistä n. 5 m etelään. Ranta on alueelle tyypillistä sorahiekkaa, muutoin alue on kallioista moreenimaata. Paikalta on löydetty myöhemminkin sekä kvartsia että keramiikkaa. Etenkin jälkimmäisiä löytöjä koskien lähetettiin S. Hentilän kautta viestiä, että löydöt toimitettaisiin eteenpäin museoon.

Mökistä n. 10 metriä pohjoiseen on n. 3 x 3 metriä oleva suojaisa kalliotasanne, jota ympäröivät korkeammat kalliot molemmin puolin. S. H. epäili kivikauden väen nuotioineen paikalla, jonka nykyisetkin saaren asukkaat ovat tulipaikaksi valinneet.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

Aiemmat tutkimukset: Tark. 1976, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: KM 19937 vanhempaa tyypillistä kampakeramiikkaa
KM 19938 kvartsi-iskoksia

Inventointilöydöt: -

Diat: D 376 Taustalla Kotilahden saaret, joista Isosaari keskellä taimmainen ,
pohjoiskoillisesta. Kuvattu Einolan (110) asuinpaikalta.

Kartta: Peruskarttaote 4524 08 VALTANEN, p. 1985

4524 08 VALTANEN

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

$$x = 7321 \ 86$$
$$y = 4481 \text{ } 39$$
$$z = n. 253 - 255$$

KUUSAMO 110

Kohteen nimi:	Einola
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka. II.
Peruskartta:	4524 08 VALTANEN
Koordinaatit:	x = 7322 38, y = 4481 80, z = n.257,5 - 260
Kylä, kylänosa:	Heikkilä
Tila, rek:no:	31:10
Maanomistaja:	Sulevi Hentilä Kärpänkyläntie 172 A, 93999 Kuusamo

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 18 km itään, Kirpistön länsiosan pohjoisen Kotilahden ja Pikku-Kiitämän välisellä kannaksella, Kotilahden pohjoisrannan loivasti etelään viettävällä pellolla. Alue on Einolan tilan peltoa ja pihapiiriä. Sulevi Hentilä asuu pihan pohjoisreunalla olevaa korkeaa puutaloa. Hentilän poika asuu tämän länsipuolella hieman alempana olevaa matalampaa omakotitaloa.

Sulevi Hentilä on löytänyt pellostaan reikäkiven, jonka A. Erä-Esko sai S. Ervastian kautta mukaansa vuonna 1976. Esine on löytynyt asuinrakennuksesta noin 5 m länteen. Löytöpaikka sijaitsee jokseenkin pihamaan ja talon länsipuolisen pellon rajamailla. Alas etelään kohti rantaa viettänyt pelto oli tarkastuksen aikana perunannoston jäljiltä, joten havaintomahdollisuudet olivat hyvät. Pellosta tavattiinkin suhteellisen runsaasti kvartsi-iskoksia S. Hentilän asuinrakennuksen tasalta, hieman 260 metrin korkeuskäyrän yläpuolelta, noin 50 metriä alaspäin 257,5 metrin korkeuskäyrän paikkeille. Paikalta poimittiin yksi kvartsikaavin. S. Hentilä kertoi havainneensa kvartsia myös pihamaalla. Einolan länsipuolinen pelto oli heinällä, eikä asuinpaikan jatkumista rannansuunnassa voitu tarkemmin selvittää.

Kohde tarkastettu: 10.9.1999

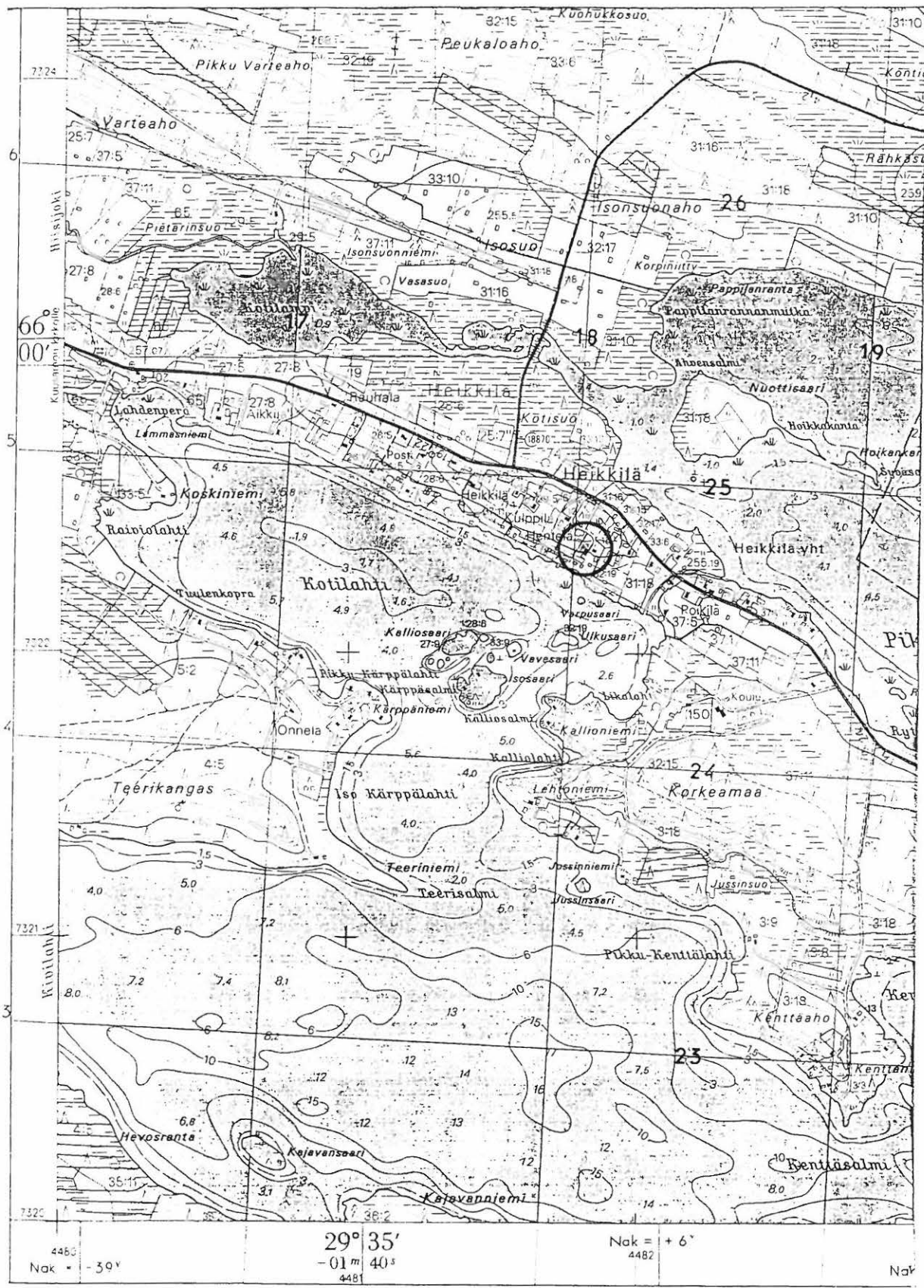
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 19939 reikäkivi

Inventointilöydöt: KM 31705 kvartsikaavin

Diat: D 376 Asuinpaikkahavainnot Kirpistön Kotilahteen viettävältä pellolta, kiviesineen löytöpaikka keskellä vasemmalla vanhemman päärakennuksen (ei kuvassa) tasalla, koillisesta, taustalla Kotilahden saaret, mm. Isosaari

Kartta: Peruskarttaote 4524 08 VALTANEN, 1985.

4524 08 VALTANEN

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7322 38

y = 4481 80

z = n. 257,7 - 260

KUUSAMO 111

Kohteen nimi: Pikku-Muojärvi - Tervalampi, kannas

Määrittäminen ja m-j-luokka: maakuoppa/-kuoppia?. II.

Peruskartta: 4524 04 TÖRMÄSENVAARA

Koordinaatit: x = 7317 84, y = 4476 05, z = n. 262,5

Kylä, kylänosa: Kantokylä

Tila, rek.no: 37:1

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 12 km itään, Pikku-Muojärven Tervalahden ja Tervalammen välisellä kannaksella, Purnusuolta Kajavaan johtavan tien eteläpuolella Taliskotakankaan itäosassa Tervalammen pohjoisrannalla. Alue on jokseenkin tasaista mäntykangasta.

S. Ervastilta saadun kohdetta 45 koskevan tiedonannon mukaan ko. alueella on pyyntikuoppia. Inventoinnin yhteydessä alueelta tavattiin ainoastaan yksi maakuoppa koordinaattien osoittamasta paikasta noin 50 metriä lammen rannasta ja noin 150 metriä kuopasta länteen olevasta mökistä. Kuopan halkaisija on noin 4 metriä ja syvyys noin 60 - 80 cm. Kuopan reunalle tehty koepisto paljasti turpeenalaisen huuhtoutumiskerroksen. Kuoppa sijaitsee rannansuuntaisen matalan ja kapea harjanteen pohjoissyrjällä.

Kohde tarkastettu: 13.9.1999

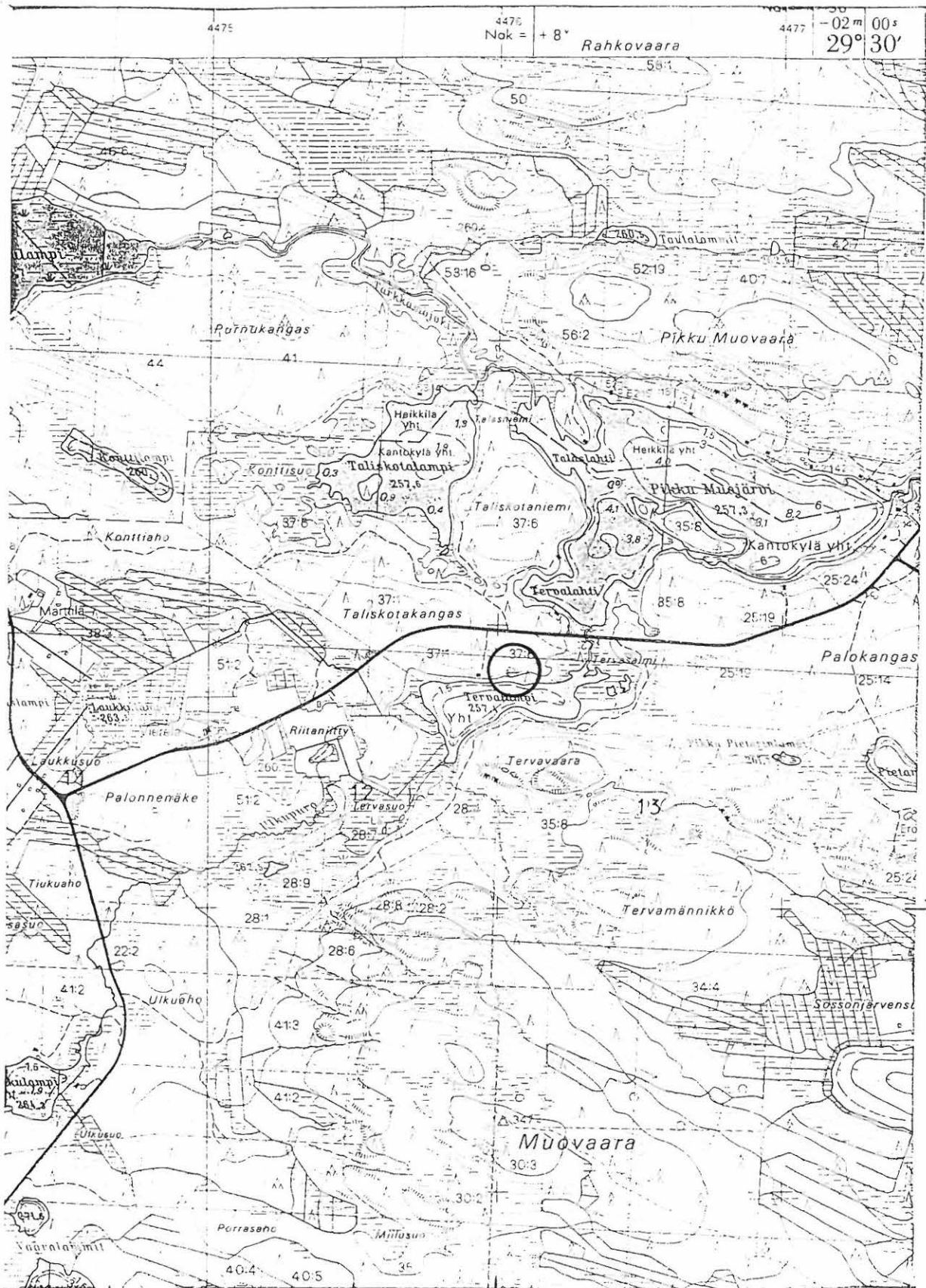
Aiemmat tutkimukset: Inf. 1976, S. Ervasti

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 377 Kannaksen maakuoppa, luoteesta.

Kartta: Peruskarttaote 4524 04 TÖRMÄSENVAARA, p. 1984

4524 04 TÖRMÄSENVAARA
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = 7317 84
y = 4476 05
z = n. 262,5

KUUSAMO 112 (TAIVALKOSKI?)

Kohteen nimi: Irnijoki

Määrittäminen ja m-j-luokka: kivilautinen löytöpaikka. II(?)

Peruskartta: 4512 09 KYLMÄLUOMA(?)

Koordinaatit: ?

Kylä, kylänosa:

Tila, rek.no:

Maanomistaja:

Kansallismuseon kokoelmiin Keski-Suomen museosta 1982 lähetetty kivinen kaitataltta on mukana seuranneiden löytötietojen mukaan löydetty 1939 - 1945 Irnijoella rannalta. Sen nimistä jokea ei ainakaan karttanimenä näytä Kuusamosta löytyvän. Kyseinen Irnijoki sijaitseekin itseasiassa Taivalkosken kunnan puolella noin 50 kilometriä Kuusamon kirkolta noin 50 km etelälounaaseen. Irnijoki on etelään Iivijärveen laskeva joki.

Löytöpaikkaa ei voida tarkemmin määrittää.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 21697 kaitataltta

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: -

KUUSAMO 113

Kohteen nimi:	Arskan mökki
Määrittäminen ja mj-luokka:	kivikautinen ja varhaismetallikautinen asuinpaikka. II.
Peruskartta:	4514 05 TEERIRANTA
Koordinaatit:	x = 7267 38, y = 4478 16, z = 218 - 220
Kylä, kylänosa:	Kurvinen, Teeriranta
Tila, rek:no:	16:1
Maanomistaja:	Aarne Väisänen, Kuusamo

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 58 km eteläkaakkoon, Iijärven länsirannalla, lounaaseen Suomussalmen Hypäkseen laskevan joenniskan pohjoispuolella. Paikalla on joenniskaan luoteesta pistävä harjanne, jonka kärki on runsaat 2 metriä vedenpinnan yläpuolella. Harjanteen kärjessä on mökki. Harjanteen koillispuolinen ranta on alavaa, aluskasvillisuudeltaan edellistä mäntykangasta rehevämpää rantamaata. Noin metrisen rantatörmän alapuolella on hiekkainen leveä vesijättö, joka on osin umpeenkasvanut tai mutaantunut.

Mökistä koilliseen ja pohjoiseen olevalta kuluneelta rantatörmältä ja vesijätöltä on aiemman tarkastuksen yhteydessä tavattu kivikautistyyppinen asuinpaikka. Paikalta on löytöinä mm. varhaismetallikautista keramiikkaa, pronssilevyn paloja, piitä ja kvartsia. Nyt tehdyn tarkastuksen yhteydessä vesijätöltä tavattiin ainoastaan palanutta kiveä ja kvartsi-iskoksia, jotka jätettiin paikoilleen. Havainnot keskittyivät tällä kertaa mökistä suoraan itään olleelle vesijätölle, hiekkapohjaisen lahdelman eteläpäähän. Rantatörmältä ja sen yläpuolelle tehdystä parista koepistosta ei tavattu mitään asuinpaikkaan viittaavaa. Sen sijaan havaittiin kaksi kvartsi-iskosta mainitulla harjanteella mökin edessä (kaakkoispuolella) olevalla pihalla. Ne tosin jäivät ainoaksi asuinpaikkaan viittaavaksi havainnoksi harjanteella. Ranta vaikuttaa olevan huuhtoutumiselle altis, joten asuinpaikka syöpynee vähitellen järveen.

Kohde tarkastettu: 22.9.1999

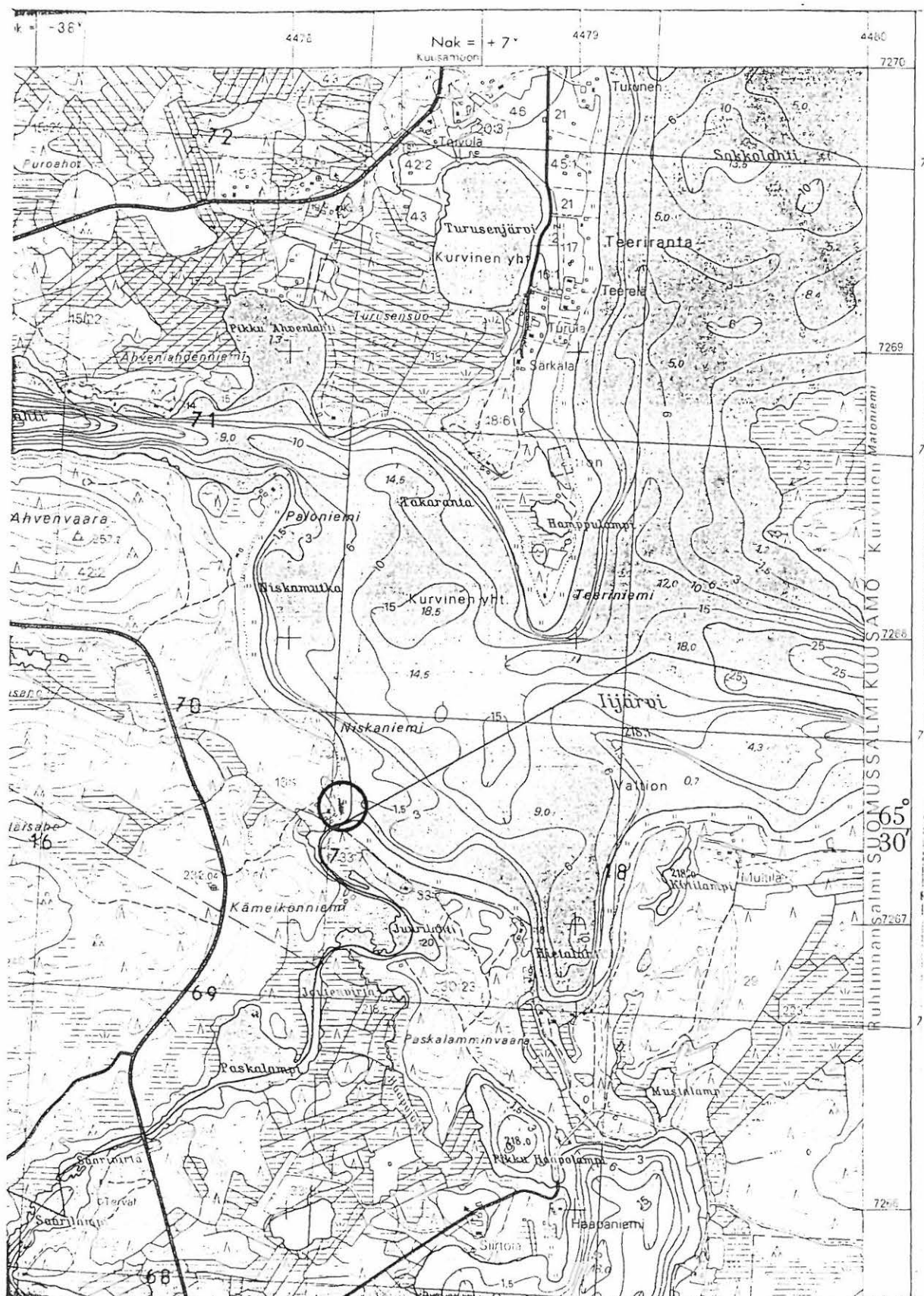
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1976, M. Huurre

Aiemmat löydöt: KM 19884:1-10 Sär 2-keramiikkaa, pronssilevyn paloja, piikaavin ja -iskos sekä kvartsiesineitä ja -iskoksia

Inventointilöydöt: -

Diat: D 378 Arskan mökin koillispuolista rantaa, jonka vesijätöllä kvartsia ja palanutta kiveä, pohjoisesta.

Kartta: Peruskarttaote 4514 05 TEERIRANTA, p. 1988

4514 05 TEERIRANTA

$$x = 7267.38$$

M. Sarkkinen,

$$y = 4478 \text{ 16}$$

Kuusamon inventointi 1999

$$z = 218 - 220$$

KUUSAMO 114

Kohteen nimi: Iijärvi W, Teeriranta
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 4514 05 TEERIRANTA
 Koordinaatit: x = 7267 78-96, y = 4477 80-88, z = 218 – 225
 Kylä, kylänosa: Kurvinen, Teeriranta
 Tila, rek:no: 42:4

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 57 km itäkaakkoon, Iijärven länsirannan Niskamutkan eteläosan länsirannalla, Paloniemestä 600 - 700 metriä etelään. Alue on kumpuilevaa mäntyä kasvavaa hiekkakangasta. Palstan rajan luona on yksi mökki, muuten alue on luonnontilassa.

Aiemmin on mökin kohdalta rantatörmän juurelta ja vesijätöltä tavattu asuinpaikan merkkeinä pii- ja sädekivi-iskokset sekä kvartsiesine ja -iskos. Nyt tehdyn tarkastuksen yhteydessä asuinpaikan merkkejä tavattiin myös mökin pihalta, missä mökin etelä- ja kaakkoispuolella kuluneella pihamaalla oli runsaasti kvartsi-iskoksia ja palanutta kiveä (ainakin kaksi liesimäistä keskittymää). Mökistä noin 10 metriä länteen on laakea painauma, jonka ala on noin 4 - 5 x 6 - 7 metriä, jonka syvyys on noin 30 - 40 cm. Tähän ei tehty koekuoppaa, eikä sen välittömässä läheisyydessä tavattu kvartsia. Mökistä noin 40 metriä pohjoisluoteeseen tavattiin kooltaan noin 3 x 4 metriä ja syvyydeltään noin 30 cm oleva painanne. Kenttälapiolla tehty koepisto paljasti huuhtoutumiskerroksen, jonka alla havaittiin vähän hiiltä. Painanne sijaitsee harjanteella lähellä rantatörmää. Jokseenkin sen tasalla rannasta kauempana olevan notkelman rannanpuoleisella reunalla on kooltaan noin 1,5 x 3 metrin maakuoppa, jonka syvyys on noin 40 - 60 cm. Kuopan suunta on kaakosta luoteeseen ja sen ympärillä on havaittavissa heikko valli. Kuopan toisessa päässä oli nuoremman kaivelun jälkiä. Mainitun alanteen ja rannan väliseltä harjanteella kulkevalta polulta, mökistä noin 100 metriä pohjoiseen, tavattiin palaneiden kivien keskittymä, josta otettiin talteen palaneen luun kappale. Näiden eteläpuolella havaittiin polulla yksi kvartsi-iskos. Havainnot keskittyivät kaikkienensa noin 200 metriä pitkälle ja 30 - 40 metriä leveälle rantavyöhykkeelle. Maastollisesti laajempikin asuinpaikka on mahdollinen. Lisäksi tavattiin jokunen palanut kivi ja kvartsiesine Niskaniemestä huuhtoutuneesta alavan rannan törmästä ja sen viereiseltä vesijätöltä mökistä noin 250 metriä kaakkoon (x = 7267 70, y = 4478 08, z = n. 218 - 219). Kohde lienee enemmältään tuhoutunut. Sen lounaispuolella oleva tasainen kangas on sekin asuinpaikaksi sopivaa korkeahkosta rantatörmästä huolimatta. Alueelle tehtiin tuloksetta pari koekuoppaa.

Kohde tarkastettu: 22.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Tark. 1976, M. Huurre

Aiemmat löydöt: KM 19885:1-4 pii- ja sädekivi-iskos, kvartsiesine ja -iskoksia

Inventointilöydöt: KM 31706:1-4 kvartsiesineitä ja -iskoksia, palanutta luuta

Diat: D 379 Kohteen eteläosan mökki, jonka pihalla asuinpaikkalöytöjä, kaakosta.

D 380 Mökistä noin 40 metriä pohjoisluoteeseen oleva painanne, mökin oikealla puolen matala painanne(?), pohjoisluoteesta.

D 381 Kohteen pohjoispäätä, alanteen ja rannan väliseltä harjanteen polulta tavattiin palaneiden kivien keskittymä, palanutta luuta ja kvartsi-iskos, löytökohta jokseenkin kuvan keskellä, pohjoisluoteesta.

D 382 Niskaniemen huuhtoutuneen rannan kvartsilöytöpaikka mökistä noin 250 metriä kaakkoon, luoteesta.

Kartta: Peruskarttaote 4514 05 TEERIRANTA, p. 1988

4514 05 TEERIRANTA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7267 78-96

y = 4477 80-88

z = 210 - 220

KUUSAMO 115

Kohteen nimi:	Koskirinne
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka(?). II.
Peruskartta:	4524 09 VUOTUNKI
Koordinaatit:	x = 7331 88, y = 4483 48, z = n. 255
Kylä, kylänosa:	Suininki, Raivio
Tila, rek.no:	Koskirinne 70:8
Maanomistaja:	Kalle Moilasan kuolinpesä

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 23 km koilliseen, Suiningin pohjoisrannalla, pohjoiseen laskevan Varisjoen niskassa, Variskosken sillasta noin 150 metriä itään. Alue on loivasti jokea kohti laskevaa hiekkamoreenirinnettä.

Kalle Moilanen on aikoinaan löytänyt talostaan viitisenkymmentä metriä länteen olevalta pellolta piiveitsen. Esine on nykyisin K. Moilasan pojan hallussa, jolle lähetettiin taloa asuvan toisen veljen kautta terveiset toimittaa esine sille kuuluvaan paikkaan. Muita löytöjä ei paikalta kerrottu tehdyn. Tarkastuksen aikana löytöpelto oli kynnökseltä, mutta paikalta ei onnistuttu löytämään mitään asuinpaikkaan viittaavaa. Aiemman tarkastuksen yhteydessä paikalta on kuitenkin tavattu muutamia kvartsi-iskoksia. Tuolloin oli myös kerrottu paikalta tavatuista nuotionpohjista.

Aiemmassa tarkastuskertomuksessa mainitaan Koskirinteestä 450 metriä itäkaakkoon olevan Raivion (70:4) pellosta tavattu peltotöissä osin tuhoutunut kivipaasien alainen hauta. Raivion tila oli tyhjillään ja pellot viljelemättä, eikä sinänsä maastollisesti otolliselta paikalta onnistuttu tavoittamaan mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa.

Kohde tarkastettu: 7.9.1999

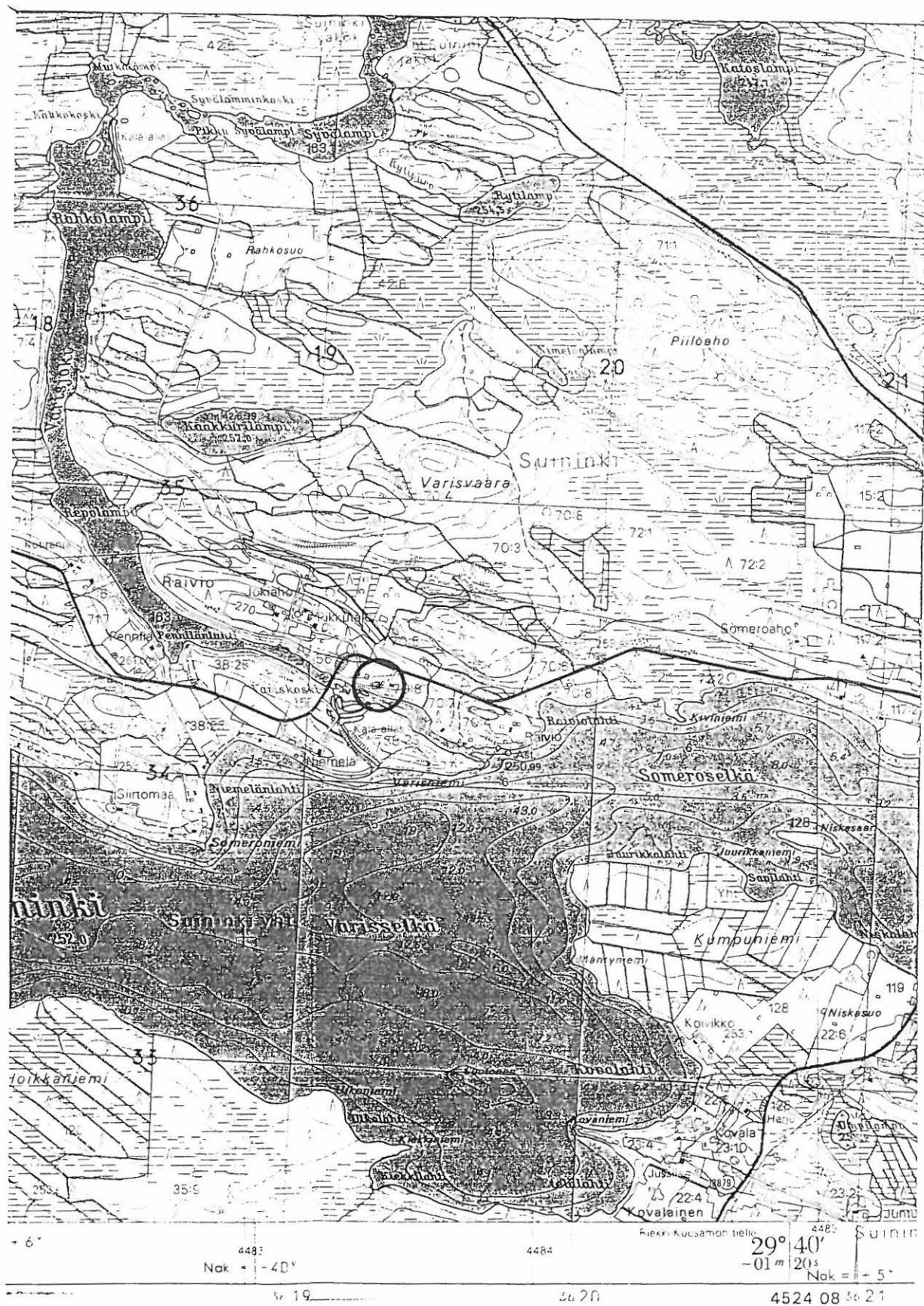
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1986 P. Nousiainen ja M. Mäki vuoti

Aiemmat löydöt: piiveitsi

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 09 VUOTUNKI, p. 1985

7331

4524 09 VUOTUNKI

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7331 88

y = 4483 48

z = n. 255

KUUSAMO 116

Kohteen nimi: Julma-Ölkky

Määrittely ja mj-luokka: kalliomaalaus. I.

Peruskartta: 4514 03 JULMA-ÖLKKY

Koordinaatit: x = 7272 28, y = 4469 04, z = n. 245,5

Kylä, kylänosa: Kuusamon yhteismetsä

Tila, rek:no:

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 47 km etelään, Iijärven ja Irnijärven puolimaissa olevan pohjois - etelä -suuntaisen kalliorotkon itärannan kalliossa, Ala-Ölkyn ja Julman-Ölkyn välisen puron ylittävästä sillasta noin 750 metriä pohjoiskoilliseen.

Paikalla olevassa kallioseinämässä on kolme punavärillä tehtyä pientä kuvaa: kaksi ihmishahmoa ja yksi hirvi. Kohteesta tarkemmin: J - P- Taavitsainen, Suomussalmen värikallio, Kotiseutu 1979; M. Huurre, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin esihistoria, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin historia I, s. 232 - 234; A. Sarvas, Kuusamon esihistoria, Kuusamon historia IV, s. 96 - 99.

Inventoinnin aikana haastateltiin puhelimitse 22.9. Murtovaaran koulun opettajaa Hilma Väisästä. Hän kertoi, että myös Julman-Ölkyn länsirannalla, nyt tunnetun maalauksen läheisyydessä olisi ollut toinenkin kalliomaalaus. Se on kertoman mukaan sijainnut kalliomuodostelmassa, joka oli lohkeillut niin, että se oli muistuttanut ovea ja sitä oli kutsuttu Pirunoveksi (tms.). Paikalla oli ollut maalaus vielä 1940 - 1950 -luvulla, jolloin ne oli useampi ihminen nähnyt. Myöhemmin paikalla käytäessä, pian Julman-Ölkyn maalauksen ”löydyttyä” 1970-luvun lopulla, ei maalausta enää oltu löydetty, vaan kyseinen kohta oli lohjennut ja sortunut alas.

Saman kertojan mukaan myös Iijärven Harsuvaaran rantakallioissa on ollut useampi hirvenkuva. (Tarkkaa sijaintia ei saatu selville, PK 4514 08 + 11 ISO-HARSUVAARA, ruutu noin 7267/4482). Myös näitä oli kertoja tuloksetta etsinyt samaan aikaan kuin edellisiä. Paikalla oli ollut uudehkoja kalliosortumia.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

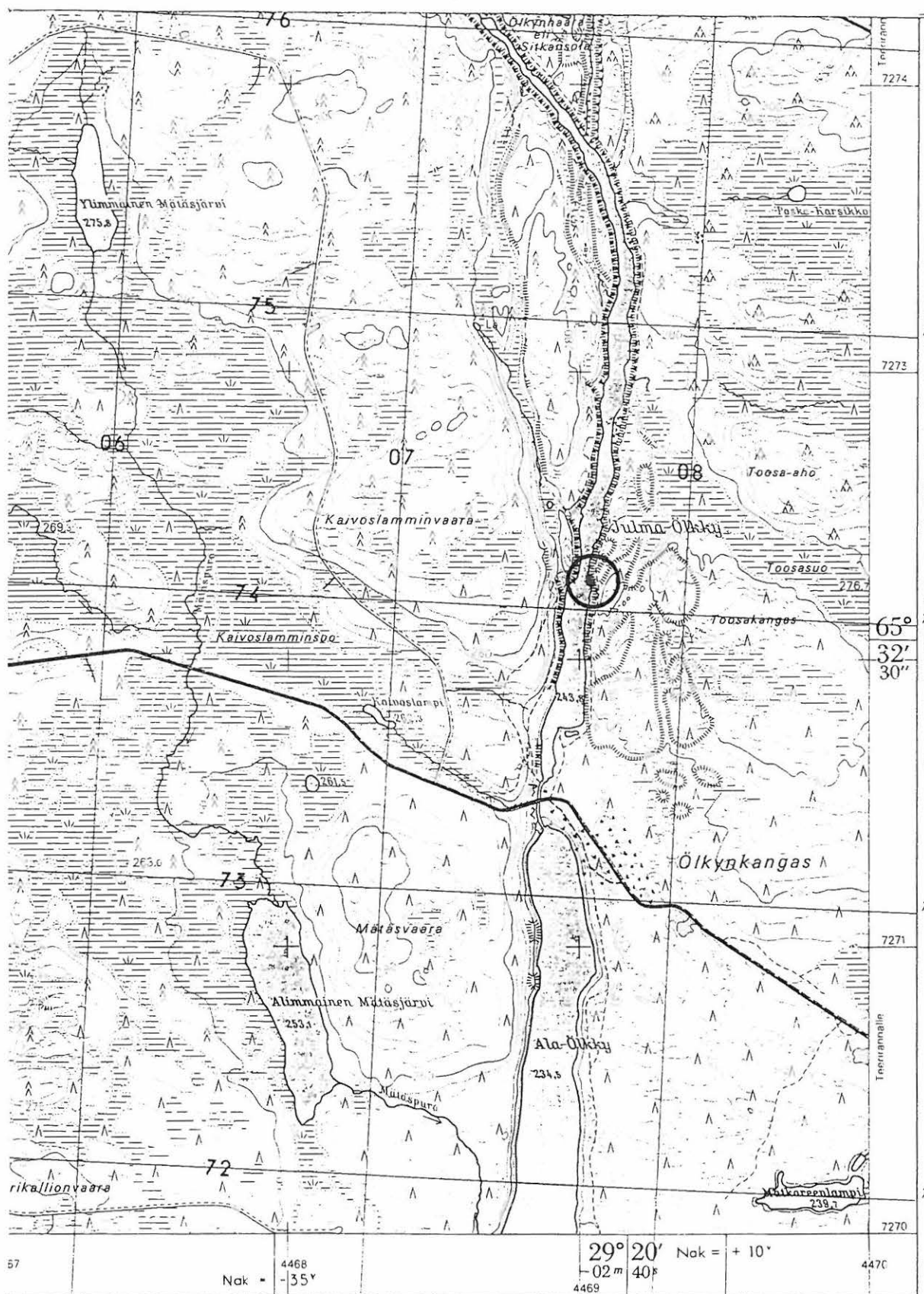
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1878, P. Purhonen ja J. - P. Taavitsainen

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4514 03 JULMA-ÖLKKY, p. 1987.

4514 03 JULMA-ÖLKKY

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7272 28

y = 4469 04

z = n. 245,5

KUUSAMO 117

Kohteen nimi:	Taliskotalampi
Määrittäminen ja m-j-luokka:	a) kiukaanraunio, maakuoppa. II/hist. aika. b) saamelaisten talvikylä. I(?).
Peruskartta:	4524 04 TÖRMÄSENVAAARA
Koordinaatit:	x = 7318 32, y = 4475 51, z = n. 262,5
Kylä, kylänosa:	Kantokylä, Pikku-Muojärvi
Tila, rek:no:	37:6
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 12 km itään, Muovaaran pohjoispuolisen Taliskotalammen eteläpuolisen Taliskotakankaan pohjoislaidalla. Alue on suhteellisen tasaista mäntyä kasvavaa hiekkakangasta. Historiallisten lähteiden ja paikannimistön perusteella Taliskotakangasta pidetään Maanselän saamelaisten viimeisenä talvikylän paikkana (S. Ervasti, Kuusamon historia, Kuusamon historia I, s. 20 - 21). A. Erä-Eskon S. Ervastilta saaman kohdetta 45 koskevan tiedon mukaan Taliskotalammen pohjoisrannalla pitäisi olla kiviraunio ja maakuoppia. Lisäksi myöhemmän tiedonannon mukaan Taliskotakankaan pohjoisreunalla pitäisi olla kiviröykkiö, jonka luota on historiallisen ajan esinelöytöjä, mm. raha vuodelta 1667.

Inventoinnin yhteydessä tarkastettiin Taliskotalammen ympäristöä niin Taliskotakankaan kuin Taliskotaniemen, Purnukankaan kuin Konttisuon kangassaarekkeidenkin osalta. Ainoat muinaisjäännökset tavattiin Taliskotakankaan pohjoisrannalta. Kankaan pohjoisreunaa kulkevan metsätien viereltä, rannan puolelta koordinaattien osoittamasta paikasta tavattiin palaneista kivistä koostuva raunio, jonka ala on noin 4 x 4 metriä. Kyseessä on hajotettu kiuas, jonka korkeus nykyisillään on 30 - 40 cm. Yksittäisiä kiviä oli kaikkiaan noin 5 x 6 metrin alueella. Raunio pohjois- ja itäpuolelle, siitä noin 1,5 metrin päähän tehdyt koepistot paljastivat turpeenalaisen hiilikerroksen. Raunio koillislaidalla on uudennäköinen halkaisijaltaan puolimetrinen kivillä täytetty. Kiukaasta itään heti metsätien kaakkois-/eteläpuolella on katajaa kasvava metsittynyt raivio, jonka ala arviolta 2 - 3 aaria. Turpeen alta tavattiin heikko alullaan ollut huuhtoutumiskerros, selvää peltokerrosta ei vaikuttanut olevan, mutta hiekka oli hiilensekaista.

Kiukaasta noin 200 metriä luoteeseen tavattiin koukkumaisen kangasniemen tyvessä polun itäpuolella halkaisijaltaan noin 2 - 2,5 metriä ja syvyydeltään 40 - 50 cm ollut maakuoppa (x = 7318 42, y = 4475 36, z = n. 260). Tästä noin 15 metriä länteen oli polulla jokunen palanut kivi.

Kohde tarkastettu: 13.9.1999

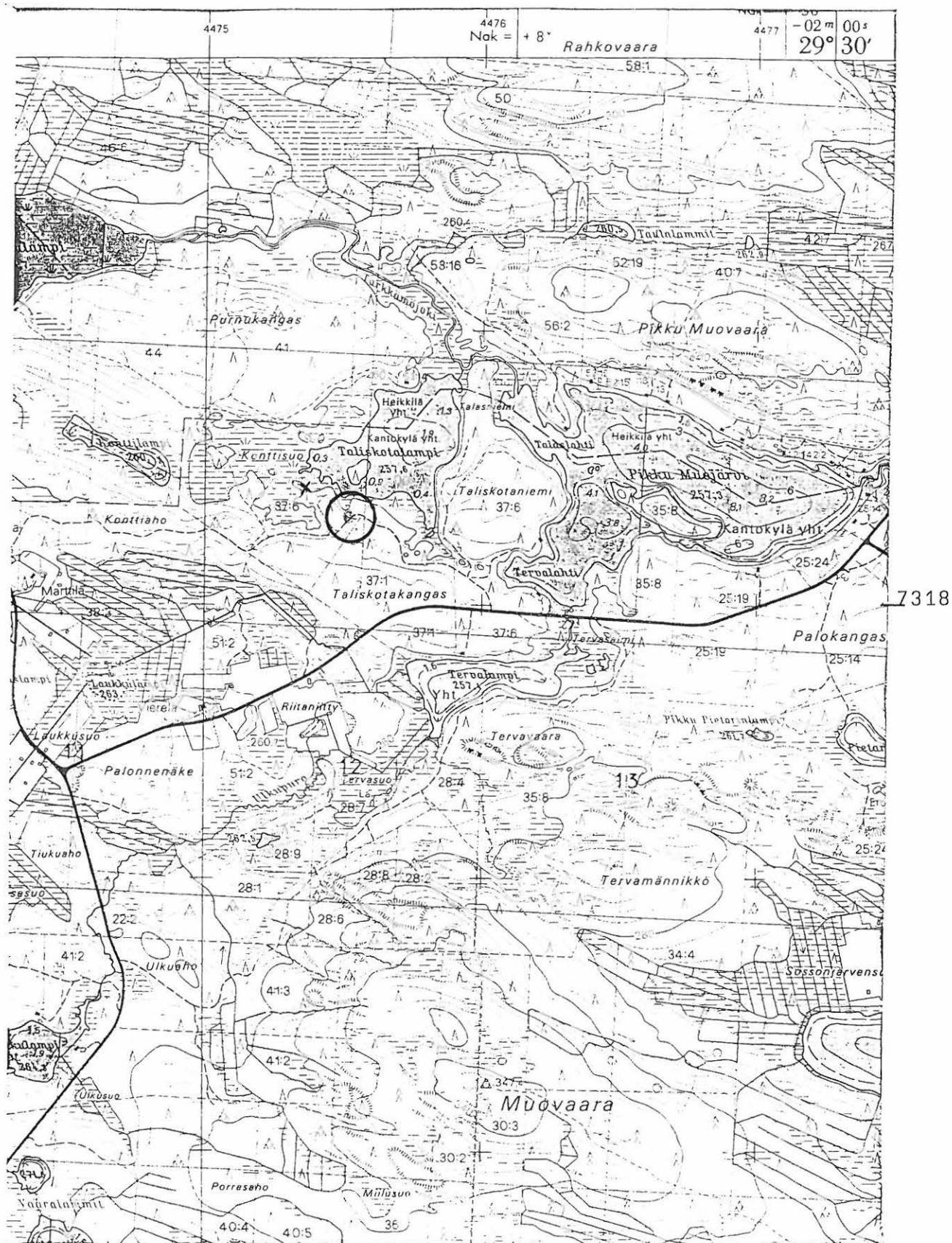
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: raha (1667), veitsi/puukko, piilukkoaseen iskuri, piitä ja palanutta luuta.

Inventointilöydöt: -

Diat: D 383 Kiukaanraunio, etelästä.

Kartta: Peruskarttaote 4524 04 TÖRMÄSENVAAARA, p. 1984

4524 04 TÖRMÄSENVAARA
 M. Sarkkinen,
 Kuusamon inventointi 1999

x = 7318 32
 y = 4475 51
 z = n. 262,5

KUUSAMO 118 (=102)

Kohteen nimi:	Myllysaari, Saavanautio
Määrittely ja mj-luokka:	maakuoppia, ”vanha lappalaisten asuinsija”(?). II.
Peruskartta:	4613 04 SUORAJÄRVI
Koordinaatit:	x = n. 7340 82, y = n. 4479 45, z = n. 255 - 260
Kylä, kylänosa:	Vuotunki, Alavuotunki
Tila, rek:no:	22:4 ja 16:2

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 27 km koilliseen, Myllykosken voimalasta runsaat 500 metriä länsiluoteeseen, Kuusinkijoen pohjoispuolella. Alue on harjanteista moreenikangasta, kasvillisuudeltaan kuivaa mäntymetsää.

J. H. Karvonen (1900) mainitsee Vuotungin Kuusikkoniemessä olevan vanhan asuinsijan. Vuotungin Kuusikkoniemi oli pitkään paikantamatta, mutta kirjeessään Museovirastoon kertoo Juhani Käkilehto, että kyse on Myllysaaresta, jossa olisi lappalaisten vanha asuinkenttä nimeltään Saavanautio. Edelleen hän kertoo, että 1898 syntyneen Frans August Käkilehdon mukaan Piilijoen rannalla olisi kaksi lappalaisten hautakumpua. S. Ervastian tiedonannossa vuonna 1976 A. Erä-Eskolle mainitaan Myllysaaresta tavatun kodanpohjia.

Saavanautio-nimi ei ollut kovinkaan tuttu tapaamilleni Vuotunkilaisille, mutta Myllysaari tiedettiin vanhaksi lappalaisten asuinsijaksi. Kuullun perusteella asuinsija paikantunee jokseenkin koordinaattien ilmoittamalle alueelle. Paikalla tavattiin muutamia maakuoppia, mutta ainakin yksi niistä oli moderni. Yksittäinen moderni kuoppa tavattiin myös koordinaattien ilmoittamasta paikasta noin 350 metriä länsilounaaseen kankaan laen länsiosassa aivan etelään laskevan rinteen partaalla (x = n. 7340 90, y = n. 4479 10). Tuo 1,5 x 3 metrin kokoinen kuoppa on 60 - 70 cm syvä. Huuhtoutumiskerrosta ei ollut, maa hiilensekaista. Kuopan reunalle tehty koekuoppa paljasti vanhan huuhtouman noin 25 cm syvyydessä. Pari vastaavaa kuoppaa tavattiin myös em. paikkojen välillä (x = n. 7340 84, y = n. 4479 20). Ketolan Unto Alavuotunki kertoi lisäksi, että kankaalla on voimalaitoksen rakentamisen aikoina rajäytely jotain, minkä jäljiltä ilmeisesti osa kankaan kuopista.

Oppaana Myllysaarella olleen, Vuotungissa elämäntyönsä tehneen eläkkeellä olevan opettajan Aarno Lehtinevan mukaan alueella on vielä 1960-luvun alussa ollut havaittavissa kodansijamainen painauma, jonka reunoilla on ollut valli. Hän jopa oli oppilaineen tutkinut sitä, jolloin oli tavattu palaneita kiviä. Maasto oli kuitenkin muuttunut lähes neljäkymmenen vuoden aikana, eikä paikkaa enää onnistuttu löytämään, vaikka alue haravoitiin melkoisen perusteellisesti.

J. Käkilehdon mainitsemista Myllysaaren pohjoispuolisen Piilijoen kummuista ei enempää tiedetty kuin, että sellaisista oltiin kuultu. Enempää selvyyttä näihin ei saatu.

Kohde tarkastettu: 6.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Inf. 1976, S. Ervasti

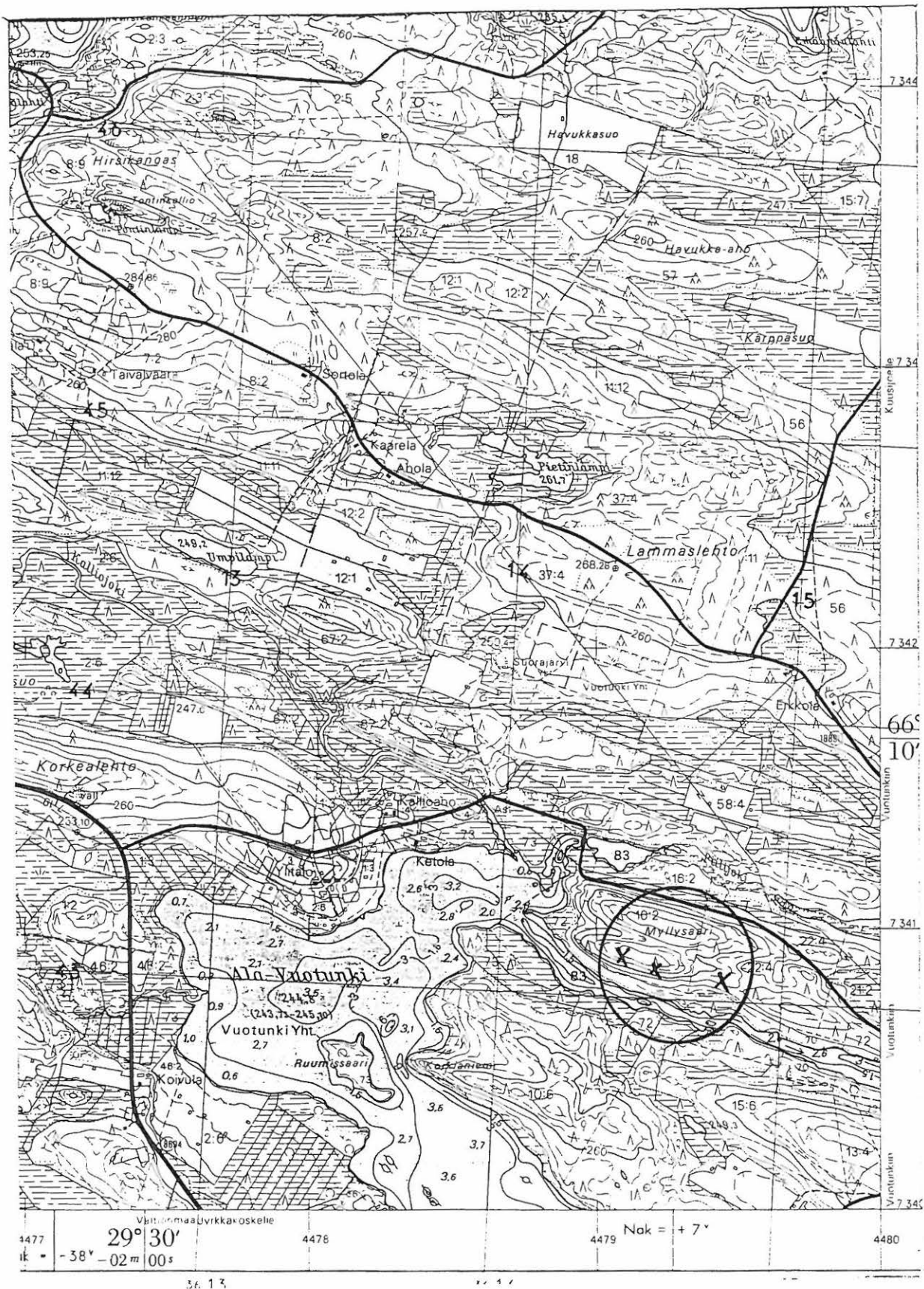
J. Käkilehdon kirje 26.11.1986/Museovirasto/Sarvas

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt:-

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4613 04 SUORAJÄRVI, p. 1989

4613 04 SUORAJÄRVI
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = n. 7240 82
y = n. 4479 45
z = n. 255 - 260

KUUSAMO 119

Kohteen nimi:	Ruumissaari
Määrittys ja mj-luokka:	kesähautapaikka. Hist. aikaa.
Peruskartta:	4611 11 VIRRANNIEMI
Koordinaatit:	x = n. 7355 18, y = n. 4450 42, z = n. 245
Kylä, kylänosa:	Alakitka, Airisniemi
Tila, rek:no:	49:11
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 38 km pohjoisluoteeseen, Ala-Kitkan länsirannan Airisniemellä. Ruumissaari on nykyisin kapean ja paikoin alavan niemekkeen kärjessä oleva korkeampi saareke.

Airisniemen Raivion talon Lauri ja Anja Airisniemi tiesivät Ruumissaaren vanhaksi kesähautapaikaksi. Saari on siis nykyisin niemenä ja siellä on kesämökki. Siellä olevista mahdollisista kuopista he eivät olleet varmoja. Paikkaa ei tarkastettu maastossa.

Samat kertojat mainitsivat myös Airisniemen eteläpuolisen Rikkisaaren (ruutu 7353/4450) vanhaksi Raiviolaisten käytössä olleeksi kesähautapaikaksi. Siellä on ainakin ollut painanteita näkyvissä. Saari on mahdollisesti ollut käytössä vielä vuosisadan alkupuolella. Tätäkään kohdetta ei maastossa käyty katsomassa.

Kohde tarkastettu: 2.9.1999

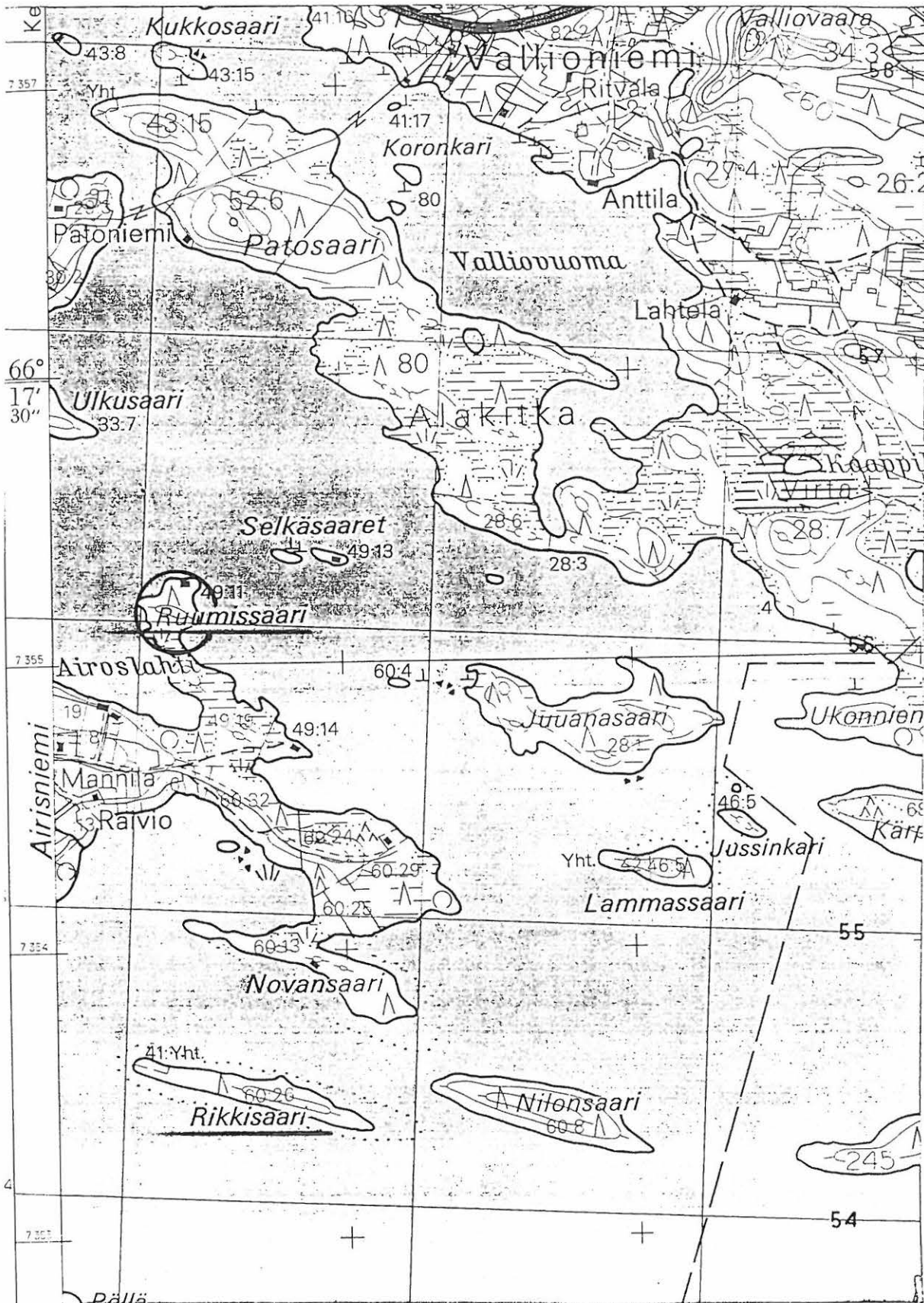
Aiemmat tutkimukset: (karttanimi 1979)

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Topografikarttaote 4611 11 VIRRANNIEMI, p. 1979

4450

4611 11 VIRRANNIEMI
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = n. 7355 18
y = n. 4450 42
z = n. 245

KUUSAMO 120

Kohteen nimi:	Soivionaho NE
Määrittys ja mj-luokka:	kiviröykkiö ja -latomus. II.
Peruskartta:	4523 01 ISO-KERO
Koordinaatit:	x = 7287 36, y = 4468 48, z = n. 250
Kylä, kylänosa:	Kero, Paasovaara
Tila, rek:no:	20:1
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 32 km etelään, Keski-Keron itäpuolisen Paasovaaran laella olevasta radiomastosta 800 metriä itään, Soivionahon koilliseen laskevan rinteen alaosassa Kotisuon reunalla, Paasovaaran länsirannalle johtavasta tiestä noin 100 metriä koilliseen. Alue on loivasti laskevaa, jokseenkin kivetöntä hiekkavaa sorarinnettä, joka on hakattu useita vuosia sitten. Maasto on harvahkoa nuorta mäntyä. Kohde on merkitty peruskartalle.

Paikalla on kaksi kivirakennetta, kookas röykkiö ja pitkänomainen latomus. Kaukaa erottuvan röykkiön ala on noin 5 x 6 metriä, pohja lähenee muodoltaan kaarevasivuista neliötä, jonka etelä sivu tylpän kärkevä. Korkeutta röykkiöllä on noin 120 - 140 cm, sen sivuprofiili on lähinnä loivasti nouseva pyöreälakinen kartio Röykkiö on koottu palamattomista kivistä. Reunakivet (tai yleensä alimmat?) vaikuttivat olevan muita kookkaampia miehennostannaisia. Näkösellä olleet päällyskivet ovat noin pääkokoa tai hieman pienempiä. Röykkiöstä noin 20 metriä luoteeseen lähempänä suon reunaa tavattiin itä-länsisuuntainen kivistä koottu latomus. Sen korkeus on noin 30 cm ja se koostuu 1 - 2 kivikerrasta. Käytetyt kivet ovat kookkaanpuoleisia nostannaisia. Pituutta kiveyksellä on noin 7 metriä, itäpään leveys on noin 2 metriä, länsipää on hieman kapeampi, leveydeltään runsaan metrin. Pääosin sammalen peittämät kivet eivät olleet palaneita.

Kivirakenteiden lähiympäristöstä ei tavattu mitään niitä selittävää. Paikalle ei johda ajouraa tms, joten kyse tuskin on paikalle kuormatuista kivistä. Röykkiön rakennekaan ei tähän viittaa. Maaperä paikalla on hiekkavaa soraa, turpeen alla on luonnollinen huuhtoutumiskerros ja tämän alla puhdas mineraalimaa, joten paikalla ei ole ollut peltoa tai vastaavaa. Rakennusjäänteistäkään ei ole kyse. Rakenteiden luonne jää avoimeksi.

Kohde tarkastettu: 24.9.1999

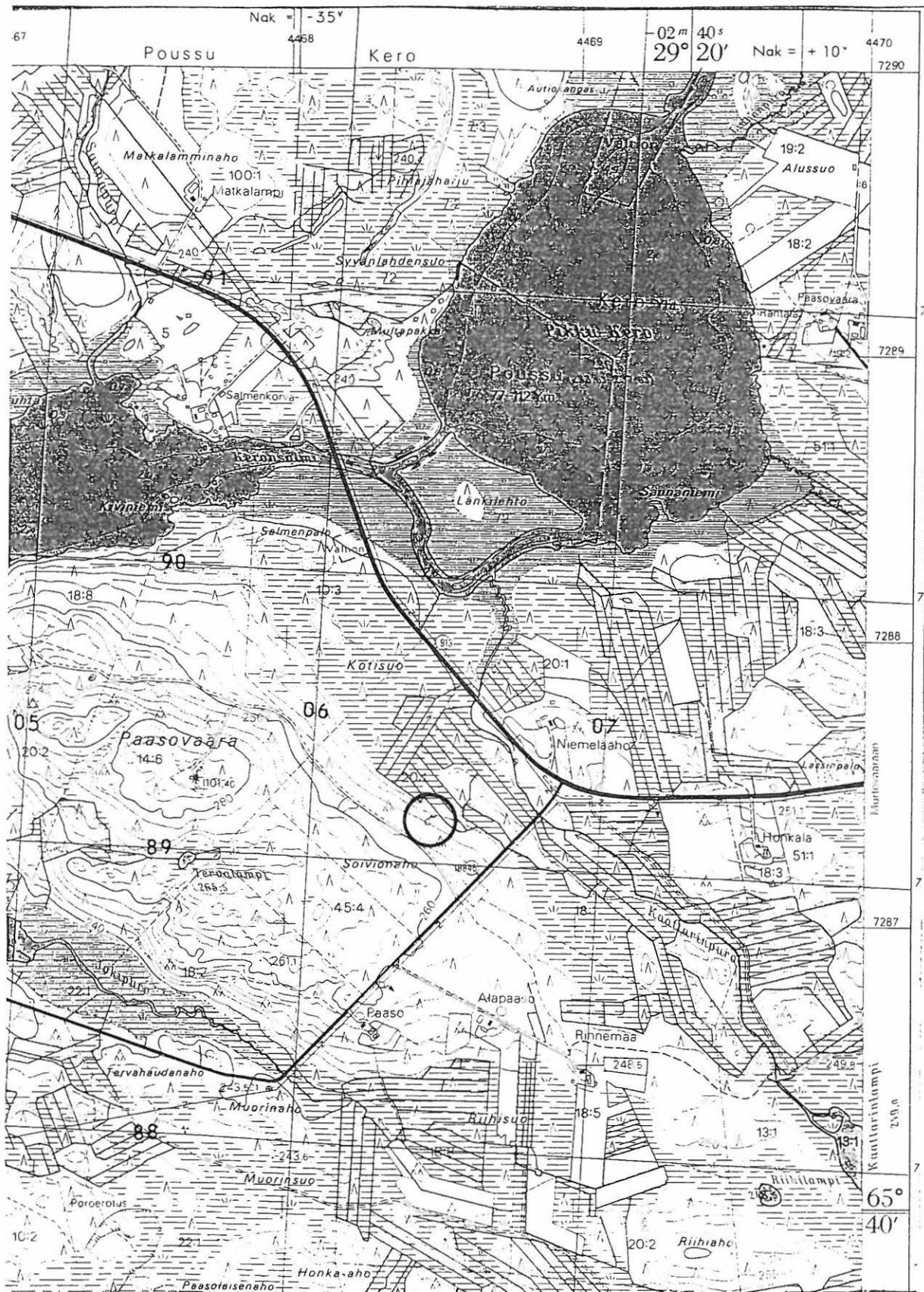
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1982, P. Purhonen

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

- Diat: D 384 Iso röykkiö, etelästä.
 D 385 Iso röykkiö, luoteesta.
 D 386 Etuvasemmalla pitkä latomus, taustalla siitä oikealle iso röykkiö, luoteesta.

Kartta: Peruskarttaote 4523 01 ISO-KERO, p. 1985

4523 01 ISO-KERO

$$x = 7287.36$$

M. Sarkkinen,

$$y = 4468 \text{ 48}$$

Kuusamon inventointi 1999

$$z = n.250$$

KUUSAMO 121 (= 41 = 67)

Kohteen nimi:	Teerikangas
Määritys ja mj-luokka:	kiuas, raunioita, muinaispelto ja maakuoppa. II/Hist. aika.
Peruskartta:	4524 08 VALTANEN
Koordinaatit:	x = 7321 45, y = 4480 41, z = n. 260 - 262,5
Kylä, kylänosa:	Heikkilä, Kirpistö
Tila, rek:no:	Onnela 4:5
Maanomistaja:	Kalle Pitkänen, Oulu

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 17 km itään, Kirpistön länsiosan pohjoisrannalla, Heikkilän Kotilahden eteläpuolisesta Onnelasta noin 400 metriä länsilounaaseen. Alue on Teerikankaan loivasti etelään laskevaa mäntymetsää kasvavaa eteläistä rantamaa. Itäpuolella on korkea pieni harjanne ja länsi- ja pohjoispuolella taas Teerikankaan korkeampi lakialue.

Peruskartalle merkityltä paikalta tavattiin seuraavat muinaisjäännökset. Pohjoisimpana selvästi erottuva noin 2 x 3 metrin itä-länsi -suuntainen, toista metriä korkea raunio. Sammalen alla tuntui paikoin kiviä, mutta raunion päältä välittömästi sammalen alta tavattiin ilmeisen paksu, karkeaa puhdasta hiiltä oleva kerros. Heti raunion pohjoispuolella on epämääräinen painauma. Rauniosta viitisen metriä luoteeseen on halkaisijaltaan 2,5 - 3 metrin ja 60 - 80 cm syvä maakuoppa, jonka ympärillä on heikko valli. kuopan keskeltä tavattiin välittömästi turpeen alta sekoittunut voimakkaasti hiilensekainen kerros. Olisiko kyseessä vanha sysipaikka?

Näistä noin 25 metriä etelään on alkuperäiseltä muodoltaan neliömäinen vajaat 2 metriä kanttinsa ja vajaan metrin korkuinen palaneiden kivien raunio, ilmeinen kiukaanpohja, jonka eteläreunalta oli poistettu muutoin raunion peittävä sammalkerros. Kiukaasta nelisen metriä luoteeseen ja pari metriä länsi-lounaaseen tavattiin puolisen metriä korkeat ja alaltaan 1,5 - 2 x 2 - 2,5 olevat rauniot. Aivan jälkimmäisen pohjoispuolella on yksi erilliseksi tulkittu kiveys. Edelleen saman raunion kaakkoispuolella on yksi halkaisijaltaan metrinen matala kivikasa. Edelleen samasta rauniosta noin 4 metriä lounaaseen on alaltaan noin 1,5 metrin matala raunio ja tästä lounaaseen vielä yksi pieni kivikasa. Pienimpiä oli hankala erottaa, ja alueella voikin olla enemmänkin kivikasoja, kuten Snellmanin mukaan tulisi olla. Matalien raunioiden välille tehtiin useita koepistoja kenttälapiolla, jolloin tavoitettiin ohuen, noin 1 - 2 cm paksun, huuhtoutumiskerroksen alla selvä hiilensekainen peltokerros. Alue on selvästi raivattu, sillä raunioiden ympärillä on kivetön alue, joka kauempana muuttuu selvästi kivisemmäksi, kauempana tavattiin luonnollinen maannos. Kyseessä on ilmeisesti usean sadan vuoden ikäinen talonpaikka (kiuas) peltoineen (muut rauniot). Pohjoinen ”hiiliraunio” ja maakuoppa ovat selvästi nuorempia. Lappalaisten kalmistosta (kohde 41) ei siis ole kyse. Usean sadan vuoden ikäinen peltokerros viitannee paremmin varhaiseen talonpoikaiseen kuin lappalaiseen asutukseen.

Snellmanin ko. kohteesta pohjoiseen olevia raunioita ei tavattu. Epäiltävää on, että yleensä luotettava Snellman olisi erehtynyt ilmansuunnasta. K. Pitkäsen kertoman tiedon mukaan löydettiin Teerikankaan länsipään etelärannalla olevan mökin ja lounaaseen johtavan vanhan metsätien puolimaista toinen vanha talonpaikka kiuas- ja peltoraunioineen. Paikka sijaitsee mökistä lähes suoraan pohjoiseen ja mainitusta tiestä vajaat 100 metriä etelään

jyrkän rinteen yläpuolisella tasanteella (x = n. 7321 44, y = 4480 06). Pitkäsen mukaan kyseessä on Heikkilän (Heikkisten) vanha talo, josta isonvihan aikoihin on siirrytty nykyiselle Kirpistön Kotilahden ja Pikku-Kiitämän väliselle kannakselle.

Teeriniemen uudisasukkaista ja lappalaisista ks. S. Ervasti, Kuusamon historia, Kuusamon historia 1, s. 84 - 85.

Niemen maakuopista ks. kohde Teerikankaan harju 139.
Alueesta vertaa myös kohteet 41 ja 67.

Kohde tarkastettu: 10.9.1999

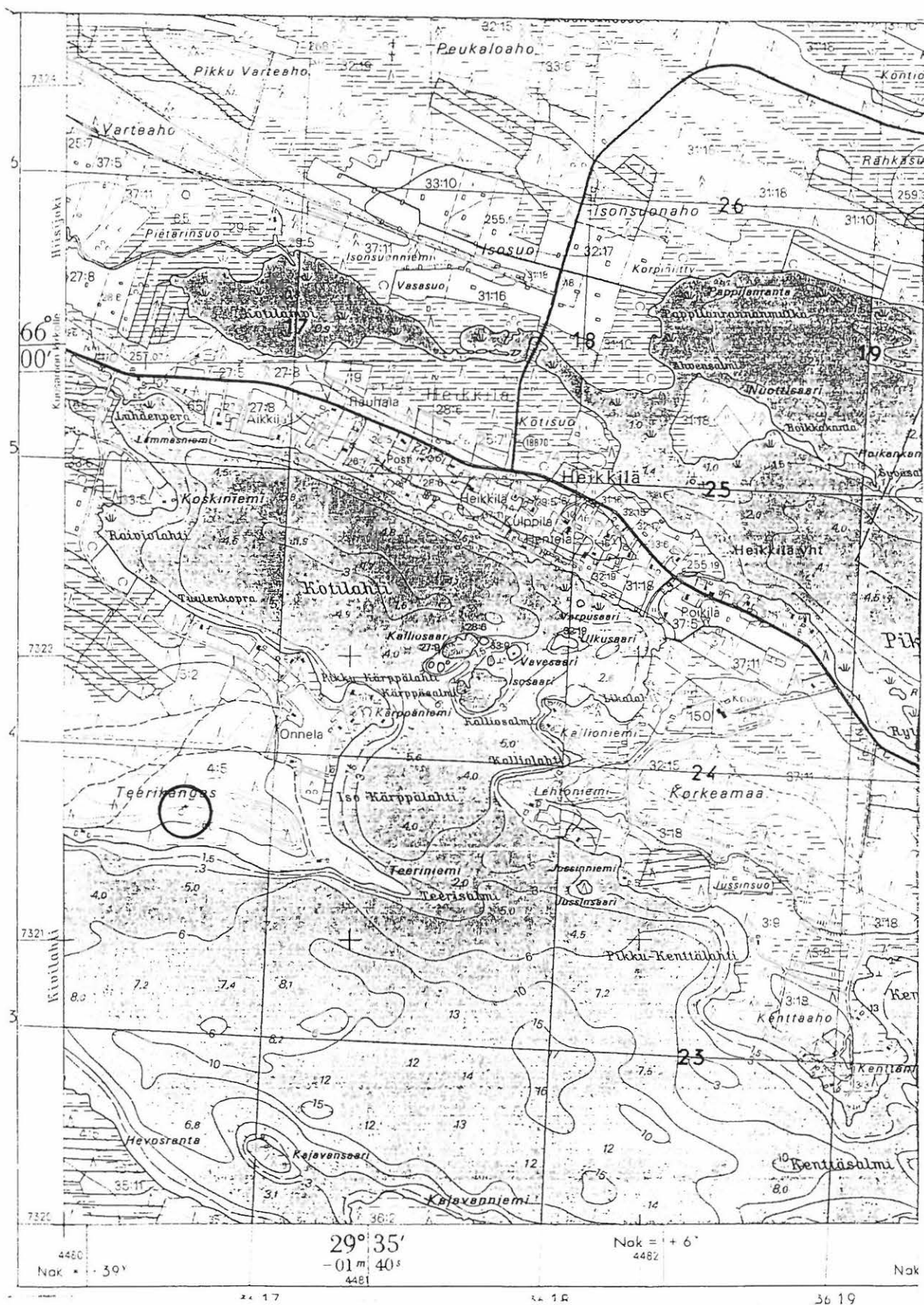
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1887, A. H. Snellman
Inv. 1975, A. Erä-Esko
Tark. 1982, P. Purhonen

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 387 Etualalla kiuas, vasemmalla osin yksi viljelysraunioista, loput näiden takana, kaakosta.

Kartta: Peruskarttaote 4524 08 VALTANEN, p. 1985

4524 08 VALTANEN

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7321 45

y = 4480 41

z = n. 260 - 262,5

KUUSAMO 122

Kohteen nimi: Oijusluoma
Määrittely ja mj-luokka: lapinkylä. I(?)
Peruskartta: ?
Koordinaatit: ?
Kylä, kylänosa: ?
Tila, rek:no: ?

Maanomistaja:

Oijusluoma sijaitsee Kuusamon kirkolta runsaat 10 km lounaaseen. A. Erä-Eskon S. Ervastilta saamien kohdetta 68 koskevien tietojen yhteydessä mainitaan, että Etelä-Kuusamossa elää perimätieto, jonka mukaan Maanselän talvikylä olisi vanhastaan sijainnut Oijusluomalla. Mahdollisen lapinkylän sijainnista tällä alueella ei kuitenkaan ole tarkempia tietoja.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

Aiemmat tutkimukset: Inf. 1976, S. Ervasti

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: -

KUUSAMO 123

Kohteen nimi:	Isoniemi
Määrittys ja mj-luokka:	“lappalaiskotien jäänteitä” III(?).
Peruskartta:	4524 09 VUOTUNKI
Koordinaatit:	x = n. 7339 00, y = n. 4480 50, z = n. 245 - 252,5 (Niemen sijainti)
Kylä, kylänosa:	Vuotunki
Tila, rek:no:	18:5
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 10 km pohjoiseen, Vuotungin pohjoisosan länsirannalla.

A. Erä-Eskon vuonna 1976 S. Ervastilta saamissa kohdetta 102 koskevissa tiedoissa mainitaan Vuotungin länsirannan Isoniemessä olleen ”lappalaiskotien jäänteitä”. Nykyisellään kyseinen niemi on lähes kokonaisuudessaan raivattu pelloksi. Ainoastaan pohjoisrannalla on kapea kaistale koskematonta kuusikkoa niemen korkeimman kohdan ja rannan välillä. Tarkastuksen aikana keskellä peltoa oli pieni mullalla ollut perunapelto, mutta muuten alue oli nurmena. Alueelta ei löydetty mitään muinaisjäännöksestä kertovaa. Mahdollisesti paikalla olleet kodanpohjat lienevät tuhoutuneet pellonraivauksen yhteydessä.

Kohde tarkastettu: 6.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Inf. 1976, S. Ervasti

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 09 VUOTUNKI, p. 1985

KUUSAMO 124 (= 78)

Kohteen nimi:	Hurujoki
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka?, ”lapin kenttä”. II.
Peruskartta:	4524 11 + 4542 02 RIEKKI
Koordinaatit:	x = 7325 22, y = 4496 96, z = n. 256,5
Kylä, kylänosa:	Kiitämäjärvi, Eksymäjärvi
Tila, rek:no:	3:3
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 33 km itään, Eksymäjärven länsipäässä olevalla niemellä länteen laskevan Hurujoen niskan eteläpuolella. Kyseessä on pääosin kuusta kasvava pitkänomainen ja matala maakivinen moreeniharjanne, jota peittää rehevä aluskasvillisuus. Niemen kärki on hyvinkin alavaa. Lännempänä on korkeampi kuusta ja vähemmän mäntyä kasvava kangas. Niemen kärjessä on mökki.

A. Erä-Eskon 1976 S. Ervastilta saamassa kohdetta 104 koskevissa tiedoissa mainitaan paikallisen perimätiedon mukaan Hurujoen Lapinkentässä asunut lappalainen. J. H. Karvosen (1900) mukaan Huruniemessä on ”Lapin kenttä, jossa huomaa kiuaskiviä”. Kyseiset tiedot tarkoittanevat samaa kohdetta.

Paikalta tavattiin merkkejä esihistoriallisesta asutuksesta. Kyseessä on sama kohde kuin aiemmin luetteloitu kohde 78, ks. se.

Kohde tarkastettu: -

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Ks. kohteen 78 kartta

KUUSAMO 125

Kohteen nimi: Pikku Koiralampi (=pyöreälampi)
 Määrittys ja mj-luokka: rautakautinen(?) löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 4613 05 JUUMA
 Koordinaatit: x = 7351 00, y = 4476 18, z = n. 240
 Kylä, kylänosa: Kuusamon yhteismetsä
 Tila, rek:no:
 Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 34 km pohjoiskoilliseen, Juumajärvien välisen salmen ylittävästä sillasta noin 4,4 km itäkaakkoon olevan Pikku Koiralammen itäpuolisella alavalla kangasmaalla noin 100 metriä lammesta itään/kaakkoon.

Paikalta on löydetty laikutetulta alueelta rautakautinen keihäänkärki, jonka lehteä on ilmeisesti myöhemmin muotoiltu. Löytötietojen mukaan alueella on myös kumpuja ja raunioita. Kohteen tarkastuksen yhteydessä alueelta ei kuitenkaan ole löydetty mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

Aiemmat tutkimukset: Tark. 1991 M. Torvinen

Aiemmat löydöt: KM 26612 rautainen keihäänkärki

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4613 05 JUUMA, p. 1989

4613 05 JUUMA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7351 00

y = 4476 18

z = n. 240

KUUSAMO 126

Kohteen nimi:	Mouruvaara NW-rinne
Määrittely ja mj-luokka:	kiveen hakattu Kristus-monogrammi. II.
Peruskartta:	4524 08 VALTANEN
Koordinaatit:	x = 7324 56, y = 4485 69, z = n. 275
Kylä, kylänosa:	Suininki, Mouruvaara
Tila, rek:no:	30:8
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 22 km itään, Mouruvaaran luoteisrinteellä, Vaaralammesta noin 200 metriä itään.

Paikalla on suuri siirtolohkare, jonka kylkeen on kaiverrettu kreikkalaisista kirjaimista X (khi) ja P (rho) koostuva yksinkertaistettu kristusmonogrammi. Kaiverruksen julkaissut K. Julku yhdistää sen alueen vanhauskoisiin ortodokseihin, staroviereihin (K. Julku, Kristuksen symboli Kuusamon Mouruvaaralla, Faravid 10 1986, s. 185 - 189).

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

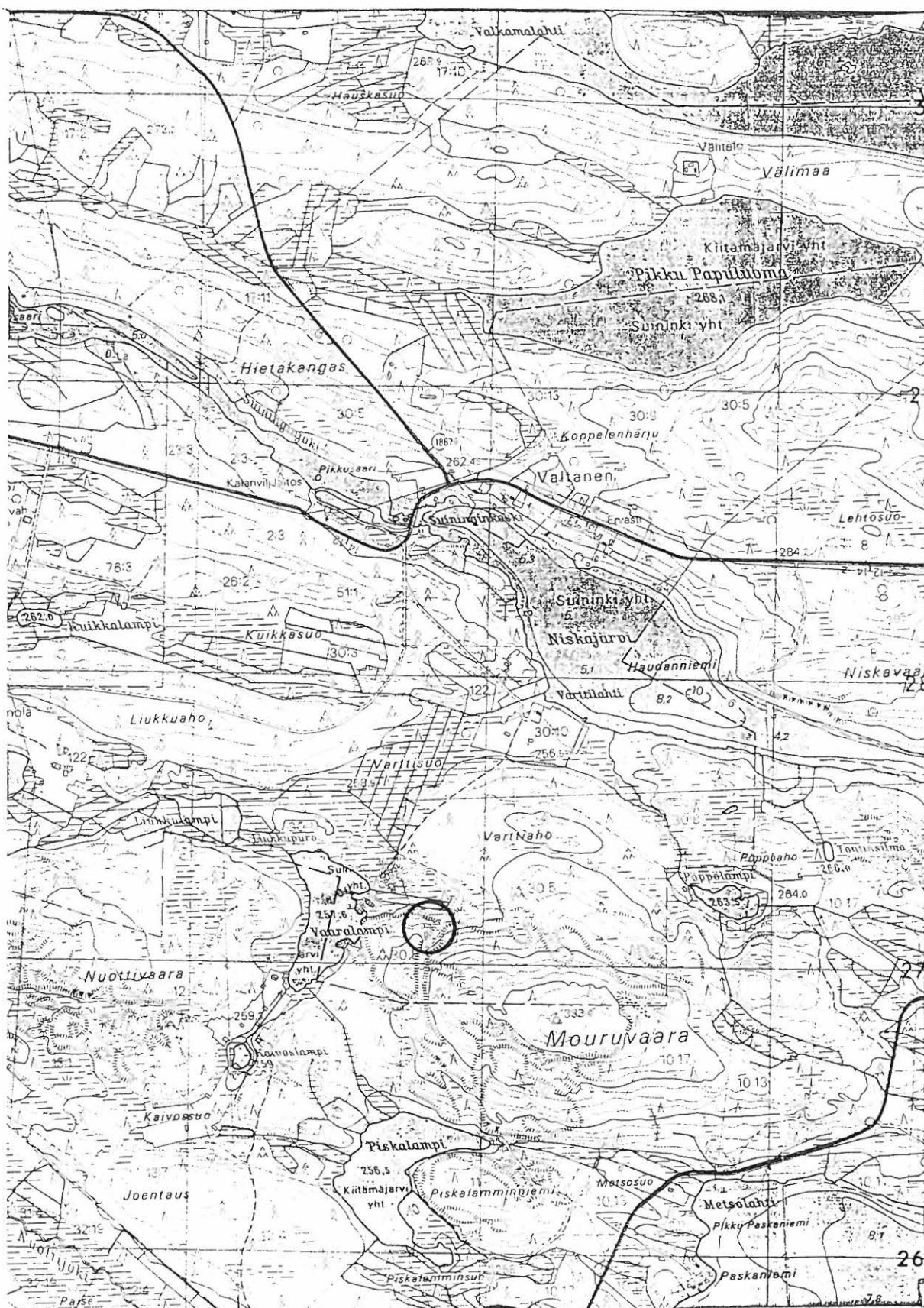
Aiemmat tutkimukset: Julk. 1987, K. Julku

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 08 VALTANEN, p. 1985

4485

4524 08 VALTANEN

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7324 56

y = 4485 69

Z = n. 275

KUUSAMO 127

Kohteen nimi: Niskajärvi, SW ranta

Määrittys ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.

Peruskartta: 4524 08 VALTANEN

Koordinaatit: x = 7325 45, y = 4486 05, z = n. 255

Kylä, kylänosa: Suininki, Mouruvaara

Tila, rek:no: Keimola 122

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 23 itäkoilliseen, Suiningin ja Kiitämän välisen Niskajärven lounaisrannalla. Alue on loivasti aaltoilevaa pelloksi raivattua rantakangasta.

Paikalta on löydetty kaksi reikäkiveä. Löytötietojen yhteydessä mainitulta pellolta ei tarkastuksen yhteydessä tavattu mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa. Pelto kasvoi kuloheinää, eikä paljasta maata alueella ollut. Muutama koepisto karkeaan moreenimaahan ei tuottanut tulosta. Sinänsä maasto on sovelias asuinpaikaksikin.

Palstan pohjoisrajasta noin 5 metriä pohjoiseen, palstan 5:11 puolella tavattiin talonpoikainen majan perustus kiuasraunioineen. Kiviperustuksen ala on noin 3,5 - 4 x 3,5 - 4 metriä, suunta maaston mukaan väli-ilmansuuntien mukainen. Kiuas on sijainnut pohjoisnurkassa. Kooltaan se on noin 1,2 x 1,2 metriä ja korkeudeltaan 40 - 50 cm. Pellon lounaispuolen metsikössä näkyi nuoren kellarin tms. jäänteet ja soranottopaikka kivikasoineen.

Kohde tarkastettu: 9.9.1999

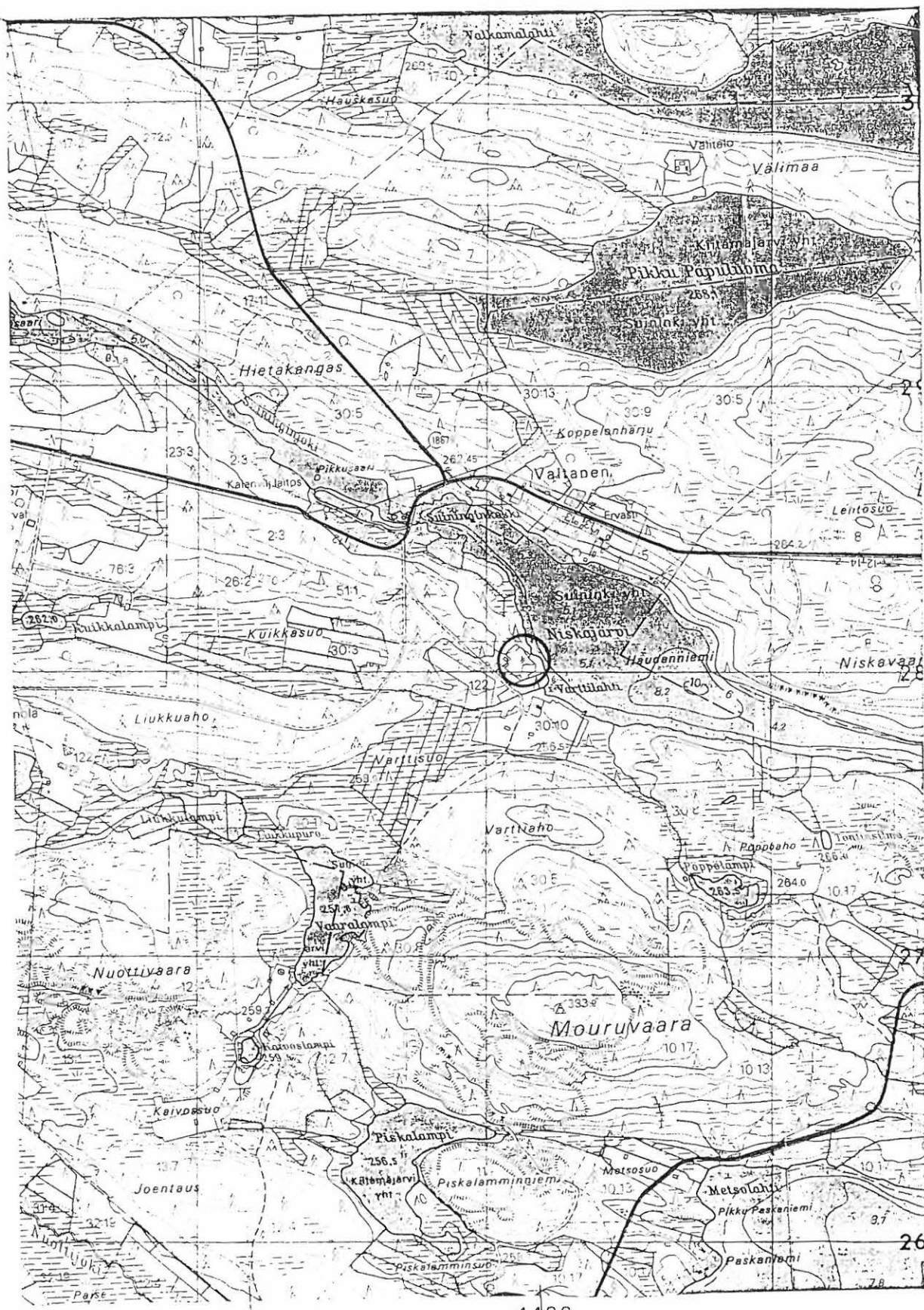
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 27741:1 - 2 reikäkivi ja reikäkiven teelmä

Inventointilöydöt: -

Diat: D 388 Reikäkivien löytöpaikka vasemmalla törmän päällä, majanpohja pellon takana metsikössä, oikealla Niskajärvi, etelästä.

Kartta: Peruskarttaote 4524 08 VALTANEN, p. 1985

4486

4524 08 VALTANEN

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7325 45

y = 4486 05

z = n. 255

KUUSAMO 128

Kohteen nimi:	Tärkkämöjoki, Palokangas
Määrittely ja mj-luokka:	kiukaanraunio ja rautakirveen löytöpaikka. II
Peruskartta:	4524 04 TÖRMÄSENVAAARA, p. 1984
Koordinaatit:	x = 7318 14, y = 4478 73, z = n. 260
Kylä, kylänosa:	Kantokylä, Tärkkämönkankaat
Tila, rek:no:	Sosso 21:7
Maanomistaja:	Väinö Määttä, Sossonniemi, Kuusamo

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 15 km itään, Pikku Muojärvestä itään Muojärveen laskevan Tärkkämöjoen eteläpuolisilla Tärkkämökankailla, noin 900 metriä Tärkkämöjoen suusta länteen. Alue on hyvin tasaista ja kuivaa, pääosin mäntyä kasvavaa hiekkakangasta, joka laskee pohjoiseen jokiuomaan paikoin jyrkästikin.

Joen suuntaa sen eteläpuolella noudattelevaan metsätien ja sen kulkuun nähden poikittain pitkin palstojen 21:7 ja 23 rajaa kulkevan metsätien risteyksestä itäkoilliseen, noin 20 - 25 metriä viimeksimainitusta metsätiestä itään ja jokiuoman loivan rinteeseen partaalta noin 25 metriä etelään sijaitsee alaltaan noin 2 x 2 metriä oleva 60 - 70 cm korkea sammaloitunut kiuas, jonka kivet ovat palaneet. Kiuas sijaitsee väli-ilmansuuntien mukaisen multapenkan pohjoisnurkassa. Perustuksen koko on noin 3,5 x 4 metriä. Rakennuksen pohjasta enimmillään kymmenkunta metriä koilliseen/itään sijaitsee kolme pientä maakuoppaa ja etelään yksi maakuoppa. Näiden halkaisija on noin alle metri ja syvyys noin 40 - 50 cm. Kiukaan eteläpuolelle, multapenkan sisään kenttälapiolla tehty koepisto paljasti turpeenalaisen, noin 2 - 3 cm paksun huuhtoutumiskerroksen, jonka alla oli kerros likaantunutta hiekkaa, jossa oli hiiltä ja palanut kivi. Tämän alla oli ohut tumma juonne, jonka alkuperäinen huuhtoutumiskerros. Tavattu kaksoismaannos viittaa jäänteiden olevan useamman sadan vuoden ikäinen.

Samalta paikalta, ilmeisesti juuri kyseisestä jäänteestä, on löydetty rautakirves.

Kohde tarkastettu: 13.9.1999

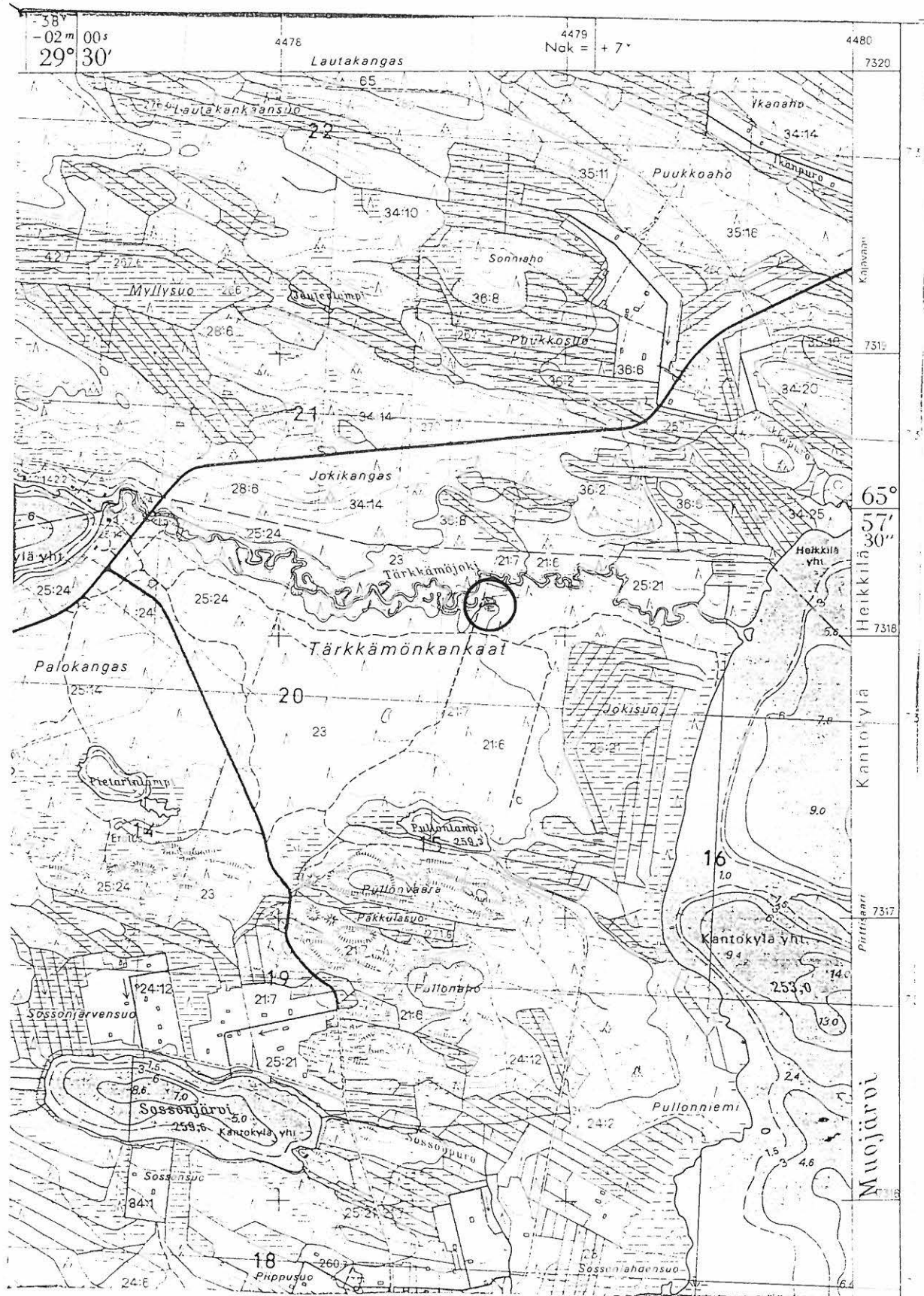
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1985, K. Laitinen ja P. Kovalainen
Tark. 1992, M. Torvinen

Aiemmat löydöt: KM 27742 rautakirves

Inventointilöydöt: -

Diat: D 389 Kiuas multapenkkoineen, idästä.

Kartta: Peruskarttaote 4524 04 TÖRMÄSENVAAARA, p. 1984

4524 04 TÖRMÄSENVAARA
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = 7318 14
y = 4478 73
z = n. 260

KUUSAMO 129

Kohteen nimi:	Pehkola
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka. II.
Peruskartta:	4512 12 IRNIJÄRVI
Koordinaatit:	a) x = 7276 72, y = 4457 73, z = n. 240 b) x = 7276 64, y = 4457 77, z = n. 240
Kylä, kylänosa:	Irni, Hietaranta
Tila, rek:no:	Pehkola 3:2
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 43 km etelään, Taivalkosken ja Kuusamon rajasta noin 1,4 km koilliseen Irnijärven etelärannalla Sunnansalmesta kaakkoon. Alue on järveen kaakosta lskevan Hietaojan suun koillispuolisen kankaan koillispäässä, joen suusta noin kilometrin olevan Pehkolan taloa ympäröivää viljelysmaata. Talon itäpuolella on Martinlampi.

Paikalta on löydetty kaksi kiviesinettä, joita ei ole saatu kokoelmiin. Toinen on ilmeisesti kadonnut. Pehkolan päärakennuksesta itäkoilliseen olevalta pohjoiseen loivasti viettävältä pellolta on löydetty reikäkivi (a-koordinaatit). Tehdyn tarkastuksen aikana löytöpaikka oli nurmella. Pehkolan päärakennuksesta itäkoilliseen olevalta etelään viettävältä pellolta on löydetty myöhemmin hukkaantunut ”kivikiila” (b-koordinaatit). Tehdyn tarkastuksen aikana mulloksella olleelta löytöpaikalta on tavattu yksi kvartsi.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

Aiemmat tutkimukset: Tark. 1993, J. Saukkonen ja T. Pärssinen

Aiemmat löydöt: Reikäkivi (talossa) ja kivikiila (hukkaantunut)

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4512 12 IRNIJÄRVI, p. 1986

KUUSAMO 130

Kohteen nimi: Palokangas SW

Määritys ja mj-luokka: kivistä rökkiöitä. II.

Peruskartta: 4512 12 IRNIJÄRVI

Koordinaatit: $x = 7275\ 57$, $y = 4458\ 17$, $z = 260$

Kylä, kylänosa: Kuusamon yhteismetsä I, Irnijärvi

Tila, rek:no:

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 44 km etelään, Kuusamon ja Taivalkosken rajasta hieman alle kilometrin koilliseen, Irnijärven etelärannalla olevasta Pehkolasta noin 1,2 km eteläkaakkoon. Alue on Palokankaan reunaa, joka laskee kohti lounaassa Irnijärveen laskevaa Hietajokea. Kankaan reunaa kulkee joen suuntaisesti kaakosta luoteeseen kylänraja.

Kylänrajasta noin 18 metriä koilliseen ja luoteessa rajan mutkassa olevasta pyykistä noin 300 metriä kaakkoon on kaksi kivistä koottu rökkiötä. Ne sijaitsevat rinnakkain lounaaseen viettävässä rinteessä. Toinen rökkiö on itä-länsi -suuntainen ja kooltaan noin 2 x 5 metriä. Toinen on muodoltaan soikeahko ja kooltaan n. 2 x 3 metriä. Korkeutta sillä on noin 70 cm. Rökkiöiden ajoituksesta ja tarkoituksesta ei ole tietoa.

Raunioiden vieressä on kolme kuoppaa, joiden halkaisija vaihtelee 0,5 - 1 metrin välillä ja syvyys 0,4 - 0,7 metriä. Kuopat ovat jyrkkäseinäisiä ja ilmeisen nuoria.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

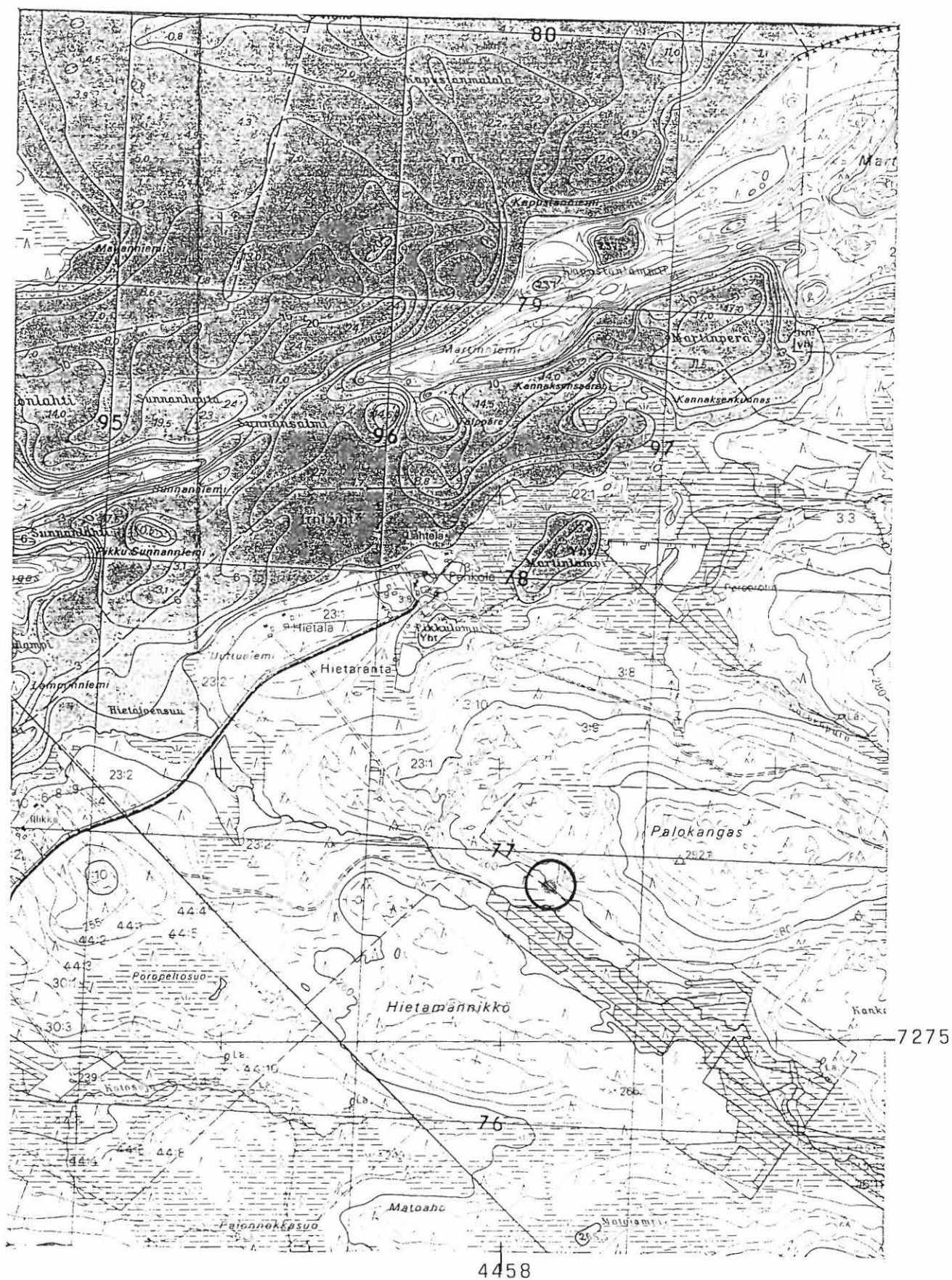
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1993, J. Saukkonen ja T. Pärssinen

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4512 12 IRNIJÄRVI, p.1986

4512 12 IRNIJÄRVI
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi

```
x = 7275 57
y = 4458 17
z = 260
```

KUUSAMO 131

Kohteen nimi: Suolampi

Määrittely ja mj-luokka: maa-/pyyntikuoppa. II.

Peruskartta: 3544 08 POROSAARI

Koordinaatit: x = 7324 32, y = 4564 74, z = n. 247

Kylä, kylänosa: Kuusamon yhteismetsä

Tila, rek:no:

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 35 km länteen, Livojärven itäosan Pyörreselän lounaisrannan Pirttiperänrimpien itäisimmän suopolvekkeen hietatörmällä Suolammen pohjoispuolella. Paikalla on soiden ympäröimä pohjois-eteläsuuntainen saareke, jonka sortuva pohjoispään törmä on kolmisen metriä järvenpinnan yläpuolella.

Paikalla on yksi maakuoppa, jonka koko on noin 2 x 2,5 metriä ja syvyys puolisen metriä. Maakuoppa sijaitsee noin 20 metriä saarekkeen pohjoispäästä.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

Aiemmat tutkimukset: Tark. 1994, H. Kotivuori

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 3544 08 POROSAARI, p. 1984

7324

4564

3544 08 POROSAARI
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = 7324 32
y = 4564 74
z = n. 247

KUUSAMO 132

Kohteen nimi: Lokkilampi

Määrittely ja mj-luokka: maa-/pyyntikuoppia. II.

Peruskartta: 4522 09 HAATAJA

Koordinaatit: $x = 7330\ 60$, $y = 4443\ 25$, $z = 250 - 255$

Kylä, kylänosa: Vasaraperä, Haataja

Tila, rek:no: 74 ja 78

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 23 km länsiluoteeseen, Yli-Kitkan itäosan Vasaralahden eteläpuolisen Lokkilammen pohjois- ja luoteispuolella molemmin puolin Haatajasta Livojärvelle johtavaa tietä. Alue on kumpuilevaa männikkömaastoa.

Alueella on ainakin 7 maakuoppaa, jotka sijaitsevat etupäässä harjanteiden korkeimmilla kohdilla tai niiden tuntumassa. Kuoppien koko vaihtelee yleensä 1,5 - 2,5 x 2 - 3,5 metrin välillä ja niiden syvyys on 0,4 - 1,0 metriä. Pienin kuopista on halkaisijaltaan noin 1 metrin ja syvyydeltään noin 30 cm.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

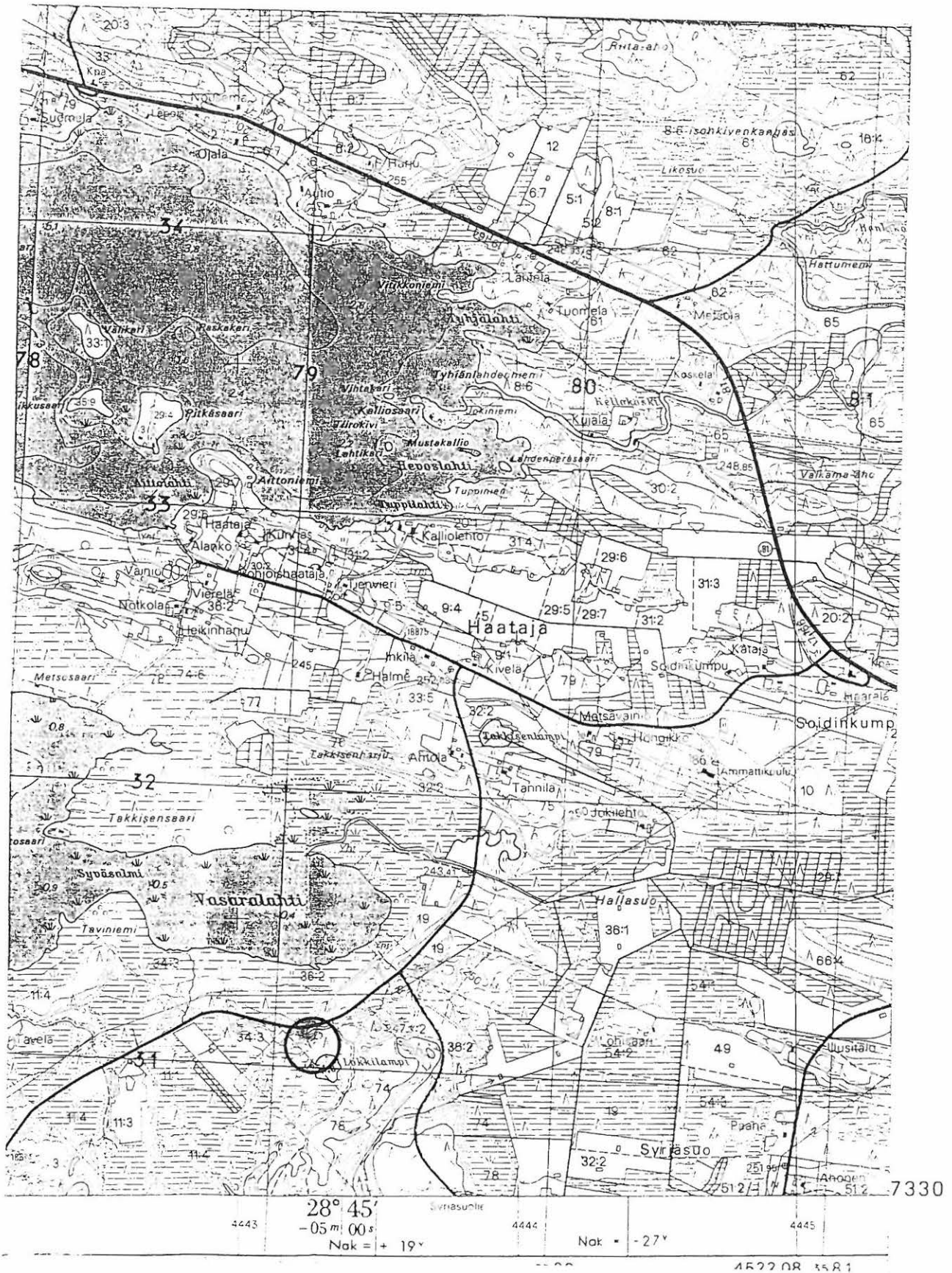
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1994, H. Kotivuori

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4522 09 HAATAJA, p. 1984

4522 09 HAATAJA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7330 60

y = 4443 25

z = 250 - 255

KUUSAMO 133

Kohteen nimi:	Penikkasalmi
Määrittely ja mj-luokka:	muinaisjalaksen löytöpaikka. III.
Peruskartta:	4524 10 + 4542 01 KÄRPÄNKYLÄ
Koordinaatit:	x = 7313 60, y = 4492 85, z = n. 250 (löytötietojen nojalla tehty arvio)
Kylä, kylänosa:	Kärpänkylä
Tila, rek:no:	Kärpänkylä yhteismaa
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 30 km itään, Muojärven ja sen itäisen Piiksiselän välisen Penikkasalmen itäosassa, salmeen pohjoisesta laskevan Penikkajoen suussa. Paikalta on tarttunut kalaverkkoon muinaisen reenjalaksen kärkiosa (90 x 14,5 x 1,5 cm). Löytöpaikka sijaitsee rannasta 30 - 35 metrin päässä, syvyyttä sillä on noin 3 - 4 metriä. Jalakselle on hiiliajoitus (Hel - 1195, 5690+-110), jonka mukaan kyseessä on kivikautinen löytö.

Läheisyydestä ei tunneta tuon aikaista asuinpaikkaa. Lähimmät maakuoppakohteet sijaitsevat Kenttäahossa (kohde 83) ja Rahkokankaan länsirannalla (kohde 159).

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

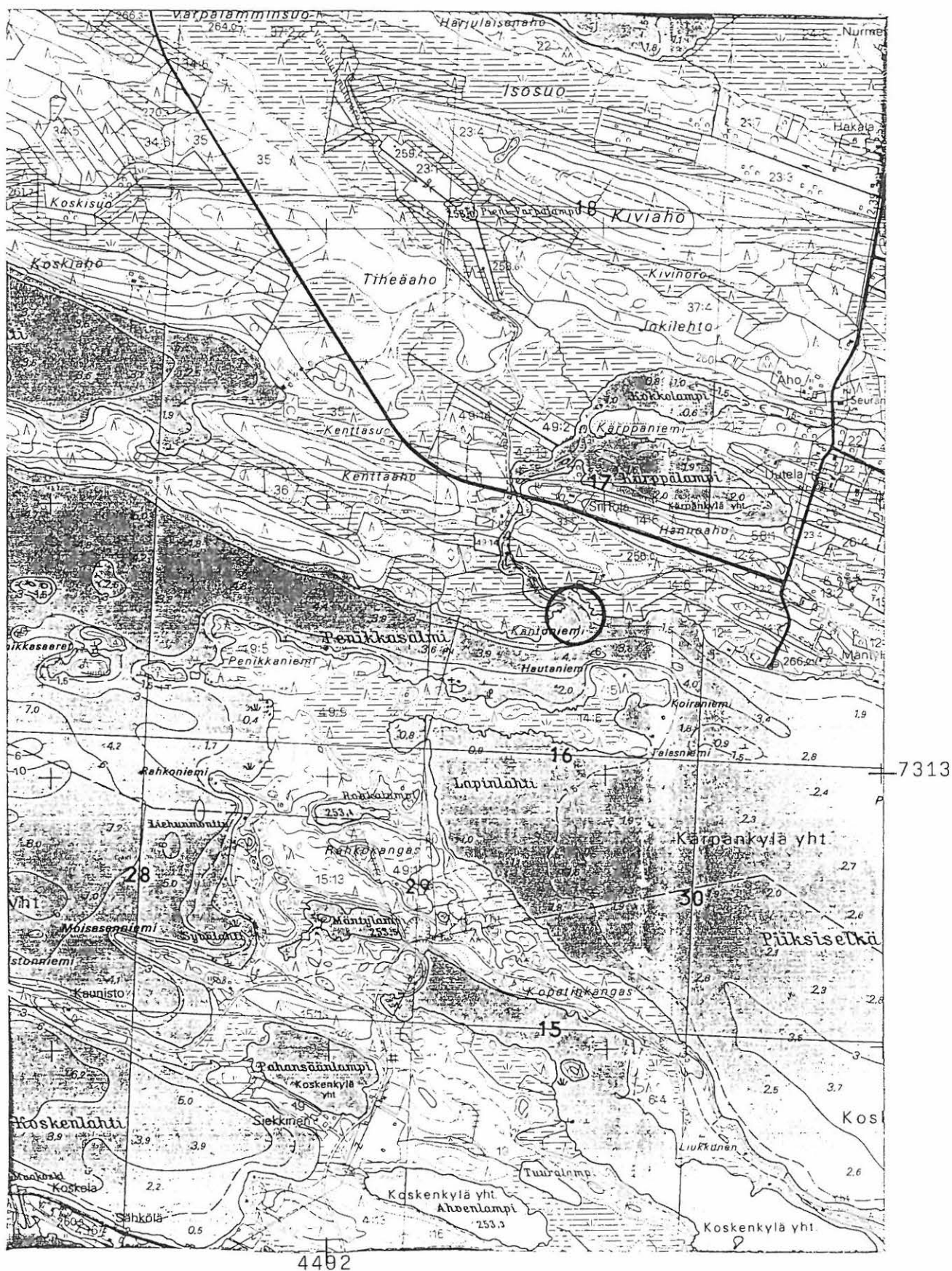
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 20248 muinaisjalas

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 10 + 4542 01 KÄRPÄNKYLÄ

4524 10 + 4542 01 KÄRPÄNKYLÄ
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

```
x = n. 7313 60
y = n. 4492 85
z = n. 250
```


KUUSAMO 134

Kohteen nimi:	Takkisenharju
Määritys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka, maa-/pyyntikuoppia. II.
Peruskartta:	4522 09 HAATAJA
Koordinaatit:	x = 7331 28, y = 4444 03, z = n. 243 - 250
Kylä, kylänosa:	Vasaraperä, Haataja
Tila, rek:no:	75
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 23 km länsiluoteeseen, Yli-Kitkan itäosan Vasaralahden rannasta noin 500 metriä koilliseen, Takkisenharjun itäpäässä Tannilan talosta noin 300 metriä eteläkaakkoon.

Paikalla on tavattu asuinpaikan merkkeinä kvartsikaavin ja -iskoksia. Näiden löytökohta sijaitsee uuden Lohirannan (Livojärven) tiestä 50 - 100 metriä kaakkoon, vanhan mutkittelevan puronuoman itäpuolisella kankaanlaidalla, missä kulkevalta metsätieltä kvartsit on löydetty. Asuinpaikasta noin 100 metriä pohjoiseen on kaksi maakuoppaa ja noin 50 metriä lounaaseen yksi maakuoppa. Kyse on mahdollisista pyyntikuopasta.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

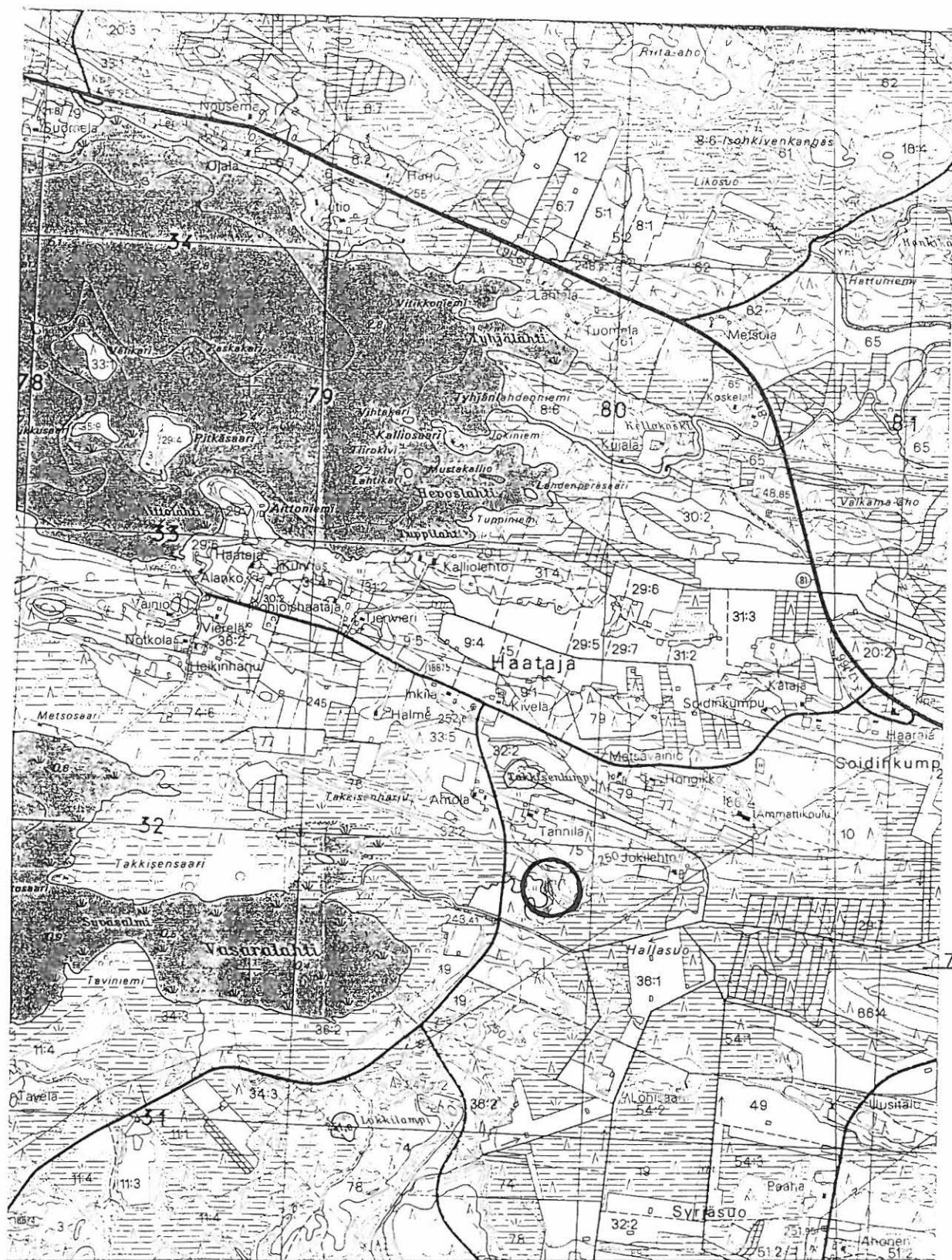
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1995, P. Pesonen ja R. Kesseli

Aiemmat löydöt: KM 28919:1-2 kvartsikaavin ja -iskoksia 10 kpl

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4522 09 HAATAJA

7331

28° 45'

-05 m 00 s

Nak = + 19°

Nak = -27°

4522 08 35 81

4522 09 HAATAJA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7331 28

y = 4444 03

z = n. 243 - 250

KUUSAMO 135

Kohteen nimi:	Itävaara
Määrittys ja mj-luokka:	kiviesineen löytöpaikka. II.
Peruskartta:	4522 11 MESKUSVAARA
Koordinaatit:	x = n. 7323 20, y = n. 4455 70, z = n. 315 (arvio)
Kylä, kylänosa:	Kirkonkylä, Yli-Meskusjärvi
Tila, rek:no:	Lamminranta 182:11(?)
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 9 km länsiluoteeseen, Yli-Meskusjärven itäpuolisen Itävaaran kaakkoisrinteellä, noin 700 metriä itäkoilliseen em. järven itäisimmän lahden pohjukasta.

Paikalta on löydetty 1996 reikäkivi 10 - 15 vuotta vanhalta hakkuualueelta ojan pohjalta. Tarkan löytöpaikan puuttumisen vuoksi kohteen paikantamisen maastossa, jossa kiinnekohdat ovat vähäisiä ja jossa mahdolliset kiinteät muinaisjäännökset, esim. kiukaat, ovat todennäköisesti metsä-äestyksen tuhoamat, jätettiin kohde maastossa tarkastamatta.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

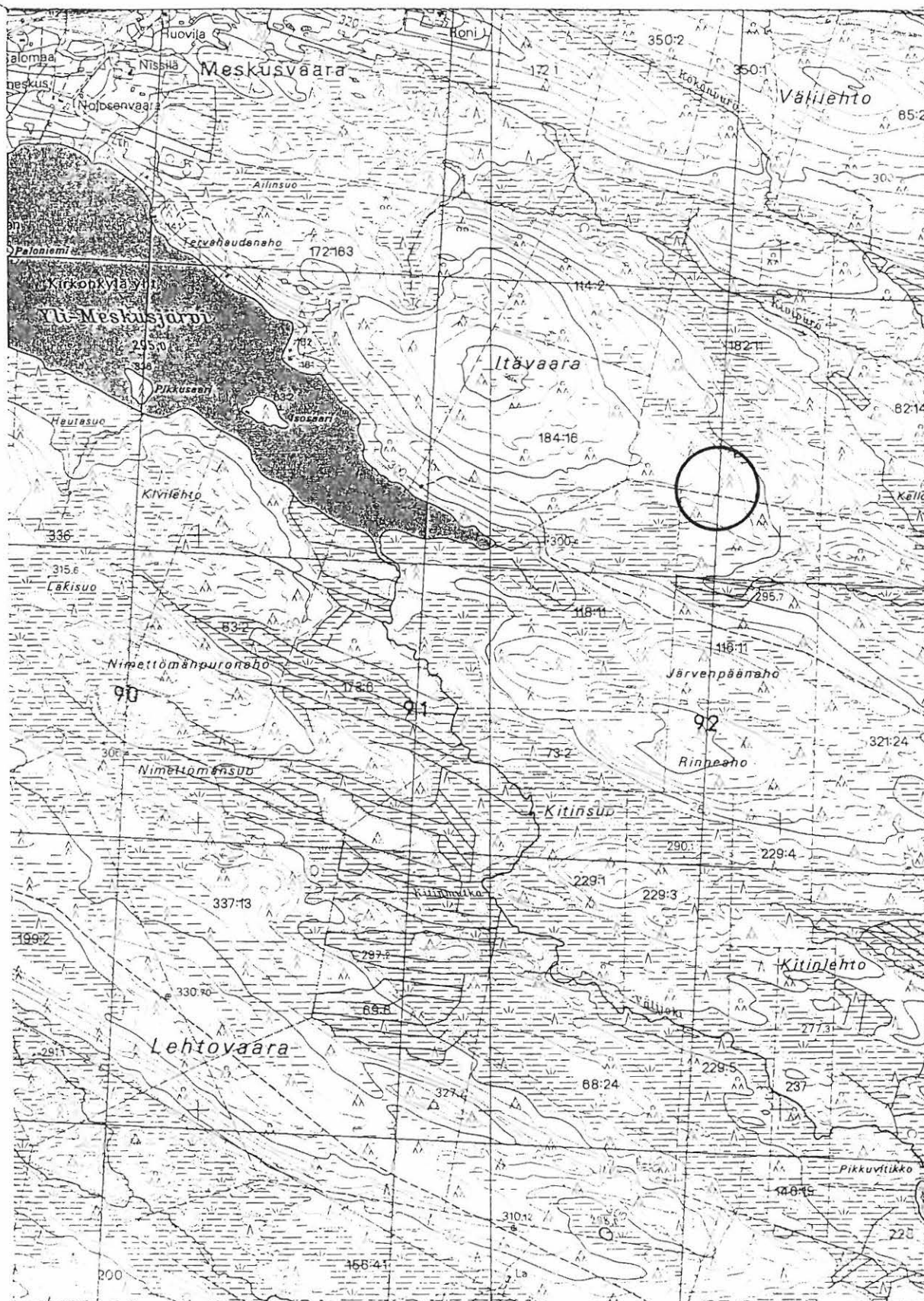
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 30155 reikäkivi

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4522 11 MESKUSVAARA, p. 1984

4522 11 MESKUSVAARA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = n. 7323 20

y = n. 4455 70

z = n. 315

KUUSAMO 136

Kohteen nimi:	Yli-Kitka, Korkeaniemi
Määrittely ja mj-luokka:	kiuas, ”lapin paja”. II/Hist. aika.
Peruskartta:	4611 07 TOLVA
Koordinaatit:	x = 7343 34, y = 4448 17, z = n. 250 - 255
Kylä, kylänosa:	Kesäniemi, Holtinniemi
Tila, rek:no:	8:6
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 29 km luoteeseen, Yli-Kitkan Tolvanselän itärannan Holtinniemen pohjoispuolisen Autiolahden itäpäässä olevan Autiolammen pohjoispuolisella Korkeaniemellä. Kyseessä on korkea suhteellisen jyrkkärintainen itä-länsi -suuntainen moreeniharjanne, jonka länsipään etelärinteellä kohde sijaitsee.

A. H. Snellman mainitsee (SMYA IX, 1887, s. 47) Korkeaniemen etelälaiteella Autiolahden pohjoisrannalla olevan kiviraunion, jota kansa nimitti ”lappalaisten pajaksi”. Paikalta on kerrottu löydetyn raudan kuonaa. Niemen pohjoisrinteellä on Snellmanin mukaan kaksi kookkaampaa kiukaan rauniota, joiden yhteydessä on ollut havaittavissa huoneensijoja. Snellmanin jälkeen kohdetta ei ole uudelleen paikannettu.

Inventoinnin aikana kiinnittyi huomio karttanimiin ja maastoon, joka vastasi Snellmanin kuvausta. Alueen tarkastuksen yhteydessä todettiin kankaan pohjoislaita hakatuksi ja äestetyksi. Alueelta ei löydetty em. kiukaita huoneensijoiineen. Sen sijaan nimen etelälaiteella, jokseenkin Autiolammen itärannan tasalla, lammen pohjoisrantaa kulkevalta metsätieltä pohjoiseen kääntyvältä ja niemen poikki kulkevalta ajouralta noin 40 metriä länteen, korkeussuunnassa rinteiden puolimaissa, tavattiin paksun sammalen peittämä palaneiden kivien muodostama kiukaanraunio. Alkuaan neliömäisen kiukaan ala on noin 2 x 2 metriä ja korkeus puolisen metriä. Sen eteläpuolella noin metrin päässä on pieni palaneiden kivien kasa, paksun turpeen peittämä sekkin. Kiukaasta länteen noin 40 metriä on rinteeseen kaivettu sorakuoppa, jonka yläreuna on hieman kiuasta alempana. Kiukaasta sorakuopan tasalle havaittiin rinteiden tasaisella terassilla, millä kohde siis sijaitsee, katajaa kasvava jokseenkin tasainen alue (mahdollinen pelto), joka kasvillisuudeltaan poikkesi selvästi ympäröivästä alueesta. Myös kiukaan luona kasvoi katajaa. Kohteen sijainti ja koko vastaa Snellmanin ”lapin pajasta” antamia tietoja niin hyvin, että kyse on varmasti samasta kohteesta, vaikkakaan kuonaa tms. ei ainakaan kiukaasta eikä parista sen vierelle tehdystä koepistosta tällä kertaa tavattu. Kyseessä on paremminkin varhaisen uudisasutuksen muisto, kuin saamelaiseen rautakauteen liittyvä jäännös. Kohteen suhteelliseen nuoruuteen viittannevat myös sen viereiset Autio-nimet.

Kohde tarkastettu: 20.9.1999

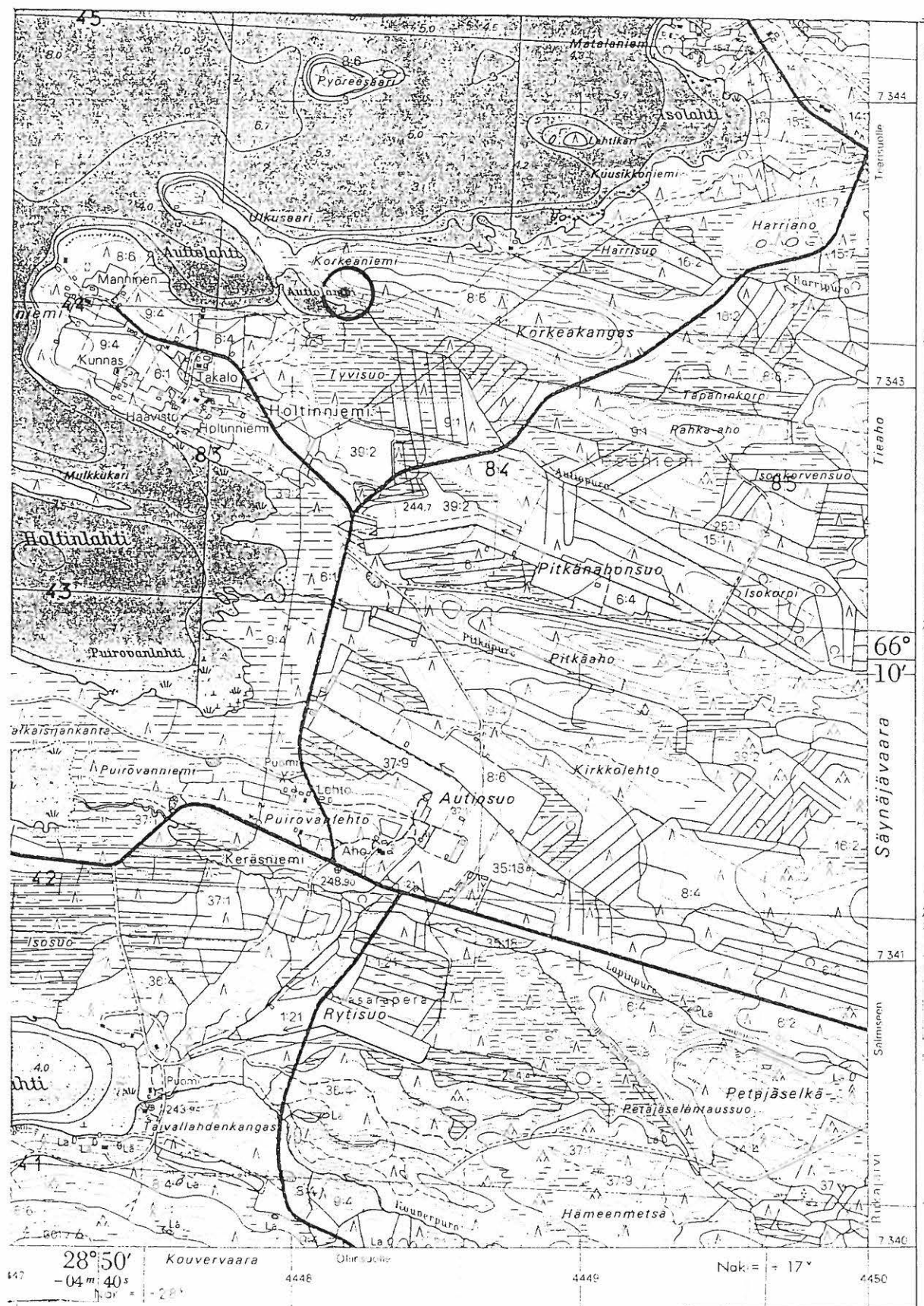
Aiemmat tutkimukset: Inf. 1976, S. Ervasti

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 390 Kiuas (”lapin paja”), pohjoisesta.
D 391 Kiuas etelästä, huom. katajikko.
D 392 Kiuas idästä.

Kartta: Peruskarttaote 4611 07 TOLVA, p. 1990

4611 07 TOLVA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7343 34

y = 4448 17

z = n. 250 - 255

KUUSAMO 137

Kohteen nimi: Nissinjärvi, Korkeaniemi
 Määritys ja mj-luokka: kivistörytkiö. II.
 Peruskartta: 4524 02 SAAPUNKI
 Koordinaatit: x = 7329 56, y = 4464 87, z = n. 280
 Kylä, kylänosa: Kirkonkylä, Tuovila
 Tila, rek:no: 59:15
 Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 10 km pohjoiseen, Nissinjärven itärannan Korkeaniemellä Takalahden pohjoisrannalla. Korkeaniemi on pääosin mäntyä kasvava moreeniharjanne, jonka länsikärki on kaivettu sorakuopaksi. Röstkiö sijaitsee sorakuopasta itään, harjanteen korkeimman kohdan länsipäässä, mistä maasto alkaa laskea.

Paikalla on kivistä koottu röstkiömäinen pyöreäkö kivirakennelma, jonka ala alkuaan on ilmeisesti ollut noin 2,5 metriä. Röstkiötä on pengottu keskeltä ilmeisesti useaan otteeseen, sillä reunakivien ympärillä sammalen alla oli muutamia kiviä, jotka laajentavat kiveyksen nykyisellään noin 3 metriin. Lisäksi rakenteen keskellä oli useita paikaltaan nosteltuja ja käänneltäjä sammaloitumattomia kiviä. Korkeutta rakenteella on noin 60 - 70 cm. Kivien koko vaihtelee läpimitoiltaan noin 20 - 60 cm välillä. Ainakin itä- ja kaakkoissivulla näytti olevan muuta kiveystä selvästi kookkaammat reunakivet. Röstkiön sijoittuminen maastoon poikkeaa Koillismaalla yleisimmin tavattaviin pelto- tai kiuasraunioihin nähden.

Mitään asuinpaikkaan viittaavaa ei paikalta tavattu. Etelärannassa lähellä vesirajaa on puolenkymmentä suhteellisen uutta maanottokuoppaa. Kankaan korkeimmalla laella on runsaasti pitkänomaisia, noin 2 - 3 x 1 m kokoisia maakumpuja, joista useimpien vierellä on matala painanne. Yhteen tehty koepisto paljasti normaalin huuhtouman alla noin 20 - 30 cm paksun puhtaan sekoittuneen hiekkakerroksen, jonka alla oli toinen huuhtoutumiskerros eli alkuperäinen maanpinta. Kyseessä ovat tuulentaamien puiden juuriston mukanaan nostaman aineksen synnyttämät kummut.

Kohde tarkastettu: 8.9.1999

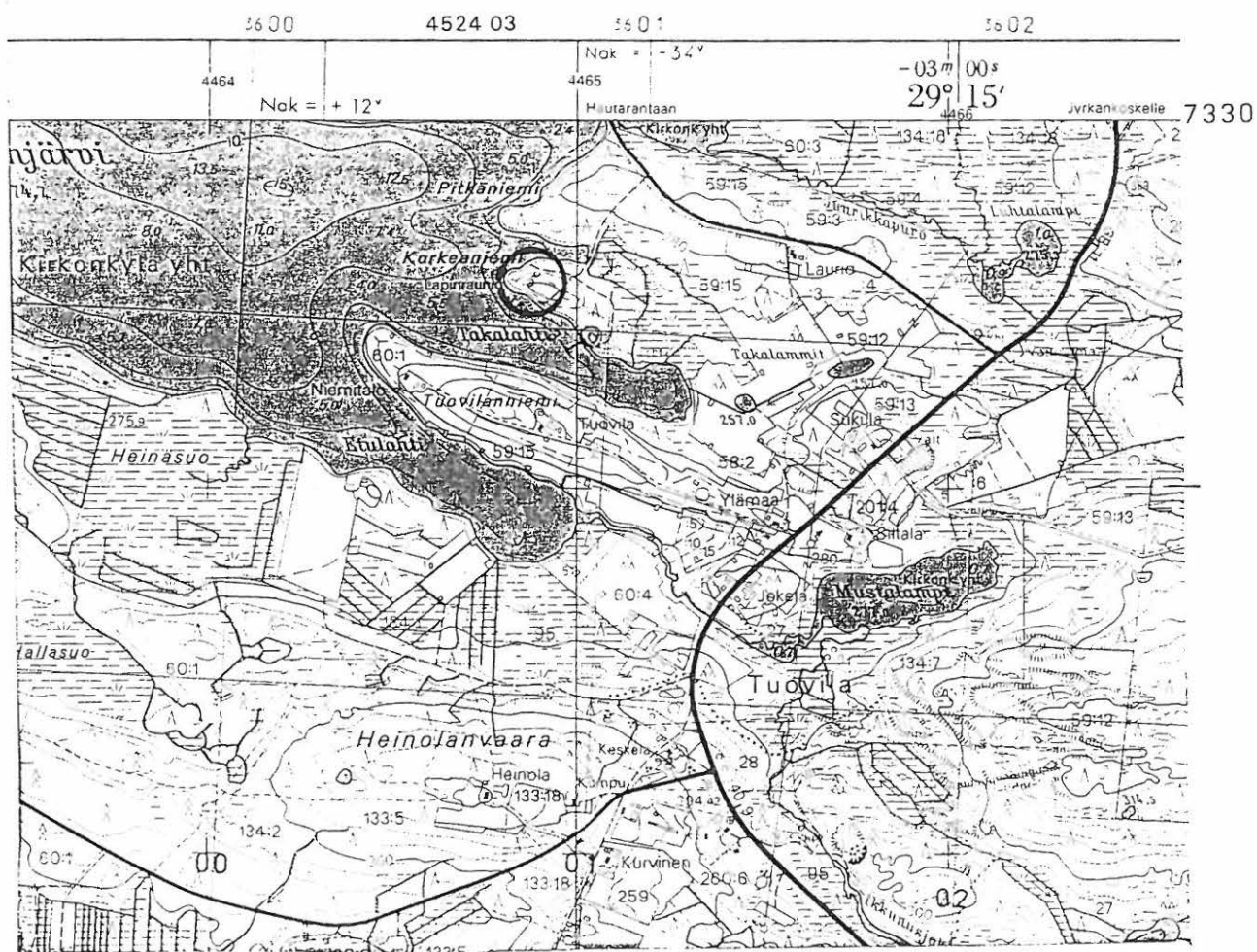
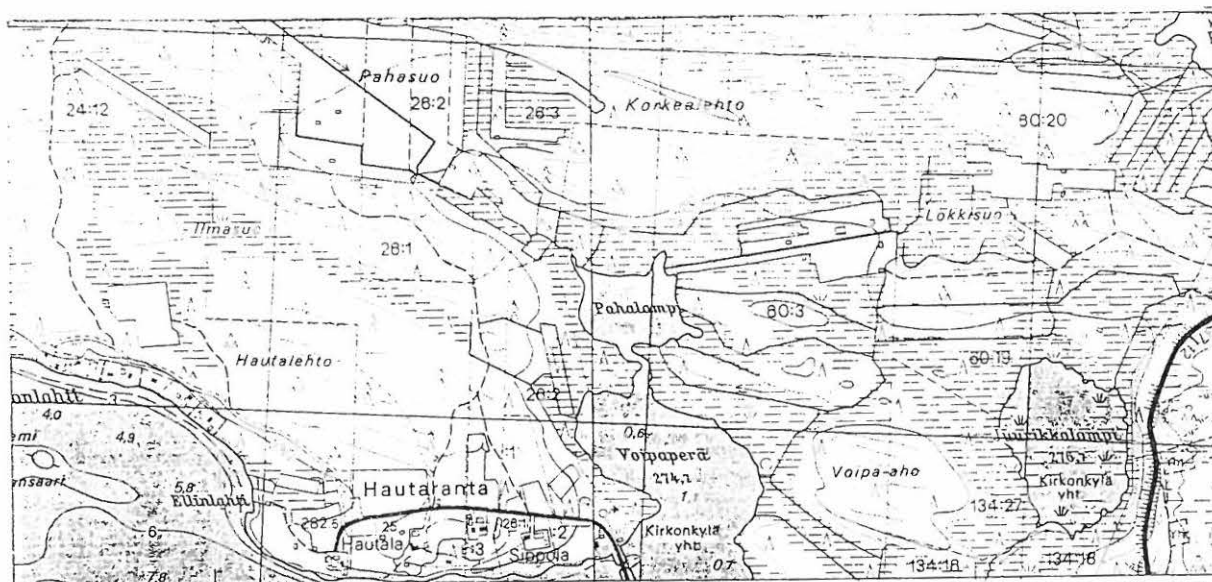
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1982, P. Purhonen

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 393 Röstkiö kaakosta.

Kartta: Peruskarttaote 4525 02 SAAPUNKI, p. 1984

$$x = 7329 \ 56$$
$$y = 4464.87$$
$$z = n. 280$$

KUUSAMO 138

Kohteen nimi:	Hevoskorpi
Määrittely ja mj-luokka:	kiviröykkiö. II.
Peruskartta:	4524 06 MÄÄTTÄLÄNVAARA
Koordinaatit:	x = 7337 09, y = 4470 48, z = 347,5 - 350
Kylä, kylänosa:	Suininki, Suolavaarat
Tila, rek:no:	92
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 19 km pohjoiskoilliseen, Vuotungin ja Rukajärven puolimaissa olevien Suolavaarojen länsipuolella, Isosta Leppilammesta noin kilometri pohjoiseen. Alue on etelään viettävää moreenikankaan rinnettä, joka kasvaa nuorta paikoin tiheää puustoa.

Pienen kumpareen eteläreunalla on palstojen rajamerkki, josta noin 80 metriä kaakkoon on kivistä koottu kekomainen röykkiö. Sen ala on noin 1,5 x 1,5 metriä. pohjan muoto lähinnä neliömäinen, pohjois- ja itäreunat ovat jokseenkin suorat, etelä- ja länsireunat kaartuvat niin, että lounaiskulma on kaareva. Korkeutta ylöspäin kapenevalla rakenteella on noin 150 cm. Alimmat kivet ovat varsin kookkaita, suurin itäsivulla (n. 50 x 50 x 80 cm). Aivan päällimmäiset kivet ovat pieniä, pienin näkyvissä ollut oli miehen nyrkin kokoinen. Kivi on koottu muodoltaan vaihtelevista luonnonkivistä. Ne eivät ole laattamaista kvartsiittia (uunikivikasa), eivätkä röykkiöstä alle 100 metriä lounaaseen olevaa Kuusamon liippakiveä. Nykyisiin rajoihinkaan rakenne ei sovi (huom. kuitenkin Kuusamon myöhäinen isojako 1950-luvulla). Vaikka röykkiön kivet ovatkin suurelta osin jo jäkälöityneet, on siinä tietynlainen ”uuden ajan väre” - A. H. Snellmania (1887) lainatakseni.

Kohde tarkastettu: 7.9.1999

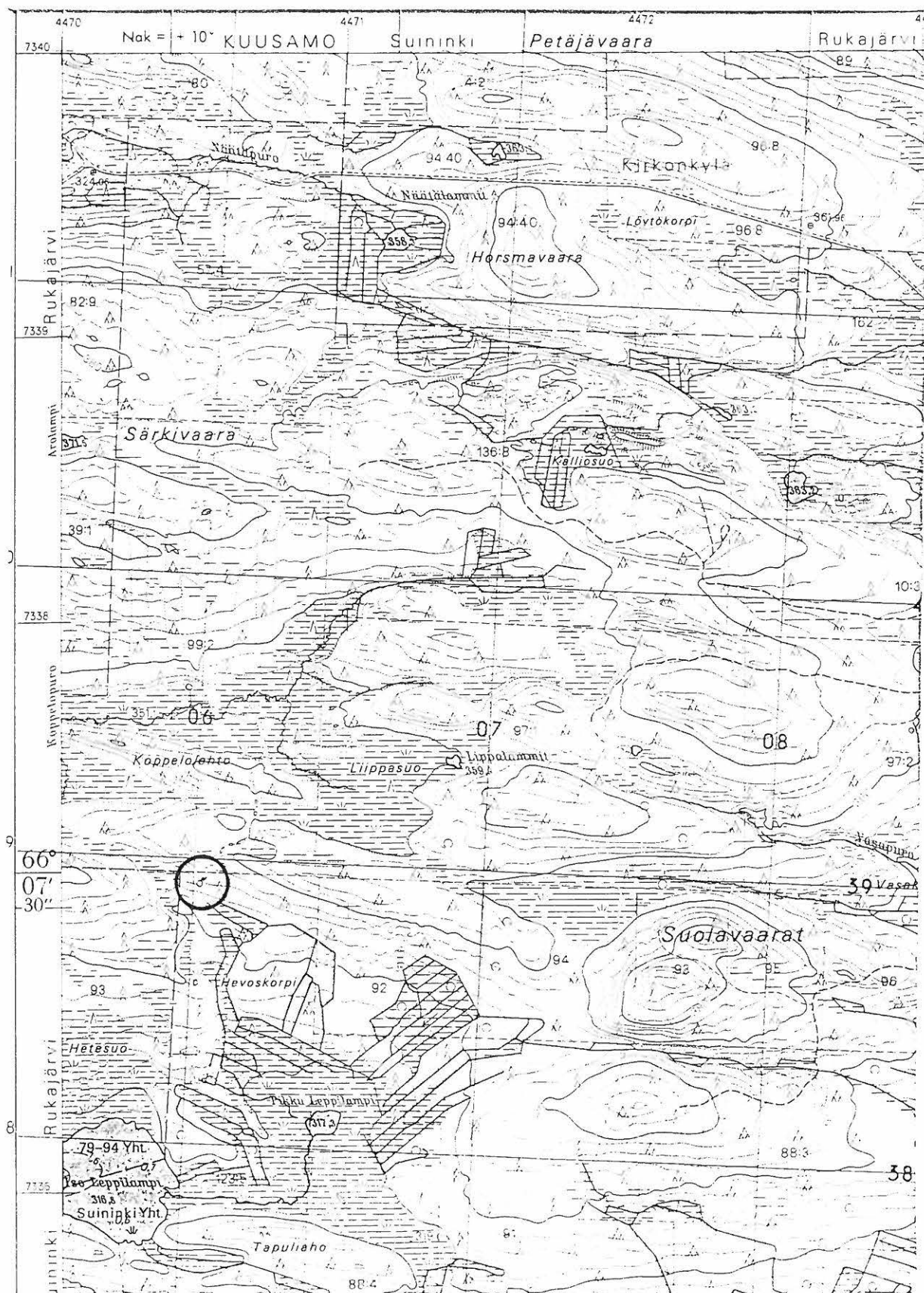
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1982, P. Purhonen

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 394 Kiviraunio pohjoisesta.
D 395 Kiviraunio idästä.

Kartta: Peruskartta 4524 06 MÄÄTTÄLÄNVAARA, p. 1985

4524 06 MÄÄTTÄLÄNVAARA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7337 09

y = 4470 48

z = 347,5 - 350

KUUSAMO 139

Kohteen nimi:	Teerikankaan SE-harju
Määritys ja mj-luokka:	maakuoppia. II.
Peruskartta:	4524 08 VALTANEN
Koordinaatit:	x = 7321 47 - 38, y = 4480 66 - 76, z = n. 270 - 272,5
Kylä, kylänosa:	Heikkilä, Kirpistö
Tila, rek:no:	Onnela 4:5
Maanomistaja:	Kalle Pitkänen, Oulu

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 47 km itään, Kirpistön länsiosan pohjoisrannalla, Onnelan talosta noin 400 metriä etelään olevalla soraharjanteella Teerikankaan kaakkoisreunalla Teeriniemen tyvessä. Teeriniemen ”lappalaisten asuinpaikan” ja ”lappalaisten kalmiston”, kohteet 67 ja 41 (= 121 ks. myös tämä), aiemman tarkastuksen yhteydessä mainitaan niemen korkeimmalla kohdalla olevan pyyntikuoppia. Lisäksi yhden pyyntikuopan pitäisi olla erään raunion vierellä, tästä ks. kohde 121. Kuoppien luonteen ja alueen kohteista olevien tietojen selkeyttämiseksi, on harjanteen laen maakuopat erotettu tähän omaksi kohteekseen.

Teerikankaan kaakkoisosassa olevan korkean kaakko-luode -suuntaisen harjanteen noin 100 metriä pitkällä melkoisen tasaisella laella on useita maakuoppia. Osa pyöreistä halkaisijaltaan noin 2 x 1 metrisistä tai pienemmistä kuopista on 70-vuoden takaisia sorantarkistuskuoppia. Onnelan isännän Kalle Pitkäsen mukaan paikan maaperää tutkittiin tuolloin Kärpänkyläntien rakentamisen yhteydessä. Kerrotulle saatiin varmistus yhteen kuoppaan tehdyllä koepistolla, jonka paljastama maannos osoitti kuopan moderniksi. Näiden lisäksi lakitasanteen molemmissa päissä on maakuoppia, jotka maannoksensa perusteella ovat vähintään useamman sadan vuoden ikäisiä. Harjanteen luoteispäässä on kaksi maakuoppaa. Luoteisemman kuopan koko on noin 2 - 2,5 x 4 - 4,5 metriä ja syvyys 60 - 80 cm. Keskellä tavattiin paksu huuhtoutumiskerros. Hieman epämääräiseksi jääneen mahdollisen vallin (leveys n. 1,5 m ja korkeus 15 - 20 cm?) päällä huuhtoutumiskerroksen paksuus oli parisen senttiä. Tästä noin 30 metriä kaakkoon olevan kuopan ala oli noin 2 x 4 metriä ja syvyys 60 - 70 cm. Sen ympärillä oltiin havaittavinaan edellistä epämääräisempää valliä. Kolmas edellisten kaltainen maakuoppa sijaitsi mainituista noin 100 m kaakkoon, harjanteen laen kaakkoispäässä. Mitoiltaan se vastasi ensimmäistä. Kaikkien maakuoppien suunta oli jokseenkin pohjoisesta etelään. Kuoppien luonne jäi avoimeksi, pyyntikuoppia ne tuskin ovat.

Kohde tarkastettu: 10.9.1999

Aiemmat tutkimukset: Tark. 1982, P. Purhonen

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 396 Pitkänomainen maakuoppa harjanteen luoteispäässä, itäkoillisesta.

Kartta: Peruskarttaote 4524 08 VALTANEN, p. 1985


```
x = 7321 47 - 38
y = 4480 66 - 76
z = n. 270 - 272,5
```


KUUSAMO 140

Kohteen nimi:	Kopatinkangas
Määrittely ja mjl-luokka:	maa-/ pyyntikuoppia. II.
Peruskartta:	4523 12 LÄMSÄNKYLÄ
Koordinaatit:	a) x = 7308 58, y = 4496 25, z = n. 255 - 257,5 b) x = 7308 58-74, y = 4496 00-07, z = n. 255 - 257,5
Kylä, kylänosa:	Lämsänkylä. Joukamojärvi
Tila, rek:no:	27:1 ja 21:1
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 34 km itäkaakkoon, Joukamojärven ja sen pohjoispuolisen Ison-Kopatin välisen kannaksen kapeimmalla kohdalla ja heti tämän länsipuolella. Kannas on nuorta, paikoin hyvin taajaan nuorta mäntyä kasvavaa hiekkamoreenikangasta, joka levenee länteen kapeiksi harjanteiksi. Paikalla on aiempien tietojen mukaan tiedetty olevan pyyntikuoppia, mutta niitä ei ole paikallistettu (ks. A. Erä-Esko 1975, kohde 49).

Inventoinnin yhteydessä paikalta tavattiin ainakin parikymmentä maakuoppaa, joita muotonsa ja sijaintinsa perusteella voi melkoisella varmuudella pitää pyyntikuoppina. Kuopat sijaitsevat kahdessa ryhmässä. Alueen vähintään 15 kuoppaa sijaitsee noin 200 x 120 metriä olevalla alueella, jonka keskikohtaa a-koordinaatit osoittavat. Kyseinen yhtenäinen mäkimäinen kannasharjanne on kuopitettu varsin perusteellisesti. Kuopat sijaitsevat noin 255 metrin korkeuskäyrän rajoittamalla alueella, vaihtelevin välimatkoin, molemmin puolin palstojen rajaa, jota pitkin kulkee merkitty moottorikelkkareitti. Kuoppien halkaisija on 2,5 - 4,5 metriä ja syvyys 50 - 80 cm. Helpoimmin kuopat löytyivät kannaksen pohjoisreunalta ja avoimen moottorikelkkareitin tuntumasta, mutta niitä löydettiin myös muualta harjanteelta mäntytiheikön keskeltä.

Puolenkymmentä kuoppaa tavattiin b-koordinaattien osoittamalta alueelta, missä kuopat sijaitsivat pääsuunnassa pohjoisesta etelään olevien kapeiden harjainteiden päällä kohdassa, missä kannas selvästi levenee.

Kohde tarkastettu: 15.9.1999

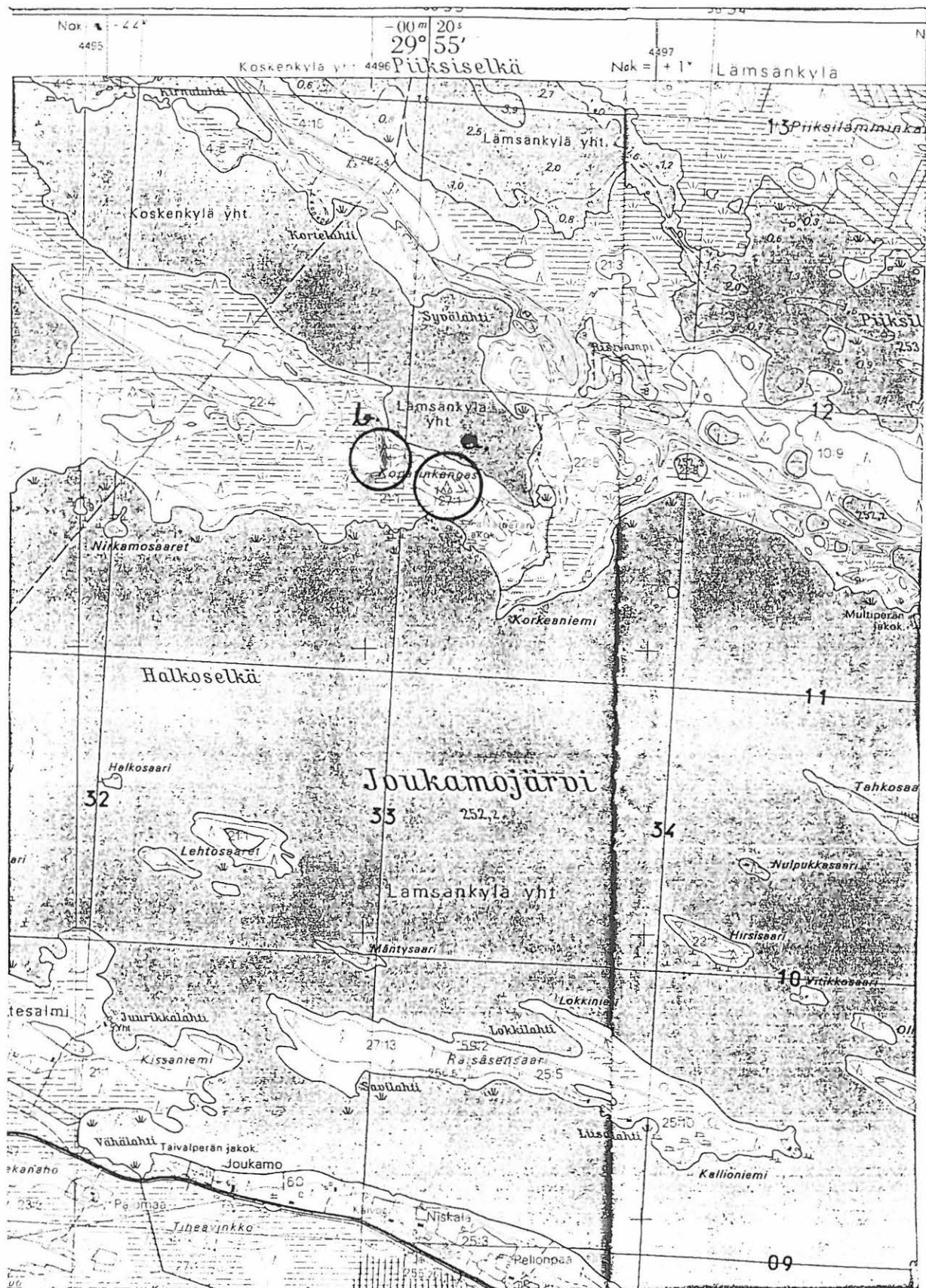
Aiemmat tutkimukset: ks. inv. 1975, A. Erä-Esko, kohde 49

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 397 Pyyntikuoppia kankaan eteläreunalla moottorikelkkareitin luona, pohjoiskoillisesta.

Kartta: Peruskarttaote 4523 12 LÄMSÄNKYLÄ, p. 1985

7308

4523 12 LÄMSÄNKYLÄ
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = 7308 58 ja 7308 58-74
y = 4496 25 ja 4496 00-07
z = n. 255 - 257,5

KUUSAMO 141

Kohteen nimi:	Tapio
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen löytöpaikka. II.
Peruskartta:	4611 08 PATONIEMI
Koordinaatit:	x = 7355 75, y = 4448 55, z = n. 242,5
Kylä, kylänosa:	Alakitka, Patoniemet
Tila, rek:no:	13
Maanomistaja:	Patoniemet

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 39 km pohjoiskoilliseen, Alakitkan länsirannalla Airisniemen pohjoispuolisen Hangaslahden perukassa.

Tapion talon maalta on löydetty kiviesine 1950-luvulla. Esineen on löytänyt v. 1933 syntynyt nykyisin Oulussa asuva Timo Patosalmi, joka sattui tarkastuksen aikana olemaan paikalla. Löytöpaikaksi hän ilmoitti koordinaattien osoittaman kohdan. Tietä oli levennetty ja ojat juuri kaivettu, joten alueen havaintomahdollisuudet olivat sikäli hyvät. Tosin oja sijaitsi löytöpaikasta noin 10 15 metriä rantaan päin ja pellot ovat olleet useita vuosia viljelemättä. Löytöpaikka sijaitsee Kitkan vanhan rantatörmän yläpuolella lännestä laskevan Hangaspuron (Myllypuro) vanhan suun pohjoispuolella. Ojaprofiili osoitti paikalla olevan paksusti turvemaata. Esine olikin löytynyt aurankiivusta turpeesta peltoa kynnettäessä. Ojaleikkauksessa ei havaittu mitään asuinpaikkaan tms. viittaavaa, itse pelto oli vesakoitumassa ja kasvoi kuloheinää.

Löytötiedoissa kerrotaan lisäksi Tapion talon luona olevan hautoja muistuttavia jälkiä. Ainakin osa talonväestä uskoi kyseessä olevan lappalaisten hautausmaan. Hangaspuron pohjoispuoliselta kankaalta ei kuitenkaan tavattu mitään kiinteään muinaisjäännekseen viittaavaa. Alue oli paikoin kumpareista, mm. lukuisia puunkaatojen jälkiä, mutta hautakummuiksi(?) tulkittavia jäänteitä ei paikalla havaittu.

Kohde tarkastettu: 2.9.1999

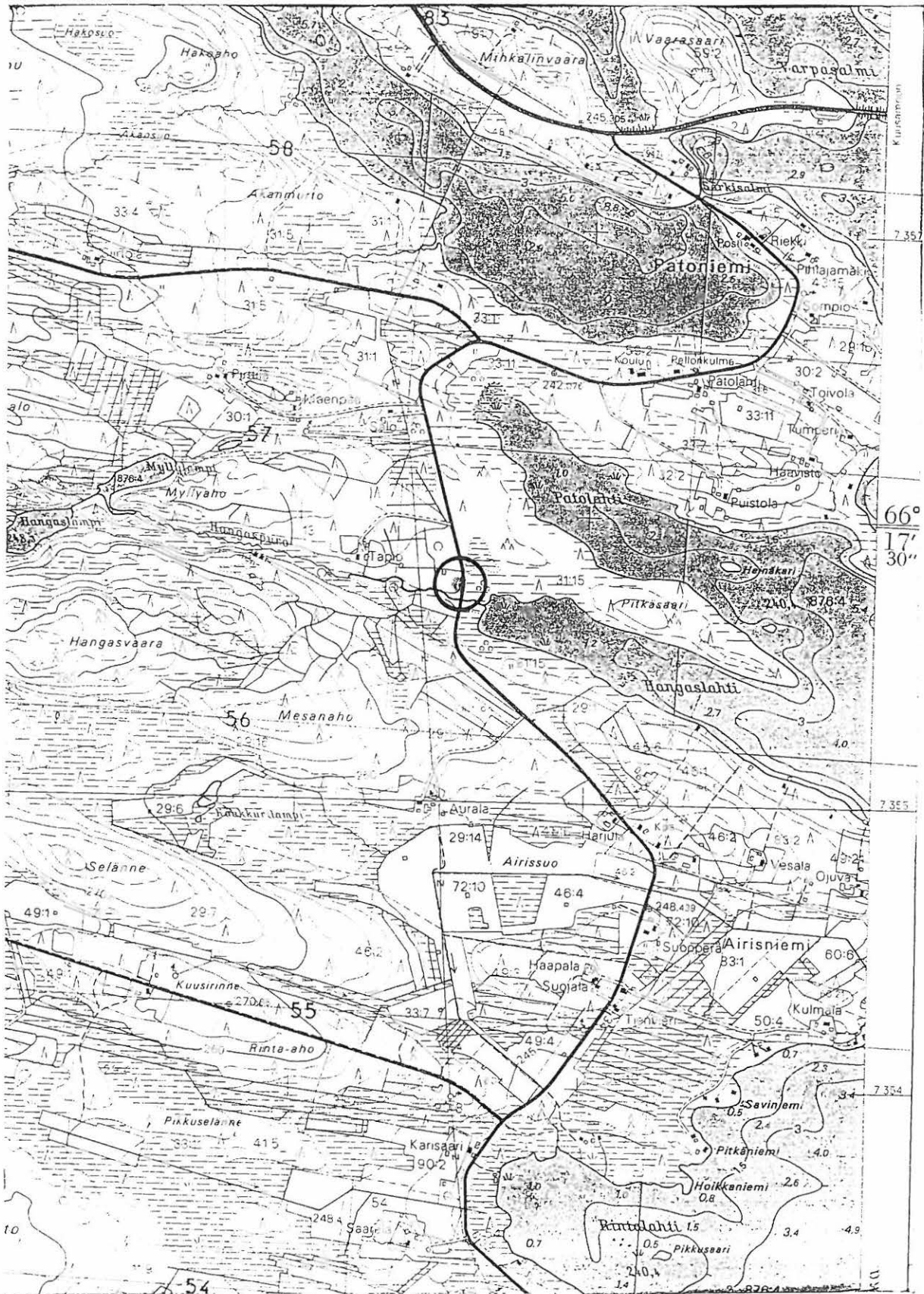
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: PPM 4177 kaksoistalalta

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4611 08 PATONIEMI, p. 1990

4448

4611 08 PATONIEMI

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7355 75

y = 4448 55

z = n. 242,5

KUUSAMO 142

Kohteen nimi: Koskela

Määrittys ja mj-luokka: kiviesineen löytöpaikka. II(?).

Peruskartta: 4514 06 ROMEVAARA

Koordinaatit: x = 7273 76, y = 4478 17, y = n. 222,5
(talon sijainti)

Kylä, kylänosa: Kurvinen

Tila, rek:no: 2:1-4(?)

Maanomistaja:

Kurvisen Koskelan talo sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 42 km etelään, Kurvisen Alajärveen etelästä laskevan Salmijoen puolimaissa, Sakkolammesta 0,5 - 1,0 km pohjoiseen, joen länsirannalla vastapäätä Mutkalaa. Alue on ainakin paikoin hiekkavaa joenvarsikangasta, joka on raivattu pelloksi Koskelan talon ympäriltä ja tästä noin 400 metriä etelään. Teerirannalle pohjoisesta johtavalta tieltä Koskelan ohitse merkitty metsätie katkeaa joen kohdalla, sillä paikalla ollut silta on purettu. Ainakin vähän veden aikana paikalta pääsee yli kahlaamalla.

Koskelan tilalta on löydetty 1920-luvulla reikäkivi (KM 10855), jonka tarkkaa löytöpaikkaa ei kuitenkaan tunneta. Inventoinnin aikana Koskelan tilan todettiin olevan tyhjillään ja peltojen olleen vuosia, jollei vuosikymmeniä viljelemättä. Alueelle tehtiin pari koepistoa, mutta niistä kuten ei muualtakaan alueelta tavattu mitään mahdolliseen asuinpaikkaan viittaavaa. Havaintomahdollisuudet tosin olivat kokonaisuutena heikot.

Kohde tarkastettu: 22.9.1999

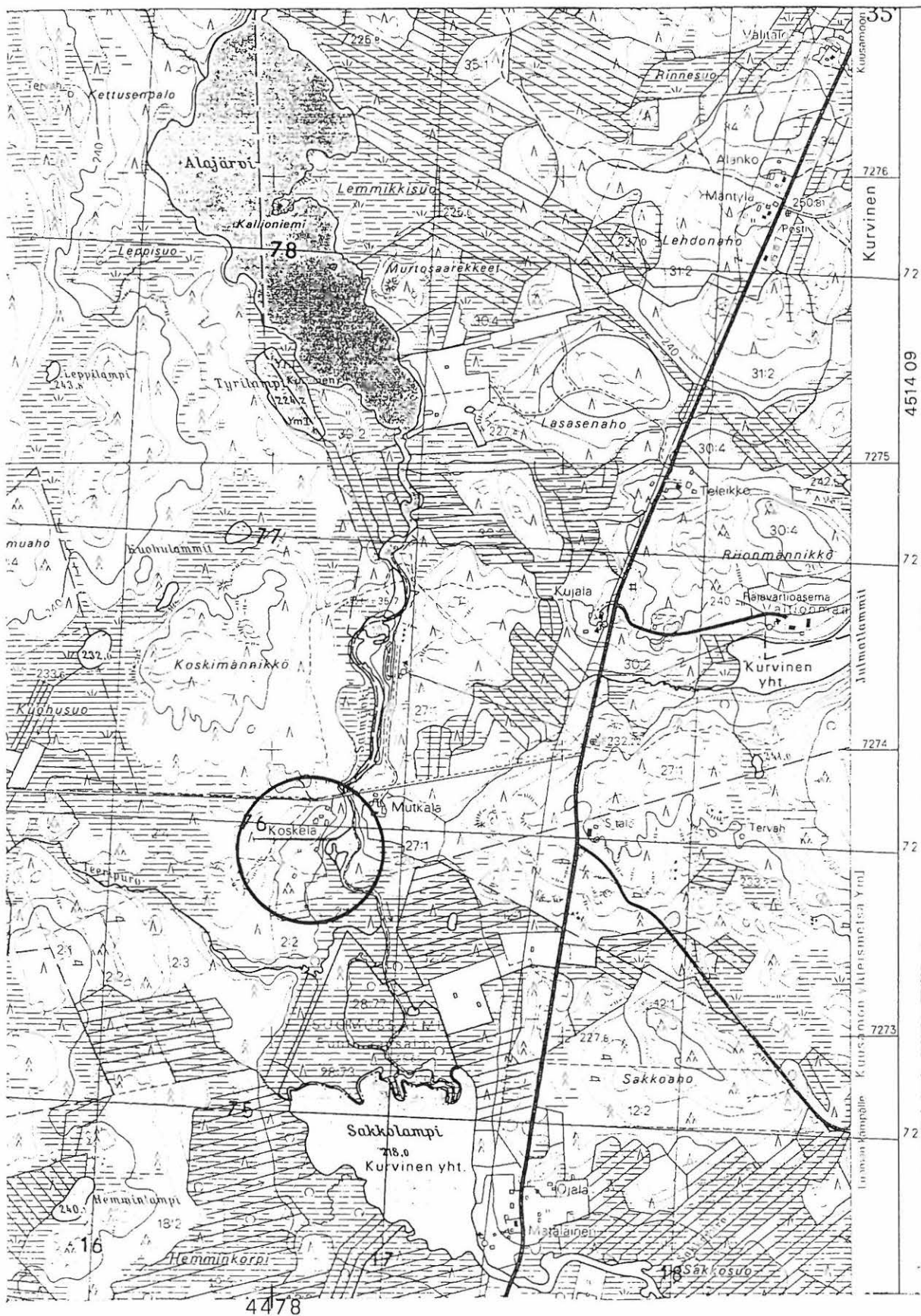
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 19855 reikäkivi

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4514 06 ROMEVAARA, p. 1987

4514 06 ROMEVAARA

x = 7273 76

M. Sarkkinen,

y = 4478 17

Kuusamon inventointi 1999

z = n. 222,5 (talo)

KUUSAMO 143

Kohteen nimi:	Käsmä
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka(?). II.
Peruskartta:	4523 01 ISO-KERO
Koordinaatit:	x = n. 7283 88, y = n. 4461 27, z = n. 240
Kylä, kylänosa:	Irni, Heikkisenniva
Tila, rek:no:	21:21
Maanomistaja:	Hilja Käsmä, Irnintie 102, Kuusamo

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 35 km etelään, Irnijärven ja Ison-Keron yhdistävän Heikkisennivan itäpuolisen laajan niemen pohjoisrannalla, Nivan ylittävästä sillasta noin 250 metriä koilliseen olevalla loivasti pohjoiseen viettävällä pellolla.

Paikalta on aiemmin löydetty kivituuran katkelma (KM 20247), joka löytötietojen mukaan on löytynyt Käsmän talon saunan kiukaasta. Kiuas mainitaan rakennetuksi 1900-luvun alussa ja kivet siihen otetuiksi talon läheiseltä pellolta.

Inventoinnin aikana tavattiin Hilja Käsmä, löytäjä Olavi Käsmän äiti. Hänen mukaansa tuura oli ollut kiukaan alla maan sisässä, ei siis kiukaassa itsessään. Sauna sijaitsee aivan rannassa pellon laidalla. Tarkastuksen aikana pelto oli nurmella, joten havainto-olosuhteet eivät olleet parhaat mahdolliset. Pellolta tavattiin kuitenkin mahdollisen asuinpaikan merkinä yksi kvartsikaavin, joka löytyi jokseenkin koordinaattien osoittamalta paikalta. Pellot ovat alkuaan olleet melkoisen kiviset, sillä niiden alareunalla oli pellosta kerätyistä, suhteellisten pienistä kivistä koostuvia kiviraunioita. Muita esinelöytöjä tai asuinpaikkaan viittaavia havaintoja paikalta ei tiettävästi ole.

Kohde tarkastettu: 24.9.1999

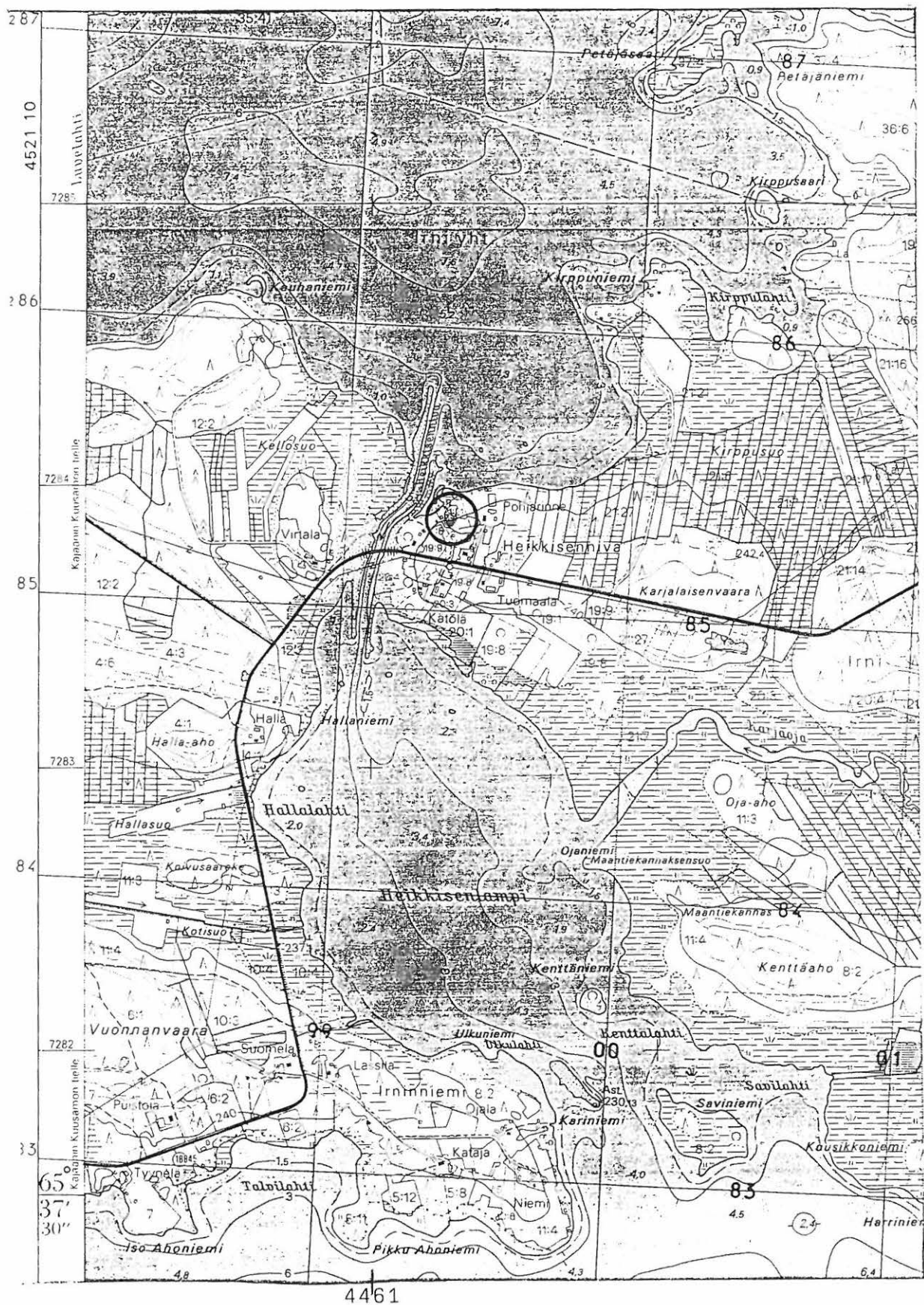
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 20247 tuuran katkelma

Inventointilöydöt: KM 31707 kvartsikaavin

Diat: D 398 Rantasauna pihlajan juurella, kaavin pellolta vasemmalta keskeltä, kaakosta.

Kartta: Peruskarttaote 4523 01 ISO-KERO, p. 1985

4523 01 ISO-KERO

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = n. 7283 88

y = n. 4461 27

z = n. 240

KUUSAMO 144

Kohteen nimi: Mäkinen

Määrittys ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.

Peruskartta: 4524 03 RUKAJÄRVI

Koordinaatit: x = 7338 38, y = 4464 20, z = n. 325 - 330

Kylä, kylänosa: Rukajärvi, Aikkila

Tila, rek:no: Mäkinen 62:11

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 19 km pohjoiseen, Rukajärven etelärannalla olevalla mäellä järvestä vajaat 200 metriä etelään loivasti järveä kohti viettävällä mäensyrjällä. Alue on välittömästi Mäkisen talon pihapiirissä olevaa viljelysmaata talon päärakennuksesta noin 100 metriä itäkaakkoon.

Tarkastettaessa kohdetta 6 Aikkila selvisi, että S. Ervastian A. Erä-Eskolle 1976 toimittama Hannes Aikkilan pellostä Sulevi Hentilän löytämä taltta ei ole yhdistettävissä samaan alueeseen kuin Erä-Eskon kvartsihavainnot vuodelta 1956. Hannes Aikkila on asunut Aikkilan länsipuolista Mäkisen tilaa. Paikalla käytäessä talonväki ei ollut paikalla. Talon pellot pääosin heinällä. Taltan tarkempi löytökohta jäi tuolloin paikallistamatta. Mäkisen tilalla toimii Rukajärven lomamajat niminen mökkivuokraus, jota pyörittäneen Hannes Aikkilan poika. Mökit ovat aivan rannassa, kun taas pellot ja siis myös löytöpaikka sijaitsevat mäen laen tuntumassa.

Esineen löytänyt Sulevi Hentilä tavattiin Heikkilän Einolassa (kohde 110) 10.9. Hän kertoi esineen löytyneen talon päärakennuksesta noin 100 metriä itäkoilliseen olevalta pellolta kerättyjen kivien kasasta. Löytötiedoissa mainitaan esineen löytyneen viemäriä kaivettaessa. Välttämättä esitetyt löytötiedot eivät ole toisiaan poissulkevia.

Kohde tarkastettu: 8.9.1999

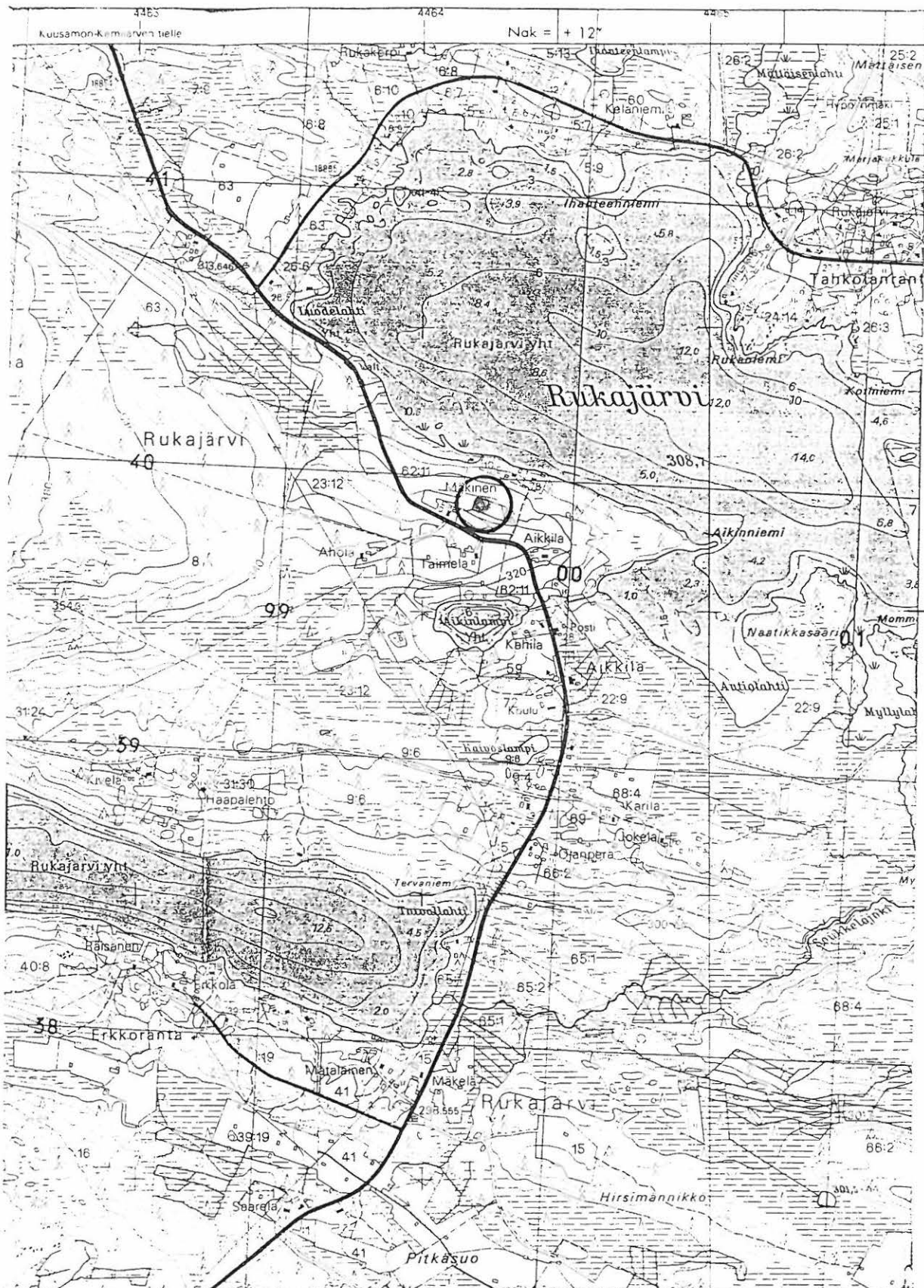
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 19940 kivitaltta

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 03 RUKAJÄRVI, p. 1984

4524 03 RUKAJÄRVI

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

$$x = 7338.38$$
$$y = 4464 \text{ 20}$$
$$z = n. 325 - 330$$

KUUSAMO 145

Kohteen nimi:	Hannonniemi
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka(?). II-III.
Peruskartta:	4524 03 RUKAJÄRVI
Koordinaatit:	x = 7337 22, y = 4460 99, z = 286,6 (järven pinta)
Kylä, kylänosa:	Rukajärvi, Pyhäjärvi
Tila, rek:no:	29:9
Maanomistaja:	Armas Määttä Vanttajantie 12, 93600 KUUSAMO, p. 08-8522468

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 18 km pohjoiseen, Pyhäjärven länsirannan Hannonniemen kärjessä Pyhävaarasta lounaaseen Kemijärvelle johtavalta tieltä noin 700 metriä itään. Niemeen johtava tie on suljettu puomilla. Alue on suhteellisen jyrkkärantaista havupuuta kasvavaa moreenikangasta. Niemen kärjessä oleva mökki oli aivan vasta palanut. Sen ympärillä oli rantatörmän yläpuolinen tasanne. Niemen rannat olivat kivikkoiset.

A. Määttälän ilmoittamalta esineen ainion löytöpaikalta rantavedestä tavattiin tarkastuksen yhteydessä jonkin verran veden hiomia työstettyjä kvartsilohelmia ja -esineitä(?). Niitä esiintyi pesäkkeellisesti koko mökkiä kiertävän niemen rannassa noin metrin korkuisen rantatörmän alla. Törmän yläpuolelta ei tavattu mitään asuinpaikkaan viittaavaa, havaintomahdollisuudet kvartsin tms. osalta tosin olivat huonot.

Esineen KM 27181 löytötiedoissa mainittu hauta on moderni, siitä ei tavattu lainkaan huuhtoumaa. Sen ja mökin välissä oli niitty, ilmeisesti vanha pelto. Kyseeseen voisi tulla lähinnä ns. naurishauta tai vastaava. Tervahaudasta ei ole kyse.

Kohde tarkastettu: 8.9.1999

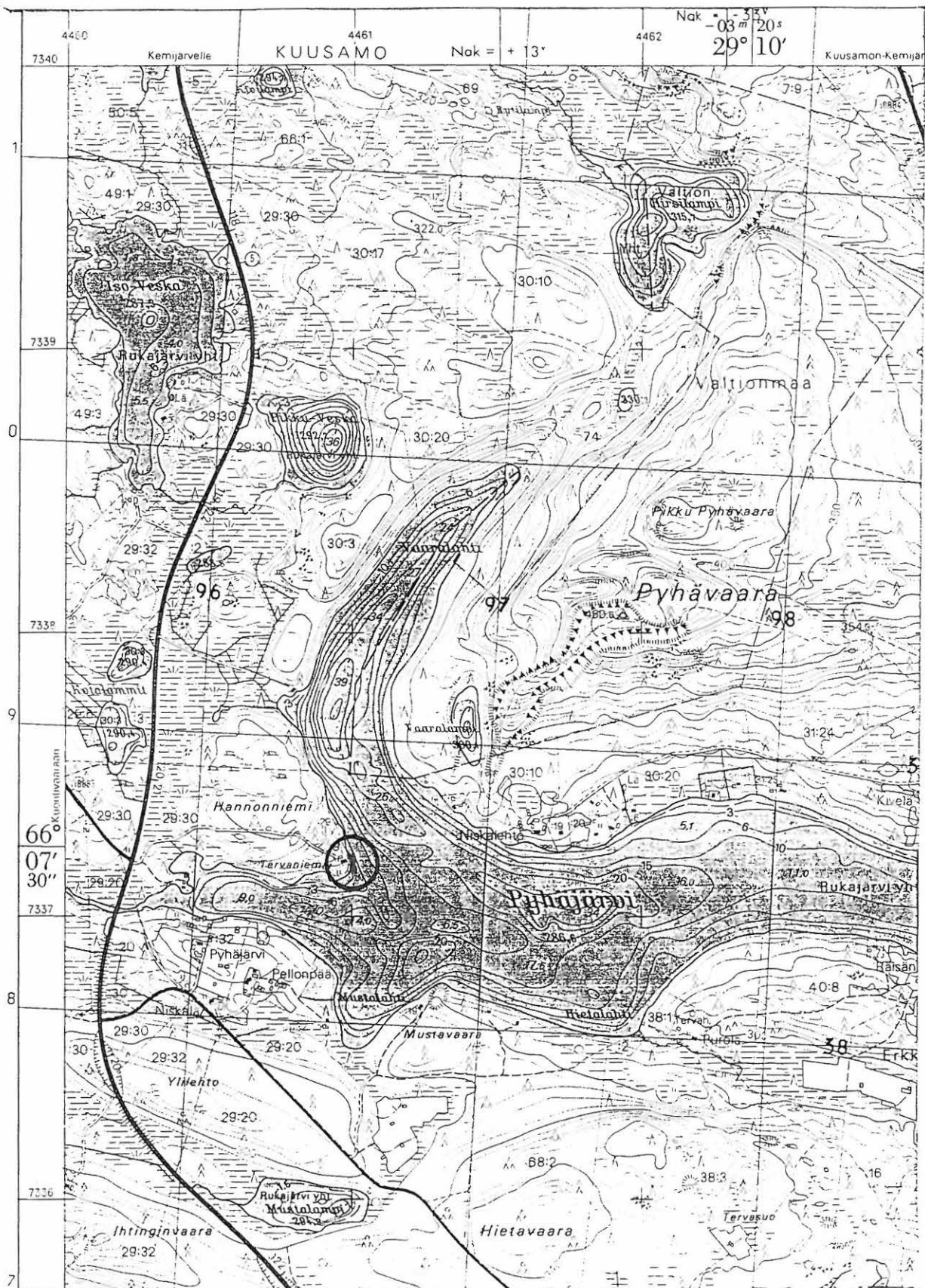
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 27181 raaka-ainekappale, tuuran tai suurkirveen teelmä

Inventointilöydöt: KM 31708:1-3 kvartsiesineitä

Diat: D 399 Tuuran löytörantaa etelästä.

Kartta: Peruskarttaote 4524 03 RUKAJÄRVI, p. 1984

4524 03 RUKAJÄRVI

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7337 22

y = 4460 99

z = n. 286,6

KUUSAMO 146

Kohteen nimi:	Pöckelöniemi
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen löytöpaikka/asuinpaikka(?). II
Peruskartta:	4524 04 TÖRMÄSENVAARA
Koordinaatit:	x = 7313 10, y = 4471 45, z = n. 255
Kylä, kylänosa:	Kantokylä, Kulasranta
Tila, rek:no:	49:7
Maanomistaja:	Jouni Alavuotunki

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 10 km kaakkoon, Kuusamojärven Kulasselän Olkonsaaren koillispuolisella Kulasrannalla.

Paikalta on löydetty kaksi kiviesinettä, tasa- ja kynsitaltta, jotka ovat maanomistajan hallussa. Kohdetta on Oulun yliopiston arkeologian oppiaine tutkinut pienimuotoisin koekaivauksin kesällä 1999. Ilmeisen niukkalöytöiseltä ja pienialaiselta asuinpaikalta tavattiin tuolloin lieden jäänteet. Löytöinä saatiin puolenkymmentä kvartsi-iskosta ja palanutta luuta.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

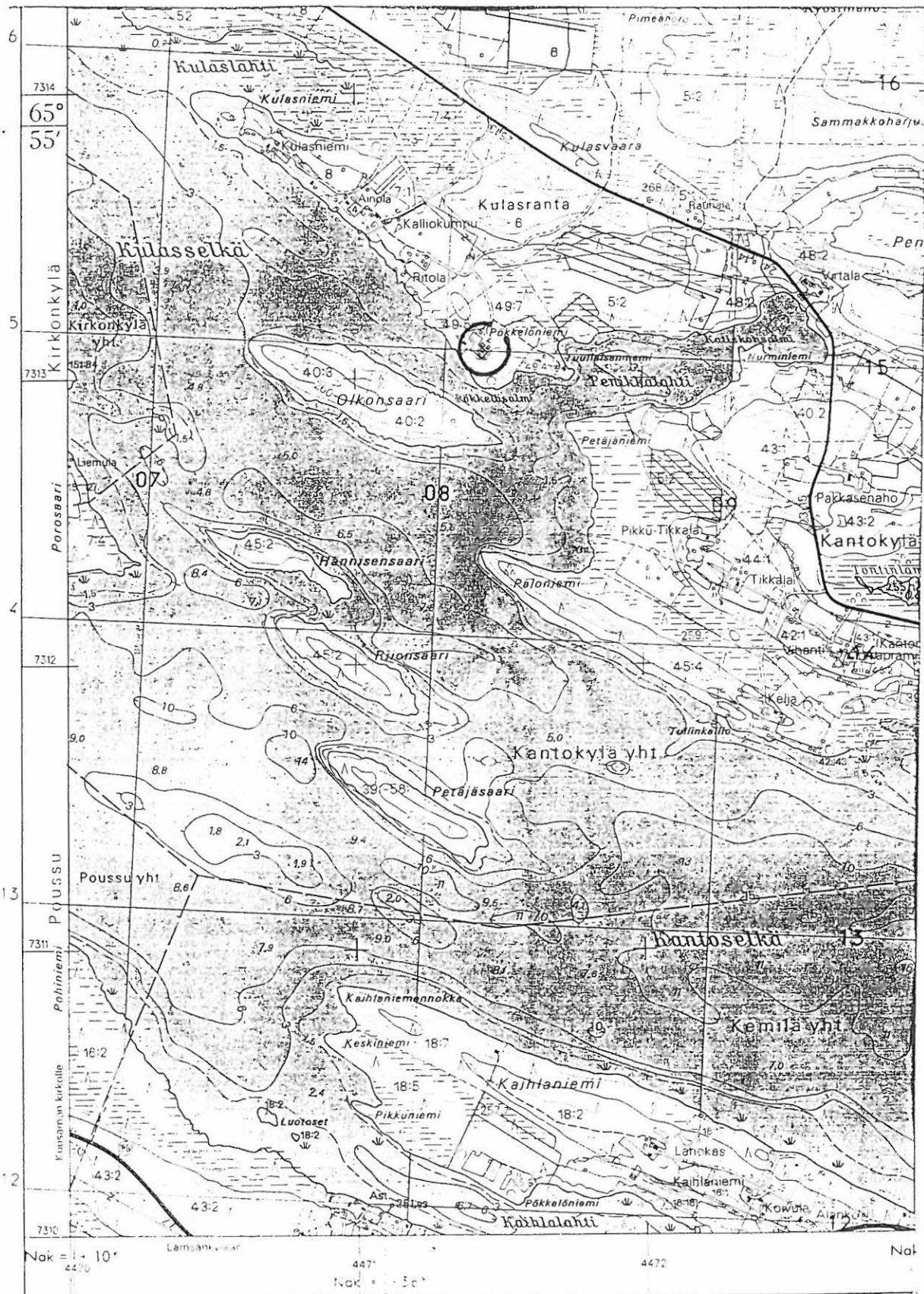
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1998, A. Holopainen ja A. Iisakka
Koekaiv. 1999, OY

Aiemmat löydöt: tasa- ja kynsitaltta, kvartsia, palanutta luuta

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 04 TÖRMÄSENVAARA, p. 1984

4524 04 TÖRMÄSENVAARA
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = 7313 10
y = 4471 45
z = n. 255

KUUSAMO 147

Kohteen nimi:	Toppila
Määrittys ja mj-luokka:	kiviesineen löytöpaikka. II.
Peruskartta:	4523 03 POUSSU
Koordinaatit:	x = 7300 74, y = 4469 01, z = n. 262,5 - 265
Kylä, kylänosa:	Poussu
Tila, rek:no:	26:4 ;
Maanomistaja:	Matti Poussu

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 19 km etelään, Iijärvestä Poussunjärveen laskevan joen niskan pohjoisrannalla, Poussun koulusta noin 500 metriä itäkaakkoon. Alue on jyrkähkösti etelään kohti rantaa laskevaa moreenihiekkaista peltoa.

Toppilan päärakennuksesta noin 20 metriä etelään on Sulevi Hentilä (Kärpänkyläntie 172 A, 93999 Kuusamo), löytänyt 1970-luvun alussa hioimen, joka on katkennut yläosassaan olleen kantohihnaa varten tehdyn uran kohdalta.

Inventoinnin aikana paikalla käydessä talon asukkaat eivät olleet kotosalla. Sen sijaan löytöpelto oli perunannoston jäljiltä, joten havaintomahdollisuudet olivat niiltä osin vähintäänkin kohtuulliset. Esineen löytöalue käytiin läpi varsin perusteellisesti, mutta mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa paikalta ei onnistuttu löytämään. Kyseessä lienee irtolöytö. Löydön ajoittaminen on ongelmallista, mutta mainittakoon, että Kirpistön Kenttäniemestä kvartsisuonipaikka- ja maakuoppakohteesta (kohde 84) on vastaavantapainen hioin.

Kohde tarkastettu: 23.9.1999

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 31709 hioin

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4523 03 POUSSU, 1985

4523 03 POUSSU

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7300 74

y = 4469 01

z = n. 262,5 - 265

KUUSAMO 148

Kohteen nimi: Lämsänkylä, Viinikka
Määritys ja mj-luokka: kiviesineen löytöpaikka. II(?)
Peruskartta: ?
Koordinaatit: ?
Kylä, kylänosa: Lämsänkylä
Tila, rek:no:
Maanomistaja:

Pohjois-Pohjanmaan museon kokoelmiin on numerolla PPM 1244 luetteloitu reikäkivi, joka löytötietojen mukaan on löydetty Kuusamon Lämsänkylän Viinikan rantapellosta. Esine on saatu kokoelmiin 1930. Reikäkiven halkaisija on noin 13 cm ja paksuus 4 cm.

Lämsänkylän Viinikkaa ei inventoinnin aikana saatu paikallistettua.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: PPM 1244 reikäkivi

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: -

KUUSAMO 149

Kohteen nimi:	Taival, Niemi
Määrittely ja mj-luokka:	maakuoppia. II.
Peruskartta:	4523 03 POUSSU
Koordinaatit:	x = 7305 96, y = 4469 95, z = 255 - 257,5
Kylä, kylänosa:	Poussu, Iijärvi
Tila, rek:no:	Taival, 50:3
Maanomistaja:	ToivoTaival Maija-Liisa Taival

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 14 km eteläkaakkoon, Iijärven länsiosan Maaselänlahden ja Puukkolahden välissä. Taipaleen talo sijaitsee laajan niemekemäisen kankaan kaakkoisreunalla. Talosta edelleen kaakkoon maasto kapenee kapeaksi, noin 300 metriä pitkäksi niemeksi. Niemen tyvi on alavaa peltoa ja niittyä, mutta sen kaakkoisosa on korkeahko moreenikumpare, joka kasvaa mäntyä. Korkeimman kohdan koillisreunalla on pieni pelto. Niemen halki pellon eteläpuolitse kulkee sähkölinja.

Linjan molemmin puolin pellon tasalta kaakkoon kohti niemen kärkeä noin 100 metrin matkalla tavattiin ainakin neljä maakuoppaa. Kuoppien keskinäinen etäisyys vaihteli, samoin niiden muoto. Kolme kuopista on pyöreää ja halkaisijaltaan noin 1,5 - 2 metriä. Pellon kaakkoiskulman kaakkois/eteläpuolella on pitkäomainen, kooltaan noin 2 - 2,5 x 1 metrin kuoppa. Yhteen kuoppaan tehty koepisto paljasti huuhtoutumiskerroksen, mutta mitään asuinpaikkaan viittaavaa ei paikalta löydetty. Kuoppien luonne jäi epäselväksi, samoin myös se ovatko kuopat keskenään samanaikaisia. Kankaalla oli myös useita luonnollisia kuopanteita, joista ainakin osa puunkatoja.

Lähin kohde on Kuusamo 16 Taival, kivikautinen asuinpaikka, n. 250 metriä länteen.

Kohde tarkastettu: 31.8.1999

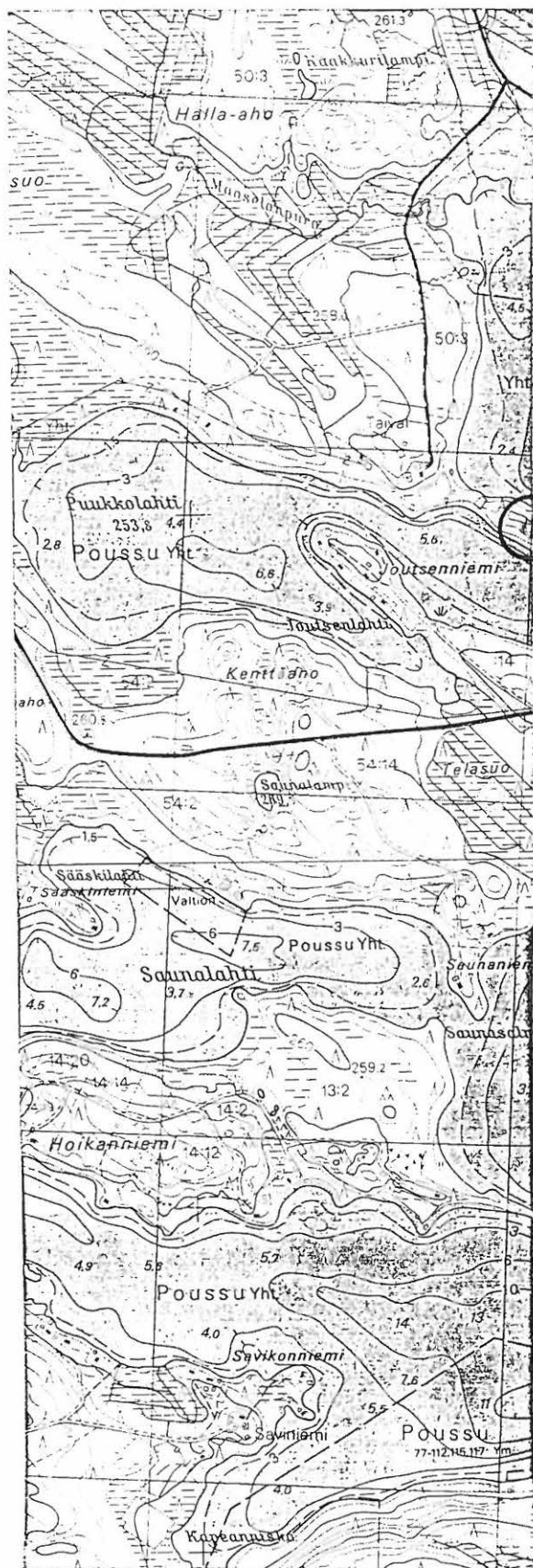
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4523 03 POUSSU, p. 1985.

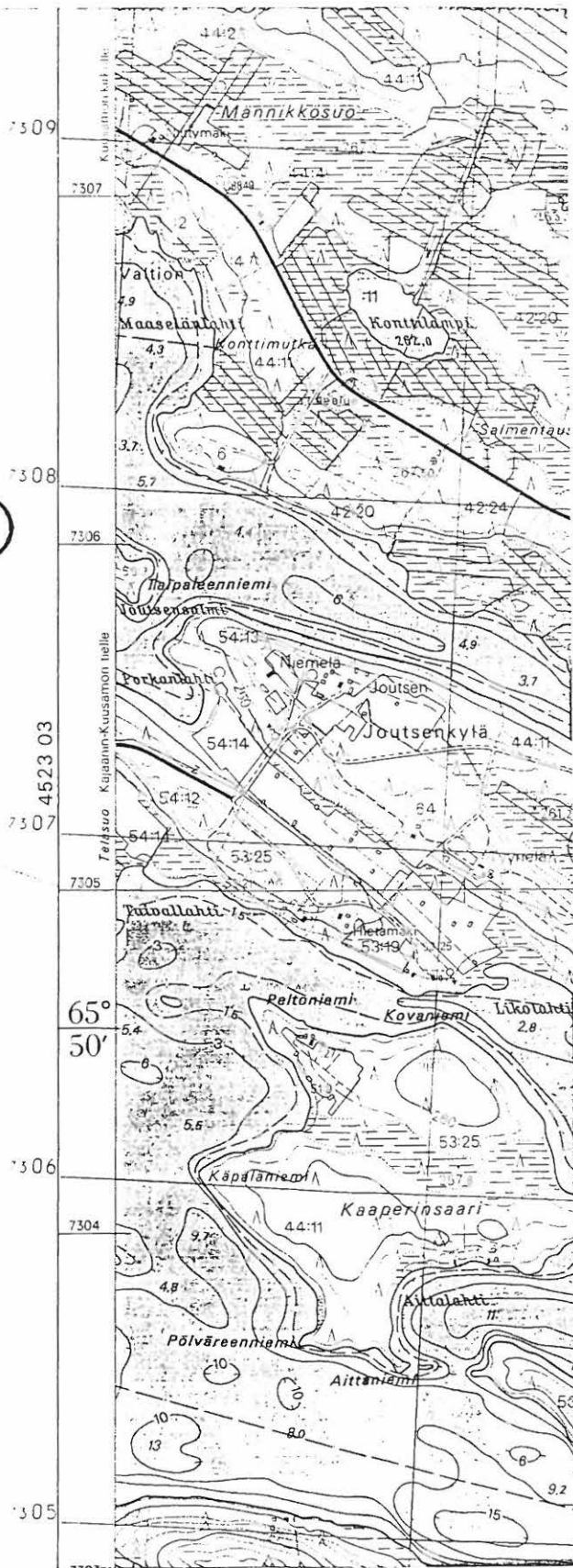

4469

4523 03 POUSSU

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7305 96

y = 4469 95

z = 255 - 257,5

KUUSAMO 150

Kohteen nimi:	Isonhiekanmutka
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka(?). II-III
Peruskartta:	4611 07 TOLVA
Koordinaatit:	x = 7347 00 - 7346 88, y = 4444 84 - 4445 12, z = 240
Kylä, kylänosa:	Kesäniemi, Kivilahti
Tila, rek:no:	yht.
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 33 km luoteeseen, Yli-Kitkan Tolvanselän pohjoisrannalla, Kuusamon ja Posion rajalla olevan Suovajoen suusta noin 1,2 km itään olevalla hiekkarannalla. Alue on alavaa rantaa, joka pohjoisempana nousee hieman korkeammaksi mäntykankaaksi. Paikalla on noin 400 metriä pitkä hietikko, jonka molemmissa päissä on mökki.

Hietikon koko leveydeltä, tosin pesäkkeellisesti, tavattiin kvartsia ja paikoin palanutta kiveä. Kvartsit sijaitsivat rantavedessä aina saappaanvarren syvyyteen saakka, paikoin syvemmällekin. Kvartsia esiintyi etenkin kivikkoisten kohtien tuntumassa. Kvartsit olivat vedessä hioutuneita, mutta vesijätöltä tavattiin pari teräväsärmäisempää iskosta. Tarkastuksen aikana esillä ollut vesijättö on sekin normaalisti veden alla, sillä vesi näytti olevan lähes metrin normaalia alempana.

Kohde on omalaatuinen sikäli, että se sijaitsee nykyisessä vesirajassa. Kitkan pintaa on näet laskettu 1800-luvun lopulla, joten Kitkan rannoilla olevat asuinpaikat sijaitsevat yleensä huomattavasti nykyistä vedenpintaa ylempänä.

Kohde tarkastettu: 1.9.1999

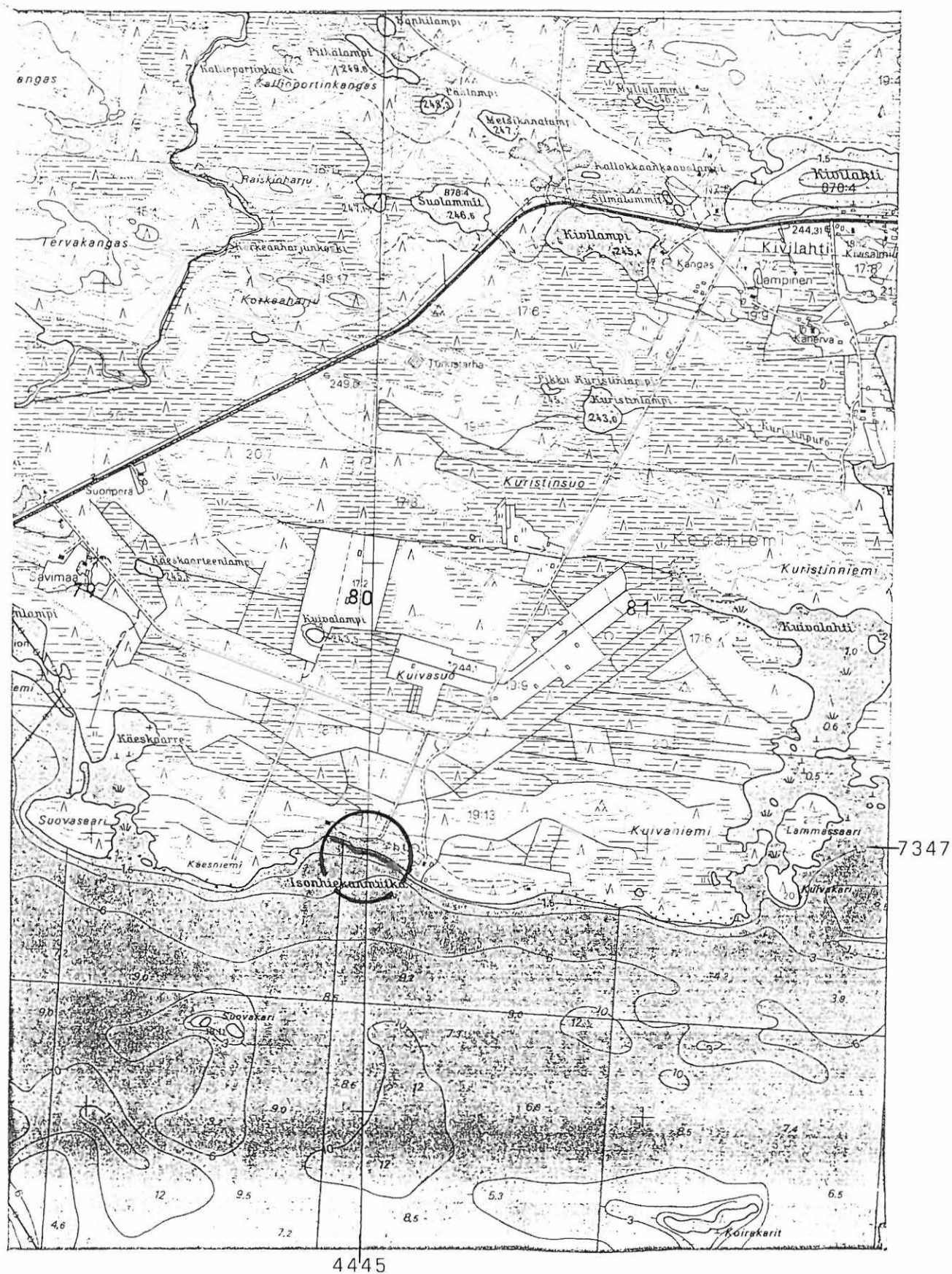
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 31710:1-4 työstettyä kvartsia ja kvartsiittia

Diat: D 400 Asuinpaikan jäljet hiekkarannan rantavedessä, itäkaakosta.

Kartta: Peruskarttaote 4611 07 TOLVA, p. 1990

4611 07 TOLVA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

$$x = 7347\ 00 - 7346\ 88$$
$$y = 4444 \ 84 - 4445 \ 12$$
$$z = n. 240$$

KUUSAMO 151

Kohteen nimi: Äystönjoen suu N-ranta

Määrittys ja mj-luokka: kivistä asuinpaikka(?). II-III.

Peruskartta: 4613 02 KÄYLÄ

Koordinaatit: x = 7359 82, y = 4462 55, z = n. 246,5

Kylä, kylänosa: Kallunki, Kallunkijärvi

Tila, rek:no: 8:16

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 40 km pohjoiseen, Käylän kirkolta noin 2,6 km pohjoiseen, Kallunkijärven länsirannalta, järvestä länteen laskevan Äystönjoen suun pohjoispuolella. Alue on alavaa, rantatörmän yläpuoleltakin osin soistunutta rantaa. Rantatörmän alapuolella on hiekkainen vesiraja, joka tarkastuksen aikana oli kahluukelpoinen rannasta noin 2 - 4 metrin leveydeltä.

Paikalta tavattiin veden hiomia kvartsi-iskoksia, kvartsikaavin sekä jokunen palanut kivi. Löydöt tehtiin vesirajasta noin 50 metrin matkalta Äystönjoen suun pohjoispuolelta rantahiekasta. Noin metrin korkuisen rantatörmän yläpuoli oli kosteahkoa ja alavaa, eikä vaikuttanut nykyisellään kovin sovelialta asuinpaikaksi. Ilmeisesti ainakin osa mahdollisesta asuinpaikasta on huuhtoutunut järveen.

Kohde tarkastettu: 3.9.1999

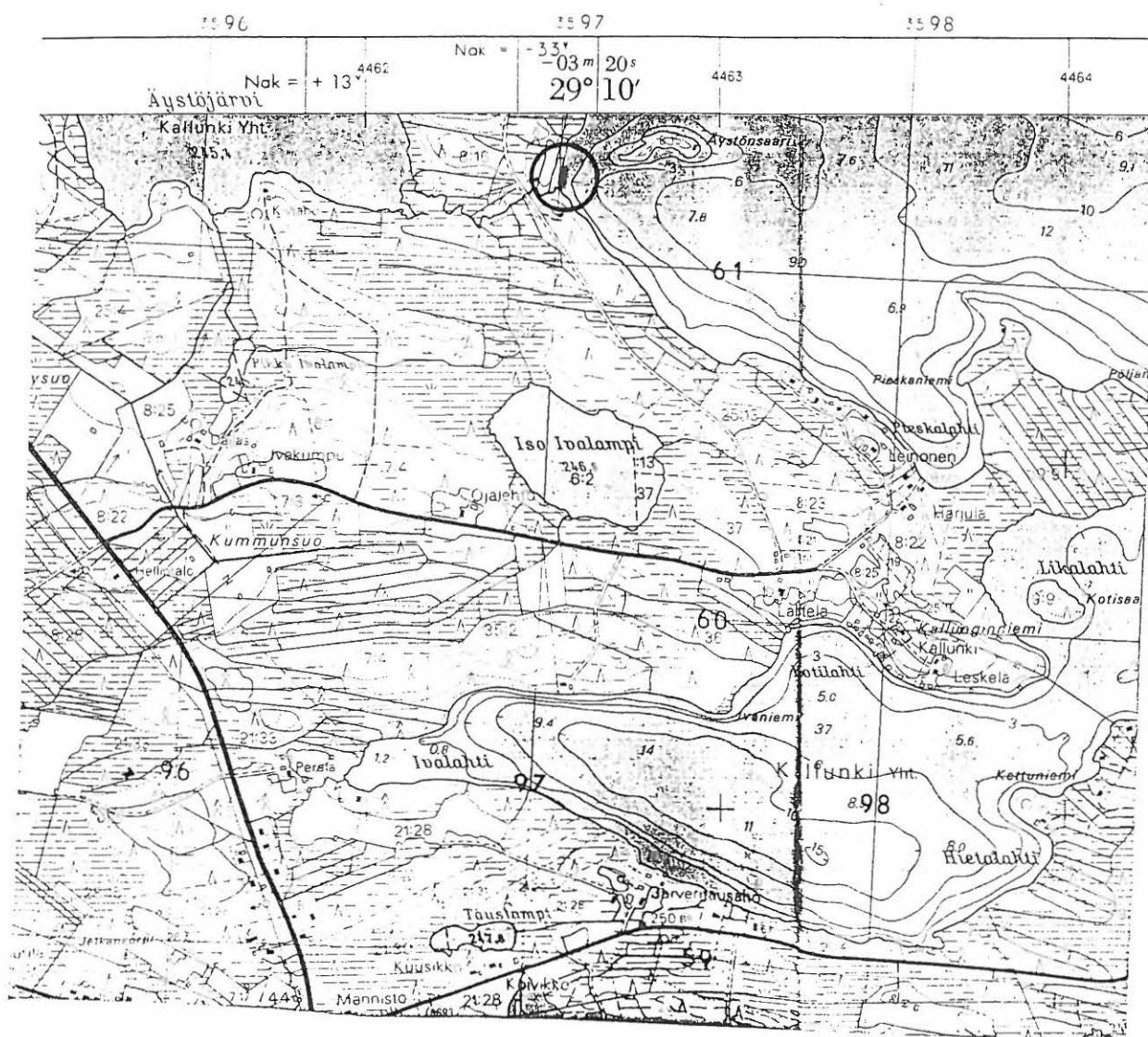
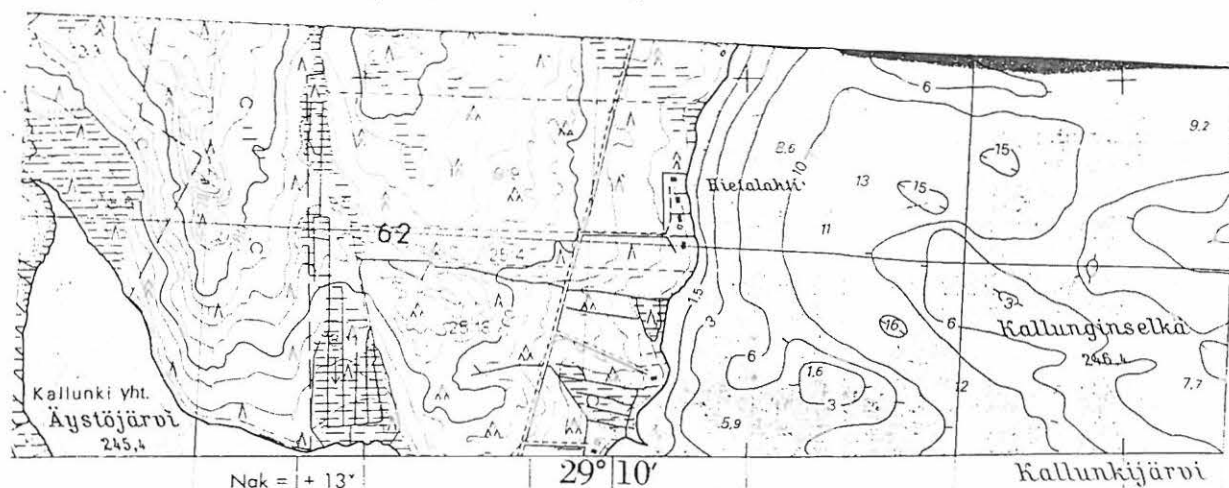
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 31711:1-2 kvartsiesine ja -iskos

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4613 02 KÄYLÄ, p. 1989

7359

4613 02 KÄYLÄ

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7359 82

y = 4462 55

z = n. 246,5

KUUSAMO 152

Kohteen nimi: Suopalampi N

Määrittys ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka(?). II-III.

Peruskartta: 4613 05 JUUMA

Koordinaatit: x = n. 7354 06, y = n. 4472 00, z = n 222,5

Kylä, kylänosa: Virrankylä, Juuma

Tila, rek:no: 39:13

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 36 km pohjoiseen, Yli-Juumajärven koillisosan Suopalammen pohjoisrannalla olevan kahden syvän lahden rajaaman niemekkeen etelälaidalla, Juumajärvien välisen salmen ylittävästä sillasta noin 950 metriä pohjoisluoteeseen. Tasainen hiekkasorainen niemeke kasvaa aluskasvillisuudeltaan rehevää mäntymetsää. Niemeä kiertää matalahko alle metrinen rantatörmä, jonka alapuolinen vesiraja oli tarkastushetkellä osin kuivana.

Paikalla tavattiin kvartsi-iskoksia ja palanutta kiveä. Havainnot tehtiin aivan vesirajasta noin 40 metrin matkalla. Kvartsit jätettiin paikoilleen, selviä esineitä ei paikalta löydetty. Ylempää rantatörmän päältä ei kuitenkaan tavattu mitään asuinpaikkaan viittavaa. Ainakin osa mahdollisesta asuinpaikasta on huuhtoutunut järveen.

Kohde tarkastettu: 3.9.1999

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4613 05 JUUMA

4613 05 JUUMA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = n. 7354 06

y = n. 4472 00

z = n. 222,5

KUUSAMO 153

Kohteen nimi:	Juuman levähdyspaikka (Sillankorva)
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka. II-III.
Peruskartta:	4613 05 JUUMA
Koordinaatit:	x = 7353 24, y = 4472 32, z = n. 222,6
Kylä, kylänosa:	Virrankylä, Juuma
Tila, rek:no:	
Maanomistaja:	Valtionmaa

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 35 km pohjoiseen, Juumajärvien välisen salmen koillisrannalla, levähdyspaikan rannassa tien vieressä olevan veneiden laskupaikan pohjoispuolella. Rannan yläpuolinen alue on suurelta osin tuhoutunut eriaikaisen rakentamisen seurauksena. Paikalta on mennyt nykyisin suljettu ajotie leirintäalueelle, nykyisin kankaan reunassa on levähdyspysäkki ja veneiden laskupaikka parkkipaikkoineen. Näiden alapuolella on säilynyt kapea rantakaistale.

Levähdyspaikan rannassa havaittiin tarkastuksen yhteydessä runsaasti veden hiomia kvartsi-iskoksia ja palanutta kiveä. Havainnot tehtiin levähdyspaikan luona olevasta veneiden laskupaikasta pohjoiseen päin olevalta rannalta alhaalla olleen vesirajan molemmin puolin noin 40 - 50 metrin matkalla. Kvartsit jätettiin paikoilleen. Ilmeisesti suurin osa mahdollisesta asuinpaikasta on huuhtoutunut järveen tai muuten tuhoutunut.

Kohde tarkastettu: 3.9.1999

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 401 Asuinpaikkahavainnot rannasta äärimmäisenä oikealta, salmen takana leirintäalue, kuvattu salmen ylittävältä sillalta, etelästä.

Kartta: Peruskarttaote 4613 05 JUUMA

4472

4613 05 JUUMA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7353 24

y = 4472 32

z = n. 222,6

KUUSAMO 154

Kohteen nimi:	Lukkolainen NE
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka, maakuoppia, painanteita? II.
Peruskartta:	4613 02 KÄYLÄ
Koordinaatit:	x = 7351 68, y = 4468 47, z = n. 250
Kylä, kylänosa:	Virrankylä, Lukkolainen
Tila, rek:no:	98
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 33 km pohjoiseen, Kuusamosta Juumaan johtavan tien eteläpuolella olevan Lukkolaisen koillisrannalla. Rannan tuntumassa kulkee kaksi rinnakkaista metsätietä kaakkoon rannan suuntaisesti. Maasto on loivasti kumpuilevaa mäntyä kasvavaa hiekkakangasta. Välittömästi lähempänä rantaa olevan tien lounaispuolella on erittäin jyrkästi laskeva 2 - 3 metrin rantatörmä.

Asuinpaikka maakuoppineen ja painanteineen sijaitsee kaakossa olevalle mökille johtavan uuden ja vanhemman alempana lähellä rantaa kulkevan tien välisellä, ympäröivää maastoa korkeammalla maastonkohdalla. Vanha tie leikkaa kumpareta. Leikkauksessa on näkyvillä runsaasti palanutta kiveä ja jokunen kvartsi-iskos. Kumpareen kaakkoispäässä olevasta sähkötolpasta noin 4 - 5 metriä luoteeseen tavattiin palanutta luun sirua hajonneen lieden yhteydessä. Laeltaan jokseenkin tasaisen päihinsä loivasti viettävän kumpareen laella oltiin havaitsevinaan ainakin kolme matalaa painannetta, joiden halkaisija on noin 3 - 4 metriä. Näistä korkeimmalla kohdalla olevasta paljastui likamaa, palanutta kiveä ja kvartsi-iskos. Asuinpainanteeksi sitä ei voi varmuudella sanoa, likaista maata ja palanutta kiveä tavattiin myös painaumien välille tehdystä koepistosta. Kumpareen koillisreunalla tien vierellä on pieni sorakuoppa. Sen luoteispuolella tavattiin suorakaiteen muotoinen 60 - 80 cm syvä maakuoppa, jonka ala on noin 1,5 x 3 metriä. Tämän yläpuolella lähellä rinteiden lakea, painanteiden koillispuolella on selvä maakuoppa, jonka halkaisija on noin 2 metriä. Molemmista tavattiin huuhtouma ja hiilensekaista maata. Kolmas maakuoppa sijaitsee sorakuopasta etelään rinteessä lähellä kumpareen kaakkoispäätä.

Kohde tarkastettu: 3.9.1999

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

- Diat: D 402 Kummun päällys, vasemmalla loiva painanne, kvartsia ja palanutta luuta taustalla näkyvän pylvään tuntumasta järvenpuoleisesta törmästä, luoteesta.
 D 403 Vanha tieura kummun ja järven välissä, kvartsia ja palanutta kiveä ylemmän törmän valumasta tien yläpuolelta, luoteesta.

Kartta: Peruskarttaote 4613 02 KÄYLÄ

4613 02 KÄYLÄ

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7351 68

y = 4468 47

z = n. 250

KUUSAMO 155

Kohteen nimi:	Mättäisenlahti, Peräaho
Määrittely ja mj-luokka:	pyyntikuoppia. II.
Peruskartta:	4613 01 RUKATUNTURI
Koordinaatit:	x = 7340 65, y = 4465 50, z = 315 - 317,5
Kylä, kylänosa:	Rukajärvi, Tahkoranta
Tila, rek:no:	24:16
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 21 km pohjoiseen, Rukajärven pohjoisrannalta pohjoiseen avautuvan alkuaan noin kilometrin pituisen Mättäisenlahden ja sen pohjoispuolisen Rokovan välisellä kannaksella. Mättäisenlahden pohjukka on soistunut 1800-luvun lopulla tehdyn Rukajärven pinnan laskemisen jälkeen. Hiekkava kannas on kapeimmillaan noin 100 metriä. Kannaksen länsipuolella on matala mäki, jonka laella on vanha peltotilkku. Kannaksen kaakkoispuolinen kannas on hakattu ja äestetty äskettäin. Oppaana olleen Markku Kelan mukaan kannas on eläinten luonnollinen reitti Vesseljärven ja Rukajärven välillä itä - länsi - suunnassa kuljettaessa.

Markku Kelan mukaan paikalla on ollut ainakin 6 - 10 peurahautaa, joiksi hänen isänsä ja isoisänsä olivat maakuoppia kutsuneet. Tarkastuksen yhteydessä alueelta löydettiin ainakin 3 - 4 maakuoppaa, joiden halkaisija on noin 2,5 - 3 metriä ja syvyys puolisen metriä tai hieman vähemmän. Pikaisen tarkastuksen aikana havaitusta kuopista kolme oli kannaksen halki johtavan tien pohjois- ja yksi eteläpuolella. Yksi kuopista sijaitsi aivan kannaksen itäpuolisen äestetyt hakkuualueen reunalla, sen pinnalta oli kunta pukattu koneella pois. M. Kelan mukaan kannaksen läpi kulkevan tien paikalla olisi lisäksi ollut ainakin yksi kuoppa. Yhteen kuoppaan tehty tarkastuspisto paljasti paksun huuhtoutumiskerroksen. Kyseessä ovat pyyntikuopat, siihen viittaa niin kuoppien sijainti maastossa, niiden keskinäinen sijainti ja kuin kuoppien muotokin.

Kohde tarkastettu: 8.9.1999

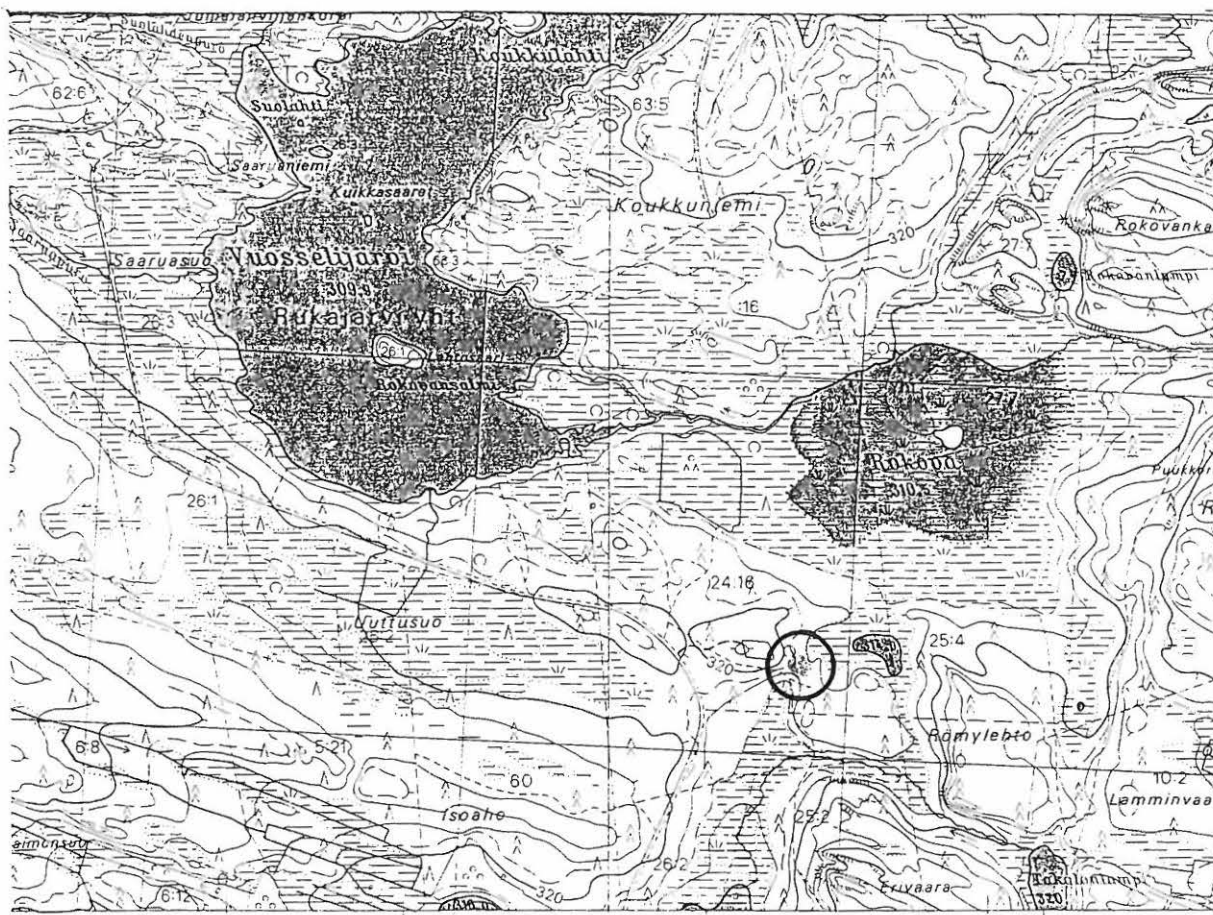
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4613 01 RUKATUNTURI + 4524 03 RUKAJÄRVI, p. 1989, -84

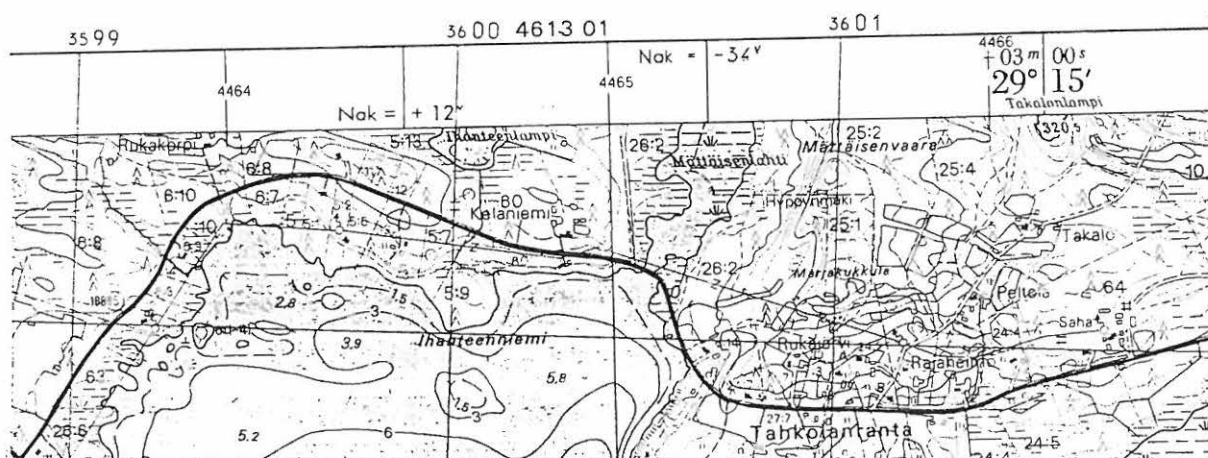

7340

4464 Nak = +12° 4465 Nak = -34° 29° 15' 03 m 00 s
 985 35 99 36 00 4524 03 36 01
 Korkeudet metreinä merenpinnasta N60-järjestelmän mukaan
 Syvyystiedot perustuvat vesiympäristöhallituksen mittauksiin 1981

1:20 000

1 000 500 0 1 000 2 000 m
 1 cm kartalla vastaa 200 metriä maastossa

4613 01 RUKATUNTURI

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7340 65

y = 4465 50

z = 315 - 317,5

KUUSAMO 156

Kohteen nimi:	Hietaniemi
Määrittely ja mj-luokka:	maakuoppa, pyyntikuoppia. II.
Peruskartta:	4524 08 VALTANEN
Koordinaatit:	a) x = 7327 41, y = 4483 62, z = n. 254 - 255 b) x = 7327 42, y = 4483 54, z = n. 255
Kylä, kylänosa:	Suininki, Ylä-Suininki
Tila, rek:no:	17:2
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 21 km itäkoilliseen, Suiningin eteläisimmän selän itärannalla, kaakosta laskevan Suininkijoen suun pohjoispuolisella niemellä, vastarannalla olevasta Ylä-Suiningin kouluista noin 800 metriä koilliseen. Hietaniemi on noin 300 x 150 metriä oleva mäkimäinen mäntyä kasvava niemi, jonka itä-/koillispuolinen Hietasuo erottaa läheisistä Hietakankaasta ja Murhiahosta. Niemen pohjoispuolinen suota vasten oleva Hietalahden ranta on dyynimäinen, vajaat 10 metriä leveä kannasmainen hiekkatöyräs. Niemi on maaperältään hiekkamoreenia ja sen rannat kivikkoiset. Niemen eteläpuolella on matala särkkämäinen hiekkaniemeke.

Hietalahden ja Hietasuon välisen kannaksen lounaispäässä, missä maasto levenee Hietaniemeksi, tavattiin ainakin neljä pyyntikuoppaa (a-koordinaatit). Näistä yksi kartalle merkitystä mökistä noin 7 m etelälounaaseen. Toinen tästä noin 25 m kaakkoon uuden mökkien kaakkoispuolella ja kolmas edellisestä noin 8 m koilliseen. Mahdollinen neljäs kuoppa sijaitsee mainitun tien kaakkoispuolella ensimmäisestä etelään. Se oli täytetty ilmeisesti tieltä nostetulla soralla. Kuoppien halkaisija on 2 - 2,5 metriä ja syvyys 30 - 50 cm. Ensimmäiseen kuoppaan tehty pisto paljasti huuhtoutumiskerroksen.

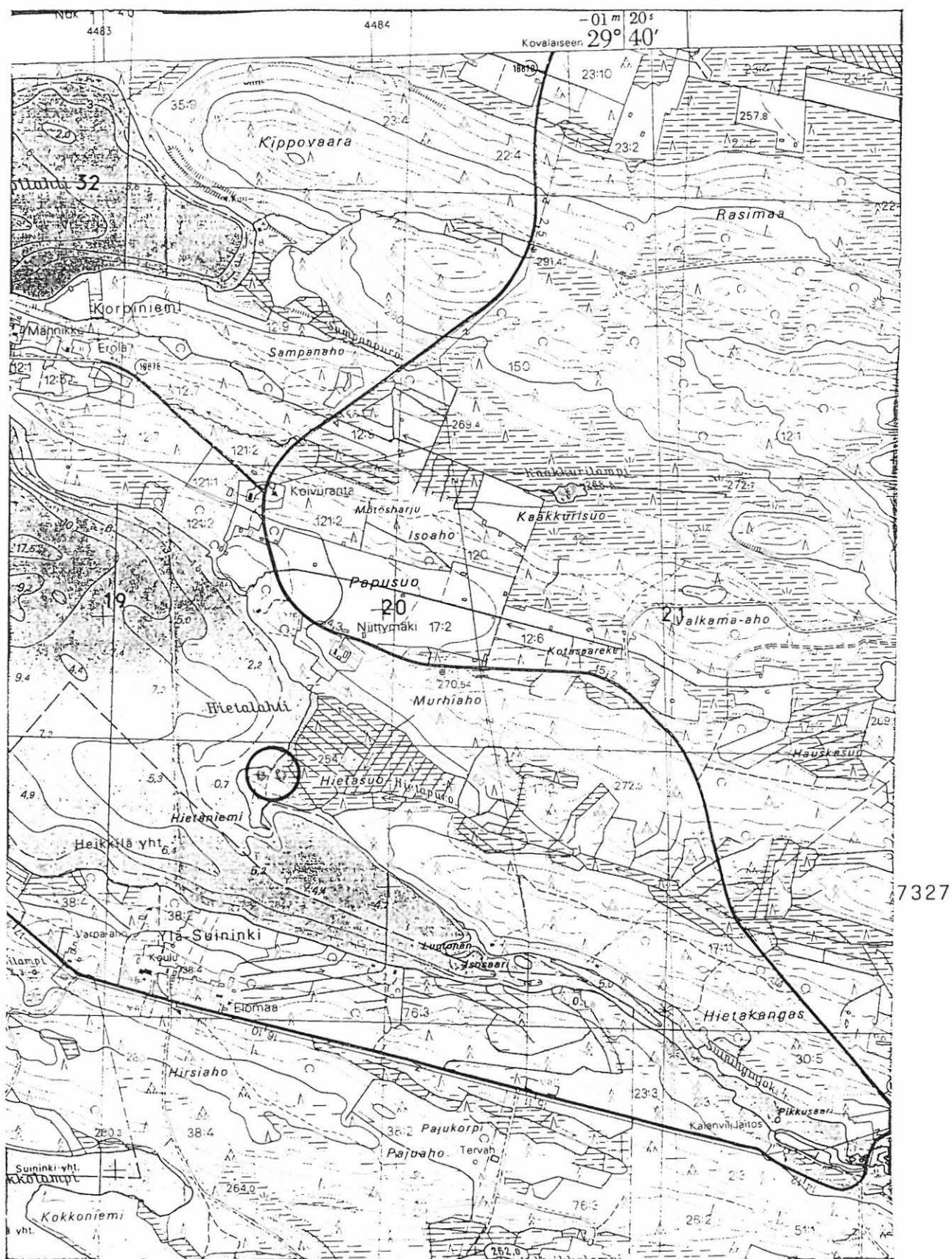
Pyyntikuoppien luona olevasta mökistä vajaat 100 metriä länteen, niemen länsirannalle johtavan tien länsipuolella teiden risteyksestä vajaat 20 metriä länteen, sijaitseva maakuoppa on rannansuuntainen, itäkoillisesta länsilounaaseen (b-koordinaatit). Pituutta sillä on 4 metriä, leveyttä 2 metriä ja syvyyttä 70 - 80 cm. Selvää vallia kuopan ympärillä ei ollut, mutta paikoin oltiin havaitsevana noin parin metrin levyinen hyvin matala valli. Kuopan pohjalla huuhtoutumiskerroksen paksuus oli parikymmentä senttiä, reunalla noin 5 cm. Niemen pohjoisrantaan matkaa kuopasta on 25 metriä. Kvartsia tai muuta asuinpaikkaan viittaavaa ei löydetty kuoppien läheisyydestä, eikä lahden hiekkaisen rantapenkan alueelta, mikä sekin tarkastettiin koko pituudeltaan. Myös Hietaniemen rannat ja eteläpuoli tarkastettiin tuloksetta.

Kohde tarkastettu: 9.9.1999

Aiemmat tutkimukset: -
Aiemmat löydöt: -
Inventointilöydöt: -

Diat: D 404 Yksittäinen pitkänomainen maakuoppa (b), taustalla lahdenperä, lounaasta.
D 405 Aluetta kannaksen etelätyvestä (a), pyöreät maakuopat pääasiassa mökin luona, taustalla vasemmalla lahti ja oikealla suo, etelälounaasta.

Kartta: Peruskarttaote 4524 08 VALTANEN, p. 1985

4524 08 VALTANEN
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

```
x = 7327 41 ja -42
y = 4483 62 ja -54
z = n. 255
```

KUUSAMO 157

Kohteen nimi:	Mouruhieta W
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka. II.
Peruskartta:	4524 08 VALTANEN
Koordinaatit:	x = 7323 57, y = 4487 86, z = n. 252,8
Kylä, kylänosa:	Kiitämjärvi, Kaarelanniemi
Tila, rek:no:	10:1
Maanomistaja:	Matti tai Pekka Ervasti

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 24 km itään, Kiitämän pohjoisrannalla Mourusalmen länsipuolisen Mouruniemen länsipuolisen hiekkarannan itäosassa. Hiekkarannan itäosan yläpuolinen maasto on alavaa kosteikkokangasta, mutta länsiosan yläpuolinen maasto nousee selvästi korkeammalle moreenikankaalle.

Mouruhiedan länsipäässä olevan mökin kohdalta loivan lahdelman vähäkivisestä hiekkarannasta rantatörmän alapuolelta vesirajasta tavattiin useita kvartsi-iskoksia. Talteen poimittiin yksi kvartsikaavin. Asuinpaikkaa erottaa Mouruhieta E:n asuinpaikasta (kohde 158) hyvin loiva kivikkoinen niemeke. Törmän yläpuolella ei havaittu asuinpaikan jälkiä. Suhteellisen alavaa rantamaa peitti paksu aluskasvillisuus, eikä koepistoja paikalle tehty. Asuinpaikan laajuus maalle päin jäi näin selvittämättä. Rantaveden kvartsit lienevät aikojen saatossa vyöryneet alas veden kuluttaessa rantaa. Rannansuunnassa havainnot rajoittuivat molemmin puolin rantakivikkoon.

Ks. Myös kohteet Mouruniemi 80 ja Mouruhieta E 158.

Kohde tarkastettu: 9.9.1999

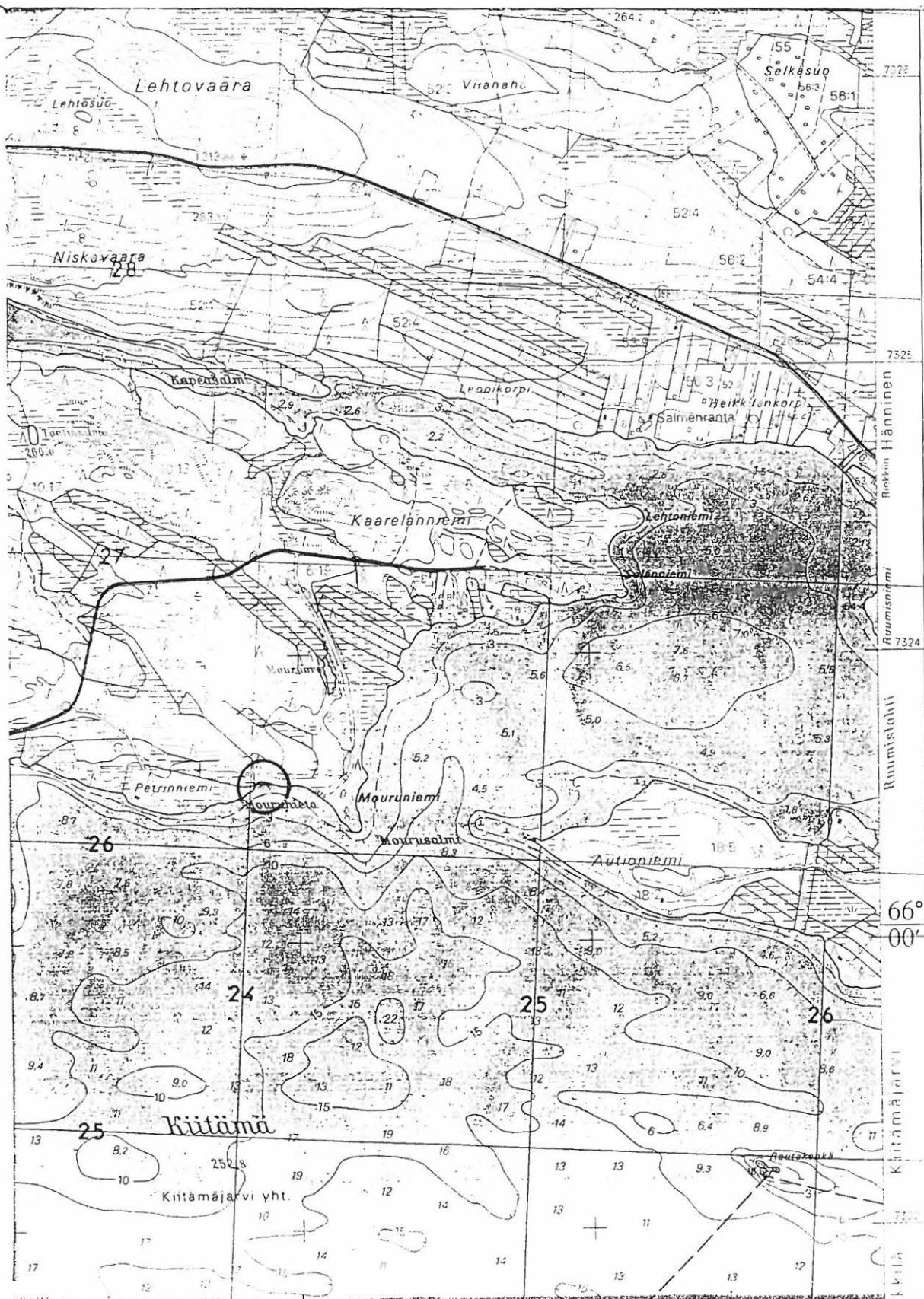
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 31712 kvartsiesine

Diat: D 406 Kvartsi vesijätöllä ja rantavedessä läntisemmän mökin rannassa, lännestä. taustalla Mouruhieta E ja Mouruniemi

Kartta: Peruskarttaote 4524 08 VALTANEN, p. 1985

4524 08 VALTANEN
 M. Sarkkinen,
 Kuusamon inventointi 1999

x = 7323 57
 y = 4487 86
 z = n. 252,8

KUUSAMO 158

Kohteen nimi:	Mouruhieta E
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka, asuinpainanteita(?). II.
Peruskartta:	4524 08 VALTANEN
Koordinaatit:	x = 7323 54 - 39, y = 4487 98 - 4488 20, z = n. 252,8-255
Kylä, kylänosa:	Kiitämäjärvi, Kaarelanniemi
Tila, rek:no:	10:1
Maanomistaja:	Matti tai Pekka Ervasti, Valtio (niemen kärki)

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 24 km itään, Kiitämän pohjoisrannalla Mourusalmen länsipuolisen Mouruniemen tyven lounaisrannalla ja niemen länsipuolisella hiekkarannalla. Mouruniemi on kapeahko mäntyä ja kuusta kasvava moreeniharjanne, jonka lounaaseen laskeva rinne on muita loivempi. Hiekkarannan yläpuolinen maasto on alavaa kosteikkokangasta.

Mouruhiedan pitkän itäisen hiekkarannan vesirajasta tavattiin paikoin runsaasti kvartsi-iskoksia ja joitakin esineitä. Kvartsia näytti olevan vedessä aina saappaanvarren ulottumattomiin, vaikka vedenpinta oli tarkastuksen aikana matalalla. Paikalla oli myös runsaasti luontaista kvartsia, joten ei ole varmaa oliko syvimmällä olevien kvartsien joukossa myös työstettyä materiaalia. Koordinaattien rajaaman alueen luoteispäässä oli selvä keskittymä. Sen kaakkoispuolella oli muutaman kymmenen metrin katkos, jonka jälkeen kvartsihavainnot jatkuivat aina niemen kärkeen saakka. Hiekkarannan yläpuolella ranta oli suhteellisen alavaa ja lähes soistunutta. Niemen kärjen lounaisrannalla oli jäiden pukkimaata korkeahkoa ja kivikkoista rantatörmää, jonka yläosassa tavattiin jokunen kvartsi-iskos. Myös täällä oli kivikkoisessa rantavedessä havaittavissa iskoksia (vrt. kohde 80).

Harjanteen keskellä, sen korkeimmalla kohdalla oli vanha soranottoaika. Siitä suoraan lounaaseen alas rantaan, loivalla rannanosalla kymmenkunta metriä rantatörmästä on yksi halkaisijaltaan noin 2 metrinen maakuoppa, jonka syvyys on noin puoli metriä. Välittömästi kuopasta kaakkoon on 12 - 15 metriä pitkä ja parisen metriä leveä matala kiveys. Mahdollisesti on kyse vanhasta rantakivikosta, tosin se ei ollut aivan rannansuuntainen. Lisäksi sitä alemmaa rannasta, em. kuopasta noin 7 metriä länsilounaaseen havaittiin matala painauma. Painauman ala on noin 4 x 4 metriä ja syvyys 10 - 20 cm. Muoto jäi epämääräiseksi; paikalla jäi vaikutelma lähinnä neliömäisestä muodosta. Painauman keskelle tehty koeruutu paljasti runsaasti palanutta kiveä, yhden työstetyn kvartsin ja likamaata. Välittömästi painauman alapuolella, osin jäiden pukkaamien rantavallien alla oli havaittavissa toinen samantapainen painauma. Kyseisiä painauma-alueita voi nimittää ns. asuinpainanteiksi. Ne kuitenkin eroavat tyyppiltään Pohjanmaan rannikon asuinpainanteista.

Ks. myös Mouruniemi 80 ja Mouruhieta W 137.

Kohde tarkastettu: 9.9.1999

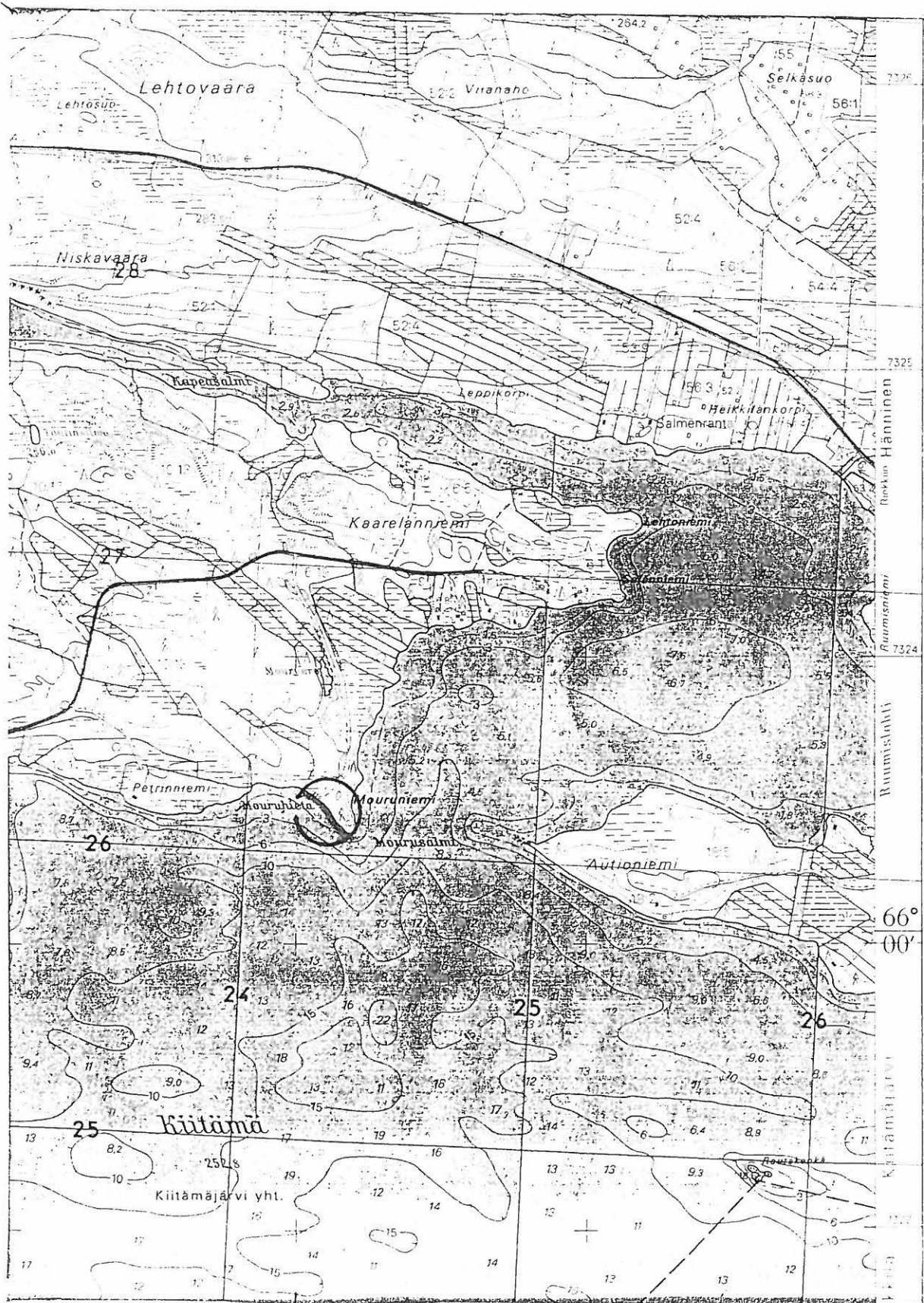
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 31713 kvartsi-iskos

Diat: D 407 Hietikon itäpäästä mökin rannasta kuvattuna, painaumat heti rantatöyrään yläpuolella koivujen ja kuusten välissä, luoteesta.

Kartta: Peruskarttaote 4524 08 VALTANEN, p. 1985

4488

4524 08 VALTANEN

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7323 54-39

y = 4487 98 - 4488 20

z = n. 252,5 - 255

KUUSAMO 159

Kohteen nimi:	Rahkonniemi
Määrittys ja mj-luokka:	maakuoppia. II.
Peruskartta:	4524 10 + 4542 01 KÄRPÄNKYLÄ
Koordinaatit:	a) x = 7312 96, y = 4491 62, z = n. 260 b) x = 7312 82, y = 4491 74, z = n. 262,5
Kylä, kylänosa:	a) Kärpänkylä, Rahkokangas b) Koskenkylä, Rahkokangas
Tila, rek:no:	a) 49:?, b) 15:13
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 28 km itään, Muojärven Rahkoselän ja Piiksiselän välisen Penikkasalmen eteläpuolisen kannaksen länsirannalla, Koskenkylän koulusta noin 1,8 km koilliseen. Alue on maastoltaan hyvin vaihtelevaa, pääosin mäntyä kasvavaa hiekkamoreenikangasta.

Alueelta tavattiin kaksi maakuoppaa. Näistä pohjoisempi sijaitsee Rahkonniemen kärjessä olevasta mökistä noin 50 metriä itään, mökille johtavan tien eteläpuolella nimen korkeimman kohdan länsipäässä. Aluskasvillisuudeltaan rehevässä männikössä olevan pyöreän suppilomaisen kuopan halkaisija on noin 3 - 3,5 metriä ja syvyys noin 60 - 80 cm. Eteläisempi kuoppa sijaitsee edellisestä noin 180 metriä kaakkoon, Koskenkylän rajan eteläpuolella alhaalla rannassa olevasta mökistä kaakkoon olevan harjanteen päällä, tien mutkan itäpuolella, tien ja sen itäpuolisen suppakuopan reunalla, aivan tien vieressä. Paikalla on maakuoppa, jonka ala on noin 3,5 x 4,5 metriä ja syvyys noin 80 cm. Kuoppaan tehty koepisto paljasti selvän huuhtoutumiskerroksen.

Kohde tarkastettu: 15.9.1999

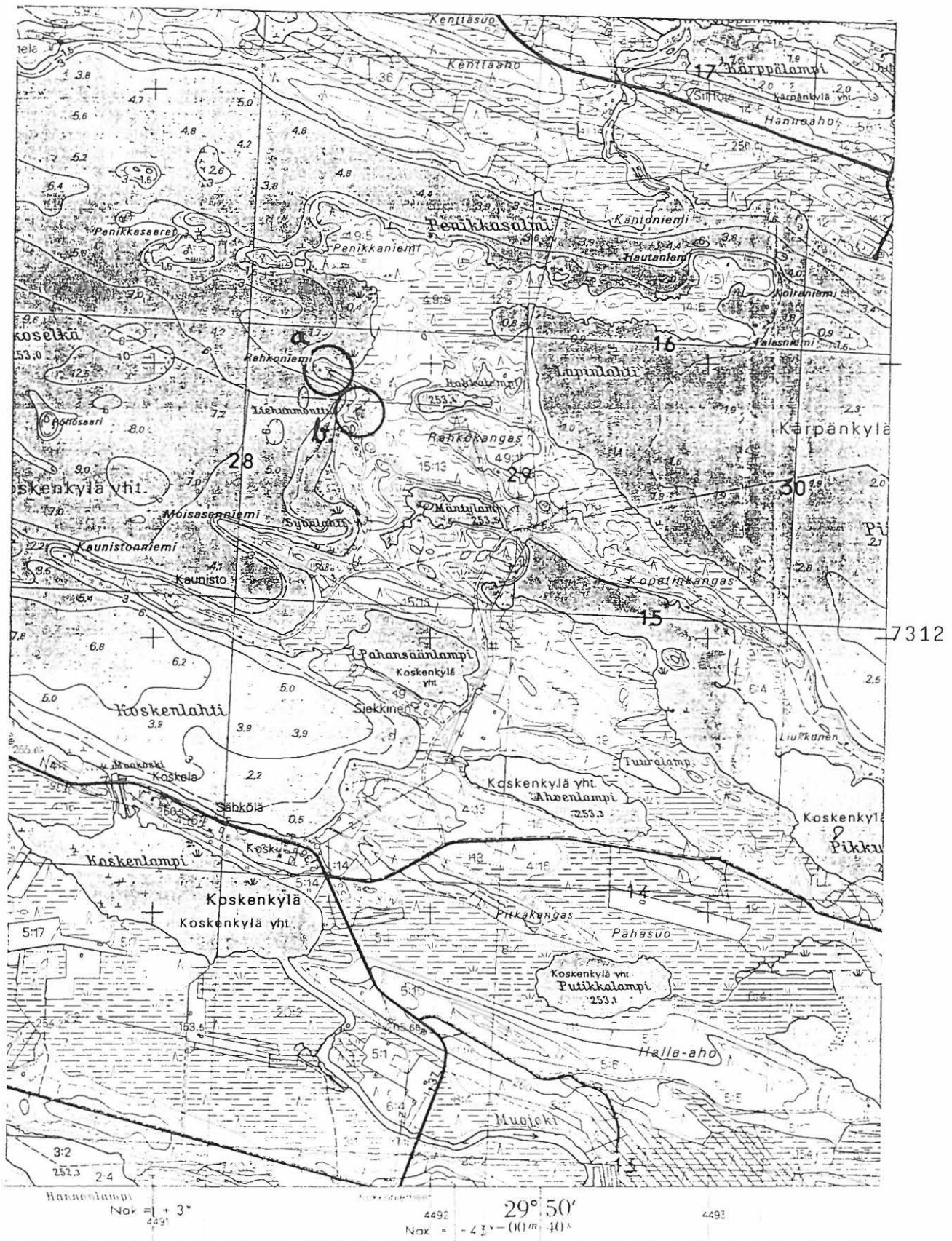
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 524 10 + 4542 01 KÄRPÄNKYLÄ, P.1985

4524 10 + 4542 01 KÄRPÄNKYLÄ x = 7312 96 ja -82
 M. Sarkkinen, y = 4491 62 ja -74
 Kuusamon inventointi 1999 z = 260 ja 262,5

KUUSAMO 160

Kohteen nimi: Leveäkangas NW

Määrittely ja mj-luokka: maa-/pyyntikuoppa. II.

Peruskartta: 4524 10 + 4542 01 KÄRPÄNKYLÄ

Koordinaatit: x = 7311 36, y = 4493 94, z = n. 262,5

Kylä, kylänosa: Koskenkylä

Tila, rek:no: 19

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 31 km itään, Pikku-Kopatin ja Muojärven Piiksiselän välisen kannaksen kaakkoispäässä, missä kannas alkaa laajentua Leveäkankaaksi. Alue on aluskasvillisuudeltaan rehevää mäntykangasta.

Kapean harjanteen laella, harjanteella kulkevan polun mutkassa, polun koillispuolella tavattiin yksittäinen pyöreä maakuoppa. Pyöreän suppilomaisen kuopan halkaisija on noin 4 - 4,5 metriä ja syvyys noin 120 cm. Kuoppaan tehty koepisto paljasti selvän huuhtoutumiskerroksen. Sijaintinsa ja muotonsa perusteella kyseessä lienee pyyntikuoppa.

Kohde tarkastettu: 15.9.1999

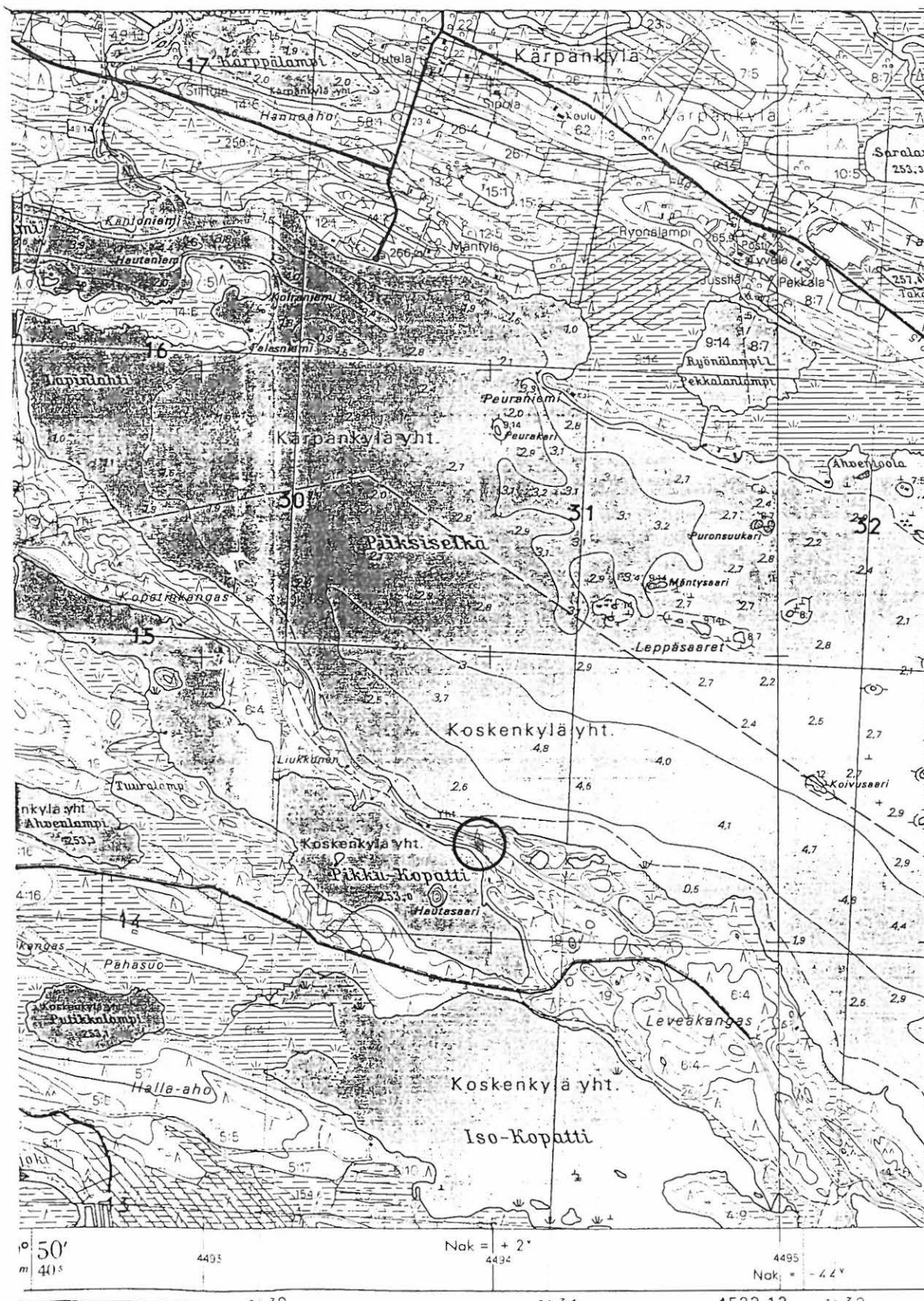
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 408 maa-/pyyntikuoppa, kaakosta.

Kartta: Peruskarttaote 524 10 + 4542 01 KÄRPÄNKYLÄ, P.1985

4524 10 + 4542 01 KÄRPÄNKYLÄ	x = 7311 36
M. Sarkkinen,	y = 4493 94
Kuusamon inventointi 1999	z = n. 262,5

KUUSAMO 161

Kohteen nimi:	Haaponiemi
Määrittys ja mj-luokka:	maakuoppia. II.
Peruskartta:	4521 09 KUOLIO
Koordinaatit:	x = 7305 87, y = 4440 58, z= n. 265 - 267,5
Kylä, kylänosa:	Kuolio, Ala-Kuoliojärvi
Tila, rek:no:	54:4
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 26 km länsilounaaseen, Kuolion kylältä noin 5 kilometriä länteen olevan Ala-Kuoliojärven pohjoisrannalla olevalla niemellä. Haaponiemi on puolisen kilometriä leveä ja tylppäkärkinen niemi, jossa vuorottelevat itä-länsisuuntaiset kuivat kankaat ja näiden väliset suokosteikot. Järven pohjoispuoliset rantamaat kokonaisuudessaan suota, lukuun ottamatta muutamia kangassaarekkeitä, joihin Haaponiemenkin kankaat lukeutuvat. Haaponiemestä noin kilometri länteen sijaitsee edellistä pienempi Kenttäniemi.

A. Erä-Eskon 1976 S. Ervastilta saamien kohdetta 68 koskevissa tiedoissa mainitaan Ala-Kuoliojärven Kenttäsaarella oleva lapinraunioksi kutsuttu kiviröykkiö. Selviteltäessä reittiä Kenttäniemeen poikettiin Pulkkasenvaaran Kotikummun talossa, jonka isännän mukaan Kenttäniemessä ei mitään kiviröykkiötä ole. Sen sijaan talossa kerrottiin Haaponiemessä olevista ”asumuksen sijoista”.

Haaponiemen rantakankaan korkeimmalta kohdalta tavattiinkin pohjoiskoillinen - eteläkaakko -suuntainen pitkänomainen maakuoppa, jonka ala on noin 3,5 - 4 x 1,5 - 2 metriä ja syvyys noin 60 - 70 cm. Kuopan ympärillä oli havaittavissa vallia, jonka leveys on noin 1 - 1,5 metriä ja korkeus enimmillään noin 20 cm. Kuopan keskellä tavattiin paksu huuhtoutumiskerros. Tästä kuopasta noin 50 metriä länteen lähempänä rantaa olevalla tasanteella tavattiin lisäksi kaksi epämääräistä itä - länsi -suuntaista pitkäomaista matalaa kuopannetta, joiden pituus on noin 3 - 4, leveys noin 1 - 1,5 metriä ja syvyys puoli metriä tai hieman vähemmän.

Kenttäniemestä ei röykkiötä löydetty. Ainoastaan kohdassa x = 7305 80, y = 4441 76 tavattiin vanha isoajakoa edeltävä kivistä koottu rajapyykki (n:o 12). Kenttäniemeen johtaa nykyisin metsätie Kuolion ja Purnuvaaran väliseltä tieltä. Osa niemen keskiosasta on tuhoutunut tietä tehdessä.

Kohde tarkastettu: 16.9.1999

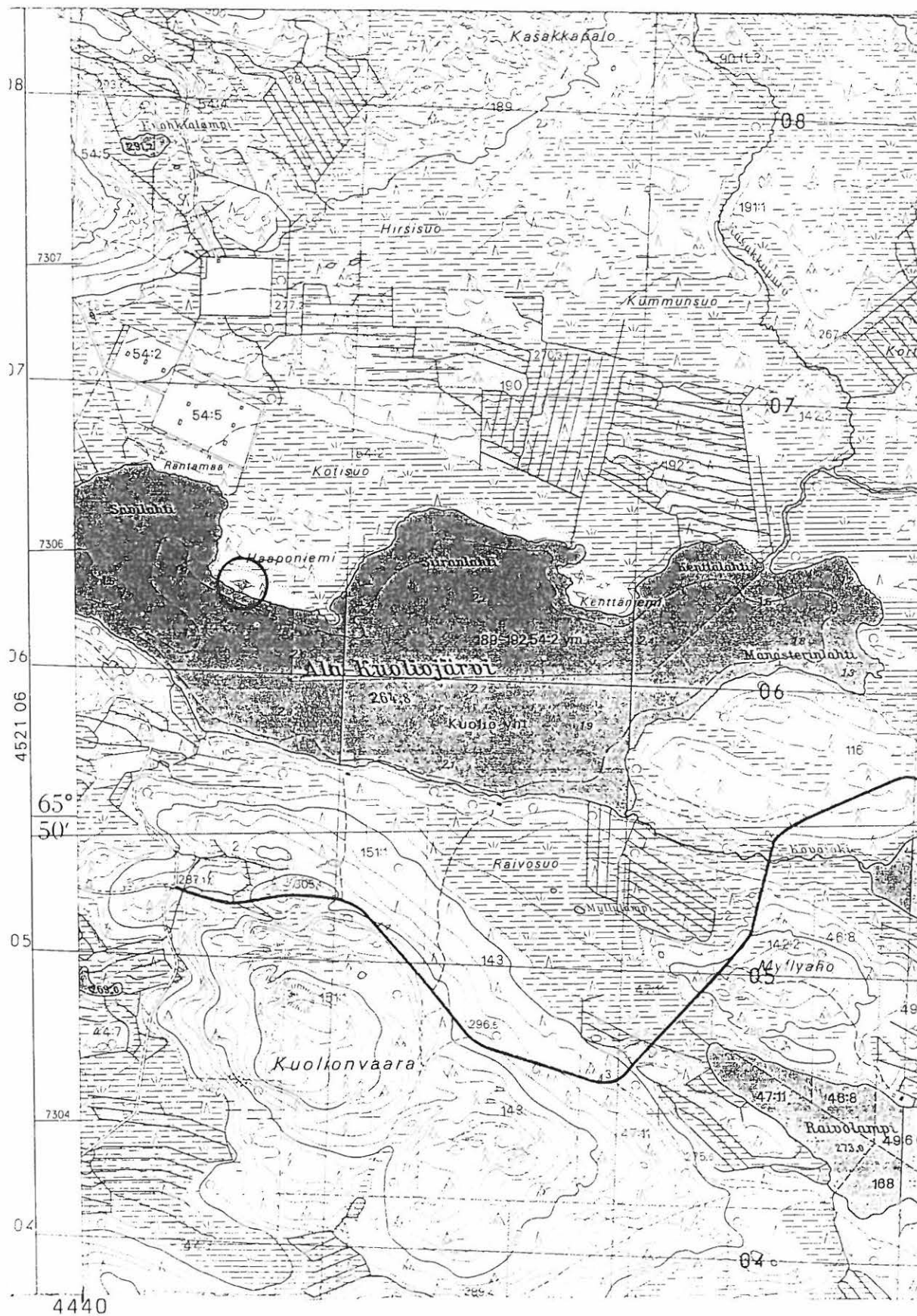
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 409 Pitkänomainen maakuoppa, pohjoisesta.

Kartta: Peruskarttaote 4521 09 KUOLIO, p. 1986

4521 09 KUOLIO

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7305 87

y = 4440 58

z = n. 265 - 267,5

KUUSAMO 162

Kohteen nimi:	Luikonperä
Määrittys ja mj-luokka:	painanteita. II.
Peruskartta:	4524 04 TÖRMÄSENVAAARA
Koordinaatit:	x = 7314 47, y = 4475 28, z = n. 255
Kylä, kylänosa:	Kantokylä, Välijärvi
Tila, rek:no:	27:15
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 12 km itäkaakkoon, Törmäsenvaaran pohjoispuolisen Välijärven luoteispohjukan länsirannalla, Sossonniemeen johtavan tien ja rannan välisellä kankaalla Tiironharjun itälaidalla. Alue on terassimaisesti itäkoilliseen kohti Luikonperää laskevaa hiekkaista mäntykangasta, jonka eteläosan halki kulkee tie itään niemenä olevalle Luikonsaarelle.

Luikonsaarelle johtavan tien pohjoispuoliselta kankaalta tavattiin 5 - 6 matalaa painauma. Ne sijaitsevat kankaan tasaisen korkeimman laen reunalla, ensimmäiselle alemmalle terassille viettävän rinteeseen partaalla. Painanteista pohjoisin sijaitsee Sossonniemen tiestä 10 - 15 metriä itään. Se muodostune kahdesta kiinni toisissaan olevasta painanteesta, joiden suunta poikkeaa toisistaan. Tien puoleinen ensimmäinen painanne on kooltaan noin 4 x 5 metriä. Tämän länsipuolinen painanne on muodoltaan epämääräinen, ala noin 4 - 5 x 6 - 7 metriä. Syvyyttä molemmilla on 30 - 40 cm. Jälkimmäisestä tavattiin heikkoa likamaata ja punaiseksi palanutta hiekkaa. Näistä noin 10m metriä kaakkoon oleva painanteen ala on noin 3 x 4 metriä ja syvyys 30 - 40 cm. Tästä noin 8 metriä kaakkoon on neljäs painanne. Viides sijaitsee tästä 4 - 5 metriä samaan suuntaan ja kuudes viimeksi mainitusta noin 10 metriä edelleen kaakkoon. Näiden painanteiden halkaisija on kolmisen metriä ja syvyys 20 - 40 cm. Viimeiseen tehdyssä koeruudussa havaittiin likamaata. Kvartsia tai palanutta kiveä ei alueelta löydetty. Painanteiden sijainti, tyyppi ja niistä tehdyt vähäiset havainnot viittaavat siihen, että kyseessä saattaisivat olla asuinpainanteet. Täyttä varmuutta tästä ei kuitenkaan saatu.

Kohde tarkastettu: 17.9.1999

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 410 Yleiskuva alueen luoteisosasta, länsiluoteesta.

Kartta: Peruskarttaote 4524 04 TÖRMÄSENVAAARA, p. 1984

4524 04 TÖRMÄSENVAARA
 M. Sarkkinen,
 Kuusamon inventointi 1999

x = 7314 47
 y = 4475 28
 z = n. 255

KUUSAMO 163

Kohteen nimi:	Taivallahti
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka, asuinpainanteita. II.
Peruskartta:	4524 04 TÖRMÄSENVAAARA
Koordinaatit:	x = 7313 50, y = 4478 23, z = n. 255
Kylä, kylänosa:	Kantokylä, Välijärvi
Tila, rek:no:	3:24 ja 3:23(?)
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 16 km itäkaakkoon, Välijärven Taivallahden ja sen pohjoispuolisen Kylmäjärven välisellä kannaksella. Alue on jokseenkin tasaista mäntyä kasvavaa hiekkakangasta. Alueella on puolenkymmentä kesämökkiä, mutta muutoin alue on luonnontilassa.

Kannaksen poikki palstojen 3:23 ja 3:34 rajan tienoilla kulkevan kaivannon (ks. kohde 99) itäpuolella ja kannasta pitkin kulkevan mökkitien eteläpuolella Taivallahden pohjoisrannalla tavattiin ainakin 3 asuinpainanteeksi tulkittavaa painannetta. Näiden lisäksi alueella on useita samantapaisia painanteita, joiden luonne jäi avoimeksi. Kaikkinensa erilaisia epämääräisiä painanteita alueelta tavattiin ainakin 6 kappaletta, mutta niitä voi olla enemmänkin. Ainakin neljä painannetta sijaitsee 10 - 15 metrin etäisyydellä toisistaan rannan ja tien puolimaissa. Läntisin painanne on heti kaivannon vieressä. Se erottuu 10 - 15 cm syvänä painanteena. Tästä 15 metriä on toinen painanne, kolmas tästä jälleen noin 15 metrin päässä (tähän tehdystä koekuopasta tavattiin hiiltä, likamaata ja yksi palanut kivi) ja neljäs edellisestä noin 10 metriä itään. Tästä itään säännöllisin välimatkoin on ainakin 1 - 2 epämääräistä painannetta. Painanteiden ala on noin 3 x 4 metriä ja syvyys enimmillään noin 2 - 30 cm. Ilmeisesti yksittäinen painanne tavattiin kolmannen ja neljännen kuopan puolivälistä aivan rantavallin tuntumasta, noin 10 metriä molemmista mainituista. Tästä tavattiin voimakkaan likamaan ja palaneiden kivien lisäksi kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta. Edelleen tästä länteen, painanteen ja kaivannon välissä oli tuulen kaataman puun juurakko, jonka paljastamassa hiekassa näkyi yksi palanut kivi. Yhteistä hankalasti hahmotuville painanteille oli, että ne erottuivat ympäröivää suhteellisen rehevää aluskasvillisuutta vaaleampina ja kasvoivat erilaista sammalta kuin kenttä niiden ympärillä. Painanteet voidaan melkoisella varmuudella tulkita asuinpainanteiksi; tyypiltään ne kuitenkin selvästi eroavat rannikon kivikauden loppupuolelle ajoittuvista asuinpainanteista.

Kaivannon länsipuolelta ei vastaavia painanteita tavattu. Sen sijaan kaivannosta noin 20 metriä länteen oli kuoppa, jonka halkaisija on noin 3 metriä ja syvyys runsaat puoli metriä. Kuopan ympärillä on noin 20 cm korkea valli, jonka leveys on 1 - 1,5 metriä. Kuoppaan tehty koepisto paljasti kuopan moderniksi, turpeenalainen kaiveltu maa oli voimakkaasti hiilen sekainen.

Kohde tarkastettu: 17.9.1999

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

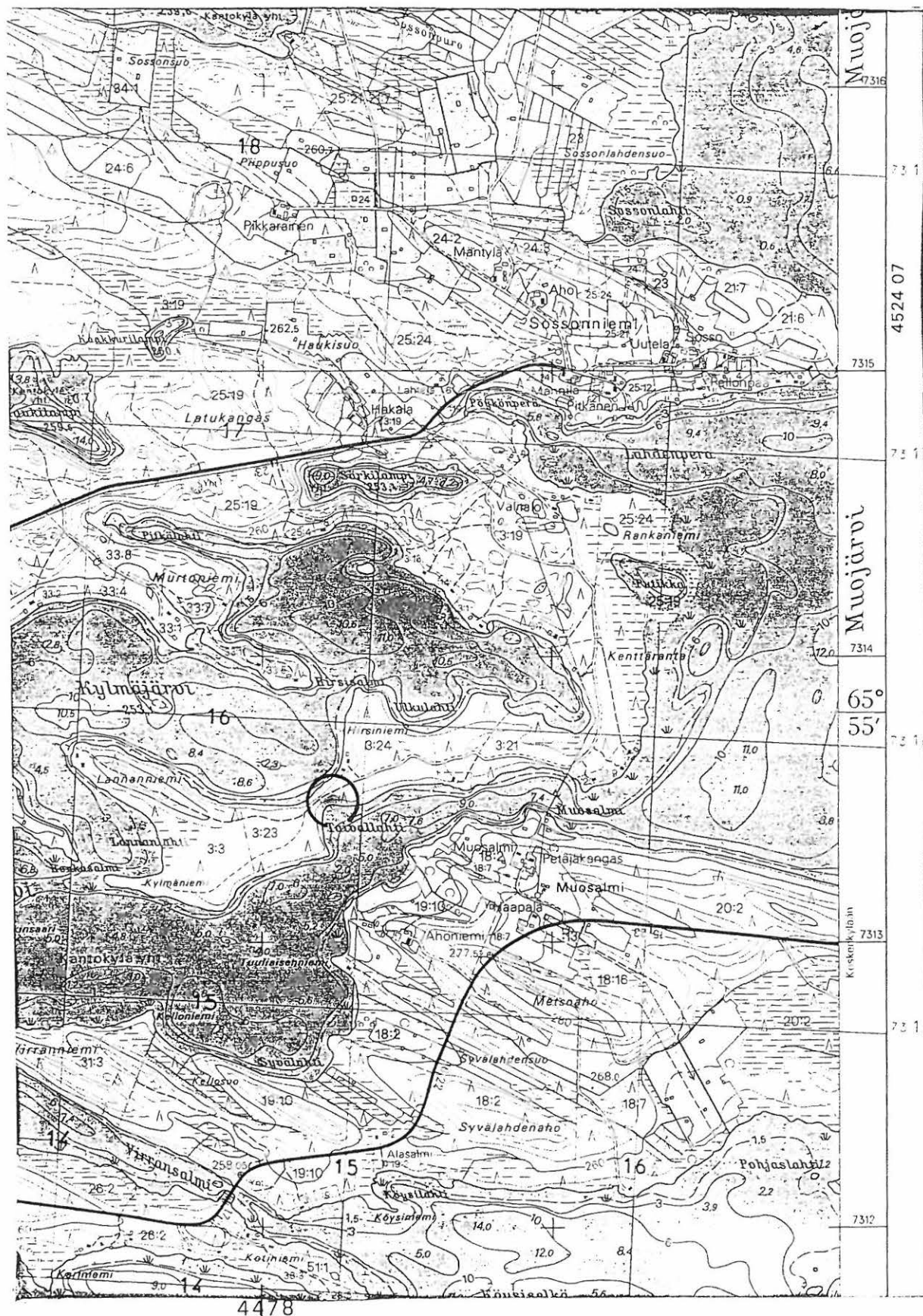
Inventointilöydöt: KM331714:1-3 kvartsiesineen katkelma, -iskoksia, palanutta luuta

Diat: D 411 Yksi painanteista edessä keskellä, pohjoiskoillisesta.

D 412 Keskellä vasemmalla kuivuneen katajan luona painanne, josta kvartsia ja palanutta luuta, luoteesta.

D 413 Yleiskuva etelälounaasta.

Kartta: Peruskarttaote 4524 04 TÖRMÄSENVAAARA, p. 1984

4524 04 TORMÄSENVAARA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7313 50

y = 4478 23

z = n. 225

KUUSAMO 164

Kohteen nimi:	Noivionharjut
Määrittys ja mj-luokka:	pyyntikuoppia. II.
Peruskartta:	4611 10 VIRRANKYLÄ
Koordinaatit:	x = 7345 22-36, y = 4452 58-72, z = n. 245 - 255
Kylä, kylänosa:	Kesäniemi
Tila, rek:no:	3:8
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 28 km pohjoisluoteeseen, Yli-Kitkan pohjoisosan itärannan Kesäniemen eteläpuolisten Noivionharjujen keskiosassa, Nurkkalan talosta noin 500 - 600 metriä itään. Alue on hiekkaista kumpuilevaa kuivaa mäntykangasta. Harjuja pitkin kulkee niiden suuntainen idästä länteen kulkeva metsätie, johon liittyy kaakosta Honkapuron varrelta tuleva metsätie. Teiden liittymäkohta on ympäröivää aluetta matalampi ja kapeampi kannas. Kannaksen korkein kohta on sen eteläreunalla, kannaksen molemmin puolin on suo. Tien varsi ja kannaksen etelälaita ovat varsin avointa maastoa, niiden välillä kasvaa paikoin tiheää nuorta männikköä.

Koordinaattien rajaamalla alueella on ainakin kahdeksan pyöreää suppilomaista maakuoppaa, joiden halkaisija on noin 3 - 4 metriä ja syvyys 40 - 60 cm. Pariin kuoppaan tehty koepisto paljasti selvän huuhtoutuman. Havaituista kuopista seitsemän sijaitsi tien eteläpuolella, yksi heti tien vierellä ja viisi tästä etelään vajaan 100 metriä leveällä vyöhykkeellä. Yksi kuoppa tien vierellä olevasta vajaan 100 metriä länsilounaaseen tien eteläpuolella. Kahdeksas kuoppa löytyi teiden yhtymäkohdan pohjoispuolelta, ympäröivää maastoa hieman korkeammalta maaston kohdalta. Todennäköisesti kaikkia alueen kuoppia ei tarkastuksen yhteydessä löydetty. Kuoppien sijainti maastossa yleensä, samoin kuin niiden keskinäinen sijainti, sekä kuoppien muoto osoittavat kyseisten jäänteiden olevan pyyntikuoppia.

Kohde tarkastettu: 20.9.1999

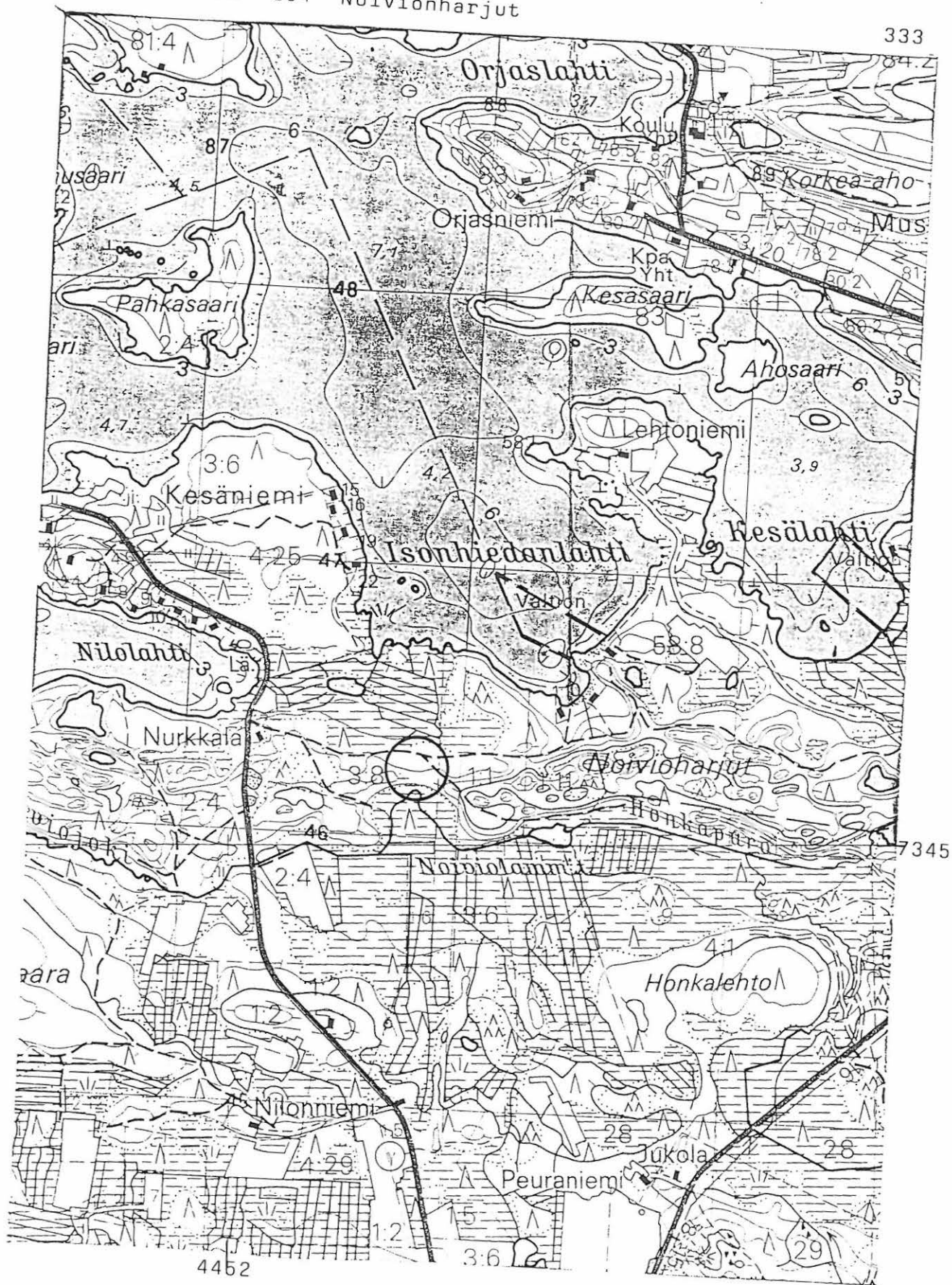
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 414 Pyyntikuoppa kannaksen eteläreunalta, koillisesta.

Kartta: Topografikarttaote 4611 10 VIRRANKYLÄ, p. 1979

4611 10 VIRRANKYLÄ
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = 7345 22-36
y = 4452 58-72
z = n. 245 - 255

KUUSAMO 165

Kohteen nimi:	Saunapuron suu W-ranta
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka, maakuoppia. II(-III?).
Peruskartta:	4523 01 ISO-KERO
Koordinaatit:	a) x = 7289 00-14, y = 4467 10-26, z = n. 240 - 242,5 b) x = 7289 20, y = 4467 12, z = n. 242,5
Kylä, kylänosa:	Kero, Pihlajaranta
Tila, rek:no:	5

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 30 km etelään, Keskikeron itäosan pohjoisrannalla, järveen pohjoisesta laskevan Saunapuron suun länsipuolella olevan sorakuopan eteläpään reunoilla. Alue on kuivaa loivasti aaltoilevaa mäntyä kasvavaa hiekkakankaan reunaa, jonka länsipuolella on ojitettu suo ja eteläpuolella Keski-Keron rantakosteikko. Kankaan laidalla on noin 400 x 60 metriä oleva kankaanreunan suuntainen hiekkakuoppa, jonka lounais- ja eteläpuolella on säilynyt pieniä kankaan reunaosia.

Paikalta tavattiin maakuoppia ja asuinpaikan merkkeinä kvartsi-iskoksia ja palanutta kiveä. Hiekkakuopan eteläkärjen kaakkoispuolella on säilynyt pieni kapean harjanteen kärki. Täältä tavattiin harjanteen suuntaan nähden poikittain oleva pitkänomainen maakuoppa. Sen ala on noin 3 - 3,5 x 2 - 2,5 metriä ja syvyys 40 - 50 cm. Reunoilla on paikoin havaittavissa epämääräistä vallia. Kuopanteen reunalla oli huuhtoutumiskerros. Kuopan ympärillä on moderneja kuoppia (maaperäntarkastus? tms.) Näiden lomaan lähelle harjanteen kärkeä tehty koekuoppa paljasti palaneita kiviä noin 15 cm syvyydessä. Hiekkakuopan reunalle on matkaa maakuopasta matkaa vähän yli 10 metriä. Sorakuopan reunan vyörymästä tavattiin yksi lohkojälkinen kvartsi.

Kuvatusta harjanteen kärjestä 100 metriä länteen olevalta säilyneeltä kankaanosalta tavattiin yhteensä kahdeksan pyöreätä maakuoppaa. Niiden halkaisija on 2 - 4 metriä ja syvyys 40 - 80 cm. Pariin tehtiin koepisto, joka paljasti selvän huuhtoutumiskerroksen. Pohjoisimmat kuopat tavattiin hiekkakuopan länsireunan eteläosan tasalta. Kuoppien pohjoispuoliselta hiekkakuopan länsireunalta tavattiin muutama kvartsi-iskos. Havainnot asuinpaikasta ja maakuopat tehtiin noin 100 metrin matkasta läntisen harjanteen kärjestä pohjoiseen.

b)-koordinaattien osoittamalta kohdalta hiekkakuopan itälaidalta tavattiin yksittäinen pyöreä suppilomainen maakuoppa, jonka halkaisija oli 3 - 4 ja syvyys 40 - 50 cm. Kuoppa osoittanee, että muinaisjäännösalue on alkuaan ollut säilynyttä selvästi suurempi.

Kohde tarkastettu: 24.9.1999

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 31715:1-2 kvartsia

Diat: D 415 Hiekkakuopan eteläkärjen kaakkoispuolisen harjanteen kärjessä oleva pitkänomainen maakuoppa, pohjoisluoteesta.

D 416 Hiekkakuopan eteläkärjen itäisin kuoppa suon laidalla, pohjoisesta.

D 417 Hiekkakuopan koillisreunalla oleva maa-/pyyntikuoppa (b), luoteesta.

Kartta: Peruskarttaote 4523 01 ISO-KERO, p. 1985

4523 01 ISO-KERO
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = 7289 00-14 ja 7289 20
y = 4467 10-26 ja 4467 12
z = n. 240 - 242,5

KUUSAMO 166

Kohteen nimi:	Hautalampi E
Määrittely ja mj-luokka:	maakuoppia, pyyntikuoppia? II.
Peruskartta:	4541 03 KUURNA
Koordinaatit:	x = 7306 45-53, y = 4502 22-52, z = n. 255 - 262,5
Kylä, kylänosa:	Lämsänkylä, Kuurna
Tila, rek:no:	15:2
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 40 km itäkaakkoon, Joukamojärven ja sen itäpuolisen Kuurnajärven välisellä kannaksella, Hautalammen itäpuolisella kumpuilevalla kankaalla. Seutu muutoin on kumpuilevaa hiekkakangasta. Kannaksen pohjoisosassa on mainitut järvet yhdistävä salmi.

Lämsänkylän Kuurnan hopea-aarre on löydetty kyseisen kankaan luoteisreunalta. Kankaan korkein laaja laki sijaitsee sen pohjoisosassa, myös itäreunalla on pienempi lähes yhtä korkea kumpare. Kankaan lounais- ja eteläreunalla on pari matalampaa, mutta selvää kapeahkoa harjannetta. Mainittujen harjanteiden ja kumpareiden lomassa kankaan keskiosassa on pari laajaa alannetta. Paikalta tavattiin kymmenkunta pyöreää maakuoppaa, joiden halkaisija on noin 2 - 4 metriä ja syvyys 40 - 60 cm. Kuopat sijaitsevat ensinnäkin lounaisen harjanteen päällä ja tämän koillispuolisen alanteen eteläpään reunoilla sekä tästä itään lähinnä itäisemmän alanteen pohjoisreunamilla. Itäisimmät kuopat sijaitsevat noin 30 - 50 metriä Kuurnan rannasta. Asuinpaikkaan viittaavia havaintoja ei alueelta tehty. Aarteen löytöpaikan länsipuolella oleva yksittäinen kuoppa saattaa olla samaa pyyntikuopparyhmää, mutta erillisenä kuoppana se on mainittu kohteen 33 yhteydessä. Pariin kuoppaan tehdyssä koepistossa havaittiin turpeen alla selvä huuhtoutumiskerros. Kyse on kaikesta pyyntikuopista.

Alueen muinaisjäännöksistä ks. myös kohteet 32 ja 33a-c).

Kohde tarkastettu: 29.9.1999

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 418 Yksi Kuurnajärven länsi- ja Tauriaisentien itäpuolisella kankaalla olevista maakuopista, länsiluoteesta.

Kartta: Peruskarttaote 4541 03 KUURNA, p. 1985

4541 03 KUURNA

x = 7306 45-53

y = 4502 22-52, z = n. 255 - 262,5

7306

4502

KUUSAMO 167

Kohteen nimi: Pyhälammen N ranta
 Määritys ja mj-luokka: maakuoppia. II.
 Peruskartta: 4524 01 KUUSAMO
 Koordinaatit: $x = 7317\ 42$, $y = 4469\ 93$, $z = n. 255$
 Kylä, kylänosa: Kantokylä, Pyhälahti
 Tila, rek:no: 10:11 ja 10:14
 Maanomistaja:

305 81 0167

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 6 km itään, Puutteenkylän Jaapanlahden Pyhälahden itäpuolisen Pyhälammen pohjoisrannalla, lammen ja lahden väliseltä kannakselta noin 250 - 300 metriä itään. Alue on varsin tasaista mäntykangasta jyrkähkön rantatörmän päällä. Lammen pohjoisrantaa kulkee metsätie vajaat 100 metriä rannasta. Tämän pohjoispuolella maasto alkaa nousta.

Paikalla on kolme maakuoppaa. Ne sijaitsevat rannan ja tien välisellä tasaisella kankaalla, noin 10 metriä rantatörmän reunalta. Kaksi kuopista on palstalla 10:11 ja yksi palstalla 10:14. Uloimpien kuoppien välinen etäisyys on 30 - 35 metriä. Itäisimmän kuopan koko on noin 1,5 x 3,5 ja syvyys 50 - 60 cm. Kuopan suunta noudattelee rannan länsiluode - itäkaakko -suuntaa. Kuoppaan tehty koepisto paljasti huuhtoutumiskerroksen. Tästä noin 10 metriä lounaaseen sijaitsevan kuopan mitat ja suunta ovat samat kuin ensimmäiseksi kuvatulla. Se on ainoastaan hieman matalampi. Kolmas kuoppa sijaitsee keskimmäisestä noin 20 metriä länsiluoteeseen. Kuopan ala on noin 2 x 4 metriä ja syvyys noin 60 cm, Kuopan suunta on luoteesta kaakkoon. Alueella ei ollut rikkoutuneita maastonkohtia, eikä pari kenttään tehtyä koepistoakaan paljastanut mitään asuinpaikkaan viittaavaa. Sinänsä paikka saattaisi sellaiseksikin sopia.

Kohde tarkastettu: 27.9.1999

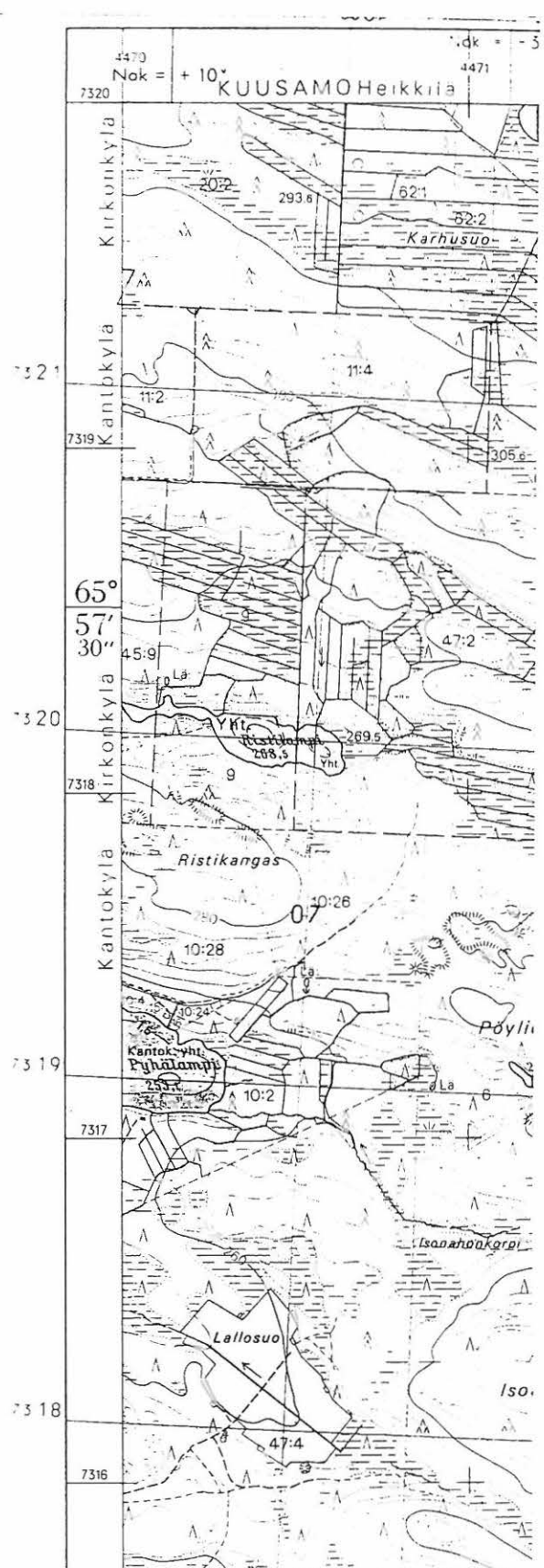
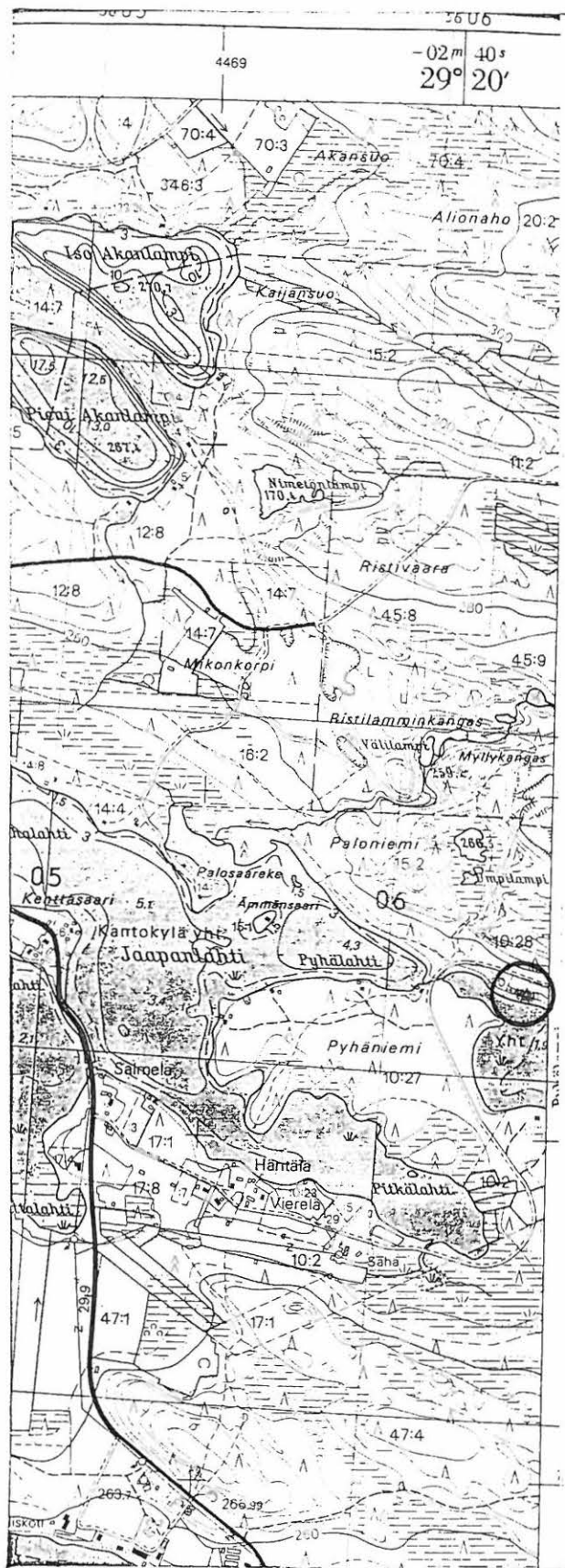
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 01 KUUSAMO (+ 4524 04 TÖRMÄSENVAARA), p. 1984

4524 01 KUUSAMO
M. Sarkkinen,
Kuusamon inventointi 1999

x = 7317 42
y = 4469 93
z = n. 255

KUUSAMO 168

Kohteen nimi: Pyhälammen niemi *705 01 0108*
 Määritys ja mj-luokka: maakuoppa. II.
 Peruskartta: 4524 01 KUUSAMO
 Koordinaatit: x = 7317 40, y = 4469 78, z = n. 255
 Kylä, kylänosa: Kantokylä, Pyhälahti
 Tila, rek:no: 10:27
 Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 6 km itään, Puutteenkylän Jaapanlahden Pyhälahden eteläpuolisen Pyhäniemen itäosassa, Pyhälammen länsirannalla olevalla niemellä, lammen ja lahden väliseltä kannakselta noin 150 metriä itäkaakkoon. Alue on tasaista ja kuivaa mäntykangasta.

Paikalla on yksittäinen maakuoppa, joka sijaitsee 20 - 30 metriä lammen länsipään lahdekkeen etelärannasta. Kuopan ala on noin 2 x 4 metriä ja sen syvyys noin 60 - 70 cm. Pohjois - etelä - suuntaiseen kuoppaan tehty koepisto paljasti huuhtoutumiskerroksen. Alueelta ei löydetty muita maankuoppia. Paljaita tai rikkoutuneita maanpinnan kohtia ei ollut eikä koekuoppia tehty, joten mahdollisesta asuinpaikasta ei saatu havaintoja.

Tässä yhteydessä voidaan mainita 3 - 4 modernia pyyntikuoppaa kohteesta noin 200 metriä etelään. Ne sijaitsevat Pyhäniemeen johtavan tien ja Pyhälammen rannan välissä kuivan kankaan kapeimmalla kohdalla. Kuopat ovat alueen muita maakuoppia heikommin maatuneet eikä niissä ole edes alkavaa huuhtoutumiskerrosta.

Kohde tarkastettu: 27.9.1999

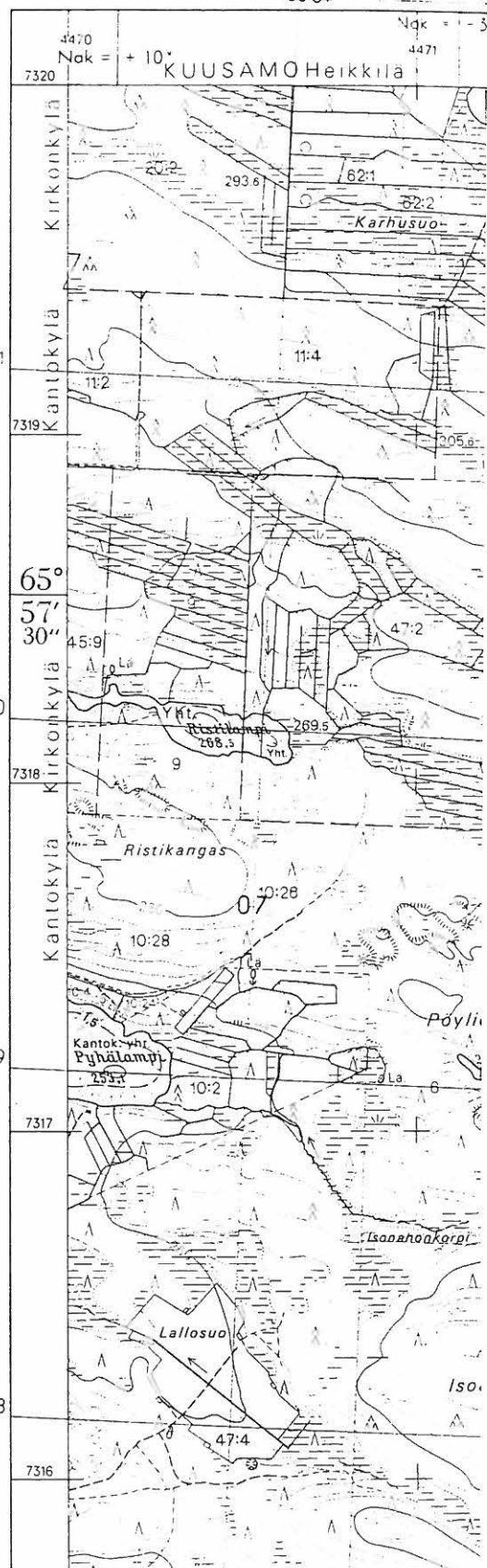
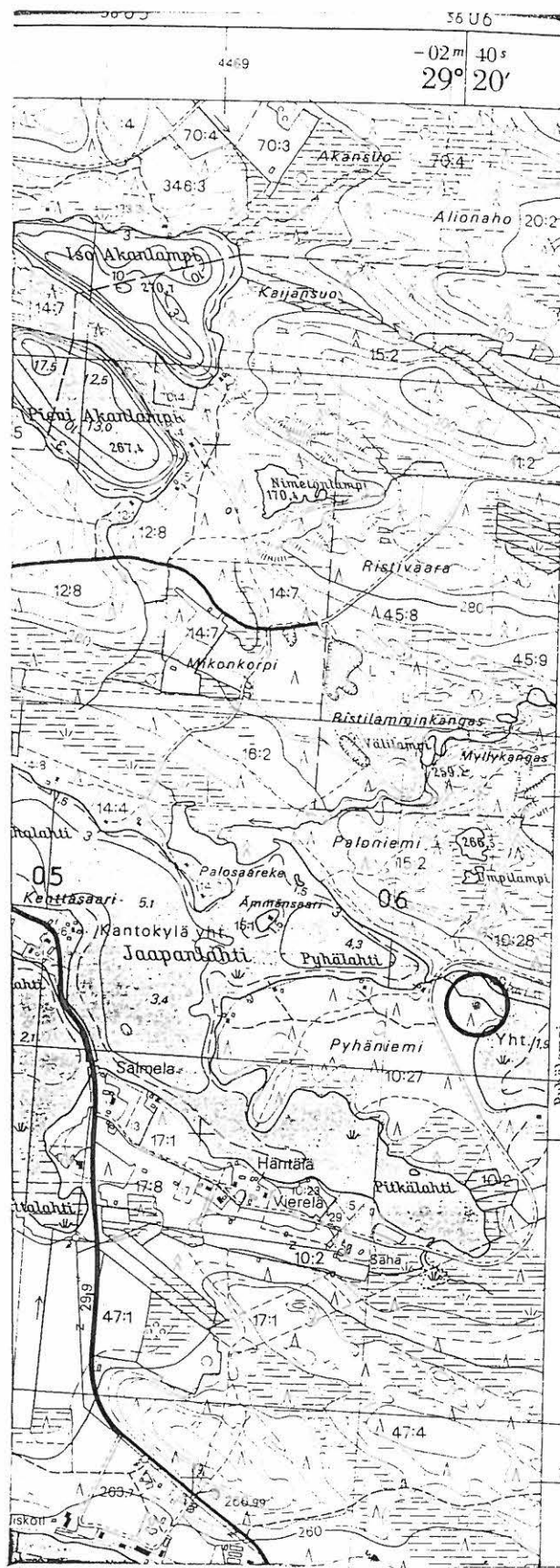
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 419 Niemen maakuoppa lounaasta

Kartta: Peruskarttaote 4524 01 KUUSAMO, p. 1984

4524 01 KUUSAMO

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7317 40

y = 4469 78

z = n. 255

KUUSAMO 169

Kohteen nimi: Pyhäniemi N ranta *705 01 0169*

Määrittely ja mj-luokka: asuinpainanteita ja maakuoppia. II.

Peruskartta: 4524 01 KUUSAMO

Koordinaatit: a) x = 7317 44, y = 4469 30, z = n. 255
b) x = 7317 43, y = 4469 52, z = n. 255

Kylä, kylänosa: Kantokylä, Pyhalahti

Tila, rek:no: 10:27

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 6 km itään, Puutteenkylän kaakkoispuolella Jaapanlahden, Pitkälahden, Pyhälahden ja Pyhälammen ympäröimällä Pyhänimellä, sen Pyhälahden puoleisella pohjoisrannalla. Alue on varsin tasaista mäntykangasta, parisen metriä järvenpinnan yläpuolella. Pohjoisrannalla sijaitsee harvakseltaan neljä mökkiä.

Alueella on asuinpainanteita ja maakuoppia ainakin kahdessa eri kohdassa. Näistä läntisempi sijaitsee kahden keskimmäisen kartalle merkityn mökin puolimaissa, noin 100 metriä läntisemmästä itään ja noin 150 metriä itäisemmästä länteen ja rannasta 10 - 20 metriä etelään (a-koordinaatit). Paikalla on asuinpainanteita/-painanne ja maakuoppa. Kyseessä on joko yksi kooltaan noin 4 x 10 metrin rannansuuntainen soikea asuinpainanne tai kaksi erillistä pyöreää asuinpainannetta, joiden halkaisija on noin 3 - 3,5 metriä. Rakenteen tulkintaa hankaloittaa maakuoppa, jonka ala on 1,5 x 3 metriä ja syvyys 40 - 50 cm. Se on joko myöhemmin kaivettu ison painanteen keskelle, sen rannanpuoleiselle reunalle, jolloin ison painanteen päät näyttäivät erillisiltä painanteilta tai sitten kyseessä on kolme eri rakennetta. Kuoppa ja painanne/painanteet yhdessä kattavat kokonaisuudessaan noin 5 x 10 alan. Sen molemmista päistä tavattiin hiiltä ja likamaata ja palanutta kiveä, länsipäässä oli myös kvartsi-iskoksia, jotka jätettiin paikoilleen.

Edellisestä runsaat 200 metriä itään, lännestä lukien kolmannesta mökistä noin 60 metriä itään (b-koordinaatit), on yksittäinen suorakaiteenmuotoinen asuinpainanne, jonka ala on noin 5 - 5,5 x 3,5 - 4 metriä ja syvyys noin 30 cm. Painanne erottuu selvästi, sillä sen läpi kulkee rannansuuntainen polku. Painanteesta tavattiin voimakas likamaa ja runsaasti palanutta kiveä. tästä noin 10 metriä kaakkoon, polun eteläpuolella on maakuoppa, jonka ala on noin 1,5 - 2 x 3 - 3,5 metriä ja syvyys noin 60 cm. Pohjois - etelä -suuntaisen kuopan eteläpäässä on kanto, joka saa kuopan näyttämään hieman lyhyemmältä.

Pohjoisrannalla oli lisäksi useita hyvin epämääräisiä painanteita, joiden luonteesta ei voi varmistua ilman koekuopitusta, joten kohde voi laajuudeltaan olla huomattavasti suurempi kuin inventoinnin aikana oli mahdollista todeta.

Kohde tarkastettu: 27.9.1999

Aiemmat tutkimukset: -

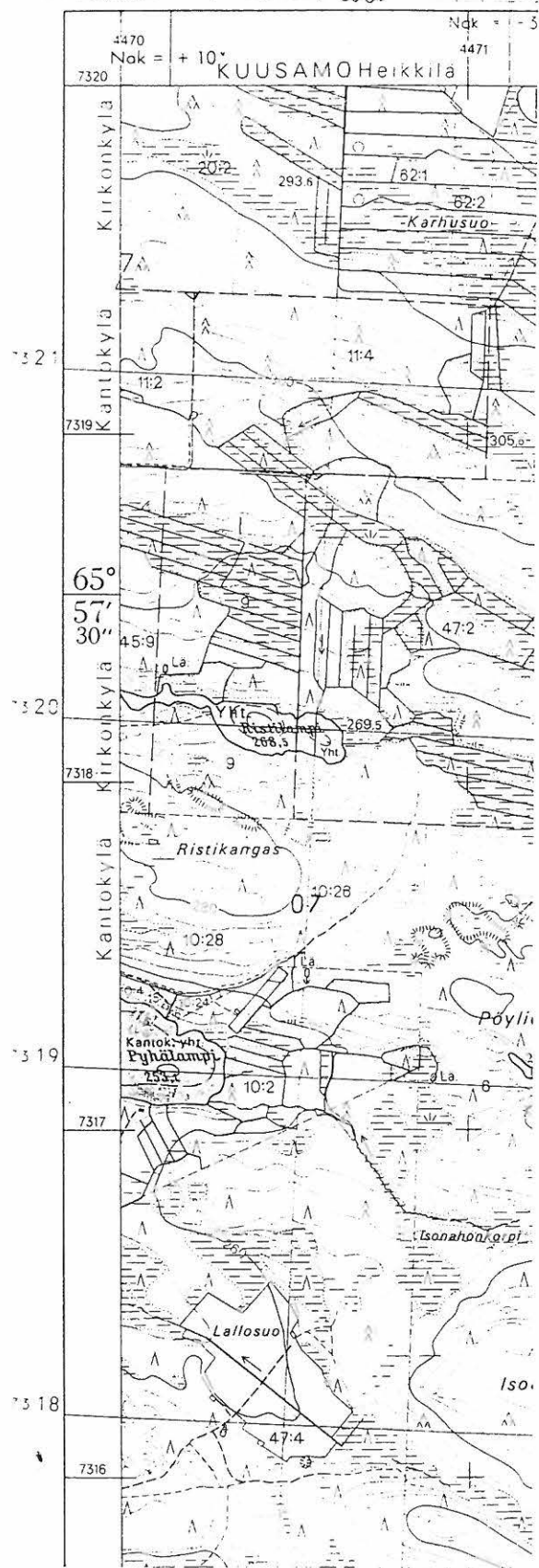
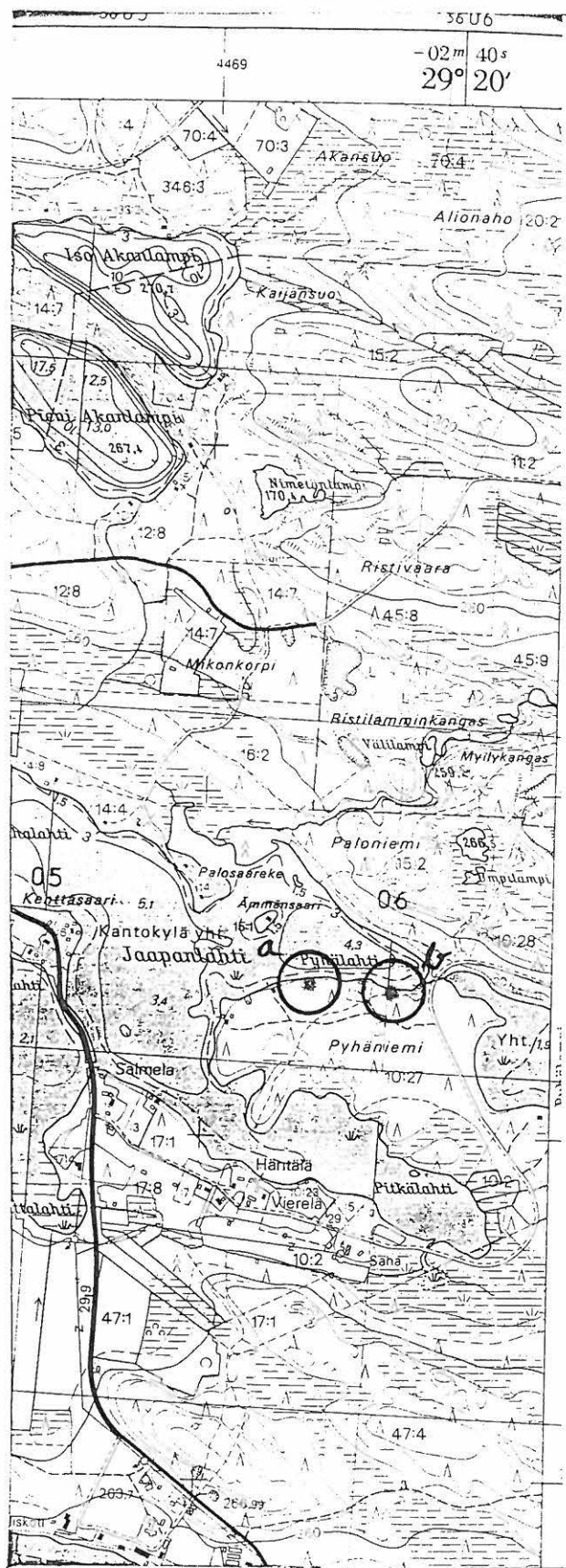
Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 420 Läntisempi painanne/painanteet, idästä.

D 421 Itäisempi asuinpainanne, lännestä.

Kartta: Peruskarttaote 4524 01 KUUSAMO, p. 1984

4524 01 KUUSAMO

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

x = 7317 44 ja -43

y = 4469 30 ja -52

z = n. 255

KUUSAMO 170

Kohteen nimi: Vasapuron latva

Määrittely ja mj-luokka: kvartsilöytöpaikka. II.

Peruskartta: 4524 06 MÄÄTTÄLÄNVAARA

Koordinaatit: $x = 7337\ 52$, $y = 4471\ 85$, $z = n. 375$

Kylä, kylänosa: Suininki, Suolavaarat

Tila, rek:no: 97:2

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta noin 21 km pohjoiskoilliseen, Määttälänvaaralta noin 7 km länsiluoteeseen Suolavaarojen pohjoispuolisilla kankailla, Liippalampien välissä, läntisemmästä Liippasuon itäreunalla olevasta Liippalammesta noin 450 metriä itään. Alue on soraista kivikkomoreenia.

Matkalla läheisen Hevoskorven röykkiöltä autolle tavattiin itäisen Suolalammen luota Liippasuolle johtavalta ajouralta kankaan etelään laskevalta reunalta ainakin kaksi työstettyä kvartsia, toinen ajouran ulkopuolelta rikkoutuneesta maankohdasta. Näiden lisäksi suppealla alueella oli muutamia epämääräisiä kvartsilohelmia. Ajouran molemmin puolin oli joitakin vuosia sitten hakattu ja äestetty sorainen kangas. Äestysurat olivat kasvaneet jo pääosin umpeen ja alue kasvoi tiheää nuorta metsän alkua. Paikalta ei kvartsien lisäksi tavattu mitään muuta asuinpaikkaan viittaavaa. Sijainniltaan kohde ei oli millään tavalla tyypillinen ainakaan kivikautiseksi asuinpaikaksi. Lisäksi kvartsien laatu on sen verran heikko, että kohde voidaan luokitella lähinnä pelkäksi kvartsilöytöpaikaksi.

Kohde tarkastettu: 7.9.1999

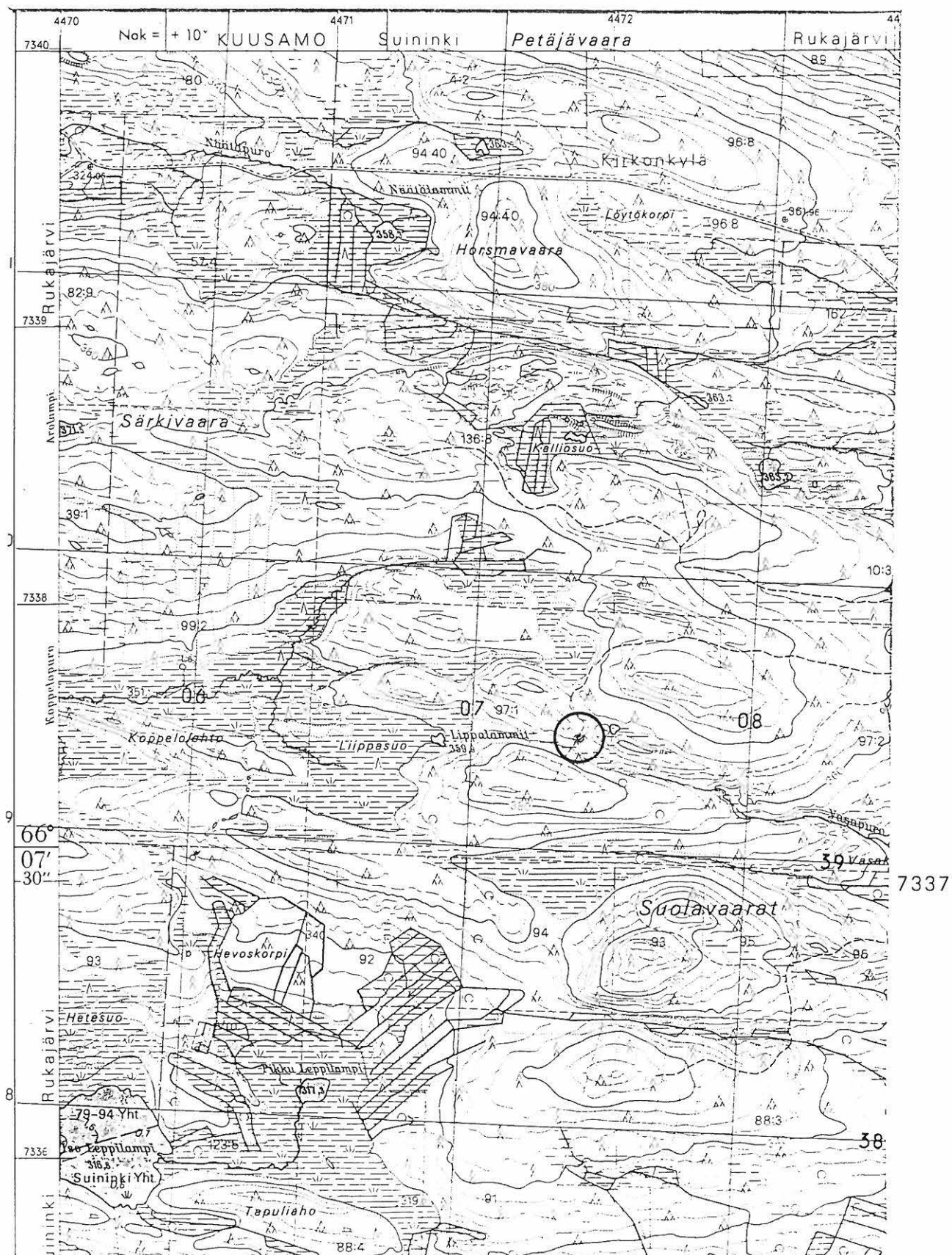
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 31716:1-3 käyttöjälkinen ja työstetty kvartsi, kvartsilohelma

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4524 06 MÄÄTTÄLÄNVAARA, p. 1985

4524 06 MAATTALANVAARA

M. Sarkkinen,

Kuusamon inventointi 1999

$$x = 7337.52$$
$$y = 4471.85$$
$$z = n. 375$$

KESÄHAUDAT tms.

Tässä muutamia Kuusamon inventoinnin aikana syyskuussa 1999 kirjattuja väliaikaisiksi hautapaikoiksi sanottuja tai niihin viittaavia karttanimiä:

- 4524 03 RUKAJÄRVI - Rukajärvi Purnusaari/Kalle Aikkila
- 4524 06 MÄÄTTÄLÄNVAARA - Suininki Ruumissaari, R 7331/4478, Anssi Alatalo 7.9
- 4523 08 PIKKARAINEN - Kallioluoma Hautasaari, 7292/4483, karttanimi
- 4524 07 MUOJÄRVI - Muojärvi Lamposaari, x = 7318 20, y = 4483 10, Kajavan isäntä
- 4524 07 MUOJÄRVI - Muojärvi Pikkusaari/Pikkulamposaari, 7312/4489
- 4524 07 MUOJÄRVI - Muojärvi Ahosaari, 7317/4483, Kortessalmi Kuusamon historia II
- 4524 10 + 4542 01 KÄRPÄNKYLÄ - Penikkasalmi Hautaniemi ja/tai Koiraniemi
7313/4493, Siirtolan isäntä ja Koskikylän Koulun länsipuolisen talon väki
- 4524 11 + 4542 02 RIEKKI - Kiitämä Ruumisniemi - Aimo Hänninen
- 4541 03 KUURA - Multijärvi Kalmanniemi, 7303/4501, karttanimi, tark. ei hav.
- 4611 07 TOLVA - Yli-Kitka Kutkunsaaari, R. 7348/447, Armas Kivilahti 1.9.-99
- 4611 10 VIRRANKYLÄ - Yli-Kitka Raatosaari, 7345/4450, karttanimi
- 4611 10 VIRRANKYLÄ - Yli-Kitka Ruumissaari, 7349/4454, karttanimi
- 4611 10 VIRRANKYLÄ - Yli-Kitka Hautasaari, 7349/4453-4, karttanimi
- 4613 04 SUORAJÄRVI - Alavuotunki Ruumissaari, 7340/4478, Raatelahden isäntä